

خلاصه ترین تفسیر قرآن کریم

(متن عربی، و ترجمه آزادِ تفسیریِ فارسی، و درس و درب)

(به ترتیب نزول)

از: جمال گنجه ای

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسنامه کتاب

نام کتاب: خلاصه ترین تفسیر قرآن کریم به زبان فارسی و (به ترتیب نزول)

مولف: جمال گنجه ای

ماخذ: ویرایش دهم «تفسیر سخن نو»

تاریخ قرار دادن در فضای مجازی: زمستان ۹۷

<http://jamal-ganjei.com/>
jamalganjei@gmail.com

فهرست

صفحه	موضوع
۶	مرحله اول ، معارف پایه
۱۸	مرحله دوم ، اعلام موجودیت و ارشاد اجمالی
۴۳	مرحله سوم ، مطرح نمودن پر رنگ آخرت
۱۰۴	مرحله چهارم ، اولین باز تاب های تکذیبی
۱۴۰	مرحله پنجم ، تکذیب پررنگ و همه جانبه و مصرّانه
۲۲۵	مرحله ششم ، افزایش فشارها و دلداری خداوند
۳۵۰	مرحله هفتم ، افزایش بیشتر فشارها و دلداری بیشتر
۵۰۲	مرحله هشتم ، بلوغ جبهه ایمان
۶۰۶	مرحله نهم ، هجرت و رسمیت یافتن جبهه ایمان
۷۵۳	مرحله دهم ، استحکام جبهه ایمان و پیروزی گسترده

ذکر سه نکته ضروری:

۱- به ترتیب نزول بودن این تفسیر خلاصه، از لحاظ فهمِ متن، کمک شایانی میکند.

۲- مربع-مستطیل هایی که ملاحظه میکنید که حاوی دو اصلاح «درس» و «درب» میباشد، در حقیقت تفسیر خلاصه پاراگرافی است که در ذیل آنها آمده، که اولی به معنی عصاره محتوای سوره مربوط، و دومی به معنی عصاره محتوای پاراگراف مربوط، میباشد، و طرز استخراج آنها در کتاب «آموزش تفسیر قرآن» (از همین قلم) در سائیتی که نشانی آن در ابتدا و انتهای کتاب ذکر شده، وجود دارد.

۳- متنی که در پیش رو دارید «ترجمه» به نظر میرسد، ولی توجه داشته باشید که «ترجمه آزادِ تفسیری» است،

یعنی اینکه این متن، ضمن اینکه محتوای قرآن را به فارسی برگردانده، اما از بین انواع تفاسیر، به «تفسیر سخن نو» (جمال گنجه ای) گرایش داشته است.

البته برای کسانی که به این مباحث آشنا نیستند، این موضوع را می باید در سخنی طولانی توضیح داد، اما روش ما اختصار است و از پُرگوئی دور میباشیم.

مرحله اول

نزول معارف پایه

و

انعقاد هسته اولیه

جامعه‌ی مسلمین

سوره عصر

درس: زیانکاری انسان و شرایط خروج از آن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ (۱) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (۲) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (۳)

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به روزگاران (۱) که:

اکثر انسان ها در زیانکاری عظیمی میباشند (۲)

مگر کسانی که ایمان داشته و عمل صالح انجام داده و یکدیگر را به حقی که به آن معتقد میباشند سفارش نموده و یکدیگر را به پایداری در راه آن حق توصیه نمایند (۳)

سوره توحید

درس: خداوند ذاتا صمد است و از زاده و زادن و همتا داشتنی مبرا است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ (۲) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (۳) وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (۴)
بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! دائماً، هم به خویش تلقین، و هم به مردم ابلاغ کن، که خداوند همان الله است که یگانه است (۱)
که بی نیازِ موردِ نیازِ همگان است (۲) و اینکه نه زاده و نه زائیده شده است (۳) و هیچ همتائی ندارد (۴)

سوره حمد

درس: درخواست هدایت از خداوندی که موثرترین و مفیدترین صفات را دارد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۱) الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ (۲) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ (۳) إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ
نَسْتَعِينُ (۴) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (۵) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ
لَا الضَّالِّينَ (۶)

بسم الله الرحمن الرحيم

ستایش مخصوص خداوندی است که پرورش دهنده آدمیان است (۱) و مهربانی
عمومی و مهربانی خصوصی اعمال میکند (۲) و همچنین مالک روز جزاء است (۳)

ای خداوند! فقط رهنمودهای تو را پیروی می کنیم و فقط از تو یاری می جوئیم
(۴)

پس، ما را به جاده مستقیم هدایت کن (۵) جاده همان کسانی که نعمتشان داده ای،
نه آنان که از نظر انداخته ای و نه آنان که راه حق را نیافته اند (۶)

سوره زلزال

درس: جلب توجه آدمی به اهمیت و هولناکی قیامت و رویت اعمال

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا (۱) وَ أُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا (۲) وَ قَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا (۳) يَوْمَئِذٍ
تُخَدِّثُ أَخْبَارَهَا (۴) يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الَّذِينَ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ (۵) يَوْمَئِذٍ يُصْعَقُونَ الْفُقَرَاءُ بِأَعْمَالِهِمْ (۶) فَمَنْ
يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ (۷) وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (۸)

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! هنگامی که زمین با لرزشی شدید که در تقدیرش بوده لرزانده شود (۱) و
بارهای سنگین خود را بیرون دهد (۲)

و انسان از روی تعجب بگوید «چه اش شده؟» (۳)

آن روز زمین اخبارش را گزارش خواهد کرد (۴) زیرا که پروردگارت به او وحی کرده
است (۵)

در آنروز مردم بطور گوناگون بیرون میشوند تا اعمالشان به آنان نمایانده شود (۶)

پس، آنکس که به سنگینی ذره ای نیز عمل خیر کرده باشد آنرا خواهد دید (۷) و نیز، آنکس که به اندازه ذره ای هم عمل شرّ کرده باشد آنرا خواهد دید (۸)

سوره قارعه

درس: آخرت برای غیر مومن بسیار هولناک است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْقَارِعَةُ (۱) مَا الْقَارِعَةُ (۲) وَ مَا أَذْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ (۳) يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ (۴) وَ تَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ (۵) فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ (۶) فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ (۷) وَ أَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ (۸) فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ (۹) وَ مَا أَذْرَاكَ مَا هِيَةُ (۱۰) نَارُ حَامِيَةٍ (۱۱)

بسم الله الرحمن الرحيم

آن کوبنده! (۱) چیست آن کوبنده؟ (۲) و ای پیامبر! چه چیز آگاهت کرد که چیست آن کوبنده؟ (۳)

روزی که مردم مانند ملخ های پراکنده شوند (۴) و کوهها مانند پشمِ حلاجی شده گردند (۵)

پس از وقوع این وقایع قیامت خواهد بود که در آن روز، کسی که موازین اعمالِ این جهانیش سنگین باشد (۶) در قیامت دارایِ زندگیِ پُررضایت خواهد بود (۷) اما کسی که موازینش سبک باشد (۸) بازگشتِ او به هاویه خواهد بود (۹)

و ای پیامبر! چه چیز دانایت کرده که آن هاویه چیست؟ (۱۰) آتشی برشته کننده است (۱۱)

سوره ضحی

درس: تقویت روحیه پیامبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَ الضُّحَى (۱) وَ اللَّيْلُ إِذَا سَجَى (۲) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَ مَا قَلَى (۳) وَ لِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَكَ مِنَ
الْأُولَى (۴) وَ لَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى (۵) أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى (۶) وَ وَجَدَكَ ضَالًّا
فَهْدَى (۷) وَ وَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى (۸) فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ (۹) وَ أَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ (۱۰)
وَ أَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (۱۱)

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به روز وقتی که روشنایی آن گسترده میشود (۱) و قسم به شب وقتی که فراگیر میشود (۲)

ای پیامبر! پروردگارت رهایت نکرد و بر تو خشم نگرفت (۳) و حتما آنچه که بعدا
برایت پیش می آید بهتر است (۴) و حتما بزودی پروردگارت عطایت می کند و
خشنود میشود (۵)

آیا یتیم نیافت و پناهت نداد؟ (۶) و سرگردانت نیافت و هدایت نکرد؟ (۷) و
تنگدست نیافت و بی نیازت ننمود؟ (۸)

پس به یتیم تندی مکن (۹) و پرسشگر را مرنجان (۱۰) و راجع به نعمت پروردگارت
سخن گوی (۱۱)

سوره فلق

درس: پیامبر باید در مقابل بی نهایت شر به پروردگار جهانیان پناه ببرد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (۱) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (۲) وَ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ (۳) وَ مِنْ شَرِّ
النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ (۴) وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (۵)

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! به خویش تلقین کن و بگو:

پناه میبرم به پروردگار غلبه دهنده نور بر ظلمت (۱) از شر آن قسمت از خواص
اینهمه مخلوقات که متضمن شر است (۲) و از شر ظلمت ضخیم فراگیر (۳) و از شر
ایجادکنندگان و محکم کنندگان مشکلات در راه حق (۴) و از شر حسودان وقتی که
حسودی کنند (۵)

سوره ناس

درس: باید از وسوسه های پیدا و ناپیدا به خداوند پناه برد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ (۱) مَلِكِ النَّاسِ (۲) إِلَهِ النَّاسِ (۳) مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (۴) الَّذِي
يُؤْوسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ (۵) مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ (۶)

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! تلقینا به خویش بگو:

پناه میبرم به پروردگار مردم (۱) که فرمانروای مردم (۲) و معبود مردم نیز هست
(۳) از شر وسوسه کننده های پنهان شونده (۴)
که وسوسه میکنند در ذهن مردم (۵)

که برخی از این وسوسه گران در میان مردم ناپیدا، و برخی هم در میان مردم آشکارند (۶)

سوره تین

درس: جلب توجه انسان به ظرفیت زیاد خویش در جهت تعالی یا عکس آن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالَّتَيْنِ وَ الزَّيْتُونِ (۱) وَ طُورِ سِينِينَ (۲) وَ هَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ (۳) لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ (۴) ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ (۵) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ (۶) فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّينِ (۷) أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ (۸)

بسم الله الرحمن الرحيم
قسم به انجیر و زیتون که نماد تغذیه مناسب است (۱) و به کوه سینا که نماد وحی است (۲) و به این شهر امن که نماد محیط مناسب نشو و نما است (۳) که:

انسانها را در بهترین ساختار شخصیتی آفریدیم (۴) سپس سیستم های عامل جهان را طوری مرتب کردیم که اگر انسان سعی خویش را برای ماندن در همان بهترین ساختار نکند به پست ترین پستی ها سقوط کند (۵)

و البته آنانکه ایمان آورده و عمل صالح انجام دهند در همان موقعیت می مانند و برای تلاشی که در این رابطه میکنند پاداشی دریافت خواهند کرد که حقشان است (۶)

ای پیامبر! پس با توجه به این واقعیات، چه چیزی سبب میشود برخی از مردم در دین تکذیب کنند؟ (۷) آیا خداوند حکیم ترین حکیمان نیست؟ (۸)

سوره لیل

درس: رفتار قانونمند خداوند نسبت به مومن و کافر در این جهان
درب: شرایط طبیعی مادی در دنیا برای همه مساویست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى (۱) وَ النَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى (۲) وَ مَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَ الْأُنْثَى (۳) إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى (۴)

بسم الله الرحمن الرحيم
قسم به شب وقتی که همه چیز را می پوشاند (۱) و قسم به روز وقتی که همه چیز را ظاهر میکند (۲) و قسم به آن سیستم های مخلوق خداوند که نر و ماده را به وجود می آورد (۳) که:
کوششهای فکری و رفتاری شماها مختلف است (۴)

درس: رفتار قانونمند خداوند نسبت به مومن و کافر در این جهان
درب: ذکر دو نوع رفتار قانونمند برای دو نوع رفتار مردم

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَ اتَّقَى (۵) وَ صَدَقَ بِإِحْسَنِي (۶) فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى (۷) وَ أَمَّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَغْنَى (۸) وَ كَذَّبَ بِإِحْسَنِي (۹) فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى (۱۰) وَ مَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى (۱۱)

پس، اگر کسانی اعطا کردند و تقوا پیشه نمودند (۵) و نیکویی را تصدیق کردند (۶)
ما نیز بزودی آسانی را برایشان فراهم خواهیم نمود (۷)

و اما آنانکه بخل ورزیدند و نسبت به خدا و آخرت بی نیازی درپیش گرفتند (۸) و نیکویی را تکذیب کردند (۹) بزودی سختی را برایشان مهیا می کنیم (۱۰) و ثروتشان وقتی که هلاک میشوند کمکی به آنان نمی کند (۱۱)

درس: رفتار قانونمند خداوند نسبت به مومن و کافر در این جهان
درب: تفاوت بین کافر و مومن در آخرت ظاهر می شود

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ (۱۲) وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ (۱۳) فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ (۱۴) لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى (۱۵) الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ (۱۶) وَ سَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى (۱۷) الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ (۱۸) وَ مَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَىٰ (۱۹) إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ (۲۰) وَ لَسَوْفَ يَرْضَىٰ (۲۱)

البته هدایت بر عهده ما است (۱۲) و البته آخرت و این جهان نخستین نیز از آن ما است (۱۳)

پس، ای مردم! از آتشی که زبانه میکشد هشدارتان میدهم (۱۴) که غیر از بدترین ها کسی دچارش نمیشود (۱۵) همانها که تکذیب نموده و به حق پشت میکنند (۱۶)

و بزودی تقوادرترها از آن بر کنار میمانند (۱۷) همانها که مال را در راه حق میدهند که رشد یابند (۱۸) و این کارشان بخاطر پاداشی نیست که کسی به آنها دهد (۱۹) بلکه فقط بخاطر کسب رضایت پروردگار والایشان است (۲۰)

و البته بزودی راضی میشوند (۲۱)

سوره شمس

درس: تقوا که عامل رشد نفس می باشد هم سبب رستگاری فرد و هم سبب رستگاری جوامع بشری است
درب: نفس دارای استعدادهای متنوعی است که انعکاس تضاد و تقابل ذکر شده در موارد مورد قسم است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَ الشَّمْسِ وَ ضُحَاهَا (۱) وَ الْقَمَرِ إِذَا تَلَاها (۲) وَ النَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا (۳) وَ اللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا

(۴) وَ السَّمَاءِ وَ مَا بَنَاهَا (۵) وَ الْأَرْضِ وَ مَا طَحَاهَا (۶) وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا (۷) فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا (۸)

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به خورشید و پخش شدن روشنائیش (۱) و به ماه و دنباله روی اش از خورشید (۲) و قسم به روز هنگامیکه درجه زندگی ها و اختلاف های درجات آنها را آشکار میکند (۳) و قسم به شب هنگامیکه آنها را فرا میگیرد (۴) و قسم به آسمان و عواملی که آن را بنا کرد (۵) و به زمین و عواملی که آن را گسترده (۶) و به نفس و عواملی که آن را پرداخت (۷) سپس نافرمانیها و تقوایش را به آن الهام کرد (۸)

درس: تقوا که عامل رشد نفس می باشد هم سبب رستگاری فرد و هم سبب رستگاری جوامع بشری است
درب: «رشد دادن نفس» سبب رستگاری است

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا (۹) وَ قَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا (۱۰)

البته هر کس که نفس را رشد داد پیروز شد (۹) و هر کس که آنرا در بی رشدی نگهداشت شکست خورد (۱۰)

درس: تقوا که عامل رشد نفس می باشد هم سبب رستگاری فرد، و هم سبب رستگاری جوامع بشری است
درب: یک نمونه از جوامع انسانی که راه مخالف «رشد دادن نفس» را انتخاب کردند و نابود شدند

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا (۱۱) إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا (۱۲) فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا (۱۳) فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ يَذُنُّهُمْ فَسَوْأَهَا (۱۴) وَ لَا يَخَافُ عُقْبَاهَا (۱۵)
قوم ثمود بسبب طغیانشان فرمان خداوند را که از سوی پیامبرشان به آنها اعلام شده بود تکذیب کردند (۱۱) هنگامی که بدترین خویش را برگزیدند (۱۲) و پیغمبر خدا به آنان میگفت: شتر خدا و آبشخورش را رعایت کنید (۱۳) که تکذیبش کردند و آن را کشتند، و پروردگارشان بسبب آن گناه بزرگ همه چیز را بر سرشان خراب کرد و با خاک یکسان نمود (۱۴) و از نتیجه این عمل نیز نگرانی ندارد (۱۵)

سوره طارق

انسان باید به ضعف موقعیت خویش فکر کند و لذا رفتار صحیح در پیش گیرد
درب: آدمی از آسمان ها و توسط نگاه هایی تیر بین تحت نظر است. پس بهتر است خطا نکند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ (۱) وَ مَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ (۲) النَّجْمُ الثَّاقِبُ (۳) إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ (۴)

بسم الله الرحمن الرحيم
قسم به آسمان و قسم به طارق (۱) و ای پیامبر! چه چیز توراء آگاه نمود که طارق چیست (۲) طارق آن ستاره پرتو افکن است (۳) هیچکس نیست مگر اینکه بر او نگهبانی گماشته شده است (۴)

درس: انسان باید به ضعف موقعیت خویش فکر کند و لذا رفتار صحیح در پیش گیرد
درب: کسی که آدمی را از موقعیت ضعیف گذشته (هنگام تولد) به اینجا رساند می تواند باز هم او را (پس از مرگ) به زندگی مجدد زنده کند

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ (۵) خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ (۶) يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَ التَّرَائِبِ (۷) إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ (۸) يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ (۹) فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَ لَا نَاصِرٍ (۱۰)
پس آدمی بنگرد که از چه آفریده شده (۵) از آبی جهنده آفریده شده (۶) که از بین سخت و نرم بیرون می آید (۷) البته خداوند بر بازگرداندنش تواناست (۸)

در روزی که پنهانی ها آشکار شود (۹) که او در آن روز نه نیرویی و نه یابوری خواهد داشت (۱۰)

درس: انسان باید به ضعف موقعیت خویش فکر کند و لذا رفتار صحیح در پیش گیرد
درب: آدمی بهتر است به بیچارگی فردایش فکر کند و امروز خطا نکند

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ (۱۱) وَ الْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ (۱۲) إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ (۱۳) وَ مَا هُوَ

بِأَنزُلِ (۱۴) إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا (۱۵) وَ أَكِيدُ كَيْدًا (۱۶) فَمَهْلِكُ الْكَافِرِينَ أَهْلَهُمْ زُودًا (۱۷)
 قسم به آسمانِ دارای بازگشت (۱۱) و زمینِ قابل شکافتن (۱۲) که البته آن گفتمانِ
 مربوط به قیامت گفتاری نهائی است (۱۳) و اصلاً شوخی نیست (۱۴)

البته آن کافرانِ نیرنگی می زنند (۱۵) و من نیز ضد نیرنگی می زنم (۱۶) پس، تو
 ای پیامبر! آنان را چندان جدی نگیر و به آنان اندک مهلتی ده (۱۷)

سوره قدر

درس: توجه دادن به اهمیت شب قدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (۱) وَ مَا أَذْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (۲) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (۳)
 تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ (۴) سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ (۵)

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! ما البته آن را در شب قدر نازل کرده ایم (۱)

و تو از کجا ممکن است بدانی که شب قدر چیست؟ (۲) شب قدر از هزار ماه نیز
 برای بشر پربرکت تر است (۳)

ملائکه و روح به فرمان پروردگار دائما در آن شب برای همه امور نازل میشوند (۴)
 آن شب تا هنگام صبح امنیت و سلامت دارد (۵)

مرحله دوم

اعلام موجودیت
و
ارشاد اجمالی مخاطبان غافل

سوره علق

درس: آموزش و ارشاد پیامبر(ص) و تشریح جامعه مورد ماموریت او
درب: تعریف موقعیت خداوند در ماموریت رسالتی پیامبر(ص)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (۱) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (۲) اقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ (۳) الَّذِي
عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (۴) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (۵)

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! بخوان بنام پروردگارت که

همه چیز و همه کس را آفرید (۱) همانکه انسان را از علق به ظاهر بی اهمیت
آفرید (۲)

بخوان و بدان که

پروردگارت بخشنده ترین است (۳) همو که بوسیله قلم ظاهرا بی اهمیت آموخت
(۴) و به انسان آنچه را که نمیدانست آموخت (۵)

درس: آموزش و ارشاد پیامبر(ص) و تشریح جامعه مورد رسالت او
درب: ذکر یک قانون رفتاری نوع انسان که سبب مخالفت با دعوت پیامبر(ص) خواهد شد

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِكَفٍ (۶) أَنْ رَأَهُ اسْتَعْنَى (۷) إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَى (۸)

ای پیامبر! اینطور نیست که این آیات چنان اثری داشته باشد که همگی فوراً پیرو
توشوند، بلکه، اکثر انسان ها چنین اند که طغیان می کنند (۶) در صورتیکه خود را
نسبت به خدا و آخرت بی نیاز بینند (۷) البته بازگشت همگان بسوی پروردگارتو
است (۸)

درس: آموزش و ارشاد پیامبر(ص) و تشریح جامعه مورد رسالت او
درب: توصیف نوع رفتارهای کسانی که با پیامبر(ص) مخالفت خواهند کرد

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَى (٩) عَبْدًا إِذَا صَلَّى (١٠) أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى (١١) أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَى (١٢) أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى (١٣) أَمْ يُعَلِّمُ بَأْسَ اللَّهِ يَبَرَى (١٤)

ای پیامبر! چه فکر میکنی راجع به کسی که نهی می کند؟ (٩) بنده ای را که نماز میخواند؟ (١٠) چه فکر میکنی راجع به این عمل در صورتیکه آن بنده نمازگزار برجاده هدایت باشد؟ (١١) یا به تقوا فرمان دهد؟ (١٢) چه فکر میکنی درباره کسی که حق را تکذیب میکند و روی بر می گرداند؟ (١٣) مگر نمیداند که خداوند می بیند؟ (١٤)

درس: آموزش و ارشاد پیامبر(ص) و تشریح جامعه مورد رسالت او
درب: تعریف نوع رفتار خداوند در رابطه با رفتار مخالفان فعال رسالت او

كَأَلَّا لَنْ يَنْتَهَى لِنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ (١٥) نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ (١٦) فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ (١٧) سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ (١٨) كَأَلَّا لَا تُطْعَمَهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ (١٩) *: سجده واجبه

البته آنها چنین نپندارند و بدانند در صورتیکه بس نکنند حتماً به خواری گرفته و به ذلت کشانده خواهند شد (١٥) پیشانی دروغگوی خطاکارشان (١٦)

البته آنها نیز پس از احساس عقوبت ما، همگنان خویش را فرا میخوانند (١٧) ما نیز نیروهای جدی خویش را فرا میخوانیم (١٨)

نه! ای پیامبر! لازم نیست با چنین کسانی هیچ همراهی کنی! سجده کن و به ما تقرب جوی (١٩)

سوره قريش

درس: عبادت، پاسخ شایسته نعمت های الهی است

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿۱﴾ لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿۲﴾ إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿۳﴾ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴿۴﴾ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿۵﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قریش برای ادای شکرانه نعمت اصلی خویش که همبستگی شان باشد، (۱) که سبب مسافرت های زمستانی و تابستانی آنها است، (۲) باید خداوند صاحب این خانه کعبه را عبادت کنند (۳)

همو که آنها را پس از گرسنگی سیر نمود، و پس از احساس ترس امنیت داد (۴)

سوره تکاثر

درس: نکوهش زیاده طلبی نامعقول

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿۱﴾ أَهْلَاكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿۲﴾ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿۳﴾ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿۴﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿۵﴾ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿۶﴾ ثُمَّ لَتَرَوْهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿۷﴾ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿۸﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

زیاده طلبی نامعقول شما را به رفتارهای بیهوده انداخت (۱) تا اینکه عمرتان را باختید (۲)

نه! بلکه بد فهمیدید! و بزودی خواهید دانست (۳) باز هم نه! و بزودی خواهید دانست (۴)

نه! اگر علم حاصل از یقین به آخرت را می داشتید (۵) حتماً عذاب را به چشم عقل خویش میدیدید (۶) سپس حتماً آن را عین یقین تلقی میکردید (۷) و می فهمیدید که در روز قیامت درباره نعمت ها از شما پرسش خواهد شد (۸)

سوره بلد

درس: چگونگی امکان عبور از گردنه و اهمیت آن
درب: در این شهر و سکونت تو در آن و زاد و ولد انسانها چیزهایی است که به انسان کمک میکند که از آن گردنه بگذرد

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
﴿لَا أُفْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ﴾ ﴿١﴾ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم
ای پیامبر! قسم نمیخورم به این شهرمکه، به سبب چیزهای نامطلوبی که در آن جریان دارد، علیرغم اینکه خود این شهر فی نفسه عزیز و محترم است (۱) و علیرغم اینکه تو در این شهر ساکنی (۲) و همچنین قسم نمیخورم به توالد و تناسل علیرغم اینکه فی نفسه عزیز و محترم است (۳)

درس: چگونگی امکان عبور از گردنه و اهمیت آن
درب: گذر از گردنه آسان نیست اما انسان برای همین آفریده شده

﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ﴾ ﴿٤﴾
البته زندگی پسندیده و متعالی انسانی را در گرو رنج ها قرار دادیم (۴)

درس: چگونگی امکان عبور از گردنه و اهمیت آن
درب: موانع فکری انسان برای پیدا کردن قابلیت عبور از گردنه

﴿أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يُقَدَّرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ﴾ ﴿٥﴾ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا ﴿٦﴾ أَيْحَسِبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

﴿۷﴾

ای پیامبر! برخی از توانگران که به مسئولیت های انسانی خویش و لنگارانه عمل نمیکنند، آیا می پندارند هرگز هیچکس بر آنها چیره نخواهد شد؟ (۵) که میگویند مال زیادی را تلف کرده ام؟ (۶) آیا می پندارند هیچکس آنها را ندیده؟ (۷)

درس: چگونگی امکان عبور از گردنه و اهمیت آن
درب: انسان قابلیت لازم برای عبور از گردنه را دارد

﴿۸﴾ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿۹﴾ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ﴿۱۰﴾

آیا برایشان دو چشم قرار ندادیم؟ (۸) و زبان و دو لب؟ (۹) و دو راه خیر و شر را نشانشان ندادیم؟ (۱۰)

درس: چگونگی امکان عبور از گردنه و اهمیت آن
درب: در هر حال جهان انسانیت (به طور کلی)، از آن گردنه عبور نکرده و البته خیلی هم آسان نیست

﴿۱۱﴾ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿۱۲﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

با وجود همه این نعمت ها که به آنان داده ایم، از آن «گردنه» عبور نکرده اند (۱۱)
و تو ای پیامبر! چه دانی که آن گردنه چیست؟ (۱۲)

درس: چگونگی امکان عبور از گردنه و اهمیت آن.
درب: همان.

﴿۱۳﴾ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿۱۴﴾ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿۱۵﴾ أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿۱۶﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿۱۷﴾ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿۱۸﴾

آن، آزاد کردن بنده است (۱۳) یا غذا دادن در روزی سخت (۱۴) به یتیمی خویشاوند (۱۵) یا فقیری خاک نشین، یا هرمورد دیگر که از مصادیق شریک کردن

محرومان و خیلی محرومان در مواهبی که جزء نیاز های اساسی هر انسان است، (۱۶) و اگر محرومان را شریک کنند از کسانی خواهند شد که ایمان آورده و سفارش متقابل به صبر و سفارش متقابل به مرحمت کرده باشند (۱۷) که در اینصورت اهل خیر و برکت خواهند بود (۱۸)

درس: چگونگی امکان عبور از گردنه و اهمیت آن
درب: تعریف کسانی که از گردنه عبور نمی کنند و عاقبت آنها

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٢٠﴾

و آنانکه چنین نباشند به آیات ما کفر ورزیده اند و اهل عاقبتِ شوم میباشند (۱۹)
که آتشی زبانه کش بر آنها مسلط خواهد بود (۲۰)

سوره هُمَزَه

درس: هشدار عذاب سخت به کسانی که علاقه مفرط به مال دارند و آن را تکیه گاه خویش می پندارند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾ يُحْسِبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾ كَلَّا لَئِنْ بَدَأَ فِي الْخُطْمَةِ ﴿٤﴾ وَمَا أَذْرَاكَ مَا الْخُطْمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ اللَّهِ الْمَوْقُودَةُ ﴿٦﴾ الَّتِي تَطْلُعُ عَلَى الْأُفُقِ ﴿٧﴾ إِمَّا عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٨﴾ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

وای بر کسانی که ثروتی دارند و به سبب آن نسبت به دیگران بسیار عیب جو و بسیار طعنه زن می باشند (۱) کسانی که مالی جمع میکنند و به شمارش آن مشغول اند (۲) و می پندارند مالشان نگهدارشان خواهد بود (۳)

نه! چنین کسانی حتماً در حطمه انداخته میشوند (۴)

و ای پیامبر! چه چیزی میتواند آگاهت کند که حطمه چیست؟ (۵) آتشی است که تحت عنایت خاص الهی افروخته شده (۶) که بر وجود و شخصیت چنان کسانی راه می یابد (۷) و بر آنها احاطه دارد (۸) و مانند ستونهایی بر کشیده است (۹)

سوره فجر

درس: هشدار به کسانی که مال را ملاک ارزشها می دانند و به وظایف مالی خویش عمل نمی کنند
درب: اظهار امیدواری به خروج بشریت از رذیله فوق و طلوع جهانی عاری از آن

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
وَالْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به سپیده دم (۱) و به شبهای دهگانه ای که پرداختن به عبادات در آنها فضیلت زیاد دارد (۲) و به جفت و تک (۳) و به شب وقتی که سرآمدنش نزدیک باشد (۴)

آیا در اینها چیز مهمی که قابل قَسَم یاد کردن باشد، برای خردمندان هست؟ (۵)

درس: هشدار به کسانی که مال را ملاک ارزشها می دانند و به وظایف مالی خویش عمل نمی کنند
درب: نمونه ای از اقوام جبار گذشته که برای گردآوری هر چه بیشتر مال طغیان و فساد کردند و نابود شدند

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾ إِرْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ﴿٧﴾ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴿٨﴾ وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴿٩﴾ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١١﴾ فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفُسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ

لِبَالْمُرْصَادِ ﴿١٤﴾

ای پیامبر! آیا ندانستی که پروردگارت با قوم عاد چه کرد؟ (۶) همانها که تمدنشان آنقدر پیشرفته بود که باغِ اِرمِ دارای ستونها را بنا کرده بودند (۷) که ماندش در شهرها ساخته نشده بود؟ (۸) و نیز با قوم ثمود که در آن درّه صخره ها را می بریدند (۹) و با فرعون صاحب میخها (۱۰) که در شهرها طغیان کردند (۱۱) و فساد را در آن شهرها گسترده کردند (۱۲) و پروردگارت تازیانه عذاب را بر آنها فرود آورد (۱۳) و البته پروردگارت در کمینگاه چنین ظالمانی است (۱۴)

درس: هشدار به کسانی که مال را ملاک ارزشها می دانند و به وظایف مالی خود عمل نمی کنند
درب: همان

فَإِنَّمَا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾ وَ أَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٦﴾ كَلَّا بَلْ لَا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾ وَ تَأْكُلُونَ الرِّثَاءَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ وَ تُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

اکثر انسانها چنین اند که اگر پروردگار امتحانشان کند و نعمتشان را زیاد کند می گویند پروردگار گرامیمان داشته (۱۵) اما اگر بیازمایدشان و روزی شان را به اندازه دهد گویند پروردگار خوارمان کرده (۱۶)

نه! چنین مپندارید، زیرا نه مالداري به معنی عزت نزد خدا و نه عکسش به معنی وهن نزد اوست،

بلکه شما یتیم را گرامی نمیدارید (۱۷) و یکدیگر را بر غذا دادن فقیران تشویق نمی کنید (۱۸) و میراث را به حق و ناحق یکسره می خورید (۱۹) و مال را خیلی دوست میدارید

و با این رفتار چگونه عزیزانه به حضور خداوند در خواهید آمد؟ (۲۰)

درس: هشدار به کسانی که مال را ملاک ارزشها می دانند و به وظایف مالی خود عمل نمی کنند
درب: روشن شدن ذهن آدمی در قیامت راجع به غلط بودن فکرش در خصوص فوق

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾ وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى ﴿٢٣﴾ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ﴿٢٥﴾ وَلَا يُوثِقُ وُثْقُهُ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

در روزی که زمین به سختی کوبیده شود (۲۱) و امر پروردگارت و ملائکه صف در صف بیایند (۲۲) و در آن روز جهنم را هم بیاورند، که آن روز روزی است که انسان متوجه خطایش میشود، اما آن موقع چه وقت فهمیدن است؟ (۲۳) انسان در آن روز با خویش میگوید ای کاش برای زندگی خویش چیزی از پیش فرستاده بودم (۲۴) در آن روز کسی را به عذابی مانند عذاب چنین کسانی معذب نمی کنند (۲۵) و کسی را مانند بستن آنان نمی بندند (۲۶)

درس: هشدار به کسانی که مال را ملاک ارزشها می دانند و به وظایف مالی خود عمل نمی کنند
درب: کسانی که در این جهان در مورد مال چنان کژ اندیشی ندارند برنده نهایی می باشند

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ فَأَدْخِلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَأَدْخِلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

اما به آنهایی که بطور صحیح زندگی کرده بودند خطاب میشود: هان! ای آرام جان آرامش یافته (۲۷) بسوی پروردگارت باز گرد که راضی و پسندیده ای (۲۸) و به جمع بندگانم درآی (۲۹) و به بهشتم وارد شو (۳۰)

سوره نجم

درس: با استدلال به حجیت قرآن، رد اعتقادات باطل آن مردم و ارائه اعتقادات صحیح
درب: حجیت قرآن

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَى ﴿٢﴾ وَمَا يَنْطَلِقُ غَنِ الْهَوَى ﴿٣﴾ إِنَّهُ هُوَ إِلَّا وَخِيَ يُوحَى ﴿٤﴾
عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى ﴿٦﴾ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ﴿٨﴾ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ
أَوْ أَدْنَى ﴿٩﴾ فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى ﴿١٠﴾ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴿١١﴾ أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَى ﴿١٢﴾
وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى ﴿١٣﴾ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ﴿١٤﴾ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ﴿١٥﴾ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى ﴿١٦﴾
مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَفَى ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ﴿١٨﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به ستاره هنگامیکه فرود آید (۱)

که این پیامبر که همنشین شماسست نه گمراه شده و نه براه باطل رفته (۲) و از روی
خواهش نفس نیز سخن نمیگوید (۳) و نیز آن پدیده ای که او را چنین متحول
نموده چیزی جز وحیی که به او میشود نیست (۴)

آن وحی را صاحب نیروهایی پر شدت به او منتقل میکند (۵) هموکه صاحب عقل
کامل است و بر جایگاه رفیع خویش استوار است (۶) او در هنگام وحی بر بالاترین
افق بود (۷) سپس نزدیک شد و نزدیک تر شد (۸) تا اینکه به اندازه دو کمان و بلکه
نزدیکتر رسید (۹) آنگاه به او که بنده و پیامبر خدا است، وحی کرد آنچه را که وحی
کرد (۱۰)

دل این پیامبر آنچه را که دید دروغ نپنداشت (۱۱)

ای مردم! آیا بر آنچه این پیامبر همواره می بیند با او مجادله می کنید؟ (۱۲)

و البته یکبار دیگر نیز فرود آمدن فرشته وحی را به وجهی خاص دیده (۱۳) کنار همین درختزار انتهائی پر از درختان سدر (۱۴) که جایگاه اطراق کاروانیان است (۱۵)

هنگامی که آن درختان سدر را پوشانده بود آنچه که پوشانده بود، وحی را دریافت کرد (۱۶) در آن حالت چشمش به کجی نرفت و مانند سراب نیز نبود که بیش از واقعیت ببیند (۱۷) برآستی که بعضی از نشانه های بزرگ پروردگارش را دید (۱۸)

درس: با استدلال به حجیت قرآن، رد مواضع اعتقادی غلط آن مردم و ارائه اعتقادات صحیح
درب: رد مواضع اعتقادی رایج بین مردم معاصر نزول این سوره

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٢٠﴾ أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ﴿٢١﴾ تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ ﴿٢٢﴾ إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمِيَّتُوهَا أَنثُمْ وَأَبَاؤُكُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأُنفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ ﴿٢٣﴾ أَمْ لِلإِنْسَانِ مَا تَمَىٰ ﴿٢٤﴾ فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾ وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ﴿٢٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْمُؤْنَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ ﴿٢٧﴾ وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٨﴾

ای مردم مشرکِ معاصرِ نزول قرآن! آیا شما لات و عزی (۱۹) و آن سومی، منات را، که به الوهیت گرفته اید، را دیده اید؟ (۲۰)

آیا به نظر شما پسر که مطلوب تان است برای شما باشد، و دختر که از نظر شما نامطلوب است برای خدا باشد؟ و تازه الوهیت هم بکند؟ (۲۱) در اینصورت، تقسیم تان ناعادلانه است (۲۲)

آن نامهایی که شما و پدران تان روی بُت ها، گذاشته اید، خداوند هیچ دلیلی برای

آن نفرستاده است.

و ای پیامبر! علیرغم اینکه آن هدایت که از جانب پروردگارشان بسویشان آمده است، اینان غیر از گمان و نیز آنچه را که دلشان را خوش می آید از چیزی پیروی نمی کنند، (۲۳)

آیا مگر انسان هر چه خواهد باید همان شود؟ (۲۴) در حالیکه این خداوند است که مالک آخرت و دنیا است (۲۵) و چه بسا فرشتگانی که در آسمانها هستند، شفاعت آنها سودی نمیرساند، مگر پس از آنکه خداوند برای کسی که خواهد و بپسندد، اجازه شفاعت دهد (۲۶)

آنانکه به آخرت ایمان ندارند ملائکه را به نامهای زنانه مینامند (۲۷) و علمی به این موضوع ندارند، و جز گمان را پیروی نمی کنند، و گمان هم بجای حق فایده ای نمیرساند (۲۸)

درس: با استدلال به حجیت قرآن، رد مواضع اعتقادی غلط آن مردم و ارائه اعتقادات صحیح درب: ای پیامبر! فعلاً از مخالفان روی بگردان و به خدا توجه کن

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾ ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ﴿٣٠﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٣١﴾ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى ﴿٣٢﴾

ای پیامبر! پس، از کسانی که از یاد ما روی برمیگردانند و جز زندگی دنیا را نمیخواهند روی بگردان (۲۹) علم و فهمشان همینقدر است. البته پروردگارت بهتر

میداند چه کسی از راه او منحرف شده و همو بهتر میداند چه کسی هدایت یافته است (۳۰)

و آنچه در آسمانها و زمین هست مال خداست تا عمل آنان را که بد می کنند جزا دهد و به آنانکه عمل نیکو انجام میدهند پاداش نیکو دهد (۳۱)
همان کسانی که از گناهان بزرگ آبروریز دوری میکنند - مگر گناهی کوچک - که البته وسعت مغفرت پروردگارت زیاد است.

البته همو به وضعیت شما داناتر است، از همان وقتی که شما را از زمین بوجود آورد و هنگامی که جنین هائی در شکم های مادرانتان بودید وضعتان را میداند پس خود را نستانید زیرا او بهتر میداند چه کسی با تقواتر است (۳۲)

درس: با استدلال به حجیت قرآن، رد مواضع اعتقادی غلط آن مردم و ارائه اعتقادات صحیح
درب: ارائه اعتقادات صحیح

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى ﴿٣٣﴾ وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ﴿٣٤﴾ أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى ﴿٣٥﴾
أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ﴿٣٦﴾ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ﴿٣٧﴾ أَلَا تَرَى وَارِدًا رُجْرًا ﴿٣٨﴾
وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴿٣٩﴾ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرى ﴿٤٠﴾ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ
الْأَوْفَى ﴿٤١﴾ وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ ﴿٤٢﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ﴿٤٣﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ
وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾ وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٤٥﴾ مِنْ نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ﴿٤٦﴾ وَأَنَّ عَلَيْهِ
النَّشْأَةَ الْآخِرَىٰ ﴿٤٧﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾ وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرَىٰ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّهُ أَهْلَكَ
عَادًا الْأُولَىٰ ﴿٥٠﴾ وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَىٰ ﴿٥١﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْعَىٰ
﴿٥٢﴾ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ﴿٥٣﴾ فَغَشَّاهَا مَا غَشَّى ﴿٥٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ﴿٥٥﴾
هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذْرِ الْأُولَىٰ ﴿٥٦﴾

ای پیامبر! در باره کسی که به پیرویت در آمده و سپس رویگردان شده، چه می اندیشی؟ (۳۳)

همو که انفاق مختصری نموده و سپس دست کشید؟ (۳۴) آیا علم غیب نزدش است و حقایق را می بیند؟ (۳۵) یا اینکه از مفاد صحیفه های موسی آگاه نشده؟ (۳۶) و همچنین از صحیفه ابراهیم خبر نیافته، همان ابراهیم که وظایفش را بطور کامل ادا کرد؟ (۳۷)

مثلا از این حقیقت ناآگاه است که کسی بار گناه دیگری را بر نمی دارد؟ (۳۸) و اینکه هیچکس در آخرت، جز سعیی که کرده چیزی نخواهد داشت؟ (۳۹) و اینکه نتیجه کوشش او بزودی به او نشان داده میشود (۴۰) و آنگاه به کاملترین وجه پاداش داده میشود (۴۱) و اینکه سرانجام همگان بسوی پروردگار است (۴۲) و اینکه خداوند است که میخنداند و میگریاند (۴۳) و اینکه اوست که میمیراند و زنده میکند (۴۴) و اینکه اوست که جفت های نر و ماده را آفریده (۴۵) از مایعی که ریخته میشود (۴۶) و اینکه پدید آوردن زندگی بعدی برعهده اوست (۴۷) و اینکه هموست که بی نیاز میکند و سرمایه میدهد (۴۸) و اینکه همو پروردگار ستاره شعرا است (۴۹) و اینکه اوست که قوم عاد نخستین را هلاک کرد (۵۰) و ثمود را هم وانگذاشت (۵۱) و قوم نوح را نیز قبلا همچنین، که آنها ظالم تر و طغیانگرتر بودند (۵۲) و همو قریه هائی را که زیر و رو شدند سرنگون کرد (۵۳) و آنها را فرو پوشاند به آنچه فرو پوشاند (۵۴)

ای پیامبر! جادارد از اینان پرسش شود: پس، در کدامیک از نعمتهای پروردگارتان بگومگو دارید؟ (۵۵)

ای مردم! این پیامبر هم هشدار دهنده ای از نوع هشدار دهندگان قبلی است (۵۶)

درس: با استدلال به حجیت قرآن، رد مواضع اعتقادی غلط آن مردم و ارائه اعتقادات صحیح درب: با نتیجه گیری از مجموع مطالب فوق دعوت از مخاطب به ایمان و عبادت

أَزِفْتُ الْأَرْفَةَ ﴿٥٧﴾ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾ أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾ وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾ *

سجده واجب

بدانید که نزدیک شده است آن نزدیک شونده (۵۷) که غیر از خداوند ظاهر کننده دیگری ندارد (۵۸) آیا از این سخن تعجب می کنید؟ (۵۹) و می خندید و نمی گریید؟ (۶۰) و همچنان دنبال سرگرمی های بیفایده هستید؟ (۶۱)

نه! چنین بیخیال مباشید و برای خداوند سجده کنید و عبادت نمائید (۶۲)

سوره عبس

درس: نکوهش رفتار کسانی که نعمتهای الهی را کفران و مومنان را تحقیر و از انجام وظایف شانه خالی می کنند
درب: ارشاد پیامبر برای توجه بیشتر به رهروان واقعی راه حق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ﴿٢﴾ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزْكِي ﴿٣﴾ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الدِّكْرَى ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

چهره در هم کشید و رو برگرداند (۱) که چرا آن نابینا نزد وی آمده (۲) و چه میدانی شاید میخواهد رشد معنوی کند (۳) یا پندی گیرد و آن پند سودش دهد (۴)

درس: نکوهش رفتار کسانی که نعمتهای الهی را کفران و مومنان را تحقیر و از انجام وظایف شانه خالی می کنند.
درب: ارشاد پیامبر در خصوص چگونگی رفتار در مقابل کسانی که مورد این نوع نکوهش می باشند.

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى ﴿٥﴾ فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ﴿٦﴾ وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزْكِي ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى

﴿۸﴾ وَهُوَ يَخْشَى ﴿۹﴾ فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ﴿۱۰﴾

اما کسی که بی نیازی نشان داد (۵) و تو به او پرداختی (۶) اگر هم پاک نشود جرمه ای بر تو نیست (۷)

و اما آنکس که شتابان بسوی تو می آید (۸) و همو برای خداوند حرمت قائل است (۹) و تو از او به دیگری میپردازی!! (۱۰)

درس: نگویش رفتار کسانی که نعمتهای الهی را کفران و مومنان را تحقیر و از انجام وظایف شانه خالی می کنند
درب: سخنان فوق مهم است! وحی است و از عالم بالا آمده

كَلَّا إِنَّمَا تَذَكَّرُ ﴿۱۱﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ﴿۱۲﴾ فِي صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ ﴿۱۳﴾ مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ﴿۱۴﴾ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿۱۵﴾ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿۱۶﴾

نه! البته قرآن حامل تذکرها و پنندهای مهمی است (۱۱) پس هر کس که خواهد پند گیرد (۱۲) همان قرآنی که در صحیفه هائی ارجمند است (۱۳) صحیفه هائی بلند مرتبه و پاک (۱۴) که به دست سفیرانی (۱۵) گرامی و بزرگوار به تو، ای پیامبر! میرسد (۱۶)

درس: نگویش رفتار کسانی که نعمتهای الهی را کفران و مومنان را تحقیر و از انجام وظایف شانه خالی می کنند
درب: اشخاص مورد نگویش کسانی هستند که از خداوند غافل و به چنین نعماتی بی توجهند و نسبت به آنها کفران می ورزند

فَتَبِلَ الْإِنْسَانُ مَا أَكْفَرَهُ ﴿۱۷﴾ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿۱۸﴾ مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ﴿۱۹﴾ ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرُهُ ﴿۲۰﴾ ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ﴿۲۱﴾ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ ﴿۲۲﴾ كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ ﴿۲۳﴾

کشته شود انسان! که چقدر ناسپاس است! (۱۷) خداوند از چه چیزی آفریدش؟ (۱۸) از نطفه ای آفریدش، و سر و سامانش داد (۱۹) سپس راهش را هموار نمود (۲۰) آنگاه او را می میراند و داخل قبرش میکند (۲۱) سپس وقتی که وقتش شد، زنده اش خواهد نمود (۲۲) نه! باوجود همه اینها، اکثر انسان ها چنین نیستند که آنچه را که خداوند امر کرده انجام دهند (۲۳)

درس: نکوهش رفتار کسانی که نعمتهای الهی را کفران و مومنان را تحقیر و از انجام وظایف شانه خالی می کنند
درب: اشخاص مورد نکوهش به چنین نعماتی نیز بی توجهند و کفران می ورزند

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾ أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾ فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾ وَعَبْنَا وَقَضَبًا ﴿٢٨﴾ وَزَيْتُونًا تَحْلًا ﴿٢٩﴾ وَخَدَاقًا غُلْبًا ﴿٣٠﴾ وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾

انسان باید به غذای خویش به عبرت بنگرد (۲۴) که پروردگارش آب را به چنان ریختنی ریخت (۲۵) سپس زمین را به چنان شکافتنی شکافت (۲۶) و در آن دانه ای رویاند (۲۷) و انگوری و سبزی (۲۸) و زیتونی و نخلی (۲۹) و باغهای انبوهی (۳۰) و میوه ای و چراگاهی (۳۱) که برخورداریی برای شما و چهارپایانتان باشد (۳۲)

درس: نکوهش رفتار کسانی که نعمتهای الهی را کفران و مومنان را تحقیر و از انجام وظایف شانه خالی می کنند
درب: علت ارتکاب رفتار قابل نکوهش بی توجهی به چنین آینده ایست که گریزی ندارد

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاحَةُ ﴿٣٣﴾ يَوْمَ يَقْرَأُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَاحَتِهِ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾

پس در آن هنگام که آن صدای گوشخراش بیاید (۳۳) در پی آن، روزی خواهد بود که آدمی از برادرش فرار کند (۳۴) و از مادرش و پدرش (۳۵) و از همسرش و

فرزندانش (۳۶)

برای هر کسی در آن روز آنقدر هست که او را بس است و مانع میشود به چیز دیگر توجه کند (۳۷)

درس: نکوهش رفتار کسانی که نعمتهای الهی را کفران و مومنان را تحقیر و از انجام وظایف شانه خالی می کنند
درب: ذکر عاقبت افرادی که رفتار قابل نکوهش نمودند و بر عکس ذکر عاقبت افرادی که رفتار مغایر آنها را در پیش گرفتند

وَجْهٌ يُؤْمِنُ مُسْفَرَةٌ ﴿٣٨﴾ ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوَجْهٌ يُؤْمِنُ عَلَيْهَا غَبْرَةٌ ﴿٤٠﴾ تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجْرَةُ ﴿٤٢﴾

در آن روز چهره هائی تابانند (۳۸) خندان و بشارت یافته (۳۹) و چهره هائی هم در آن روز غبار آلودند (۴۰) که سیاهی و تاریکی آنها را فرا گرفته (۴۱) آنها همان کافران و گناهکارانند (۴۲)

سوره کافرون

درس: پیامبر (ص) موضع دینی خویش را به روشنی اعلام می دارد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! بگو:

هان ای کافران! (۱) عبادت نمی کنم آنچه را عبادت می کنید (۲) و شما نیز عبادت کننده آنچه من عبادت می کنم نیستید (۳) و من هم عبادت کننده آنچه شما عبادت می کنید نیستم (۴) و شما نیز عبادت کننده آنچه من عبادت می کنم

نیستید (۵) دین شما برای خودتان باشد و دین من نیز برای خودم (۶)

سوره اعلی

درس: دلداری به پیامبر(ص) و نوید شرایط بهتر
درب: یادآوری بعضی از صفات خداوندی که به قدرت ایجاد شرایط بهتر اشاره دارد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ﴿٢﴾ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ﴿٣﴾ وَالَّذِي
أَخْرَجَ الْمَرْعَى ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! منزله دار نام پروردگارت را که همو والاترین است (۱)
همو که همه چیز و همه کس را آفرید و بهپرداخت (۲) و همه چیز را تقدیر کرد و
درجهت تحقق تقدیرش هدایت نمود (۳)

و از جمله چراگاه ها را رویاند (۴) سپس بصورت خاشاکی سیاه در آورد (۵)

درس: دلداری به پیامبر(ص) و نوید شرایط بهتر
درب: نوید صریح و مستقیم

سُنْفِرُوكَ فَلَا تَسَى ﴿٦﴾ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ﴿٧﴾ وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى ﴿٨﴾

ای پیامبر! نگران آینده مباش که بزودی قرآن را بر تو میخوانیم و فراموش نخواهی
کرد (۶) مگر آنچه را که خدا بخواهد که او به آشکار و نهان داناست (۷)

و بزودی آسانی را برای تو میسر می کنیم (۸)

درس: دلداری به پیامبر(ص) و نوید شرایط بهتر
درب: ای پیامبر! به وظیفه ات بپرداز. آنجا که موثر واقع نشد تقصیر تو نیست

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ﴿٩﴾ سَيَذَكِّرْ مَنْ يَحْسَى ﴿١٠﴾ وَيَجَنَّبُهَا الْأَشْقى ﴿١١﴾ الَّذِي
يَصْلى النَّارَ الْكُبْرَى ﴿١٢﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ﴿١٣﴾

پس تذکر بده، اگر تذکرت فایده داشته باشد (۹)

بزودی آنکه پروا دارد پند خواهد پذیرفت (۱۰) و بدترین ها از آن دوری خواهند کرد
(۱۱)

همانها که به آن آتش بزرگ در خواهند افتاد (۱۲) سپس در آن نه میمیرند و نه
زندگی مطلوبی خواهند کرد (۱۳)

درس: دلداری به پیامبر(ص) و نوید شرایط بهتر
درب: تایید مجدد پیامبر با یادآوری اینکه تعالیم او چیز جدیدی نیست و مسبوق به سابقه انبیا
گذشته نیز می باشد

فَقَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ﴿١٤﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ﴿١٥﴾ بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾
وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿١٧﴾ إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿١٨﴾ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
﴿١٩﴾

البته کسی که راه رشد را در پیش گرفت رستگار خواهد شد (۱۴)
همو که اسم پرورگارش را یاد کرد و نماز گذاشت (۱۵)

اما اکثر شما زندگی دنیا را انتخاب می کنید (۱۶) در حالیکه آخرت بهتر و پایدارتر
است (۱۷)

این مطالب در صحیفه های پیامبران پیشین نیز هست (۱۸) از جمله در صحیفه های ابراهیم و موسی (۱۹)

سوره مزمل

درس: پیامبر برای مواجه شدن با مشکلات رسالت باید ظرفیت های لازم را از طریق عباداتی خاص پیدا کند
درب: ذکر قسمتی از عبادتهای خاص فوق الذکر

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
يَا أَيُّهَا الْمَزْمِلُ ﴿١﴾ فَمِ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾ نَصْفُهُ أَوْ انْقُصَ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْءًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾ إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾ وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَتَبَّلًا ﴿٨﴾ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾ وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾ وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! که در اثر سنگینی وحی که هنوز به آن عادت نکرده ای، جامه به خویش پیچیده ای! (۱) شب را - جز اندکی از آن را - به عبادت بپاخیز (۲) نصف آن یا کمی کمتر از نصف را (۳) یا کمی بیشتر از آن را، و قرآن را شمرده و شیوا بخوان (۴)

بزودی قولی سنگین رسالت را بر تو القا خواهیم کرد (۵)

البته اثر عبادت شب ثابت تر و از لحاظ درک سخن استوار تر است (۶)
و البته در روز کارهای زیادی خواهی داشت (۷) و نام پروردگارت را یاد کن و از همه بُر و به او بپیوند (۸)

همان پروردگار مشرق و مغرب که خدائی جز او نیست، و او را کارساز خویش بنما (۹) و بر آنچه مخالفانت میگویند صبر کن و بخوبی از آنان کناره گیر (۱۰) و مرا با تکذیبگران صاحب نعمت و اگدار و اندکی به آنان مهلت ده (۱۱)

درس: پیامبر برای مواجه شدن با مشکلات رسالت باید ظرفیت های لازم را از طریق عباداتی خاص پیدا کند
درب: ای پیامبر! عاقبت مخالفان را به آنها یادآوری کن

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيرًا مَّهِيلًا ﴿١٤﴾

زیرا که نزد ما جریمه هایی و جهنمی (۱۲) و غذاهائی گلوگیر و عذاب هائی سخت هست (۱۳)

و در روزی که زمین و کوهها بلرزند و کوهها چون تپه ای از ماسه گردند به رفتارهایشان رسیدگی خواهد شد (۱۴)

درس: پیامبر برای مواجه شدن با مشکلات رسالت باید ظرفیت های لازم را از طریق عباداتی خاص پیدا کند
درب: یادآوری حمایت های الهی از پیامبران گذشته و تعذیب دشمنان آنها نوعی از آن عبادتهای خاص است

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾ فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْدًا وَبَيَّلًا ﴿١٦﴾ فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾ السَّمَاءُ مُنْفِطِرٌ بِهِ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾ إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

ای مردم! رسولی بسوی شما فرستادیم که بر شما گواه باشد، همانطور که بسوی فرعون رسولی فرستاده بودیم (۱۵) اما فرعون نافرمانی آن رسول کرد و او را به

گرفتنی سخت بگرفتیم (۱۶) پس اگر کفر بورزید چگونه خود را از روزی حفظ خواهید کرد که کودکان را پیر میکند؟ (۱۷) آسمان از آن پاره میشود که وعده ای تحقق یافتنی است (۱۸)

البته این پندی است. پس هر که خواهد، بسوی پروردگارش راهی بجوید (۱۹)

درس: پیامبر برای مواجه شدن با مشکلات رسالت باید ظرفیت های لازم را از طریق عباداتی خاص پیدا کند
درب: نمونه ای از تکالیف عبادتی برای پیامبر(ص) و یاران او

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّنْ نَّحْصُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِن خَيْرٍ نَّحْدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾

ای پیامبر! پروردگارت حتما میداند که نزدیک به دو ثلث شب، و گاهی نصف آن، و گاهی ثلث آن، را به پا میخیزی و همچنین عده ای از کسانی که با تو هستند نیز چنین میکنند.

خداوند است که شب و روز را تقدیر میکند و میداند که هرگز نخواهید توانست آنرا تماما به عبادت فراگیرید، لذا از شما گذشت میکند، پس هر چه توانستید قرآن بخوانید،

خداوند میداند که بزودی عده ای از شما مریض خواهند شد و عده ای برای جستجوی فضل خدا به سفر خواهند رفت، و عده ای در راه خدا به جنگ مشغول خواهند شد، و نمیتوانند به این عبادات طولانی ادامه دهند،

پس هر چه توانستید از قرآن بخوانید و نماز بپا دارید و زکوة داده و به خداوند قرض الحسنه دهید،

و البته هر مالی که برای خویش پیشاپیش بفرستید، آنرا نزد خدا خواهید یافت که
برایتان بهتر و پاداشش بزرگتر است،
و از خداوند آمرزش بخواهید که خداوند آمرزشگر مهربان است (۲۰)

مرحله سوم

مطرح نمودن پررنگ آخرت
و
جذب نفوس مستعد

سوره انفطار

درس: آخرت بسیار مهم است
درب: قیامت بسیار هولناک است و جادارد آدمی به آن خیلی اهمیت بدهد

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْقُبُورُ
بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾ عَلِمْتَ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

روزی خواهد آمد که چیزی را که آسمان مینامید و به نظرتان یکپارچه می آید پاره خواهد شد (۱) و چیزهایی را که می بینید و آنها را ستاره مینامید، چنین به نظرتان خواهد آمد که آنها دارند فرو میریزند (۲) و چنین به نظرتان خواهد آمد که دریاها دارند می پیوندند (۳) و زمین چنان دگرگونی خواهد داشت که همه چیز و از جمله قبرها که همواره مورد احترام و رعایت همگان بوده دچار دگرگونی خواهد شد (۴) در آن روز برای هرکس حقیقت اعمالی که کرده، و یا در اثر مواریثی که گذاشته و دیگران انجام داده اند، روشن خواهد شد (۵)

درس: آخرت بسیار مهم است
درب: آدمی باید با درک اهمیت قیامت از خود فریبی دست بردارد

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِي أَيِّ صُورَةٍ
مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾

ای انسانها! در مقابل این پرودگار بخشنده ای که دائما و لحظه به لحظه دارد نعمت بر وجودتان نثار میکند، چرا خودتان را عمدا و آگاهانه فریب میدهید؟ (۶)

این خداوند شمارا از نبود به وجود آورده و سپس رشدتان داده، تا اینکه شما را به بهترین حالتی که استعدادش را دارید رسانده (۷) و در این مراحل آفرینش در هر حالتی که مناسبتر بوده صورتبندی تان کرده، که اینک به اینجا رسیده اید (۸)

درس: آخرت بسیار مهم است
درب: آدمی برای آخرت آفریده شده و دائماً زیر نظر است لذا بهتر است مواظب رفتار خویش باشد

كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ ﴿٩﴾ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ حَافِظِينَ ﴿١٠﴾ كِرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١٢﴾

اما شما بجای رفتار مناسب فرستاده اش را و نیز پیام اصلی آن فرستاده را که وقوع قیامت باشد تکذیب میکنید (۹)

البته فکر نکنید که این تکذیب هایتان فایده ای برایتان دارد، زیرا نگرهبانانی رفتارتان را زیر نظر دارند (۱۰) و ثبت میکنند و به ثبت آنها اهمیت داده میشود (۱۱) و گول شما را نمیخورند و به حقیقت رفتارهایتان آگاه میباشند (۱۲)

درس: آخرت بسیار مهم است
درب: شرح عاقبت اشخاص (در آخرت) که مهمترین چیز هم همان است

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾

اشخاص با ایمانی که نیکوکار هم باشند در آن روز غرق نعمت ها و چیزهای خواستنی خواهند بود (۱۳) و اشخاصی که خیلی بدکاری میکنند در شرایط مخالف و متضاد نیکوکاران مومن خواهند بود (۱۴)
که در آن شرایط نامطلوب سقوط میکنند (۱۵) و در همان شرایط می مانند (۱۶)

درس: آخرت بسیار مهم است
 درب: آخرت آن قدر پیچیده است که از درک بشر بیرون است و جادارد آدمی به آن خیلی اهمیت بدهد

وَمَا أَذْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٧﴾ ثُمَّ مَا أَذْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٨﴾ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿١٩﴾

و تو ای پیامبر! از کجا ممکن است بدانی که آن روز چیست (۱۷) و واقعا هم اینک که در این دنیا هستی نخواهی دانست که آن روز چیست (۱۸)

در آن روز هیچکس اختیار و قدرتی ندارد که بتواند به نفع هیچکس دیگر کوچکتین کاری کند،

و در آن روز تنها و تنها امر خداوند پیش میرود (۱۹)

سوره تکویر

درس: وقوع آخرت علاوه بر اهمیت فوق العاده اش حتمی هم هست
 درب: حوادث مربوط به قیامت بسیار مهیب و هولناک است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾ وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾ وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾ وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾ وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ﴿١٣﴾ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أُخْضِرَتْ ﴿١٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

روزی که چنان اوضاع دنیا دچار اختلال گردد که به نظر رسد خورشید در هم پیچیده و بی نور شده (۱) و وقتی که ستارگان کدر شوند (۲) و وقتی که کوهها خُرد و جابجا شوند (۳) و وقتی که شتران حامله که جنین ده ماهه دارند، با آنهمه اهمیتی که دارند، بدون اینکه دیگر به آنها اهمیتی داده شود به حال خود رها شوند (۴) و هنگامی که حیوانات وحشی، هم از انسانها و هم از موجودات دیگر، فرار نکنند (۵) و هنگامی که دریاها بر افروخته شوند (۶) و هنگامی که همه موجودات جاندار گرد آیند،

آن روز، روز قیامتی است که همه پیامبران هشدار وقوعش را داده اند (۷)

و در آن روز در باره دختران زنده به گور و همه استعدادهایی که به ظلم از بالندگی که حقیقتش بوده ممنوع شده اند سؤال شود (۸) که به چه گناهی چنین رفتاری در باره آنها شده (۹)

و وقتیکه کارنامه اعمال هرکس صادر شود (۱۰)

و وقتیکه آسمان برکنده شود (۱۱) و وقتیکه جهنم شعله ور گردد (۱۲) و وقتیکه بهشت نزدیک گردد (۱۳)

هر کس میدانند اعم از اعمال نیک و بد چه با خویش آورده است (۱۴)

درس: وقوع آخرت علاوه بر اهمیت فوق العاده اش حتمی هم هست درب: وقوع آخرت در جهت تعالی جهان و بهبودی اوضاع و احوال بشر است

فَلَا أُفْسِمُ بِالْخُنُفِ ﴿١٥﴾ الْجَوَارِ الْكُنُفِ ﴿١٦﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾

قسم به آن پنهان شونده هایی (۱۵) که مانند شب و روز و ستاره ها و سیارات و فکراسان، جریان دار بازگشت کننده اند (۱۶) و قسم به شب و قتیکه شتابان میگذرد (۱۷) تا صبح که نفس می کشد از راه برسد (۱۸)

درس: وقوع آخرت علاوه بر اهمیت فوق العاده اش حتمی هم هست
درب: وقوع آخرت حتمی است

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾ مُطَاعٌ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿٢٥﴾

که البته این قرآن قول جبرئیل است که فرستاده ای گرامی است (۱۹) و صاحب قدرتی بزرگ است که نزد خداوند صاحب عرش مقامی والا دارد (۲۰) و در آن عالم بالا از او اطاعت میشود و او امین است (۲۱) و این پیامبر که رفیق شماس دیوانه نیست (۲۲) و جبرئیل امین را در آن افق آشکار دیده است (۲۳)

و این قرآن راجع به مطلع کردن شما از حقایق غیبی با توجه به ظرفیت و استعداد شما بخیل نیست (۲۴) و این قرآن چنان مقام والائی دارد که نمیتواند جز از گفته های هیچکسی غیر از خداوند که به جبرئیل تعلیم داده، باشد، چه رسد به اینکه به گفته دشمنان این پیامبر از سخنان شیطان رانده شده مطرود باشد (۲۵)

درس: وقوع آخرت علاوه بر اهمیت فوق العاده اش حتمی هم هست
درب: انسان باید از خداوند بخواهد که او را در مسیر هدایت (که ایمان به آخرت هم یکی از عناصر آن است) قرار دهد

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾ وَمَا تَشَاوُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾

پس، حالا که این مطالب را فهمیده اید چه خواهید کرد؟ (۲۶) این قرآن جز پندی برای همه انسانها نیست (۲۷) برای هر یک از شما که بخواید مستقیم شود (۲۸)

و البته بدانید که معلوم نیست بعدا در چه موقعیتی خواهید بود و دست-دست و امروز- فردا نکنید که نمیدانید فرداتان چه خواهد بود و برای همسوسدن عجله کنید (۲۹)

سوره حاقه

درس: حتمیت وقوع قیامت و جدی بودن رسیدگی های پس از آن
درب: جلب توجه مخاطب به حتمیت روز قیامت

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
﴿الْحَاقَّةُ ۝۱﴾ ﴿مَا الْحَاقَّةُ ۝۲﴾ ﴿وَمَا أَذْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ۝۳﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

آن اتفاقی که حتما و بطور ناگهانی تحقق خواهد یافت (۱)
چيست آن اتفاقی که حتما و بطور ناگهانی تحقق خواهد یافت (۲)
و ای پیامبر! تو نیز از کجا خواهی دانست که چيست آن اتفاقی که حتما و بطور ناگهانی تحقق خواهد یافت (۳)

درس: حتمیت وقوع قیامت و جدی بودن رسیدگی های پس از آن
درب: عذاب و نابودی گذشتگانی که به مطلب فوق اعتقاد نداشتند

﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنَّارِ ۝۴﴾ ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ غَاثٍ ۝۵﴾ ﴿وَأَمَّا عَادُ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ غَاثٍ ۝۶﴾ ﴿سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُعِجَزُوا تُخَلِّ خَاوِيَةً ۝۷﴾ ﴿فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝۸﴾ ﴿وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ۝۹﴾ ﴿فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَةً رَابِيَةً ۝۱۰﴾ ﴿إِنَّا لَمَّا طَغَى الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝۱۱﴾ ﴿لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ ۝۱۲﴾

آن، همان چیزی است که بی اعتنایی به آن سبب شد قوم عاد و ثمود تکذیبش کنند (۴)

نتیجه تکذیبشان این شد که قوم ثمود نوعی از زندگی را در پیش گیرند که نهایتش هلاکت دستجمعی به وسیله آن نیرویی شد که آنان آن را طغیانگر نامیدند (۵) و قوم عاد نیز با تند باد مهیبی ناسازگار (۶) که هفت شب و هشت روز بر آنان میوزید هلاک شدند، طوری که اجساد آنان مانند گنده بی مصرف نخل در اینجا و آنجا پراکنده شده بود (۷)

و همگی شان هلاک شدند و هیچکس از آنان باقی نماند (۸) و قوم فرعون و برخی دیگر از پیشینیان، و نیز اهالی آن شهرهای واژگون شده، یعنی قوم لوط هم که مرتکب چنان خلافی شده بودند، به همین عاقبت دچار شدند (۹) که از گرایش به فرستاده پروردگارشان سرپیچیده بودند که آنها را بطوری مهیب مواخذه کرد (۱۰)

همچنین بود وضع قوم نوح که او را تکذیب کرده بودند که تکذیبگران را غرق نمودیم و گروندگان را با آن کشتی نجات دادیم که پدران شما نیز جزء آن نجات یافتگان بودند (۱۱) و داستان قوم نوح و نجات یافتگان را وسیله عبرتی قرار دادیم که اذهان مستعد با شنیدن داستان آنها پند گیرند (۱۲)

درس: حتمیت وقوع قیامت و جدی بودن رسیدگی های پس از آن
درب: شرح چگونگی وقوع قیامت و ذکر گوشه هایی از حوادث مقارن آن

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةً وَاحِدَةً ﴿١٣﴾ وَحَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴿١٦﴾ وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ﴿١٧﴾ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

و روزی که آن صیحه گوشخراش ناگهان بر آید (۱۳) و زمین و کوه ها جابجا و کوبیده و متلاشی شوند (۱۴) آن هنگام است که وقوع قیامت اتفاق می افتد (۱۵) و پس از آن آسمان از هم می شکافد و سست می شود (۱۶) و ملائکه بر کناره های عرش پروردگار به فرمانبری مشغول هستند که خود آن عرش بر هشت مؤلفه علم و قدرت و عدالت و رحمت و . . . برپا خواهد بود (۱۷)

در آن روز همه مردم در چنین شرایطی به دستگاه ارزیابی عرضه میشوند و حتی هیچ چیز جزئی هیچکس نیز مخفی نمی ماند (۱۸)

درس: حتمیت وقوع قیامت و جدی بودن رسیدگی های پس از آن
درب: جدی بودن رسیدگی های پس از قیامت

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَفْرُؤُوا كِتَابِيَةَ ﴿١٩﴾ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَةَ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾ فُطُوفُهَا دَائِمَةٌ ﴿٢٣﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتَ كِتَابِيَةَ ﴿٢٥﴾ وَلَمْ أَدْر مَا حِسَابِيَةَ ﴿٢٦﴾ يَا لَيْتَنِي كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَةَ ﴿٢٨﴾ هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةَ ﴿٢٩﴾ خَذُوهُ فَعْلُوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلَوَهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمُسْكِينِ ﴿٣٤﴾ فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيمٌ ﴿٣٥﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسَلِينَ ﴿٣٦﴾ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِؤُونَ ﴿٣٧﴾

کسانی که در روز قیامت کارنامه شان را در دست راستشان دریافت کنند چنان ذوق زده میشوند که نمیتوانند خوشحالییشان را پنهان کنند و میخواهند با دیگران تقسیم کنند و هر یک از آنها میگویند آهای ای مردم شما هم کارنامه ام را ببینید (۱۹) من فهمیده بودم که این پیغمبر راست میگوید و چنین روزی خواهد آمد و ارزیابی خواهیم شد (۲۰)

آنها در روز قیامت زندگی مورد رضایت خواهند داشت (۲۱)

محترمانه در باغهایی والامرتبه (۲۲) که چیدنی هایش در دسترس است (۲۳) و به آنان خطاب میشود فعلا تا به جایگاه های دائمی تان بروید به گوارائی و دل خوش از میوه های این باغهای عالی بخورید و از چشمه سارهایش بیاشامید زیرا که در آن روزهای خالی از نعمتِ زندگی دنیائی تان رفتار و عقیده خوب داشته اید (۲۴)

ولی کسانی که کارنامه شان را با دست چپ دریافت میکنند چنان دچار حسرت و اندوه میشوند که میگویند کاش کارنامه ام را بمن نمیدادند (۲۵) و نمیدانستم حسابم چیست (۲۶) ای کاش این وضعیت گذرا بود (۲۷) ثروتی که در دنیا فراهم کرده بودم در اینجا فایده ای به حالم ندارد (۲۸) از آن اقتداری که در دنیا داشتم در اینجا اثری نیست (۲۹)

و هنگامیکه آنها با خویش مشغول این اندیشه ها هستند اعلامی ابلاغ میشود که اینها را بگیرید و به یوغ بکشید (۳۰) و سپس به جهنم بیفکنید (۳۱) و به زنجیرهای طولانی ببندیدشان (۳۲) که آنها از لحاظ فکری بدعقیده بودند و به خدای بزرگ ایمان نداشتند (۳۳) و از لحاظ رفتاری بدرفتار بودند و به رنج و ناراحتی فقیران اهمیتی نمیدادند (۳۴)

و البته امروز در اینجا نیز به آنها اهمیتی داده نخواهد شد (۳۵) و غذاهای نامطلوبی خواهند داشت (۳۶) که غذای خاص خطاکاران است (۳۷)

درس: حتمیت وقوع قیامت و جدی بودن رسیدگی های پس از آن
درب: حتمیت رسیدگی های پس از قیامت

فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَمَا لَا تَبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾ فَمَا مِنْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِنَّهُ لَتَذَكُّرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

ای مردم! قسم به آنچه که می بینید (۳۸) و آنچه که نمی بینید (۳۹) بدانید که البته این قرآن گفتار جبرئیل، فرستاده گرامی ما بسوی پیامبران است (۴۰) و از نوع اقوال شاعران نیست، چقدر در ایمان آوری سستی میکنید (۴۱) و از نوع اقوال کاهنان هم نیست، چقدر پند پذیری تان کم است (۴۲) بلکه قرآن فرو فرستاده ای از جانب پروردگار جهانیان است (۴۳)

و در باره ناممکن بودنِ دخل و تصرف در محتوای وحی، این را بدانید که حتی این پیامبر نیز اگر در هر یک از عناصر محتوای وحی گفتاری را بما می چسباند، (۴۴) با شدّت او را به عذاب میگرفتیم (۴۵) سپس شاهرگش را قطع میکردیم (۴۶) و هیچکس از شما نمیتوانست حفظش کند (۴۷)

البته آن قرآن پندی برای متقیان است (۴۸)

البته ما میدانیم بعضی از شما تکذیبگر هستید (۴۹) و البته روزی خواهند فهمید که این تکذیب برایشان حسرتی به بار آورده است (۵۰)

و البته آن قرآن حق یقین است (۵۱)

پس ای پیامبر! نام پروردگار بزرگت را به پاکی بستای (۵۲)

سوره مرسلات

درس: بی اعتنائی و بی توجهی نسبت به قیامت سبب هلاکت است.
درب: طی مکانیزم نوعی از وحی، به طور پیگیر و به طور گسترده موضوع قیامت تذکر داده می شود.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَأَلْصَقْنَ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ﴿٣﴾ فَأَلْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٤﴾ فَأَلْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عُذْرًا أَوْ نَذْرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٍ ﴿٧﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به فرستادگانی که پیایی و بی وقفه کار میکنند (۱) و قسم به همانها که پشت سر هم و بسیار سریع روانه میشوند (۲) و قسم به همانها که موضوع ماموریت شان پخش کردن مطلب خاصی است (۳) و قسم به همانها که بطور دقیق مرسوله هرکس را جدا میکنند (۴) و قسم به همانها که مرسوله هرکدام شان حاوی تذکر است (۵) و موضوع تذکرشان هشدار است یا اینکه برای بی توجهی به موضوع مرسوله عذرخواهی است (۶) و موضوع مرسوله همگی دریافت کنندگان، این است که قیامتی که به همگان وعده داده شده حتماً واقع میشود (۷)

درس: بی اعتنائی و بی توجهی نسبت به قیامت سبب هلاکت است.
درب: ذکر هولناکی قیامت و سختی حال کسانی که آن را تکذیب می کنند.

فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِيتَتْ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ ﴿١٢﴾ لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَمَا أَذْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾ وَلَيْلٌ يُؤْمِنُ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

قیامت هنگامی وقوع می یابد که ستارگان بی فروغ به نظر آیند (۸) و آسمان شکافته به نظر آید (۹) و کوه ها خرد شوند (۱۰) و مهلتی که به ماموران الهی داده شده بود به اتمام برسد (۱۱) که آن مهلت برای استقرار قیامت به آنان داده شده بود

(۱۲) که یکی از کارهای آن روز جدا سازی مومنان از غیرمومنان است و به علت اهمیت این مطلب نیز نام آن روز «روز جداسازی» گذاشته شده است (۱۳)

و تو ای پیامبر! آن روز چنان غیر قابل تصور است که انتظار تصورش از تو نیز نمیرود (۱۴) و در آن روز تکذیبگران وضع بسیار سختی خواهند داشت (۱۵)

درس: بی اعتنایی و بی توجهی نسبت به قیامت سبب هلاکت است.
درب: خداوند با وجود مهربانی و صاحب نعمت بودن مانعی در برخورد با مجرمین نمی بیند.

أَلَمْ تَهْلِكِ الْأُولَى ﴿١٦﴾ ثُمَّ نُنَبِّئُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾ كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾ وَيَلِ يَوْمُنِدِ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾ أَلَمْ تَخْلُقْهُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢١﴾ إِلَى قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾ وَيَلِ يَوْمُنِدِ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كَفَاتًا ﴿٢٥﴾ أَخْيَاءَ وَأُخَوَاتًا ﴿٢٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَاهِجَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾ وَيَلِ يَوْمُنِدِ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾

آیا اقوام تکذیبگر سابق را هلاک نکردیم؟ (۱۶) و بعدی ها را جایگزین شان ننمودیم؟ (۱۷) البته با مجرمین چنین میکنیم (۱۸) وای در آن روز بر تکذیبگران (۱۹)

آیا شما را از مایعی که در نظرتان پست به نظر می آید نیافریدیم؟ (۲۰) و در جایگاهی مطمئن قرارش ندادیم؟ (۲۱) که تا هنگامی معین در آنجا باشد و رشد کند (۲۲) و این فرایند را سامان ندادیم؟ و ساماندهنده قابلی نیستیم؟ (۲۳) وای در آن روز بر تکذیبگران (۲۴)

آیا زمین را فراگیر نکردیم؟ (۲۵) چه برای زنده ها و چه مرده ها؟ (۲۶) و در آن لنگرگاههایی رفیع قرار ندادیم؟ و آبی گوارا به شما ننوшاندیم؟ (۲۷) وای در آن روز

بر تکذیبگران (۲۸)

درس: بی اعتنایی و بی توجهی نسبت به قیامت سبب هلاکت است.
درب: گوشه ای از عذابهای تکذیبگران در قیامت.

انْطَلِقُوا إِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾ انْطَلِقُوا إِلَى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾ لَا ظِلِيلٌ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْهَبِّ ﴿٣١﴾ إِنَّمَا تَرْمِي بِشَرِّ كَالْفَصْرِ ﴿٣٢﴾ كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾ وَيْلٌ لِّلْمُكْذِبِينَ ﴿٣٤﴾ هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٣٥﴾ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾ وَيْلٌ لِّلْمُكْذِبِينَ ﴿٣٧﴾ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَىٰ ﴿٣٨﴾ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ﴿٣٩﴾ وَيْلٌ لِّلْمُكْذِبِينَ ﴿٤٠﴾

ای تکذیبگران بسوی روزی که برایتان پیش خواهد آمد بروید (۲۹) که در آن چیزهایی سایه-مانند خواهید دید که مانند درختان شاخه هایی دارند (۳۰) که نه سایه گسترست و نه از لهیب آتش باز میدارد (۳۱) و شراره هائی بزرگ پرتاب میکند (۳۲) چنان پرتاب های بزرگی که گویی شتر است (۳۳) وای در آن روز بر تکذیبگران (۳۴)

این روزی است که تکذیبگران سخنی نمیگویند (۳۵) و عذرخواهی هم نمیتواند کنند (۳۶) وای در آن روز بر تکذیبگران (۳۷)

این روز جدا کردن مومن و تکذیبگران حق است که همه شما و پیشینیان تان را جمع خواهیم کرد (۳۸) پس اگر میتوانید نیرنگی کنید، آن را بکار بندید (۳۹) وای در آن روز بر تکذیبگران (۴۰)

درس: بی اعتنایی و بی توجهی نسبت به قیامت سبب هلاکت است.
درب: توجه به حقایق مربوط به قیامت و آماده سازی خویش سبب نجات است.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ

تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾

البته تقوا داران در سایه ها و چشمه هائی هستند (۴۱) و میوه هائی که میلش را دارند (۴۲) به آنان خطاب می شود بخورید و بیاشامید. گوارایتان باد به سبب آنچه انجام داده اید (۴۳) که احسانگران را چنین پاداش میدهیم (۴۴)

درس: بی اعتنائی و بی توجهی نسبت به قیامت سبب هلاکت است.
درب: ذکر بعضی از صفات کسانی که به قیامت بی اعتنا هستند.

وَبَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُوا وَامْتَغُوا فَلَإِنَّ لَكُمْ جُزْءًا ﴿٤٦﴾ وَبَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾ وَبَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

وای در آن روز بر تکذیبگران (۴۵)

گوئی دائما در طول زندگی شان دارد به آنان خطاب میشود که از این جهان که در مقابل آخرت جز چیز حقیر و اندکی نیست بخورید و از نعمت هایش که در مقابل آخرت جز چیز ناچیزی نیست استفاده کنید که از نعمت های آخرت نصیبی نخواهید داشت زیرا که مجرمید (۴۶)
وای در آن روز بر تکذیبگران (۴۷)

و هنگامی که به آنها گفته میشود در مقابل آیات الهی و تعالیم پیامبرانش احترام و خضوع کنید چنان نمیکند (۴۸)
وای در آن روز بر تکذیبگران (۴۹)

پس آنها به چه چیزی پس از این آیات می گروند؟ (۵۰)

سوره قلم

درس: توصیف عذاب اخروی و بیان حکمت تفاوت مجرم و مسلم در آخرت.
درب: حقایق فوق در اثر گسترش علم و فرهنگ بشری آشکار خواهد شد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

نون. قسم به قلم و آنچه می نویسند (۱)

درس: توصیف عذاب اخروی و بیان حکمت تفاوت مجرم و مسلم در آخرت.
درب: ای پیامبر! به موقعیت خاص خویش توجه کن!

مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مُمْنٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾ بِأَيِّكُمْ الْمُنْتَوُونَ ﴿٦﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾

ای پیامبر تو به نعمت پروردگارت دیوانه نیستی (۲) و پاداشی بی منت خواهی داشت (۳) و شخصیتی عظیم داری (۴) و به زودی همگان خواهند فهمید (۵) که مخالفانت مفتون میباشند (۶) البته پروردگارت داناست که چه کسی از راه او بیرون شده و همو به حال هدایت یافتگان آگاه تر است (۷)

درس: توصیف عذاب اخروی و بیان حکمت تفاوت مجرم و مسلم در آخرت.
درب: ای پیامبر! تو با آن شخصیت والا بهتر است راه خود را بروی.

فَلَا تَطْعُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾ وَذُوا لَوْ تَذَهْنُ فَيَذْهَبُونَ ﴿٩﴾ وَلَا تَطْعُ كُلَّ حَالَفٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾ هَمَّازٍ مَّشَاءَ بَنِيهِمْ ﴿١١﴾ مَنَاعٌ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ عَتُلُ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾ سَنَسِفُهُ عَلَى الْحَرُومِ ﴿١٦﴾

پس اطاعت تکذیبگران مکن (۸) که دوست دارند چرب زبانی کنی تا آنان نیز چرب زبانی کنند که دیگران از اینطور چرب زبانی ها چنین تلقی کنند که پیامبر تاییدی از آنها میکنند (۹) و اطاعت هیچ قَسَم خور فرومایه ای را نیز مکن (۱۰) که بسیار عیب جو و طعنه زن اند و همواره برای اختلاف افکنی بین مردم روانند (۱۱) و نیز بازدارنده از خیر و تجاوزگر و گناهکارند (۱۲) و علاوه بر همه اینها، بد دهن و خشن و نامحترم نیز میباشند (۱۳) و علت این سوء رفتارشان مال و فرزندی است که دارند و فکر میکنند که مال و فرزندان ارزش است و به همین جهت خود را از دیگران برتر می‌شمارند (۱۴) و هنگامی که آیات ما بر آنها خوانده میشود میگویند اینها افسانه های گذشتگان است (۱۵)

بزودی آنها را به موقعیت خفت و خواری میرسانیم (۱۶)

درس: توصیف عذاب اخروی و بیان حکمت تفاوت مجرم و مسلم در آخرت.
درب: یک مثال برای عذاب اخروی.

إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا يَسْتَنْتُونَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَنَادُوا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَنْ اغْدُوا عَلَيْنَا خَرْجُكُمُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٢﴾ فَانطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ ﴿٢٣﴾ أَنْ لَا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدُوا عَلَى خَرَدٍ فَادْرَيْنَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ لَحْنٌ مَخْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾ عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

مانند چنین کسانی را خواهیم آزمود، همانطور که صاحبان آن باغ را آزمودیم،

آن هنگام که قسم خورده بودند که صبحگاهان حتماً میوه ها را بچینند (۱۷) و

هیچ استثناء نکنند (۱۸) اما در حالیکه خواب بودند گردنده ای از جانب پروردگارت آنرا در نوردید (۱۹) و مانند باغی که میوه هایش چیده شده باشد، گردید (۲۰) صبحگاهان یکدیگر را صدا میزدند (۲۱) که اگر میوه چین هستی برای کار برخیز (۲۲) و میرفتند و با هم زمزمه میکردند (۲۳) که مبادا امروز فقیری سروق تان بیاید (۲۴) و سحرگاهان به این قصد که با شدت فقیران را برانند بیرون شدند (۲۵) اما هنگامی که آن باغ را دیدند چنان تغییر کرده بود که در ابتدا آن را نشناختند و گفتند حتماً راه گم کرده ایم (۲۶) یا اینکه بد شانس آورده و محروم گشته ایم (۲۷) از میان آنها کسی که نسبت به آنان بهتر بود گفت آیا به شما نمی گفتم چرا اهل عبادت خداوند نیستید و او را تسبیح نمیگویند؟ (۲۸) گفتند منزه است پروردگاران، حالا فهمیدیم که ظالم بوده ایم (۲۹) و بعضی از آنها بعضی دیگر را به سرزنش گرفتند (۳۰) گفتند وای بر ما طغیانگر بوده ایم (۳۱) شاید پروردگاران بهترش را بما دهد زیرا که اینک بسوی پروردگادمان راغبیم (۳۲)

عذاب چنین است و عذاب آخرت بزرگتر است، اگر بدانند (۳۳)

درس: توصیف عذاب اخروی و بیان حکمت تفاوت مجرم و مسلم در آخرت.
درب: ذکر دلایلی در تشریح لزوم متفاوت بودن وضع مجرم و مسلم در آخرت.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾ أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلِّمُوا إِلَيْهِمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ هُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾ فَذَرْنِي وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾ وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ آجَرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾ أَمْ عَنْدهُمْ الْعَذَابُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤٧﴾

البته متقیان نزد پروردگارشان بهشتهای پر نعمت دارند (۳۴)

آیا مسلمین را مانند مجرمین قرار میدهیم؟ (۳۵) ای مجرمان! چه تان شده؟ چگونه حکم میکنید؟ (۳۶)

آیا کتابی آسمانی دارید که این درس ها را در آن میخوانید؟ (۳۷) که در آن اینطور نوشته که هر چه شما بخواهید همان میشود؟ (۳۸) یا اینکه عهد و پیمانی بر عهده ما دارید که تا قیامت هم پا بر جا باشد که هر چه شما حکم کنید همان بشود؟ (۳۹) ای پیامبر! از آنان بپرس کدامشان ضامن این است؟ (۴۰)

یا اینکه در مقابل خداوند شریکانی دارید؟ در این صورت باید شرکاء خویش را نشان دهید اگر راستگوئید (۴۱)

ای پیامبر! روزی خواهد آمد که حقایق آشکار شود و اینها دعوت به سجود شوند و نتوانند (۴۲) چشمه‌های فرو افتاده خواهد بود در حالیکه ذلت آنها را فرا گرفته باشد، زیرا در این جهان آنها را به سجود فرا میخواندند و علیرغم اینکه سالم بودند اجابت نمینمودند (۴۳) پس ای پیامبر! ما را با آنانکه این سخن را تکذیب میکنند واگذار، که آنها را کم کم از جائیکه نمیدانند میگیریم (۴۴) و مهلتشان میدهیم که البته تدبیرمان محکم است (۴۵)

یا اینکه ای پیامبر! از آنها دستمزدی میطلبی و آنها از سنگینی غرامتش گرنابارند (۴۶)

یا اینکه علم غیب نزدشان است و آنها از روی آن چنین میگویند (۴۷)

درس: توصیف عذاب اخروی و بیان حکمت تفاوت مجرم و مسلم در آخرت.
درب: ای پیامبر! با توجه به حکمت فوق استقامت بورز.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْخُوْبِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُوْمٌ ﴿٤٨﴾ لَوْلَا أَن تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِّن رَّبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُوْمٌ ﴿٤٩﴾ فَاجْتَنِبْهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

پس ای پیامبر! به حکم پروردگارت صبر کن و مانند یونس نبی که همراه آن ماهی بود نباش، همو که هنگامی که در شکم آن ماهی بود دلگیرانه پروردگارش را به ندا خواند (۴۸) و اگر نعمتی از جانب پروردگارش جبران نش کرده بود حتماً به بیابان انداخته میشد و سرزنش شده میگردید (۴۹) اما پروردگارش برگزیدش و از صالحان قرارش داد (۵۰)

و نزدیک است کافران هنگامیکه این قرآن را می شنوند به تو خیره شوند و زل بزنند و نیز بگویند دیوانه شده ای (۵۱)

اما تو نگران نباش و توجه دائمی داشته باش که این قرآن که به تو داده شده مقامی والا دارد و حاوی پندهایی برای جهانیان است (۵۲)

سوره غاشیه

درس: با توجه به نتیجه نهایی زندگی که یا به بهشت و یا به جهنم ختم می شود هر کس باید مسیر خویش را انتخاب کند.
درب: همان (درس)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ وَجُوهٌ يُّؤْمِنُ بِخَاشِعَةٍ ﴿٢﴾ عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ﴿٥﴾ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَرِيحٍ ﴿٦﴾ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي

﴿۷﴾ مِنْ جُوعٍ ﴿۸﴾ لِسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿۹﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿۱۰﴾ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ﴿۱۱﴾ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿۱۲﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ﴿۱۳﴾ وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿۱۴﴾ وَمَنَاقٍ مَّصْنُوفَةٌ ﴿۱۵﴾ وَزَرَائٍ مَّيْمُونَةٌ ﴿۱۶﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! آیا از موضوع آن فراگیرنده، یعنی قیامت، خبر یافته ای؟ (۱)

که در آن روز عده ای خوارند، (۲) و مجبورند تلاشی سخت کنند و رنجی بزرگ کشند، (۳) و درون آتشی سوزان افتند، (۴) و از چشمه ای داغ نوشند، (۵) و خوراکی بسیار نامطلوب خورند، (۶) که نه فربه و نه رفیع گرسنگی میکند، (۷)

در مقابل، کسانی هم در آن روز از نعمتهای بزرگ برخوردارند، (۸) از تلاشی که در این دنیا کرده بودند راضی اند، (۹) و در باغهایی عالی جای دارند، (۱۰) که در آن سخن بیهوده نمی شنوند، (۱۱) و چشمه هایی در آن جاری است، (۱۲) و تختهایی رفیع، (۱۳) و جامههایی مرتب، (۱۴) و بالشهایی ردیف شده، (۱۵) و فرشهایی گسترده، در آن است (۱۶)

درس: با توجه به نتیجه نهایی زندگی که یا به بهشت و یا به جهنم ختم می شود هر کس باید مسیر خویش را انتخاب کند.
درب: با توجه به این همه عناصر عبرتی که در همه جاهست عبرت گیرید و مسیر صحیح را انتخاب کنید.

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿۱۷﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿۱۸﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿۱۹﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿۲۰﴾

چرا اکثر مردم در همین دنیا با نظر دقت و حکمت در آفریده های خداوند نمینگرند؟

مثلا در چگونگی آفرینش شتر، (۱۷) و چگونگی برافراشته شدن آسمان، (۱۸) و چگونگی نصب شدن کوه ها، (۱۹) و چگونگی صاف شدن زمین؟ تا توجه در این موضوعات سبب شود ایمان بیاورند و در قیامت اوضاعشان مطلوب باشد؟ (۲۰)

درس: : با توجه به نتیجه نهایی زندگی که یا به بهشت و یا به جهنم ختم می شود هر کس باید مسیر خویش را انتخاب کند.
درب: ای پیامبر تو فقط مسیر صحیح را نشان بده.

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فُيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

ای پیامبر! تو فقط به مردم تذکر بده. زیرا فعلا مسئولیت تو فقط همین است (۲۱) و سلطه ای بر آنان نداری (۲۲) البته در مورد کسانی که از تعالیمت روی برمیگردانند و به آن کفر میورزند حتی لازم نیست تذکر هم بدهی (۲۳) زیرا چنین کسانی دچار عذاب اخروی خواهند بود (۲۴) و توجه داشته باش که بازگشت شان به سوی ما است (۲۵) و مورد حسابکشی قرار خواهند گرفت (۲۶)

سوره نباء

درس: جلب توجه مخاطب به جهان دیگر و دعوت به انتخاب مسیر خوب.
درب: جلب توجه مخاطب از طریق ایجاد سؤال و تحریک کنجکاوی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢﴾ عَنِ النَّبِإِ الْعَظِيمِ ﴿٣﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مَخْتَلِفُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! این مردم راجع به چه چیز از یکدیگر میپرسند؟ (۱)
راجع به آن خبر بزرگ (۲) که درباره اش با هم اختلاف دارند (۳)

نه! آنطور که فکر میکنند نیست و بزودی اعتقاد پیدا خواهند کرد که قیامت وقوع خواهد یافت (۴)

بله! حتما بزودی معتقد خواهند شد که وقوع قیامت قطعی است (۵)

درس: جلب توجه مخاطب به جهان دیگر و دعوت به انتخاب مسیر خوب.
درب: نزدیک کردن امکان به وجود آمدن جهان دیگر در ذهن مخاطب از طریق توجه دادن او به قدرت خدا.

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾ وَنَبِّئْنَا فُوقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾ وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ﴿١٦﴾

آیا زمین را زیرانداز قرار ندادیم (۶) و کوهها را میخ هایی؟ (۷) و شما را جفت نیافریدیم؟ (۸) و خواب را مایه آرامش، (۹) و شب را مانند لباسی، (۱۰) و روز را مایه زندگی قرار ندادیم؟ (۱۱) و بر فرازتان هفت آسمان پرشدت استوار بنا نکردیم؟ (۱۲) و خورشید را چراغی پر نور و حرارت قرار ندادیم؟ (۱۳) و از میان ابرهای فشرده آبی پی در پی فرو نریختیم؟ (۱۴) تا بوسیله آن حبوبات و نباتات، (۱۵) و باغهای انبوه در آوریم؟ (۱۶)

درس: جلب توجه مخاطب به جهان دیگر و دعوت به انتخاب مسیر خوب.
درب: ذکر هولناکی قیامت که سبب بخود آمدن مخاطب برای انتخاب مسیر خوب می شود.

إِنَّ يَوْمَ الْفُصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

البته روز قیامت وعده گاه همگی و هنگام جدا شدن خوب و بد است (۱۷)

روزی که در آن شیپور آسمانی دمیده شود، و شما مردم، گروه گروه در آن حاضر شوید، (۱۸) و درب های آسمان باز شود (۱۹) و کوه ها به حرکت بیفتند (۲۰)

درس: جلب توجه مخاطب به جهان دیگر و دعوت به انتخاب مسیر خوب.
درب: کسانی که به جهان دیگر اهمیت نمی دهند چنین وضعی خواهند داشت.

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾ لِلطَّاغِينَ مَنَآبَا ﴿٢٢﴾ لَا بَيْنَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾ لَا يَدْخُلُوهَا فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾ جَزَاءً وَفَاقًا ﴿٢٦﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ﴿٢٨﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

البته جهنم کمینگاهی است (۲۱) که برای طغیانگران بازگشتگاه است (۲۲) که در آن قرن های طولانی توقف خواهند داشت (۲۳) و در آن نه خنکی و نه نوشابه ای نخواهند چشید (۲۴) غیر از آبی جوشان و چرکاب (۲۵) که این جزائی موافق رفتارشان است (۲۶) زیرا که آنها حسابرسی را باور نمی داشتند (۲۷) و آیات ما را دائماً تکذیب میکردند (۲۸) و البته ما همه چیز را در کتابهایی با دقت به حساب آورده ایم (۲۹) و در آن روز به آنان خطاب می شود: بچشید که بر شما جز عذابی نخواهیم افزود (۳۰)

درس: جلب توجه مخاطب به جهان دیگر و دعوت به انتخاب مسیر خوب.
درب: کسانی که به جهان دیگر اهمیت می دهند چنین وضعی خواهند داشت.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ خَدَانِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَابًا ﴿٣٥﴾ جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَنَآبَا ﴿٣٩﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي

کُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾

و در مقابل، البته اهل تقوا نجات و پیروزی بزرگ خواهند داشت (۳۱) بوستانهائی و تاک هائی (۳۲) و دخترکانی کمسال به خدمتشان خواهند بود (۳۳) در جایگاه هائی عالی بسیار مرفه خواهند بود، با جامهائی پر از نوشابه های مطلوب در اختیارشان (۳۴) و در آن نه بیهوده ای و نه دروغی نمی شنوند (۳۵) به آنان نیز خطاب می شود: این جزائی از جانب پروردگارتان است که از روی حساب به شما اعطا گردیده است (۳۶)

همان پروردگار آسمانها و زمین و آنچه بین آنهاست، که همان خدای رحمان است، و هیچکس از جانب او اجازه خطابی ندارد (۳۷) در روزی که ملائکه و روح به صف ایستاده باشند، و کسی مجاز نیست سخنی گوید، مگر کسی که خدای رحمان اجازه اش دهد و او هم فقط سخن درست خواهد گفت (۳۸)

آن روز، روز آشکارشدن حق است، پس چه کسی می خواهد بسوی پروردگارش بازگشتگاهی بجوید؟ (۳۹)

در آن روز به مجرمان خطاب شود ما شما را نسبت به عذابی نزدیک هشدار داده بودیم، و در چنین روزی است که هر کس اعمالش را می بیند و کافر میگوید ای کاش خاک بودم (۴۰)

سوره طور

درس: افکار بی پایه ای را که به عذاب می رساند رها کنید و بهشت و زندگی جاوید را انتخاب نمایید. درب: حتمیت وقوع قیامت

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مُّسْتَوٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾ وَالسَّعْفِ
 الْمُرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به کوه طور، (۱) و قسم به طومار های نوشته شده حفاظت شده، (۲) که در
 اوراقی قابل باز شدن و خواندن بوده و دارای حقایقی بسیار مهم میباشند (۳) و قسم
 به آن خانه های آباد، (۴) و قسم به آن سقف های بلند، (۵) و قسم به آن دریا های
 سرشار، (۶) که ای پیامبر! و ای مومنان! عذاب پروردگار در مورد کسانی که
 استحقاقش را دارند حتما واقع میشود (۷) و هیچ چیز جلوگیری از آن نیست (۸)

درس: افکار بی پایه ای را که به عذاب می رساند رها کنید و بهشت و زندگی جاوید را انتخاب
 نمایید.
 درب: شرح بعضی حوادث مقارن قیامت برای بخود آمدن مخاطب

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾ الَّذِينَ
 هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارٍ جَهَنَّمَ دَعَا ﴿١٣﴾ هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا
 تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾ أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾ اصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ
 عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

هنگامی که چنین به نظر تان بیاید که آسمان به حرکت درآمده (۹) و کوهها راه
 افتاده اند (۱۰) در آن روز تکه‌یگران وضع خیلی سختی خواهند داشت (۱۱) همان
 کسانی که به اصل چنین واقعه ای اهمیت نمیدهند بلکه بجای سعی در تحقیق
 درستی آن، به فرورفتن در بگو مگوی بیجا در باره آن مشغول میشوند (۱۲)

در آن روز آنان را با شدت بسوی جهنم پرت میکنند (۱۳) و به آنان خطاب می شود این است آن آتشی که تکذیبش میکردید (۱۴) آیا این جادوست یا شما بصیرت نداشتید؟ (۱۵) وارد آن شوید که اینک دیگر چه صبر کنید و چه صبر نکنید فرقی به حالتان نخواهد داشت و این فقط نتیجه رفتار خودتان است (۱۶)

درس: افکار بی پایه ای را که به عذاب می رساند رها کنید و بهشت و زندگی جاوید را انتخاب نمایید.
درب: تشریح نوع زندگی کسانی که افکار بی پایه را رها کردند و در این جهان زندگی صحیح نمودند.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾ فَكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ مُتَّكِئِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينَ ﴿٢١﴾ وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾ يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيهِمْ ﴿٢٣﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

البته تقوا پیشگان در بهشتها و نعمتها خواهند بود (۱۷) و از آنچه پروردگارشان داده لذت می برند و همو آنها را از آن عذاب سوزنده حفظشان خواهد نمود (۱۸) به آنان خطاب می شود بخورید و بنوشید که گوارایتان باد بسبب آنچه انجام داده اید (۱۹)

بر مبل های بهم پیوسته تکیه میزنند و آنان را با حوری ها تزویج خواهیم نمود (۲۰) کسانی که ایمان آورده و فرزندانشان نیز در ایمان به آنان پیوسته اند، آن فرزندان را نیز در آن نعمتها به آنان ملحق می نمائیم و چیزی هم از پاداش خودشان کم نمیکنیم، زیرا که هر کس در گرو چیزی است که کسب کرده است (۲۱)

و از میوه جات و گوشت ها که دلشان میخواد، پی در پی در اختیارشان میگذاریم (۲۲) و ظرف های نوشابه ای که نه حاوی لغو و نه گناه است و آنها خیلی به آن اشتیاق دارند (۲۳) و غلامانشان که گویی مانند جواهر دست نخورده هستند به خدمت دور و برشان میگردند (۲۴)

در این احوال خوش، بعضی از آنها به بعضی دیگر روی آورده و از یکدیگر پرسش می کنند (۲۵) و میگویند ما قبلاً در میان اهل خویش نگران عاقبت خویش بودیم (۲۶) اما خداوند بر ما منت گذاشت و از عذاب سوزنده حفظمان کرد (۲۷) ما پیشتر هم او را به دعا و ندا می خواندیم و او البته نیکوکار مهربان است (۲۸)

درس: افکار بی پایه ای را که به عذاب می رساند رها کنید و بهشت و زندگی جاوید را انتخاب نمایید.
درب: تشریح بعضی افکار بی پایه مورد بحث

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَبُّهُ الْمُتَنُونِ ﴿٣٠﴾ قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرَاصِينَ ﴿٣١﴾ أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾ فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خُلِقُوا مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصِيطِرُونَ ﴿٣٧﴾ أَمْ هُمْ سَلَمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾ أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾ أَمْ هُمُ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾ وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

ای پیامبر! فعالان کفر به علت اغراض باطلی که دارند بهانه جوئی میکنند، پس به آنها اهمیتی مده و به تذکر دادن خویش ادامه ده که تو به نعمت پروردگارت نه کاهن و نه مجنون هستی (۲۹)

یا اینکه درباره تو میگویند شاعری است که چشم براه مرگش هستیم (۳۰) بگو چشم براه باشید که من نیز همراه شما از چشم براهان خواهم بود (۳۱) شاید آرزوهایشان به چنین چیزهایی وادارشان میکند یا قومی طغیان پیشه می باشند (۳۲)

ممکن است بهانه بیاورند که تو این قرآن را به خداوند افتراء بسته ای، اگر چنین بگویند به این سبب است که ایمان ندارند (۳۳) پس باید سخنی مانند این قرآن بیاورند اگر راست میگویند (۳۴)

آیا اینها که چنین چیزها میگویند از چیزی غیر از جنس سایر مخلوقات خلق شده اند یا خودشان خالقند (۳۵) یا آسمانها و زمین را اینها خلق کرده اند؟ نه، بلکه علت این رفتارهایشان این است که یقین ندارند (۳۶)

یا انبیا را پروردگارت نزد آنهاست یا اینکه برخداوند نیز غالبند (۳۷)

یا نردبانی دارند که از آن بالا رفته و در آسمانها حقایق را استماع می کنند، در اینصورت باید شنوده خود را با دلیلی آشکار بیاورند (۳۸) آیا دختران مال او و پسران مال شماست؟ (۳۹)

یا اینکه ای پیامبر! مزدی خواسته ای و از غرامتش سنگین بار شده اند (۴۰)

یا علم غیب نزد آنان است و آنها از روی آن مینویسند (۴۱)

یا قصد توطئه ای دارند که البته توطئه شان به خودشان بر خواهد گشت (۴۲)

یا معبودی غیر از خداوند دارند که البته خداوند منزّه است از آنچه با او شریک میکنند (۴۳)

آنها چنین لجبازند که اگر قطعه فشرده ای از آسمان را هم که سقوط میکند ببینند باز هم میگویند ایر فشرده ای است (۴۴)

درس: افکار بی پایه ای را که به عذاب می رساند رها کنید و بهشت و زندگی جاوید را انتخاب نمایید.
درب: ای پیامبر! منحرفان را جدی نگیر و برای پیشبرد رسالت به این نوع عبادات بپرداز.

فَذَرَهُمْ حَتَّى يَأْتُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ وَاصْبِرْ
حُكْمَ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٤٩﴾

پس، ای پیامبر! آنها را به حال خودشان واگذار تا به آن روزی برسند که صاعقه زده خواهند شد (۴۵)

روزی که توطئه های آنها دردی دوا نخواهد کرد و یاوری هم نخواهند داشت (۴۶)
و البته ظالمان عذابی غیر از آن نیز خواهند داشت ولیکن اکثرشان نمیدانند (۴۷)

پس، ای پیامبر! به حکم پروردگارت صبر کن، که البته تو را در نظر داریم، و به هنگام بپا خاستن در نماز به ستایش پروردگارت تسبیح گوی (۴۸) قسمتی از شب را، و نیز هنگام رفتن ستارگان، (۴۹)

سوره واقعه

درس: ای انسان! غرق در نعمت های الهی هستی. از غفلت درآی و طوری زندگی کن که سرانجام بهشتی داشته باشی.
درب: این زندگی ماندنی نیست غفلت نکن و زندگی خویش را اصلاح کن.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾ لَيْسَ لَوْفَعِهَا كَازِبَةٌ ﴿٢﴾ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ﴿٤﴾ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ﴿٥﴾ فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ﴿٦﴾ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾ فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾ وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿٩﴾ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

هنگامی که آن واقعه قیامت به وقوع پیوندد (۱)

که وقوعش دروغ نیست (۲)

و آن واقعه پایین آورنده کسانی و بالا برنده کسانی دیگر است (۳)

هنگامی که زمین به شدت بلرزد (۴) و کوهها بسختی خُرد شوند (۵) و مانند غباری پراکنده گردند (۶)

و مردم پس از آن سه گروه خواهند بود (۷)

گروه خجسته گان که چه گروه خوبی هم می باشند (۸)

و گروه نا خجستگان که چه گروه نامطلوبی هم میباشند (۹)

و سبقت گیران پیشتاز (۱۰) که همان مقربانند (۱۱)

درس: ای انسان غرق در نعمت های الهی هستی. از غفلت درآی و طوری زندگی کن که سرانجام بهشتی داشته باشی.
درب: آیا می خواهی زندگی بعدیت مطابق این الگوی بهشتی باشد؟

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾ ثُلَّةٌ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿١٣﴾ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾ عَلَىٰ سُرُرٍ

﴿١٥﴾ مُتَكَبِّرِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾ بِأَكْوَابٍ
وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ﴿١٨﴾ لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزَفُونَ ﴿١٩﴾ وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ
﴿٢٠﴾ وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾ وَخَوْرٍ عَيْنٍ ﴿٢٢﴾ كَأَمْثَالِ اللَّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾
جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا
﴿٢٦﴾

که آنان در بهشتهایی پر نعمت خواهند بود (۱۲)
که گروهی از امت های اولیه (۱۳) و تعداد کمی هم از بعدی ها جزء آنان میباشند
(۱۴)

آنان بر مبل هائی گوهر نشان (۱۵) در مقابل یکدیگر تکیه زده اند (۱۶) و دور و بر
آنها پسرانی که همواره بر همان حال خواهند ماند به خدمت میچرخند (۱۷) با
فنجانها و پارچ ها و کاسه ای از نوشابه ای جاری (۱۸) که از آن نه سردرد و نه
مستی میگیرند (۱۹) و میوه هایی که انتخاب میکنند (۲۰) و گوشت پرندگانی که
دلخواهشان باشد (۲۱) و حوریانی درشت چشم (۲۲) که مانند مروارید پوشیده
هستند (۲۳) و همه این نعمت ها پاداشی است بسبب آنچه در دنیا انجام داده اند
(۲۴) در آنجا نه بیهوده ای و نه گناهی می شنوند (۲۵) مگر گفته ای که معنی
صلح و صفا میدهد (۲۶)

درس: ای انسان! غرق در نعمت های الهی هستی. از غفلت درآی و طوری زندگی کن که سرانجام
بهشتی داشته باشی.
درب: یا اینکه می خواهی زندگی اخروی تو مطابق این الگو باشد؟

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ﴿٢٩﴾
وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾ وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ
﴿٣٣﴾ وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾ إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً ﴿٣٥﴾ فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾ غُرُبًا
أَثَرًا ﴿٣٧﴾ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾ ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾

و گروه خجستگان، که چه خوش عاقبت اند! (۲۷) در سایه سیدری بی خار (۲۸) و متمتع از میوه های مغذی فراوان از جمله موز روی هم چیده (۲۹) در خانه هایی که سایه گسترده دارد (۳۰) و آب فراوان در دسترسشان (۳۱) و انواع میوه های دلخواه به فراوانی در اختیارشان است (۳۲) که نه تمام میشود و نه ممنوع است (۳۳) و زنانی قابل احترام (۳۴) که در آفرینش آنها نهایت مطلوبیت ها منظور شده است (۳۵) و برای اولین بار با شوهران بهشتی خویش آشنا میشوند (۳۶) و شوهرشان را دوست میدارند و همسطحشان هستند (۳۷) آری این نعمتها و نعمتهای دیگر برای هریک از خجستگان خواهد بود (۳۸)

که عده ای از آنان از اقوام اولیه پیروان پیامبران (۳۹) و عده ای هم از اقوام بعدی میباشند (۴۰)

درس: ای انسان! غرق در نعمت های الهی هستی. از غفلت درآی و طوری زندگی کن که سرانجام بهشتی داشته باشی.
 درب: تو که نمی خواهی زندگی اخروی تو شباهتی به الگوی زیر داشته باشد! می خواهی؟

وَأَصْحَابُ الشَّامَلِ مَا أَصْحَابُ الشَّامَلِ ﴿٤١﴾ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾ وَظِلٍّ مِّن يَّخْمُومٍ ﴿٤٣﴾ لَا بَارِدٌ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾ وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَأَنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾ أَوْ آبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾ لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتٍ يَّوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥٠﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنتُمُ الصَّالُونَ الْمَكْدُوبُونَ ﴿٥١﴾ لَا تَكُونُوا مِّن زُفُوفٍ ﴿٥٢﴾ فَمَا لُؤُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾ فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ ﴿٥٥﴾ هَذَا نُزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾

و گروه بد عاقبت ها، که چه گروه ناخجسته رقت انگیزی هم هستند (۴۱) در آتشبادی و آبی جوشان (۴۲) و سایه ای از دود سیاه (۴۳) که نه خنک است و نه فایده ای دارد خواهند بود (۴۴)

آنها قبلا در زندگی دنیائی خویش خیلی مرفه و ناز پرورده بودند (۴۵) ولی رفاهشان

بجای اینکه سرمایه رشدشان شود به علت بدرفتاری شان سبب شد عقاید غلط بیابند، و برآن گناه بزرگ اصرار نمایند (۴۶) و بگویند چه حرفها! آیا پس از اینکه مُردیم و خاک و استخوان شدیم برانگیخته میشویم؟ (۴۷) همچنین نیاکانمان؟ (۴۸) ای پیامبر! بگو فرق نمیکند چه پیشینیان و چه شماها (۴۹) حتماً همگی تان در وعده گاهِ روزی معلوم جمع خواهید شد (۵۰) و شما ای گمراهان تکذیب گر (۵۱) خوراک تان از درختی که دارای میوه های ناگوار و نامطبوع است خواهد بود (۵۲) و شکمهایتان را از آن پر خواهید کرد (۵۳) و سپس روی آن از آب جوشان خواهید نوشید (۵۴) چنان می نوشید که گویی شترِ تشنه باشید (۵۵) آری ای پیامبر! این پذیراییِ اولیه شان است (۵۶)

درس: ای انسان! غرق در نعمت های الهی هستی. از غفلت درآی و طوری زندگی کن که سرانجام بهشتی داشته باشی.
درب: به چند نعمت ذیل که به وجود آنها عادت کرده ای دقت کن آنگاه....

خُنْ خَلْقَنَّاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾ أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ خُنْ خَالِقُونَ ﴿٥٩﴾ خُنْ قَدْزَنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا خُنْ بِمَسْبُوفِينَ ﴿٦٠﴾ عَلَى أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنْشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ خُنْ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ إِنَّا لَمُعْرِضُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ خُنْ مُعْرِضُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾ أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ خُنْ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾ أَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ خُنْ الْمُنْشِئُونَ ﴿٧٢﴾ خُنْ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾

ای مردم! این ما بودیم که شما را آفریدیم پس چرا عملاً تصدیق نمیکنید؟ (۵۷)

آیا در باره چیزی که در رحم ها میریزید اندیشه ای کرده اید؟ (۵۸) آیا آن را شما می آفرینید یا ما خالق آن هستیم؟ (۵۹) ما مرگ را مقدر نمودیم و شما در

چارچوب تقدیراتی که قرار داده ایم محصور میباشید و تصور نکنید از ما پیشی خواهید گرفت (۶۰) و نیز تصور نکنید نمیتوانیم همانندان شمارا جایگزینتان کنیم و شما را در قالب دیگری در بیاوریم (۶۱) و البته شما آفرینش قبلی انسانها را در مراحل جنینی دیده اید پس چرا پند نمیگیرید؟ (۶۲)

آیا درباره کشاورزی که میکنید اندیشیده اید؟ (۶۳) آیا شما زارع واقعی آن هستید یا مائیم؟ (۶۴) اگر بخواهیم میتوانیم آنرا بوته خشکی کنیم و شما حسرت خورید (۶۵) که عجب ضرری کردیم (۶۶) و محروم شدیم (۶۷)

آیا آن آبی را که می آشامید دیده اید؟ (۶۸) آیا شما از ابر نازلش کرده اید یا ما نازلش می کنیم؟ (۶۹) اگر میخواستیم آنرا تلخایی قرار میدادیم، پس چرا شکر نمی کنید؟ (۷۰)

آیا در باره آتشی که می افروزید اندیشه کرده اید؟ (۷۱) آیا شما درختش را ایجاد کرده اید یا ما خالق آن بوده ایم؟ (۷۲) ما آن را مایه پند گیری و کمک به رونق زندگی های بی رونق قرار داده ایم (۷۳)

درس: ای انسان! غرق در نعمت های الهی هستی. از غفلت درآی و طوری زندگی کن که سرانجام بهشتی داشته باشی.
درب: این سخنان کاملاً صحیح است. زیرا در قرآنی است که چنین موقعیتی دارد.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّوُتَّاعِلْمُونَ عَظِيمٍ ﴿٧٦﴾ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

ای پیامبر! اینک که می بینی مردمت اینقدر غافلند، نام پروردگار بزرگت را به پاکی

بستای (۷۴)

پس قسم نمیخورم به محل های ستارگان! (۷۵) واین اگر بدانید، قسمی بزرگ است! (۷۶) که این قرآن البته خواندنیی است گرامی (۷۷) که مطالبش در کتابی قرار داده شده و حقایقش فرو پوشیده شده است (۷۸) که جز پاک شدگان با آن حقایق امکان تماس ندارند (۷۹) و مجموعا فرو فرستاده ای است از جانب پروردگار جهانیان (۸۰)

درس: ای انسان! غرق در نعمت های الهی هستی. از غفلت درآی و طوری زندگی کن که سرانجام بهشتی داشته باشی.
درب: مرگ برای همه پیش می آید. زندگی پس از مرگ تو چگونه خواهد بود؟

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ ﴿٨١﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾ فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْخُلُقُومَ ﴿٨٣﴾ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾ فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾

آیا، پس، این سخنان را سرسری میگیرید؟ (۸۱) و بهره خود را این قرار داده اید که تکذیبش کنید؟ (۸۲) چه بدا! پس وقتیکه که جان به گلوگاه تان میرسد (۸۳) و شما در آن هنگام نظاره میکنید (۸۴) و نمیدانید که ما به شما از جانتان نزدیکتریم (۸۵) پس اگر تحت قوانین خدائی نیستید (۸۶) آن مرگ را از خود دور کنید اگر راست میگویید (۸۷)

درس: ای انسان! غرق در نعمت های الهی هستی. از غفلت درآی و طوری زندگی کن که سرانجام بهشتی داشته باشی.
درب: درست هنگام مرگ یکی از این سه نوع زندگی شروع می شود. کدام نوع را می خواهی؟
زندگیت را متناسب با آن کن.

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُفْرِئِينَ ﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾ فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾ فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾ وَتَصْلِيَةٌ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾ إِنَّ هَذَا هُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾ فَسَبِّحْ

بِسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

در آن اوضاع و احوال اگر محتضر از مقربان باشد (۸۸) راحتی و بوی خوش و بهشت پر نعمت خواهد داشت (۸۹) و اگر از خجستگان باشد (۹۰) به او گفته میشود سلام بر تو باد از سوی خجستگان (۹۱) و اما اگر جزء تکذیبگران گمراه باشد (۹۲) در اینصورت یک پیشکشیی از آب جوشان متعفن (۹۳) و افتادنی در آتش خواهد داشت (۹۴)

ای پیامبر! و ای پیروانش! البته این مطالب همان حقی یقینی است (۹۵)
پس نام پروردگار عظیمتان را به پاکی بستایید (۹۶)

سوره رحمان

درس: یادآوری گوشه هایی از نعمات عام الهی اعم از دنیوی و اخروی، برای جن و انسان.
درب: یادآوری نعمتهای مستقیم مربوط به وجود خداوند برای جن و انسان.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾
الرَّحْمَنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

آن خداوند دارای رحمت عام برای همگان (۱) که قرآن را به سیستم وحی رسانی آموخت (۲) و انسان را آفرید (۳) و بیان را به او آموخت (۴)

درس: یادآوری گوشه هایی از نعمات عام الهی اعم از دنیوی و اخروی برای جن و انسان.
درب: یادآوری بعضی از نعمات عام الهی برای انسان در این جهان.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾ وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾ وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾ وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾ وَالْأَرْضُ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴿١٠﴾ فِيهَا فَكَايَةٌ وَالتَّلْهُلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١١﴾ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ

﴿١٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ ﴿١٥﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾ يُخْرِجُ مِنْهُمَا الْمَوْءُودَ وَالْمَرْحَاةَ ﴿٢٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾

و گردش خورشید و ماه را از روی قاعده و قانون قرار داد (۵) و همه کس، چه بدانند و چه ندانند، و همه چیز و از جمله ستاره و درخت مطابق قانون و قواعد او زندگی میکنند (۶) و آسمان را برافراشت و وسیله سنجش و تعادل و شناخت عدالت را قرار داد (۷) که شما آن را بشناسید و از عدالت تجاوز نکنید (۸) و درستکار باشید و عدالت را برپا دارید و در معامله کم ندهید (۹) و زمین را برای همه آفریدگان قرار داد (۱۰) که در آن میوه ها و نخل های دارای خوشه های غلاف دار (۱۱) و دانه های برگ دار و گیاه خوش بو هست (۱۲) اینک شما ای دو صنف بزرگ از مخلوقاتش که انسان و جن باشید کدام یک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۱۳) انسان از چیزی که شبیه به لایه خشکیده ای چون سفال است (۱۴) و جن هم از چیزی که شبیه به شعله ای از آتش است آفریده شده اند (۱۵) پس شما دو نوع مهم از موجودات که انسان و جن باشید کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۱۶) نعمت وجود پروردگار، دو مشرق برای جن و انسان، و همچنین دو مغرب را پاس بدارید (۱۷) پس شما دو تا کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۱۸) همو که دو دریای بهم رسیده را بهم آمیخت (۱۹) بین آنها حالتی هست که به نظر می آید یک حالت بینابینی دارند که مانع میشود که به یکدیگر تجاوز کنند (۲۰) پس شما دو تا کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۲۱) از هر دو آنها چیزهایی که برایتان ارزشمند است بیرون می آید (۲۲) پس شما دو تا کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۲۳) و چیز های بزرگی که از بزرگی مانند کوه ها هستند، و در دریاها روانند، از آن اوست (۲۴)

پس شما دو تا کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۲۵)

درس: یادآوری گوشه هایی از نعمات عام الهی اعم از دنیوی و اخروی برای جن و انسان.
درب: یادآوری نعمت های مستقیم مربوط به وجود خداوند برای جن وانسان.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾ وَبَقِيَ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾ يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾

هر چه که در این جهانی که می شناسید، فانی میشود (۲۶) و وجه پروردگار شکوهمند و بخشنده تان باقی میماند (۲۷) پس شما دو تا کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۲۸) تمام موجودات، در آسمانها و زمین، دائما از او درخواستی دارند. او در هر زمانی در موقعیتی است (۲۹) پس شما دو تا کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۳۰)

درس: یادآوری گوشه هایی از نعمات عام الهی، اعم از دنیوی و اخروی برای جن و انسان
درب: تشریح بعضی نعمات مربوط به وقوع قیامت برای جن و انسان.

سَنَفُزُّ لَكُمْ أَهْلَهَا النَّفْلَانِ ﴿٣١﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾ يُرْسِلُ عَلَيْكُمْ شَوَاطِئَ مِّن نَّارٍ وَنُحَاسٍ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾ فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾ يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَفْقَادِ ﴿٤١﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾

بزودی به شما خواهیم پرداخت ای دو گرانقدر (۳۱) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۳۲) ای جماعت جن و انس! اگر توانستید از کرانه های آسمان ها و زمین، در روید، این کار را نکنید. اما نخواهید

توانست مگر اینکه نیروی کافی و مجوز لازم را داشته باشید (۳۳) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۳۴) در قیامت، آتشی بدون دود و آتشی دارای دود بسوی شما فرستاده میشود و توان یاری یکدیگر را نیز ندارید (۳۵) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۳۶) به هنگامی فکر کنید که قبل از وقوع قیامت، آسمان شکافته شود و مانند چرمی سرخ رنگ گردد (۳۷) شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۳۸) پس در آن روز نه جن و نه انس درباره گناهانشان بازجوئی نمیشوند (۳۹) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۴۰) مجرمان از روی علامتهایشان شناخته میشوند و از پیشانی ها و پاها گرفته میشوند (۴۱) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۴۲)

درس: یادآوری گوشه هایی از نعمات عام الهی اعم از دنیوی و اخروی برای جن و انسان
درب: اشاره به نعمت مربوط به جهنم برای جن و انسان.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾ يَطُوفُونَ فِيْنَهَا وَبَيْنَ حِمِيمٍ اَنْ ﴿٤٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾

در آن روز ندا داده میشود که این همان جهنمی است که مجرمان تکذیبش میکردند (۴۳) که بین آن و بین آبی جوشان در تردد اند (۴۴) پس شما دو تا کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب می کنید؟ (۴۵)

درس: یادآوری گوشه های از نعمات عام الهی اعم از دنیوی و اخروی برای جن و انسان.
درب: تشریح دو بهشت عالی برای جن و انسان.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ﴿٤٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾ ذَوَاتَا اُفْنَانٍ ﴿٤٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾ فِيْهِمَا عَيْنَانِ ثَجْرَانِ ﴿٥٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾ فِيْهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ﴿٥٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾ مُتَكَبِّرِينَ عَلٰى فُرُشٍ يَطَآئِفُهَا مِنْ اِسْتَرْقٍ وَحٰى الْجُنَّتَيْنِ ذَانِ ﴿٥٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٥﴾ فِيْهِنَّ

فَاصْرِاتُ الطَّرْفِ أَمْ يَطْمِئِنَّهُنَّ إِنَّنِ فِئْبَاهُمْ وَلَا جَانَّ ﴿٥٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾
كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾ هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا
الْإِحْسَانُ ﴿٦٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾

و کسانی که بیم این را دارند که در برابر پروردگار حاضر خواهند شد و چگونه خواهند توانست عظمت ملاقات شونده را تاب بیاورند، و چنین کسانی پروردگار را در ذهن خویش خیلی والا و محترم میدانند دو بهشت خواهند داشت (۴۶) پس شما دو گروه جنّ و انس کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۴۷) که درختان آن بهشت ها پرشاخ و برگند (۴۸) پس شما دو گروه کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۴۹) در آن دو بهشت دو چشمه جاری است (۵۰) پس شما دو گروه کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۵۱) در آندو از هر میوه ای چند گونه است (۵۲) پس شما دو گروه کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۵۳) بر فرشهایی که آسترش از ابریشم است تکیه میزنند و میوه های آن دو بهشت در دسترس شان است (۵۴) پس شما دو گروه کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۵۵) در آنجا زنانی هستند که فقط به شوهرشان نظر دارند و قبلا دست جن و انسی به آنها نرسیده است (۵۶) پس شما دو گروه کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۵۷) از شدت زیبایی گوئی که یاقوت و مرجان هستند (۵۸) پس شما دو گروه کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۵۹) آیا پاداش احسان جز احسان است؟ (۶۰) پس شما دو گروه کدام نعمت پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۶۱)

درس: یادآوری گوشه هایی از نعمات عام الهی اعم از دنیوی و اخروی برای جن و انسان.
درب: تشریح دو بهشت سطح پایین تر برای جن و انسان.

وَمِنْ ذُوهِمَا جَنَّاتٌ ﴿٦٢﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾ مُدْهَامَتَانِ ﴿٦٤﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾ فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّخَتَانِ ﴿٦٦﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾ فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾ فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ

﴿٧٠﴾ قَبَائِلَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾ خُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْحَيَامِ ﴿٧٢﴾ قَبَائِلَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾ لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْفُسُ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٤﴾ قَبَائِلَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾ مُتَّكِبِينَ عَلَى رُفُوفٍ خُضْرٍ وَعِشْقَرِي حَسَانٍ ﴿٧٦﴾ قَبَائِلَ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾ تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

و سطح پائین تر از آندو، دو بهشت دیگر هم برای هریک از آدم های خوب هست (۶۲) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۶۳) که از زیادی سبز بودن بنظر سیاه می آیند (۶۴) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۶۵) در آنها دو چشمه است که فواره میزنند (۶۶) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۶۷) در آنها میوه و نخل و انار و سایر میوه هایی که مطلوبشان باشد نیز هست (۶۸) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۶۹) در آنها زنانی خوشرو و نیکو هست (۷۰) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۷۱) که مانند حوریانی پرده نشین در خیمه هاینند (۷۲) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۷۳) که قبلا دست هیچ انسان و جنی به آنها نرسیده است (۷۴) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۷۵) که بر بالشهای سبز رنگ ابریشمی و فرشهای دیبای رنگارنگ تکیه میزنند (۷۶) پس شما دو گروه کدامیک از نعمتهای پروردگارتان را تکذیب میکنید؟ (۷۷) ای پیامبر! پر برکت است نام پروردگار که شکوهمند و گرامی است (۷۸)

سوره دهر (انسان)

درس: تشویق به اتصاف به صفات نیکو.
درب: تشویق انسان به حسن استفاده از استعداد خویش به حسن اختیار و حرکت به سوی رشد و کمال.

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾
هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾ إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ
أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾ إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آیا اینطور نیست که برهه ای از زمانی طولانی بر انسان گذشته، در حالیکه او چیز مهم قابلِ ذکری نبود؟ (۱) سیستم آفرینش الهی، انسان را از نطفه ای دارای استعدادهای مختلف و متنوع آفریده، و او را به همه وسایلی که برای کمال یافتنش لازم است مجهز فرموده، و حتماً او را از جهات مختلف خواهد آرمود (۲) همچنین او را به آن راه صحیح هدایت نموده و اینک این انسان است که اگرخواست میتواند شکرگزار باشد، یا اینکه ناسپاسی کند (۳)

درس: تشویق به اتّصاف به صفات نیکو.
درب: صرفه و صلاح در انتخاب مسیر رشد و کمال است.

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾ إِنَّ الْأَتْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾

اشخاصی که در این دنیا کافر و مومنِ عامل و بسیار مومنِ عامل بوده اند در آخرت هر یک متناسب با رفتار این دنیائی شان جایگاهی خواهند داشت و برای کافران زنجیرها و قیدها و آتش سوزان تهیه کرده ایم (۴) و نیکان علاوه بر نعمتهایی که بهشتیان دارند، از کاسه‌ای مینوشند که محتوایش بسیار مطبوع و خوشایند است (۵) و بندگان خاص خدا از همان نوشابه به وفور دارند، بطوریکه اختیار چشمه اش در دست آنها است (۶)

درس: تشویق به اتصاف به صفات نیکو.

درب: ضوابط و ملاکات رشد و کمال اینهاست، و شما بهتر است مسیرش را در پیش گیرید.

يُؤْفُونَ بِالَّذِرِّ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾

صفات غالب مومنان این است که به نذر وفا می کنند و از روزی که شر آن فراگیر است ترس دارند (۷) و خوراک را علیرغم خواستنش به مسکین و یتیم و اسیر میخورانند (۸) و با خویش میگویند که ما شما را بخاطر خدا خوراک میدهیم و از شما انتظار پاداش و تشکری نداریم (۹) ما از پروردگارانم پروای روز قیامت را داریم که روزی عبوس و سخت است (۱۰)

درس: تشویق به اتصاف به صفات نیکو.

درب: آیا این نوع زندگی را می پسندید؟ پس قدم در راهش بگذارید.

فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزَاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَخَرِيرًا ﴿١٢﴾ مُتَكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا تَمَنَّا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾ وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذِيلًا ﴿١٤﴾ وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ﴿١٥﴾ قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾ وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾ غِيثًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا ﴿١٩﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلُكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾ عَلَيْهِمْ نَبَاتٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ وَإِسْتِزْقٌ خُلُوعًا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾

و خداوند شر آن روز را از آنان برطرف و شادابی و خوشحالی نصیبشان میکند (۱۱) به خاطر آنچه که بر آن صبر کردند، بهشت و البسه فاخر پاداششان می دهد (۱۲) که بر تخت ها تکیه زده و در آنجا نه آفتاب داغی و نه سرمائی می بینند (۱۳) و

سایبان ها از نزدیک برفرازشان سایه افکنده و میوه های چیدنی در دسترسشان است (۱۴) و کوزه های شیشه گون و فنجان های بلورین دور و بر آنها به پذیرائی گردانده میشود (۱۵) بلور هائی نقره-گون که دقیق اندازه شده است (۱۶) و از کاسه ای نوشانده میشوند که چاشنی آن زنجبیل، (۱۷) از چشمه ای بنام سلسبیل است (۱۸) و دور و بر آنان بچه هائی میگردند که به همان شکل باقی خواهند ماند، و وقتیکه به آنان نگاه میکنی تصور میکنی مروارید پراکنده هستند (۱۹) و اگر آنجا را ببینید نعمت زیاد و پادشاهی بزرگ می بینید (۲۰) بر تن آنان جامه هائی سبز از دیبائی نازک و دیبائی ضخیم است، و دستبندهائی گرانبها بر دست دارند و پروردگارشان نوشابه ای پاک به آنان می نوشاند (۲۱) به آنان گفته میشود این جزایتان است و اینک کوشش تان پاداش داده شده است (۲۲)

درس: تشویق به انصاف به صفات نیکو.

درب: همه احتیاج به تشویق برای رشد و کمال دارند. پیغمبر هم از این امر مستثنی نیست.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾ فَاصْبِرْ حُكْمَ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾ وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ جُحُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذْرُونَ وِرَاءَهُمْ يَوْمًا تَقِيلاً ﴿٢٧﴾ نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمَنَاتَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾

ای پیامبر! البته خودمان این قرآن را بخوبی بر تو نازل کرده ایم (۲۳) پس تو نیز راجع به حکم پروردگارت صبور باش و در باره اصول و فروع رسالت با گناهکاران ناسپاس آنها هیچگونه همراهی مکن (۲۴) و اسم پروردگارت را صبحگاهان و شامگاهان به دعا یاد کن (۲۵) و پاره ای از شب را سجده بگذار و مدتی طولانی از همان پاره ای از شب را به تسبیح او بگذران (۲۶) اینان این زندگی زودگذر را دوست دارند و آن روز سنگین قیامت را که خواهند داشت، وامیگذارند (۲۷) البته ما

خلقشان کردیم و بنیانشان را محکم نمودیم و هر وقت بخواهیم میتوانیم همانندان آنان را بجایشان بیاوریم (۲۸)

درس: تشویق به اتصاف به صفات نیکو.
درب: انتقاد از کسانی که آن مسیر اتصاف به صفات نیکو را انتخاب نمی کنند.

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾ وَمَا تَشَاوُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

این یک تذکر است، پس کیست که بخواهد راهی بسوی پروردگارش در پیش گیرد؟ (۲۹) و نخواهید خواست مگر اینکه خداوند بخواهد، که خداوند البته دانای فرزانه است (۳۰) هر که را لایق باشد در رحمتش داخل میکند، و برای ظالمان عذابی دردناک تهیه نموده است (۳۱)

سوره مطفین

درس: برنده نهایی نیکان اند، و مکذب و مجرم و کم فروش که مانند هم اند، بازنده اند.
درب: کم فروشان از بازنده ها هستند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

وای بر کم فروشان (۱) که وقتی برای خویش پیمانه میگیرند آن را تمام میگیرند (۲) اما وقتی که برای مردم پیمانه میگیرند یا برایشان وزن می کنند کم میدهند (۳)

درس: برنده نهایی نیکان اند، و مکذب و مجرم و کم فروش که مانده اند، بازنده اند.
درب: علت یابی رفتار کم فروشان که فراموشی قیامت و آخرت است.

أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

آیا گمان ندارند که حتما برانگیخته خواهند شد؟ (۴) در روزی بزرگ؟ (۵) روزی که مردم در پیشگاه پروردگار همگان، می ایستند؟ (۶)

درس: برنده نهایی نیکان اند، و مکذب و مجرم و کم فروش که مانند هم اند، بازنده اند.
درب: معرفی فجار و مکذبین که عده ای دیگر از بازندگان هستند و ذکر صفات آنها و سرانجام آخرتی شان.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سَجِينٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِينٌ ﴿٨﴾ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَنَلَّ يَوْمُنَا لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الدِّينِ ﴿١١﴾ وَمَا يُكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا تُنْفَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمِنَا لَمَحْجُوبُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾

ای مردم! نه! آنطور که شما بیخیالانه سهل انگاری میکنید نیست، حکم زندانی گناهکاران به سجین که زندان در زندان است ابلاغ میشود (۷)
و ای پیامبر! سجین چگونه میتواند برای مردمان قابل تصور باشد؟ (۸) قانونی است که در مورد تنبیه مجرمان نوشته شده (۹) که وای در آن روز برتگذیبگران (۱۰) که روز قیامت را تکذیب می کنند (۱۱)

و کسی آن را تکذیب نمی کند مگر اینکه تجاوزگر و گناهکار باشد (۱۲) آنقدر تجاوزگر و گناهکار که وقتی آیات ما بر او خوانده میشود بگوید اینها افسانه های پیشینیان است (۱۳)

نه! ای مردم! چنانکه بیخیالانه سهل انگاری میکنید نیست، رفتار مجرمانه آنها سبب شده که دلهاشان زنگار ببندد (۱۴) و آنها در آن روز از الطاف پروردگارشان در پرده محرومیت باشند (۱۵) سپس در جحیم فرو خواهند افتاد (۱۶) سپس به آنها گفته

خواهد شد این است آنچه تکذیبش میکرديد (۱۷)

درس: برنده نهایی نیکان اند، و مکذب و مجرم و کم فروش که مانند هم اند، بازنده اند.
درب: معرفی برنده ها و سرانجام آنها.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَنْبَارِ لَفِي عَلَيِّنَ ﴿١٨﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عَلَيُّونَ ﴿١٩﴾ كِتَابٌ مَرْفُوعٌ ﴿٢٠﴾
يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾ إِنَّ الْأَنْبَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِي
وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ﴿٢٥﴾ خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ
فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٦﴾ وَمِرَاجُهُ مِنَ التَّسْنِيمِ ﴿٢٧﴾ غَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

اما در باره مردمان خوب نیز آنطور نیست که شما مجرمان می انگارید، زیرا حکم
بهشتی بودن آنان به علیین ابلاغ میشود (۱۸)
و ای پیامبر! علیین چگونه میتواند برای مردمان قابل تصور باشد؟ (۱۹)
که قانونی است که در باره پاداش خوبان نوشته شده (۲۰)
و مقربان به آن گواهی میدهند (۲۱) که البته نیکان در نعمت ها خواهند بود (۲۲)

بر مبل های تزئین شده تکیه زده و با خوشایندی همه چیز را زیر نظر دارند (۲۳) و
شادایی نعمتها از سیمایشان مشخص است (۲۴) و از نوشابه ای صاف و بی دُرد که
درب آن مُهر دارد به آنان نوشانده میشود (۲۵) که مُهر آن مُشک است و و آن آنقدر
نفیس است که شایسته است مسابقه دهندگان برای دستیابی به آن مسابقه دهند
(۲۶) و تسنیم نیز با آن آمیخته است (۲۷) که چشمه ای است که مقربان از آن می
نوشند (۲۸)

درس: برنده نهایی نیکان اند، و مکذب و مجرم و کم فروش که مانند هم اند، بازنده اند.
درب: قسمتی از رفتارهای دنیایی مجرمین.

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا
انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ ﴿٣٢﴾ وَمَا أُرْسِلُوا

عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾

امروز در این دنیا آنانکه مرتکب جرائم میشوند به مومنان می خندند (۲۹) و وقتیکه از آنان رد میشوند چشمک میزنند (۳۰) و وقتیکه بسوی نزدیکان خود بر میگردند سرخوشند (۳۱) و وقتیکه آنها را می بینند میگویند اینها گمراهند (۳۲) درحالیکه کسی آنها را ناظر آنان نکرده که در کار آنها مزاحمت کنند (۳۳)

د رس: برنده نهایی نیکان اند، و مکذب و مجرم و کم فروش که مانند هم اند، بازنده اند.
درب: سرانجام آخرتی مومنان.

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلْ تُؤِوبُ الْكُفَّارُ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

اما در قیامت مومنان به کفار می خندند (۳۴) در حالیکه بر مبل های تزئین شده تکیه زده اند و فرجام آنها را ناظرند (۳۵) و می نگرند که آنها دارند به جزای کار خویش میرسند (۳۶)

سوره قیامه

د رس: انسان باید به قیامت و هولناکی آن اهمیت دهد و مواظب رفتار خویش باشد.
درب: انسان به قیامت و هولناکی آن بی توجه است و دنبال بهانه می گردد تا آن را انکار کند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتَّخَذَ عِظَامُهُ ﴿٣﴾ بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾ بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به روز قیامت (۱) و قسم به نفس ناخودآگاه سرزنشگر (۲)

آیا انسان می پندارد مجددا زنده اش نخواهیم کرد؟

بله! حتماً او را به تمامی زنده اش میکنیم، بطوریکه حتی استخوانهایش را نیز به خوبی جمع کنیم؟ (۳)

بله، حتی قادر به پرداختکاریِ سر انگشتانش نیز هستیم (۴)

اما انسان میخواهد پیش روی خود را با بهانه گیری باز کند (۵)
لذا می پرسد: قیامت چه وقت خواهد بود؟ (۶)

درس: انسان باید به قیامت و هولناکی آن اهمیت دهد و مواظب رفتار خویش باشد.
درب: انسان وقتی که با پدیده قیامت مواجه شد عقلش سرچایش می آید اما دیر است.

فَإِذَا بَرَقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ
أَيْنَ الْمَفْرُجُ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يُنَبِّأُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا
قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾

وقتی که چشم برق بزند (۷) و ماه خسوف کند (۸) و ماه و خورشید جمع شوند (۹)
انسان در آن روز که ببیند قیامت برقرار شده، با خویش میگوید آن گریزگاه
کجاست؟ (۱۰) اما بزودی می فهمد که: نه! هیچ گریزگاهی نیست (۱۱)

ای پیامبر! در آن روز قرارگاه همگان بسوی پروردگارت است (۱۲) در آن روز به
انسان اعمالی را که از پیش فرستاده و یا بعداً پس از مرگش بصورت باقیات
الصالحات یا سیئات فرستاده، خبر میدهند (۱۳)

درس: انسان باید به قیامت و هولناکی آن اهمیت دهد و مواظب رفتار خویش باشد.
درب: انسان علیرغم انحراف از رفتار شایسته، به ماهیت رفتار خویش آگاه است، اما وجدان خویش را با
گول زدن خویش خاموش می کند.

بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ ﴿١٥﴾

البته انسان در این جهان به خودش بیناست، که میزان صداقتش چقدر است (۱۴)
 گرچه بهانه هایی بیاورد (۱۵)

درس: انسان باید به قیامت و هولناکی آن اهمیت دهد و مواظب رفتار خویش باشد.
 درب: حتی پیامبر(ص) نیز هنگام دریافت وحی مربوط به این مطلب آن قدر تحت تاثیر قرار می گیرد که آرامش خویش از دست می دهد.

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ﴿١٧﴾ فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ﴿١٩﴾

ای پیامبر! زبانت را برای اینکه آن آیات را فوراً فرا گیری به تندی حرکت مده (۱۶)
 جمع کردن آن و ترویج خواندنش بر عهده ما است (۱۷) پس وقتی که آنرا می
 خوانیم از خواندنش پیروی کن (۱۸) آنگاه بیان آن نیز بر عهده خود ما میباشد (۱۹)

درس: انسان باید به قیامت و هولناکی آن اهمیت دهد و مواظب رفتار خویش باشد.
 درب: اما رفتار اکثر انسان ها مغایر رفتار کسانی است که به قیامت اهمیت می دهند.

كَلَّا بَلْ تُخَيِّبُونَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢١﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ ﴿٢٣﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾ تَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾

نه! ای کافران! چنین نیست که فکر کرده اید! بلکه این رفتارهایی که میکنید و این
 بهانه هایی که می آورید، به این خاطر است که شما این زندگی فانی زودگذر را
 دوست میدارید (۲۰) و به آخرت اهمیتی نمیدهید (۲۱)

ای مردم! بدانید که در قیامت چهره هایی شادابند (۲۲) نظر بسوی پروردگارشان
 دارند (۲۳) و چهره هایی هم در آن روز دژم اند (۲۴) و دیگر فهمیده اند که با آنان
 به سختی رفتار خواهد شد (۲۵)

درس: انسان باید به قیامت و هولناکی آن اهمیت دهد و مواظب رفتار خویش باشد.
درب: مرگ جدا شدن از زندگی این جهانی است. برای همه پیش می آید. به پس از آن اهمیت دهید.

كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ النَّازِحَةُ ﴿٢٦﴾ وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿٢٧﴾ وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾ وَالتَّقَتِ السَّاقُ
بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يُؤْمِنُ الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾

نه! اینطور نیست که شایسته باشد اینقدر بیخیالی کنید، بلکه متوجه باشید که آن هنگام که جان به گلوگاه برسد (۲۶) و اطرافیان تان از بهبودی تان مایوس شوند و بگویند دیگر کیست که شفایش دهد (۲۷) و خودتان مطمئن شوید که دیگر هنگام جدایی فرا رسیده است (۲۸) و ساق به ساق پیچد (۲۹) در آن روز، خواهیدفهمید که در مسیری افتاده اید که بطرف پروردگار تان رانده میشوید (۳۰)

درس: انسان باید به قیامت و هولناکی آن اهمیت دهد و مواظب رفتار خویش باشد.
درب: علت رفتار انسان‌هایی که رفتاری ناشی از اهمیت ندادن دارند بی‌توجهی به حکمت آفرینش خود و نیز بی‌توجهی به قدرت خداوند است.

فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى ﴿٣١﴾ وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٣٢﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ ﴿٣٣﴾
أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوَّلَىٰ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوَّلَىٰ ﴿٣٥﴾

نه تصدیقی کردید و نه نمازی گزاردید (۳۱) ولیکن تکذیب کردید و روی برگردانید (۳۲) آنگاه خرامان خرامان بسوی اهل تان رفتید (۳۳) سزاوارتان همین عاقبتی است که برای خویش ساخته اید و بازهم سزاوارتان باد (۳۴) و باز هم سزاوارتان باد (۳۵)

درس: انسان باید به قیامت و هولناکی آن اهمیت دهد و مواظب رفتار خویش باشد.
درب: خداوند قادری که انسان را آفریده، از آفرینش او مقصود حکیمانه‌ای را اراده کرده و قیامت آستانه تحقق آن مقصود حکیمانه است.

أَجَسِبَ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾ أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَىٰ ﴿٣٧﴾ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ
فَسَوًى ﴿٣٨﴾ فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣٩﴾ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ
الْمُوتَىٰ ﴿٤٠﴾

آیا انسان می پندارد او را مهمل وامیگذاریم؟ (۳۶)
آیا نطفه ای از منی ای که ریخته میشود نبود؟ (۳۷) سپس علقه ای شد، سپس
آفریده شد، سپس پرداختکاری گردید؟ (۳۸) آنگاه جفتهایی نر و ماده از او پدید
آمد؟ (۳۹)

آیا این خداوند قادر نیست برای تحقق هدف آفرینش او، پس از مرگش زنده اش
کند؟ و او را در جهانی غنی و نامحدود قرارش دهد تا هدف از آفرینش او تحقق یابد؟
(۴۰)

سوره انشقاق

درس: کافران فکر نکنند برنده اند. مراحل طی هست که باید طی شود، وقتی همه چیز به کمال خویش
رسید معلوم خواهد شد که آنها بازنده اند.
درب: پس از وقوع قیامت و رسیدگی به حسابها معلوم خواهد شد کافران بازنده اند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ وَإِذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا
وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَإِذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ ﴿٥﴾ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ
﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَتَقَلَّبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ
مَسْرُورًا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا ﴿١١﴾ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا
﴿١٢﴾ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾ إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾ بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا
﴿١٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

وقتی که آسمان بشکافد (۱)

و گوش به فرمان پروردگارش دهد و سزاوارش هم همین است (۲)
و وقتی که زمین کش بیاید (۳) و آنچه را که در آن است بیرون بیاندازد و تخلیه
کند (۴)

و گوش به فرمان پروردگارش دهد و سزاوارش هم همین است (۵)

هان ای انسان! البته با رنج بسوی پروردگارت راه میسپاری، و البته حتما در قیامت
به ملاقات او خواهی رسید (۶)

در قیامت کسی که کارنامه اش به دست راست او داده شود (۷) بزودی با محاسبه
ای آسان رسیدگی خواهد شد (۸) و شادمان به سوی اهل خویش باز میگردد (۹)
ولی کسی که نامه اش از پشت سرش به او داده شود (۱۰) بزودی فریادش بلند
خواهد شد (۱۱) و به داخل آتشی سوزان خواهد افتاد (۱۲)
البته او قبلاً در میان اهل خویش شادمان و بیخیال بود (۱۳) و گمان میکرد هرگز
گذارش بسوی ما نمی افتد (۱۴) بله. البته پروردگارش نسبت به او بیناست (۱۵)

درس: کافران فکر نکنند برنده اند. مراحلی هست که باید طی شود، وقتی همه چیز به کمال خویش
رسید معلوم خواهد شد که آنها بازنده اند.
درب: حوصله کنید تا جریان شما و این کفار به اوج خود برسد.

فَلَا أَقْسِمُ بِالشَّفَقِ ﴿١٦﴾ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرْجُنَّ طَبَقًا عَنْ
طَبَقٍ ﴿١٩﴾

قسم به شفق (۱۶) و به شب و آنچه که گرد می آورد (۱۷) و به ماه وقتی که
نورش کامل میشود (۱۸) که البته شما از طبقی بر طبقی دیگر سوار خواهید شد
(۱۹)

درس: کافران فکر نکنند برنده اند. مراحلی هست که باید طی شود، وقتی همه چیز به کمال خویش رسید معلوم خواهد شد که آنها بازنده اند.
درب: کفار که در کفرشان فرو رفته اند و گردنفرای می کنند نمی دانند که خدا به آنان آگاه است؟

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكْذِبُونَ ﴿٢٢﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾

این کافران چه شان است که ایمان نمی آورند؟ (۲۰) و وقتی که قرآن بر آنان خوانده شود به سجده نمی افتند؟ (۲۱) بلکه علاوه بر اینکه کفر میورزند تکذیب هم می کنند (۲۲)

و البته خداوند به آنچه که در دل پنهان می کنند داناتر است (۲۳)

درس: : کافران فکر نکنند برنده اند. مراحلی هست که باید طی شود، وقتی همه چیز به کمال خویش رسید معلوم خواهد شد که آنها بازنده اند
درب: ای پیامبر سرانجام کفار را به آنان بگو. شاید تجدید نظر کنند.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

پس به عذابی دردناک مژده شان ده (۲۴)

مگر کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام دهند که پاداشی بی منت خواهند داشت (۲۵)

سوره ق

درس: کافران چیزی را که تکذیب می کنند دپارش می شوند.
درب: بی توجهی به عظمت و اهمیت قرآن، نیز بی توجهی به علم خدا و عظمت شان قیامت، علت تکذیب قیامت است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾ أُنْزِلَ مِنْتَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ

حَفِیْظٌ ﴿٤﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِیْجٍ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قاف و قسم به قرآن با عظمت (۱)

بلکه کافران تعجب کردند که هشدار دهنده ای از جنس خودشان بسویشان آمد، و میگویند این چیزی که این پیامبر میگوید چیز عجیبی است (۲)
میگویند آیا وقتیکه مردیم و خاک شدیم باز میگردیم؟ این خیلی بعید است (۳)
ای پیامبر! البته ما حتی میدانیم زمین چه چیز از آنها کم میکند و نزد ما کتابی هست که اطلاعات کامل همه چیز در آن است (۴)
اما این کافران در موضوعی سردرگم اند، و به این سبب حق را وقتیکه بسویشان آمد تکذیب میکنند (۵)

درس: کافران چیزی را که تکذیب می کنند دچارش می شوند.
درب: ارائه نمونه هایی از قدرت های خداوندی برای اینکه از آن بی توجهی در آیند و موضوع قیامت، به ذهن آنها نزدیک شود.

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا
وَأَلْقَيْنَا فِيهَا زَوَاسِيَ وَابْتَنَيْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَیْعٍ ﴿٧﴾ تَبْصِرَةً وَذِكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٨﴾
وَوَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جِبَاتٍ وَحَبَّ اخْضَبَ ﴿٩﴾ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ
نُضِيدٌ ﴿١٠﴾ رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾

آیا به آسمان بالای سر خود نمی نگرند که چگونه بنایش کردیم و چگونه زینتش دادیم و رخنه ای ندارد؟ (۶) و آیا به زمین نمی نگرند که چگونه گسترشش دادیم و لنگرهائی در آن قرار دادیم و در آن از هر نوع گیاه مسرت بخشی روپاندیم؟ (۷) تا این نعمتها مایه بصیرت و تذکری برای هر بنده ای باشد که خواهد به مسیر صحیح بازگشت کند (۸) و همچنین از آسمان آبی پربرکت فرستادیم و بوسیله آن باغها و

دانه ها رویاندیم (۹) و نیز نخل های بلند که میوه های روی هم دارد (۱۰) تا روزی برای بندگان باشد و همچنین بوسیله آن آب، سرزمین مرده ای را زنده کردیم، ای مردم! بدانید که خروج شما از این جهان نیز شبیه به همین زنده کردن زمین مرده است (۱۱)

درس: کافران چیزی را که تکذیب می کنند دچارش می شوند.
درب: اقوام گذشته نیز که به قیامت بی توجه بودند به خسران و هلاک دچار گشتند.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾ وَأَصْحَابُ الْآيَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدُ ﴿١٤﴾ أَفَعَيَّبْنَا بِالْأَوَّلِ بَلَّ هُمْ فِي لَيْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾

ای پیامبر! پیش از مکذبان قوم تو، قوم نوح و قوم رس و قوم ثمود نیز تکذیب کرده بودند (۱۲) و قوم عاد و فرعون و قوم لوط نیز (۱۳) و قوم آیکه و قوم تبع نیز همچنین. همگی شان پیامبران شان را تکذیب کردند، اما، آن تهدید بر آنان فرود آمد (۱۴)

آیا ما در اثر آفرینش اول خسته شده ایم؟ نه، بلکه تکذیب قوم تو درباره آفرینش - جدید در قیامت و پس از آن است که در موردش به شک افتاده اند (۱۵)

درس: کافران چیزی را که تکذیب می کنند دچارش می شوند.
درب: ذکر جزئیاتی از مقارنات مرگ که همگی در معرض آن هستند و کافران به آن بی توجهند.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

و البته انسان را ما آفریدیم و میدانیم چه چیزی وسوسه اش میکند، و از رگ گردنش هم به او نزدیک تربیم (۱۶)

و آن دو فرشته دریافت کننده اعمال که چپ و راستش هستند اعمالش را ثبت و ضبط میکنند، (۱۷) هیچ گفتاری را به لفظ نمی آورد مگر اینکه نزد او مراقب و آماده اند (۱۸) و هنگامی که سستی مرگ را درک میکند، گوئیا به او خطاب میشود این است آنچه از آن میگریختی (۱۹) و وقتیکه دوره برزخش هم پایان یافت، و در آن شیپور اعلام برقراری قیامت دمیده شد، خطاب میشود این همان روزی است که همگی تان به آن هشدار داده میشدید (۲۰)

و هر کسی که به قیامت می آید با او یک گواه و یک سوق دهنده هست (۲۱) به او گفته میشود البته تو نسبت به این غافل بودی اما اینک پرده ات را کنار زده ایم و چشمت بخوبی بینا است (۲۲)

درس: کافران چیزی را که تکذیب می کنند دچارش می شوند.
درب: چیزی که تکذیب می کردند بالاخره برسرشان می آید و آنها در آنحال به بهانه و تقصیر بگردن یکدیگر انداختن و... روی می آورند.

وَقَالَ فَرِيْنُهُ هَذَا مَا لَدَيَّ عَنِيْدٌ ﴿٢٣﴾ اَلْقِيَا فِيْ جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾ مِّنَّا لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيْبٍ ﴿٢٥﴾ الَّذِيْ جَعَلَ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ فَالْقِيَا فِي الْعَذَابِ الشَّدِيْدِ ﴿٢٦﴾ قَالَ فَرِيْنُهُ رَبَّنَا مَا اٰطَعْتُهُ وَلٰكِنْ كَانَ فِيْ ضَلَالٍ بَعِيْدٍ ﴿٢٧﴾ قَالَ لَا تَخْتَصِمُوْا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ اِلَيْكُمْ بِالْوَعِيْدِ ﴿٢٨﴾ مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدَيَّ وَمَا اَنَا بِظَلّٰمٍ لِّلْعَبِيْدِ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ نَقُوْلُ جَهَنَّمَ هَلْ اِمْتَلٰتِ وَتَقُوْلُ هَلْ مِنْ مَّزِيْدٍ ﴿٣٠﴾

و هنگامیکه وارد محشر میشود فرشته ای همراه او است، و او را به عنوان کسی که تحت نظرش بوده معرفی میکند، و به مسئول جدیدش تحویل میدهد (۲۳)

چیزی نمیگذرد که حکم عمومی صادر میشود که هر ناسپاس ستیزه جو را به جهنم بیفکنید (۲۴) که درد دنیا جلوگیری خیر و بسیار تجاوزگر و شک افکن بود (۲۵) همانها

که برای خداوند، همتا جعل میکردند، و اینک در عذاب شدید قرارشان دهید (۲۶)

در این موقع مجرمان میگویند خدایا این شخصی که در دنیا رفیقم بود مرا گمراه کرد اما همان رفیقش میگوید خدایا من او را به طغیان نیفکندم، لیکن خودش در گمراهی دور بود (۲۷) و جواب می شنوند که در نزد ستیزه نکنید زیرا که پیشاپیش برایتان هشدار دهنده فرستاده بودم (۲۸) سخن در نزد من عوض نمیشود و نسبت به بندگانم ستمکار نیستم (۲۹)

در آن روز به جهنم خطاب میشود آیا پر شده ای؟ و میگوید باز هم هست؟ (۳۰)

درس: کافران چیزی را که تکذیب می کنند دچارش می شوند.
درب: شرح وضعیت کسانی که بر عکس کافران عمل کردند و نتایج خوبی که به آن رسیدند.

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾ هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَزْوَاجٍ خَفِيفٌ ﴿٣٢﴾ مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾ هُمْ مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

و بهشت بدون اینکه طولی بکشد به متقیان نزدیک میشود (۳۱) و به آنان خطاب میشود این همان چیزی است که به هر کسی که زیاد بسوی خداوند باز میگشت، وعده داده بودیم (۳۲) همان هائی که در نهان نسبت به خدای رحمان پروا داشتند و دلشان بسوی او بازگشت کننده بود (۳۳) به آنان گفته میشود به سلامت واردش شوید، که امروز شروع جاودانگی شما است (۳۴) در آنجا آنچه بخواهید خواهید داشت و نزد ما زیادتی هم هست (۳۵)

درس: کافران چیزی را که تکذیب می کنند دچارش می شوند.
درب: اشاره به عاقبت دنیایی تکذیب، و نیز اشاره به قدرت خداوندی در جهت تحقق وعده و وعیدش.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّن قَوْمٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّخِصٍ ﴿٣٦﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾

ای پیامبر! به تکذیب های مکذبات اهمیت مده و توجه کن که چه نسل هائی که قبل از اینان بودند و از اینان سرسخت تر هم بودند، به شهرها لشکر کشی هم میکردند، هلاک شدند، که و اینها که هنوز به حد آنها نرسیده اند چه اهمیتی دارند، و بین عاقبت آنها که قوی تر هم بودند چه شد؟ و آیا از عاقبت اخروی هیچ گریزی هست؟ (۳۶)

ای پیامبر! به این نکته نیز توجه کن که در این گزاره قیامتی، برای کسی که فهم داشته باشد، یا لااقل به سخن حق گوش داده، و تصدیقش کرده باشد، پندی است (۳۷)

و البته آسمانها و زمین و ما بین آنها را در شش مرحله آفریده ایم، و خستگی هم بما نرسید (۳۸)

درس: کافران چیزی را که تکذیب می کنند دچارش می شوند.
درب: توصیه هایی عبادی به پیامبر(ص) که برای مقابله با چنین موانع کافران و مکذبانان ای به تقویت روحیه بپردازد.

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكَرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

پس ای پیامبر! بر آنچه اینها میگویند صبر کن، و پیش از طلوع خورشید، و نیز از

اندکی قبل از غروب، به ستایش پروردگارت تسبیح گوی (۳۹) و نیز قسمتی از شب را چنین کن، و همچنین پس از سجده ها نیز (۴۰) و گوش فرادار برای ندا کننده ای که روزی از جائی نزدیک ندا دهد (۴۱) روزی که همگان، به حق، آن فریاد بلند را در مورد برپائی قیامت بشنوند، که روز خروج از این دنیا همان خواهد بود (۴۲)

البته ما زنده می کنیم و ما میمیرانیم و بازگشت همگان هم بسوی ما است (۴۳)

روزی که زمین بسرعت میشکافد، تا همگان به تندی برای برپائی قیامت حاضر شوند، و این گردآوری برای ما آسان است (۴۴)

ای پیامبر! ما به بی ارزشی آنچه این تکذیبگران میگویند داناتریم، و تو نیز بر آنها چیره نیستی، پس، کسانی را که نسبت به این هشدار بیمناک باشند، بوسیله قرآن پند ده (۴۵)

مرحله چهارم

اولین بازتاب‌های

تکذیب‌آمیز مخالفان

سوره مدثر

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن.
درب: ای پیامبر با چنین رفتارهایی ظرفیت خویش را بالا ببر تا بتوانی با مکذبان مقابله کنی.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ فُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبُّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَتِبَابُكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ وَالرُّجُزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمَنَّ أَنْ تَنْتَكِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! که در اثر دریافت وحی طاقت از کف داده و جامه خواب به خویش پیچیده ای! (۱) برخیز و مردم را نسبت به عاقبت ناخوشایندی که ممکن است دچارش شوند هشدار ده (۲) و پروردگارت را به بزرگی یاد کن (۳) و جامه ات را پاکیزه دار (۴) و خویشتن را از پلیدی دور کن (۵) و بخششی مکن که بیشتر بگیری (۶) و بخاطر پروردگارت بر مشکلاتِ راحتِ پایداری کن (۷)

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن.
درب: صاحبان روحيات تکذيبگرانه فوق اولين بازتاب هاي روحيات نادرست خویش را در قیامت می بینند.

فَإِذَا نَقَرَ فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾ فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ﴿١٠﴾

پس وقتی که آن اعلام واضح بلند بشود و قیامت شروع گردد (۸) آن روز، برای همگان سخت خواهد بود (۹) اما برای مومنان آسان خواهد شد ولی برای کافران همچنان سخت خواهد ماند (۱۰)

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن.
درب: نمونه رفتاری یکی از سران افراد فوق و نتیجه اش.

﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَيْنَ شُهُودًا ﴿١٣﴾
وَمَهْدَتُ لَهُ مَهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ﴿١٥﴾ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَأَرْهُقَهُ
صَعُودًا ﴿١٧﴾ إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ﴿١٨﴾ فَقِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿١٩﴾ ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ
نَظَرَ ﴿٢١﴾ ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ
﴿٢٤﴾ إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾ سَأَصْلِيهِ سَقَرٌ ﴿٢٦﴾

ای پیامبر! از این تکذیب هایی که نسبت به تو میشود دلگیر مباش و مرا با آنکس که
به تنهایی آفریدمش واگذار (۱۱)

همانکه برایش ثروتی جاری (۱۲) و پسرانی حاضر به خدمت قرار داده (۱۳) و اوضاع
و احوال را برایش روبراه کرده ام (۱۴) و با وجود همه اینها بازهم طمع دارد که
زیادتش دهم (۱۵) نه! توقعش بیجاست زیرا او نسبت به آیات ما ستیزه گر است
(۱۶) بزودی به او سختی میرسانم (۱۷) زیرا که او در باره قرآن فکر کرد و سنجید،
(۱۸) مرگ بر او باد، این چه سنجشی بود که کرد؟ (۱۹) باز هم مرگ بر او باد که
چگونه سنجید (۲۰) آنگاه نظری کرد (۲۱) بعدش روی درهم کشید و ترشروئی
کرد (۲۲) و آنگاه رو گرداند و گردنکشی کرد (۲۳) و گفت این قرآن چیزی جز
جادویی فرا گیر نیست (۲۴) این چیزی جز گفتار یک بشر نیست (۲۵)

بزودی او را در سقر می اندازم (۲۶)

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن.
درب: شرحی راجع به عذاب اخروی صاحب روحیات فوق.

وَمَا أَذْرَاكَ مَا سَقَرٌ ﴿٢٧﴾ لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾ لَوَاحِةً لِّلْبَشْرِ ﴿٢٩﴾ عَلَيْهَا تِسْعَةُ عَشْرِ
﴿٣٠﴾ وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عَدُوَّهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا كَذَلِكِ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ خُتُومَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَى لِّلْبَشْرِ ﴿٣١﴾

و از کجا میتوانی بدانی که سفر چیست؟ (۲۷) سفر چنان است که هیچ عذاب شونده ای را از قلم نمی اندازد، و از وجود آنان هیچ جائی را عذاب نکرده باقی نمیگذارد، (۲۸) و پوست را سیاه میکند (۲۹) نوزده عامل در اداره آنها (۳۰) و ماموران آن آتش غیر از ملائکه نیستند و تعداد واقعی شان را هم جز فتنه ای برای کافران قرار ندادیم، و نیز اینکه اهل کتاب به اینطریق به یقین رسند، و ایمان مومنان نیز زیاده تر شود، و اهل کتاب و مومنان شک نکنند، و اینکه کافران و کسانی که در دلهایشان مرضی هست نیز به این طریق به فتنه بیفتند و بگویند خدا از این مثل چه منظوری داشت؟ خداوند چنین روشی دارد که با این طرز سخن گفتن هر که را که استعداد گمراهی دارد گمراه میکند و هر که را که لیاقت هدایت دارد هدایت میکند، و تعداد لشکریان پروردگارت را کسی جز او نمیداند، و این قرآن جز پندی برای بشر نیست (۳۱)

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن.
درب: قسم به عناصری از طبیعت برای نزدیک کردن قیامت به ذهن.

كَلَّا وَالْقَمَرَ ﴿٣٢﴾ وَاللَّيْلَ إِذَا أَدْبَرَ ﴿٣٣﴾ وَالصُّبْحَ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾ إِنَّمَا لِيَخَذِيَ الْكِبَرِ ﴿٣٥﴾ نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾

نه! اینطور نیست که بسیاری فکر میکنند، قسم به ماه، (۳۲) و قسم به شب وقتی که پشت کند، (۳۳) و قسم به صبح وقتی که همه را به زندگی می آورد، (۳۴) که آن مطرح کردن وقوع قیامت یکی از دو چیز مهم است (۳۵) و هشدار دهنده بشر است، (۳۶) برای هر کدامتان که بخواهد در جاده نیکی ها جلو بیفتد یا عقب بماند (۳۷)

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن.
درب: تشریح وضعیت آخرتی کسانی که در صف مقابل افراد فوق هستند.

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِيْنِ ﴿٣٩﴾ فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُوْنَ ﴿٤٠﴾ عَنِ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٢﴾

هر کسی در گرو چیزهای منفیی است که کسب کرده (۳۸) مگر خجستگان که خود را از بار مکتسبات منفی مذکور می رهانند (۳۹) آنها به علت این تصمیم صحیح، خویشتن را در راه صحیح قرار دادند

و عاقبتشان این شد که در بهشتهایی قرار میگیرند و در این موقعیت سرخوشانه جویای احوال دیگران میشوند (۴۰) و از جمله از گناهکاران سوال میکنند (۴۱) که چه چیزی شما را در سقر انداخت؟ (۴۲)

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن.
درب: تشریح نوع رفتارهای آن افراد و نتیجه آخرتی آن.

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمَصْلِينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْمَسْكِينَ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَحُوضُ مَعَ الْحَائِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّى أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾ فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾

آنها در پاسخ میگویند که از نمازگزاران نبودیم، (۴۳) و از آنانکه به مسکین غذا میدهند نیز نبودیم، (۴۴) و با فرو روندگان در باطل فرو میرفتیم، (۴۵) و روز قیامت را تکذیب میکردیم، (۴۶) تا اینکه به این اوضاع جهنمی رسیدیم، که حالا به آن یقین رسیده ایم (۴۷)

و در این اوضاع دیگر شفاعت شفیعان سودی به آنها نمیرساند (۴۸)

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن
درب: ریشه های روانی رفتارهای آنان

فَمَا هُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾ كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾ بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا مُنَشَّرَةٌ ﴿٥٢﴾ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾

اما این کافران، که اگر رفتار خویش را اصلاح نکنند چنان عاقبی خواهند داشت، حالا چه شان است که از این پند اینقدر روگردانند؟ (۴۹) و چنان از تعالیم پیامبر فرار میکنند که گوئی گورخرانی رم کرده باشند (۵۰) که از شیر میگریزند (۵۱) و چنان پرتوقعند که میگویند میخواهیم صحیفه هائی گشاده از آسمان برایمان بیاوری (۵۲)

نه! بلکه علت رفتارشان این است که آنان از آخرت نمی ترسند (۵۳)

درس: نکوهش تکذیب کافران و روی گردانی از حق و عناد نسبت به آن
درب: خطاب به مخاطب های این آیات که شما عبرت گیرید و مانند آنها نشوید.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرٌ ﴿٥٤﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكِّرْهُ ﴿٥٥﴾ وَمَا يُذَكِّرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾

نه! اما اینطور نیست که آنها میپندارند، بلکه این قرآن و مندرجاتش که به آخرت هم تاکید میکند پندی است (۵۴)

و کیست که بخواهد پند گیرد (۵۵) و البته پند نخواهد گرفت مگر آنکه آنقدر عاقل باشند که لیاقت پندگیری را داشته باشند و خداوند هم که اهل تقوی و اهل مغفرت است میخواهد حرکتی از آنان ببینید تا یاریشان کند و توفیق پندگیری را به آنها میدهد (۵۶)

سوره نازعات

درس: مردم در موضوع قیامت عمدتاً به تکذیب آن گرایش دارند.
درب: قسم های مطرح شده نوعاً به عناصری اشاره دارد که موضوع امکان وقوع قیامت را بطور سمبلیک به ذهن نزدیک می کند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ﴿٢﴾ وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ﴿٣﴾ وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ﴿٤﴾ فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا ﴿٥﴾ فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به آن جدا کنندگان که غرق در انجام کارشان هستند (۱) و قسم به آن ماموران پرنشاط (۲) و قسم به آن شناگران خوش شنا (۳) و قسم به آن سبقت جوین پیشتاز (۴) و قسم به آن کار سازان خوش تدبیر، که لشکرهای پر تعداد از ملائکه کارگزار برقرارِ قیامت اند (۵)

درس: مردم در موضوع قیامت عمدتاً به تکذیب آن گرایش دارند.
درب: تشریح عناصری از هولناکی قیامت و حتمیت وقوع آن.

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّجَافَةُ ﴿٦﴾ تَتَّبِعُهَا الرِّادَّةُ ﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ أَأَنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ أَأَنَّا كُنَّا عِظَامًا تَحَرَّةً ﴿١١﴾ قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

در اثر کارِ آنان چنان است که زمین بشدت بلرزد (۶) و پس از آن لرزه که همه چیز تخریب میشود سازندگی وسیع و عمیقی خواهد بود که مجدداً اوضاع جدیدی ساخته و ایجاد گردد (۷)

در آن روز گوئی دلهای اشخاص زیادی که از گورها برخاسته اند فرو میریزد (۸) و چشمهایشان گوئی بیحال و فرو افتاده است (۹) آنها به خویش و دیگران میگویند آیا پس از اینکه در این حفره بودیم دوباره زنده شده ایم؟ (۱۰) پس از اینکه استخوان هائی پوسیده شده بودیم؟ (۱۱) اینان کسانی هستند که در دنیا هم که بودند میگفتند اگر قیامتی در کار باشد بیفایده و پر ضرر خواهد بود (۱۲) وقوع قیامت مانند یک نهیب است (۱۳) که پس از آن همگی فوراً در زمینی هموار خواهند بود (۱۴)

درس: مردم در موضوع قیامت عمدتاً به تکذیب آن گرایش دارند.
 درب: سرانجام قوم قوی پنجه ای که آخرت را تکذیب می کردند و لذا در دنیا طغیان نمودند و قصد هلاکت پیامبرشان را داشتند.

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿١٥﴾ إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٦﴾ اذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿١٧﴾ فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَى أَنْ تَزَكَّى ﴿١٨﴾ وَأَهْدِيكَ إِلَى رَبِّكَ فَتَخْشَى ﴿١٩﴾ فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى ﴿٢٠﴾ فَكَذَّبَ وَعَصَى ﴿٢١﴾ ثُمَّ أَذْبَرَ يَسْعَى ﴿٢٢﴾ فَحَشَرَ فَنَادَى ﴿٢٣﴾ فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ﴿٢٤﴾ فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ﴿٢٥﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى ﴿٢٦﴾

ای پیامبر! آیا داستان موسی بتو رسیده؟ (۱۵) هنگامی که پروردگارش در آن وادی مقدس کوه طور که طوی نام داشت، ندایش کرد (۱۶) که ای موسی! بسوی فرعون رو، که طغیان کرده (۱۷) و بگو آیا میل داری رشد کنی؟ (۱۸) و بسوی پروردگارت راهنمائیبت کنم و حرمتش گزاری؟ (۱۹) آنگاه معجزه بزرگی به او نشان داد (۲۰) اما فرعون تکذیب کرد و عصیان ورزید (۲۱) سپس پشت کرد و بسرعت دوری گزید (۲۲) آنگاه اطرافیان خویش را فرا خواند و ندا در داد (۲۳) و گفت من پروردگار برترتان هستم (۲۴) پس خداوند، هم، به جریمه رفتارش در این جهان و هم به جریمه انکار آخرت، او را بگرفت (۲۵) و البته در این برای کسی که حرمت میگذارد عبرتی است (۲۶)

درس: مردم در موضوع قیامت عمدتاً به تکذیب آن گرایش دارند.
 درب: خدایی که این قدرت را دارد می تواند قیامت را هم بر پا کند.

أَنْتُمْ أَشَدُّ خُلُفًا أَمْ السَّمَاءُ بَنَاهَا ﴿٢٧﴾ رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا ﴿٢٨﴾ وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٢٩﴾ وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ﴿٣٠﴾ أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾ وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾

ای مردم! آیا آفرینش شما سخت تر است یا آفرینش آن آسمانی که خداوند بنا کرده؟

(۲۷) که سقف آن را برافراشت و سپس آن را بپرداخت (۲۸) و شبش را تاریک و روزش را برآورد (۲۹) و پس از آن زمین را گسترد (۳۰) آبش را و چراگاه هایش را درآورد (۳۱) و کوهها را لنگرش نمود (۳۲) برای برخورداری شما و چارپایان تان (۳۳)

درس: مردم در موضوع قیامت عمدتاً به تکذیب آن گرایش دارند.
درب: جلب توجه به نتیجه ای که وقوع قیامت می تواند برای مخاطب داشته باشد.

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَى ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ﴿٣٥﴾ وَبُرْزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن بَرَى ﴿٣٦﴾ فَأَمَّا مَنْ طَغَى ﴿٣٧﴾ وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى ﴿٣٩﴾ وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَهَيَّ النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى ﴿٤٠﴾ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ﴿٤١﴾

پس وقتی که آن بزرگترین حادثه بیاید (۳۴) در آن روز انسان هر چه را که راجع به آن کوشش نموده بیاد می آورد (۳۵) و جهنم برای هر کس که می بیند، مقابل دید قرار میگیرد (۳۶)

پس، آنکه طغیان کرده (۳۷) و زندگی پست تر را ترجیح داده (۳۸) جحیم جایگاه اوست (۳۹) و اما کسی که از مقام پروردگارش خوف نموده و جلوی خواهش های پست نفس خویش را گرفته (۴۰) بهشت جایگاه اوست (۴۱)

درس: مردم در موضوع قیامت عمدتاً به تکذیب آن گرایش دارند.
درب: بهتر است مخاطب مطلب را به طور کلی درک کرده و خود را هماهنگ کند نه اینکه وارد جزئیاتی شود که از امکان علم و درک او خارج است.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾ فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا ﴿٤٣﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ مِّنْ نَّحْشَاهَا ﴿٤٥﴾ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِتُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا ﴿٤٦﴾

ای پیامبر! از تو درباره زمان دقیق وقوع قیامت میپرسند (۴۲) تو از ذکر بسیار آن، که از زمان وقوعش آگاه شوی، چه نفعی میبری؟ (۴۳) علم به این مطلب،

مخصوص پروردگارت است (۴۴) جز این نیست که تو هشدار دهنده کسانی هستی که از آن دلواپسی دارند (۴۵) و روزی که آن را ببینند، چنین بنظرشان میرسد که گویی پس از مرگ بیش از شبی یا روزی، در برزخ و قبر درنگ نکرده اند (۴۶)

سوره نوح

درس: خداوند در عین منعم بودن درمقابل بی توجهی شدید عمومی به دعوت حق عذاب هم نازل می کند.
درب: خداوند از نعمت خویش، قوم گناهکار را به نعمت ارسال رسول، و وعده کمک به آنها در صورت برگشت به راه صحیح، متنعم می فرماید.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ ﴿٣﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى إِنْ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ما نوح را بسوی قومش فرستادیم که آنان را قبل از اینکه عذابی دردناک بسویشان بیاید هشدارشان ده (۱)

نوح گفت ای قوم! من برای شما هشدار دهنده ای آشکارم (۲) که خدا را عبادت و از او پروا و مرا اطاعت کنید (۳) تا از بعضی گناهانتان درگذرد و تا سرآمدی معین مهلتتان دهد. زیرا سرآمد خدا وقتی که قرار شود بیاید تأخیر نخواهد کرد (۴)

درس: خداوند در عین منعم بودن درمقابل بی توجهی شدید عمومی به دعوت حق عذاب هم نازل می کند.
درب: رسول وظیفه اش را به طور کامل انجام می دهد که خودش یک نعمت بزرگ الهی است.

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي

دَعَوْهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾

نوح پس از اینکه قومش را دعوت کرد و جواب مساعد نگرفت به درگاه الهی روی کرد و گفت:

پروردگار! قوم را شبها و روزها دعوت کردم (۵) و دعوتم چیزی جز فرارشان نیفزود (۶) و هر وقت که دعوتشان میکردم که آنان را ببخشی، انگشتانشان را در گوشهایشان میکردند و جامه بر سر می کشیدند و بر همان باطل خویش اصرار میکردند و سخت گردنفرازی مینمودند (۷) آنگاه آنها را با صدای بلند دعوت مینمودم (۸) سپس دعوت خود را، هم آشکارا و هم پنهانی، انجام میدادم (۹)

درس: خداوند در عین منعم بودن درمقابل بی توجهی شدید عمومی به دعوت حق عذاب هم نازل می کند.
درب: شرح گوشه ای از عناصر مختلف نعمات الهی.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾ يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾ وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾ لَتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾

و میگفتم از پروردگارتان بخشش بخواهید زیرا که او بسیار بخشنده است (۱۰)

او همان خداوندی است که آب را از آسمان بصورت ریزش پیاپی بسویتان میفرستد (۱۱) و شما را به اموال و فرزندان مدد میدهد و برایتان باغها و نهرها قرار میدهد (۱۲) پس چه تان شده که به خدا اهمیتی نمیدهید؟ (۱۳) در حالیکه شما را درچند مرحله آفریده است (۱۴) آیا نمی بینید که خدا چگونه هفت آسمان را بصورت طبقه

طبقه آفریده؟ (۱۵) و در میان آنها ماه را روشنائی و خورشید را چراغی قرار داده؟ (۱۶) و شما را در زمین به چه خوبی رویانده (۱۷) آنگاه باز هم شما را به آن برمیگرداند و باز هم به چه شگفت انگیزی خارجتان میکنند (۱۸) و خدا زمین را برای شما فرشی قرار داده (۱۹) تا در آن، در جاده هائی چه هموار و چه کوهستانی، به راه های خویش بروید (۲۰)

درس: خداوند در عین منعم بودن درمقابل بی توجهی شدید عمومی به دعوت حق عذاب هم نازل می کند.
درب: اصرار کافران بر ادامه راه باطل خویش و مخالفت شدید عمومی با دعوت رسولشان.

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ وَمَكُرُوا مَكْرًا كُبَرًا ﴿٢٢﴾ وَقَالُوا لَا تَنْزِلْ آلَ هَارُونَ وَلَا تَنْزِلْ وَدَّ وَلَا سَوَاعَا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾ وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾

نوح همچنین گفت پروردگارا آنها نافرمانیم کردند و از کسانی پیروی کردند که مال و فرزندانشان جز خسارتشان نیفزود (۲۱) و توطئه ای سترگ کردند (۲۲) و گفتند مبدا خدایانتان را واگذارید، و مبدا «ود» و «سواع» و «یغوث» و «یعوق» و «نسر» را واگذارید (۲۳) و بسیاری را گمراه کردند و اینک که چنین است خداوند! ظالمان را جز گمراهی میفزای (۲۴)

درس: خداوند در عین منعم بودن درمقابل بی توجهی شدید عمومی به دعوت حق عذاب هم نازل می کند.
درب: همان.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَغْرِقُوا فَأَذْخَلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

به سبب خطاهایشان هلاک گردیدند، و به غرقاب، و سپس به داخل آتش رانده شدند، و برای خویش در مقابل خداوند یاورى نیافتند (۲۵)

درس: خداوند در عین منعم بودن درمقابل بی توجهی شدید عمومی به دعوت حق عذاب هم نازل می کند.
درب: درخواست عذاب برای کافران غیر قابل اصلاح، و رحمت برای مومنان، از سوی رسول.

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾ إِنَّكَ إِن تَذَرْنَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلْدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

نوح گفت پروردگارا در روی این زمین، از کافران هیچیک را وا مگذار (۲۶) که اگر آنان را واگذاری بندگان را گمراه خواهند کرد و جز گناهکار کفران پیشه ای نخواهند زائید (۲۷) پروردگارا مرا، و والدینم را، و هر مومنی را که به خانه ام در آید، و نیز سایر مومنان را، ببخش، و ظالمان را جز تباهی میفزای (۲۸)

سوره قمر

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: ذکر بعضی از خصوصیات افرادی که با حق به طور فعالانه ضدیت می کنند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيُقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ﴿٣﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التَّنْذِرَ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قیامت نزدیک شد و ماه در نزدیکی وقوعش خواهد شکافت (۱)

ولی، ای پیامبر! این تکذیبگران هر آیه ای را هم ببینند روی برمیگردانند و می گویند این قرآن جادویی است که تمامی ندارد (۲) و قرآن را تکذیب کرده و خواهشهای نفسانی خود را پیروی میکنند، ولی هر امری که از جانب خداوند مقرر شده باشد، همان امر استقرار خواهد یافت (۳) و از حقایق، آنقدر که متضمن هشدار

کافی باشد بسویشان آمده (۴) و نیز حکمت های رسا بقدر کفایت به آنها رسیده، اما نه هشدارها و نه حکمتها و نه معجزات برای آنان فایده ای ندارد (۵)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: ذکر گوشه ای از حوادث مربوط به قیامت و وضعیت اشخاصی که با حق به طور فعالانه ضدیت می کنند.

فَقَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نَكُرَ ﴿٦﴾ خُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُنْتَشِرٌ ﴿٧﴾ مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمَ عَسَرُ ﴿٨﴾

پس ای پیامبر! اینک که آنها چنین اند روی از آنان بگردان تا آن روزی که آن دعوت کننده به سوی چیزی ناخوشایند دعوتشان کند (۶) در حالیکه چشمهایشان پایین افتاده، از گورها در می آیند، گویی که ملخ های پراکنده اند (۷) و به طرف دعوت کننده می شتابند، و کافران در آن روز می گویند چه روز سختی است (۸)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: نابودی دسته جمعی اقوام گذشته که باحق به طور فعالانه ضدیت می کردند.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾ فَقَدَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرَ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾ وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَاحِ وَذُسر ﴿١٣﴾ تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءَ لِمَن كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ﴿١٧﴾

ای پیامبر! قبل از تکذیبگران قوم تو، قوم نوح پیامبرشان را تکذیب کردند، و گفتند مجنونی است، وبا توهین او را راندند (۹) و او خدایش را خواند که: من مغلوبم یاری برسان (۱۰) پس درب های آسمان را با آبی سیل آسا گشودیم (۱۱) واز زمین چشمه هایی جوشان شکافتیم و این دو آب برای امری که مقدر شده بود به هم رسیدند (۱۲) و او را بر چیزی که تخته و میخ داشت حمل کردیم (۱۳) که زیر نظر

ما حرکت می کرد و پاداشی بود برای کسی که نسبت به او ناشکری شده بود (۱۴) و البته آن کشتی را بعنوان نشانه ای بجای گذاشتیم، که معلوم شود آیا پند پذیری هست؟ (۱۵) پس بنگرید عذاب ها و هشدارهایم چگونه بود؟ (۱۶) و البته قرآن را برای پند گیری آسان قرار دادیم که معلوم شود آیا پند پذیری هست؟ (۱۷)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: نابودی دستجمعی قوم عاد که فعالانه با پیامبرشان ضدیت می کردند.

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٌ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ تَنْزِعُ النَّاسُ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٌ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٢٢﴾

قوم عاد نیز تکذیب کردند پس عذاب و هشدارهایم چگونه بود؟ (۱۸) بر آنها بادی بسیار سرد قطع نشدنی در مدتی نحس فرستادیم (۱۹) که مردم را مانند نخلی که از ریشه درآمده باشد از زمین میکند (۲۰) پس عذاب و هشدارهایم چگونه بود؟ (۲۱) و البته قرآن را برای پند، آسان قرار دادیم که معلوم شود آیا پند پذیری هست؟ (۲۲)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: نابودی دسته جمعی قوم ثمود که با حق به طور فعالانه ضدیت می کردند.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾ فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ إِنَّا إِذَا لَفِيَ ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾ أَوْلَقِيَ الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشَرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْلَمُونَ عَذَابًا مِنَ الْكَذَّابِ الْأَشْرِ ﴿٢٦﴾ إِنَّا مَرْسَلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَبِعْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾ وَبَيْنَهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ مُّخْتَصِرٌ ﴿٢٨﴾ فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٌ ﴿٣٠﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٣٢﴾

قوم ثمود نیز تکذیب کردند (۲۳) گفتند آیا از کسی که بین ما و تنهاست پیروی

کنیم؟ در آنصورت در گمراهی و سردرگمی خواهیم بود (۲۴) آیا از بین همه ما آن وحی فقط به او القاء شده؟ نه! بلکه او دروغگوئی جاه طلب است (۲۵) به پیامبران وحی کردیم که: بزودی خواهند دانست آن دروغگوی جاه طلب کیست (۲۶) و نیز اینکه آن شتر را بعنوان آزمایش برایشان میفرستیم پس منتظر باش و صبر کن (۲۷) و به آنان خبر ده که آب بین آنان و شتر تقسیم است. هر روز صاحب قسمت، برای آب، حاضر شود (۲۸) و آن قوم همنشین خود را صدا زدند و او دست بکار شد و آن شتر را کشت (۲۹) و عذاب بر سرشان فرود آمد، پس عذاب و هشدارهایم چگونه بود؟ (۳۰) یک فریاد بلند بر آنان فرستادیم و آنها مانند چوب خشک های جمع آوری شده گردیدند (۳۱) و البته قرآن را برای پند آسان نمودیم که معلوم شود آیا پندپذیری هست؟ (۳۲)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: نابودی دسته جمعی قوم لوط که باحق به طور فعالانه ضدیت می کردند.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي ﴿٣٣﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾ نِعْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالَّذِي ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَٰغِيهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرٌ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقَرٌّ ﴿٣٨﴾ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرٌ ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّذَكِّرٍ ﴿٤٠﴾

قوم لوط نیز هشدارها را تکذیب کردند (۳۳) بر آنها بادی سنگدار فرستادیم، که غیراز پیروان لوط که سحرگهان نجاتشان دادیم بقیه را بگرفت (۳۴) که این نعمتی از جانب ما برای پیروان لوط بود، و کسانی را که شکر کنند چنین پاداش می دهیم (۳۵) البته پیامبران به آنان در باره کیفر سخت ما هشدار داده بود اما آنها به هشدارها با تردید نگریستند (۳۶) و مهمانان او را برای کار زشت خواستند، و چشمانشان را کور کردیم و که این مقدمه عذابشان بود (۳۷) و صبحگاهان عذاب پا برجا رسید (۳۸) خطاب کردیم: اینک عذاب و هشدارهایم را بچشید (۳۹) و البته

قرآن را برای پند آسان کردیم، آیا پند پذیری هست؟ (۴۰)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: شکست قوم فرعون که همه آیات الهی را تکذیب می کردند.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّذِيرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ﴿٤٢﴾

و البته هشدارها به پیروان فرعون نیز رسید (۴۱) اما آنها همه آیات ما را تکذیب کردند، پس آنها را بگرفتیم، گرفتنی که از جانب پیروزمندی توانا متصور است (۴۲)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: مقایسه اقوام گذشته، که با حق ضدیت فعالانه می کردند، با کافران معاصر نزول این آیات.

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكَمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ خُنْ جَمِيعٌ مُنتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ سُبُحْرُومُ الْجَمْعِ وَيُولُونَ الدَّبِيرَ ﴿٤٥﴾ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ ﴿٤٦﴾ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُقُوا مَسَّ سَقَرٍ ﴿٤٨﴾

ای کافران معاصر! آیا شما بهتر از کفار اقوام پیشین هستید؟ یا برای شما در کتب آسمانی امان نامه ای مقرر شده؟ (۴۳)

شاید میگوئید ما گروهی مددکار یکدیگر و انتقام ستان هستیم! (۴۴) بدانید بزودی گروه تان پاشیده میشود و به کارزار پشت کرده و مغلوب خواهند شد (۴۵)
و البته موعد نهائی شان شکست بزرگ در قیامت است و آن مهم تر و تلخ تر است (۴۶)

که در آن زمان، شما مجرمان در گمراهی و آتش های افروخته خواهید بود (۴۷) که با رخسارها بسوی آتش کشیده شوید، و به شما گفته شود حرارت و عذاب سقر را بچشید (۴۸)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: به این علل است که ضدیت فعالانه با حق سبب نابودی در دنیا و آخرت می گردد.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾ وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا
أَشْيَاءَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٥١﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَكُلُّ صَغِيرٍ مُسْتَطَرٍّ
﴿٥٣﴾

ما البته هر چیزی را به اندازه آفریده ایم (۴۹)
و فرمان ما جز یکی نیست، و مانند پلک زدن فوری است (۵۰)
و البته امثال شما را در اقوام پیشین هلاک کردیم، آیا در بین شما پند پذیری
هست؟ (۵۱)
و آنها هر چه کرده بودند در سوابقشان مضبوط است (۵۲)
و تمام ریز و درشتش نوشته شده (۵۳)

درس: ضدیت فعالانه با حق، سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت است.
درب: وضعیت خوب کسانی که راه خود را از راه معاندان فعال جدا کردند.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَهْرٍ ﴿٥٤﴾ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

و البته تقوا پیشگان در بهشتها و نهرها خواهند بود (۵۴)
در جایگاهی درست و متناسب، نزد فرمانروائی قدرتمند (۵۵)

سوره فیل

درس: ذکر یک قدرت نمایی خداوندی در جهت حفظ کیان دین.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ
طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

آیا ندیدی پروردگارت با دارندگان فیل ها چه کرد؟ (۱)

آیا توطئه شان را به سوی خودشان برنگرداند؟ (۲)

و پرندگانی گروه گروه را بر آنها نفرستاد؟ (۳) که سنگریزه هائی از سنگ-گل بر آنان

می انداختند؟ (۴) که آنان را مانند علف جویده شده نمود؟ (۵)

سوره بروج

درس: جباران در اثر عدم توجه به صفات خداوندی مرتکب جنایات هولناک می شوند.

درب: به اعمال جباران رسیدگی خواهد شد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به آسمان که دارای برج ها است (۱) و قسم به روز موعود (۲) و قسم به گواهی

دهنده و گواهی شونده (۳)

درس: جباران در اثر عدم توجه به صفات خداوندی مرتکب جنایات هولناک می شوند.

درب: این جنایات بعثت عدم توجه به حقانیت ایمان و بی حقانیتی خود شان انجام می شود.

فُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾ النَّارِ ذَاتِ الْوُفُودِ ﴿٥﴾ إِذْ هُمْ عَلَيْهَا فُعُودٌ ﴿٦﴾ وَهُمْ عَلَى مَا
يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾ الَّذِي لَهُ
مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾

که عمل آن آتش افروزان آن گودال پُر آتش رسیدگی خواهد شد (۴)

آتشی که دارای هیزم مشتعل بود (۵) و آنان بر آن نشسته (۶) و شاهد شکنجه ای

بودند که نسبت به مومنین انجام میشد (۷) و هیچ چیزی از آنها سراغ نداشتند

مگر اینکه به خدای قدرتمند ستوده ایمان آورده بودند (۸) خدایی که فرمانروائی

آسمانها و زمین از آن اوست و همو بر هر چیزی گواه است (۹)

درس: جباران در اثر عدم توجه به صفات خداوندی مرتکب جنایات هولناک می شوند.
درب: مومن شکنجه شده برنده و شکنجه کننده بازنده است.

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ﴿١١﴾

کسانی که مومنان را شکنجه میکنند و سپس توبه نمیکنند البته عذاب جهنم و عذاب آتش خواهند داشت (۱۰) آنان که ایمان آورده و عمل صالح انجام میدهند در قیامت حتماً باغهایی خواهند داشت که نهرها در آن جاری است و این پیروزی بزرگ است (۱۱)

درس: جباران در اثر عدم توجه به صفات خداوندی مرتکب جنایات هولناک می شوند.
درب: بی توجهی به این صفات الهی سبب طغیان جباران است.

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٢﴾ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِي وَيُعِيدُ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ﴿١٤﴾ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ﴿١٥﴾ فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٦﴾

البته ای پیامبر! گرفتن دشمناناکانه پروردگارت شدید است (۱۲) و اوست که همه چیز را آغاز و اعاده میکند (۱۳) و او در عین حال آمرزشگر و نسبت به مومنان پر محبت است (۱۴) و او صاحب عرش با عظمت است (۱۵) و همو انجام دهنده هر چیزی است که بخواهد (۱۶)

درس: جباران در اثر عدم توجه به صفات خداوندی مرتکب جنایات هولناک می شوند.
درب: تکذیب کافران بعثت بی توجهی به احاطه الهی است.

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٧﴾ فِرْعَوْنُ وَهَامُودُ ﴿١٨﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ﴿٢٠﴾

آیا خبر آن لشکریان به تو رسیده؟ (۱۷) همان لشکریان قوم فرعون و قوم ثمود؟ (۱۸) قوت و قدرت آن لشکرها با عظمت نتوانست آنها را حفظ کند بلکه تکذیبشان آنها را به کفر کشاند و کفر سبب شد آنها نتوانند موقعیت ضعیف خود را دریابند (۱۹) و نتوانند بفهمند که خداوند از همه سو بر آنها احاطه دارد (۲۰)

درس: جباران در اثر عدم توجه به صفات خداوندی مرتکب جنایات هولناک می شوند.
درب: این مطالب حقایقی است صحیح و بسیار والا مرتبه.

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ ﴿٢١﴾ فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٢٢﴾

بله، این سخن را سرسری نگیرید و درک کنید که این از قرآنی است که نزد خداوند مقام با اهمیتی دارد (۲۱) و در سیستم الهی، در لوحی است که از آن حفاظت میشود (۲۲)

سوره مسد (تبت)

درس: ابولهب نه تنها موفق نشد بلکه هم ضرر دنیایی کرد و هم ضرر آخرتی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾
وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ابولهب زیانکار شد و تمام امکاناتی که داشت نتوانست در کار تکذیب پیامبر موفقیتی
برایش بوجود بیاورد و او زیانکار شد (۱) و ثروتش و آنچه کسب کرده بود به دردش
نخورد (۲)

بزودی پس از مرگ هم آتشی زبانه دار را می چشد (۳) و زنش نیز بارکش هیزم آن
است (۴) که ریسمانی از لیف خرما به گردن دارد (۵)

سوره معارج

درس: تشویق مردم به قدم گذاشتن در راه نیکی ها و توصیف و الگو سازی رفتار دلپسند و معرفی افکار و رفتار متضاد آن.
درب: این طرز فکر (که در آیه ذکر شده) هلاک می کند و آن طرز فکر نجات می دهد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾ مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

خواهنده ای از روی تکذیب و انکار، وقوع آن عذاب واقع شدنی را بر خویش خواستار شد (۱) همان عذابی که هیچ چیز آن را از کافران باز نمی دارد (۲) عذابی که از جانب خداوند صاحب پایگاه های رفعت بخش است (۳) همان خدائی که هر مرحله از حرکت تکاملی ملائکه و روح بسوی او پنجاه هزار سال است (۴)

درس: تشویق مردم به قدم گذاشتن در راه نیکی ها و توصیف و الگو سازی رفتار دلپسند و معرفی افکار و رفتار متضاد آن.
درب: مبدا به راهی بروید که به این عاقبت منجر شود.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرَاهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾ وَلَا يَسْأَلُ حِمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾ يُبْصَرُونَ مِمَّنْ يُفْتَدِي مِّنْ عَذَابٍ يَوْمَئِذٍ بَيْنِهِ ﴿١١﴾ وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ﴿١٢﴾ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ﴿١٣﴾ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّمَا لَطْفِي ﴿١٥﴾ نَزَاعَةً لِّلشَّوْىِ ﴿١٦﴾ تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ﴿١٧﴾ وَجَمَعَ فَأَوْعَى ﴿١٨﴾

پس ای پیامبر! به زیبایی بر این تکذیب هائی که دائماً از سوی مخالفان می بینی صبر کن (۵)

زیرا آنها آن واقعه قیامت را دور می بینند (۶) ولی ما آن را نزدیک می بینیم (۷)

آن واقعه هنگامی رخ میدهد که آسمان مانند فلز گداخته شود (۸) و کوهها مانند پشم حلاجی شده گردند (۹) و دوست صمیمی حال دوست صمیمی را نمی پرسد (۱۰) علیرغم اینکه دوست صمیمی را به او نشان میدهند، حالش را ندارد با او معاشر شود،

مجرم در آن روز آرزو میکند کاش میتوانست عذاب آن روز را با فدا کردن فرزندش دفع کند (۱۱) و نیز با فداکردن همسرش و برادرش (۱۲) و همچنین با فامیل نزدیکش که او را در بین خود جای میدادند (۱۳) و نیز با فداکردن همگی آنهايي که در روی زمین زندگی میکنند، تا نجات یابد (۱۴)

نه! آنطور نیست که کفر ورزان می اندیشند، آن عذاب شعله ور است (۱۵) و پوست را می کُند (۱۶) و میداند باید چه کسانی را به خویش جذب کند، یعنی، هر کس را که به حقّ پشت کند فرا می خواند (۱۷) و همچنین هر کس را که مال را جمع کند و بجای اینکه آن را در مصارف معقول و مشروع مصرف کند ذخیره اش نماید (۱۸)

درس: تشویق مردم به قدم گذاشتن در راه نیکی ها از توصیف و الگو سازی رفتار دلپسند و معرفی افکار و رفتار متضاد آن.
درب: ذکر زمینه های روانشناختی انسان، که میدان دادن به آن سبب هلاکت می شود.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ﴿١٩﴾ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢٠﴾ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ﴿٢١﴾

البته اکثریت انسانها بسیار نا شکیب اند (۱۹) وقتی که چیزی که آن را شرّ می پندارند به آنان برسد بی تابي میکنند (۲۰) و وقتی که چیزی که آن را خیر می پندارند به آنان برسد مانع از رسیدنش به دیگران میشوند (۲۱)

درس: تشویق مردم به قدم گذاشتن در راه نیکی ها از توصیف و الگو سازی رفتار دلپسند و معرفی افکار و رفتار متضاد آن.
درب: ارائه الگو برای رسیدن به صفات مطلوب مورد انتظار.

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٢﴾ الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٤﴾ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٢٥﴾ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ هُمْ مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُونَ ﴿٢٧﴾ إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾ فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَانِتُونَ ﴿٣٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾

مگر نمازگزارانی که چنین صفاتی دارند: (۲۲)

در نمازشان دائمی هستند (۲۳)

و در اموالشان حقی معلوم (۲۴) برای سائل و محروم در نظر گرفته اند (۲۵)

و روز قیامت را تصدیق میکنند (۲۶)

و از عذاب پروردگارشان نگران هستند (۲۷) زیرا هیچکس نباید خود را از عذاب

پروردگارش ایمن بداند (۲۸)

و اعضای جنسی خویش را حفظ میکنند (۲۹) مگر در رابطه با همسران و مملوکان

خویش که در این صورت قابل سرزنش نیستند (۳۰) و هرکس که از این بیشتر

بخواهد از تجاوزگران است (۳۱)

و عهدها و امانات را رعایت میکنند (۳۲)

و پایبند گواهی هایشان می باشند (۳۳)

و مواظب درستی نمازهایشان هستند (۳۴)

آنها در بهشتهایی مورد احترام خواهند بود (۳۵)

درس: تشویق مردم به قدم گذاشتن در راه نیکی ها از توصیف و الگو سازی رفتار دلپسند و معرفی افکار و رفتار متضاد آن.

درب: مواظب باشید چنین رفتاری از شما سر نزنند و به عاقبتی مانند عاقبت آنان دچار نشوید.

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾ أَيُطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلَى أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾ فَذَرْنَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سَرَّاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصُبٍ يُوفِضُونَ ﴿٤٣﴾ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُفُهُمْ ذَلَّةٌ ذَلِكِ الْيَوْمِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

ای پیامبر! این کفار چشان است که جلوی روی تو هستند و از تو چشم بر نمی دارند؟ (۳۶) اما از چپ و راست در میروند و به تعلیمت نمی‌گردند؟ (۳۷) آیا تک تک آنها طمع دارند که بدون ورود به وادی ایمان به بهشتی پر نعمت داخل شوند؟ (۳۸)

نه! البته که پندارشان باطل است، زیرا میدانند آنها را از چه آفریده ایم و می باید این مقدار را فهمیده باشند که صرف آن جثه شان وقتی که ایمان داخلش نشده باشد لایق ورود به آنجا نیست (۳۹)

قسم به پروردگاری مشرق ها و مغرب ها که توانا هستیم (۴۰) که بهتر از آنها را جایگزینشان کنیم و کسی از ما جلو نخواهد افتاد (۴۱)

پس، ای پیامبر! آنها را بحال خودشان واگذار، که به باطل فرو روند و بازی کنند تا اینکه به روز موعودشان برسند (۴۲)

همان روزی که با سرعت از قبورشان خارج گشته و همه شان گوئی که به سوی علامت نصب شده ای روانند (۴۳) چشمه‌هایشان فرو افتاده و سرافکندگی آنها را فرا گرفته، این است آن روزی که به آنان وعده داده شده است (۴۴)

سوره ذاریات

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: قیامت یکی از مصادیق بارز حق است و موارد قسم ها، اشاره کننده به عناصریست که به طور سمبلیک حقانیت آن را به ذهن نزدیک می کند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
وَالذَّارِيَاتِ ذُرُوءًا ﴿١﴾ فَالْحَامِلَاتِ وُقُورًا ﴿٢﴾ فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾ فَالْمُقْسِمَاتِ أَمْرًا ﴿٤﴾
إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٍ ﴿٥﴾ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به ملائکه ای که در سطوحی بسیار گسترده اقلامی را مانند بذرپراکنان پخش می کنند (۱) و قسم به ملائکه ای که در مقیاسی عظیم نتیجه کار پخش کنندگان قبلی را حمل می کنند (۲) و قسم به روندگانی که با محموله های عظیم پیشین به آرامی ره می سپارند (۳) و قسم به ملائکه ای که در بستر سازی برای وقوع قیامت مدیریت میکنند (۴) جز این نیست آنچه که به شما وعده داده شده حتما درست است (۵) و البته قیامت حتماً واقع خواهد شد (۶)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: از میان اقوال مختلف، مکذبان هستند که منحرفند.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾ إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ﴿٨﴾ يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ﴿٩﴾

قسم به آسمان که دارای شبکه بندی و استحکام است (۷) که شما البته عقاید مختلفی دارید که برخی عقاید شباهتی به شبکه مند بودن و استحکام ندارد و عین گمراهی است (۸)

کسانی هستند که از راه صحیح بدر شده و به تکذیب حق می پردازند (۹)

درس: : کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.

درب: تخمین زندگان کم کم به مکذب تبدیل می شوند و سرانجام بد دارند.

﴿قَاتِلِ الْهَارِصُونَ﴾ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١١﴾ يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٢﴾
يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾ ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾

نابود گشتند کسانی که به تخمین و حدس و گمان راجع به حق سخن راندند (۱۰)
آنها کسانی هستند که در گردابی عمیق، به اشتباهات گرفتار شده اند (۱۱) نتیجه
اش این است که می پرسند قیامت چه وقت خواهد بود؟ (۱۲)

قیامت همان روزی خواهد بود که آنان دچار آن آتش شوند (۱۳) در آن حال، به
آنان گفته میشود اینک فتنه خود را بپسید که خودتان خویش را در آن انداخته اید،
مگر این عذاب همان چیزی نیست که با عجله هی میخواستیدش؟ و میگفتید ای
پیامبر اگر راست میگوئی آن عذاب را بر ما فرود آر؟ (۱۴)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.

درب: تقواییشان که حقایق را تصدیق و خود را با آن هماهنگ می کنند سرانجامشان عالیت.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رُحْمُهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾
كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾ وَفِي
أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

البته تقوا پیشگان در بهشتها و چشمه ساران خواهند بود (۱۵)

در آنجا دریافت کنندگان چیزهائی میباشند که پروردگارشان به آنها میدهد، آنها

قبلاً نیکوکار بودند (۱۶)

فقط اندکی از شب را میخوابیدند (۱۷) و در سحر ها استغفار میکردند (۱۸) و در اموالشان حقی برای سائل و محروم قرار داده بودند (۱۹)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایقی پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: توجه به این نکات حکمت آمیز، بیماری تخمین و تکذیب را رفع می کند.

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾ وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾ وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾ فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ حَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٣﴾

و در زمین برای اهل یقین نشانه های زیادی وجود دارد (۲۰) و نیز در خودهاتان، آیا نمی بینید؟ (۲۱) و همچنین آیا توجه ندارید که روزی شما و آنچه به شما وعده داده میشود در آسمان است؟ (۲۲)

پس قسم به پروردگار آسمان و زمین، که آن قول که میگوید قیامت واقع خواهد شد حق است، همانطور که شما آگاهی خودتان نسبت به خویش را حق میدانید (۲۳)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: خداوند به بعضی از نمونه های متقیان در همین جهان هم لطف و رحمت خاص مبذول می فرماید

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ صَيْفِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِيِّ ﴿٢٤﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَحْزَنْ وَبَشِّرْهُمْ بِغَلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

ای پیامبر! آیا داستان مهمانان گرامی ابراهیم بتو رسیده؟ (۲۴) هنگامی که بر او وارد شدند و سلام کردند و او جواب داد: سلام بر شما ناشناسان (۲۵) پس بسوی خانواده اش رفت و گوساله ای فربه آورد (۲۶) و آنرا پیشکش کرد و پرسید چرا نمیخورید؟ (۲۷) و ترسی از آنها در دل احساس کرد، گفتند نترس و بشارت پسری دانا به او دادند (۲۸) پس همسرش بسوی آنان آمد و با شنیدن این خبر به روی خود میزد و میگفت چگونه ممکن است پیرزنی عقیم بچه دار شود؟ (۲۹) گفتند پروردگارت چنین گفته که او البته صاحب حکمت و داناست (۳۰)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: بعضی از اقوام مکذب در همین جهان نیز دچار عذاب هلاکت دستجمعی گشتند.

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مَسْؤَمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾ فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾ فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾ وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾ فَتَوَلَّىٰ بِرُكْبِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾ وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾ مَا تَدْرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرَّيَمِ ﴿٤٢﴾ وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ جِئَ ﴿٤٣﴾ فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾ فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَنَصِّرِينَ ﴿٤٥﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

سپس ابراهیم از آنان پرسید کارتان چیست ای فرستادگان؟ (۳۱) گفتند بسوی قومی از مجرمان فرستاده شده ایم (۳۲) تا بر آنان سنگ هائی از گل بباریم؟ (۳۳) که به امر پروردگارت برای تجاوز کاران نشاندار شده است (۳۴)

ای پیامبر! البته در این واقعه مومنانی را که در آن قریه بودند قبلا بیرون آوردیم (۳۵) و در آن قریه فقط یک خانه بود که مومنان در آن بودند (۳۶) و در آن قریه

برای کسانی از آیندگان که از عذاب دردناک میهراسند نشانه ای به جا گذاشتیم (۳۷)

ای پیامبر! همچنین داستان موسی را بیاد آور وقتی که او را با دلیلی آشکار بسوی فرعون فرستادیم (۳۸) اما او بر پاشنه اش چرخید و گفت این موسی یا ساحر یا دیوانه است (۳۹) پس او و سپاهیان‌ش را بگرفتیم و در دریا انداختیم و او از آن پس از سرزنش شدگان گردید (۴۰)

و نیز داستان قوم عاد را به یاد آر که بر آنها بادی عقیم فرستادیم (۴۱) هیچ چیزی را که بر آن وزیده بود و انمیگذاشت مگر اینکه آنرا می پوساند تا مانند خاشاک گردد (۴۲)

و نیز داستان قوم ثمود که به آنان گفته شده بود تا مدتی معین با درستی زندگی کنید (۴۳) و آنها از امر پروردگارشان سرپیچیدند و لذا صاعقه در حالیکه میدیدند بگرفتشان (۴۴) و نه میتوانستید کاری کنید و نه یاری میشدند (۴۵)

و قوم نوح نیز که قبل از آنها بودند نیز فاسق بودند که آن عاقبت را یافتند (۴۶)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند. درب: اگر به این نکات توجه کنید حقایق را تکذیب نخواهید کرد.

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِإِيدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾ وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

و آسمان را با نیروئی بنا کردیم و خودمان هم توسعه دهنده اش هستیم (۴۷) و زمین را فرش کردیم و به چه نیکوئی تدارکش نمودیم (۴۸) و هر چیز را جفت آفریدیم، شاید از این نمونه هایی که بر شمردیم پند گیرید (۴۹)

ای پیامبر! به آنان بگو پس بسوی خدا بگریزید که من از جانب او برایتان هشدار دهنده ای آشکارم (۵۰) و جز خدا پرستش شونده دیگری قرار ندهید که باز هم من از جانب او هشدار دهنده ای آشکارم (۵۱)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: مکذبان روشهای یکسانی برای تکذیب دارند که از علت واحدی سرچشمه می گیرد.

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥٢﴾ أَتَوَاصُوا بِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾

چنین است که قبل از اینان هم هیچ رسولی نیامد مگر اینکه گفتند ساحر یا دیوانه است (۵۲) آیا اقوام تکذیبگر یکدیگر را به این کار توصیه میکردند یا اینکه اساسا در ذات خویش مردمی طغیانگر بودند؟ (۵۳)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: ای پیامبر در مقابل رفتار مکذبان چنین باش و چنین کن.

فَقُولْ عَنْهُمْ فَأَنْتَ مَلُومٌ ﴿٥٤﴾ وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

پس، ای پیامبر! از آنها روی بگردان که تو سزاوار سرزنش نیستی (۵۴) و پندشان ده تا مومنان پندگیرنده که پند برای مومنان مفید است (۵۵)

درس: کفار اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: چند نکته حکمت که توجه به آنها مانع گرایش به تکذیب است.

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ ﴿٥٦﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا
﴿٥٧﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾

و جن و انس را نیافریدم مگر اینکه زندگی شایسته در پیش گیرند و رشد و تعالی یابند (۵۶) هیچ احتیاجی به آنان ندارم و رزقی از آنها نمیخواهم (۵۷) زیرا که البته خداوند خودش روزی دهنده نیرومند استوار است (۵۸)

درس: کفار، اعم از گذشتگان و معاصر در اثر غلطی فکر به تکذیب حقایق می پردازند و به نتایج آن نیز دچارند.
درب: مکذبان معاصر نیز، مانند مکذبان پیشین برنده نخواهند بود.

﴿إِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا تُمْلَ ذُنُوبُ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْفِلُونَ﴾ ﴿٥٩﴾ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

پس البته این ظالمان نیز نتیجه ای جز مانند نتیجه همانندان قبلی شان نخواهند داشت. پس عجله ای نکنند (۵۹) و وای بر کافران از آن روزی که وعده اش را به آنان داده اند (۶۰)

سوره جن

درس: بیان عقاید صحیح.
درب: ذکر تاثیر پذیری فوری جنیان و نقل اعتراف آنان به اینکه عقایدشان اصلاح شده.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
﴿قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ﴿١﴾ يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾ وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾ وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾ وَأَنَا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ

أَنْ لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! بگو بمن وحی شده که عده ای از جن که به تلاوت قرآن گوش داده اند گفته اند ما قرآن عجیبی شنیده ایم (۱) که به سوی رشد هدایت می کند، پس به آن ایمان آوردیم و دیگر نسبت به پروردگارمان شرک نخواهیم ورزید (۲) و اینکه پروردگار ما بلند پایه است، نه همسری و نه فرزندی برگرفته است (۳) و اینکه آنچه که آن سفیه درباره خدا میگفت بی پایه بود (۴) و ما فکر میکردیم که هرگز هیچ انسان و هیچ جنی بر خداوند دروغ نمی بندند (۵) و اینکه مردانی از نوع انسان به مردانی از نوع جن پناه می آوردند، اما آنها ضرر بیشتری به آنان میزدند (۶) و آنها هم مانند شما گمان میکردند که خداوند هرگز هیچ کسی را بر نمی انگیزد (۷)

درس: بیان عقاید صحیح.

درب: اعتراف جنیان به اینکه تغییراتی در وضع آسمانها پدید آمده است

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَأَتْ هَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا ﴿٨﴾ وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ
لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شُهَابًا رَّصَدًا ﴿٩﴾ وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ
أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾

و اینکه ما آسمان را لمس کرده و دریافته ایم که از نگهبانان پرشدت و شهابها پر شده است (۸) و اینکه ما عادت داشتیم و در آنجا در محل هائی برای گوش ایستادن جای بگیریم، اما حالا اگر کسی از ما بخواهد گوش بدهد شهابی را در کمین خویش خواهد یافت (۹) و اینکه ما نمیدانیم علت وقوع این تغییرات چیست و آیا برای اهل زمین کژی خواسته شده یا اینکه پروردگارشان برایشان رشدی اراده کرده است (۱۰)

درس: بیان عقاید صحیح.

درب: ذکر تاثیر پذیری جن پس از استماع قرآن و اعتراف به اینکه عقایدشان اصلاح شده.

وَأَنَا مِنَ الصَّالِحِينَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قِدْدًا ﴿١١﴾ وَأَنَا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾ وَأَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْمَدَى آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَمِمَّا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾

و اینکه عده ای از ما صالح و عده ای هم ناصالح اند، ما به راه های مختلف میرفتیم (۱۱) و ما چنین می اندیشیم که نمیتوانیم خدا را در زمین عاجز نموده و نیز نمی-توانیم از او فرار کنیم (۱۲) و اینکه وقتی دعوت هدایت را شنیدیم به آن ایمان آوردیم، پس هرکس که به پروردگارش ایمان بیاورد، از هیچ نقصان و ستمی نگرانی نخواهد داشت (۱۳) و اینکه بعضی از ما مُسلم و بعضی دیگر منحرف هستند، و آنکه تسلیم حق باشد در پی یافتن رشد و تعالی است (۱۴)

درس: بیان عقاید صحیح.
درب: تذکرات اکمالی و ارشادی الهی در رابطه با بعضی از نکاتی که جن ابراز داشته.

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾ وَأَلَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لَنْفَتْنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُغْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾

و منحرفان هم هیزم جهنم خواهند بود (۱۵) و اینکه هر کس اگر بر طریقت حق استقامت بورزد حتماً خداوند به آنها گشایش و روزی خوب میدهد (۱۶) تا در آن امتحانشان کند و هر کس که از یاد پروردگارش روی گرداند، او را به غذایی فزاینده سوق میدهد (۱۷) و اینکه مساجد از آن خداست و اینکه نباید خداوند را همراه با دیگری به دعا و مناجات خواند (۱۸) و اینکه وقتی بنده خدا برخاست تا او را بخواند، نزدیک بود مشتاقانه بر سر او بریزند (۱۹)

درس: بیان عقاید صحیح.
درب: تقریرات خداوند به پیامبر راجع به بعضی عناصر اعتقادی صحیح دیگر.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ صَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيبَنِيَ اللَّهُ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ أَصْعَفُ نَاصِرًا وَاَقْلُ عَدَدًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ أَذْرِي أَقْرَبُ مِمَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَيْهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾ لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَخْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

ای پیامبر! بگو جز این نیست که پروردگارم را میخوانم و هیچکس را شریک او قرار نمیدهم (۲۰) بگو من برای شما مالک هیچ ضرر و رشدی نیستم (۲۱) بگو هیچ چیزی نیست که بتواند مرا درمقابل خداوند پناه دهد و من هرگز پناهگهی جز او نخواهم یافت (۲۲) من مقامی ندارم مگر اینکه پیامی از جانب خداوند و رسالت او بمن میرسد و من آن را ابلاغ و تبلیغ میکنم و قدرت دیگری ندارم، و هر کس که خدا و رسولش را نافرمانی کند آتش جهنم را خواهد داشت که در آن جاودان خواهد بود (۲۳) تا اینکه آنچه را که راجع به آن بیم داده شده ببیند و بزودی خواهد فهمید که یاران کدامیک ضعیف تر و کمتر است (۲۴) بگو نمیدانم آنچه که راجع به آن بیم داده میشوید نزدیک است یا اینکه پروردگارم برای آن مهلتی معین نموده (۲۵) فقط اوست که دانای غیب و امور مربوط به قیامت است و هیچکس را بر امور غیبی قیامت مطلع نخواهد کرد (۲۶) غیر از فرستادگانی که آنها را برای رسالت پسندیده باشد و آنها را به آن قسمت از غیب که به وحی به آنها مربوط باشد مطلع میکند و با این حال از پیش رو و نیز از پشت سر آنها مراقب هائی میگمارد (۲۷) تا معلوم کند که آنها حتماً رسالت های پروردگارشان را همانطور که دریافت کرده اند رسانده باشند و بر آنها احاطه دارد و همه چیز را به عدد می شمارد (۲۸)

سوره کوثر

درس: نعمت بزرگ باید با عبادت شایسته پاسخ داده شود.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ ﴿١﴾ ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ﴾ ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

- ای پیامبر! البته آن خیر کثیر را بتو داده ایم (۱)
پس برای پروردگارت نماز بگذار و بگذار و قربانی کن (۲)
و بدان که عیب جوی تو، خودش، بی دنباله است (۳)

مرحله پنجم

پررنگ شدن تکذیب‌ها
و
ورود به مرحله‌ی لجبازی و عناد

سوره دخان

درس: نکوهش کافران گذشته و معاصر که علیرغم نعمات الهی و حکمت آفرینش جهان به گردنکشی و لجبازی دچارند.
درب: یکی از بزرگترین نعمات الهی وحی و ارسال قرآن است.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
حم ﴿۱﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿۲﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿۳﴾ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿۴﴾ أَمْرًا مِّنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿۵﴾ رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۶﴾ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِن كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿۷﴾ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿۸﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حم (۱)

قسم به آن کتاب روشنگر (۲) البته ما آنرا در شب پر برکت قدر فرو فرستاده ایم که همواره هشدار دهنده بوده ایم (۳) در آن شب هر امر مجملی تفریق و تقدیر میگردد (۴) که این خودش امری از جانب ما است زیرا که همواره فرستنده خیر و برکات بوده ایم (۵) که خود این رحمتی از جانب پروردگارت است که او شنوای درخواست های مخلوقات و دانا است (۶)

همان پروردگار آسمانها و زمین و بین آندو، اگر یقین داشته باشید (۷) که خدائی جز او نیست، زنده میکند و میمیراند، که پروردگارتان و پروردگار نیاکانتان است (۸)

درس: نکوهش کافران گذشته و معاصر که علیرغم نعمات الهی و حکمت آفرینش جهان به گردنکشی و لجبازی دچارند.
درب: کفر کافران از روی دلیل و منطق نیست. از روی بازیگوشی و بی مسئولیتی و رویگردانی از حق است.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿۹﴾ فَأَرْقُبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُّبِينٍ ﴿۱۰﴾ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا

عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾ رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾ أَتَىٰ هُمُ الذِّكْرَىٰ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلِّمٌ مِّثْنُونَ ﴿١٤﴾ إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ﴿١٥﴾ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

ای پیامبر! اما این مخالفت در شکی هستند، و به بیهوده مشغولند (۹)
پس تو نیز چشم براه روزی باش که آسمان دود-مانندی آشکار بیاورد (۱۰) که همه را فرا گیرد، که اگر چنین شود فوراً بی طاقت میشوند و میگویند این دیگر چه عذاب دردناکی است (۱۱) و فوراً رو به بما میکنند و میگویند پرودگارا عذاب را از ما بردار که ما ایمان آوردیم (۱۲)

چطور ممکن است ایمان آورده باشند درحالیکه قبلاً تو را بسویشان فرستاده ایم و تکذیب کرده اند (۱۳) و از تو روی برگردانده بودند و گفته بودند دیوانه ای است که این چیزها را به او یاد میدهند (۱۴)

و به محض اینکه آن عذاب مختصر را کمی رفع کنیم آنها فوراً به به کفر خویش بازمیگردند (۱۵)

در هر حال عاقبت شان این است که در روز قیامت تکذیبگران را با قوت بگیریم زیرا لازم است برای این رفتارهایشان تادیب شوند (۱۶)

درس: نکوهش کافران گذشته و معاصر که علیرغم نعمات الهی و حکمت آفرینش جهان به گردنکشی و لجبازی دچارند.
درب: نمونه رفتاری یکی از اقوام قبلی که به رسالت پیامبرشان اهمیت ندادند و سعی کردند به او و پیروانش دست پیدا کنند و هلاک شدند و نعمت هایشان از دستشان رفت.

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾ أَنْ أَذُوا إِلَىٰ عَبْدِ اللَّهِ إِنَّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾ وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾ وَإِنِّي عَذْتُٰ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تُرْجَمُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَرِلُونِ ﴿٢١﴾ فَدَعَا رَبَّهُ أَنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾ فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُّتَّبِعُونَ ﴿٢٣﴾ وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾ كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَكَهِنَ ﴿٢٧﴾ كَذَلِكَ وَأَوْثَقْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا بَنِي إِسْرَآءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينَ ﴿٣٠﴾ مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾ وَأَتَيْنَاهُمْ مِّنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾

ای پیامبر! قبل از این کافران قوم فرعون را نیز آزمودیم و پیامبری گرامی بنزدشان آمد (۱۷) که به آنان گفت بنی اسرائیل را که بردگی گرفته اید به من بسپارید، که من از سوی خداوند برای شما فرستاده‌ای امینم (۱۸) و اینکه نسبت به خداوند سرکشی نکنید که با دلیلی روشن بسویتان آمده ام (۱۹) و البته از اینکه سنگسارم کنید به خدای خویش و خدای شما پناه می‌برم (۲۰) و اگر باورم ندارید از من کناره گیرید (۲۱) اما از آنان رفتار نا مناسب دید و پروردگارش را خواند که اینها مردمی گناه پیشه اند (۲۲) به او جواب دادیم که بندگانم را شبانه ببر، زیرا که تعقیب خواهید شد (۲۳) و از آن رود بزرگ که به دریا شبیه است به همواری بگذرید که فرعونیان که تعقیب تان خواهند کرد غرق خواهند شد (۲۴) این اتفاقات به وقوع پیوست و عاقبت چنین شد که فرعونیان باغها و چشمه سارهایی عالی را که در آن بودند ترک کردند (۲۵) و نیز کشت ها و مقامها و مراتب عالی را (۲۶) و نیز نعمتهایی را که با دلخوشی استفاده میکردند (۲۷) چنین شد و آنها را به قومی دیگر دادیم (۲۸) و آسمان و زمین اشکی هم بر آنها نریخت و مهلتی نیز نیافتند (۲۹)

و البته بنی اسرائیل را از آن عذاب خفت بار نجات دادیم (۳۰) از فرعون، که متکبری از اسراف کاران بود (۳۱) و بنی اسرائیل را آگاهانه بر معاصرانشان برتری دادیم (۳۲) و از آیات و نشانه ها، چیزهایی به آنان دادیم که در آنها مایه امتحان هایی آشکار بود (۳۳)

درس: نکوهش کافران گذشته و معاصر که علیرغم نعمات الهی و حکمت آفرینش جهان به گردنکشی و لجبازی دچارند.
درب: از جمله علل تکدیپ و گردنکشی کافران، بی توجهی به آخرت و بی توجهی به عاقبت کافران گذشته است که رفتاری همانند آنها داشتند.

إِنَّ هَؤُلَاءَ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾ إِنَّ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَنُؤَا بِآبَائِنَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾ أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ النَّبِيعِ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾

ای پیامبر این کافران معاصرت میگویند:

(۳۴) جز این نیست که مرگی جز همین مرگ اول نداریم و برانگیخته نخواهیم شد
(۳۵) اگر بگویند تو زندگی بعدی خواهی بود پدرانمان را بیاور اگر راست میگویی (۳۶)
اقوام قبلی هم همین رویکرد را داشتند، آیا اینان از آنها، مثلاً قوم تبع و یا پیشینیان
آنها که هلاکشان کردیم و مجرم بودند، بهترند؟ (۳۷)

درس: نکوهش کافران گذشته و معاصر که علیرغم نعمات الهی و حکمت آفرینش جهان به گردنکشی و لجبازی دچارند.
درب: از جمله علل تکذیب و گردنکشی کافران، بی توجهی به حکمت آفرینش آسمانها و زمین است.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا عَيْنًا ﴿٣٨﴾ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

و آسمانها و زمین و آنچه را که بین آنهاست به بازی نیافریده ایم (۳۸) آنها را جز به حق نیافریده ایم ولیکن اکثر اینان به آنچه میگویند علمی ندارند (۳۹)

درس: نکوهش کافران گذشته و معاصر که علیرغم نعمات الهی و حکمت آفرینش جهان به گردنکشی و لجبازی دچارند.
درب: از جمله علل تکذیب و گردنکشی کافران بی توجهی به زندگی سخت بعدی کافران و زندگی عالی بعدی مومنان است.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلًى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾ إِنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ ﴿٤٣﴾ طَعَامُ الْأَنِيمِ ﴿٤٤﴾ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾ كَغَلْيِ الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾ خَذُوهُ فَاغْلَبُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾ ذُوقْ إِنَّكَ مِنَ الْعَزِيزِ الْكَرِيمِ ﴿٤٩﴾ إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾ يَلْبَسُونَ مِن سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾ كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾ لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتُ إِلَّا الْمَوْتَةُ الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾ فَضَلَّأَ مِنْ رَبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

البته روز جدا کردن خوب و بد که همان روز قیامت باشد، وعده گاه همگی است (۴۰) روزی که هیچ دوستی نمیتواند برای دوستش کاری کند و کافران و مجرمان هیچ یاری نمی‌شوند (۴۱) مگر کسانی که شایسته رحمتی از جانب خداوند باشند که همو پیروزمند رحیم است (۴۲)

درخت زقوم (۴۳) غذای آن گناهکاران است (۴۴) مانند مسی مذاب است و در شکمها میجوشد (۴۵) مانند جوشش چرکابه جوشان (۴۶) و در چنین اوضاع و احوالی به ماموران عذاب خطاب میشود که این کافران و مجرمان را بگیریدشان و به وسط جهنم بکشیدشان (۴۷) آنگاه از بالای سرشان از آن عذاب جوشان بر آنان بریزید (۴۸) در آن موقعیت به خود آنها خطاب میشود که ای کسانی که به نظر خودتان عزتمند و گرامی بودید اینک بچشید (۴۹) این همان چیزی است که در آن تردید میکردید (۵۰)

اما تقوا پیشگان در موقعیتی امن خواهند بود (۵۱) در باغها و چشمه سارها (۵۲) جامه هایی از ابریشم نازک و ضخیم بر تن داشته و با یکدیگر هم صحبتند (۵۳) و آنها را با حوریان تزویج خواهیم کرد (۵۴) در آنجا در حالیکه امنیت دارند از هر نوع میوه ای می طلبند (۵۵) مرگی جز همان مرگ اول نخواهند داشت و خداوند آنها را از عذاب جهنم دور نگهداشته است (۵۶) که این لطفی از جانب پروردگارت است و پیروزی بزرگ نیز همین است (۵۷)

درس: نکوهش کافران گذشته و معاصر که علیرغم نعمات الهی و حکمت آفرینش جهان به گردنکشی و لجبازی دچارند.
درب: ای پیامبر اینک که با چنین کافرانی مواجهی به طور جدی کار رسالت را پیگیر و منتظر تائیدات الهی باش.

فَإِنَّمَا يَسْتَرْزِقُهُ بِلسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾ فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

ای پیامبر! جز این نیست که این قرآن را بر زبانت آسان کرده ایم شاید پند گیرند (۵۸) پس چشم براه پیشرفت رسالت باش که آنان نیز چشم براه ناکامی تو می باشند (۵۹)

سوره زخرف

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.
درب: مطالب این سوره حق است. زیرا از چنین مکانی نازل شده است.

حَمْدٌ ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِّي حَكِيمٌ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حم (۱)

قسم به قرآن که کتابی روشنگر است (۲) که ما آن را خواندنیی به زبان روشن و قابل فهم قرار دادیم شاید تعقل کنید (۳) و آن، در مادر کتابهای آسمانی که نزد خداوند است، دارای موقعیتی والا و محکم است (۴)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.
درب: هر قدر هم که کافران کفر بورزند، خداوند از اتمام حجت صرف نظر نمی کند.

﴿٦﴾ أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ ﴿٥﴾ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ﴿٦﴾ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٧﴾ فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾

ای کافران! آیا چون شما مردمی اسرافگر هستید از فرستادن آن قرآن حاوی پند بسوی شما منصرف شویم؟ (۵)
تکذیب رسولان نیز چیز بی سابقه ای نیست و چقدر رسولانی که در اقوام اولیه فرستادیم (۶) و هیچ پیغمبری بسویشان نیامد مگر اینکه مسخره اش میکردند (۷) و نیرومند ترین آنها را هلاک کردیم بطوریکه مثل اقوام اولیه شدند (۸)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پر لطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.
درب: گوشه ای از افعال و صفات پر لطف الهی که کافران به آن اعتراف هم دارند.

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ نُخْرِجُونَ ﴿١١﴾ وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفَلَكَ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾ لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾

ای پیامبر! اگر از آنان بپرسی چه کسی آسمانها و زمین را آفریده، با تأکید خواهند گفت آن خدای عزتمند دانا آنها را آفریده (۹) به آنان بگو این خدا همان است که که زمین را برایتان آسایشگاه نموده و در آن برایتان راه هائی قرار داده تا به سهولت راه بسپارید (۱۰) و هموست که از آسمان آبی به اندازه میفرستد که با آن سرزمین مرده را زنده میکند، و شما را هم همینطور، پس از مرگتان زنده میکند (۱۱) و هموست که همه جفت ها را آفرید و از کشتی ها و چارپایان برایتان وسیله سواری مهیا کرد (۱۲) تا بر آنها سوار شوید، سپس، پس از استقرار، متذکر نعمت پروردگارتان شده و بگویید: منزّه است کسی که این را برای ما رام کرد، و گرنه ما رام کننده آن نبودیم

(۱۳) و البته ما حتماً بسوی پروردگارمان بر خواهیم گشت (۱۴)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پر لطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.

درب: کافران در موضوع مورد مخالفت و لجبازی شان دلیل عقل پسندی ندارند.

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾ أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُم بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا صَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾ أَوْ مَن يَنْشَأُ فِي الْحُلِيِّهِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾ وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ﴿١٩﴾ وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَّا هُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْ أَنَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ فَهَم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾ بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهُتَدُونَ ﴿٢٢﴾ وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾ قَالَ أُولُو جُنَّتِكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظَرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾

ای پیامبر! با وجود اینهمه نعمت ها که میداندند از جانب کیست، از میان بندگان، فرزندی برای او قرار دادند، که این یک ناسپاسی آشکار است (۱۵)

آیا خداوند از میان چیزهایی که می آفریند دختران را برای خویش برمیگیرد و شما را به داشتن پسران ترجیح میدهد؟ (۱۶) و هنگامی که به یکی از آنها به تولد همان چیزی که مثلاًش را برای خداوند رحمان زده، مژده دهند، بر چهره اش سایه سیاه می نشیند و خشمناک میشود اما خشمش را فرو میخورد (۱۷) و با خود میگوید آیا کسی که در زیور آلات بزرگ میشود و در جنگ چندان کارایی ندارد برایم متولد شده؟ (۱۸)

و ملائکه را که بندگان خدا هستند ماده حساب کرده اند. آیا شاهد آفرینش آنها بوده اند؟ بزودی شهادت آنها نوشته شده و در باره این اعتقادشان پرسش خواهند شد

و میگویند اگر خدا نمیخواست ما آن بت ها را عبادت نمیکردیم و لذا اگر آنها را عبادت میکنیم به خواست خداست! هیچ علمی به این قول خویش ندارند و همینطور یک چیزی میگویند و این کارشان جز تخمین نیست (۲۰)

مگر پیش از این کتابی آسمانی به آنان داده ایم که به آن چنگ انداخته اند و این قول را بر اساس آن میگویند؟ (۲۱) نه، بلکه میگویند پدرانمان را بر چنین روشی یافته ایم و از روی آثار آنها میرویم (۲۲)

ای پیامبر! و چنین بوده که قبل از تو هیچ هشدار دهنده ای در هیچ جائی نفرستادیم مگر اینکه هوسرانان شان میگفتند ما پدرانمان را بر دینی یافته ایم و از آثار آنها پیروی می کنیم (۲۳) پیغمبران شان میگفتند آیا اگر چیزی برایتان آورده باشیم که نسبت به آنچه پدرانتان را بر آن یافته اید هدایت کننده تر باشد چه؟ آنها در پاسخ پیامبران خویش میگفتند ما به هر چه که شما برای ابلاغ آن فرستاده شده اید کافریم (۲۴) آنگاه، از آنها انتقام کشیدیم، بنگر که عاقبت تکذیبگران چه بود (۲۵)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.
درب: در میان گذشتگان کسانی هم بوده اند که علیرغم محیط پر از افعال و اقوال باطل، راه صحیح را جستجو کرده، و با جدیت در آن راه پیموده اند.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

ای پیامبر! هنگامی را بیاد آر که ابراهیم به پدرش و قومش گفت از آنچه می پرستید بیزارم (۲۶) مگر کسی که مرا آفرید که بزودی هدايتم خواهد کرد (۲۷) و خداوند

این سخن صحیح و این رفتار درست او را ماندگار نمود و کسانی از نسلش را پیرو آن قرار داد.

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.
درب: کافران برای اعمال مخالفت و لجبازی شان استدلال های بسیار سست دارند.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢٩﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾ وَقَالُوا لَوْلَا هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٌ ﴿٣١﴾ أَهُم يَفْسِمُونَ بِرَحْمَةِ رَبِّكَ يُنْفِثُونَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرَاءَ وَرَحِمْتَ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾ وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوبِقَهُمْ سُقْفًا مِّنْ فَضَّةٍ وَعَارَاجَ عَلَيْهَا يَطْهَرُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِيُؤْيِيَهُمُ أَتُوبًا وَسُرْرًا عَلَيْهَا يُتَكَوَّنُونَ ﴿٣٤﴾ وَزُخْرَفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

ای پیامبر! اینها و پدرانشان را برخوردار کردم و علیرغم آن، تا حق و فرستاده ای آشکار بسویشان آمد (۲۹) گفتند این جادوست و ما به آن کافریم (۳۰) و نیز گفتند چرا این قرآن بر یکنفر دیگر که در میان این دو شهر، که بزرگ و متمکن باشد نازل نشده؟ (۳۱) آیا آنها رحمت پروردگارت را تقسیم می کنند؟ نه، بلکه در همین زندگی دنیا نیز ما معیشتشان را تقسیم می کنیم و بعضی را بر بعضی چندین درجه برتری داده ایم که بعضی از آنها بعضی دیگر را استخدام کنند و البته که رحمت پروردگارت و مسئولیت پیامبری از آنچه جمع می کنند بسیار بسیار مهم تر است و نمیتوان آن را جز در فرد لایق قرار داد (۳۲)

و اگر اینطور نبود که می باید مردم بر یک روش اداره شوند، از آنجا که در نظر ما مال دنیا بی اهمیت است برای کافران چنان میکردیم که اطاقهایشان سقف هائی از نقره داشته باشد و نردبانهای که بر آن بالا روند (۳۳) و نیز اطاقهایشان درب هائی داشته

باشد و تختهائی که بر آن تکیه زند (۳۴) و جواهرات زیادی داشته باشند، و همه اینها چیزی جز بهره زندگی دنیا نیست و آخرت نزد پروردگارت مخصوص تقوا داران است (۳۵)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجازی و مخالفت می کنند.
درب: ذکر نوعی از قانون الهی در جهت تبیین چگونگی به لجازی افتادن کافران.

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِصَ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهُتَدُونَ ﴿٣٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾ وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْتُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾

و کسی که خود را از یاد خداوند رحمان عمدا به کوری بزند، برایش شیطانی در نزدش قرار داده میشود که همنشین او باشد (۳۶) و آن شیطاین اینان را از راه باز میدارند و اینان که گول آن شیطاین را خورده اند به غلط چنین می پندارند که خودشان هدایت یافته هستند (۳۷) تا اینکه بالاخره در قیامت نزد ما بیایند و در آنصورت است که چشمشان باز میشود و به شیطاین خویش میگویند که ای کاش بین من و تو فاصله دو مشرق بود و تو چه همنشین بدی بودی (۳۸) و در آن روز به آنان خطاب میشود امروز پشتیبانی تان سودی ندارد و بیاد آورید که شما هم ظلم کرده اید و هر دو در عذاب شریکید (۳۹)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجازی و مخالفت می کنند.
درب: ای پیامبر تا اینجا اینطورند تونیز چنین کن و راه خویش برو.

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾ فَإِنَّا نَذْهَبُ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤١﴾ أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾ فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾ وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾ وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

ای پیامبر! آیا تو میتوانی به کران بشنوانی؟ یا کوران را هدایت کنی؟ و یا کسی را که در گمراهی آشکار باشد؟ (۴۰)

پس البته اگر تو را از این دنیا ببریم، از آنها حتماً انتقام می کشیم (۴۱) یا آنچه را که به آنها وعده داده ایم، نشانت میدهیم که ما البته بر آنها مسلطیم (۴۲)

پس وحیی را که بسوی تو نموده ایم محکم بگیر که تو البته بر جاده ای مستقیم هستی (۴۳) و اینکه این قرآن برای تو و قومت پندی است و بزودی در باره آن پرسش خواهید شد (۴۴) و از پیامبران قبل از خودت نیز بهرس آیا غیر از خداوند خدایانی قرار دادیم که پرستش شوند؟ (۴۵)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.
درب: نمونه ای از رفتار کافران و لج و اصرار مربوطه در قوم فرعون.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَذَقُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥٠﴾ وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَمْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾ أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾ فَلَوْلَا أَلْقَيْ عَلَيْهِ سُورَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقَرَّرِينَ ﴿٥٣﴾ فَاسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

و موسی را با آیاتمان بسوی فرعون و بزرگان دربارش فرستادیم و گفت من فرستاده پروردگار همگان هستم (۴۶) و هنگامی که با نشانه های ما بسویشان رفت آنها از

روی تحقیر او خود را به خنده انداختند (۴۷) و هیچ نشانه اعجازی را به آنان ارائه نکردیم مگر اینکه از دیگری بزرگتر بود و آنها را به عذابی هم معذب نمودیم شاید باز گردند (۴۸) ولی در انتها به پیامبر خویش گفتند: ای جادوگر پروردگارت را به آن چیزی که نزدت عهد نموده بخوان که عذاب را از ما برطرف کند زیرا که ما هدایت یافته ایم (۴۹) و چون آن عذاب را برطرف کردیم فوراً عهد شکستند (۵۰) و فرعون در قوم خویش ندا درداد که آیا فرمانروائی سرزمین مصر از آن من نیست؟ و نیز آیا نمی بینید که این روده‌های بزرگ که از کف زمینهای من جاری است؟ (۵۱) آیا من بهترم یا این آدم بی اهمیتی که چندان بیان خوبی هم ندارد؟ (۵۲) پس چرا دستبندهایی از طلا ندارد یا ملائکه ای همراه او نیستند؟ (۵۳)

روش او این بود که قومش را خوار میکرد و آنها نیز اطاعتش میکردند و آنها البته قومی گناه پیشه بودند (۵۴)

پس هنگامیکه از حد گذراندند، از آنان انتقام گرفتیم و همگی شان را غرق نمودیم (۵۵) و آنها را جزء گذشتگان و مثلی برای آیندگان قرار دادیم (۵۶)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.
 درب: نمونه دیگری از لجبازی و عناد و اصرار کافران.

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾ وَقَالُوا آلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦٠﴾ وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ ﴿٦١﴾ فَلَا تَمْتَرُنَّ بَهَا وَاتَّبِعُون هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٢﴾ وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٣﴾ وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٦٤﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٥﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابٍ يَوْمَ أَلِيمٍ ﴿٦٥﴾

ای پیامبر! هنگامی که به پسر مریم مثل زده میشود، قوم تو ناگهان سروصدا می کنند (۵۷) و میگویند آیا خدایان ما بهتر است یا او؟ که به عقیده مسیحیان او نیز خداست؟ این مثل را نمیزنند مگر به این خاطر که با تو جدالی کنند زیرا که اینها مردمی خصومت پیشه میباشند (۵۸) عیسی بن مریم جز بنده ای که نعمتش داده بودیم نبود که او را برای بنی اسرائیل نمونه ای قرار داده بودیم (۵۹)

و اگر میخواستیم، میتوانستیم از میان شما ملائکه ای قرار دهیم که در روی زمین بگردند (۶۰) و البته آن گردش ملائکه در روی زمین نیز، اگر وقوع یابد، نشانه ای درباره قیامت خواهد بود، که مردم را هشدار دهد که شکی در باره آن نکنید، و تو ای پیامبر! بگو ای مردم پیرویم کنید که جاده مستقیم همین است (۶۱) و شیطان شما را از پیرویم باز ندارد که او برایتان دشمنی آشکار است (۶۲)

و هنگامی را بیاد آورید که عیسی با آن دلائل روشن آمد و گفت با حکمت بسویتان آمده ام و برای اینکه بعضی چیزها را که در آن اختلاف دارید برایتان روشن کنم، پس، از خدا پروا نموده و مرا اطاعت کنید (۶۳) البته خداوند پروردگار من و شماست پس او را عبادت کنید که جاده مستقیم همین است (۶۴) پس آن گروه ها از میانشان اختلاف کردند و برخی عیسی را به خدائی گرفتند، پس وای بر آنان که هم به خویش و هم به کسانی که گمراهشان کردند ظلم کردند و چه عذاب سختی، در آن روز سخت، خواهند داشت (۶۵)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند. درب: گوشه ای از نتیجه محتوم رفتار کافران و نیز رفتار عکس آن.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾ الْأَخْلَاءَ يُؤْمِنُ بِعَظْمِهِمْ لِبَعْضِ
 عَذَابٍ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾ يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾ الَّذِينَ آمَنُوا
 بآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ
 بِصَفَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾
 وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾
 إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يُفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا
 ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾ وَنَادُوا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رِبَّكَ قَالِ إِنَّكُمْ مَّا كُنْتُمْ
 ﴿٧٧﴾ لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾

آیا منتظر چیزی غیر از قیامت هستید که ناگهان بر آنها درآید و متوجه نباشند؟ (۶۶) در
 آن روز دوستان صمیمی، بعضی نسبت به بعضی دیگر دشمن خواهند بود، مگر متقیان
 (۶۷) که به آنان خطاب میشود ای بندگان! امروز نه نگرانی داشته و نه اندوهگین باشید
 (۶۸) اینها همان کسانی بودند که به آیتان ایمان آوردند و تسلیم حق شدند (۶۹) به
 آنان خطاب میشود خودتان و همسرانتان با خوشی داخل بهشت شوید (۷۰) سینی های
 طلایی و فنجانهایی دور آنها گردانده میشود و در آنها چیزهائی است که دل میخواهد و
 چشم لذت میبرد و شما در آن نعمتها جاودان خواهید بود (۷۱) و این بهشت را بسبب
 اعمالتان به شما داده ایم (۷۲) که در آن میوه های زیاد خواهید داشت که از آن خواهید
 خورد (۷۳)

اما مجرمان البته در عذاب جهنم جاودان خواهند بود (۷۴) و هیچ تخفیفی نخواهند
 داشت و در آن پژمرده خواهند شد (۷۵) و ما ظلمی به آنان نکرده ایم بلکه خودشان
 ظالم بودند (۷۶) و میگویند ای نگهبانان جهنم پروردگارتان باید ما را از بین ببرد و آنها
 در جواب میگویند نه! شما در اینجا جاودان خواهید ماند (۷۷) حق را برایتان آورده
 بودیم اما اکثرتان حق را ناخوش میداشتید (۷۸)

درس: کافران بی توجه به افعال و صفات پرلطف الهی عامدانه و مصرانه با پیامبران لجبازی و مخالفت می کنند.

درب: ای پیامبر! ضمن باز کردن گره فکری آنها، نظارت دائمی الهی، و نیز موقعیت خداوند را در همه جهان بیادشان بیاور، و خودت هم چندان ناراحت نباش و کار آنها را به ما واگذار.

أَمْ أَمُرُكُمْ أَمْراً فَإِنَّا مُبْرَمُونَ ﴿٧٩﴾ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾ قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨١﴾ سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾ فَذَرُهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٨٣﴾ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾ وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَن شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَكِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾ وَقِيلَ لَهُ يَارَبِّ إِنَّا هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُمْنُونَ ﴿٨٨﴾ فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

ای پیامبر! اینها چه فکر میکنند؟ یا اینکه راجع به چیزی اصرار دارند؟ در اینصورت ما نیز اصرار داریم (٧٩) یا اینکه تصور میکنند پنهان و آشکارشان را نمی شنویم؟ بلی فرستادگان ما نزدشان هستند و می نویسند (٨٠) بگو اگر خداوند رحمان فرزندی داشت خودم اولین عبادت کننده اش بودم (٨١) منزّه است پروردگار آسمانها و زمین که پروردگار عرش هم هست از آنچه درباره اش میگویند (٨٢)

پس، ای پیامبر! آنها را بحال خودشان واگذار که در باطل فرو روند و بازی کنند تا اینکه بالاخره به آن روزشان که وعده داده میشوند برسند (٨٣)

او در آسمانها خداست و در زمین هم خداست و همو حکیم داناست (٨٤) و پر برکت است کسی که فرمانروائی آسمانها و زمین و بین آنها از اوست و همو که علم قیامت را دارد و بسوی او باز میگردد (٨٥)

و کسانی را که غیر از او میخوانند قدرت شفاعت ندارند مگر کسی که به حق شهادت دهد و علم داشته باشد (۸۶)

و ای پیامبر! اگر از آنها بررسی چه کسی خلقشان کرده، با تأکید خواهند گفت البته خدا. پس بنگر به کجا منحرف میشوند؟ (۸۷) و نیز به این قول توجه کن که مومنان در باره این نوع کسان چنین میگویند که: پروردگارا این مردم ایمان نمی آورند (۸۸) پس، ای پیامبر! از اینان در گذر، و سلامی بگو و بزودی خواهند دانست (۸۹)

سوره فصلت

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: نکوهش کافران معاصر که به نعمت عظیم قرآن اهمیت نمی دهند و بر روش خویش اصرار می ورزند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
حم ﴿۱﴾ تَنْزِيلَ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۲﴾ كِتَابُ فَصَّلَتْ آيَاتُهُ فَرَأَانَا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۳﴾
بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿۴﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حم (۱)

این سوره، فرو فرستاده ای از جانب خداوند بخشنده مهربان است (۲) کتابی است که آیه هایش از یکدیگر متمایز شده و خواندنیی است به زبان واضح برای مردمی که علم دارند (۳) مژده دهنده ای و هشدار دهنده ای بزرگ است. اما کافران اکثرا رویگردان شده و گوش نمیدهند (۴)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: ذکر گوشه‌ای از لجبازان کافران و توصیه به پیامبر(ص) که آنها را به عاقبت‌شان توجه دهد.

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّا نَحْمِلُ غَاْمَهُمْ ﴿٥﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ﴿٦﴾ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ هُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٨﴾

و میگویند دل‌های ما نسبت به آنچه دعوت‌مان میکنی در پوششی است و گوش
هایمان هم سنگین است و بین ما و تو حجابی بزرگ است، پس تو بکار خودت برس،
ما هم بکار خودمان برسیم (۵)

بگو جز این نیست که من بشری مانند خودتان هستم با این فرق که بمن وحی
میشود که خدایتان خدائی است واحد. پس بسوی او مستقیم شوید و از او رفع موانع
رشدتان را بخواهید. و وای بر مشرکان (۶) که زکوة نمیدهند و به آخرت هم کفر
میورزند (۷)

البته آنان که ایمان آورده و عمل صالح کرده اند پاداشی بی منت خواهند داشت (۸)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: ای پیامبر! توجه آنان را به ظرائف آفرینش جهان و برنامه ریزی دقیق آن جلب کن.

قُلْ أَنْتُمْ لَكُمْ كُفْرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيًا مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَامًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلنَّاسِ لِيُسَائِلِينَ ﴿١٠﴾ ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١١﴾ فَفَضَّلَهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيْنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

ای پیامبر! به کافران بگو واقعاً شما به کسی که زمین را در دو مرحله آفریده، و پروردگار همه جهانیان است، کفر میورزید؟ و برای او همتیانی قرار میدهند؟ (۹) همو که در زمین کوه ها را لنگرهای قرار داد و در زمین برکت نهاد، و نیازهای همه مخلوقات را نیز در چهار مرحله در آن قرار داد که همه از سوی درگاه الهی بطور مساوی حق دارند از آن مواهب استفاده کنند (۱۰) آنگاه به آسمان که به شکل گاز بود پرداخت و به آن و به زمین گفت چه از روی میل و چه از روی اجبار از سیستم هایی که قرار داده ام فرمانبری کنید و آنها گفتند با میل و رغبت فرمان می بریم (۱۱) آنگاه طی دو مرحله قضا راند که آسمانها بصورت هفت آسمان باشند و کار هر آسمان را به آن وحی نمود و آسمان نزدیکتر را بوسیله نور ستارگان که از زمین بصورت چراغ هائی به نظر میرسند زینت داد و ضمناً همان آسمان را حافظ زمین قرار داد. ای کافران! آیا به خداوندی که چنین قدرتمند و داناست کفر میورزید و برایش همتیانی قرار میدهند؟ (۱۲)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: یادآوری عاقبت دو قوم از اقوام گذشته که همین روش استکبار و اصرار و عمد و عناد را در پیش گرفته بودند و به نابودی دسته جمعی دچار شدند.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾ إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحْسَاتٍ لِنَدْفِقَهُمْ عَذَابَ الْحِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَى وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٦﴾ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾ وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾

ای پیامبر! اگر کافران قوم تو روی برگردانند بگو به صاعقه ای مانند صاعقه عاد و

ثمود هشارتان میدهم (۱۳) همانها که وقتی پیامبران خدا از روبرو و از پشت سرشان بسویشان می آمدند و میگفتند که جز خداوند را نپرستید، میگفتند اگر خدا میخواست فرشتگانی را به رسالت بسوی مان میفرستاد و ما نسبت به آنچه که بخاطر آن فرستاده شده اید کافریم (۱۴) اما قوم عاد، در روی زمین به خود بزرگ بینی بیجا پرداختند و گفتند چه کسی از ما قویتر است؟ آیا درک نمیکردند که خدائی که آنها را آفریده از آنها قویتر است که نسبت به آیات ما انکار میوزیدند؟ (۱۵) پس بر آنها بادی سخت و سرد و تند، در ایامی نحس، فرستادیم تا عذابِ خواری را در همین زندگانی دنیا به آنها بچشانیم و البته عذاب آخرت خفتِ بارتر است و آنها هیچ یاری نخواهند داشت (۱۶) اما قوم ثمود، آنها را هم هدایتشان کردیم اما کوری را بر هدایت ترجیح دادند پس صاعقه عذابِ خواری آنها را نیز بسبب آنچه که انجام میدادند گرفت (۱۷) و البته کسانی را که ایمان آورده و تقوا پیشه کرده بودند قبلا نجات داده بودیم (۱۸)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافرانه می شود.
درب: این نوع رفتار، به این نوع عاقبت آخرتی منجر می شود.

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاؤُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾ وَقَالُوا لَوْلَا جُلُودُهُمْ لَمْ يَشْهَدُوا عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَوُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَيْفًا يَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾ وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعِزُّوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَصِينَ ﴿٢٤﴾ وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُّوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمِّ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْقَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ فَلَنَذِقَنَّكَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَثَرًا الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ ذَلِكَ جَزَاءُ أَغْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ هُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءَ مَا كَانُوا يَأْتِينَ بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾ وَقَالَ الْبَلِيْنَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرَنَا الَّذِينَ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ لِيُجْلِيَهُمَا تَحْتَ أَفْدَانِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

و روزی که دشمنان خدا را بسوی آتش برانند و آنها را دستجمعی در یکجا جمع کنند (۱۹) تا اینکه به نزد آن رسند و در آنجا گوششان و چشمهایشان و پوستشان

راجع به آنچه انجام میدادند علیه آنها شهادت دهند (۲۰) آنها به پوستهایشان میگویند چرا علیه ما شهادت میدهید؟ جواب میدهند خداوند ما را به سخن در آورده، و او کسی است که همه چیز را به سخن در میآورد و در ابتدا هم همه شماها را آفریده و بسوی او بازمیگردید (۲۱) به آنها خطاب میشود شما از اینکه مبدا گوش و چشم و پوستتان علیه شما شهادت دهند نگرانی نداشتید و گناهانتان را پنهان نمیکردید بلکه چنین گمان میکردید که خداوند به بسیاری از اعمالتان دانا نیست (۲۲) و همین گمانتان به پروردگارتان بود که نابودتان کرد و از خسارت دیدگان شدید (۲۳) در آن اوضاع و احوال اگر آنها صبر کنند آتش جایگاهشان است و اگر هم معذرت خواهی کنند فایده ای برایشان نخواهد داشت (۲۴)

علت اینکه آنها اینطور شدند این بود که برای خویش نزدیکان بد برگرفتند و آنها آنچه را که برای آینده در سر می پروراندند و نیز آنچه را که در گذشته شان بود برایشان جلوه و زینت میدادند و در نتیجه آنچه که بر سر اقوامی از جن و انس که قبل از آنها در گذشته اند آمده بود بر سر اینها هم آمد و آنهم این بود که دچار خسران شدند (۲۵)

فعالان کفر میگویند به این قرآن گوش ندهید و در آن سر و صدا کنید شاید غالب شوید (۲۶) پس حتماً به آنان عذابی شدید می چشانیم و حتماً جزای بدترین کارهائی را که میکردند به آنها میدهیم (۲۷) اینطور است که جزای دشمنان خداوند آتش است که در آن جاودانند، و به آنان تفهیم میشود که این جزائی است در مقابل انکاری که نسبت به آیات ما مینمودید (۲۸)

و کافران در آن شرایط اخروی و عذاب میگویند پروردگارا! آن کسانی از جن و انس را که گمراهمان کردند نشانمان ده تا آنها را زیر لگدهای خویش بگذاریم تا از جمله پست ترین ها گردند (۲۹)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: تشویق به اتخاذ رفتار صحیح پسندیده که به این نوع عاقبت آخرتی منجر می شود.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ نَحْنُ أَوْلِيَائُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣١﴾ نَزَّلْنَا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

این اوضاع کافران است اما کسانی هم هستند که در زندگی دنیا میگویند پروردگارانم خداوند است و آنگاه بر این سخن استقامت می ورزند، آنها کسانی هستند که فرشتگان پی در پی بر آنها نازل میگردند و در مقابل مشکلات این جهت گیری شان به آنها دلداری میدهند که نترسید و اندوهگین نباشید و به بهشتی که وعده تان میدهند شاد باشید (۳۰) ما در زندگی دنیا و همچنین در آخرت دوستان شمائیم. در آن هر چه دلتان بخواهد و بلکه هر چه طلب کنید خواهید داشت (۳۱) که پیشکشیی است از جانب خداوند آمرزشگرِ مهربان (۳۲)

و چه قولی بهتر است از قول کسی که بسوی خدا میخواند و عمل شایسته میکند و میگوید من از مسلمین هستم؟ (۳۳)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: ای پیامبر! در مقابل این نوع افراد چنین رفتاری پیشه کن.

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾ وَإِنَّمَا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

ای پیامبر! نیکی و بدی مساوی نیست. بدی را به آن روشی که بهتر است دفع کن. در آنصورت کسی که بین تو و او عداوتی هست مانند یک دوستِ حمایتگر میشود (۳۴) البته کسی این توصیه را بکار نمی بندد مگر اینکه از صابران باشد و نیز این توصیه را نمی پذیرد مگر کسی که صاحبِ بهره عقلی بزرگ باشد (۳۵) و اگر از جانب شیطان تحریکی به تو رسید به خداوند پناه بر که او شنوای داناست (۳۶)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: به قدرت خدا به ایجاد آخرت توجه کنید و این خطاهای فاحش را در عبادت مرتکب نشوید.

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾ فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ﴿٣٨﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّا نَزَّلْنَا مَاءً عَلَىهَا لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهَا إِذْ أَنزَلْنَاهَا عَلَىهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي أُخْطِيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ *: سجده واجبه

و از نشانه های اوست شب و روز و آفتاب و ماه. ای مردم! به آفتاب و ماه سجده نکنید و به خداسجده کنید که آنها را آفریده، اگر واقعا او را میپرستید (۳۷) ای پیامبر! اگر گردنکشی کردند و به همان روش غلط خویش ادامه دادند ناراحت نشو زیرا کسانی که نزد پروردگارت هستند شب و روز فقط خداوند را عبادت میکنند و خسته هم نمیشوند (۳۸) و از نشانه های اوست که زمین را پژمرده می بینی. اما هنگامیکه آب باران بر آن فرو فرستیم زنده شده و به جنبش در می آید و نمو میکند. البته آنکس که زنده اش میکند زنده کننده مردگان نیز هست، زیرا که او بر همه چیز تواناست (۳۹)

درس: نکوهش کافرانه اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافرانه می شود.
درب: یکی از علل مهم کفر کافران توجه نکردن به موقعیت ارجمند و حجت‌مند قرآن است.

إِنَّ الَّذِينَ يُلْجِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾ مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَفَقَضْنَا بِهِمْ إِنَّهُمُ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

کسانی که در آیات ما انحراف می‌ورزند کارشان از دید ما مخفی نیست. آیا کسی که در آتش انداخته می‌شود بهتر است یا کسی که در روز قیامت با ایمنی وارد می‌شود؟

ای پیامبر! به آنان بگو هر چه می‌خواهید انجام دهید که خداوند به آنچه می‌کنید بیناست (۴۰)

کسانی که به این قرآن که بسوی‌شان آمده کفر می‌ورزند چه زیانکارند! در حالیکه آن کتابی ارجمند است (۴۱) باطل را در آن راهی نیست. چه در آینده و چه در گذشته. فرو فرستاده ای از جانب خداوند فرزانه ستوده است (۴۲)

ای پیامبر! این کافران به تو چیزی نمی‌گویند جز آنچه که به پیغمبران قبلی می‌گفتند. البته پروردگارت صاحب بخشش است و صاحب پیگیری دردناک هم هست (۴۳)

و اگر آن قرآن را خواندنیی به زبانی غیر از زبان این مردم قرار داده بودیم میگفتند چرا آیه های آن تفصیل و جداسازی نشده؟ آیا برای عرب زبان کتابی به زبان دیگر آورده ای؟ بگو این قرآن برای مومنان مایه هدایت و شفا است. و کسانی که ایمان نمی آورند در گوش هایشان سنگینی هست. و همین قرآن مایه کوردلی آنهاست و نمیتوانند با آن ارتباط برقرار کنند گویی که از مکانی بسیار دور فرا خوانده میشوند (۴۴)

و البته به موسی نیز آن کتاب آسمانی را دادیم اما در آن اختلاف شد و اگر قبلاً کلمه ای از جانب پروردگارت که عقوبتشان به تاخیر بیفتد صادر نشده بود حتماً نابود میشدند و البته کافران درخصوص قرآن نیز در شکی بزرگ اند (۴۵) کسی که عمل شایسته کند به نفع خود کرده و کسی که بد کند به ضرر خود کرده و خداوند نسبت به بندگان خویش ظالم نیست (۴۶)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: یکی از علل کفر توجه نکردن به فراگیری علم الهی و نیز به اهمیت قیامت است.

إِلَيْهِ يُرْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْثَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا أَدْنَاكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنَّوْا مَا هُمْ مِنْ مَحْصٍ ﴿٤٨﴾

علم مربوط به قیامت مختص خداوند است و بسوی او برمیگردد ، و همچنین است که هیچ میوه ای از پوسته خود بیرون نمی آید مگر به علم او، و هیچ ماده ای حامله نمیشود و وضع حمل نمی کند مگر به علم او، و روزی که در روز قیامت کافران را ندا کند که شریکان من کجا هستند میگویند اعلام می کنیم که هیچیک از ما در

این مورد شاهی نداریم (۴۷) و آنچه که به دعا شریک خداوند میخواندند، از خاطره‌ایشان محو میشود و می فهمند گریزگاهی ندارند (۴۸)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: ریشه های روانشناختی این نوع رفتارهای مورد نکوهش.

لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُؤَسِّسُ قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾ وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّهُ لَيَقُولُنَّ هَذَا لِي وَمَا أَطْلُتُ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسْفَىٰ فَلَنُنَاقِشَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾

انسان از درخواست خیر خسته نمیشود و اگر شری به او برسد فوراً نومید و مأیوس میشود (۴۹) و اگر از پس سختی که به او رسیده رحمتی از جانب خویش به او بچشانیم خواهد گفت این از آن خودم است و فکر نمی کنم قیامت بپا شود و اگر هم بسوی پروردگارم برگردم البته وضع خوبی خواهم داشت. پس البته کافران را از اعمالشان خبر خواهیم داد ، و از آن عذاب پرغلظت به آنان خواهیم چشاند (۵۰) و هنگامیکه به انسان نعمتی دادیم روی بر میگرداند و دوری میکند و وقتی که شری به او رسید دعاهای طولانی میکند (۵۱)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و معاصر برای بی توجهی به الطاف الهی و بی توجهی به آخرت که منجر به عمد و عناد و گردنکشی و اصرار کافران می شود.
درب: ای پیامبر! تو فقط به رسالت بپرداز و کار آنان بما بسیار.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾ سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾ أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُخِيطٌ ﴿٥٤﴾

بگو چه نظری دارید اگر این قرآن از جانب خدا باشد و شما به آن کفر ورزیده

باشید؟ چه کسی گمراه تر خواهد بود از کسی که از حقیقت بسیار دور افتاده باشد؟ (۵۲) ای پیامبر! بزودی آیاتمان را درافق ها و همچنین در وجود خودهاشان به آنان نشان خواهیم داد تا برایشان محقق شود که آن مطالبی که قرآن مبلغ آنهاست حتماً حق است. آیا کافی نیست که پروردگارت به هر چیزی گواه است؟ (۵۳)

ای مومنان! آگاه باشید که آنها نسبت به لقاء پروردگارشان در شکی هستند و آگاه باشید که خداوند به هر چیز احاطه دارد (۵۴)

سوره جاثیه

درس: نکوهش کافران که به آیات و نعمات الهی لجبازانه و مصرانه کفر می ورزند.
درب: نمونه ای از آیات و نعمات الهی بسیار واضح و فراگیر که مورد کفران کافران قرار می گیرد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
حم ﴿۱﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿۲﴾ إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿۳﴾ وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ ذَاتِةٍ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿۴﴾ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَخْبَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿۵﴾ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿۶﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حم(۱)

ای پیامبر! فرو فرستادن این کتاب از جانب خداوند عزتمند حکیم است (۲)

البته در آسمانها و زمین آیاتی برای مومنان است (۳) و در آفرینش شما و آنچه از جنبندگان که پراکند، آیاتی برای یقین داران است (۴) و در گردش شب و روز، و روزی که خداوند از آسمان نازل کرده و بوسیله آن زمین را زنده نموده و گرداندن

بادها، آیاتی برای صاحبان عقل است (۵) این آیات خداست که بر تو میخوانیم و این کافران بعد از خدا و آیاتش به چه چیز ایمان می آورند؟ (۶)

درس: نکوهش کافران که به آیات و نعمات الهی لجبازانه و مصرانه کفر می ورزند.
درب: نمونه ای از رفتارهای کافرانه مورد نکوهش.

وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾ يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِيرُهُ
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٨﴾ وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾ مِنْ
وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ
﴿١٠﴾ هَٰذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٍ ﴿١١﴾

وای بر هر دروغزن گناه پیشه ای (۷) همان کسانی که وقتی آیات خدا را که بر آنان خوانده میشود، می شنوند گردنفرارانه بر همان رفتارهای غلط خویش اصرار میورزند مثل اینکه اصلاً آن آیات را نشنیده اند، لذا ای پیامبر! فعلاً آنها را به عذابی دردناک مژده شان ده (۸) آنها اینطورند که اگر هم از آیات ما چیزی بدانند به مسخره اش میگیرند و عذابی خفت بار خواهند داشت (۹) پیش رویشان جهنم است و نه چیزی که بدست آورده اند و نه دوستان غیر خدائی که پیدا کرده اند فایده ای برایشان نخواهند داشت (۱۰)

ای مردم! این قرآن هدایت است و کسانی که به آیات پروردگارشان کافر شده باشند عذابی از شکنجه دردناک خواهند داشت (۱۱)

درس: نکوهش کافران که به آیات و نعمات الهی لجبازانه و مصرانه کفر می ورزند.
درب: یادآوری بعضی دیگر از نعمات واضح و فراگیر الهی که مورد کفران قرار میگیرد.

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لَتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ

يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

خداوند همان است که دریا را برایتان رام کرد که به امر او در آن کشتی میرانید و از فضلش در آن میجوئید و شاید سپاس گوئید (۱۲) و آنچه را که در آسمانها و زمین است، که همه از اوست، همگی را رام شما کرد. البته در این برای مردمی که اهل تفکرند آیتی هست (۱۳)

درس: نکوهش کافران که به آیات و نعمات الهی لجبازانه و مصرانه کفر می ورزند.
درب: ای پیامبر اینک که با چنین مخالفانی روبروهستی در کاررسالت خویش با توجه به این نکات ثابت و محکم باش.

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَوَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ وَأَتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مَن بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ إِنَّهُمْ لَنُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَليُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

ای پیامبر! به مومنان بگو با کسانی که امید به روزهای ظهور آیات خاص خدا ندارند مدارا کنند، تا خداوند به وقتش کسانی را برای آنچه انجام میدهند کیفر دهد (۱۴) هر کس عمل صالح کند برفع خویش کرده و هر کس بد کند نیز همچنین. آنگاه بسوی پروردگار تان باز میگردید (۱۵)

ای پیامبر! و البته به بنی اسرائیل کتاب و حکم و پیامبری دادیم و از چیزهای پاکیزه روزیشان نمودیم و آنها را بر مردم معاصرشان برتری دادیم (۱۶) و نیز دلایل روشنی

درباره آن امر نبوت که مایه برتریشان بود به آنان دادیم. اما، قدر ندانستند و اختلاف کردند و اختلاف هم نکردند مگر پس از اینکه آن علم بسویشان آمده بود و اختلافشان هم بعلت تجاوزی بود که به حقوق یگدیگر میورزیدند و البته پروردگارت بین آنها درباره موضوع مورد اختلافشان در روز قیامت داوری خواهد نمود، و در هر حال موقعیتِ عالی شان را از دست دادند (۱۷) آنگاه تو را از آبشخوری از امرِ وحی و دین برخوردار کردیم، پس پیرویش کن و از امیال کسانی که علم ندارند پیروی مکن (۱۸) آنها در قبال خداوند نمیتوانند برایت کاری کنند و ظالمان، بعضی شان دوستان بعضی دیگرند اما خداوند دوست مومنان است (۱۹)

درس: نکوهش کافران که به آیات و نعمات الهی لجبازانه و مصرانه کفر می ورزند.
درب: ذکر چند مورد اشتباه فکری کافران که سبب آن رفتارهای مورد نکوهش می گردد.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

این، متضمن بصیرت هائی و هدایتی و رحمتی است، اما، فقط یقین داران از آن مایه های بصیرت استفاده میکنند (۲۰)

آیا آنانکه کارهای زشت را ترجیح میدهند خیال کرده اند آنان را مانند کسانی که ایمان و عمل شایسته دارند از لحاظ زندگی و مرگ یکسان قرار میدهیم؟ چه بد حکم میکنند (۲۱) خداوند آسمانها و زمین را به حق آفریده و این نوع تفکر و عمل، با جهان وجود هماهنگ نیست، بلکه، هر کسی مطابق آن حقی که آسمانها و زمین

بر اساس آن آفریده شده اند به سبب آنچه که بدست آورده اند جزا می یابند و هیچ
ستمی نخواهند شد (۲۲)

درس: نکوهش کافران که به آیات و نعمات الهی لجبازانه و مصرانه کفر می ورزند.
درب: نمونه ای دیگر از رفتارهای کافران مورد نکوهش.

أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً
فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا مَمُوتٌ وَنَحْيَا وَمَا
يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾ وَإِذَا تُثْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا
بَيِّنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبَعُوا آبَاءَنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

ای پیامبر! آیا کسانی را که امیال خویش را خدای خویش گرفته، و بی چون و چرا از
آن امیال پیروی میکنند را دیده ای؟ که همین موضوع علیرغم علمی که دارند
گمراهشان کرده و بر گوش و قلبشان مهر زده و روی چشمشان پرده قرار داده؟ فکر
میکنی غیر از خدا چه کسی میتواند امثال اینان را هدایت کند؟ به امثال آنان بگو آیا
پند نمیگیرید؟ (۲۳)

و میگویند زندگی ما، غیر از همین زندگی این جهانی چیز دیگری نیست، و زندگی
میکنیم و میمیریم و جز روزگار نابودمان نمی کند! علمی به این چیزی که میگویند
ندارند. فقط یک نوع گمانی است که میکنند (۲۴) و هنگامیکه آیات روشن ما بر آنها
خوانده میشود دلیلی ندارند مگر اینکه بگویند پدرانمان را بیاورید اگر راست میگویید
(۲۵)

درس: نکوهش کافران که به آیات و نعمات الهی لجبازانه و مصرانه کفر می ورزند.
درب: ای پیامبر! توجه آنان را به موقعیت خداوند و قدرت او، و نیز عاقبت آخرتی شان جلب کن.

﴿٢٦﴾ قُلِ اللَّهُ يُخَيِّكُم مِّمَّنْ يُمَيِّنُكُمْ ثُمَّ يُمَيِّنُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِخُ بِخَسَرِ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾

بگو خداوند است که زنده تان میکند آنگاه شما را میمیراند آنگاه در روز قیامت که شکی در آن نیست جمعتان میکند ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۲۶) و فرمانروایی آسمانها و زمین از آن خداست و روزی که قیامت بپا شود در آن روز اهل باطل زیانکار خواهند بود (۲۷)

درس: نکوهش کافران که به آیات و نعمات الهی لجبازانه و مصرانه کفر می‌ورزند.
درب: کافران در قیامت متوجه حقایق می‌شوند و می‌فهمند چه بد می‌اندیشیدند و چه بد می‌کردند.

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةٍ كُلِّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَى عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نُظِنَ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُستَقِينَ ﴿٣٢﴾ وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٣﴾ وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّاصِرِينَ ﴿٣٤﴾ ذَلِكَ بِأَنكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يَخْرُجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾

ای پیامبر! در آن روز، هر امتی را می‌بینی که به زانو در آمده اند. هر امتی بسوی کتابشان خوانده میشوند، به آنان خطاب میشود امروز جزای آنچه را که انجام میدادید میگیرید (۲۸) این آئین دادرسی ما است که به حق علیه شما سخن میگوید. البته آنچه را که قبلاً انجام میدادید نسخه برداری میکردیم (۲۹) پس کسانی که ایمان آورده و عمل صالح داشته اند پروردگارشان در رحمتش داخلشان میکند و این همان پیروزی عظیم است (۳۰) اما به کافران خطاب میشود آیا آیاتم بر شما تلاوت نشده که گردنفرازی میکردید و مجرم گشتید؟ (۳۱) و وقتی که به شما

گفته شد که وعده خدا حق است و شکی درباره قیامت نیست میگفتید قیامت چیست؟ ما آن را جز گمانی نمی پنداریم و در راه کسب یقین راجع به آن نیستیم (۳۲) و در چنان موقعیتی، بدی های اعمالشان برایشان آشکار شده و آنچه را که مسخره میکردند بر آنها فرود می آید (۳۳) و به آنان گفته میشود همانطور که شما دیدار این روز را فراموش کرده بودید ما هم امروز با شما رفتاری میکنیم که انگار شما را فراموش کرده ایم، و جایگاهتان آتش است و یاورانی ندارید (۳۴) و به آنان توضیح داده میشود که این رفتاری که امروز با شما میشود، به آن علت است که آیات خدا را به مسخره میگرفتید و زندگی دنیا فریبتان داد، پس امروز، از آن نوع رفتاری که با شما میشود، نه خارج میشوید و نه عذرتان پذیرفته میشود (۳۵)

درس: نکوهش کافران که به آیات ونعمات الهی لجبازانه و مصرا نه کفر می ورزند.
درب: ای پیامبر! توجه کافران را به نقش خداوند در زندگی آنان و موقعیت او در آسمانها و زمین جلب کن.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾ وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

و ستایش از آن خداوند است که پروردگار آسمانها و زمین و پروردگار همه جهانیان است (۳۶) و در آسمانها و زمین، بزرگی فقط از آن اوست و همو عزتمند حکیم است (۳۷)

سوره احقاف

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر می ورزند.
درب: یکی از موارد اتمام حجت همین قرآن است.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
حم ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حم(۱)

نازل شدن این کتاب از جانب خداوند عزتمند حکیم است (۲)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر می ورزند.
درب: نمونه ای از بی پایگی میانی فکری کافران.

مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُّعْرِضُونَ ﴿٣﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ إِنْ تُوْنِي بِكِتَابٍ مِّن قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴿٥﴾ وَإِذَا خَشِيَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءُ وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾

آسمانها و زمین و آنچه را که بین آنهاست جز به حق و سرآمدی معین نیافریده، و کافران از آنچه هشدار داده میشوند روگرداندند (۳)

ای پیامبر! به آنها بگو خبرم دهید: آنچه را که بجز خداوند میخوانید چه چیزی در زمین آفریده اند یا چه شرکتهی با خداوند در آسمانها دارند؟ مدرکی از کتابی آسمانی قبلی یا یک دلیل علمی بیاورید اگر راست میگوئید (۴) و چه کسی گمراه تر است از کسی که چیزی را بجز خداوند به دعا بخواند که تا روز قیامت هم جوابش را نخواهد داد و اصلا از دعاء او بیخبر است (۵) و وقتی که مردم محشور میشوند دشمنش هم میشود و نسبت به عبادتش نیز منکر میگردد (۶)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر می ورزند.
درب: ای پیامبر! اینک که با چنین مخالفانی روبرو هستی چنین بگو.

وَإِذَا تُنْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٨﴾ قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَذْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَّبِعْ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ فَأَمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

و هنگامیکه آیات روشنگر ما بر آنها خوانده میشود کافران به این حق که بسویشان آمده میگویند جادویی آشکار است (۷)

بلکه میگویند آن را افترا بسته. بگو اگر افترا بسته باشم هیچکس نمیتواند در برابر خداوند برایم کاری کند. او بهتر میداند که شما دروغ میگوئید و میداند شما در چه اموری فرو میروید. همو بعنوان گواه بین من و شما بس است و همو آمرزشگر مهربان است (۸) بگو من یک پیغمبر نوظهوری نیستم و نمیدانم با من و شما چه رفتاری خواهد شد. جز این نیست که فقط وحیی را که بمن میشود پیروی میکنم و جز هشدار دهنده ای آشکار نیستم (۹) ای کافران! بمن بگوئید اگر این قرآن از جانب خدا باشد و شما به آن کفر ورزیده باشید و یک گواه از بنی اسرائیل به مثل آن گواهی دهد و ایمان بیاورد و شما گردنفرازی کرده باشید چه؟ البته خداوند قوم ظالمان را هدایت نمیکند (۱۰)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر میورزند.
درب: خودبزرگ بینی و بی توجهی به واقعیت های آشکار از علل آن نوع لجبازی های کافران است.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِّسَانًا عَرَبِيًّا لِّنُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

و کافران راجع به مومنان میگویند اگر خیری در این دینی که این پیامبر تبلیغ میکند بود، ما آن را تشخیص میدادیم و به پیوستن به آن از پیروان این پیامبر سبقت میگرفتیم. ای پیامبر! اینک که آنها به این دین هدایت نشده و به آن نگرویده اند این حرف را میزنند و آن را یک دروغ قدیمی قلمداد میکنند (۱۱) و قبل از آن کتاب موسی رهبر مردم و رحمتی از جانب خداوند بود و این قرآن هم تصدیق کننده آن است و به زبان روشن و مفهوم نازل شده و ظالمان را هشدار و نیکوکاران را مژده میدهد (۱۲)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر میورزند.
درب: نمونه رفتار و گفتار پسندیده (که عکس رفتار و گفتار مورد نکوهش است) و نتیجه آن.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفَامُوا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءَ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

البته آنان که میگویند پروردگار ما خداوند است و سپس استقامت میورزند در قیامت نه ترسی خواهند داشت و نه در دنیا اندوهگین باشند (۱۳) آنها به پاداش اعمالی که میکردند اهل بهشتی خواهند بود که در آن جاودانند (۱۴)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر میورزند.
درب: مقایسه دو نوع رفتار مومنان و کافران و نتایج اخروی هر یک.

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾ وَالَّذِي قَالَ لَوَالِدَيْهِ أَفِ لَكُمْ أَنْ تُبْعِدَانِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلْتُ الْقُرُونِ مِن

قَبْلِي وَهِيَ يَسْتَعِينَانِ اللَّهَ وَبِئْسَ الْوَلَدَانِ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَيَقُولَنَّ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾
 أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾
 وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوفيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

و به انسان سفارش والدینش را کردیم که مادرش او را به حملی دشوار حمل کرده و به وضعی دشوار زائیده و حمل و از شیر گرفتنش سی ماه طول کشیده تا اینکه به رشد خویش و به چهل سالگی میرسد و در این موقعیت برخی ها میگویند پروردگارا موقفم کن که شکر نعمتت را که بمن و والدینم عطا کرده ای بجای آورم و عمل صالحی کنم که راضی گردی و اولادم را به صلاح بیاور که من بسوی تو بازگشته ام و از مسلمین هستم (۱۵) آنها کسانی هستند که بهترین عملشان را از آنها قبول می کنیم و از بدیهایشان درمیگذریم. آنها در زمره یاران بهشت خواهند بود. این وعده راستی است که به آنها میدهیم (۱۶)

و برخی ها هم اینطورند که به والدینشان میگویند: آه. آیا بمن میگوئید که پس از گذشت قرن‌ها از قبر خارج میشوم؟ و آنها در حالیکه به خدا پناه میبرند میگویند وای بر تو ایمان بیاور که وعده خدا حق است و او میگوید اینها چیزی جز افسانه های گذشتگان نیست (۱۷) چنین کسانی آن قول بر آنان فرود می آید. همان قولی که بر امتهای قبلی اعم از جن و انس فرود آمد که چنین کسانی زیانکارند (۱۸)

هر کس به خاطر عملش درجاتی خواهد داشت و اینکه خداوند جزای اعمالش را به طور کامل به او بدهد و از این لحاظ مورد هیچ ظلمی نخواهند شد (۱۹) و روزی که کافران بر آتش عرضه شوند به آنان گفته میشود چیزهای خوبی را که در زندگی دنیا داشتید تمام کردید و از آنها استفاده کردید. و امروز بخاطر آن گردنفرازی که به

ناحق در زمین میگردید و نیز بسبب آن گناه پیشگی که می نمودید عذابی خفت بار خواهید داشت (۲۰)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر می ورزند.
درب: نمونه رفتاری یکی از اقوام گذشته که علیرغم دریافت اتمام حجت به لجبازی کافران می پرداختند و نتیجه اش.

وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَابِ وَقَدْ خَلَّتِ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢١﴾ قَالُوا أَجِئْنَا لِنُفَكِّنَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٢﴾ قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَأَيْكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾ فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُطْرًا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾ تَدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا بَرَى إِلَّا مَسَاقِينُهُمْ كَذَلِكَ نُخَذِرُ الْقَوْمَ الْمَجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ مَكَنَّاهُمْ فِيهَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ ﴿٢٦﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَى وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾ فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً بَلْ صَلَّوْا عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْرَوْنَ ﴿٢٨﴾

ای مردم! به یاد آرید پیامبر قوم عاد را، آن هنگام که آنان را در سرزمین شان هشدار میداد، و سخنانی مانند پیامبران قبل و بعد خویش میگفت که: جز خداوند را عبادت نکنید که من نگرانان هستم که مبادا آن عذاب آن روز بزرگ بر سرتان بیاید (۲۱) قومش گفتند: آیا بسویمان آمده ای که ما را از خدایانمان جدا کنی؟ آنچه را که به ما وعده میدهی بیاور اگر راست میگویی (۲۲) و او گفت: علم آن نزد خداست و من آنچه را که به رسالت ابلاغ آن فرستاده شده ام به شما میرسانم ولی شما را قومی جاهل می بینم (۲۳) پس وقتی که دیدند نشانه های آن عذاب دارد بسوی بیابانهای آنها می آید میگفتند چیزی نیست، ابری است که بر ما خواهد بارید. نه! بلکه این همان عذابی است که شما به عجله آن را میخواستید، بادی است که در آن

عذابی دردناک است (۲۴) و چنین بود که آن باد به امر پروردگارش همه چیز را نابود کرد و طوری شد که جز خانه هایشان چیزی دیده نمیشد و ما گروه مجرمان را چنین مجازات میکنیم (۲۵) و البته به آنها قدرتهائی داده بودیم که هنوز شما به آن مقدار نرسیده اید و برای آنها نیز گوش و چشم و دل قرار داده بودیم و گوش و چشم و دلشان به دردشان نخورد هنگامیکه آیات خدا را انکار میکردند، و بر سرشان آمد آنچه را که مسخره اش میکردند (۲۶)

همچنین در دور و بر شما شهرهای دیگری هم بودند که همین رفتارها را کردند، و علیرغم آن آیات متنوعی که برای پند گرفتن و به راه صحیح بازگشتن به آنها ارائه داده بودیم، لجاجت میکردند و به همان عاقبت دچار شدند (۲۷) پس چرا آن خدایانی که به خیال خویش شرکای خداوند حساب میکردند و به آنها تقرب می جستند کمکی به آنان نکردند؟ بلکه در آن حال رویت نشانه های عذاب، گوئی که آن باصطلاح خدایانشان را به کلی از یاد بردند، زیرا آن اساسا درغی بیش نبود و افترائی که بسته بودند (۲۸)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر میورزند.
درب: ای کافران لجباز! عده ای از جن به محض یکبار شنیدن قسمتی از قرآن نه تنها ایمان آوردند بلکه خودشان برای تبلیغ این حقایق بسوی قوم خویش به فعالیت پرداختند اما شما ...

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصَبُوا لَنَا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُم مِّنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٣١﴾ وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾

و هنگامی که عده ای از جنیان را بطرفت چرخاندیم که به قرآن گوش دهند، وقتی که حاضر شدند، گفتند ساکت شوید و وقتی که تمام شد بسوی قومشان برگشتند و هشدارشان میدادند (۲۹) میگفتند ای قوم! مطالب کتابی را شنیدیم که بعد از موسی نازل شده که تصدیق کننده قبل از خویش است و بسوی حق و بسوی طریقی مستقیم هدایت می کند (۳۰) ای قوم! دعوت کننده خدا را اجابت کنید و به او ایمان بیاورید تا برخی از گناهانتان را بیامرزد و از عذاب دردناک پناهتان دهد (۳۱) و کسانی که دعوت کننده خدا را اجابت نکنند نمیتوانند خدا را عاجز کنند و بجز خدا هیچ سرپرستی ندارند و در گمراهی آشکارند (۳۲)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر میورزند.
درب: توجه آنان را به قدرت خداوند و عاقبتشان در آخرت جلب کن.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَغَيِّ خَلْقَهُنَّ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُغَيِّ الْمَوْتَى بَلَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَى وَرَبَّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾

آیا نمی بینند که خداوندی که آسمانها و زمین را آفرید و از آفرینش آنها خسته نشده، قادر است مردگان را زنده کند؟ بلی البته او بر همه چیز تواناست (۳۳) و روزی که کافران بر آتش عرضه شوند از آنان سؤال میشود آیا این حق نیست؟ میگویند آری قسم به پروردگارمان که حق است، گوید بعلت آن کفری که میورزیدید این عذاب را بچشید (۳۴)

درس: نکوهش کافران اعم از گذشته و حال که علیرغم دریافت دلایل کافی و اتمام حجت باز هم لجبازانه کفر میورزند.
درب: ای پیامبر! اینک که با چنین مخالفانی روبرو هستی صبر پیشه کن.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ فَبَلَّغْ فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

پس ای پیامبر! همانگونه که فرستادگانِ صاحب عزم صبر کردند تو نیز صبر کن، و در باره آنها عجله مکن. روزی که آنچه را که به آنان وعده داده میشود ببینند گویی که چیزی بیش از ساعتی از روز درنگ نکرده باشند. این یک پیام رسانی است، آیا جز قوم گناه پیشه هلاک میشوند؟ (۳۵)

سوره مؤمن

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: توجه به مطالب این قرآن، و صفات بخشندگی و پیگیری الهی، رافع لجبازی و کفر می شود.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
حم ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾ غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حم (۱)

فرو فرستادن این کتاب از جانب خداوند عزتمند دانا است (۲)

همان خداوندی که آمرزشگر گناه و توبه پذیر است، در پیگیری شدید، و صاحب قوت است، خدائی جز او نیست، و سرانجام همه چیز و همه کس بسوی اوست (۳)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: تکذیب پیامبران مطلب جدیدی نیست، اما از حد که بگذر سبب نابودی در دنیا و عذاب آخرت می شود.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْزُوكَ تَقْلُبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٤﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْنَاهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾

غیر از کافران در آیات الهی مجادله نمی کنند، پس ای پیامبر رفت و آمد و قدرت و شوکت شان فریبت ندهد (۴)

قبل از آنها قوم نوح و گروه های بعدشان نیز تکذیب کردند و هر گروهی برای پیغمبرشان توطئه میکردند تا بگیرندش و او و پیروانش را نابود کنند، و به باطل مجادله میکردند تا حق را از بین ببرند، اما بگرفتمشان و ببینید پیگیریم چگونه بود؟ (۵)

حکم پروردگارت بر کافران اینگونه فرود میآید و آنها علاوه بر عقوبت این دنیائی اهل آن آتش هم هستند (۶)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: کارگزاران جهان خواهان موفقیت نهایی مومنانند.

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾ رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

ملائکه ای که در مرکز کنترل و هدایت جهان خدمت میکنند، و اطرافیانسان، پروردگارشان را به ستایش تسبیح میکنند و به او ایمان دارند و برای مومنان

درخواست رشد می کنند و میگویند پروردگارا! وسعت علم و رحمت تو همه چیز را فرا گرفته، پس توبه کاران را که راه توصیه شده تو را میروند ببخش و آنها را از عذاب جهنم حفظ فرما (۷) پروردگارا! آنها و شایستگان پدران و همسران و فرزندانیشان را به آن بهشتهای جاودان که وعده شان دادی درآر، که عزتمند حکیمی (۸) و از بدیها حفظشان کن و کسی را که تو از بدیها حفظش کنی در آنروز مورد لطف و رحمت است و آن همان پیروزی بزرگ است (۹)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: نکوهش شدیدتر هنگامی خواهد بود که جهان آخرت برپا شود و آنها ببینند چه بر سر خود آورده‌اند.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَمَقْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾ قَالُوا رَبَّنَا أَمَتْنَا اثْنَتَيْنِ وَأَخْيَرْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَخَذَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴿١٢﴾ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾ فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾ رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْزِلَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾

در قیامت کافران را ندا میدهند: ای کسانی که کفر ورزیدید! البته خشم خداوند از خشمستان بر خودتان بزرگتر است، زیرا به ایمان دعوت میشدید اما کفر می ورزیدید (۱۰) میگویند پروردگارا! دوبار ما را میراندی و دوبار زنده مان کردی. به گناهانمان معترفیم. آیا برای خروج از این موقعیت راهی داریم؟ (۱۱) به آنان گفته میشود این موقعیت تان به آن سبب است که وقتی خداوند به تنهائی خوانده میشد کفر میورزیدید و اگر با او شریک قرار میدادند قبول می کردید. اینک، همانطور که می بینید حکم از آن خداوند بلند مرتبه است (۱۲)

ای مردم! از کسانی که به چنان وضعیتی دچار خواهند شد مباشید و همواره توجه کنید که اوست که آیاتش را به شما مینمایاند و از آسمان برایتان روزی میفرستد، و البته فقط کسانی که توبه و بازگشت میکنند پند میگیرند (۱۳)

پس ای مردم! خداوند را در حالیکه دین خویش را برای او خالص کرده اید بخوانید حتی اگر کافران بدشان بیاید (۱۴)

خداوند همان کسی است که بلند مرتبه صاحب عرش است که روح را از امر خویش به هر کس از بندگانش که لیاقت داشته باشد به وحی میفرستد، تا به آن روز دیدار هشدار دهد (۱۵)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: توجه نکردن به عاقبت آخرتی سبب بروز رفتار قابل نکوهش است.

يَوْمَ هُمْ تَارِضُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾ الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾ وَأَنْذَرْتَهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاطْمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حِمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْءًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

روزی که همه چیزها نمایان شود، که چیزی از آنها بر خداوند پوشیده نیست. در آن روز به همگان خطاب میشود که امروز فرمانروایی از آن کیست؟ و همگی جواب خواهند داد از آن خداوند یگانه مقتدر است (۱۶) و در آن روز اعلام میشود امروز هر کسی به آنچه که کرده پاداش داده میشود، و هیچ ظلمی نخواهد بود، که خداوند در حساب سریع است (۱۷)

ای پیامبر! راجع به آن روز که نزدیک خواهد شد همدارشان ده. هنگامی که جان به گلوگاه میرسد، خشم خود را فرو میخورند، در آن موقعیت ظالمان هیچ حمایت کننده ای و هیچ شفاعت کننده ای که سخنش پذیرفته شود نخواهند داشت (۱۸) ای مردم! بدانید که خداوند حتی به نگاه های زیر چشمی تان و آنچه در دلها میگذرانید نیز آگاه است (۱۹) خداوند به حق قضاوت میکند ولی آنهایی که برخی از مردم به خطا غیر از او عبادت میکنند هیچگونه تاثیری ندارند، ای مردم! بدانید که خداوند شنوای بیناست (۲۰)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: توجه نکردن به عاقبت تکذیبگران پیشین سبب بروز رفتار قابل نکوهش است.

أَوْ لَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً
وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ
تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

ای پیامبر! آیا اینان در زمین نمیگردند تا ببینند عاقبت پیشینیانشان چه شد؟ همانها که از اینان، هم قوی تر بودند، و هم آثار بیشتری بجا گذاشتند، اما خداوند بسبب گناهانشان بگرفتشان و کسی نبود که در مقابل خداوند بتواند برایشان کاری کند (۲۱)

و البته حقشان هم همین بود، زیرا پیغمبرانشان با دلایل روشن بسویشان می آمدند اما آنها کفر میورزیدند و خداوند هم میگرفتشان که او قوی و در پیگیری شدید است (۲۲)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: نمونه ای از لجبازی اقوام پیشین

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ

﴿٢٤﴾ فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَنْبَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾ وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾ وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْذِبْ فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكْ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدْكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾ يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾ مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَهَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾ وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾ يَوْمَ تُنْزَلُونَ مُذِيرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبِيرٌ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٌ ﴿٣٥﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾ أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ فَأَطْلُعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ زَيَّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٧﴾ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِيكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾ يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾ وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾ تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْغَرِيزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾ لَا جَزْمَ لَكُمْ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدْنَا إِلَى اللَّهِ وَالْأَلْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾ فَسْتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفُوضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾ فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَخَاقٍ بَالٍ فِرْعَوْنَ سُوءَ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

و موسی را نیز با آیاتمان و دلایل روشن فرستادیم (۲۳) بسوی فرعون و هامان و قارون. اما گفتند او جادوگری بسیار دروغگو است (۲۴) و هنگامیکه با حق از جانب ما بسویشان رفت گفتند هر کس که به او ایمان آورد پسرانشان را بکشید و زنان و

دخترانشان را نگهدارید و البته این حيله آن کافران به نتیجه نرسید و نتوانستند چنان کنند (۲۵) و فرعون به مجلس حکومتی خویش گفت بگذارید موسی را بکشم، تا پروردگارش را بخواند، زیرا میترسم آئین شما را تغییر دهد، یا در زمین آن فساد را بوجود بیاورد (۲۶) و موسی گفت پناه میبرم به پروردگارم که پروردگار شما هم هست از هر متکبری که به روز حساب ایمان ندارد (۲۷)

و شخصی از فرعونیان، که ایمانش را پنهان میداشت، گفت آیا مردی را فقط به این خاطر که میگوید پروردگارم خداوند است، و تازه از جانب پروردگارتان دلائل روشنی هم برایتان آورده است، میکشید؟ تازه اگر دروغگو هم باشد همان دروغ کارش را میسازد، اما اگر راست بگوید بعضی از آن چیزهایی که ادعا میکند به شما میرسد. البته خداوند هیچ اسرافکار دروغگویی را هدایت نمیکند (۲۸) ای مردم امروز شما در این سرزمین غالبید. اما اگر خشم خدائی بسویمان بیاید چه کسی کمکمان میکند؟

فرعون گفت رأی من همین است که گفتیم و شما را جز به راه رشد هدایت نمیکنم (۲۹)

و آن مومن گفت: ای مردم میترسم بر سر شما همان بیاید که بر سر آن گروه های پیشین آمد (۳۰) مثل آن روشی که با قوم نوح و عاد و ثمود و بعدی ها رفتار شد و البته خداوند خواستار هیچ ظلمی نسبت به بندگان نیست (۳۱) ای مردم برای شما از روز قیامتی که مردم همدیگر را صدا میزنند میترسم (۳۲) روزی که روی برمیکردانید و میگریزید. اما از عذاب خدا هیچ پناهگاهی نخواهید داشت و کسی را که خداوند همراه کند هیچ هدایت کننده ای نخواهد داشت (۳۳)

و قبلا هم یوسف با دلایل روشن بسویتان آمده بود اما شما همواره در شک بودید تا اینکه هلاک شد. آنگاه گفتید خداوند هرگز پس از او پیغمبری بر نخواهد گزید و خداوند هر اسرافگر شکاکی را چنین گمراه میکند (۳۴) همانها که در آیات خدا بدون دلیلی که به سویشان آمده باشد مجادله می کنند. که این سببِ بوجود آمدن خشم بزرگی نزد خداوند و مومنان است. چنین است که خداوند بر قلب هر متکبر جباری مهر میزند (۳۵)

و فرعون گفت ای هامان برایم قصر بلندی بساز شاید به آن اسباب برسم (۳۶) همان اسباب آسمانها. تا اینکه به خدای موسی اشراف پیدا کنم. چونکه گمان میکنم دروغگو باشد

و چنین بود که عمل زشت فرعون برایش زیبا جلوه داده شد و او را از راه درست بازداشت و حيله فرعون مگر در جهت نابودیش عمل نکرد (۳۷)

و آن مومن گفت ای مردم مرا پیروی کنید تا شما را به راه رشد هدایتان کنم (۳۸) ای مردم جز این نیست که این زندگی دنیا برخورداریی اندک است اما آخرت خانه قرارگاه همیشگی است (۳۹) هر کس که عمل بدی کند فقط به مثل آن مجازات میشود اما هر کس که عمل شایسته ای کند چه زن باشد و چه مرد، و ایمان هم داشته باشد، داخل بهشت میشود که در آن بی حساب روزی خواهد داشت (۴۰) ای مردم! چه تان شده که من شما را به سوی نجات دعوت میکنم اما شما مرا به سوی آتش میخوانید؟ (۴۱) مرا میخوانید که به خداوند کفر ورزم و چیزی را که علمی به آن ندارم با او شریک کنم و من بسوی آن عزتمند آمرزشگر دعوتتان میکنم (۴۲) چیزی که هست این است که آنچه شما مرا به آن میخوانید، نه در دنیا و نه در آخرت شایستگی ندارد، و بازگشتگاه همگی بسوی خداوند است و اسرافگران هم یاران آتشند (۴۳)

البته بزودی بیاد خواهید آورد که چه به شما میگفتم. و من البته کارم را به خداوند واگذار میکنم که خداوند به بندگانش بینا است (۴۴) پس خداوند از بدیهای آنچه که راجع به او حیلہ میکردند حفظش کرد و آن عذاب بد بر آل فرعون فرود آمد (۴۵) آن آتش، صیحگاهان و شامگاهان بر آنها عرضه میشود و روزی هم که قیامت بپا شود ندا میشود آل فرعون را به عذاب شدید داخل کنید (۴۶)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: کافران به چنین عاقبتی بی اعتنا می باشند.

وَإِذْ يَتَحَاوُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾ وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِحِزَّتِهِمْ أَذْعَوْا رُبُّكُمْ يَخَفُ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾ قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنْ تُأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَى قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْرِضُهُمْ وَهُمْ اللَّعْنَةُ وَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

ای مردم! هنگامی را درنظر بیاورید که کافران در آتش مجادله میکنند و ضعیفاء به گردنکشان میگویند ما تابع شما بودیم آیا حالا چیزی از آتش را از ما رفع میکنید؟ (۴۷) گردنکشان میگویند ما همگی با هم در آن هستیم. این خداوند است که بین بندگان حکم کرده است (۴۸) و همگی آنها که در آتش هستند به نگهبانان جهنم میگویند از پروردگارتان بخواهید یک دوره از عذاب را بما تخفیف دهد (۴۹) میگویند آیا پیغمبرانتان با دلیل های روشن بسویتان نیامدند؟ میگویند بلی. آنها به طعنه میگویند پس خودتان از آن خدایانتان که در دنیا عبادتشان میکردید بخواهید که برایتان چنین کنند. و البته خواستن کافران، در آن شرایط بی فایده است (۵۰)

البته ما پیغمبران خویش و نیز کسانی را که در زندگی دنیا ایمان آوردند در روزی

که گواهان به گواهی بپا میخیزند یاری میکنیم (۵۱) روزی که معذرت خواهی
ظالمان سودشان نمیدهد و لعن و سرای بد خواهند داشت (۵۲)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: ای پیامبر در مقابل مشکلات رسالت صبر کن. به خدا پناه بر. موفقیت نهایی از آن توست.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾ هُدًى وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعِشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ إِنَّ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَّا هُمْ بِبَالِغِيهِ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

ما به موسی آن هدایت و به بنی اسرائیل نیز آن کتاب را دادیم (۵۳) که حاوی
هدایت و پندی برای خردمندان است (۵۴)

پس ای پیامبر! بر مشکلات رسالت صبر کن. وعده خداوند البته حق است و برای
خطاهایت استغفار کن و پروردگارت را صبحگاهان و شامگاهان به ستایش تسبیح
گوی (۵۵)

ای پیامبر! آنانکه بدون اینکه دلیلی بسویشان آمده باشد در آیات خدا مجادله
میکنند جز این نیست که در دلهاشان تکبری هست. آنها به دلخواه خویش نمیرسند.
پس به خدا پناه بر که او شنوای داناست (۵۶)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: عمده علل صدور اعمال قابل نکوهش غفلت از قدرت خداوند و امکان ایجاد آخرت بوسیله
اوست.

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرَ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾ وَمَا
يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾
إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

البته آفرینش آسمانها و زمین از آفرینش مردم مهم تر است ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۵۷) و کور و بینا، و نیز آنانکه ایمان و عمل صالح دارند و بدکاران، مساوی نیستند، ای کافران! چقدر پند پذیری تان کم است (۵۸) البته قیامت حتما می آید و شکی در آن نیست، ولیکن اکثر مردم ایمان ندارند (۵۹)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: بی توجهی به خداوند و آیات و الطاف و نعمات او یکی از علل مهم رفتارهای کافرانه است.

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لَتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾ ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾ كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٣﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾ قُلْ إِنِّي هُبْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لَتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يَتَوَفَّى مِنْ قَبْلٍ وَلَتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

ای پیامبر! به مردم بگو پروردگارتان گفت فعلا عبادتتان این باشد که مرا صمیمانه صدا کنید تا اجابتتان کنم. آنانکه از عبادتم گردنفرای می کنند بزودی بخواری داخل جهنم خواهند شد (۶۰) من همان کسی هستم که شب را برایتان مایه آرامش و روز را روشنی بخش ساخت. و البته نسبت به مردم بخشنده است لیکن اکثر شان شکر نمیگزارند (۶۱) من که چنینم، خداوند پروردگارتانم. همه چیز را آفریده ام. خدائی جز من نیست. پس به کجا منحرف میشوید (۶۲)

علت اینکه بعضی ها اینقدر منحرف میشوند در اثر این است که به آیات خداوندی دشمنی میکنند (۶۳)

خداوندتان است که زمین را برای شما قرارگاه و آسمان را بنا کرد و شما را صورتگری و صورتهایتان را نیکو نمود و از چیزهای خوشایند روزیتان داد. این خداوند پروردگارتان است. چه پر فایده است پروردگار جهانیان (۶۴) زنده است. خدائی جز او نیست. پس او را در حالی که دین خویش را برای او خالص می کنید به دعا بخوانید. ستایش مخصوص اوست که پروردگار جهانیان است (۶۵)

ای پیامبر! بگو نهی شده ام آنهایی را که شما غیر از خدا میخوانید عبادت کنم. آنهم پس از اینکه این دلیلهای روشن از سوی پروردگارم به سویم آمده، بلکه مأمور هستم که تسلیم پروردگار جهانیان باشم (۶۶)

همو که شما را از خاک آفرید، سپس از نطفه ای، و سپس از علقه ای، و سپس بصورت طفلی در آورد، سپس به حدی از قوت، و سپس تا به پیری میرسید. بعضی از شما قبل از آن و بقیه تا سرآمدی معین فوت می نمائید و شاید تعقل کنید (۶۷) هموست که زنده میکند و میمیراند. و هنگامی که امری را بگذرانند جز این نیست که به آن میگوید «باش» و سپس آن میشود (۶۸)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: بی توجهی به خداوند و آیات و الطاف و نعمات او یکی از علل مهم رفتارهای کافرانه است.

أَلَمْ تَر إِلَى الَّذِينَ جَاءَدُوا فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى يُصْرِفُونَ ﴿٦٩﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أُرْسِلْنَا بِهِ
رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾ إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾ فِي الْحَمِيمِ
ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا
عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾ ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ

فِي الْأَرْضِ بَعَثَ الْخَقِّ وَمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

ای پیامبر! آیا ندیدی کسانی که در آیات خدا مجادله میکنند به کجا منحرف میشوند؟ (۶۹) همانها که آن کتاب و آنچه رسولانمان برای ابلاغ آن آمده اند را تکذیب می کنند و بزودی خواهند فهمید (۷۰)

وقتی که غل ها و زنجیرها بر گردنهایشان قرار گرفت و کشیده شدند (۷۱) در آب جوشان، آنگاه در آتش بیفتادند (۷۲) آنگاه به آنها گفته میشود کجا هستند آن چیزهائی که غیر خدا شریک میگرفتید (۷۳) میگویند گمشان کردیم. بلکه قبلا هم چیزی را به شرک نمیخواندیم. خداوند کافران را چنین گمراه میکند (۷۴) به آنها گفته میشود این به آن سبب است که شما در زمین به ناحق شادی میکردید و در آن شادی ناحق افراط هم میکردید (۷۵) اینک داخل درب های جهنم شوید که در آن جاودان خواهید بود و جایگاه متکبران چه بد است (۷۶)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: ای پیامبر در مقابل مشکلات رسالت پایداری کن.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعُدُّهُمْ أَوْ نَتَوَقَّعُكَ فَإِنَّا يَرْجِعُونَ ﴿٧٧﴾
وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

و خودت هم ای پیامبر صبر کن. وعده خداوند البته حق است. پس، چه برخی از آنچه را که به آنان وعده میدهیم به تو نشان دهیم، و چه تو را بوسیله وفات دریابیم، در هر حال آنها بسوی ما باز میگردند (۷۷) و البته رسولانی قبل از تو فرستادیم. از میان آنها قصه کسانی را برایت گفتیم وقصه کسانی را هم نگفتیم وهیچ رسولی را نمیرسد که جزبه فرمان خدا معجزه ای بیاورد. پس وقتیکه امر خدا آمد بین آنها به

حق قضاوت خواهد شد و در آن هنگام اهل باطل زیانکار خواهند بود (۷۸)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: بی توجهی به الطاف و نعم الهی سبب صدور افعال قابل نکوهش است.

اللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبَلَّغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

خداوند است که چارپایان را برایتان قرار داد که از آنها سواری بگیرید و نیز از آنها بخورید (۷۹) و در آنها منافعی دارید و بوسیله آنها به حوادثی که دارید میرسید و بر آنها و بر کشتی ها سواری شوید (۸۰) و خداوند اینگونه آیاتش را به شما می نمایاند. پس کدامیک از آیاتش را انکار می کنید؟ (۸۱)

درس: نکوهش کافران که علیرغم الطاف و نعمات الهی با اصرار و لجبازی باحق مخالفت می کنند.
درب: بی توجهی به نعمات الهی و عبرت نگرفتن از سرنوشت کفار قبلی، خودبینی و خودپسندی، و ایمان نیابردن تا دیدن نشانه های عذاب، از جمله رفتارهای کافران مورد نکوهش است.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَخَافَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨٣﴾ فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾ فَلَمْ يَكْ يَنْفَعَهُمْ إِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سَبَّ اللَّهُ الَّذِي قَدْ خَلَقَ فِي عِبَادِهِ وَحَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

ای پیامبر! آیا در زمین نگشتند تا ببینند عاقبت پیشینیان چگونه بوده؟ همانها که از اینها زیادتر بودند و قدرتشان و آثاری هم که از خود بجا گذاشته بودند بیشتر بود. و آنچه بدست آورده بودند کمکی به آنها نکرد (۸۲) و هنگامیکه رسولانشان با دلایل روشن بسویشان آمدند، به علم و قدرت ناچیزی که نزد خویش داشتند می نازیدند، اما آنچه که مسخره میکردند بر آنها فرود آمد (۸۳) اما هنگامیکه سختی ما را دیدند

گفتند به خدای واحد ایمان آوردیم و به آنچه شرک میورزیدیم کافریم (۸۴) ولی ایمانشان، پس از اینکه سختی ما را دیدند، کمکی به آنها نمیکند. و در آن هنگام کافران زیانکار خواهند بود، این سنت خداست که درباره بندگان قبل از مقرر شده است (۸۵)

سوره یس

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: یکی از مهمترین الطاف الهی خود این قرآن است.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
یس ﴿۱﴾ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ﴿۲﴾ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿۳﴾ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿۴﴾ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿۵﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

یس (۱)

قسم به قرآن پر حکمت (۲) که تو حتماً از فرستادگان الهی میباشی (۳) که بر جاده ای مستقیم قرار داری (۴) با قرآن فرو فرستاده آن خدای پیروزمند مهربان (۵)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: توصیف مختصری از کافران مورد نکوهش.

لِنُذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿۶﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿۷﴾ إِنَّا جَعَلْنَا فِيْ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ﴿۸﴾ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿۹﴾

تا هشدار دهی مردمی را که به پدرانشان هشدار داده نشد و آنها غافلند (۶) البته آن قانون الهی بر اکثرشان فرود آمد و آنها ایمان نمی آورند زیرا در نپذیرفتن پیام تو

لجبازی میکنند و بالاخره شکست میخورند (۷) آنها گرفتارانی هستند که گوئی در گردنهایشان غُل هائی باشد که تا چانه هایشان را هم گرفته باشد که دیگر نتوانند گردنهایشان را تکان دهند (۸) و جلوییشان و پشت سرشان نیز سدی قرار داشته باشد که دیگر نتوانند بینند (۹)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: ای پیامبر در چنین حوزه ماموریتی، مسئولیت تو فقط تذکر به پیروانت است.

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ
بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ
شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٢﴾

و با این حالی که اینها دارند برایشان فرقی نمیکند که هشدارشان بدهی یا ندهی در هر حال ایمان نخواهند آورد (۱۰)

جز این نیست که تو فقط موفق به تاثیر هشدار در کسانی میشوی که از آن پندها که در قرآن است پیروی کنند و بطور نهانی از خداوند رحمان بیم داشته باشند، و لذا آنها را به آمرزشی و پاداشی گرامی مژده شان ده (۱۱)

البته ما همگان را پس از مرگ زنده میکنیم و حساب آنچه را که از پیش برای زندگی اخروی خویش فرستاده اند و همچنین حساب آثارشان را داریم و همه چیز را در جایگاهی مهم به دقت شماره میکنیم (۱۲)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: مثالی از اقوام گذشته که آنها هم مثل اینها بودند و عاقبتشان هم چنین شد.

وَاصْرَبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾ إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾ قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾ قَالُوا إِنَّا نَطَّيَّرُكُمْ بِكُم لَنْ نَنْتَهُوا لِنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُم مِمَّا عَذَابُ آلِيمٍ ﴿١٨﴾ قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ أَنْنَ دُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾ وَجَاء مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾ اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾ أَأَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ بِضُرٍّ لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُون ﴿٢٣﴾ إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾ إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْتَمِعُوا ﴿٢٥﴾ قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُودٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٢٨﴾ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَبْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴿٢٩﴾ يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ وَإِنْ كُلٌّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾

ای پیامبر! برای لجبازان مخالف رسالت مثالی از شهروندانی که آن فرستادگان بسویشان آمده بودند بزن (۱۳) هنگامی که آن دو نفر را بسویشان فرستادیم و تکذیبشان کردند آنگاه آنها را با نفر سوم تقویت کردیم و گفتند ما بسوی شما فرستاده شده ایم (۱۴) آنها گفتند شما جز بشری مانند خودمان نیستید و خداوند بخشنده هم هیچ چیزی نفرستاده و شما هم دروغ میگوئید (۱۵) آن رسولان گفتند پروردگارمان میداند که ما بسویتان فرستاده شده ایم (۱۶) و بر عهده ما جز پیام رسانی آشکار نیست (۱۷) گفتند شما را به فال بد گرفتیم. اگر بس نکنید حتماً سنگسارتان می کنیم و از جانب ما عذابی دردناک به شما خواهد رسید (۱۸) گفتند فال بد زدن خرافه ای است که از جانب خودتان است، آیا این رفتاری است که هنگام پند گرفتن می کنید؟ بلکه شما اسرافگیرید (۱۹) و مردی از دورترین نقطه شهر شتابان بسوی آنان آمد و گفت ای مردم فرستادگان خدا را پیروی کنید (۲۰) کسانی را که خودشان هدایت شده هستند و از شما مزدی هم نمیخواهند (۲۱) و در باره خویش گفت که من به آنان ایمان آورده ام زیرا چرا خداوند را که خلق کرده

عبادت نکنم؟ و او کسی است که هم من و هم شما بسوی او باز میگردید (۲۲) آیا مانند شما بجز او خدایانی بگیرم که اگر خداوند رحمان خواست مرا به ناراحتی بیندازد، نه شفاعتشان فایده ای به حالم داشته باشد و نه بتوانند نجاتم دهند؟ (۲۳) در آنصورت در گمراهی آشکار خواهم بود (۲۴) پس شاهد باشید که من به پروردگار واقعی تان که خداوند باشد ایمان آورده ام (۲۵) اما آن مردم او را کشتند

و پس از قتل او به او خطاب شد: داخل بهشت شو و او با حسرت می گفت: کاش قومم میدانستند (۲۶) که پروردگارم چگونه مرا آمرزید و مرا از گرمی ها قرار داد (۲۷) و پس از او بر آن قوم هیچ لشکری از رحمت های الهی از آسمان نفرستادیم و اصلاً در قصد آن که فرستنده چنین چیزی باشیم نبودیم (۲۸) و بلکه آنچه فرستادیم جز صدایی بسیار بلند نبود و آن قوم ناگهان نابود شدند (۲۹) افسوس بر آن قوم! زیرا که هیچ رسولی بسویشان نیامد مگر اینکه مسخره اش میکردند (۳۰) آیا آن مردم از سرنوشت اقوام پیشین که به هلاکت دستجمعی دچار شده بودند و دیگر کسی امکان دسترسی به آنان ندارد آگاه نبودند؟ (۳۱) و البته همگی آنها در قیامت نزد ما احضار خواهند شد (۳۲)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: یادآوری بعضی نعمتهای الهی که همه غرق در آنها هستند و بهمین دلیل ممکن است از آنها غافل شوند و رفتار کافران در پیش گیرند.

وَأَيَّةٌ هُمْ الْأَرْضَ الْمَيْتَةَ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾ سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَأَيَّةٌ هُمْ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ هَذَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْشُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾ وَأَيَّةٌ

هُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾ وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيحَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٣﴾ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

و برای آنها نشانه ای است که زمین مرده را با بارش باران بهاری زنده میکنیم و از همان زمین دانه بیرون می آوریم که از آن میخورند (۳۳) و باغهای از درختهای خرما و انگور در آن قرار میدهیم و در میان آن چشمه هایی میشکافیم (۳۴) تا از نتیجه این نعمت ها و یا تغییراتی که در آنها میدهند و چیزهای جدیدی به وجود می آورند بخورند، آیا شکر نمی گزارند؟ (۳۵) منزّه است کسی که تمامی جفتهها را آفرید چه از آنچه از زمین میروید و چه از خودهاشان و چه از چیزهایی که نمی دانند (۳۶) و این هم برایشان نشانه ای است که روز را از شب بیرون میکشیم و آنگاه در تاریکی قرار میگیرند (۳۷) و نیز اینکه خورشید بسوی قرارگاه خویش در جریان است نیز نشانه دیگری است از علم و قدرت ما، این ها نمونه هایی از تقدیرات ما است که پیروزمند دانائیم (۳۸) و برای ماه نیز منزل هائی مقرر کرده ایم تا اینکه پس از طی آنها وقتی که به انتهای دوره ماهانه خویش رسید به شکل خمیده ای چون شاخکی خشک، مانند هسته خرما، به نظر آید (۳۹) نه خورشید را میرسد که ماه را دریابد و نه شب از روز سبقت میگیرد و هریک در مداری شناورند (۴۰) و نیز برایشان نشانه ای است که اولادشان را در کشتی ها حمل می کنیم (۴۱) و برایشان مانند آن را از حیوانات آفریدیم که سوارش میشوند (۴۲) و اگر بخواهیم کشتی ها را غرق می کنیم در آنصورت نه فریادرسی خواهند داشت و نه کسی که نجاتشان دهد (۴۳) مگر اینکه رحمتی از جانب ما بصورتی دیگر بفریادشان برسد که تا مدتی برخوردار باشند (۴۴)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: روگردانی از آیات الهی و سنگدلی نسبت به فقرا از جمله سببهای ارتکاب اعمال قابل نکوهش است.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أطعمه إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٧﴾

و هنگامیکه به آنان گفته شود درباره آنچه در آینده قیامتی خویش خواهید داشت، و نیز از نتایج کارهای نامقبولی که در گذشته کرده اید پروا کنید شاید مورد رحمت واقع شوید، ناراحت میشوند (۴۵) و هیچ آیه ای از آیات پروردگارشان به آنان نمیرسد مگر اینکه از آن روی میگردانند (۴۶) و هنگامی که به آنان گفته شود از آنچه خداوند روزیتان کرده به فقرا بخشش کنید، به مومنان می گویند آیا کسی را غذا دهیم که اگر خدا می خواست خودش خودش غذایش میداد؟ شماها در گمراهی آشکارید (۴۷)

درس: نگوشت کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: آنها با این رفتارها خود را به چنین نتیجه ای دچار می کنند، در حالی که مومنان به چنین سعادت می رسند.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَى أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾ إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدُنَّا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾ فَالْيَوْمَ لَا تَفْطِنُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَحْزَنُ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾ إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَكِهِونَ ﴿٥٥﴾ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَنْهَارِ مُتَّكِئُونَ ﴿٥٦﴾ هُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَهُمْ مَا يَدَّعُونَ ﴿٥٧﴾ سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾ وَامْتَنَّاوْا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾ أَلَمْ أَعْهِدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾ وَأَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَفْقَهُونَ ﴿٦٢﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾ اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾ الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾

و میگویند این وعده قیامت که صحبتش را می کنید کی است اگر راست میگویید؟
(۴۸)

با این سخنان گوئی دعوت کننده چیزی میشوند که جز یک فریاد مهیب نیست که در همان حالی که دارند بگو مگو می کنند، ممکن است فراگیرشان شود (۴۹) که نه فرصت خواهند داشت وصیتی کنند و نه بسوی اهل خویش برگردند (۵۰) و بهتر است نگران روزی باشند که در آن شیپور آسمانی دمیده میشود تا فوراً از قبرهاشان بسوی پروردگارشان بتندی روان شوند (۵۱) در آن حال خواهند گفت وای بر ما چه کسی ما را از خوابگاه مان برانگیخت؟ جواب خواهند شنید که این همان وعده خداوند است و پیامبران نیز راست میگفتند (۵۲) آن جز فریاد بلندی نخواهد بود و آنها ناگهان همگی در پیشگاه حق حاضر خواهند بود (۵۳) در آن هنگام به آنان خطاب میشود امروز به هیچ کس ظلمی نمیشود و فقط جزای اعمالی را که انجام میدادید دریافت میکنید (۵۴)

البته بهشتیان در آن روز مشغولیت های لذت بخشی خواهند داشت (۵۵) خودشان و همسرانشان در سایبان هائی بوده و بر تخت هائی تکیه خواهند زد (۵۶) در آنجا میوه هائی و نعمت هایی دیگر که بخواهند برایشان فراهم خواهد بود (۵۷) واز آن مهمتر، پیامی اطمینان بخش از جانب پروردگار مهربان شان خواهند داشت (۵۸)

آنگاه به برخی خطاب میشود ای گناهکاران! اینک از سایر مردم جدا شوید (۵۹) به آنان عتاب میشود که ای آدمیان! مگر قرار نبود پیروی شیطان نکنید که او دشمن آشکارتان است؟ (۶۰) و اینکه فقط مرا اطاعت کنید که جاده مستقیم همین است؟ (۶۱) و البته شیطان گروههای زیادی از شما را گمراه کرد آیا تعقل نمی کردید؟ (۶۲) این همان جهنمی است که به شما وعده داده میشد (۶۳) امروز بسبب کفری

که میورزیدید به آن درآئید (۶۴)

در آن روز بر دهانهایشان مهر میخورد و دستهایشان به سخن درمیآیند و پاهایشان گواهی میدهند که چه انجام میداده اند (۶۵)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: یادآوری گوشه دیگری از نعمت های الهی که چون به آنها عادت داریم از آنها غفلت می کنیم.

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾ وَمَنْ نَعْمِرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٦٩﴾ لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقِّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾ وَكُنَّ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

و اگر خداوند میخواست میتوانست بینائی شان را در همین دنیا از بین ببرد و در آنصورت نمیتوانستند راه مطمئن را بیابند (۶۶) و نیز اگر میخواست در همان موقعیتی که بودند مسخ شان میکرد که نه راه پیش و نه راه پس داشته باشند (۶۷) ای مردم! آیا تعقل نمیکنید که کسی را که عمر طولانی به او میدهیم از لحاظ خلقت واژگونه اش می کنیم؟ (۶۸)

آیا توجه ندارید که به او که پیامبران است شعر نیاموختیم و درخور او هم نیست؟ بلکه آن قرآنی که به او وحی کرده ایم چیزی جز پندی و خوانندگی روشن نیست؟ (۶۹) تا هر که را که زنده است هشدار دهد و آن حکم هم بر کافران فرود آید؟ (۷۰)

آیا ندیدید که ما به قدرت خویش برایتان چارپایانی آفریده ایم که مالک آنها

میشوید؟ (۷۱) و آنها را رام تان کرده ایم که هم از آنها سواری میگیرید و هم از آنها میخورید (۷۲) و در آنها منافع و نوشیدنی هائی هم دارید آیا شکر نمیگزارید؟ (۷۳)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: ای پیامبر! همه چیز مرتب است، تو به کار خودت بپرداز.

وَاتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾ فَلَا يَخْزَنُكَ قَوْمُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾

با وجود همه اینها غیر از خداوند خدایانی برگرفتند با این خیال که یاری شوند (۷۴) آنها نمیتوانند اینها را یاری کنند اما اینها خودشان سرباز حاضر بخدمت آنها میشوند (۷۵) پس ای پیامبر! سخن آنها اندوهگینت نکند ما خودمان آنچه را که آشکار یا پنهان میکنند میدانیم (۷۶)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اینهمه لطف و رحمت الهی به کفر و تکذیب می پردازند و خود را در معرض نابودی و عذاب قرار می دهند.
درب: بی توجهی به قدرت الهی موجب بروز رفتار قابل نکوهش است.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الشَّجَرِ الْأَخْضَرَ نَارًا فَإِذَا هُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ ﴿٨٠﴾ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾ فَسُبْحَانَ الَّذِي يَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

ای پیامبر! آیا انسان ها نمیدانند که آنان را از نطفه آفریده ایم که چنین آشکارا دشمنی میکند؟ (۷۷) و برای ما مثلی میزنند و میگویند چه کسی استخوان پودر شده را زنده میکند؟ (۷۸) بگو همان کسی که اول بار زنده اش کرده! و او بر هر

آفرینشی داناست (۷۹)

همو که از درخت سبز برایتان آتشی قرار داد و شما آنرا برمی افروزید (۸۰) آیا کسی که آسمانها و زمین را آفریده، قادر نیست مانند آن انسان ها را بیافریند؟ بلی و همو آفریننده ای بسیار داناست (۸۱) امرش وقتی که اراده چیزی کند فقط میگوید باش و آن میشود (۸۲) پس منزه است کسی که سر رشته همه چیز بدست اوست و بسوی او باز میگردید (۸۳)

سوره شوری

درس: نکوهش کافران، که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی، لجبازانه به کفر خویش ادامه می دهند.
درب: یکی از موارد مهم لجبازی کافران در رابطه با وحی است.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
حم ﴿۱﴾ عسق ﴿۲﴾ كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۳﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حم (۱) عسق (۲)

ای پیامبر! چنین وحی میکند خداوند عزیز حکیم بسویت و بسوی کسانی که قبل از تو بوده اند (۳)

درس: نکوهش کافران، که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی، لجبازانه به کفر خویش ادامه می دهند.
درب: بی توجهی نسبت به خداوند و صفات و نعمات او سبب پیدایش شرک و سپس کفر و لجبازی کافران می شود.

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿۴﴾ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿۵﴾ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ خَفِیْطٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿۶﴾

آنچه که در آسمانها و زمین است از آن اوست و همو والامرتبه بزرگ است (۴)
 نزدیک است آسمانها از فراز سر این کافران بشکافد و ملائکه، در عین حال، به ستایش پروردگارشان تسبیح میگویند و برای زمینیان نیز استغفار میکنند، که ای مردم بدانید خداوند آمرزنده مهربان است (۵)

آنانکه غیر از او سرپرستانی برگرفته اند، خداوند مراقب آنان است، و تو ای پیامبر! مسئول آنها نیستی (۶)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه می‌دهند.
 درب: ای مردم! بسوی چنین خدائی رو کنید و مانند کافران نباشید و ای پیامبر! امیدوار باش و به رسالت بپرداز.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾ أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَإِنَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾ فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيًا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفُضِّي بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾

چنین است که قرآنی دارای زبان روشن به تو وحی کردیم تا مردم مرکز و اطراف آن را هشدار دهی، و نیز در مورد روز جمع شدن در قیامت که شکی در آن نیست هشدارشان دهی، و اینکه عده ای در بهشت و عده ای در آتش سوزان خواهند بود

خبردارشان کنی (۷)

البته اگر خدا میخواست همه را یکجور قرار میداد و همه هدایت میشدند لیکن اینطور نیست، تا هرکس باطن خویش را نشان دهد تا معلوم شود که خداوند هر را که در رحمتش داخل میکند و ظالمان را که وامیگذارد حقشان است و البته ظالمان هیچ سرپرست و یآوری نخواهند داشت (۸)

آیا این کافران غیر از خداوند سرپرستانی برگرفته اند؟ حال آنکه خداوند سرپرست واقعی همه است و همو مردگان را زنده میکند و هموست که بر هر چیزی تواناست؟ (۹)

ای مردم! اگر درباره چیزی اختلاف کردید، حکم صحیحش نزد خداوند است. ای پیامبر! بگو این همان خدائی است که پروردگار من است و بر او توکل میکنم و بسوی او باز میگردم (۱۰) که آفریننده آسمانها و زمین است. و اوست که از جنس خودتان برایتان همسرانی آفرید و چارپایان را نیز بصورت جُفت هایی قرار داد و شما را در این جهان ریخته، چیزی مانند او نیست و همو شنوای بیناست (۱۱) کلیدهای آسمانها و زمین از آن اوست. برای هر کس که بخواهد روزی را میگذشاید یا به اندازه میدهد که او بر هر چیزی داناست (۱۲)

ای پیامبر! همو از دیانت ها برای شما تشریع کرد، آنچه را که نوح را به آن سفارش کرد، و آنچه را که به ابراهیم و موسی و عیسی سفارش کرد، که همان را هم به تو وحی نمودیم، که به مردم بگوئی دین را بپا دارید و درباره آن به تفرقه نگزائید. برای مشرکان گران است آنچه را که بسویش میخوانی. خداوند هر که را که لایق باشد به راه خویش برمیگزیند و کسی را که توبه و بازگشت کند بسوی خویش هدایت

میکند (۱۳)

و اقوام گذشته از راه حق متفرق نمی شدند مگر پس از اینکه شناخت حق را پیدا میکردند، اما به خاطر قصد تجاوزی که به دیگران داشتند حق را زیر پا میگذاشتند، و اگر اینطور نبود که قانونی از جانب پروردگارت قبلا صادر شده بود که تا سرآمدی معین مهلتشان دهد، البته حتما نابودشان میکرد، و سپس کسانی جایگزین آنها شدند، که در اثر عمل پیشینیان خویش در شکی گمراه کننده افتاده بودند (۱۴)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: ای پیامبر! مردم را صورانه چنین ارشاد کن.

فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾ وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

پس، تو ای پیامبر! به این خاطر اینان را به حق و هدایت دعوت کن و در آنچه که مأمور شده ای استقامت ورز و امیال آنان را پیروی مکن و بگو به هر کتاب آسمانی که خداوند فرو فرستاده است ایمان آورده ام و مأمورم که بین شما عدالت کنم. خداوند پروردگار ما و شماست. اعمالمان برای ما و اعمال شما برای خودتان است و هیچ حجتی تمام نشده بین ما و شما نیست. خداوند ما را در قیامت گرد می آورد و سرانجام همه چیز بسوی اوست (۱۵) و کسانی که درباره خداوند، پس از اینکه دعوت وی پذیرفته شد، مجادله میکنند، دلیلشان نزد پروردگارش زایل است و غضبی علیه آنهاست و عذابی شدید خواهند داشت (۱۶)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: کافرانی به آخرت و الطاف الهی بی توجهند و همین هم سبب آن نوع رفتارشان است.

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾ اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

خداوند است که کتاب را به حق و نیز ترازو را فرستاد و چه میدانی شاید قیامت نزدیک باشد (۱۷) آنهایی که به آن ایمان ندارند راجع به آن عجله میکنند و میگویند آن را بیاورید اگر راست میگوئید، و اما آنهایی که ایمان دارند میدانند حق است و از آن دلهره دارند و البته آنهایی که درباره قیامت مجادله میکنند در گمراهی دور هستند (۱۸)

خداوند به بندگاناش لطیف است. هر که را خواهد روزی میدهد و همو قوی عزتمند است (۱۹)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: ای مردم! به کافران نگاه نکنید، به خداوند و عاقبت آخرتی خودتان بیندیشید و راه صحیح را انتخاب کنید.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾ أَمْ هُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِّي بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُمْ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

هر کس که کشت آخرت را بخواهد در کشت او زیادت میدهد و هر کس که کشت دنیا را بخواهد از آن به او میدهد و او در آخرت نصیبی نخواهد داشت (۲۰)

ای کافران! آیا شرکائی دارید که برایتان خلاف آنچه خداوند میگوید دینی تشریع کرده اند؟ بدانید که اگر حکم فیصله بخش سابق خداوندی نبود حتماً بین شما قضاوت میشد و البته ظالمان عذابی دردناک میداشتند (۲۱) ای پیامبر! ظالمان را خواهی دید که از نتیجه اعمالشان نگرانند و البته همان چیزی که مایه نگرانی شان است بر آنها واقع میشود و دارندگان ایمان و عمل صالح در باغهای بهشتی خواهند بود و نزد پروردگارشان آنچه بخواهند خواهند داشت. این همان برتری بزرگ است (۲۲)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: ای پیامبر! به ایرادهای نابجای کفار اهمیت نده و راه رسالت خود را برو.

ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَيِّنُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْرَفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحْيِي الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

این همان چیز است که خداوند مؤده اش را به بندگان که ایمان و عمل صالح دارند میدهد. ای پیامبر! بگو من مزدی از شما نمیخواهم جز اینکه آدمهای خوبی بشوید و در باره نزدیکانتان دوستی و نیکی کنید، و اگر کسی نیکی کند، در آن نیکی که کرده پاداشی میافزایم که خداوند آمرزشگر شکرگزار است (۲۳) ای پیامبر! اینکه میگویند بر خدا افترا بسته ای، بدانند که اگر خدا بخواهد بر قلبت مهر میزند و آن را از کار می اندازد، و خداوند باطل را محو و حق را بوسیله کلماتش محقق میکند. البته او به آنچه در دلها میگذرد آگاه است (۲۴)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: بی توجهی به قدرت و رحمت الهی سبب آن نوع رفتارهای کافرانه است.

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾ وَيَسْتَجِيبُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ
بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ نُنْزِلُ بَقْدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾
وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ
خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ وَمَا
أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ أَلَيْدِكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾
إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾
أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ حِصصٍ
﴿٣٥﴾

و هموست که توبه را از بندگانش میپذیرد و از بدی ها درمیگذرد و میداند چه
میکنید (۲۵) و کسانی را که ایمان و عمل صالح دارند اجابت نموده و از فضل
خویش بر آنها می افزاید و کافران عذابی شدید خواهند داشت (۲۶) و اگر خداوند
روزی را بر بندگانش گشاده گرداند حتماً در زمین طغیان می کنند ولیکن به اندازه
ای که بخواهد فرو میفرستد که او به بندگان آگاه و بیناست (۲۷) و هموست که
پس از نومیدی مردم باران را فرو میفرستد و رحمتش را پخش میکند و همو دوست
و سرپرست ستوده است (۲۸) و از نشانه های اوست آفرینش آسمانها و زمین و
آنچه از جنبندگان که در آن دو گسترانید و همو هر وقت که بخواهد نسبت به جمع
کردن آنها تواناست (۲۹) و آنچه به شما اصابت کند نتیجه اعمال خودتان است و
بسیاری را هم عفو میکند (۳۰) و شما نمیتوانید خداوند را عاجز کنید و غیر از
خداوند سرپرست و یاریگری ندارید (۳۱) و از نشانه های اوست کشتی های حرکت
کننده در دریاها که مانند کوه ها به نظر می آیند (۳۲) اگر بخواهد باد را ساکن

میکنند و آن کشتی ها بر روی آب ساکن میمانند، و در این برای هر صبر پیشهء شکر گذاری نشانه هائی است (۳۳) یا بسبب آنچه کرده اند نابودشان میکند و خیلی از گناهان را هم عفو مینماید (۳۴) و نیز اینکه، تا آنهائی که در آیاتمان جدال میکنند بدانند گریزگاهی ندارند (۳۵)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: ای مردم این صفات برای شما پسندیده است، از صفات کافرانه دوری کنید و به این صفات متصف شوید.

فَمَا أُوتِيتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَحْمَةٍ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾ وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبَارَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾ وَلَمَنِ اتَّصَرَ بِغْدٍ ظَلَمَهُ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ وَلَمَنِ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾

ای مردم! آنچه به شما داده شده متاع زندگی دنیاست و آنچه نزد خداست برای آنانکه ایمان آورده و به پروردگارشان توکل میکنند بهتر و پایدارتر است (۳۶)

همان کسانی که از گناهان بزرگ آبروریز دوری میکنند و چون غضب کنند در میگذرند (۳۷) و همانها که پروردگارشان را اجابت میکنند و نماز بها میدارند و کارهایشان بصورت شورا در بینشان انجام میشود و از آنچه روزی شان کرده ایم انفاق میکنند (۳۸) و آنانکه وقتی ظلمی به آنها میرسد از یکدیگر یاری می طلبند (۳۹) و البته جزاء بدی، بدیی است مثل آن؛ اما کسی که ببخشید و اصلاح کند، پاداشش بر عهده خداوند است که او ظالمان را دوست نمیدارد (۴۰) و البته کسی که بعد از ظلمی که به او شده یاری طلبد گناهی ندارد (۴۱) گناه بر کسانی است که به مردم

ظلم نموده و در زمین به ناحق سرکشی میکنند که عذابی دردناک خواهند داشت (۴۲) و البته کسی که صبر کند و ببخشد دارای خصلتی شده که از خصال بزرگ است (۴۳)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: کافران خودشان چنین زبانی را برای خویش به وجود می آورند.

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِّنْ بَعْدِهِ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾ وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الدَّلِيلِ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ ﴿٤٥﴾ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُوهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾ اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُم مِّنْ مُّلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّكِيرٍ ﴿٤٧﴾

ای مردم! کسی که اعمالی انجام دهد که نتیجه اش گمراهی باشد که به آن درخواهد غلطید در قیامت هیچ دوست و سرپرستی نخواهد داشت و چنین کسانی هنگامی که عذاب را ببینند خواهند گفت آیا راه برگشتی هست؟ (۴۴) و آنها در حالیکه از خواری خاکسارند بر آن عذاب عرضه میشوند و در آن حالت با گوشه چشم به آن مینگردند و مومنان میگویند زیانکار واقعی کسانی هستند که خودشان و اهلسان را در قیامت به ضرر دچار کرده اند. و در آن موقعیت به آن ضررکردگان خطاب میشود که بدانید ظالمان در عذابی طولانی خواهند بود (۴۵) و هیچ دوست و سرپرستی غیر از خداوند نخواهند داشت، و چنین خواهد بود که کسانی که لیاقت هدایت را کسب نکرده باشند راهی به نجات نخواهند داشت (۴۶)

ای مردم! خدایتان را اجابت کنید قبل از اینکه روزی برسد که از حکم خدا بازگشتی نیست. آروز نه پناهگاهی دارید و نه میتوانید انکاری کنید (۴۷)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: ای پیامبر به آنها توجه نکن فقط رسالت را پی گیر.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَحَرِحَ بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ مِّمَّا قَدَّمْتُ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾

پس، ای پیامبر! اگر مخالفان از این مواظ روی برگردانند تو مسئول اعمال آنها نیستی. بر عهده تو فقط ابلاغ است. و انسان چنین است که وقتی که چیز خوشایندی از جانب ما به او میرسد شادی میکند و اگر چیزی که به نظر او ناخوشایند است، به سبب آنچه قبلا انجام داده، به او برسد، بسیار کفران پیشه خواهد شد (۴۸)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.
درب: بی توجهی به اداره همه جانبه امور زندگی بشر توسط خداوند سبب بروز لجبازی های کافران می شود.

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاءً وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ ﴿٤٩﴾ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاءً وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

فرمانروائی آسمانها و زمین از آن خداست. آنچه بخواهد می آفریند. به هر که خواهد دختر و به هر که خواهد پسر میدهد (۴۹) یا هر دوی پسر و دختر را با هم میدهد و هر که را خواهد عقیم میکند که او دانای قدرتمند است (۵۰)

درس: نکوهش کافران که علیرغم اتمام حجت ومحاط بودن در لطف و رحمت الهی لجبازانه به کفر خویش ادامه میدهند.

درب: ای پیامبر! وحی که به تو می شود از نعمات بسیار بزرگ است و به کسی که لیاقت خاص دریافت آن را ندارد نمیتواند برسد، و از جانب خدای آفریدگار مالک آسمان ها و زمین است، پس قدرش را بدان و کافران اندوهگینت نکنند و جداً به رسالتت بپرداز.

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُلِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيُّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِمَّنْ آفَرْنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾ صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٣﴾

هیچ بشری را نمیرسد که خدا با او تکلم کند مگر اینکه بصورت وحی یا از پشت پرده ای باشد یا فرستاده ای بفرستد و آن فرستاده، به او، به فرمان خدا، آنچه خواهد وحی کند که خداوند والا مرتبه حکیم است (۵۱) و چنین است که روحی از امر خویش را بسوی تو به وحی فرستادیم. تو نمیدانستی کتاب چیست و ایمان چیست ولیکن آن وحی را نوری قرار دادیم که بوسیله آن هر کس از بندگان خویش را که بخواهیم هدایت میکنیم و البته تو بسوی جاده ای مستقیم هدایت میکنی (۵۲) جاده آن خدائی که آنچه در آسمانها و زمین است از آن اوست.

ای مردم! بدانید که سرانجام همه امور بسوی خداست (۵۳)

سوره سباء

درس: ای پیامبر! اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: ای مردم! صفات خداوندی را در نظر بگیرید.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ

﴿١﴾ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْقَفُورُ ﴿٢﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ستایش خدائی را سزااست که آنچه در آسمانها و زمین است از آن اوست و در آخرت هم ستایش مخصوص اوست و همو فرزانه آگاه است (۱) نسبت به آنچه در زمین فرو می‌رود و آنچه از آن بیرون می‌آید و آنچه از آسمان نازل می‌شود و آنچه بسوی آن بالا می‌رود علم دارد و همو آمرزنده مهربان است (۲)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: کافران به خداوند، آخرت، و وحی، چنین کفر می ورزند.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٣﴾ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُم مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِرِينَ أُولَٰئِكَ هُم عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٍ ﴿٥﴾ وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَذْلُكُم عَلَى رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِقْتُمْ كُلٌّ مِّمَّزِقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾ أَفَتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبُعِيدِ ﴿٨﴾ أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ شَأْنَهُمْ خَفِيفٌ يُّمِ الْأَرْضِ أَوْ نُسْقِطُ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّبِينٍ ﴿٩﴾

کافران میگویند قیامت بر ما در نمی‌آید. بگو آری، قسم به پروردگارم که حتما می‌آید، همان پروردگاری که دانای غیب است و هیچ چیز حتی اگر به خردی ذره‌ای هم باشد، چه در آسمانها و چه در زمین، و حتی کوچکتر و بزرگتر از آن، از او پنهان نیست (۳) و همو قیامت را قرار داد تا مومنان و صاحبان اعمال شایسته را پاداش

دهد که آمرزش و روزی گرامی خواهند داشت (۴) و آنهایی نیز که سعی میکنند جلوی پیشرفت آیات الهی را بگیرند به غذایی پلیدِ دردناک معذب فرماید (۵)

اما، ای پیامبر! در عین حالی که کافران چنین میگویند و چنین میکنند صاحبان علم آنچه را که از سوی پروردگارت بتو نازل شده حق می بینند، و اینکه قرآن بسوی راه خدای پیروزمند پسندیده هدایت می کند (۶)

و کافران میگویند میخواهید کسی را به شما نشان دهیم که میگوید پس از اینکه بعد از مرگ پاره پاره شدید، دوباره به خلقت جدیدی در می آئید؟ (۷) آیا این شخصی که خویش را پیغمبر مینامد به خدا افترا می بندد یا دیوانگی در او راه یافته؟ به آنان بگو نه! بلکه کسانی که به آخرت ایمان ندارند در عذاب و گمراهی دور میباشند (۸) آیا آنچه را که از آسمان و زمین که در مقابل چشمانشان است و نیز حالت و وضعیت گذشته آندو را نمی بینند که اگر بخوایم زمین را زیر پایشان می شکافیم و یا قطعه ای از آسمان را برسرشان می کوبیم؟ البته در این آرامش و ثبات آسمان و زمین برای هر بنده توبه کننده ای نشانه ای است (۹)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: نمونه ای از قدرت و پادشاهی که خداوند به دو پیغمبر سابق داد و آنها را موفق نمود.

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِي مَعَهُ وَالطَّيْرُ وَأَلْنَا لَهُ الْحَدِيدَ ﴿١٠﴾ أَنْ اَعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾ وَلَسَلِيمَانَ الرِّيحَ غُدُوها شَهْرٌ وَرَوَاحُها شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ إِذِ ابْنُ رِيهَ وَمَن يَرِغُ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقُهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾ يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَّحَارِبٍ وَتَمَائِيلٍ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اَعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٣﴾ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دُفِنَ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا

يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

و البته از جانب خویش فضلی به داود دادیم و طوری برایش همه چیز را رام نمودیم که گویا به او و پرندگان و کوها گفته باشیم ای کوه ها وای پرندگان! با او همنوا شوید و نیز علم نرم کردن آهن را برایش فراهم کردیم (۱۰) که زره بسازد و حلقه های آن را اندازه گیری کند و به او و پیروانش نشان دادیم که عمل صالح بجا آورند و اینکه البته به آنچه میکنند نظارت داریم (۱۱) و برای سلیمان نیروی باد را مسخر کردیم که صبح مسافت یکماه را میرفت و عصر نیز. و چشمه قیر را برای او جاری ساختیم، و از جَنّیان کسانی به اذن پروردگارش در مقابل او کارگری میکردند و به آنها توجه دادیم که هر کدامشان که از فرمان ما منحرف شود غذایی سوزان خواهد داشت (۱۲) آن جنّیان برای او محراب ها و مجسمه ها و کاسه هائی بزرگ چون حوض و دیگهای ثابت در زمین میساختند. و به آنها الهام نمودیم که ای آل داود شکر کنید و البته همیشه چنین بوده که بندگان شکرگزار کم بوده اند (۱۳) و وقتی که مرگ را بر سلیمان مقرر کردیم هیچکس خبر از مرگ او نداد مگر موریانه ای که عصایش را خورد و او به زمین افتاد و آنگاه جنّیان و همگان فهمیدند که اگر جنّیان غیب میدانستند آنقدر در عذاب خوار کننده به سر نمی بردند (۱۴)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: نمونه ای از اقوام سابق که نعمت های مهمی داشتند اما کفران کردند.

لَقَدْ كَانَ لِسِ بَا فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةً جَنَّاتٍ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلَدَةً طَيِّبَةً وَرَبِّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾ فَأَعْرِضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ السَّيْلَ الْغَرَمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِي أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثَلٍ وَشَيْءٍ مِّنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ ﴿١٧﴾ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم وَبَيْنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سَبِيلًا

لَيَالِي وَأَيَّامًا آمِينَ ﴿١٨﴾ فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَرِّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾ وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾ وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِّن سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُّؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيزٌ ﴿٢١﴾

البته برای قوم سباء در سکونتگاهشان نعمت بزرگی قرار داده بودیم که نشانه ای بود. دو باغ در راست و چپ. از رحمت خویش چنین مقرر کردیم که از روزی پروردگارشان از این دو باغ بخورند و شکرش را بگزارند که شهری دلپسند و پروردگاری آمرزشگر داشتند (۱۵) ولی از وظایف خویش روی گرداندند و ما نیز یک سیل بنیان کن که در اثر عدم نگهداری و خراب شدن سدشان درست شده بود فرستادیم و دو باغشان را به دو باغ که جز خوراکی تلخ، و گیاه، و مختصری سدر، نمی رویند، بدل کردیم (۱۶) بسبب کفرانشان اینگونه مجازاتشان کردیم و مگر کسی غیر از کفران پیشگان را مجازات می کنیم؟ (۱۷) و قبلاً بین آنها و شهرهائی که در آنها برکت قرار داده بودیم، شهرهائی جدید بوجود آورده بودیم، و مسافرت بین آنها را به اندازه نموده بودیم، و چنین مقرر کردیم که چه شب باشد و چه روز با امنیت در آنها سفر کنند (۱۸) اما تنبلی کردند و گفتند پروردگارا بین سفرهای ما دوری بیانداز و بدین گونه بر خویش ظلم کردند. پس آنها را کاملاً متفرق شان نموده و تبدیل به داستانهای کردیم. و البته در این برای هر صبر پیشه شاکری نشانه هائی است (۱۹)

و البته شیطان در موضوع آنها گمانش را راست یافت و آنها هم و غیر از عده ای از مومنان پیرویش کردند (۲۰) البته شیطان هیچ تسلطی برآن مومنان نداشت، و این کار را نکردیم مگر اینکه معلوم کنیم چه کسی به آخرت ایمان دارد و چه کسی درباره آن در شک است و پروردگار بر هر چیزی ناظر است (۲۱)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
 درب: علت رفتارهای کافران، شرک، و بی‌توجهی به قیامت است.

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا هُمْ فِيهِمَا مِنْ شَرِكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ قُلْ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أُخْرِفْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾ قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾ قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَخَفْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾ قُلْ لَّكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

ای پیامبر! بگو کسانی را که به خیال خود غیر از خداوند به خدائی گرفته اید در آسمانها و زمین به وزن ذره ای نیز مالک چیزی نیستند و در آندو در هیچ چیز شراکتی نداشته و از جانب خداوند نیز هیچ پشتیبانی نمیشوند (۲۲) و نزد او هیچ شفاعتی فایده ای ندارد مگر کسی که خداوند به او اجازه شفاعت داده باشد،

تا آنکه پس از اینکه در قیامت اضطراب مومنان برطرف شود، آنگاه، بعضی از مومنان از بعضی دیگر میپرسند پروردگارتان چه گفت؟ میگویند حق گفت و او بلند مرتبه والاست (۲۳)

ای پیامبر! بگو چه کسی است که از آسمانها و زمین روزیتان میدهد؟ بگو خدا. و ما یا شما چه هدایت یافته و چه در گمراهی آشکار باشیم (۲۴) بگو نه شما مسئول جرائم ما میباشید و نه ما مسئول اعمالتان خواهیم بود (۲۵) بگو پروردگاران است که در قیامت ما را جمع میکنند، آنگاه به درستی بین ما داوری می نماید، و او جدا

کننده ای داناست (۲۶) بگو آن شرکائی را که به او چسبانده اید نشانم دهید. نه! شریکی ندارد، بلکه او خداوند پیروزمند فرزانه است (۲۷)

و تو را جز بعنوان مژده دهنده و هشدار دهنده برای کلیه مردم نفرستاده ایم ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۲۸)

و میگویند این وعده قیامت چه وقت است اگر راست میگویند (۲۹) بگو وعده گاه تان روزی است که نه ساعتی عقب و نه جلو می افتد (۳۰)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: گوشه ای از عاقبت اخروی کافران و اینکه چگونه در جهنم با یکدیگر نزاع دارند.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا أَتُحْنُ صَدْدُنَاكُمْ عَنْ الْهُدَى بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾ وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

و کافران میگویند هرگز نه به آنچه تا کنون از این قرآن که میگوئی بر تو نازل شده و نه به آنچه که در آینده نازل خواهد شد ایمان نخواهیم آورد، و کاش ظالمان را وقتی که نزد پروردگارشان بازداشت باشند میدیدی که چگونه با یکدیگر گفتگو میکنند و مستضعفان به مستکبران میگویند اگر شما نبودید ما مومن بودیم (۳۱) و مستکبران میگویند آیا ما شما را از هدایت و قتیکه بسوی تان آمد بازداشته بودیم؟ نه، بلکه خودتان مجرم هستید (۳۲) مستضعفان میگویند نه، بلکه آن توطئه های شبانه روزی شما که ما را به طرف کفر نسبت به خداوند و قرار دادن همتایان برای او

میراند، باعث این شد، و وقتی که عذاب را ببینند پشیمانی خویش را پنهان میکنند و زنجیرها را به گردن کافران افکنده میشود. آیا آنها جز جزای اعمال خویش را می بینند؟ (۳۳)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: ای پیامبر در جواب کافران قومت چنین بگو.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾ وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٥﴾ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَن آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ هُم جَزَاءُ الصَّغْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرَفَاتِ آمِنُونَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

و در هیچ شهری هشدار دهنده ای نفرستادیم مگر اینکه هوسرانانسان گفتند نسبت به آنچه که برای آن فرستاده شده اید کافریم (۳۴) و گفتند ما از لحاظ مال و اولاد از شما برتریم و عذاب نخواهیم شد (۳۵) بگو پروردگارم روزی هر کس را که خواهد فراخ یا تنگ میگرداند ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۳۶) واموال و اولاد شما مایه تقرب شما نزد خداوند نیست. مگر اینکه کسی ایمان و عمل صالح داشته باشد که آنها بسبب اعمالشان پاداش مضاعف خواهند داشت و در غرفه هایی ایمن خواهند بود (۳۷)

و آنانکه توطئه می کنند که جلوی پیشرفت آیاتمان را بگیرند البته در عذاب بازداشت خواهند گردید (۳۸)

بگو پروردگارم برای هر کدام از بندگان که خواهد روزی را گشاده یا تنگ میگرداند

و آنچه که اتفاق کنید همو جایگزینش میکند و همو بهترین روزی دهنده است (۳۹)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: کافران در قیامت خواهند دید کسانی که به خیال خویش آنها را می پرستیدند از آنها بیزاری می جویند.

وَيَوْمَ يَخْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهْلُوا إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾ فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٤٢﴾

و روز قیامت که همگان را گرد بیاورد، به ملائکه خطاب خواهد نمود آیا اینها شما را عبادت میکردند؟ (۴۰) آنها در جواب میگویند خداوند! تو منزهی. خودت تنها سرور مائی. بلکه آنها چیزهای نا معلومی را عبادت میکردند و اکثرشان به آنها اعتقاد داشتند (۴۱) به آنان خطاب خواهد شد امروز هیچیک از شما برای دیگری نه نفعی خواهد داشت و نه ضرری و به ظالمان خطاب میشود بجشید عذاب آتشی را که تکذیبش میکردید (۴۲)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: ای پیامبر! این کافران از کافران پیشین مهم تر نیستند، رسالت را پیگیر باش.

وَإِذَا ثُنِيَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا إِفْكٌ مُفْتَرًى وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾ وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٤٤﴾ وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا مَعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٥﴾

و هنگامی که آیات روشن کننده ما بر آنها خوانده میشد میگفتند جز این نیست که این پیامبر کسی است که میخواهد شما را از آنچه پدرانتان عبادت میکردند باز دارد

و میگفتند این چیزی نیست مگر دروغی که به خدا افترا میزند و وقتی که حق بسویشان آمد، میگفتند این چیزی جزء جادوئی آشکار نیست (۴۳) با اینکه کتابی برای آنها نفرستاده بودیم که این سخنان را در آنها خوانده باشند و قبل از تو نیز هشدار دهنده ای بسویشان نفرستاده بودیم (۴۴) و کسانی که قبل از اینان هم بودند تکذیب نموده بودند و اینها به یک دهم نیرو و مکنت آنان نیز نرسیده اند، بنگر کیفرم راجع به پیشینیانسان که قوی تر و مکنت دار تر بودند چگونه بود، و این ها دلشان به چه خوش است؟ (۴۵)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: ای پیامبر با کافران قومت چنین بگو.

قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بَوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُولُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفِرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾ قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾ قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَآمُ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِيُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾ قُلْ إِنْ صَلَلْتُ فَأِنَّمَا أَصِلُ عَلَىٰ نَفْسِي وَإِنْ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

ای پیامبر! به مردم عادی که هنوز ایمان نیاورده اند بگو شما را به یک چیز سفارش میکنم: چه تکی و چه دو نفری بخاطر خدا فکر کنید: آیا من که مصاحب شما بوده ام هیچگونه دیوانگیی دارم؟ خواهید گفت نه، او کسی نیست جز اینکه اظهار میدارد هشدار دهنده ای است که ما را به عذابی که در مقابلمان است هشدار میدهد (۴۶) به آنان بگو اگر از شما مزدی خواستم مال خودتان باشد. مزدم جز بر عهده خداوند نیست و همه بر همه چیز گواه است (۴۷) بگو پروردگارم حق را بالاخره به کرسی می نشاند زیرا او دانای نهانها است (۴۸) بگو حق آمد و باطل نه چیزی را شروع و نه اعاده می کند (۴۹) بگو تازه اگر گمراه هم باشم جز این نیست که ضررم متوجه خودم است، اما اگر هدایت یافته باشم به سبب وحی پروردگارم است که او شنوای

نزدیک است (۵۰)

درس: ای پیامبر اینک که کافران قوم تو مانند گذشتگان دچار کفران نعمت و تکذیب می باشند چنین کن و چنین بگو و موفق خواهی شد.
درب: کافران در قیامت ایمان خواهند آورد ولی دیگر چه سود!

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَأُخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾ وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاقُشُ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾ وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِرُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾ وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾

و کاش میدیدی که هنگام مرگ چگونه مضطرب خواهند شد و درخواست یافت که راه گریزی نیست و از جایی نزدیک دستگیر میشوند (۵۱) و پس از دستگیری در میگویند به آن حق ایمان آورده ایم. ولی چگونه میتوانند از مکانی دور، از موقعیتی که باید مومن میشدند، آن ایمان رابدست بیاورند (۵۲) در حالیکه قبلا به آن کفر ورزیده بودند و از جایی دور نسبت به حقیقت تیر به تاریکی رها میکردند؟ (۵۳) و آنگاه بین آنها و بین چیزهایی که آرزویش را دارند جدائی خواهد افتاد چنانکه قبلا نیز با همگنان پیشین آنها همین رفتار شد، آنان هم مانند اینان در شکی سخت بودند (۵۴)

مرحله ششم

افزایش فشارها

و

دلداری خداوند به

پیامبر و مؤمنان و امید پیروزی

سوره مؤمنون

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: ارائه صفات مطلوبی که بهتر است مومنان داشته باشند تا در دو جهان رستگار گردند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ
 أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾ فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾
 وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَائِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ
 الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

البته مومنان رستگار خواهند شد (۱)

همان کسانی که در نمازهایشان فروتن اند (۲)

و همانها که از چیزهای بیهوده روی برمیگردانند (۳)

و همانها که پرداخت کننده زکاتند (۴)

و همانها که راجع به آمیزش جنسی عفیف اند (۵) مگر با همسرانشان یا مملوکانشان

که در آنصورت درخور سرزنشی نیستند (۶) و اگر کسی بیش از این بخواهد تجاوز

کار است (۷)

و همانها که عهد و امانت را رعایت می کنند (۸)

و همانها که مواظب نمازهای خویش میباشند (۹)

آنها همان کسانی هستند (۱۰) که فردوس را ارث میبرند و در آن جاودانند (۱۱)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: نمونه ای از الطاف و نعمات الهی که معمولاً مورد غفلت قرار گرفته.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٣﴾ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ﴿١٨﴾ فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهٌ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورٍ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذَّهْنِ وَصَبْغٍ لِلَّاتِكِلِينَ ﴿٢٠﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُسْقِيَهُمْ مِّمَّا فِي بُطُونِهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

والبته همه انسان ها را از عصاره ای از گل آفریده ایم (۱۲)

سپس او را در جایگاهی نگهدارنده، نطفه ای نمودیم (۱۳)

سپس آن نطفه را علقه و آن علقه را مضغه و آن مضغه را استخوانی نمودیم و بر آن استخوان نیز گوشتی پوشانیدیم.

آنگاه آن را به حالت آفرینش نهایی ساختیم،

پس توجه داشته باشید که برای شما بسیار پر منفعت است خداوندی که بهترین آفرینشگر است (۱۴)

آنگاه شماها پس از آن خواهید مُرد (۱۵)

آنگاه شماها روز قیامت حتماً برانگیخته خواهید گردید (۱۶)

و البته بالا سرتان هفت راه آفریدیم و هرگز از آفریدگان غافل نبوده ایم (۱۷) و از آسمان آبی به اندازه فرستادیم و آن را در زمین جای دادیم،

و البته برای ازبین بردن آن نیز توانائیم (۱۸)

و بوسیله آن برای شما باغهایی از خرماها و انگورها درست کردیم که در آن میوه های زیاد دارید و از آنها می خورید (۱۹)

و نیز درختی که از طور سیناء می روید که برای خوردندگان روغن و خورش دارد

و البته در خصوص چارپایان نیز برایتان عبرتی است، از آنچه در شکمهایشان است به شما می‌نشانیم و در آنها منافع زیادی دارید و از گوشت آنها می‌خورید (۲۱) و بر آنها و بر کشتی سوار می‌شوید (۲۲)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: قوم نوح پیامبرشان را تکذیب کردند و نابود شدند.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾
فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ مَقْرُصُوا بِهِ حَتَّىٰ حَبِطَ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٢٦﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوْحَيْنَا فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنَوُّرُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَئِينَ وَأَهْلِكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٧﴾ فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكَ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾ وَقُلْ رَبِّ انزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾

و نوح را بسوی قومش فرستادیم و گفت ای قوم خدا را عبادت کنید که هیچ معبودی غیر از او ندارید. آیا پروا نمی‌کنید؟ (۲۳)

بزرگان کافران قومش گفتند این جز بشری مثل شما نیست که میخواهد بر شما برتری یابد و اگر خدا میخواست حتماً فرشتگانی میفرستاد. راجع به این از نیاکان خویش چیزی شنیده ایم (۲۴) جز این نیست که به جنون مبتلا شده لذا تا مدتی با او مدارا کنید (۲۵)

نوح گفت پروردگارا راجع به اینکه تکذیبم کردند یاریم فرما (۲۶)

پس به او وحی کردیم که زیر نظرما و بر اساس وحی ما آن کشتی را بساز. و وقتی که امر ما آمد و آن تنور فوران کرد، اهل و پیروان خود، غیر از آنانکه آن قولِ فرود آمدن عذاب بر تکذیبگران بر آنان رفته، واز هر نوعی از حیوانات دو جفت، به داخل آن ببر، و درباره ظالمانِ بیرون از کشتی مرا به دعا مخوان، زیرا که آنها حتماً غرق خواهند شد (۲۷) پس هنگامی که خودت و همراهانت در کشتی مستقر شدید بگو سپاس خداوندی را سزااست که ما را از قوم ظالمان نجات داد (۲۸) و بگو پروردگارا ما را به منزل پربرکتی فرود آر که تو بهترین فرود آورنده ای (۲۹)

ای پیامبر! در این داستانِ نوح، البته، نشانه های بزرگی هست و البته این ما نبودیم که مورد ابتلاء واقع شدیم! (۳۰)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: اقوام پس از قوم نوح نیز پیامبرشان و آخرت را تکذیب نمودند و نابود شدند.

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾ فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾ وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا خَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾ أَيْعِدُكُمْ أَنُكُم إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنُكُم مُّخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾ هَیْهَاتَ هَیْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾ إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾ إِن هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ نَادِيًا ﴿٣٩﴾ قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٤٠﴾ فَآخَذَهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غَنَاءً فَبِعَدَا الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾ ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٢﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَأْجِرُونَ ﴿٤٣﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا تَارًا كُلًّا مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولَهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبِعَدَا الْقَوْمِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٤٤﴾

سپس، پس از قوم نوح، قومی دیگر بوجود آوردیم (۳۱) و رسولی از خودشان به میانشان فرستادیم که میگفت خداوند را عبادت کنید که خدائی غیر از او ندارید آیا پروا نمیکنید؟ (۳۲)

و بزرگانی از قوم آنان که کافر بودند و دیدار آخرت را تکذیب مینمودند و در زندگی این جهان نیز به آنان رفاه داده بودیم میگفتند این شخص جز بشری مانند خودتان نیست. همان چیزی را میخورد که شما میخورید و همان چیزی را مینوشد که شما مینوشید (۳۳) و اگر شما اطاعت بشری مثل خودتان را کنید در آن صورت حتما زیانکار خواهید بود (۳۴) آیا وعده تان میدهد که وقتی مُردید و خاک و استخوان شدید دوباره برای زندگی مجدد بیرون خواهید آمد؟ (۳۵) چیزی که وعده تان میدهد چه بسیار بعید است (۳۶) زندگی فقط همین زندگی دنیاست که زندگی میکنیم و میمیریم و برانگیخته نخواهیم شد (۳۷) این مرد کسی نیست جز اینکه بر خداوند دروغ می بندد و ما باورش نداریم (۳۸)

آن رسول میگفت پروردگارا در مورد تکذیبی که میکنند یاریم کن (۳۹) خداوند در جواب میگفت به همین زودیهها به سختی پشیمان خواهند گردید (۴۰) پس آن صدای مهیب ناگهانی به حق بگرفتشان و آنگاه آنها را مانند خاشاک نمودیم. و رحمت الهی را از قوم ظالمان دور نمودیم (۴۱)

سپس بعد از آنها اقوامی دیگر بوجود آوردیم (۴۲)

هیچ قومی از سرآمد خویش نه جلو می افتد و نه از آن عقب میماند (۴۳)

آنگاه رسولانمان را یکی پس از دیگری فرستادیم. هر قومی که رسولشان بسویشان آمد تکذیبش کردند و ما نیز آنها را نابود کرده و پی اقوام قبلی فرستادیم و تبدیل به داستانهای گذشتگان گردیدند. و رحمت الهی را از آن قوم ظالمان دور نمودیم (۴۴)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: قوم موسی و قوم عیسی نیز آنچنان که باید پیرویشان نکردند و در دین اختلاف نموده و تفرقه پیشه کردند.

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبينٍ ﴿٤٥﴾ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾ فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ ﴿٤٧﴾ فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾ يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾ وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلٌّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾ فَذَرْنَهُمْ فِي غَمَرِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٤﴾

سپس موسی و برادرش هارون را با آیاتمان و دلیلی آشکار بسوی فرعون و سرکردگانش فرستادیم (۴۵) و آنها گردنفرای کردند و خود را قومی بلند مرتبه قلمداد نمودند (۴۶) و گفتند آیا ما به دو نفر بشر مانند خودمان ایمان بیاوریم؟ آنهم در صورتیکه قوم آنها ما را بندگی میکنند؟ (۴۷) پس تکذیبشان کردند و از هلاک شدگان گردیدند (۴۸)

و ما البته آن کتاب را به موسی دادیم شاید قومش هدایت شوند (۴۹)

و پسر مریم و مادرش را نشانه ای قرار دادیم و آنها را در سرزمینی بلند که هموار و دارای چشمه سارهایی بود جای دادیم (۵۰)

ای رسولان! از چیزهای پاکیزه بخورید و عمل شایسته کنید که من به آنچه میکنید دانایم (۵۱) و این مردم نیز که همه یکجورند و اعتقاد واحد دارند شما هستید، و من نیز پروردگارتان هستم، پس، از من پروا کنید (۵۲)

ای پیامبر! بدان که آنها کار خویش را بین خود قطعه قطعه کردند، و هر گروهی به آنچه نزد خودشان بود دل خوش نمودند (۵۳)

لذا تو خیلی به کافران مخالفت اهمیتی مده، و آنها را تا مدتی در این وضعیت شان واگذار (۵۴)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.

درب: رفتاری که شایسته است در مقابل دعوت پیامبران انجام شود.

اَجَسِبُونَ اَمَّا مَدُّهُمْ بِهٖ مِنْ مَّالٍ وَبَنِيْنَ ﴿٥٥﴾ نُسَارِعُ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٥٦﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُّشْفِقُوْنَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٨﴾ وَالَّذِيْنَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُوْنَ ﴿٥٩﴾ وَالَّذِيْنَ يُؤْتُوْنَ مَا آتَوْا وَقُلُوْبُهُمْ وَجِلَةٌ اَعْمٰ اِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُوْنَ ﴿٦٠﴾ اُولٰٓئِكَ يُسَارِعُوْنَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُوْنَ ﴿٦١﴾

آیا اینها می پندارند اینکه مال و فرزندانشان را زیاد کنیم (۵۵) در جهت نفعشان شتاب کرده ایم؟ نه! بلکه درک نمی کنند (۵۶)

همانا آنانکه به احترام پروردگارشان هراسانند، (۵۷)

و آنانکه به آیت های پروردگارشان ایمان دارند، (۵۸)

و آنانکه با پروردگارشان شریک نمی گیرند، (۵۹)

و آنانکه از آنچه به آنها داده شده به دیگران میدهند، و باز هم نگران روزی هستند که بسوی پروردگارشان باز میگردند (۶۰)

آنها هستند که در جهت نفعشان شتاب کرده اند و بسوی آن سبقت میگیرند (۶۱)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.

درب: همان.

وَلَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾ بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَذَا وَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ ﴿٦٤﴾ لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تُنصَرُونَ ﴿٦٥﴾ قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُثَلَّىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنْكِصُونَ ﴿٦٦﴾ مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾

و کسی را جز به اندازه ظرفیتش تکلیف نمی کنیم و نزد ما کتابی است که مطابق حق است و بر اساس آن، ظلمی به آنان نخواهد شد (۶۲)

بلکه این کافران مخالفت، دلپاشان از این حقایق غافل است و اعمالی غیر از آن که باید داشته باشند دارند و به همانها هم مشغولند (۶۳) و اگر عذابی هم بیاید، هوسرانان شان ناگهان ناله و فریاد میکنند (۶۴) به آنان خطاب میشود امروز ناله و فریادتان را بلند نکنید زیرا از جانب ما یاری نخواهید دید (۶۵) زیرا آیاتم بر شما تلاوت میشد و شما به آن پشت میکردید (۶۶) و خود را بزرگ تر از آن میدانستید که به آن آیات توجه کنید و در مجالس شبانه به بیهوده گوئی مشغول بودید (۶۷)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: تحلیل مولفه های فکری کافران و رد مستدل آنها.

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾ أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٦٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمُ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٠﴾ وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَجَ رَيْكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٢﴾ وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾ وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَّاَكِبُونَ ﴿٧٤﴾ وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾

آیا اینها در آن سخن حق دقت نکردند یا اینکه چیزی بسویشان آمده بود که بسوی نیاکانشان نیامده بود؟ (۶۸)

یا اینکه رسولشان را نمی شناختند و با او بیگانه بودند؟ (۶۹)
یا میگفتند دیوانگی در او هست، نه! بلکه پیامبر به حق بسویشان آمد ولی اکثرشان حق را خوش نمیداشتند (۷۰)

و اگر حق از هوسهای آنان پیروی کند آسمانها و زمین و کسانی که در آنها هستند تباه خواهند شد، نه! بلکه مایه پندشان را فرستادیم و آنها از پند روگردانند (۷۱)
یا اینکه از آنها مُزدی میخواهی! البته که نمیخواهی، و خراج خدا بهتر است و همو بهترین روزی دهندگان است (۷۲)

و تو، ای پیامبر! البته آنها را بسوی جاده محکم هموار مستقیم دعوت می کنی (۷۳)
و آنکه به آخرت ایمان ندارند از آن جاده منحرف میشوند (۷۴)

و اگر به آنان، پس از ابتلاءشان به عذابی مختصر، رحم کنیم، و ناراحتی را که در آنند برطرف کنیم، لج میکنند و در طغیانشان بیشتر فرو میروند (۷۵) و البته همانطور که همانندانشان را به عذاب گرفتیم، در آن حالت نه بسوی پروردگارشان مایل میشوند و نه تضرع میکنند (۷۶) و اگر دری از عذاب شدید بر آنان بگشاییم، در آن وقت دیگر کاملاً پژمرده میشوند (۷۷)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: گوشه‌ای از آیات و الطاف الهی و نیز نمونه‌ای از برخورد کافران.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

﴿۸۰﴾ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿۸۱﴾ قَالُوا أَنَذَا مِثْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَنَا لَمَبْعُوثُونَ ﴿۸۲﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿۸۳﴾

و ای مردم! بدانید که هموست که برای شما گوش و چشمها و دلها قرار داد چه کم شکر می گذارید! (۷۸) و هموست که شما را در زمین گستراند و بسوی او محشور خواهید شد (۷۹) و هموست که زنده میکند و میمیراند و جایگزینی شب و روز هم از اوست، آیا تعقل نمی کنید؟ (۸۰)

نه! بلکه علیرغم همه این نعمتهای ذکر شده و ذکر نشده، همان چیزی را میگویند که قبلی ها میگفتند (۸۱) آنها هم میگفتند آیا وقتی که مُردیم و خاک و استخوان شدیم، برانگیخته میشویم؟ (۸۲) چه بما و چه به نیاکان ما همین وعده داده شده. این ها جز افسانه های پیشینیان نیست (۸۳)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: ای پیامبر! در جهت تحلیل و رد مستدل مولفه های فکری کافران چنین بگو و چنین کن.

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۸۴﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿۸۵﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّعْيِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿۸۶﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿۸۷﴾ قُلْ مَنْ يَدِينُ مَلِكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۸۸﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْعَزُونَ ﴿۸۹﴾ بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۹۰﴾ مَا اخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿۹۱﴾ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿۹۲﴾

ای پیامبر! بگو اگر میدانید برایم توضیح دهید: زمین و هر کس که در آن است متعلق به کیست؟ (۸۴) بزودی، پس از اینکه تعالیمت جا افتاد، خواهند گفت متعلق به خداوند است، اینک به آنان بگو آیا پند نمی گیرید؟ (۸۵)

بگو پروردگار آسمانهای هفتگانه و پروردگار آن عرش بزرگ کیست؟ (۸۶) باز هم بزودی خواهند گفت مال خداوند است، اینک به آنان بگو پروا نمیکنید؟ (۸۷)

بگو سر رشته همه امور به دست کیست که پناه میدهد و کسی علیه او پناهگاهی ندارد؟ (۸۸) باز هم بزودی معتقد خواهند شد که اینها صفات الهی است، اینک به آنان بگو از کجا افسون شده اید؟ (۸۹)

نه! بلکه اینها حق را می شناسند و عمدا دروغ میگویند (۹۰)

خداوند هیچ فرزندی برنگرفته و با او هیچ خدائی نیست، و اگر چنین بود، هر خدایی آفریده های خود را میبرد، و بعضی از آنها بر بعضی دیگر برتری میجستند، و خداوند از آنچه توصیف میکنند منزه است (۹۱)

او دانای پیدا و نهان است و از آنچه با او شریک می کنند بالاتر است (۹۲)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.

درب: ای پیامبر! با اینان مدارا کن، و از شرور به خدا پناه ببر.

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيِّي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾ وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعْدُهُمْ لَقَادِرُونَ ﴿٩٥﴾ اذْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّبِيَّةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾ وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

ای پیامبر! با خویش چنین بگو: خدایا اگر آنچه را که به آنان وعده میدهی بمن بنمائی (۹۳) در آنصورت مرا جزء ظالمان قرار مده (۹۴)

و البته ما قادریم آنچه را که به آنان وعده میدهیم نشانت دهیم (۹۵)

پس، بدی را بوسیله آنچه بهترین رفتار است دفع کن. ما بهتر میدانیم آنها در باره ما چه وصفی میکنند (۹۶)

و نیز چنین بگو: پروردگارا از بدگوئی‌هایی که شیاطین به اینان القاء میکنند بتو پناه میبرم (۹۷)

و نیز از اینکه آن شیاطین به نزد من حاضر شوند نیز بتو پناه میبرم (۹۸)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: در قیامت چشم کافران باز می شود و در آن هنگام نتیجه فکر و عمل خویش را می بینند.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾ فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾ تَلْفَحُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾ أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِمَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾ قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾ قَالَ احْسَبُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾ إِنَّهُ كَانَ قَرِيبٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سَخِرَاءَ حَتَّىٰ أَنْسَوَكُمُ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾ إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَازُونَ ﴿١١١﴾ قَالَ كَمْ لَبِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾ قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَاسْأَلِ الْعَادِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ إِنْ لَبِئْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

و وقتی که مرگ یکی از این کافران سر میرسد میگوید پروردگارا مرا برگردان (۹۹)
شاید در آنچه بجا گذاشته ام کار شایسته ای کنم،

نه! هرگز چنین نخواهد شد بلکه حرفی است که اینها میزنند، و از پس مرگ آنها
فاصله زمانی است، تا روزی که برانگیخته شوند (۱۰۰)

پس آنگاه که در آن شیپور دمیده میشود بین آنها نه پیوندی خواهد بود و نه از
یکدیگر احوالی می پرسند (۱۰۱)

و هر کس که موازین او سنگین باشد رستگار خواهد بود (۱۰۲)

و هر کس که موازینش سبک باشد از کسانی است که خویش را به خسران افکنده و در جهنم جاودان خواهد بود (۱۰۳)

آتش صورتهایشان را برشته میکند و در آنجا زشترو خواهند بود (۱۰۴)
به آنها خطاب میشود آیا آیاتم بر شما خوانده نشد؟ و تکذیبش نمیکردید؟ (۱۰۵)
میگویند پروردگارا بدبختی مان بر ما غالب شد و ما گمراه بودیم (۱۰۶) پروردگارا از آن خارجمان کن پس اگر به همان کارها بازگشتیم، پس دیگر واقعاً ظالم هستیم (۱۰۷) جواب می شنوند که در آن جایگاهی که شایسته تان است وارد شوید و با من سخن مگویید (۱۰۸)

همان موقع که شما کفر میورزیدید و به گناه مشغول بودید عده ای از بندگانم میگفتند پروردگارا ایمان آورده ایم، ما را بیامرز، و بما رحمت روا دار، و تو بهترین مهربانان هستی (۱۰۹)
و شما آنها را به مسخره میگرفتید، آنقدر که پنדהایم را فراموش کردید و به آنها می خندیدید (۱۱۰) امروز به آنان، بسبب صبری که میکردند، پاداش میدهم و آنها حتماً کامیابند (۱۱۱)

در آغاز قیامت پرسشگری می پرسد چند سال در زمین درنگ کرده اید؟ (۱۱۲)
برخی خواهند گفت روزی یا قسمتی از آن، از شمارشگران بپرسید (۱۱۳)
یکی دیگر گوید جز مقدار کمی درنگ نکردیم، کاش میدانستیم (۱۱۴)

درس: پیامبران با مردمی مواجه بودند که از خداوند آیات و الطافش غفلت داشتند و آخرت و پیامبران را تکذیب میکردند و در نتیجه در دو جهان زیانکار گشتند.
درب: ای مردم! در آفرینش، و در خودهاتان، و در دلایل هاتان باز بیاندیشید.

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾ فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَبِيرِ ﴿١١٦﴾ وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾ وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

ای مردم! آیا فکر کرده اید شما را بیهوده آفریده ایم و بسوی ما باز نمیگردید؟ (۱۱۵) والامر تبه است خداوند، که فرمانروای حق است، خداوندی جز او نیست، که پروردگار آن عرش ارجمند است (۱۱۶)

کسی که با خداوند خدائی دیگر را نیز بخواند، دلیلی برای آن ندارد والبته حساب او نزد پروردگارش است که او کافران را رستگار نمی کند (۱۱۷)

و بگو پروردگارا، بیامرز و رحم کن که تو از همه مهربانتری (۱۱۸)

سوره ابراهیم

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند.
درب: ای پیامبر! کارت درست است و مخالفانت در گمراهیند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الرَّكَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾
﴿اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ ﴿٢﴾
الَّذِينَ يَسْتَحْيُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَنْعَوْنَ عِوَجًا أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الف.ل.ر.

این کتاب با عظمتی است که بسویت فرستادیم تا مردم را به فرمان پروردگارشان از تاریکیها بسوی نور بیرون آوری. بسوی جاده ای که به سوی آن پیروزمند ستوده است (۱)

همان خداوندی که آنچه در آسمانها و زمین است از آن اوست و وای بر کافران از عذابی شدید (۲)

همان کسانی که زندگی پست تر را بر آخرت ترجیح میدهند و از راه خدا باز میدارند و آنرا کج میخوانند، آنها در گمراهی بوده و از حقیقت بسیار دور میباشند (۳)

و هیچ پیامبری را جز به زبان قومش نفرستادیم تا برایشان حقایق را بیان کند. پس خداوند هر که را که لایق گمراهی باشد گمراه میکند و هر که را خواهد هدایت میکند و همو پیروزمند فرزانه است (۴)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند. در ب: رفتار خداوند نسبت به مردم لطف‌آمیز است اما اگر کفر ورزند ممکن است قهرآمیز گردد.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَخْرَجَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرًا أَنتُمْ وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَفِي حَمِيدٍ ﴿٨﴾

و البته موسی را با آیاتمان به ماموریت فرستادیم که قومت را از تاریکیها بسوی نور خارج کن، و روزهای خدا را به یادشان آر. که در این البته برای هر صبر پیشه‌ء شکر گزاری آیاتی است (۵) ای پیامبر! هنگامی را بیاد آر که موسی به قوم خویش گفت نعمتهای خداوند را بر خویش بیاد آورید که شما را از فرعونیان نجات داد، از همانها که بر شما عذاب سخت روا میداشتند و پسرانتان را سر میریدند و زنانتان را زنده میخواستند و در اینها از جانب پروردگارتان امتحانی بزرگ بود (۶) و هنگامی که پروردگارتان مقرر کرد اگر شکر گزاری نمودید زیادتان میدهم و اگر کفران کردید

عذابیم شدید خواهد بود (۷) و موسی گفت اگر شما و هر که در زمین هست کفر ورزد البته خداوند بی نیاز ستوده است (۸)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند.
درب: یادآوری بعضی اقوام گذشته که نسبت به پیامبران نافرمانی کردند و سعی کردند با پیامبرانسان مقابله کنند اما مغلوب شدند و در آخرت معذب خواهند بود.

أَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِى اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأَثَبُوا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾ قَالَتْ هُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ خُنْ إِلَّا بِشَرٍّ مِثْلَكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾ وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَى مَا آذَيْنَاكُمْ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلْثَنَا فَاوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾ وَلَنَسْكَنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدٍ ﴿١٤﴾ وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾ مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَى مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾ يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمَنْ وَرَّأَاهُ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

ای مردم! آیا خبر کسانی که قبل از شما بوده اند بسوی شما نیامده است؟ خبر قوم نوح و عاد و ثمود و کسانی که پس از آن ها بوده اند که جز خداوند کسی نمی شناسدشان، که پیامبرانسان با دلایل روشن بسویشان آمدند و آنها دستهایشان را به دهانهایشان می بردند و با صدای رسا می گفتند ما به آنچه شما راجع به آن فرستاده شده اید کافریم، و درباره آنچه که ما را به آن میخوانید در شک هستیم (۹) پیامبرانسان می گفتند آیا درباره خداوند که آفریننده آسمانها و زمین است شکی هست؟ که دعوتتان میکند تا گناهانتان را ببخشد و تا مدتی معین مهلتتان دهد؟ گفتند شما جز بشری مانند ما نیستید، میخواهید ما را از آنچه پدرانمان عبادت

میکردند باز دارید. پس معجزه و دلیلی روشن برایمان بیاورید (۱۰) پیامبران‌شان می گفتند ما جز بشری مانند شما نیستیم ولیکن خداوند بر هر کس از بندگان که خواهد منت میگذارد و ما را نمیرسد که برایتان معجزه و دلیلی جز به فرمان خدا بیاوریم و مومنان باید بر خداوند توکل کنند (۱۱) و ما را نمیرسد که جز بر خدا توکل کنیم و البته راهمان را بما نشان داد، اینک بر آنچه که شما آزارمان کنید صبر خواهیم کرد و توکل کنندگان باید به خدا توکل کنند (۱۲) و کافران به پیامبران‌شان می گفتند یا به دین ما بر میگردید یا اینکه از سرزمینمان اخراجتان می کنیم ولی خداوند بسوی آنان وحی می کرد که البته ظالمان را هلاک خواهیم کرد (۱۳) و شما را پس از آنان در آن سرزمین جای خواهیم داد. این برای کسی است که از مقام و تهدیدم خوف دارد (۱۴) و آنها با پیامبران درگیر می شدند و بدنبال پیروزی بودند اما همه جباران ستیزه جو نابود می شدند (۱۵)

از پس آن هلاکت، جهنم است و در آن چرکابه ای خون آلود نوشانده می شوند (۱۶) جرعه جرعه از آن مینوشند و مایل نیستند با رغبت و به راحتی از آن بنوشند و از هر طرفی مرگ به سراغشان میاید اما نمی‌میرند و از پس آن عذابی پرغلظت خواهند داشت (۱۷)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند. درب: ای پیامبر! رفتارهای کافرانه پایا و مانا نیست. در همین دنیا نیز مغلوبند.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلٰی شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الصَّلَٰلُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾ وَمَا ذَلِكْ عَلَى اللَّهِ بَعِزٌّ ﴿٢٠﴾

مثال اعمال آنانکه به پروردگارشان کافر شدند مانند خاکستری است که باد سختی در روزی طوفانی به آن بوزد، نسبت به حفظ هیچ چیزی که کسب کرده اند قدرتی

ندارند، این همان گمراهی دور است (۱۸)

مگر ندیدید که خداوند آسمانها و زمین را به حق آفرید؟ ای کافران! اگر بخواهد شما را می برد و آفریدگانی جدید می آورد (۱۹) و این برای خدا دشوار نیست (۲۰)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند.
درب: در آخرت، مطالب طور دیگری است.

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُّعْتَدُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ سَوَاءَ عَلَيْنَا أُمْرِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَحْصٍ ﴿٢١﴾ وَقَالَ الشُّيَاطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِي إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾ وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾

و در قیامت همگان در مقابل خداوند حاضر میشوند وضعیفان به مستکبران میگویند ما پیرو شما بودیم آیا شما چیزی از عذاب خدا را از ما برطرف می کنید؟ میگویند اگر خدا هدایتمان کرده بود ما نیز شما را هدایت میکردیم. برایمان فرقی نمی کند که بیتیابی یا صبر کنیم. گریزگاهی هم نداریم (۲۱) و وقتیکه کار از کار گذشت شیطان میگوید خداوند به شما وعده حقی داد و من به شما وعده ای دادم که از انجام آن تخلف کردم و من بر شما تسلطی نداشتم، مگر اینکه دعوتتان کردم و شما هم اجابتم کردید پس مرا سرزنش نکنید و خودتان را سرزنش کنید. نه من فریادرس تان هستم و نه شما فریادرس من هستید. خودم هم قبلا به آنچه شما شرک می ورزیدید کافر بودم. البته ظالمان عذابی دردناک خواهند داشت (۲۲) و کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده اند داخل بهشت هائی میشوند که نهرها از کف آن جاریست که در آن به فرمان پروردگارشان جاودانند و درود

گفتنشان در آنجا سلام است (۲۳)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند.
درب: ای مسلمانان! رفتار و گفتار مخالفان اصل و ریشه ای ندارد، و اعمالشان نه در دنیا و نه در آخرت فایده‌ای نخواهد داشت.

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾ تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ يَأْذَنُ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ﴿٢٦﴾ يُغَيِّثُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

ای پیامبر! آیا نمی بینی خداوند چگونه مثالی می زند؟ کلمه طیبه و خوب را به درخت خوب مثل می زند که ریشه اش ثابت و شاخه هایش در آسمان است (۲۴) در هر هنگام خوردنی هایش را به فرمان پروردگارش می آورد و خداوند برای مردم چنین مثالهایی میزند شاید پند گیرند (۲۵) و کلمه خبیث و بد مانند روئیدنی بد است که جثه اش در روی زمین است و قرار و استحکامی ندارد (۲۶)

خداوند مومنان را با قول ثابت در زندگی دنیا و در آخرت تثبیت می کند و ظالمان را گمراه مینماید و هر چه بخواهد میکند (۲۷)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند.
درب: ای پیامبر! عاقبت مخالفان جهنم است و تو برای پیروان چنین احکامی تشریع کن.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ مَتَّعُوا فَإِنْ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾ قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِمَّن قَبْلُ أَنْ يَأْتِيَنَّهُمْ يَوْمَ لَا يُبْعَثُ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾

آیا نمی دانی کسانی که نسبت به نعمت خداوند ناسپاسی میکنند و مردمشان را به

دیار نابودی میکشاند (۲۸) به درون چه جهنمی می افتند و چه بد جایگاهی است (۲۹) و برای خداوند همتایانی قرار دادند تا مردم را از راهش گمراه کنند. بگو اندکی در این دنیا برخوردار شوید که بالاخره سرانجامتان بسوی آتش است (۳۰)

ای پیامبر! به بندگان مومنم بگو نماز بپا دارند و از آنچه روزیشان کرده ایم پنهان و آشکار انفاق کنند، قبل از آنکه روزی بیاید که در آن نه معامله ای و نه دوستی باشد (۳۱)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند.
درب: ای مردم خدایتان چنین است، به او و پیامبرش بگروید.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾ وَأَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعْلُوا نَعْمَةً مِنَ اللَّهِ لَا تُحْصِهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

چنین است خداوندتان که آسمانها و زمین را آفرید و از آسمان آبی فرستاد و بوسیله آن روزی از میوه جات برایتان رویاند و کشتی را رامتان کرد که به امر او در دریا حرکت کند و نهراها را نیز به تسخیر شما درآورد (۳۲) و آفتاب و ماه را که پیوسته در حرکتند و نیز و شب و روز را نیز رام شما نمود (۳۳) و از هر چیزی که از او خواستید به شما عطا کرد و اگر نعمتهای خدا را بشمارید نخواهید توانست. اما اکثرا نسبت به خداوند ناسپاسی میکنند که البته انسانها اکثرا ظلم پیشه بسیار ناسپاس اند (۳۴)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند.
درب: ای پیامبر! ابراهیم را موفق نمودیم و در دنیا چنین نعماتی به او دادیم.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾ رَبِّ إِنَّهُنَّ

أَصْلَلْنُ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾ رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

هنگامی را بباد آرید که ابراهیم گفت پروردگارا این شهر را ایمن قرار ده و مرا و فرزندانم را از عبادت بت ها دور نگهدار (۳۵) پروردگارا افکار بت پرستانه، بسیاری از مردم را گمراه کرده، پس هر کس که مرا پیروی کند از من است و هر کس که مرا نافرمانی کند البته تو آمرزگار مهربانی (۳۶) پروردگارا برخی از فرزندانم را در بیابانی غیر قابل کشت نزد خانه محترم تو سکونت داده ام، تا نماز بپادارند. پروردگارا دل های مردم را بسوی آنان متمایل کن و از ثمرات روزیشان ده شاید شکر بگزارند (۳۷) پروردگارا آنچه را که مخفی یا آشکار کنیم میدانی، و هیچ چیز چه در زمین یا در آسمان باشد از تو مخفی نمی ماند (۳۸) سپاس خدای را سزاست که علیرغم پیری اسمعیل و اسحق را بمن داد که پروردگارم شنونده دعاست (۳۹) پروردگارا مرا و برخی از فرزندانم را بپا دارنده نماز قرار ده و دعایم را قبول فرما (۴۰) پروردگارا مرا و والدینم را و مومنان را در روزی که حساب بر پا میگردد بیامرز (۴۱)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند. درب: ای پیامبر! ای مسلمانان! خداوند نسبت به شما بی توجه نیست و شما را موفق خواهد کرد و ظالمان را نیز در آخرت معذب خواهد نمود.

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْنِدْهُمْ هَؤُلَاءِ ﴿٤٣﴾ وَأُنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِّنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِّنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾ وَسَكَنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ

﴿٤٦﴾ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ
 ﴿٤٧﴾ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾ وَتَرَى
 الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾ سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَتَعْشَىٰ الْوُجُوهُمُ النَّارُ
 ﴿٥٠﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

ای پیامبر! مبدا خداوند را از آنچه ظالمان انجام می‌دهند غافل پنداری، جز این نیست که جزای آنها را تا روزی که قیامت چشمها را خیره میکند به تأخیر می‌اندازد (۴۲)

در آن روز گردنها کشیده، چشمها به یک سو دوخته، پلک ثابت، و دلها بعلت اضطراب خالی است (۴۳)

و ای پیامبر! مردم را از روزی هشدار ده که عذاب بر آنها بیاید و ظالمان گویند پروردگارا تا سرآمدی نزدیک عذاب را از ما به تأخیر بینداز که دعوت را اجابت و رسولان را پیروی کنیم، که به آنها جواب داده میشود آیا همین شماها نبودید که قبلاً قسم می‌خوردید که زوالی ندارید؟ (۴۴) و شما نبودید که در مسکن های کسانی که به خویش ظلم کردند ساکن شدید و برایتان روشن شد که ما با آنها چگونه معامله کردیم و برایتان مثالها زدیم؟ (۴۵)
 به هر حال آنها زندگایی پر از توطئه داشتند و البته توطئه شان نزد خدا معلوم بود و مکرشان چنان بزرگ بود که گوئی کوهها با آن زایل میشدند (۴۶)

پس ای پیامبر! مبدا خداوند را نسبت به وعده ای که به فرستادگانش داده بی توجه پنداری. البته خداوند پیروزمند انتقامگیر است (۴۷)

در روزی که زمین مبدل به زمینی غیر از این زمین شود و آسمانها هم به نظر همینطور بیاید و آنها در مقابل خداوند یگانه قهار قرار گیرند (۴۸) و در آن روز

مجرمان را بینی که در غل و زنجیرها با هم اند (۴۹) پیراهن هایشان از قیر است و آتش چهره هایشان را فرا گرفته است (۵۰) تا خداوند هر کس را بسبب آنچه که کسب کرده جزا دهد که خداوند تند حساب است (۵۱)

درس: خداوند پیامبران و پیروانشان را پیروز و کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب میکند.
درب: ای مردم! به این مطالب توجه کنید و به راه خدا بیایید و به پیامبرش بگروید.

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذْكُرُوا الْأَلْبَابَ ﴿٥٢﴾

این پیام رسانی برای مردم است، و تا به وسیله آن هشدار داده شوند و نیز بدانند که جز این نیست که او خدائی است یگانه و نیز صاحبانِ خرد پند گیرند (۵۲)

سوره اسراء

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ارائه بعضی آیات الهی به پیامبر برای گسترش دید و دلداری او

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾
سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ
مِنَ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

دور از هر عیب و نقصی است خداوند، که بنده اش را شبانه از مسجدالحرام تا مسجدالاقصی، که اطرافش را برکت داده، سیر داد تا بعضی از آیاتش را به او بنماید که او البته شنوای بینا است (۱)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: امیدواری به پیامبر که امت او بر یهود پیروز خواهد شد.

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا ﴿٢﴾ ذُرِّيَّةَ مَنْ

حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾ وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤﴾ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ﴿٥﴾ ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ﴿٦﴾ إِنَّ أَحْسَنَكُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوُّوْا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيَبْتَلُوا مَا عَلَّمُوا تَنْبِيرًا ﴿٧﴾ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُذْتُمْ عُدْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٨﴾

ای پیامبر! به موسی تورات را داده و آنرا برای بنی اسرائیل هدایتی قرار دادیم که جز من تکیه گاهی مگیرید (۲)

آنها فرزندان کسانی بودند که با نوح حملشان کرده بودیم که نوح بنده ای شکرگزار بود (۳)

و درباره آنان در کتاب تقدیرات الهی چنین مقرر شده که ای بنی اسرائیل حتماً دوبار در زمین فساد نموده و سرکشی بزرگی خواهید کرد (۴) آنها به فساد پرداختند و وقتی که موعد اولشان سر رسید به آنها فهمانیدیم که بنده ای از بندگان خویش را علیه شما برگماشتیم که بسیار نیرومند است و او بر اینها مسلط شد تا اینکه درون شهرهایشان را نیز جستجو کردند و این وعده ای بوده که قبلاً انجام شده است (۵)

ای بنی اسرائیل سپس شما را مجدداً به اموال و فرزندان مددتان دادیم و شما را قوی تر نمودیم (۶) اینک اگر احسان کردید بنفع خودتان است و اگر هم بدی کردید به ضرر خودتان خواهد بود، و وقتی که موعد دوم بیاید چهره هایتان اندوه بار خواهد شد و آنها حتماً داخل آن مسجد میشوند همانطور که آن قبلی ها بار اول شدند و آنچه را که بر آن مسلط شوند نابود خواهند کرد (۷)

چه بسا پروردگارتان به شما رحم کند و اگر از رفتارهای سوءتان بازگشتید ما نیز به نظر رفت به شما باز میگردیم، و جهنم را برای کافران مانند زندان قرار داده ایم (۸)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: قرآن بشارت دهنده و هشداردهنده، یکی دیگر از وجوه کمک های الهیست.

﴿۹﴾ وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَغْتَابْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿۱۰﴾
إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا

البته این قرآن به چیزی که محکمتر و استوارتر است هدایت میکند و مومنانی را که عمل صالح می کنند مژده میدهد که پاداشی بزرگ خواهند داشت (۹) و اینکه برای کسانی که به آخرت ایمان ندارند عذابی دردناک آماده شده است (۱۰)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ارائه بعضی قوانین الهی به پیامبر.

وَيَذَعُ الْإِنْسَانُ بِالْأَشْرِ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ﴿۱۱﴾ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَحْوُونا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَددَ السِّنِينَ وَالْحِسَابِ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿۱۲﴾ وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿۱۳﴾ أَفَرَأَى كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿۱۴﴾ مَن اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَّٰ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿۱۵﴾

و اکثر انسان ها چیزی را که واقعا برایشان بد است همانطور طلب میکنند که انگار دارند چیز خوب را طلب میکنند، زیرا که انسان عجل است (۱۱)

شب و روز را دو آیت قرار دادیم، و نشانه شب را محو و نشانه روز را تابان مینماییم تا از فضل پروردگارتان بجوید و شماره سالها ونیز حساب کردن را یادگیرید و همه

چیز را فصل بندی دقیقی کرده ایم (۱۲)

و در مورد هر انسان سرگذشتش را بر گردنش می آویزیم و روز قیامت آنرا بصورت کارنامه ای گشاده برایش بیرون می آوریم (۱۳) در آن موقعیت به او الهام میشود که خودت کارنامه ات را بخوان که خودت برای حسابرسی خویش کافی هستی (۱۴)

کسی که دنبال هدایت باشد جز این نیست که بنفع خویش هدایت شده و کسی هم که گمراه شد جز این نیست که به ضرر خویش گمراه شده و هیچ کس بار دیگری را بر نمی دارد، و ما قبل از اینکه رسولی برانگیخته باشیم عذاب نمی کنیم (۱۵)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد. درب: ارائه بعضی قوانین الهی به پیامبر.

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاَهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ﴿١٧﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَدْخُورًا ﴿١٨﴾ وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾ كَلَّا مُدَّ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾ انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْصِيلًا ﴿٢١﴾

و هنگامیکه بخواهیم شهری را هلاک کنیم، خوشگذرانیهایش در آن گناه میکنند، سپس آن حکم بر آن فرود می آید و آنگاه نابودش می کنیم (۱۶)

و چه بسا اقوامی که پس از قوم نوح هلاکشان کردیم و پروردگار برای آگاهی بر گناهان بندگان کافی است (۱۷)

هرکس که لذت های دنیای زودگذر را بخواهد برای او آنچه لیاقتش باشد، برای هر

کس که صلاح بدانیم، در آن پیش می آوریم، آنگاه جهنم را خواهد داشت که سرزنش شده رانده شده در آن خواهد افتاد (۱۸) و کسی که آخرت را بخواد و برای آن سعی کند، و مومن هم باشد، البته سعیش مورد قدردانی خواهد بود (۱۹)

همگی آنها را و اینها را، از عطاء پروردگار مدد می‌دهیم، و عطاء پروردگار جلوگیری ندارد (۲۰)

ببین چگونه بعضی را بر بعضی برتری دادیم، و در آخرت نیز، هم درجات و هم برتری ها، بزرگتر خواهد بود (۲۱)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: تشریع مقررات اساسی و اخلاقی و احکامی.

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْدُولًا ﴿٢٢﴾ وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِنَّمَا يَبْلُغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفٍ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾ وَآتَٰ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذِرْ تَبَذِيرًا ﴿٢٦﴾ إِنَّ الْمُبْذِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٧﴾ وَإِنَّمَا تُعْرَضُونَ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا ﴿٢٨﴾ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٢٩﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٠﴾ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٍ تَحْنُ تَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنْ قَتَلْتُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا ﴿٣١﴾ وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْنِ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلَاهُ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزَنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾ كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا

﴿٣٨﴾ ذَلِكَ بِمَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ﴿٣٩﴾

ای پیامبر! همراه خداوند از دیگری پیروی بی چون و چرا مکن که سرزنش شده رانده شده خواهی گردید (۲۲)

پروردگارت چنین مقرر کرده که تو و پیروانت کسی جز او را عبادت نکنید و با والدین نیکی کنید، اگر یکی از آنها یا هر دو، در نزدتان به سن بالا رسیدند مبدا به آنها حتی «آه» هم بگویید، و آنها را مرانید بلکه با آنها سخنی محترمانه بگوئید (۲۳) و در برابر آنها بامهربانی فروتنی کنید و بگوئید پروردگارا با آنها مهربان باش، همانگونه که آنها هنگام پرورشم مهربان بودند (۲۴)

پروردگارتان به آنچه در دلهایتان میگذرد دانایتر است، اگر صالح باشید خواهد دانست و خداوند در مورد توبه کاران آمرزشگر است (۲۵)

ای پیامبر! خودت و پیروانت حق خویشاوند، و بیچاره، و در راه مانده را بدهید، اما ریخت و پاش بیجا مکنید (۲۶) که ریخت و پاش کنندگان از برادران شیاطین اند و شیطان نیز نسبت به پروردگارش ناسپاس است (۲۷) و اگر به علت تنگدستی مجبورید تا زمان بدست آوردن گشایشی از جانب پروردگارتان که امیدش را دارید از خواسته آنان سر بیچید به آنها سخنی نرم بگوئید (۲۸) ای پیامبر! نه آنقدر از گشاده دستی دور شو که گویا دستت را به گردنت زنجیر کرده باشی و نه آن را آنقدر گشاده دار که بزودی دست خالی شود که سرزنش شده درمانده بنشینی (۲۹)

البته پروردگارت روزی را برای کسی که بخواهد گشاده و تنگ میگیرد که همو نسبت به بندگانش آگاه و بیناست (۳۰)

ای پیروان پیامبر! اولادتان را از نگرانی تنگدستی مکشید، مائیم که هم به شما و هم به آنان روزی می‌دهیم. البته قتل آنها خطائی بزرگ است (۳۱)

و به زنا حتی نزدیک هم نشوید زیرا که عمل زشتی و راه بدی است (۳۲) و کسی را که خداوند کشتنش را حرام کرده مکشید مگر بر اساس حق، و اگر کسی به ظلم کشته شود برای ولیّ او حقی قرار دادیم که البته او هم نباید در قصاص اسراف کند و در اینصورت یاری هم خواهدشد (۳۳)

و به مال یتیم جز به شیوه ای که نیکو تر است نزدیک مشوید، تا اینکه به رشدش برسد، و به عهد وفا کنید زیرا که از عهد پرسش میشود (۳۴) و پیمان را هنگام پیمان‌کردن تمام بدهید و با ترازوی صحیح وزن کنید، که این، هم بهتر و هم نیک فرجام تر است (۳۵)

ای پیامبر! و از آنچه علمش را نداری پیروی مکن که گوش و چشم و دل مورد سؤال واقع میشوند (۳۶) و در زمین خرامان راه مرو که نه میتوانی زمین را بشکافی و نه به بلندی کوهها خواهی رسید (۳۷)

بدی های همه اینها نزد پروردگارت معلوم و ناپسند است (۳۸) اینها چیزهایی بود که پروردگارت از حکمت ها به تو وحی کرد و همراه خداوند چیزی دیگر را به پرستش مگیر که در جهنم افکنده شوی و راندهء سرزنش شده خواهی شد (۳۹)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ای پیامبر! جهت ارشادشان چنین بگو.

أَفَاصْفَاكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَيْنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا

فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذْكُرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾ قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا
لَا يَتَّبَعُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾ تَسْبِيحٌ لَهُ
السَّمَاوَاتِ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ
إِنَّهُ كَانَ خَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

ای مشرکان! آیا می پندارید پروردگارتان شما را برخویش ترجیح داده و به شما پسر
داده و ملائکه را دختران خویش برگرفته؟ البته شما کافران قائل به قول باطل بزرگی
میباشید (۴۰) و البته در این قرآن دلائل و مثال ها را به وفور قرار دادیم تا پند
گیرید اما در مورد شما جز دوری تان نیفزوده (۴۱)

ای پیامبر! بگو اگر چنانکه میگوئید همراه با او خدایانی دیگر هم باشند در اینصورت
آن باصطلاح خداها سعی میکردند بسوی خدای واقعی و پر قدرت راهی بجویند
(۴۲) خداوند پاک و منزّه و بسیار برتر و بالاتر است از آنچه میگویند (۴۳) آسمانهای
هفتگانه و زمین و هر که در آنهاست برایش تسبیح میگویند و هیچ چیز نیست مگر
اینکه به ستایشش تسبیحگو است ولیکن شما تسبیح آنها را در نمی یابید. و او البته
حلیم آمرزگار است (۴۴)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ای پیامبر! اگر آنها به این قرآن اهمیت نمی دهند اشکال از خودشان است.

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُورًا ﴿٤٥﴾ وَجَعَلْنَا
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِّرْتُ بِهِ فِي الْقُرْآنِ وَخَدَّهُ وَلَوْ أَعْلَىٰ
أَذْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ
الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٤٧﴾ انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا
يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾

ای پیامبر! هنگامی که قرآن میخوانی بین تو و بین آنانکه به آخرت ایمان ندارند

حجابی پوشنده قرار می گیرد (۴۵) که بر دلهایشان پرده میشود و آنرا نمی فهمند و در گوشه‌هایشان سنگینی بوجود می آید و اگر پروردگارت در قرآن بطور تکی ذکر شود با نفرت روی پاشنه هایشان میچرخند (۴۶) ما میدانیم که آنها وقتی که دارند سخن تو را گوش میدهند به چه چیزی گوش میدهند و نیز هنگامیکه راز میگویند چه ها میگویند، و نیز میدانیم هنگامی که ظالمان میگویند شما دارید مردی جادو زده را پیروی میکنید (۴۷) بین چگونه برایت مثل ها میزنند و گمراه شده اند و نمیتوانند به راه بیایند (۴۸)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ای پیامبر! برای ارشادشان چنین بگو.

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرَفَاتًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾ أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَن يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُؤُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾ يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

و میگویند آیا هنگامی که استخوان شدیم و پوسیدیم آیا دوباره در آفرینشی جدید برانگیخته میشویم؟ (۴۹) بگو بله، حتی اگر سنگ یا آهن باشید (۵۰) یا چیزی که در نظرتان بزرگتر باشد، و بزودی خواهند گفت چه کسی ما را برمیگرداند؟ بگو کسی که دفعه اول آفریدتان. پس سرهاشان را بسویت برمیگردانند و میگویند چه وقت؟ بگو شاید نزدیک باشد (۵۱) همان روزی که بخواندتان و شما ستایشگرانه اجابتش کنید و گمان کنید که جز اندکی در برزخ مکث نکرده اید (۵۲)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ای پیامبر! به پیروانت چنین آموزش بده و به مشرکان چنین جواب بده.

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِنَّ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

﴿٥٤﴾ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾ قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِن دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمُ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

ای پیامبر! به بندگانم بگو آنچه را که بهتر است به مردم بگویند، زیرا که شیطان بین آنها را بهم میزند، چونکه شیطان نسبت به انسان دشمنی آشکار است (۵۳)

پروردگارتان به حال شما داناتر است، اگر خواهد بر شما رحمت گیرد و اگر خواهد عذاب تان کند و ای پیامبر! با آنها مدارا کن، که تو را به سرپرستی شان نفرستاده ایم (۵۴)

ای پیامبر! پروردگارت به حال همه کسانی که در آسمانها و زمین هستند داناتر است، و ما البته برخی از پیامبران را بر برخی دیگر برتری داده ایم و به داود نیز زبور دادیم (۵۵) و به مخالفان نیز بگو هرکس را که غیر از خداوند به نظرتان میرسد، به دعا بخوانید، خواهید دید که نه ناراحتی تان را برطرف میکنند و نه تحولی در اوضاع شما به وجود می آورند (۵۶)

ای پیامبر! کسانی را که مخالفان به دعا میخوانند، خودشان وسیله ای میجویند که بسوی پروردگار راهی بیابند، که در نزدش نزدیکتر گردند و رحمتش را امید دارند و از عذابش می هراسند، زیرا که می باید از عذابش برحذر بود (۵۷)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ای پیامبر! به آنان بگو اینطور نیست که خداوند معجزات را به درخواست هر کسی ظاهر کند.

وَإِن مِّن قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾ وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَآتَيْنَا مُوْسَىٰ الْثَقْلَ مُبَصَّرًا

فَطَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخَوِيفًا ﴿٩٥﴾ وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا
الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُحَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا
كَبِيرًا ﴿٩٦﴾

و هیچ شهری نیست مگر اینکه قبل از قیامت هلاک یا به شدت عذابش می کنیم که
این موضوع در آن کتاب تقدیرات نوشته شده است (۵۸) و چیزی مانع ما نمیشود
که معجزاتی بفرستیم مگر اینکه مردم میدانند که پیشینیان معجزاتی را که برایشان
فرستاده شده بود تکذیب کردند و لذا این مردم میدانند معجزه فرستادن چندان
فایده ای ندارد، و با وجود این باز هم معجزه طلب میکنند، و به قوم ثمود هم آن
شتر را به نمایی دادیم، اما به آن ظلم کردند، و ما معجزات را جز برای ترساندن
کافران نمی فرستیم (۵۹)

و ای پیامبر! به یاد آر که به تو گفتیم که پروردگارت به مردم احاطه دارد و آن
خوابی که دیده ای و همچنین آن شجره ای را که در قرآن لعنت شده، در آن خواب
به تو نمایاندیم، همه آن چیزها را جز فتنه ای برای مردم قرار نداده ایم، که بر
عاقبت خویش بترسند، اما در این کافران اثری جز طغیانی بزرگ نخواهد داشت
(۶۰)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: تبیین موقعیت شیطان در زندگی بشر.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ أَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦١﴾ قَالَ
أَرَأَيْتَكَ الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَخْتَبِكَ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٢﴾ قَالَ
أَذْهَبَ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُ مَوْفُورًا ﴿٦٣﴾ وَاسْتَغْفِرُ مَنْ اسْتَعْطَفَ مِنْهُمْ
بَصُوتِكَ وَأَجْلِبَ عَلَيْهِمْ بِخَبْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَّهُمْ وَمَا يَعْدُهُمُ
الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

ای مردم! توجه داشته باشید که آن هنگامیکه به ملائکه گفتیم بر آدم سجده کنید، همه سجده کردند غیر از ابلیس که گفت آیا به کسی سجده کنم که از گل آفریدی؟ (۶۱) این موجودی که به من برتریش دادی، اگر تا روز قیامت مهلتم دهی تمام فرزندان را بجز اندکی فریب داده و همراه خواهم کرد (۶۲) و جواب شنید که برو و هر کس از آنان که پیرویت کرد جزایتن جهنم خواهد بود که جزائی کامل است (۶۳) و هر کس از آنها را که توانستی، با صوت خویش بلغزان، و با پیادگان و سوارگانت بر آنان بتاز، و در اموال و اولاد شریکشان شو، و وعده شان ده، و شیطان جز فریب وعده ای نمیدهد (۶۴) تو بر بندگانم تسلطی نخواهی داشت و پروردگار بعنوان کارسازشان کافی است (۶۵)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: یادآوری گوشه های دیگری از نعمت های عام الهی.

رَبُّكُم الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾ وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَاهُ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ اُغْرَضْنَاهُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾ أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُخَسِّفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾ أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيَغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

ای مردم! توجه داشته باشید که این پروردگار شماست که کشتیها را در دریا به حرکت درمی آورد تا از فضلش روزی تان را جستجو کنید که او نسبت به شما مهربان است (۶۶) و هنگامی که بلایی در دریا به شما رسد هر که را که غیر از او میخوانید از یادتان میروند. ولی هنگامی که نجاتتان داد و به زمین برگرداند، از او روی میگردانید زیرا که اکثر انسان ها کفران پیشه اند (۶۷) آیا ایمن شده اید که گوشه ای از زمین شما را فرو برد یا آسمان بر سرتان سنگ ببارد، و آنگاه کارسازی برای خویش نیابید؟ (۶۸) یا اینکه ایمن شده اید که مجدداً شما را به آن دریا

برگرداند، و تند بادی بفرستد و بسبب کفرتان غرقتان کند، و علیه ما فریادرسی
نیابید؟ (۶۹)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ای پیامبر! پیامبری خودت را هم در این چارچوب تحلیل کن.

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْوَرْدِ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾

و ما البته آدمی زاده را گرامی داشته، و آنها را در خشکی و دریا حمل کرده، و از
چیزهای خوشایند روزی شان داده ایم، و آنان را بر بسیاری از کسانی که آفریده ایم
برتری بزرگ داده ایم (۷۰)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: تبیین اوضاع آخرتی بشر (تا هرکس به فکر خودش بیفتد و آنکه استعداد پذیرش دارد خود را
همسو کند).

يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أُوِيَّ كِتَابُهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا
﴿٧١﴾ وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾

و در قیامت که روزی است که هر کس را با نام رهبرش صدا میزنند، هر کس که
کارنامه اش به دست راستش داده شود، نامه اش را میخواند و ذره ای ناراحتی نمی
بیند (۷۱) و هر کس که در این جهان کور دل باشد، در آخرت هم کور، و بلکه
گمراه تر خواهد بود (۷۲)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ارائه خطرات راه رسالت به پیامبر(ص) و ارائه توصیه های عبادی و رفتاری برای احتراز از آنها.

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أُوتِيتَ وَإِنَّا لَنَنصِرُكَ وَنُهَيِّئُ لَكَ فَتْرًا وَنُخَوِّدُكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾
وَلَوْلَا أَنْ تَبَيَّنَّاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾ إِذَا لَأَذْفَنَّاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ

الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْهَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾ وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خِلافَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٧٦﴾ سَنَّةٌ مِّنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ﴿٧٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ﴿٧٩﴾ وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِّنْ لَّدُنكَ سُلْطَانًا نَّصِيرًا ﴿٨٠﴾ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾

ای پیامبر! نزدیک بود در موردی از آنچه به تو وحی کرده ایم منحرفت کنند تا غیر آن را به ما افترا ببندی و در آنصورت تو را دوست خویش می‌گرفتند (۷۳) و اگر تو را ثابت قدم نکرده بودیم نزدیک بود کمی بسویشان متمایل شوی (۷۴) در آنصورت تو را حتماً به غذایی سخت معذب می‌کردیم که انگار محنت دو چندانِ حیات و دو چندانِ ممات را چشیده باشی، و در آنصورت هیچ کسی را نمی‌یافتی که در مقابل ما یاورت باشد (۷۵) و نزدیک بود تو را وادار کنند که از مکه بیرون روی، که در حقیقت تو را اخراج کرده باشند، که در آنصورت در اثر غذایی که برآنان نازل میشد پس از تو جز اندکی در آن درنگ نمی‌کردند (۷۶) چنین است قانون ما و سنت خویش را در مورد سایر پیامبران قبل از تو نیز همین قرار داده ایم که اگر مخالفان‌شان از حد بگذرانند معذب گردند و در سنت ما هیچ تغییری نخواهی یافت (۷۷)

نماز را از زوال آفتاب در نیمروز تا تاریکی شب بپا دار، و نیز نماز صبح را بپا دار، که وقت نماز صبح مشخص است (۷۸) و مقداری از شب را به خواندن نافله ای برای خویش بیدار باش چه بسا که پروردگارت برایت مقامی پسندیده برگزیند (۷۹) و بگو پروردگارا مرا با داخل شدنی درست به هر کار داخل کن، و با خارج شدنی درست خارج کن، و برایم از جانب خویش دلیلی عطا کن که یاریم کند (۸۰) و بگو حق آمد و باطل از میان خواهد رفت که باطل خودش نابود شدنی است (۸۱)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: یکی از بزرگترین کمک های الهی به پیامبر(ص) همین قرآن است.

وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَرْيدُ الظَّالِمِينَ ﴿٨٢﴾

و ای پیامبر! بدان که در قسمتی از محتوای قرآن چیزهایی هست که برای مومنان شفاء و رحمت است و برای ظالمان چیزی جز خسارت نمی افزاید (۸۲)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ای پیامبر! قسمتی از مشکلات فکری کافران اینهاست. با آنان چنین بگو.

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَؤُوسًا ﴿٨٣﴾ قُلْ كُلُّ يَعْمَلْ عَلَى شَاكِلِيهِ فَرِيكُمُ أَغْلَمُ مَن هُوَ أَهْدَى سَبِيلًا ﴿٨٤﴾ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾ وَلَئِن سَأَلْتُمُوهُنَّ لَتَنْذِهَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٨٦﴾ إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٨٧﴾ قُلْ لَّيْسَ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَنَّى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾ وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنبُوعًا ﴿٩٠﴾ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَافَهَا تَفْجِيرًا ﴿٩١﴾ أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمَتْ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا ﴿٩٢﴾ أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُخْرَفٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَن نُّؤْمِنَ لِزُفْرِكَ حَتَّى تَنزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرُؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٣﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَى إِلَّا أَن قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٤﴾ قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَّمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّن السَّمَاءَ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٩٥﴾ قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

و هنگامیکه به انسان نعمتی میدهم روی برمیکرداند و دوری میجوید و هنگامیکه چیزی به او میرسد که شر میپنداردش نومید میگردد (۸۳) ای پیامبر! بگو همگی بر اساس طبع خود عمل می کنند و پروردگارتان بهتر میدانند چه کسی هدایت یافته تر است (۸۴)

و از تو درباره جبرئیل میپرسند، بگو آن از امر پروردگار من است و به شما جز اندکی از آن علم داده نشده است (۸۵) و اگر میخواستیم حتماً آنچه را که بسویت وحی نموده ایم از بین میبردیم، آنگاه برای خویش علیه ما و کیلی نمی یافتی (۸۶) مگر رحمتی از پروردگارت، که فضل او بر تو بزرگ است (۸۷) بگو اگر جن و انس مجتمع شوند که مانند این قرآن را بیاورند نخواهند توانست حتی اگر بعضی شان بعضی دیگر را یاری کنند (۸۸) و البته در این قرآن برای مردم از هر مثلی گردانیدیم اما اکثر مردم از روی ناسپاسی رو گردانند (۸۹)

و میگویند به تو ایمان نخواهیم آورد مگر اینکه از زمین برای ما چشمه ای بشکافی (۹۰) یا اینکه باغی از انگورها و خرماها داشته باشی و بین آنها بخوبی نهلهائی روان کنی (۹۱) یا اینکه آسمان را انطور که فکر میکنی بر سر ما بباندازی یا اینکه خدا و ملائکه را جلویمان بیاوری (۹۲) یا اینکه خانه ای جواهر نشان داشته باشی، یا اینکه به آسمان بالا روی و بالا رفتنت را هم باور نخواهیم کرد مگر اینکه برایمان نامه ای پائین بیاوری که آنرا بخوانیم، بگو منزه است پروردگارم، مگر من غیر از بشری فرستاده هستم؟ (۹۳)

و چیزی مانع ایمان آوردن مردم نشد مگر اینکه میگویند آیا خداوند بشری را به رسالت برانگیخته؟ (۹۴) بگو اگر در زمین فرشتگانی بودند که با اطمینان در آن راه میرفتند حتماً از آسمان فرشته ای را به رسالت نازل میکردیم (۹۵) بگو خداوند برای گواهی بین من و شما کافی است زیرا که او به بندگانش آگاه و بینا است (۹۶)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: ای پیامبر! قسمتی از مشکلات فکری کافران اینهاست. با آنان چنین بگو.

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَبُهِدْ لَهُ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَتَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَىٰ

وَجُوهَهُمْ غَمِيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾ ذَلِكَ جَزَاءُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْآ لَمُبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَالًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَأَنَّ الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾ قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾

و هر کس را که خداوند هدایت کند همو هدایت یافته است و کسی را که گمراه کند دوستانی غیر از او برایشان نخواهی یافت، و روز قیامت بر صورتهایشان محشورشان می کنیم در حالیکه کور و کر و لالند. جایگاهشان جهنم است که هر گاه آتشش فروکش کند باز سوزان و فروزانش میکنیم (۹۷) این جزایشان است زیرا به آیاتمان کافر شدند و گفتند آیا وقتیکه استخوان شدیم و پوسیدیم آیا در آفرینشی جدید برانگیخته خواهیم شد؟ (۹۸)

آیا نمی بینند خداوندی که آسمانها و زمین را آفریده تواناست که مانند آنها را بیافریند؟ و برایشان سرآمدی قرار داده که شکی در آن نیست. اما ظالمان جز سر ناسپاسی ندارند (۹۹) بگو اگر شما مالک گنجینه های رحمت پروردگارم بودید از نگرانی تنگدستی تنگ چشمی میکردید و چیزی به کسی نمیدادید، که انسان بسیار بخیل است (۱۰۰)

درس: کمک همه جانبه الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان باشد.
درب: دلاری به آن حضرت که مخالفانش نمی توانند کاری از پیش ببرند.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَاَسْأَلُ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَى مَسْحُورًا ﴿١٠١﴾ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُ مَا أُنْزِلُ هَؤُلَاءِ إِلَّا رُبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَاطِرٍ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾ فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَقِزَهُم مِّنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَّعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾ وَقُلْنَا مِّنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾

و البته به موسی نه نشانه و معجزه واضح دادیم. پس، از بنی اسرائیل در باره آن هنگام پرس که معجزه ها بسویشان آمد و فرعون به او گفت ای موسی من تو را جادو شده می پندارم (۱۰۱) موسی گفت حتماً دانستی که این معجزه ها را کسی غیر از پروردگار آسمانها و زمین نازل نکرده و من تو را ای فرعون هلاک شده می بینم (۱۰۲) پس فرعون تصمیم گرفت موسی و پیروانش را از آن سرزمین بیرون کند و او را با همه آنهایی که با او بودند غرقشان کردیم (۱۰۳) و پس از آن به بنی اسرائیل گفتیم در آن سرزمین که برایتان در نظر گرفته شده سکونت کنید، و هنگامی که قیامت بیاید، شما را یکجا باهم بازمیآوریم (۱۰۴)

درس: کمک همه جانبه‌ی الهی به پیامبر برای پیگیری رسالتش که ساخته شدن انسان می‌باشد
درب: اینک که اینان چنین‌اند، چنین بگو

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾ وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٦﴾ قُلْ آمَنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾ وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾ وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١٠٩﴾ قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافُتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وِئَاتٌ مِّنَ الدَّلِّ وَكِبْرُهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾

ما قرآن را به حق نازل کردیم و به حق نازل شد و تو را جز مژده دهنده و هشدار دهنده ای نفرستادیم (۱۰۵) به همراهت این قرآنی را که قسمت قسمتش کردیم قرار دادیم تا آنرا به تدریج برای مردم بخوانی و آنرا بخوبی فرو فرستادیم (۱۰۶) بگو چه به آن ایمان بیاورید چه نیاورید کسانی که قبلاً آن علم را یافتند، هنگامی که بر آنان خوانده میشود سجده کنان به رو در می افتند (۱۰۷) و میگویند پروردگارمان منزّه است، و البته وعده پروردگارمان حتماً شدنی است (۱۰۸) و به رو در می افتند و می‌گیرند و خشوعشان افزون میشود (۱۰۹) بگو چه خداوند را به نام «الله»

بخوانید و چه به نام «رحمان»، به هر یک از نامها که بخوانید درست است زیرا نامهای نیکو از آن اوست،

ای پیامبر! تو نیز نمازت را نه با صدای بلند بخوان، و نه به آهستگی، و حالتی بین آن دو را در پیش گیر (۱۱۰) و در نیایش های خویش بگو: ستایش مخصوص خداوندی است که فرزندی بر نگرفته و در فرمانروائی شریکی ندارد، و هرگز اینطور نیست که از روی زبونی سرپرستی داشته باشد، و او را چنانچه باید و شاید به بزرگی یاد کن (۱۱۱)

سوره هود

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند، پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: هشدار به کافران که مبدا مانند مکذبان پیامبران گذشته باشید (و به آن عاقبت دچار شوید)

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الرَّ كِتَابٌ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فَصَّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾ وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُغْفِرْ لَكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾ أَلَا إِنَّهُمْ يَمُنُّونَ بِصُدُورِهِمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ال.ر.

این کتابی است که آیاتش اجمال، و سپس از جانب صاحب حکمتی آگاه، تفصیل یافته است (۱) که جز خداوند را عبادت نکنید که من از جانب او برایتان هشدار دهنده و مؤده دهنده ای هستم (۲) و اینکه از پروردگارتان آمرزش خواسته و بسوی او بازگردید تا شما را به برخورداری نیکو تا مدتی معین برخوردار کند و فضل هر

صاحب فضلی را به او بدهد و اگر روی برگردانید بر شما خوف عذابِ روزی بزرگ را دارم (۳) بازگشتان بسوی خداوند است و همو بر همه چیز توانا است (۴)

ای مومنان! آگاه باشید که آن کافران همان دم که رو برمیگردانند تا خود را از شنیدن قرآن مخفی کنند، و همان هنگام که جامه بر سر می کشند، خداوند آنچه را که پنهان می کنند و آنچه را که آشکار میکنند میداند که او به حقیقتِ دلها آگاه است (۵)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند، پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: اشاره به دو جنبه از قدرت های الهی دایر بر امکان کنترل و هلاک مخالفان پیامبر.

وَمَا مِنْ دَآئِبَةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رُفُفُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦﴾
وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَعْبُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

و هیچ جنبنده ای در زمین نیست مگر اینکه روزیش برعهده خداوند است و محل استقرار و محل نهایی او را میداند و همه اینها در کتابی روشننگر هست (۶) و هموست که آسمانها و زمین را در شش مرحله آفرید و مرکز تقدیر و فرماندهی جهان در ابتدای پیدایش آن بر حالتی مستقر بود که به نظر شما به مایع می ماند و اوضاع را از آنجا تا به اینجا رساند تا شما را بیازماید که کدامتان خوش عمل ترید

و ای پیامبر! اگر بگویی حتماً پس از مرگ برانگیخته خواهید شد کافران خواهند گفت این قرآن جز جادویی آشکار نیست (۷)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند، پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: رفتار متوسط انسان معمولی طور است که بی توجهی به مفهوم فوق را متضمن است.

وَلَيْنَ آخَرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لِّيَقُولُوا مَا يَخْسِئُهُ آلَا يَوْمٍ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَخَاقٍ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨﴾ وَلَيْنَ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَكَفُورٌ ﴿٩﴾ وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَّسْتَهُ لِيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتِ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورٌ ﴿١٠﴾ إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

و اگر عذاب را تا مدتی کم و تعیین شده از آنها به عقب بیاوریم خواهند گفت چه چیزی جلوی او را گرفته؟ بدانید روزی که عذابشان بیاید از آنها بر طرف نخواهد شد و آنچه را که به مسخره میگیرند بر آنها فرود خواهد آمد (۸)

و اگر به انسان رحمتی از جانب خویش بچشانیم سپس آن را از او جدا کنیم نومید و ناسپاس میشود (۹) و اگر پس از ناراحتی که به وی رسیده، نعمتی به او بچشانیم بدون اینکه به میدا نعمت توجه کند میگوید بدیها از من دور شد و شاد شده و فخر میفروشد (۱۰) تقریباً همگان چنین اند مگر آنانکه صبر نموده و عمل شایسته انجام میدهند که آمرزشی و پاداشی بزرگ خواهند داشت (۱۱)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: ای پیامبر به این حرفها گوش نکن و محکم به رسالت بپرداز.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَاتٍ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُورٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَعْظَمْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾ فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿١٤﴾ مَن كَانَ يُرِيدِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحِطَّ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

ای پیامبر! در اثر تکذیب اینان، شاید می‌خواهی بعضی از آنچه را که بسویت وحی شده ترک کنی و دلت تنگ شود که می‌گویند چرا گنجی بر او نازل نشده یا فرشته ای همراه او نیامده، جز این نیست که تو فقط هشدار دهنده ای هستی و خداوند مواظب همه چیز هست (۱۲)

یا اینکه می‌گویند این قرآن را به خداوند افترا بسته، بگو ده سوره مانند همین چیزهای به اصطلاح شما افتراپی، بیاورید، و هر کس غیر از خدا را که توانستید به ارزیابی آنچه آورده اید دعوت کنید اگر راست می‌گویید (۱۳) ای پیامبر! پس اگر در این موضوع استجابیت نکردند بدان که قرآن به علم خدا نازل شده و خدایی جز او نیست، پس ای منکران! آیا تسلیم می‌شوید؟ (۱۴)

کسانی که زندگی پست تر و زینت آنرا بخواهند نتیجه اعمالشان را بطور کامل به آنها می‌دهیم و هیچ نقصانی نمی یابند (۱۵) اما آنها در آخرت بهره ای جز آتش نخواهند داشت و آنچه را که ساخته باشند از بین می‌رود و عملی که می‌کرده اند باطل است (۱۶)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند، پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش
درب: مقایسه دو گروه از مردم از لحاظ جهت گیری که نسبت به کلام خدا می‌کند و نتایج رفتارشان.

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالِئِنَّهُ مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾ الَّذِينَ يَصْدُقُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾ لَا جَزْمَ لَكُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَحْمَةِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

ای پیامبر! آیا کسانی که بر دلیلی از پروردگارشان استوارند، و نیز کتابی را که شاهی از جانب اوست، تلاوت میکنند، و قبل از آن هم کتاب موسی پیشوا و رحمتی بوده، مانند کافرانند؟ در حالیکه حق این است که آنها به آن ایمان می آورند، و کسانی از گروه ها که به آن کافر شوند، وعده شان آتش است. پس درباره این حقیقت و آن عاقبتِ دوگروه هیچ شکی مدار. البته آن حق و از جانب پروردگارت است، ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۱۷)

و چه کسی ظالم تر است از کسی که به خداوند افترای دروغ ببندد؟ آنها به پروردگارشان عرضه میشوند و شاهدان میگویند اینها کسانی هستند که به پروردگارشان دروغ بسته اند. بدانید لعنت خدا بر ظالمان خواهد بود (۱۸)

همان کسانی که مردم را از راه خدا باز میدارند و آن را کج میخوانند و به آخرت نیز کافزند (۱۹)

آنها نمیتوانند خداوند را در زمین عاجز کنند و جز خداوند نیز هیچ سرپرستی ندارند. عذابشان مضاعف میشود و توان شنیدن و دیدن نخواهند داشت (۲۰)

خودهایشان را به خسارت افکندند و آنچه را نیز که افترا می بستند از آنان گم میشود (۲۱)

و ناگزیر در آخرت از زیانکارترین ها خواهند بود (۲۲)

اما صاحبان ایمان و عمل صالح که بسوی پروردگارشان با تواضع رو میکنند از بهشتیان خواهند بود که در آن جاودانند (۲۳)

مثَل دو گروه مانند کور و بینا و کر و شنوا است. آیا اینها مساویند؟ آیا پند
نمیگیرند؟ (۲۴)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.

درب: ای مردم! ما را رفتاری در پیش بگیرید که شما را به عاقبتی مانند قوم نوح دچار سازد.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا أَنْ يُبَادِلُوا بِآدَارِ الرَّايِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَتَّبِعُكُمْ كَادِبِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَانِي رَحْمَةً مِنْ عِندِهِ فَعَمِيتُ عَلَيْكُمْ أَنْزَلْنَكُمْ مِنْهَا وَآتَيْنَاهُمْ لَهَا كَارِهُونَ ﴿٢٨﴾ وَيَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرَأَكُمْ قَوْمًا تَهْتَلُونَ ﴿٢٩﴾ وَيَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَكُنتَ مِثْلَهُ فَأَتَيْنَا بِنَا نِعْلَانَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنَا بِمُفْعِزٍ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَنْفَعُكُمْ نَصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أُنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغَيِّبَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ أَفَرَيْتُهُ فَعَلْيَ الْإِحْرَامِي وَأَنَا بِرِيءٌ بِمَا تُحْمَلُونَ ﴿٣٥﴾ وَأَوْحِي إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَاصْنَعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطَبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾ وَصْنَعِ الْفُلَكَ وَكَلِّمْنَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُثْقِمٌ ﴿٣٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَئِشٍ وَاهْلَكِ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾ وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ جَرَّاهَا وَثَرَسَاهَا إِنْ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤١﴾ وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَب مَعَنَا وَلَا تَكُن مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ سَاوِي إِلَىٰ جِبَلٍ يَفْعَسُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ﴿٤٣﴾ وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكَ وَيَا سَّمَاءُ أَفْلَعِي وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعِدْ لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾ وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾ قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ

صَالِحَ فَلَا تَسْأَلُنَّ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعْطُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي
أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾ قِيلَ يَا
نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ وَأَمَّا سَمِعَتُهُمْ ثُمَّ يَمْسُهُمْ مِنَّا عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾ تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا
فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

و البته نوح را بسوی قومش فرستادیم، و او به قومش چنین توضیح داد که من
برایتان هشدار دهنده ای آشکارم (۲۵) که غیر از خداوند را عبادت نکنید که بر شما
از عذاب روزی دردناک بيمناکم (۲۶)

پس بزرگان کافران قومش گفتند: تو را جز بشری مثل خودمان و پیروان را نیز جز
فرومایگانی بیخرد نمی بینیم و برتری برای شما بر خویش نمی شناسیم بلکه شما را
دروغگو میدانیم (۲۷)

گفت ای قوم! اگر با دلایل روشنی از جانب پروردگارم همراه باشم و رحمت و وحیی
از جانب خویش بمن داده باشد که بر شما پوشیده مانده باشد، من حق دارم که
رسالت و ماموریت خویش را انجام دهم و باید امکان انجامش را داشته باشم و بتوانم
بطور آزادانه و بدون فشار و اکراه مطالبیم را تبلیغ کنم، آیا من به شما زور گفته ام؟
آیا شما را به قبول دعوتم ملزم کرده ام؟ حتی اگر اکراه داشته باشید؟ (۲۸)

ای قوم! من که از شما اموالی نمی خواهم، مُزدم بر عهده خداوند است و من
نمیتوانم مومنانِ پیروِ خویش را طرد کنم، آنها پروردگارشان را ملاقات خواهند کرد
ولیکن من شما را قومی نادان می بینم (۲۹) ای قوم اگر آنها را طرد کنم چه کسی
مرا در مقابل خداوند یاری خواهد کرد؟ آیا متوجه نیستید؟ (۳۰)

و نمیگویم خزائن خداوند نزد من است و نیز نمیگویم علم غیب دارم و نمیگویم
فرشته هستم و به کسانی که به چشم شما کوچک می آیند نمیگویم خداوند هرگز
خیری به آنان نخواهد داد. خداوند به قلوب آنها داناتر است. اگر چنان کنم از ظالمان
خواهم بود (۳۱)

گفتند ای نوح با ما جدال کردی و جدالت هم زیاد شد پس آنچه را که وعده میدهی
برایمان بیاور اگر راست میگویی (۳۲)

گفت جز این نیست که خداوند اگر بخواهد آنرا برایتان می آورد و شما نمیتوانید
مانع شوید (۳۳)

و اگر بخواهم برایتان خیر خواهی کنم و خودتان لایق آن نباشید نصیحت هایم فایده
ای برای شما ندارد. همو پروردگارتان است و بسوی او بازخواهید گشت (۳۴)

ای پیامبر! تکذیبگران قوم تو نیز مانند قوم نوح میباشند و میگویند تو این قرآن را بر
ما افتراء بسته ای. بگو اگر چنین باشد گنااهش بعهدہ من است ولی من از گناهی که
شما میکنید و کلام خدا را تکذیب مینمائید بیزارم (۳۵)

به نوح وحی شد که غیر از کسانی که تاکنون ایمان آورده اند دیگر کسی ایمان نخواهد
آورد لذا از آنچه می کنند ناراحت مباش (۳۶) و آن کشتی را در مقابل چشمان ما و
به آموزش ما بساز و درباره کسانی که ظلم کرده اند بعنوان وساطت چیزی مگوی که
آنها غرق خواهند شد (۳۷) و او آن کشتی را میساخت و هر بار که برخی از بزرگان
قومش بر او عبور میکردند مسخره اش مینمودند و او میگفت اگر مسخره مان
میکنید ماهم به وقتش مانند شما مسخره تان خواهیم کرد (۳۸) پس بزودی خواهید
فهمید عذاب خوار کننده و ماندگار بر چه کسی فرود خواهد آمد (۳۹) تا اینکه
فرمان ما آمد و آن تنور که علامت شروع عذاب بود فوران کرد. به نوح گفتیم اهل
خویش را و نیز از همه جانوران جفتی و نیز مومنان را در آن سوار کن، و در این
زمان، جز عده کمی کسی همراه با او ایمان نیاورده بود (۴۰) و نوح گفت بنام خدا
در آن سوار شوید که رهسپاری و توقفش بنام خداست، که البته پروردگارم آمرزگار
مهربان است (۴۱) و آن کشتی آنها را در میان امواجی که مانند کوهها بود میبرد و
نوح پسرش را در حالیکه برکرانه ای بود صدا زد که ای پسرکم با ما سوار شو و با

کافران مباش (۴۲) گفت بزودی به کوهی پناه میبرم که مرا از آب حفظ کند. نوح گفت امروز چیزی کسی را از فرمان خدا حفظ نمیکند مگر کسی که همو رحمش کند و بین آنها موجی حائل شد و پسر نوح از غرق شدگان گردید (۴۳) آنگاه به زمین گفته شد آب خویش را فرو خور و ای آسمان تو هم نبار، آب فرو رفت و امر خداوند اجرا شد، و کشتی بر کوه جودی مستقر شد، و از سوی خداوند مقرر شد ظالمان از رحمت الهی دور باشند (۴۴)

و نوح پروردگارش را ندا داد که پروردگارا! پسر من اهل من است و وعده تو نیز حق است و تو بهترین حکمرانی (۴۵) گفت ای نوح او از اهل تو نیست، او عملی ناصالح است. پس درباره چیزی که علمش را نداری از من خواهشی مکن. نصیحتت میکنم که مبادا از جاهلان شوی (۴۶)

گفت پروردگارا به خودت پناه میبرم از اینکه خواهشی کنم که علمی به آن ندارم و اگر مرا نیامیزی و رحم نکنی از زیانکاران خواهم شد (۴۷)

آنگاه گفته شد ای نوح فرود آی! با سلامی از جانب ما و برکاتی بر خودت و بر اقوامی که از نسل همراهان تو هستند و اقوامی از همان نسلها خواهند بود که بزودی برخوردارشان خواهم کرد سپس آنها گمراهی را انتخاب خواهند کرد و لذا از جانب ما عذابی دردناک به آنان نیز خواهد رسید (۴۸)

ای پیامبر! این از اخبار غیبی است که بسویت وحی میکنیم. نه تو و نه قومت قبلا آن را نمیدانستید. پس صبر کن که عاقبت از آن متقیان است (۴۹)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: ای مردم مبادا مانند مکذبان پیامبران سابق عمل کنید و به عاقبت آنان دچار شوید.

وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ إِنِّي أَنشَمُ ﴿٥٠﴾ يَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنِّي أَجْرِي إِلَّا عَلَى الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾ وَيَا قَوْمِ

اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُرْدِكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا يَا هُوَذَا مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ بِكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾ إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ قَالَ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ مِنْ دُونِهِ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونَ ﴿٥٥﴾ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَآئِبَةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ آدَاةُ جَحْدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبِعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾ وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

و بسوی عاد نیز برادرشان هود را فرستادیم،

گفت ای قوم! خداوند را عبادت کنید که معبودی غیر از او ندارید و کار شما در جهت شریک قراردادن برای خداوند چیزی جز افتراء نیست (۵۰)

ای قوم! من برای این رسالت مُزدی از شما نمیخواهم. جز این نیست که مُزد من جز بر عهده کسی که مرا آفریده نیست آیا به عقل در نمی یابید؟ (۵۱)

ای قوم! از پروردگارتان آموزش بخواهید و بسوی او بازگردید تا آسمان را بر شما بباراند و نیروئی بر نیروی شما بیفزاید و با گناه به حق پشت نکنید (۵۲)

گفتند ای هود! دلیل روشنی برای ما نیاوردی و ما معبودهای خود را به صرف قول تو رها نمی کنیم و تو را باور نداریم (۵۳) چیزی که معتقدیم این است که بعضی از معبودان ما تو را آسیمی رسانده اند که چنین میگوئی. گفت خدا را به شهادت میگیرم و شما هم شاهد باشید که از آنچه با خدا شریک میگیرید بیزارم (۵۴) پس هر چه حيله عليه من دارید جمع کنید و هیچ مهلتی هم به من ندهید (۵۵) من به خداوند که پروردگار خودم و شماست توکل کرده ام. هیچ جنبنده ای نیست مگر اینکه او زمامدارش است و پروردگارم بر طریق صحیح است (۵۶) پس اگر رویگردان شدید بدانید که من رسالتم را به شما ابلاغ کردم و پروردگارم قومی دیگر را

جایگزینتان میکند و شما نمیتوانید ضرری به او رسانید، زیرا که پروردگارم بر هر چیزی مسلط است (۵۷)

و هنگامیکه عذاب آمد، هود و کسانی که با او ایمان آورده بودند را به رحمت خویش از عذابی غلیظ نجات دادیم (۵۸) و این قوم عاد بود که آیات پروردگارشان را انکار نموده و فرستادگانش را نافرمانی کرده و فرمان هر گردنکش ستیزه جو را پیروی کرده بودند (۵۹)

و در این جهان، و نیز تا روز قیامت، برای خویش لعنت بجان خریدند. آگاه باشید که قوم عاد به پروردگارشان کافر شدند و از رحمت الهی دور خواهند بود (۶۰)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: ای مردم مبدا مانند مکذبان پیامبران سابق عمل کنید.

وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴿٦١﴾ قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ﴿٦٢﴾ قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾ وَيَا قَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾ فَعَقَرُوهَا فَقَالَ مَتَّبِعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا لَنَجِّنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيٍ يُؤْمِنُونَ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾ وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٦٧﴾ كَانَتْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا أَلَا إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لَثَمُودَ ﴿٦٨﴾

و بسوی قوم ثمود برادرشان صالح را فرستادیم که میگفت ای قوم! خداوند را عبادت کنید که معبود دیگری غیر از او ندارد. همو شما را از زمین آفرید و به آبادانی آن گماشت. پس، از او آمرزش خواسته و بسوی او توبه کنید که پروردگارم البته نزدیک و جوابگوست (۶۱)

گفتند ای صالح قبل از این مایه امیدمان بودی، آیا نهی مان میکنی که چیزی را عبادت کنیم که پدرانمان عبادت میکردند و البته ما درباره آنچه که دعوتمان میکنی دودلیم و شک داریم (۶۲)

گفت ای قوم اگر بر دلیل روشنی از جانب پروردگارم باشم و بمن رحمتی داده باشد، چه کسی در صورتی که او را نافرمانی کنم کمکم خواهد کرد؟ و شما برای من جز خسارت نخواهید افزود (۶۳) ای قوم! این شتری است که خداوند فرستاده است که برایتان نشانه و معجزه ای است. بگذارید در زمین خدا بچرد و بدیی به آن نرسانید که عذابی نزدیک شما را در خواهد گرفت (۶۴)

اما کشتندش و گفت سه روز در خانه هایتان برخوردار باشید. این وعده ای است که دروغ نخواهد شد (۶۵) پس هنگامی که فرمان ما آمد، صالح و کسانی را که به او ایمان آورده بودند به رحمت خویش از خواری آن روز نجات دادیم که پروردگارت البته قوی پیروزمند است (۶۶)

و آن ظالمان را فریاد بسیار بلندی در گرفت و ناگهان در خانه هایشان جسدهایی بیجان شدند (۶۷) که گوئی اصلاً در آن زنده نبودند. قوم ثمود پروردگارش را کافر شد. هان! دور باد رحمت الهی از قوم ثمود (۶۸)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: ای مردم مبادا مانند مکذبان پیشین سابق عمل کنید.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ خَنِيذٍ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا رَأَى أَنِّي مُحِيطٌ بِهِمْ وَنَكَرَهُمْ وَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾ وَأَمْرُهُمْ قَائِمَةٌ فَضَحَكْتُ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾ قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلُ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَلِيمٌ أَوَاهُ مُنِيبٌ ﴿٧٥﴾ يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مُرْدُودٍ ﴿٧٦﴾ وَلَمَّا

جاءت رُسُلُنَا لُوطًا سَيِّئِ يَمِيمٍ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾ وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَا قَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزَوْا فِي صَنِيعِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾ قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٩﴾ قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾ قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَانِكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَكُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مُنْضُودٍ ﴿٨٢﴾ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

و فرستادگان ما با مژده بر ابراهیم درآمدند و سلام گفتند. او هم سلامی گفت و طولی نکشید که گوساله‌ای چاق و بریان آورد (۶۹) و چون دید بسوی آن دست دراز نمی کنند آنها را ناشناس گرفت و نگرانیی از آنها پیدا کرد. گفتند مترس که ما بسوی قوم لوط فرستاده شده ایم (۷۰) و همسرش ایستاده بود وحیض شد و آنها مژده اسحق و پس از اسحق یعقوب را به او دادند (۷۱) گفت وای برمن! آیا من که که پیرزنی هستم و شوهرم نیز پیرمردی است خواهم زائید؟ البته این عجیب است (۷۲) گفتند آیا از امر خدا تعجب می کنی؟ در حالیکه رحمت خدا و برکاتش بر شما خانواده نازل شده که او پسندیده بلندمرتبه است (۷۳)

هنگامیکه نگرانی ابراهیم برطرف شد و مژده هم به او رسید با ما درباره قوم لوط مجادله میکرد (۷۴) و ابراهیم البته موقر و دردمند و توبه کار بود (۷۵) به او خطاب شد ای ابراهیم! از این بگذر. این امر پروردگارت است و البته عذابی برگشت ناپذیر برایشان مقدر شده است (۷۶)

و وقتی که فرستادگانمان به لوط درآمدند، از دیدنشان ناراحت شد و خود را بیچاره یافت و گفت امروز چه روز سختی است (۷۷) و قوم او که قبلا هم کارهای زشت میکردند با شتاب بسوی او آمدند، گفت ای مردم این زنان که در این شهر هستند مانند دختران من اند، که برای شما

پاکیزه ترند، از خدا بترسید و مرا در مقابل مهمانانم خوار نکنید، آیا در میان شما یک مرد فهمیده نیست؟ (۷۸)

گفتند میدانی که در دخترانت حقی نداریم و خودت میدانی چه میخواهیم (۷۹)
گفت ای کاش نیروئی زیاد میداشتم یا میتوانستم از شرتان به گوشه محکمی پناه ببرم (۸۰)

مهمانانش گفتند ای لوط ما فرستادگان پروردگارت می باشیم و آنها هرگز به تو دست نخواهند یافت، پس شبانه اهل خویش را ببر و نباید کسی از شما به پشت سر خویش نگاه کند غیر از زنت که البته به او همان خواهد رسید که به آنها میرسد.
موعد عذابشان صبح است. آیا صبح نزدیک نیست؟ (۸۱)

وقتیکه امر ما آمد بالای شهرشان را پائین قرار دادیم و بر آنها سنگ-گل هایی بارانیدیم که مرتب و ردیف شده بود (۸۲) که نزد پروردگارت نشاندار بود و آن از ظالمان دور نیست (۸۳)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: ای مردم مبدا مانند مکذبان پیشین رفتار کنید.

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهِ غَيْرُهُ وَلَا تَتَّبِعُوا الْمَكِيلَ
وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾ وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ
وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾ بَقِيَّةُ اللَّهِ
خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾ قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصْلَاحُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرَكَ
مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾ قَالَ يَا قَوْمِ
أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَخَالِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَتَاكُمْ عَنْهُ
إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾ وَيَا قَوْمِ
لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ
مِّنْكُمْ بَعِيدٌ ﴿٨٩﴾ وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾ قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا
نَفَقَ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾
قَالَ يَا قَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرًا إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩٤﴾ كَانُوا يَمْنُونُ فِيهَا أَلَا بُعْدًا لِّمَدَيْنٍ كَمَا بَعْدَتْ ثُودُ ﴿٩٥﴾

و بسوی مدین برادرشان شعیب را فرستادیم. گفت ای مردم خداوند را عبادت کنید که معبود دیگری غیر از او ندارید. و ترازو و پیمانه را ناقص ندهید. من شما را در رفاه می بینم و بر شما از عذاب روزی فراگیر میترسم (۸۴) ای مردم پیمانه و ترازو را بطور کامل بدهید و از مال مردم نگاهید و در زمین به فساد نگرائید (۸۵) ذخیره خدائی و سود معامله برایتان بهتر است در صورتی که باور داشته باشید و من نگهبان شما نیستم (۸۶)

گفتند ای شعیب آیا دینت تو را مأمور میکند که ما آنچه را که پدرانمان عبادت میکردند رها کنیم یا اینکه در اموال خویش هر چه خواستیم نکنیم؟ تو که شخص حلیم رشد یافته ای هستی! (۸۷)

گفت ای مردم چه نظری دارید اگر من بر دلیل روشنی از جانب پروردگارم باشم، و از آن، روزی نیکو بمن داده شده باشد؟ و این سخنان را از پیش خود نمیگویم و در این مورد صرفاً قصد مخالفت با شما را ندارم. جز این نیست که قصدم اصلاح است. آنقدر که بتوانم، و توفیقم جز بر عهده خداوند نیست که بر او توکل کرده ام و بسوی همو باز میگردم (۸۸)

ای مردم مبادا بعلت مخالفت با من همان چیزی به شما برسد که به قوم نوح یا قوم هود یا قوم صالح رسید و قوم لوط هم که از شما دور نیست (۸۹) و از پروردگارتان آمرزش بخواهید سپس به سوی او بازگردید که البته پروردگارم مهربان و دوستدار است (۹۰)

گفتند ای شعیب بسیاری از چیزهایی را که میگویی نمی فهمیم و تو را در بین خویش ضعیف می بینیم و اگر قبیله ات نبود سنگسارت میکردیم و تو چندان عزتی

نسبت به ما نداری (۹۱)

گفت ای مردم آیا قبیله ام بنظر شما از خداوند که فرمان او را پشت سر انداخته اید مهم تر است؟ البته پروردگارم به اعمال شما احاطه دارد (۹۲) ای مردم هر چه میتوانید انجام دهید. من نیز کار خویش میکنم. بزودی خواهید فهمید عذاب خوار کننده به سوی چه کسی خواهد آمد و دروغگو کیست و منتظر باشید که من نیز همراه شما منتظر خواهم ماند (۹۳)

و هنگامیکه فرمان ما آمد شعیب و کسانی را که با او ایمان آورده بودند به رحمت خویش نجات دادیم و ظالمان را فریادی بلند بگرفت و در خانه هایشان جسدی بی جان شدند (۹۴) گویی که هرگز در آن نبودند. هان! نابود باد قوم مدین همانگونه که ثمود بود (۹۵)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: ای مردم! به حقائق توجه کنید نه به خواسته‌های گمراهان که هلاک شوید.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٩٦﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلِكِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾ يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾ وَاتَّبَعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ بئسَ الرَّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَىٰ نَقِصُهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَخَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾ وَكَذَلِكَ أَخَذَ رَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخَذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾ وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ﴿١٠٤﴾

و البته موسی را با آیاتمان و دلیلی روشن فرستادیم (۹۶) بسوی فرعون و بزرگانش، پس آنها امر فرعون را پیروی کردند و امر فرعون رشد یافته نبود (۹۷)
در روز قیامت پیشاپیش مردمش راه میرود و آنان را به آتش درمی آورد که چه بد

جایگاهی است (۹۸)

و در این جهان با لعنت بدرقه شدند و روز قیامت نیز چه عطای بدی خواهند داشت (۹۹)

ای پیامبر! این مطالب از خبرهای اقوام باستانی بود که برایت گفتیم، آثار بعضی از آنها هنوز پا برجا و بعضی برچیده است (۱۰۰) و ما ظلمی به آنان نکردیم بلکه آنان بر خویش ظلم کردند و آن معبودهایی که غیر از خداوند به عبادشان میپرداختند، وقتیکه امر خدا آمد فایده ای برایشان نداشت و غیر از تباهی چیزی بر آنها نیفزود (۱۰۱) و گرفتن پروردگارت چنین است. هنگامیکه شهرهایی را که به ظلم میپردازند میگیری، گرفتنش شدید و دردناک است (۱۰۲) البته در این برای کسی که از عذاب آخرت بترسد آیه عبرتی است.

آن روز، روزی است که مردم در آن جمع میگردند و روزی است که در آن شهادت ها داده میشود (۱۰۳) و ما آنرا جز تا مدتی شماره شده و کم، به تأخیر نینداخته ایم (۱۰۴)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند، پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: هشدار و مژده به دو نوع مخاطب پیامبر راجع به دو نوع نتیجه آخرتی.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ هُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيْقٌ ﴿١٠٦﴾ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُوذٍ ﴿١٠٨﴾

آن روز روزی است که هیچکس جز به فرمان خداوند سخن نمیگوید و بعضی از مردم سعادتمند و بعضی بی بهره خواهند بود (۱۰۵)

آنانکه بی بهره شدند در آتش خواهند بود که صدای بدهنجا را خواهد داشت (۱۰۶) و در آن جاودان خواهند بود، آنقدر که آسمانها و زمین برقرار باشد، مگر اینکه پروردگارت، به حکمت، چیزی دیگر بخواهد، که البته پروردگارت در آنچه اراده اش تعلق گیرد فعال است (۱۰۷)

اما آنانکه لیاقت خوشبختی داشتند در بهشت جاودان خواهند بود آنقدر که آسمانها و زمین برقرار باشد، مگر آنکه خدا بخواهد و این عطائی است که قطع نخواهد شد (۱۰۸)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند، پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: ای پیامبر محکم و مطمئن به رسالت بپرداز.

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ نَصِيبُهُمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ ﴿١٠٩﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِّي بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾ وَإِنْ كُلًّا لَمَّا لَيُوقِفْنَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَاهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾ فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾ وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءٍ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفَا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٤﴾ وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيْعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

پس، ای پیامبر! درباره آنچه اینها عبادتش میکنند در شکئی مباش. عبادت اینها مانند عبادت پدرانشان است و ما البته نصیب آنها را بطور کامل میدهیم (۱۰۹)

و البته ما آن کتاب را به موسی دادیم و در آن اختلاف شد و اگر اینطور نبود که کلمه ای از جانب پروردگارت قبلاً صادر شده بود، حتماً فرمان نابودی شان میرسید. و آنها البته درباره آن در شکئی بزرگ هستند (۱۱۰) و البته پروردگارت سزای اعمال همه آنها را بطور کامل میدهد زیرا که از اعمالشان با

خبر است (۱۱۱)

پس چنانکه مأمورهستی استقامت کن و کسانی که با تو بسوی خدا بازگشته اند را نیز به استقامت وادار،

و ای مردم! شما نیز سرکشی مکنید که خداوند به اعمال شما بیناست (۱۱۲)
و بسوی ظالمان حتی اندکی نیز متمایل مشوید که آتش به شما میرسد و جز خدا دوستانی نخواهید داشت و در آنصورت از جانب خدا یاری هم نمیشوید (۱۱۳)

ای پیامبر! نماز را در دو طرف روز و پاسی از شب بپا دار. البته نیکی ها بدی ها را ناپود می کند. این پندی است برای کسانی که اهل تذکرند (۱۱۴)
و پایداری کن و خداوند پاداش نیکوکاران را ضایع نمی کند (۱۱۵)

درس: مکذبان پیامبران سابق هلاک و خود آنها و پیروانشان نجات یافتند، پس تو ای پیامبر محکم و منتظر باش.
درب: ای پیامبر به این علت هاست که در عذاب اینها تعجیل نمی کنیم. لذا صبر کن و چنین بگویی.

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾ وَكَأَلَّا نَقْصُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَقَبْتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ااعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾ وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهَا فاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

پس چرا از قرون قبل از شما خیر اندیشانی نبودند که از فساد در زمین نهی کنند؟
مگر عده کمی که نجاتشان دادیم؟ و مردم ظالمان را در خوشگذرانیهای آنها پیروی

کردند و گناهکار شدند (۱۱۶)

و پروردگارت اینطور نیست که شهرها را به ظلم هلاک کند در حالیکه آنها اصلاحگرند (۱۱۷)

و اگر پروردگارت میخواست، همه مردم را یکجور قرار میداد ولی پیوسته در اختلاف خواهند بود (۱۱۸) مگر کسی که پروردگارت رحمش کند و برای همین هم خلقشان کرده و کلمه پروردگارت تمامیت یافت به اینکه جهنم را از همگی گناهکاران جن و انس پر خواهد کرد (۱۱۹)

ای پیامبر! کلاً از اخبار پیامبران برایت نقل میکنیم تا دلت بوسیله آن آرام شود و در این سوره حق و موعظه و پندی برای مومنان است (۱۲۰)
و به بی ایمان ها بگو هر چه میتوانید انجام دهید که ما نیز کار خویش میکنیم (۱۲۱) و منتظر باشید که ما نیز منتظریم (۱۲۲)
و علم نهانی های آسمان ها و زمین از آن خداست و همه امور به سوی او بازمیگردد.

پس ای پیامبر و ای مومنان بر او توکل و او را عبادت کنید و پروردگارتان از آنچه انجام میدهید غافل نیست (۱۲۳)

سوره شعراء

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر صبر کن اوضاع مطلوب خواهد شد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

طسم ﴿۱﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿۲﴾ لَعَلَّكَ بَاقِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿۳﴾ إِنْ نَشَأْ نُنْزِلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ﴿۴﴾ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿۵﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءٌ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿۶﴾ أَوْمَرُوا يَرْوُا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَأْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿۷﴾ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ

أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٩﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

طسم (۱)

این آیات آن کتاب آشکار است (۲)

ای پیامبر! شاید میخواهی خودت را هلاک کنی که آنان ایمان نمی آورند (۳)
به خویش سخت نگیر! زیرا اگر بخواهیم میتوانیم از آسمان معجزه ای بر آنان نازل
کنیم تا گردنهایشان در مقابلش خاضع شود (۴)

و سران این کفار چنانند که هیچ پند تازه ای از جانب خداوند رحمان بسویشان نمی
آید مگر آنکه از آن رویگردانند (۵) و تکذیب میکنند و البته بزودی اخبار آنچه که
مسخره اش میکنند بسویشان خواهد آمد (۶)

آیا به زمین نمی نگرند که نعمتها را ببینند؟ از جمله اینکه چه بسیار از گیاهان
ارزشمند از هر گونه ای در آن رویانده ایم (۷) البته در این نشانه ای است و اکثرشان
مومن نیستند (۸) و البته پروردگارت آن پیروزمند مهربان است (۹)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر دشمنان تو از فرعون قوی تر نیستند صبر کن موفق خواهی شد.

وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنْ أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾ قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ ﴿١١﴾ قَالَ رَبِّ
إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٢﴾ وَيَصْبِقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَٰؤُلَاءِ ﴿١٣﴾ وَهُمْ
عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾ قَالَ كَلَّا فَإِذْ هَبْنَا بَيَاتِنَا إِيَّاكَ مَعَكُم مُّسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾ فَأَتَيْنَا
فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَٰئِيلَ ﴿١٧﴾ قَالَ أَمْ تُبْرِكُ
فِيْنَا وَلَيْدًا وَلَيْسَتْ فِيْنَا مِنْ عُمْرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾ وَفَعَلْتَ فَعَلْتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ

﴿١٩﴾ قَالَ فَعَلْنَاهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الصَّالِّينَ ﴿٢٠﴾ فَقَرَّرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُمْكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُزْسَلِينَ ﴿٢١﴾ وَتِلْكَ نِعْمَةٌ مِّنْهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٤﴾ قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾ قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾ قَالَ لَئِنْ اتَّخَذْتُ لَهَا غَيْرِي لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُودِينَ ﴿٢٩﴾ قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾ قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣١﴾ فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿٣٢﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاطِرِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَ لِلْمَلَأِ حَوْلَهُ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾ يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَابٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٣٨﴾ وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُّجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾ لَعَلَّنا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمْ الْعَالِينَ ﴿٤٠﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَئِنْ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْعَالِينَ ﴿٤١﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنِّكُمْ إِذَا لِمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ هُمْ مُوسَى أَتَقُولُوا مَا أَنْتُمْ مُّثْلُونَ ﴿٤٣﴾ فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعَصِيَّتَهُمْ وَقَالُوا بَعُودَ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْعَالِيُونَ ﴿٤٤﴾ فَأَلْقَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَلَاثُ نَمِرٍ ﴿٤٥﴾ فَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾ قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرِكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَأَصْلَبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾ قَالُوا لَا صَبْرَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكَ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾ فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾ إِنْ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ ﴿٥٥﴾ وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ﴿٥٦﴾ فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾ فَاتَّبَعُوهُمْ مُّشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا تَرَاءَى الْجُمُعَاتِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾ فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾ وَأَزْلَفْنَا نَمَّ الْآخِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَأَجْبَنَّا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ ﴿٦٦﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

و هنگامیکه پروردگارت موسی را ندا داد که بسوی قوم ظالمان برو (۱۰) سوی قوم فرعون، و به آنها بگو آیا پروا نمی کنید؟ (۱۱) گفت پروردگارا میترسم تکزبیم کنند

(۱۲) و دلم تنگ میشود و زبانم گشاده نیست پس وحی را بسوی هارون بفرست
(۱۳) و بنظر آنها من نزدشان گناهی دارم و میترسم مرا بکشند (۱۴) گفت هرگز!
شما دو نفر با آیاتم بروید. ما با شمائیم و متوجهیم (۱۵) و بسوی فرعون بروید و
بگوئید ما فرستاده پروردگار جهانیانیم (۱۶) که بنی اسرائیل را همراهمان بفرست
(۱۷)

آنها همانطور که مامور شده بودند رفتند و موضوع ماموریتشان را برای فرعون شرح
دادند و فرعون به موسی گفت آیا وقتی که نوزاد بودی در میان خویش پرورش
ندادیم؟ و سالهائی از عمر خویش را در میان ما نگذراندی؟ (۱۸) اما تو در عوض، آن
کار زشت را کردی و از کافران شدی (۱۹) گفت آن کار را در زمانی کردم که به حق
نرسیده بودم (۲۰) و از شما ترسیدم و فرار کردم اما پروردگارم بمن لطف کرد و مرا
حکم داد و از فرستادگان قرارم داد (۲۱) و تازه، مگر این نعمتی است که بنی
اسرائیل را به بردگی گرفته ای و منتش را بر من میگذاری؟ (۲۲)

فرعون گفت پروردگار جهانیان چیست؟ (۲۳) گفت پروردگار آسمانها و زمین و آنچه
بین آنهاست اگر یقین داشته باشید (۲۴) فرعون به اطرافیاناش رو کرد و گفت نمی
شنوید؟ (۲۵) موسی ادامه داد: پروردگار شما و پروردگار نیاکانتان (۲۶) فرعون گفت
پیغمبرتان که بسویتان گسیل شده دیوانه است (۲۷) موسی ادامه داد: پروردگار
مشرق و مغرب و بین آنها اگر تعقل کنید (۲۸) فرعون گفت اگر معبودی غیر از من
اتخاذ کنی حتما زندانیت میکنم (۲۹) گفت حتی اگر یک چیز آشکار برای آورده
باشم؟ (۳۰) گفت بیاورش اگر راست میگویی (۳۱) پس عصایش را انداخت و آن فوراً
اژدهایی آشکار شد (۳۲) و دستش را از گریبانش بیرون آورد پس فوراً برای ناظران
سفید و درخشان شد (۳۳)

فرعون به بزرگان اطرافیان‌ش گفت این یک جادوگر متخصص است (۳۴) می‌خواهد شما را با جادویش از سرزمین تان بیرون کند پس چه می‌فرمایید؟ (۳۵) گفتند او و برادرش را نگهدار و ماموران جمع آوری به شهرها بفرست (۳۶) تا همه جادوگران متخصص را بسوی تو بیاورند (۳۷) چیزی نگذشت که آن جادوگران را در موعدی معین گرد آوردند و مردم هم به تماشا جمع شدند (۳۸) فرعون به مردم گفت اینک که اجتماع کرده اید (۳۹) شاید جادوگران را پیروی کنیم اگر غالب شوند (۴۰) چون جادوگران آمدند، به فرعون گفتند آیا پاداشی هم خواهیم گرفت اگر غالب شدیم؟ (۴۱) گفت بله. و در آنصورت از مقربان خواهید شد (۴۲)

موسی به آنان گفت بباندازید آنچه را که در چننه دارید (۴۳) پس طنابها و چوبهای خویش را انداختند و گفتند به عزت فرعون حتما خودمان غالبیم (۴۴) پس موسی عصای خویش را انداخت و در دم همه آنچه را که به دروغ ساخته بودند بلعید (۴۵) پس جادوگران به سجده افتادند (۴۶) و گفتند به پروردگار جهانیان ایمان آوردیم (۴۷) پروردگار موسی و هارون (۴۸) فرعون گفت آیا قبل از اینکه اجازه تان دهم ایمان آوردید؟ حتما او بزرگ شماس است که جادو را یادتان داده پس بزودی خواهید دانست. دست و پایتان را به خلاف یکدیگر قطع خواهیم کرد و البته همه تان را به دار خواهیم کشید (۴۹) گفتند مهم نیست زیرا که ما بسوی پروردگاران روی آورده ایم (۵۰) امیدواریم پروردگاران خطاهایمان را ببخشند، به این جهت که ما اولین مومنانیم (۵۱)

و به موسی وحی کردیم که بندگانم را شبانه ببر زیرا که تعقیب خواهید شد (۵۲) آنگاه فرعون ماموران جمع آوری را به شهرها فرستاد (۵۳) که اینها گروهی کم جمعیتند (۵۴) که ما را به به خشم آورده اند (۵۵) و ما انبوهی مسلحیم (۵۶)

اینطور بود که فرعونیان را از باغستانها و چشمه سارها (۵۷) و از گنج ها و جایگاههای نیکو (۵۸) بیرون کردیم و آنها را به بنی اسرائیل دادیم (۵۹)

فرعونیان صبحگاهان دنبالشان کردند (۶۰) و هنگامیکه دو گروه یکدیگر را دیدند همراهان موسی گفتند گیر افتادیم (۶۱) گفت هرگز! پروردگارم با من است و بزودی هدایتیم میکند (۶۲) و به موسی وحی کردیم که با عصایت به دریا بز. پس بشکافت و هر بخشی چون کوهی بزرگ شد (۶۳) و دیگران را به آنجا نزدیک کردیم (۶۴) و موسی و همراهانش همگی را نجات دادیم (۶۵) و دیگران را غرق کردیم (۶۶) البته در این نشانه ای است و اکثرشان مومن نیستند (۶۷) و البته پروردگار تو پیروزمند مهربان است (۶۸)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای مسلمانان! مانند ابراهیم صراحت و ثبات داشته باشید تا موفق شوید.

وَإِنَّا عَلَيْهِمْ نَبَأٌ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧١﴾ قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمُ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾ أَوْ يَنفَعُونَكُمُ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾ قَالَ أَفَأُرِيتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾ أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾ الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾ وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾ وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾ وَالَّذِي يُبَيِّنُ لِي نَجْمِينَ ﴿٨١﴾ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْخِفْ لِي الْغَلْجَلَينِ ﴿٨٣﴾ وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾ وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾ وَاعْفُ عَنِّي أَيُّهَا اللَّهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الْكَرِيمُ ﴿٨٦﴾ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُنْفَخُونَ ﴿٨٧﴾ يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأَرْزَلْتِ الْجَنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾ وَوَرِثَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾ وَقِيلَ لَهُمْ أَتَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٣﴾ فَكَبَّكُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٤﴾ وَجُنُودٌ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾ قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾ تَاللَّهِ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٩٧﴾ إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾ وَمَا أَصْلَانَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾ فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ

أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

ای پیامبر! خبر ابراهیم را بر آنان بخوان (۶۹) هنگامیکه به پدرش و قومش گفت چه چیزی عبادت می کنید؟ (۷۰) گفتند بتهایی عبادت میکنیم و در خدمتشان معتکفیم (۷۱) گفت آیا هنگامیکه دعایشان میکنید می شنوند؟ (۷۲) یا نفع و ضرری برایتان دارند؟ (۷۳) گفتند پدرانمان را دیدیم که چنین میکردند (۷۴) گفت میدانید آنچه را که میپرسید؟ (۷۵) چه شما و چه نیاکانتان (۷۶) بدانید که آنها را دشمن میدارم مگر پروردگار جهانیان را (۷۷) که مرا آفرید و هدایت کرد (۷۸) و غذا و آبم می دهد (۷۹) و وقتی که مریض شدم شفایم می دهد (۸۰) و مرا میمیراند و سپس زنده ام میکند (۸۱) و امیدوارم خطاهایم را در روز قیامت ببخشد (۸۲) پروردگارا بمن حکم عطا کن و مرا به شایستگان ملحق فرما (۸۳) و برایم در اقوام بعدی نام نیک عطا فرما (۸۴) و مرا از برندگان بهشت پر نعمت کن (۸۵) و پدرم را ببخش که از گمراهان است (۸۶) و روز برانگیختگی خوارم مکن (۸۷) در روزی که نه مال فایده میکند و نه فرزندان (۸۸) مگر کسی که با قلبی سلیم بسوی خداوند آمده باشد (۸۹) و بهشت به اهل تقوی نزدیک میشود (۹۰) و جهنم به کسانی که خودشان را گمراه کرده اند نمایان میگردد (۹۱) و به آنها گفته میشود کجاست آنچه که غیر از خداوند میپرسید؟ (۹۲) آیا یاریتان میکنند؟ یا از شما دفاع میکنند؟ (۹۳) در آن روز به رو در آن عذابگاه انداخته میشوند، هم خودشان و هم کسانی که خودشان خویشان را گمراه کرده اند (۹۴) و تمامی لشکریان ابلیس، نیز (۹۵) و در حالیکه در آنجا با یکدیگر ستیزه میکنند، به معبودان باطل میگویند: (۹۶) بخدا که ما در گمراهی آشکار میبودیم (۹۷) که شما را با پروردگار جهانیان مساوی میگرفتیم (۹۸) و ما را کسی جز بدکاران گمراه نکرد (۹۹) اینک هیچ شفיעی نداریم (۱۰۰) و دوستی مهربان نیز نداریم (۱۰۱) پس اگر فرصت دیگری بیابیم البته از مومنان خواهیم بود (۱۰۲) البته در این آیتی است و اکثرشان مومن نیستند (۱۰۳) و پروردگارت پیروزمند مهربان است (۱۰۴)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر! دشمنان تو نیز مانند قوم نوح از پا در خواهند آمد.

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ ﴿١٠٨﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ ﴿١١٠﴾ قَالُوا أَنْتُمْ لَكُمْ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ﴿١١١﴾ قَالَ وَمَا عَلَّمِي مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾ إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَى رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١١٥﴾ قَالُوا لَنْ نَمُوتَ بِمَا نُوحُ لَنَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾ فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾ فَانجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾

قوم نوح نیز فرستادگان را تکذیب کردند (۱۰۵) هنگامیکه برادرشان نوح به آنان گفت آیا پروا نمیکنید؟ (۱۰۶) البته من برای شما پیامبری امین هستم (۱۰۷) پس، از خداوند پروا نموده و اطاعت کنید (۱۰۸) و از شما هیچ مزدی نمیخواهم. مزد من جز بر عهده پروردگار جهانیان نیست (۱۰۹) پس، تقوا کنید و مرا پیروی نمائید (۱۱۰) گفتند آیا به تو ایمان بیاوریم در حالیکه فرومایگان پیرویت میکنند؟ (۱۱۱) گفت نمیدانم چه میکرده اند (۱۱۲) حساب آنها جز نزد پروردگارم نیست، اگر متوجه باشید (۱۱۳) و من کسی نیستم که مومنان را پراکنده کنم (۱۱۴) فقط هشدار دهنده ای آشکارم (۱۱۵) گفتند ای نوح اگر دست نکشی حتما سنگسارت میکنند (۱۱۶) گفت پروردگارا قومم تکذیب کردند (۱۱۷) بین من و آنان حکم کن و مومنانِ همراهم را نجات ده (۱۱۸) پس او و همراهانش را در آن کشتی پر نجات دادیم (۱۱۹) سپس بقیه را غرق کردیم (۱۲۰) البته در آن امر آیه ای هست و اکثرشان مومن نیستند (۱۲۱) و البته پروردگارت پیروزمند مهربان است (۱۲۲)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر! دشمنان تو نیز مانند قوم عاد از پا در خواهند آمد.

كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ

أَمِينَ ﴿١٢٥﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٢٦﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾ أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾ وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلَدُونَ
﴿١٢٩﴾ وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٣١﴾ وَاتَّقُوا الَّذِي
أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾ وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾ إِنْ إِيَّاهُ
عَلَيْكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٣٥﴾ قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَصَلْتَ أَمْ لَمْ تُكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ
﴿١٣٦﴾ إِنْ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ
إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾

قوم عاد نیز پیامبران را تکذیب کردند (۱۲۳) هنگامیکه برادرشان هود به آنان گفت
پروا نمی کنید؟ (۱۲۴) و البته من برایتان پیامبری امینم (۱۲۵) پس، از خداوند پروا
نموده و اطاعتم کنید (۱۲۶) و برای آن مزدی از شما نمیخواهم. جز این نیست که
مزدم بر عهده پروردگار جهانیان است (۱۲۷) آیا در هر بلندی علامتی به بیهودگی
بنا میکنید؟ (۱۲۸) و کوشک هائی میسازید شاید جاودان مانید؟ (۱۲۹) و هنگامیکه
غضب میکنید، از حد میگذرانید (۱۳۰) پس از خدا بترسید و مرا پیروی کنید
(۱۳۱) از کسی پروا کنید که شما را به آنچه میدانید یاری داد (۱۳۲) به فرزندان و
چارپایان یاربتان کرد (۱۳۳) و باغستانها و چشمه سارها (۱۳۴) من بر شما از عذاب
روزی عظیم نگرانم (۱۳۵) گفتند برای ما فرقی نمیکند که موعظه مان کنی یا نکنی
(۱۳۶) این حرفها که میزنی جز شیوه گذشتگان نیست (۱۳۷) و ما عذاب نخواهیم
شد (۱۳۸) پس تکذیبش کردند و هلاکشان کردیم. البته در این نشانه ای است و
اکثرشان مومن نبودند (۱۳۹) و پروردگارت البته پیروزمند مهربان است (۱۴۰)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر! دشمنان تو نیز مانند قوم ثمود از پا در خواهند آمد.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾ إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾ إِنْ لَكُمْ رَسُولٌ
أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٤٤﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾ أَتُرْكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ ﴿١٤٦﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾ وَزُرُوعٍ
وَأَنْخَالٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾ وَتَنْجُتُونَ مِنَ الْجِبَالِ الْيُنُوتِ فَارِهِينَ ﴿١٤٩﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

﴿١٥٠﴾ وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾ الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٥٣﴾ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٤﴾ قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾ فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَادِمِينَ ﴿١٥٧﴾ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾

قوم ثمود نیز پیامبران را تکذیب کردند (۱۴۱) هنگامیکه برادرشان صالح گفت پروا نمیکنید؟ (۱۴۲) من برایتان پیامبری امینم (۱۴۳) پس، از خدا پروا نموده و اطاعتم کنید (۱۴۴) و مزدی از شما نمیخواهم و مزدم بر عهده خداوند است (۱۴۵) آیا در آنچه در اینجا است در ایمنی رها میشوید؟ (۱۴۶) در باغستانها و چشمه سارها (۱۴۷) و کشت ها و نخل هایی دارای چغاله خوش هضم (۱۴۸) و در کوهها ماهرانه اطاقهائی میتراشید (۱۴۹) از خدا پروا نموده و پیرویم کنید (۱۵۰) و فرمان مسرفان را نبرید (۱۵۱) همانها که در زمین فساد میکنند و اصلاح نمی کنند (۱۵۲) گفتند جز این نیست که جادو شده ای (۱۵۳) تو جز بشری مانند ما نیستی پس علامتی بیاور اگر راست میگویی (۱۵۴) گفت این شتری است. برای آن نوبت آبی، و برای شما هم نوبت آبی، در هر روز معین شده است (۱۵۵) و به آن بدیی نرسانید که عذابی سهمگین شما را در خواهد گرفت (۱۵۶) پس آن را کشتند و سپس پشیمان شدند (۱۵۷) آنگاه عذاب بگرفتشان که البته در این آیه ای است و اکثرشان مومن نبودند (۱۵۸) و البته پروردگارت پیروزمند رحیم است (۱۵۹)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر! دشمنانت نیز مانند قوم لوط از پا در خواهند آمد.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿١٦٣﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾ أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾ وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ

﴿۱۶۶﴾ قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿۱۶۷﴾ قَالَ إِنِّي لَعَلَّيْكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿۱۶۸﴾ رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿۱۶۹﴾ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿۱۷۰﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿۱۷۱﴾ ثُمَّ دَمَرْنَا الْآخَرِينَ ﴿۱۷۲﴾ وَأَفْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿۱۷۳﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۷۴﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿۱۷۵﴾

قوم لوط نیز پیامبران را تکذیب کردند (۱۶۰) هنگامیکه برادرشان لوط گفت آیا پروا نمیکنید؟ (۱۶۱) من برایتان پیامبری امینم (۱۶۲) پس از خدا پروا نموده اطاعتم کنید (۱۶۳) و من از شما مزدی نمیخواهم. مزدم بر عهده خداوند پروردگار جهانیان است (۱۶۴) آیا شما از میان جهانیان با مذکرها می آمیزید؟ (۱۶۵) و آنچه را که پروردگارتان برایتان از همسرانتان آفریده رها میکنید؟ بلکه شما تجاوزکارید (۱۶۶) گفتند ای لوط اگر بس نکنی حتما اخراج میشوی (۱۶۷) گفت من از عملتان بیزارم (۱۶۸) پروردگارا مرا و اهلم را از شر آنچه انجام میدهند نجات ده (۱۶۹) پس او را و اهلس را تماما نجات دادیم (۱۷۰) مگر پیرزنی که جزء ماندگان بود (۱۷۱) سپس بقیه را نابود کردیم (۱۷۲) بر آنها بارانی بارانیدیم. و چه بد است باران آن هشدار یافتگان (۱۷۳) در این البته نشانه ای است و اکثرشان مومن نبودند (۱۷۴) و البته پروردگارت پیروزمند رحیم است (۱۷۵)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر دشمنان تو نیز مانند سران شعیب از پا در خواهند افتاد.

كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ ﴿۱۷۶﴾ إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿۱۷۷﴾ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿۱۷۸﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿۱۷۹﴾ وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۱۸۰﴾ أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿۱۸۱﴾ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿۱۸۲﴾ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْنُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿۱۸۳﴾ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِيلَ الْأَوَّلِينَ ﴿۱۸۴﴾ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿۱۸۵﴾ وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَطَّلِكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿۱۸۶﴾ فَاسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿۱۸۷﴾ قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿۱۸۸﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ الظُّلَّةِ إِنَّهُ

كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

قوم آیکه نیز پیامبران را تکذیب کردند (۱۷۶) هنگامیکه شعیب به آنها گفت آیا پروا نمی کنید؟ (۱۷۷) من البته برایتان پیامبری امینم (۱۷۸) پس از خدا پروا نموده و اطاعتم کنید (۱۷۹) و من از شما مزدی نمی طلبم. مزدم جز بر عهده پروردگار جهانیان نیست (۱۸۰) پیمانه را کامل بپردازید و از کم فروشان مباشید (۱۸۱) و با ترازویی درست بسنجید (۱۸۲) و اشیاء مردم را کم ندهید و در زمین به فساد نکوشید (۱۸۳) و از کسی که شما و پیشینیان را آفریده پروا کنید (۱۸۴) گفتند جز این نیست که تو از جادوشدگانی (۱۸۵) و تو جز بشری مانند ما نیستی و ما تو را جز از دروغگویان نمی پنداریم (۱۸۶) پس اگر راست میگویی پاره ای از آسمان را بر سر ما ببانداز (۱۸۷) گفت پروردگارم به رفتار شما داناتر است (۱۸۸) پس تکذیبش کردند و عذاب روز ابر بگرفتشان که عذاب روزی بزرگ بود (۱۸۹) البته در این نشانه ایست و اکثرشان مومن نبودند (۱۹۰) و البته پروردگارت پیروزمند مهربان است (۱۹۱)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر، مطمئناً چون بر حق هستی موفق خواهی شد.

وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾ أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

و البته آن قرآن فرو فرستاده پروردگار جهانیان است (۱۹۲)
جبرئیل روح الامین آن را نازل کرده (۱۹۳)
بر قلب تو، تا از هشدار دهندگان باشی (۱۹۴)

که به زبانی عربی واضح است (۱۹۵)

و البته خبر نزول آن در کتابهای آسمانی قبلی نیز هست (۱۹۶)

آیا این برای مخالفت نشانه ای نیست که علماء بنی اسرائیل از نزول آن خبر دارند و آن را می شناسند؟ (۱۹۷)

و اگر آن را به بعضی از عجم ها نازل کرده بودیم (۱۹۸) و آن پیامبرِ عجم آن را بر آنها میخواند به آن ایمان نمی آوردند (۱۹۹)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر ایمان نیاوردن مخالفان تو را سست نکند.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾
فِيَاتِيهِمْ بِغَتَّةٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾ فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾ أَفَبِعَذَابِنَا
يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾ أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾ ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾
مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمْتَعُونَ ﴿٢٠٧﴾ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا هَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾
﴿٢٠٩﴾ ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

آن سرکشی را چنین در دلهای گناهکاران راه میدهیم (۲۰۰) که به آن قرآن ایمان نمی آورند تا اینکه عذاب دردناک را ببینند (۲۰۱) که ناگهانی بر سرشان درآید و متوجه نباشند (۲۰۲) و اگر چنین اتفاقی برایشان بیفتد خواهند گفت آیا مهلتی خواهیم یافت؟ (۲۰۳)

اینان که چنین اند، حالا دیگر چرا عذاب را به عجله میخواهند و میگویند اگر راست میگوئی آن عذابی را که ادعا میکنی بر ما فرود بیاور؟ (۲۰۴) فکرش را بکن، اگر سالهائی مهلتشان دهیم (۲۰۵) آنگاه آنچه که به آن تهدیدشان میکنیم برسرشان بیاید (۲۰۶) نعمتی که حالا از آن برخوردارند بدرودشان نخواهد خورد و نمیتوانند بوسیله آن نعمت عذاب را از خودشان دفع کنند (۲۰۷)

و هیچ شهری را هلاک نکردیم مگر اینکه هشدار دهندگانی داشتند (۲۰۸) تا متوجه شوند، و ما ظالم نیستیم (۲۰۹)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای پیامبر در مقابل تکذیبگران چنان و در مقابل پیروان چنین باش.

وَمَا تَنْزَلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾ وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَظِيلُونَ ﴿٢١١﴾ إِنْهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمْعَزُولُونَ ﴿٢١٢﴾ فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾ الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾ وَتَقْلِبُكَ فِي السَّجَدِينَ ﴿٢١٩﴾ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

و شیاطین آن قرآن را نازل نکرده اند (۲۱۰) و آنها را نمیرسد که چنین کنند و نمیتوانند (۲۱۱) آنها از شنیدن وحی معزول و برکنارند (۲۱۲)

پس، ای پیامبر! همراه با خداوند خدایی دیگر بخوان که معذب خواهی شد (۲۱۳) و خویشاوندان نزدیک را هشدار ده (۲۱۴) و برای مومنانی که پیرویت میکنند مهربان و فروتن باش (۲۱۵) اما اگر نافرمانیت کردند بگو از آنچه می کنید بیزارم (۲۱۶) و بر خداوند عزتمند مهربان توکل کن (۲۱۷) همو که تو را می بیند هنگامیکه بر میخیزی (۲۱۸) و نیز گشتن تو را در میان ساجدان نیز می بیند (۲۱۹) که او خودش شنوای دانا است (۲۲۰)

درس: چگونه خداوند پیامبران را موفق و تکذیب کنندگان آنان را نابود می کند.
درب: ای مسلمانان دلگرم باشید که پیامبر شما بر حق است.

هَلْ أَتَيْنَكُمْ عَلَىٰ مَن تَنْزَلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾ تَنْزُلُ عَلَىٰ كُلِّ آفَاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾ وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٤﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ

يَهْمُونَ ﴿٢٢٥﴾ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

به اینان بگو آیا به شما بگویم که شیاطین بر چه کسی فرود می آیند؟ (۲۲۱)
بر همه باطل پراکن های گناهکار فرود می آیند (۲۲۲) که گوش میخوابانند تا یک
سخن باطل پیدا کنند و اکثرشان دروغگویند (۲۲۳) و آن شاعرانی که گمراهان
پیرویشان میکنند نیز چنین اند (۲۲۴) نمی بینی که در هر وادی سرگردانند؟
(۲۲۵) و چیزهایی میگویند که عمل نمی کنند؟ (۲۲۶)
غیر از آنهایی که ایمان آورده و عمل صالح نموده و خدا را بسیار یاد کرده و پس از
ظلمی که به آنها شده در صدد انتقام بر می آیند،

و بزودی ظالمان خواهند دانست به چه بازگشتگاهی باز میگردند (۲۲۷)

سوره یونس

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل
دردنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: یکی از موارد بسیار مهم خطای کافران نشناختن این قرآن است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ أَكَاَنَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَن أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَن أَنْذِرِ
النَّاسَ وَيَشِيرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَن هُمْ قَدَمُ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الف. ل. ر.

این آیات آن کتاب آسمانی پر حکمت است (۱)

آیا مردم تعجب می کنند که بسوی شخصی از خودشان وحی نمودیم که مردم را هشداری و مومنان را مژده دهد که نزد پروردگارشان جایگاهی شایسته دارند؟ و کافران میگویند این پیامبر یک جادوگر آشکار است (۲)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل دردنیای پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: نمونه بعضی از آیات و صفات الهی که کافران از آن غافلند.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْ هُذِيَ ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ أَقْلًا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُتَّقُونَ ﴿٦﴾

البته پروردگارتان کسی است که آسمانها و زمین را در شش مرحله آفرید، سپس بر عرش استیلا یافت. اوست که آن امر را تدبیر میکند. هیچ شفيعی قبل از اجازه اش نمیتواند کاری کند، این خداوندی است که پروردگارتان است، پس او را عبادت کنید، آیا پند نمیگیرید؟ (۳) بازگشتگاه همگی تان بسوی اوست، وعده خداوند حق است، که همو البته آفرینش را شروع و اعاده میکند، تا آنان را که ایمان آورده و عمل شایسته کرده اند به عدالت پاداش دهد و کافران بسبب کفرشان نوشابه ای جوشان و عذابی دردناک داشته باشند (۴) هموست که خورشید را تابان و ماه را درخشان قرار داد و آن را چنان تقدیر کرد که منزلهائی داشته باشد، و تا اینکه شمارش سال ها را بدانید، خداوند آن را جز به حق نیافرید، و او چنین، نشانه ها را برای مردمی دانا شرح میدهد (۵) البته در جایگزینی شب و روز و آنچه در آسمانها و زمین آفریده برای تقوای پیشگان نشانه هائی است (۶)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: توجه مردم (چه مومن و چه کافر) را به سرانجام آخرتی شان جلب کن

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾
أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ
بِإِعْمَالِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾ دُعَاؤُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا
سَلَامٌ وَآخِرُ دُعَاؤُهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

کسانی که امید ملاقات ما را ندارند و به زندگی دنیا راضی شده و به آن دل خوش کرده اند و نیز کسانی که از آیاتمان غافلند، (۷) به سبب آنچه که میکرده اند جایگاهشان آتش است (۸) البته آنانکه ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند پروردگارشان با همان ایمانشان هدایتشان میکند، و از نتیجه های ایمان و عمل صالحشان هم این است که در آخرت نهرها در کف بهشت های پر نعمت شان جاری است (۹) سخنشان در آن «خداوند! تو منزهی» و درودشان «سلام» و سخن دیگرشان «ستایش مخصوص خداوند پروردگار جهانیان است» میباشد (۱۰)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: ای پیامبر! صبور باش صفات اکثر کسانی که موضوع رسالت هستند چنین است.

وَلَوْ يَعْلَمُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقَصَىٰ إِلَيْهِمْ أَجَلَهُمْ فَتَذَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَا جُنُبَهُ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَنَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّ مَسَّهُ كَذَٰلِكَ زَيْنٌ لِّلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

و اگر خداوند شرّ «به عجله خواستن خیر» را برایشان تعجیل کند اجلشان فرا میرسد، ولی آنانی را که امیدی به ملاقاتمان ندارند در طغیانشان به سرگردانی رها میکند (۱۱)

ای مردم! اگر انسان به ناراحتی دچار شود ما را به پهلوی و نشسته و ایستاده به دعا میخواند، اما پس از اینکه ناراحتی برطرف شد چنان میگذرد که انگار اصلاً ما را برای ناراحتی که برایش پیش آمده بود نخوانده است. برای اسرافگران اعمالشان چنین آراسته شده است (۱۲)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: نمونه‌ای از رفتارهای غافلانه بی‌منطق کنار گذاشته و نیز کفار معاصر پیامبر.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾ وَإِذَا تَنَادَى آيَاتُنَا بِبَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّتَ بِفَرَاغٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدَّلَهُ قَالَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَبَدِلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ يَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّتُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾ وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾ وَيَقُولُونَ لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

و البته گروههای زیادی را قبل از شما و قتیکه ظلم کردند هلاک کردیم. همانها که رسولانشان با دلایل روشن بسویشان آمده بودند، اما آنها ایمان آور نبودند. ما مجرمان را چنین سزا میدهیم (۱۳) آنگاه شما را پس از آنها جانشینانی قرار دادیم تا ببینیم چگونه رفتار میکنید (۱۴)

ای پیامبر! هنگامیکه نشانه‌های روشن ما بر آنها خوانده میشود آنانکه ملاقات ما را

امید ندارند میگویند قرآنی غیر از این بیاور یا تغییرش بده. بگو مرا نمیرسد که از جانب خویش تغییری در آن بدهم، جز این نیست که چیزی را که بسویم وحی میشود پیروی میکنم. من میترسم در صورت نافرمانی نسبت به پروردگارم به عذاب روزی بزرگ دچار شوم (۱۵) بگو اگر خواست خدا نبود آنرا بر شما نمیخواندم و شما را به آن آگاه نمیکردم و قبل از آن نیز مدتی طولانی در میان شما زیسته ام آیا تعقل نمی کنید؟ (۱۶) پس چه کسی ظالم تر است از کسی که به خدا افترای دروغ بندد و یا آتایش را تکذیب کند؟ البته او مجرمان را رستگار نمی کند (۱۷) و غیر از خدا چیزی را که نفع و ضرری برایشان ندارد عبادت می کنند و میگویند اینها شفیعان ما نزد خدا هستند. بگو آیا چیزی را به خداوند نسبت میدهید که خودش در آسمانها و زمین اطلاعی از وجودش ندارد؟ خداوند منزّه و بالاتر است از آنچه با او شریک می کنند (۱۸)

و مردم جز یکجور نبودند، و بعدا مختلف شدند. و اگر کلمه ای از جانب پروردگارت قبلا صادر نشده بود، حتما درباره آنچه اختلاف میکردند بین آنها حکم میشد (۱۹) و میگویند چرا معجزه ای از جانب پروردگارش بر او نازل نمی شود؟ بگو جز این نیست که غیب از آن خداست. پس منتظر باشید که من نیز با شما در انتظارم (۲۰)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل دردنیای پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: ای پیامبر! صبور باش. اکثر کسانی که موضوع رسالت تو هستند چنین اند.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّنْ بَعْدِ ضَرَاءَ مَسْتَهُمْ إِذَا هُمْ مُكْرَرٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مُكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا نَكْزُونَ ﴿٢١﴾ هُوَ الَّذِي يُسَوِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرْنِ مِمَّنْ بَرِيحَ طَبِيبَةٍ وَفَرَحُوا بِمَا جَاءَهُمْ رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أُحْیِيتْنَا مِن هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾ فَلَمَّا أَتَاهُمْ إِذَا هُم بِبُغْعُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

و هنگامیکه رحمتی پس از ناراحتی به مردم بچشانیم فوراً در آیاتمان نیرنگی میکنند. بگو تدبیر خدا سریعتر است. البته فرشتگان فرستاده ما آنچه را که آنها نیرنگ میزنند می نویسند (۲۱)

هموست که شما را در خشکی و دریا میگرداند، تا اینکه چون در کشتی شوید، و با بادی خوشایند راه رود، و شما از آن شاد شوید، بادی سخت بوزد و امواج از هر سو بیاید، و بدانید که احاطه شده اید، در آن حالت دین خود را برای خدا خالص کرده و او را به دعا میخوانید که اگر از این نجاتمان دهی حتماً از شاکران خواهیم بود (۲۲) اما هنگامیکه نجاتشان میدهم فوراً در زمین به ستمگری ناحق می پردازند. ای پیامبر! بگو ای مردم! جز این نیست که ستمگری تان به ضرر خودتان است. نتیجه اش برای شما، اندک برخورداری از زندگی دنیاست، سپس بازگشت تان بسوی ما است و شما را به آنچه انجام میدادید آگاه خواهیم کرد (۲۳)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: توجه مردم را به فرق مطالب حق و مطالب بدلی (و نتایج هر یک) جلب کن.

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَنَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنِ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَّا هُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَائُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَائُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا دَانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾ فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾ هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقَّ وَصَلَ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

جز این نیست که مثالِ زندگی دنیا مانند آبی است که از آسمان فرو میفرستیم که با روئیدنی های زمین که خوراک آدمی و چارپایان است مخلوط میشود تا اینکه آن زمین پر زینت و قشنگ میشود و مردم فکر میکنند بر آن توانائی دارند، تا اینکه امرمان شب یا روز به آن میرسد و چنان درو میکند که انگار دیروز اصلا نبوده. ما بدین گونه آیات را برای اهل تفکرتشریح میکنیم (۲۴)

و خداوند به سوی خانه صلح و سلامت دعوت میکند، و هر که را که لایق ببیند بسوی جاده ای مستقیم هدایت مینماید (۲۵) نیکوکاران نیکوئی و زیادت خواهند داشت و چهره شان را غبار و خواری فرا نمی گیرد. آنها اهل بهشت و در آن جاودانند (۲۶) و کسانی که بدی ها را کسب کرده اند سزای هر بدی به مانند آن خواهد بود و ذلت فرا میگیرندشان و چیزی در مقابل خداوند محافظتشان نمی کند. مانند آن است که چهره هاشان را قطعاتی از شب تاریک پوشانده باشد. آنها اهل آتشند و در آن جاودانند (۲۷)

و روزی که همگی شان را گرد آوریم و سپس به مشرکان بگوییم شما و شرکایتان در جایگاه خویش باشید. و بین آنها جدائی افکنیم و شرکاء میگویند شما اصلا ما را عبادت نمیکردید (۲۸) و خداوند به عنوان گواه بین ما و شما کافی است، ما از عبادت شما غافل بودیم (۲۹) آنجاست که هر چه را هر کس پیشاپیش فرستاده ارزیابی میکنیم و آنچه که حق است بسوی مولایشان که خداوند باشد برمیگردد و آنچه که افترا باشد از نزدشان گم میشود (۳۰)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: توجه مردم را به فرق خداوند و شریکائی که برای خدا تصور کرده اند جلب کن.

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَمِيتِ وَيُخْرِجُ الْمَمِيتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَن يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَن يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

ای پیامبر! به اینان بگو چه کسی از آسمان و زمین روزی تان میدهد؟ یا چه کسی مالک گوش و چشمهاست و چه کسی زنده را از مرده و مرده را از زنده در می آورد و چه کسی آن امر را تدبیر میکند؟ بزودی خواهند گفت خداوند است، بگو پس پروا نمی کنیدی؟ (۳۱) آن کسی که همه این امور به ید اوست، خداوند است، پروردگار حق تان. اگر از چنین مطلب حقی روی برگردانید، غیر از آن جز گمراهی چیست؟ و به کجا روی میچرخانید؟ (۳۲)

ای پیامبر! بدینگونه کلمه پروردگارت بر فاسقان فرود آمد که ایمان نمی آورند (۳۳) بگو آیا آن شریکان شما هیچکدامشان آفرینش را آغاز و سپس آنرا تجدید می کند؟ بگو خداوند است که آفرینش را آغاز و تجدید میکند پس به اشتباه به کجا رو میکنید؟ (۳۴) بگو هیچکدام از آن شرکاء شما به سوی حق هدایت میکنند؟ بگو خداوند است که بسوی حق هدایت میکند. آیا کسی که بسوی حق هدایت میکند برای پیروی شایسته تر است یا کسی که خودش هدایتی ندارد مگر آنکه هدایت شود؟ پس چه تان است، چگونه قضاوت میکنید؟ (۳۵)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل دردنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: ای پیامبر! توجه مردم را به ویژگی قرآن و معجزه بودن آن جلب کن.

وَمَا يَتَّبِعْ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا بَاءَ بِهِمْ نَأْوِيَهُ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾

ای پیامبر! اکثرشان از چیزی جز گمان پیروی نمیکنند. البته گمان به هیچ وجه جای چیزی از حق را نمیگیرد. البته خداوند به آنچه انجام میدهند داناست (۳۶)

و این قرآن را نمیرسد که افتراپی و از جانب غیر خدا باشد ولیکن تصدیقی است بر آنچه قبل از خود بوده و تفصیل و تشریحی بر آن کتاب آسمانی است و شکی در آن نیست و از جانب پروردگار جهانیان است (۳۷) ای پیامبر! یا اینکه میگویند آنرا از پیش خودش درآورده و به خدا افترا بسته، بگو سوره ای مانند آن بیاورید و غیر از خدا هر کس را که توانستید به ارزیابی دعوت کنید اگر راست میگویید (۳۸) بلکه چیزی را تکذیب کردند که علم و احاطه ای به آن نیافته اند و هنوز حقیقت مطالب آن به آنان نرسیده، پیشینیان آنها نیز همین طور تکذیب میکردند. پس بین عاقبت ظالمان چگونه خواهد بود (۳۹)

ای پیامبر! از اینان بعضی ها به آن ایمان می آورند و بعضی ها ایمان نمی آورند و خداوند به حال مفسدان داناتر است (۴۰)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: ای پیامبر! صبور باش و چنین بگو.

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيءُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَبْغِزُ
إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

و اگر تکذیب کنند بگو عمل من برای من و عمل شما برای شما. شما از عمل من
بیزارید و من نیز از عمل شما بیزارم (۴۱) و کسانی از آنها بسوی تو گوش میدهند،
اما تاثیری نمی پذیرند، مثال آنها مانند کر است که به نظر می آید گوش میدهد اما
چیزی نمی شنود، آیا میتوانی به کر بشنوانی و تازه اگر عقل هم نداشته باشد؟ (۴۲)
و کسانی از آنها بسوی تو نگاه میکنند آیا میتوانی کور را هدایت کنی و تازه اگر
بصیرت هم نداشته باشد؟ (۴۳) البته خداوند به مردم ظلمی نمی کند ولیکن برخی
از مردم به خویش ظلم میکنند (۴۴)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروان در مقابل کافران بی منطق و غافل
در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: با کافران گفتگو کن، اشکالات فکری آنان را برایشان بشکاف، هشدارشان ده و توجهشان را به
آخرت جلب کن.

وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ كَأَنَّمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ
وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾ وَإِنَّمَا تَرِيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيْتَنَّا فَإِنَّمَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ
شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا
وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْذِنُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ
﴿٤٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنِ اتَّكُمُ عَذَابُهُ بَيِّنَاتًا أَوْ هَمَزًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٠﴾ أَمْ إِذَا مَا
وَقَعَ آتَيْنَاهُمْ بِهِ آلَانَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ
هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾ وَيَسْتَبِشِرُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ حَقٌّ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِرِينَ ﴿٥٣﴾ وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا
العَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

و روزی که در قیامت گردآوریشان کند چنان خواهد بود که گویی فقط ساعتی از

روز را در قبر گذرانده اند و به هم آشنایی می‌دهند. البته کسانی که ملاقات خداوند را تکذیب نمودند خسران یافته اند و هدایت نیافتند (۴۵) و اگر بعضی از چیزهایی را که به آنان وعده می‌دهیم به تو بنمایانیم یا تو را به وفات برسانیم در هر حال بازگشتگاه آنها بسوی ما است و آنگاه خداوند است که گواه اعمالشان است (۴۶)

و هر گروهی رسولی دارد که وقتی رسولشان بیاید بین آنها به عدالت قضاوت میشود و مورد ظلمی واقع نمیشوند (۴۷) و میگویند این وعده قیامت کی خواهد بود اگر راست میگویید؟ (۴۸) بگو من مالک نفع و ضرری برای خویش، جز آنچه خدا بخواهد نیستم. برای هر گروهی سرآمدی است که وقتی برسد نه ساعتی تاخیر خواهد داشت و نه جلو خواهد افتاد (۴۹) بگو چه نظری دارید؟ اگر عذاب خدا شبانه یا در روز به شما برسد؟ چه خواهید کرد؟ مجرمان چه عجله ای برای رسیدن به آن عذاب دارند! (۵۰) آیا فقط وقتی که بر شما فرود آمد به آن ایمان خواهید آورد؟ به آنان گفته خواهد شد: ایمان آوردن و آنهم الان؟ و این همان نیست که به عجله میخواستیدش؟ (۵۱) آنگاه به کسانی که ظلم میکردند گفته میشود عذاب جاودانی را بچشید. آیا جز سزای آنچه را که کسب کرده اید می بینید؟ (۵۲)

و از تو میپرسند آیا آن واقعا حق است؟ بگو بله بخدایم آن حق است و شما هم نمیتوانید جلوگیری کنید (۵۳) و اگر کسانی که ظلم کرده اند تمام آنچه را که در زمین هست مال آنها بود تا در مقابل رفع آن عذاب فدیة بدهند از آنها قبول نمیشود و وقتی که آن عذاب را ببینند پشیمانی شان را پنهان میکنند و بین آنها عادلانه قضاوت میشود و هیچ ظلمی نمیشوند (۵۴)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: ای مردم به صفات الهی و موقعیت خودتان در پیشگاه او توجه کنید.

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُخَيِّ وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مُوعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

بدانید که آنچه در آسمانها و زمین است از آن خداست. بدانید که وعده خدا حق است. ولیکن اکثر آنها نمیدانند (۵۵) هموست که زنده میکند و میمیراند و بسویش باز میگردید (۵۶)

ای مردم! موعظه ای از جانب پروردگارتان بسویتان آمده و چیزی که مایه شفای دلها و هدایت و مهربانی برای مومنان است، پس قدرش را بدانید (۵۷)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درس: ای مردم! بیاد قیامت بیفتید و حلال و حرام بیجا نکنید و بدنبال چیز بهتر و مهمتر باشید.

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾ وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

ای پیامبر! بگو البته شایسته است مردم به فضل خدا و رحمتش شادباشند. این از آنچه جمع میکنند برایشان بهتر است (۵۸) بگو نظرتان چیست درباره اینکه خداوند روزی برای شما فرستاده اما شما قسمتی از آن را به خیال خود حرام و بقیه را حلال می کنید؟ بگو آیا خداوند اجازه ای به شما داده یا به او افترا می بندید؟ (۵۹) و آنهایی که به خدا افترای دروغ می بندند درباره قیامت چه گمان میکنند؟ البته که خداوند نسبت به مردم بخششگر است ولیکن اکثر آنها شکرگزار نیستند (۶۰)

درس: ای پیامبر! با جدیت کار رسالت را پی گیری. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: ای پیامبر! به پیروان واقعی خویش مژده بده و آنها را دلگرم کن.

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾ أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ هُمُ الْبَشَرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾

ای پیامبر! در هیچ موقعیتی قرار نمی گیری و هیچ چیزی از قرآن تلاوت نمی کنی و ای مردم! شما هیچ عملی انجام نمی دهید مگر اینکه آن هنگامی که به آن کار مشغولید بر شما گواهییم. و هیچ چیزی حتی اگر به اندازه ذره ای هم باشد چه در زمین و چه در آسمان و چه کوچکتر و چه بزرگتر از آن، از خداوند مخفی نمی ماند و در کتابی آشکار هست (۶۱) بدانید که دوستان خدا در قیامت نه ترسی خواهند داشت و نه اندوهگین خواهند (۶۲) همانهایی که ایمان آورده و تقوا پیشه نموده اند (۶۳) آنها چه در زندگی دنیا و چه در آخرت مژده خواهند داشت. کلمات خداوند تغییر نخواهد کرد. پیروزی بزرگ هم همان است (۶۴)

درس: ای پیامبر! با جدیت کار رسالت را پی گیری. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود
درب: ای پیامبر! ضمن توجه دادن مردم به این صفات و آیات الهی، به کار رسالت خویش دلگرم باش.

وَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مِنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنَّ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْمِعُونَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنَّ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ فَلَنْ إِنَّ الَّذِينَ يُفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

موقعیت من و تذکری که راجع به آیات خداوند به شما میدهم برایتان سنگین است بدانید که توکلم بر خداست. و شما هم درباره کارتان و شریکانتان هماهنگ کنید و هیچ غم و غصه ای نخورید و تصمیم خویش را درباره من بگیرید و هیچ مهلتی هم به من ندهید (۷۱) ولی اگر از تعالیم من روی برگردانید، بدانید که من از شما مزدی نخواسته بودم. مزدم جز بر عهده خداوند نیست و من مأمورم از مسلمین باشم (۷۲) پس تکذیبش کردند ولی او و همراهانش را در آن کشتی نجات دادیم و آنها را جانشینان قرار دادیم و کسانی را که آیاتمان را تکذیب کرده بودند غرق نمودیم. پس بنگر عاقبت هشدار یافتگان چگونه بود (۷۳)

آنگاه پس از او رسولانی بسوی مردمانشان فرستادیم و آنها با دلایل روشن بسویشان رفتند اما اینطور نبود که آنها به چیزی که از پیش عملاً تکذیبش کرده بودند با زبان ایمان بیاورند. بر دلهای تجاوزکاران چنین مهر میزنیم (۷۴)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود
درب: موسی هم با مشکل روبرو بود اما صبر کرد قومش را تعلیم داد و بالاخره پیروز شد.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلِكِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾ قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَلْفِتْنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمُ الْكِبَرَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُؤْتُونِ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُّلقُونَ ﴿٨٠﴾ فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحَرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾ وَيُجِئُ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾ فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٨٣﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾ فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾ وَنَحْنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ

وَأَخِيهِ أَنْ تَبُوْءَ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾ وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُصَلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾ قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانَّ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾ وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَيْنَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَذْرَكَ الْفَرْقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾ الْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾ فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً وَإِنْ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ﴿٩٢﴾ وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مَبُوءًا صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾

آنگاه پس از آنان موسی و هارون را با آیاتمان بسوی فرعون و بزرگانش فرستادیم اما گردنکشی کردند و قومی مجرم شدند (۷۵) و هنگامیکه حق از جانب ما بسویشان آمد گفتند این جادوئی آشکار است (۷۶) موسی گفت آیا درباره حق وقتی که بسویتان آمده چنین میگویید؟ آیا این جادوست؟ در حالیکه کار جادوگران به ثمر نمیرسد؟ (۷۷) گفتند آیا بسویمان آمدی که ما را از آنچه پدرانمان را بر آن یافتیم منصرف کنی و در این سرزمین بزرگی کنی؟ و ما به شما دو نفر قطعاً ایمان نمی آوریم (۷۸) و فرعون گفت همه جادوگران خبره را برایم بیاورید (۷۹) پس هنگامیکه جادوگران آمدند موسی به آنان گفت ببیندازید آنچه را که می اندازید (۸۰) و هنگامیکه انداختند موسی گفت هر جادوئی را که بیاورید خداوند به زودی باطلش میکند. خداوند عمل مفسدان را درست در نمی آورد (۸۱) و خداوند حق را با کلماتش درست درمی آورد و لو آنکه کافران خوششان نیاید (۸۲)

تعداد قابل توجهی از قومش جز عده ای از فرزندانسان، از ترس فرعون و بزرگانش ایمان نیاوردند مبادا که آزارشان کنند زیرا فرعون در آن سرزمین از گزافکاران بلند پرواز بود (۸۳) و موسی گفت ای قومم اگر به خدا ایمان آورده اید پس بر همو توکل کنید اگر واقعا تسلیم هستید (۸۴) پس گفتند بر خدا توکل کردیم. پروردگارا ما را

آماج فتنه ظالمان مکن (۸۵) و از رحمت ما را از قوم کافران نجات ده (۸۶)

و به موسی و برادرش وحی کردیم که برای قومتان در مصر خانه هائی بگیرید و خانه هایتان را به حالت محلّ مراجعات مردم درآورید و نماز بها دارید و مومنان را مژده دهید (۸۷) و موسی گفت پروردگارا به فرعون و بزرگانش زینت و اموالی در زندگی دنیا داده ای که با آن مردم را از راه تو باز میدارند. پروردگارا اموالشان را در مسیر نابودی قرار ده و دلهاشان را سخت کن تا آنقدر ایمان نیاورند که عذاب دردناک را ببینند (۸۸) گفت دعایتان مستجاب شد پس استقامت کنید و راه کسانی را که علم ندارند پیروی نکنید (۸۹)

و بنی اسرائیل را از آن دریا گذرانیدیم و فرعون و لشکریانش از روی ظلم و تعدی دنبالش کردند تا اینکه غرق شد، در آن حال گفت ایمان آورده ام که خدائی نیست مگر آن کسی که بنی اسرائیل به او ایمان آوردند و من از تسلیم شدگانم (۹۰) به او به طعنه گفته شد آیا اینک؟ وقت ایمان آوردن است؟ در حالیکه قبلا عصیان میکردی و از مفسدان بودی؟ (۹۱) امروز بدنت را نجات میدهیم تا نشانه ای برای پسینیان باشد و البته بسیاری از مردم از آیاتمان غافلند (۹۲) و بنی اسرائیل را در منزلگاهی مناسب منزل دادیم و از چیزهای نیکو روزیشان کردیم و اختلاف نکردند مگر پس از اینکه آن علم بسویشان آمد. البته پروردگارت در روز قیامت درباره آنچه که در آن اختلاف کرده اند بینشان قضاوت خواهد کرد (۹۳)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل در دنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود. درب: ای پیامبر نگران پیروزی در دنیا نباش. وعده ما تحقق خواهد یافت. تو کار خود را پی گیر باش.

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ

رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيِّنَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَوْ جَاءَهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾ فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمٌ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿٩٨﴾ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلَ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾ قُلْ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾ فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَقُوا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾ ثُمَّ نُنْجِي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نَجِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

ای پیامبر! اگر درباره قسمتی از چیزی از آنچه بر تو نازل کرده ایم در شکی هستی از کسانی که قبل از تو آن کتاب را میخواندند، مثلاً از پیامبران پیشین یا فرشته وحی رسان بپرس. البته حق از جانب پروردگارت بسویت آمده. پس از دو دلان مباش (۹۴) و مبدا از کسانی باشی که آیات خداوند را تکذیب نمودند که از زیانکاران خواهی شد (۹۵)

کسانی که کلمه پروردگارت بر آنان فرود آمد ایمان نمی آورد (۹۶) حتی اگر همه جور معجزه ای هم بسویشان بیاید باز هم ایمان نخواهند آورد تا اینکه آن عذاب دردناک را ببینند (۹۷) پس چرا هیچ شهری ایمان نیاورد تا ایمانشان فایده ای به آنها برساند مگر قوم یونس که وقتی ایمان آوردند عذاب خفت بار در زندگی دنیا را از آنها دور کردیم و تا مدتی برخوردارشان نمودیم (۹۸)

ای پیامبر! اگر پروردگارت میخواست، تمام مردم روی زمین همگی شان مومن میشدند، آیا تو میخواهی مردم را به زور مومن کنی؟ (۹۹) و هیچکس را نمیرسد ایمان بیاورد مگر به اذن خدا، و همو پلیدی را بر کسانی که خرد نمی ورزند قرار میدهد (۱۰۰) بگو ببینید در آسمانها و زمین چیست؟ البته این نشانه ها و هشدارها

برای کسانی که ایمان نمی آورند فایده ای نخواهد داشت (۱۰۱) آیا چیزی غیر از آن را انتظار دارند که بر سر اقوام قبلی آمد؟ بگو منتظر باشید که من نیز به همراه شما جزء منتظرانم (۱۰۲) آنگاه رسولانمان و مومنان را نجات خواهیم داد و البته نجات مومنان حقی است که بر عهده ما است (۱۰۳)

درس: ای پیامبر با جدیت کار رسالت را پی گیر. تو و پیروانت در مقابل کافران بی منطق و غافل دردنیا پیروز و در آخرت نجات یافته خواهید بود.
درب: ای پیامبر! چنین کن و چنین بگو.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّن دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِنِ اعْبُدُوا اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾ وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾ وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِن الطَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾ وَإِن يَسْأَلْكَ اللَّهُ بَصْرًا فَلَا تَكْشِفْ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِن يُرَدِّكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِكَيِّلٍ ﴿١٠٨﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

بگو ای مردم اگر درباره دین من شک دارید بدانید که من آنچه را که شما غیر از خداوند می پرستید نمی پرستم ولیکن آن خداوندی را می پرستم که جان شما را دریافت می کند و مأمورم که از مومنان باشم (۱۰۴) و اینکه رویم را به سوی دین بی انحراف کنم و مبادا از مشرکان باشم (۱۰۵) و اینکه به غیر از خداوند چیزی را که نفع و ضرری برایم ندارد به دعا نخوانم که اگر چنین کنم از ظالمان خواهم بود (۱۰۶)

ای پیامبر! و اگر خداوند ناراحتی به تو برساند هیچ کسی غیر از او نمیتواند بر طرفش کند و اگر بخواهد خیری به تو برساند هیچ کس نمیتواند لطفش را جلوگیری کند. به هر کس از بندگان که بخواهد لطف میرساند و همو آمرزگار مهربان است

بگو ای مردم! حق از جانب پروردگارتان بسویتان آمد. هر که خواست راه هدایت در پیش گیرد به نفع خویش کرده و کسی که گمراه شد به ضرر خویش گمراه شده و من نگهبان مجبور کننده نیستم (۱۰۸) و آنچه را که بسویت وحی میشود پیروی کن و صبر کن تا خداوند حکم کند و همو بهترین حاکمان است (۱۰۹)

سوره انبیاء

درس: ای پیامبر! با قوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: کافران به اهمیت قیامت، و حقیقت وحی توجه نمی کنند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
اَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ﴿١﴾ مَا يَأْتِيهِمْ مِّن ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِمْ مُّحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٢﴾ لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسْرَأُوا السَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ أَفَتَأْتَوْنَ السِّحْرَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حساب مردم نزدیک شد ولی این کافران در غفلت بوده و از حق روی گردانند (۱)
هیچ پند جدیدی از سوی پروردگارشان بسویشان نیامد مگر اینکه آنرا شنیدند ولی به بازی مشغولند (۲) دل بسته هوسند و نجوایشان را پوشیده میدارند و به یکدیگر می گویند ای ظالمان! آیا این پیامبر جز بشری مثل خودتان است؟ آیا در عین بصیرت به سحر او رو می کنید؟ (۳)

درس: ای پیامبر! با قوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: کافران به حقیقت وحی، و خطر هلاکت دسته جمعی حاصل از تکذیب توجه نمی کنند.

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾ بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ ﴿٥﴾ مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا

أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رَجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾ وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿٨﴾ ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾ لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾ وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١١﴾ فَلَمَّا أَحْسَسُوا بِأَسَاسِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾ لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِينَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٥﴾

اما کسی که آنها سعی دارند او را به کفر سابقش برگردانند میگفت پروردگار هر سخن را در آسمان ها و زمین میداند و اوست که شنوای داناست (۴) اما آنهائی که با او به مجادله می پرداختند میگفتند بلکه این قرآن پراکنده گویی است، یا آنرا از خودش در آورده و به خدا افترا زده، یا شاعراست، و گر نه باید مانند پیامبران پیشین معجزه ای بیاورد (۵)

ای پیامبر! هیچیک از پیشینیان آنها که هلاکشان کرده بودیم ایمان نیاورده بودند آیا اینها ایمان می آورند؟ (۶) و قبل از تو نیز کسی را نفرستادیم مگر اینکه مردانی بودند که وحی بسویشان میفرستادیم. پس، ای مردم! از اهل خبره بپرسید اگر نمیدانید (۷) و آنها را کسانی قرار نداده بودیم که بدن هائی باشند که به غذا احتیاج نداشته باشند و جاودان بمانند (۸) آنگاه آن وعده را برایشان به تحقق رساندیم و آنها و هر کس را که خواستیم نجات دادیم و مسرفان را هلاک نمودیم (۹)

ای مردم! البته بسویتان کتابی فرو فرستادیم که پندتان در آن است آیا تعقل نمی کنید؟ (۱۰) و چه بسا شهرهائی را که ظلم میکردند درهم شکستیم و پس از آنان اقوامی دیگر بوجود آوردیم (۱۱) پس هنگامی که عذاب ما را احساس کردند آنگاه بود که از آن گریزان شدند (۱۲) به آنها خطاب میشد نگریزید و بسوی آنچه که در آن هوسرانی میکردید و نیز بسوی خانه هایتان برگردید، باشد که پرسش شوید (۱۳)

گفتند وای بر ما، ما ظالم بودیم (۱۴) گفتارشان جز این نبود تا اینکه آنها را همچون گیاه درو شده پژمرده نمودیم (۱۵)

درس: ای پیامبر! با قوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: کافران به خداوند، حکمت آفرینش جهان، و موقعیت کارگزاران جهان نسبت به خداوند، و قدرت خدا، غفلت میورزند.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿١٦﴾ لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ هَؤُلَاءِ لَتُخَذَتَهُ مِنْ لَدُنَّا إِنَّ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٧﴾ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ يَوْمَ تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾ يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْ اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ ﴿٢١﴾ لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾ لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴿٢٣﴾ أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ هَذَا ذِكْرٌ مِنْ مَعْنِي وَذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَلَذِكَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾ أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾ وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾ وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِنَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾

ای پیامبر! برای مخالفان روشن کن که آسمان و زمین و بین آنها را به بازی نیافریده ایم (۱۶) اگر میخواستیم بازیچه بگیریم از نزد خویش برمیگرفتیم زیرا که کاردانیم (۱۷) بلکه حق را بر باطل می افکنیم تا آنرا در هم بشکند تا اینکه باطل نابود شود و وای بر کافران از آنچه وصف میکنند (۱۸) و هر کس که در آسمانها و زمین است از آن اوست و هر کس که نزد اوست از عبادت او گردنفرای نمی کند و خسته نمیشوند (۱۹) و شب و روز به راز و نیاز با او میگذرانند و سستی نمیگیرند

(۲۰) آیا این مخالفانت از زمین خدایانی برگرفته اند که به آنها زندگی دوباره میدهند؟ (۲۱) اگر خدایانی غیر از خداوند در آسمان و زمین موثر باشند حتما هر دوی زمین و آسمان فاسد خواهند شد و خداوند صاحب عرش از آنچه وصف میکنند بالاتر است (۲۲) هر چه کند بازخواست نمیشود اما همه توسط او بازخواست میشوند (۲۳) یا اینکه غیر از او خدایانی برگرفته اند. به آنان بگو دلیل رفتار خویش را توضیح دهند.

ای پیامبر! به آنان بگو این قرآن حاوی پندهایی برای من و پیروانم و پند پیامبران قبل از من است، ولی در عین حال متوجه باش که اکثرشان حق را نمی شناسند و از آن رویگرداندند (۲۴) و قبل از تو هیچ رسولی نفرستادیم مگر اینکه بسویش وحی می کردیم که خدائی جز من نیست پس عبادتم کنید (۲۵) ای پیامبر! مخالفانت میگویند خداوند رحمان فرزندی برگرفته. منزه است بلکه آنها بندگانی گرامی اند (۲۶) در هیچ قولی از او سبقت نمی گیرند و به فرمان او عمل می کنند (۲۷) به پیش رو و پشت سرشان علم دارد و شفاعت کسی را نمی کنند مگر اینکه او راضی باشد و به سبب خشیت او نگرانند (۲۸) و اگر کسی از آنها بگوید من به غیر از او خدا هستم جهنم را سزایش میدهم و با ظالمان چنین رفتار میکنیم (۲۹) آیا کافران توجه نمی کنند که آسمانها و زمین پیوسته بود و ما آنها را باز کرده و از آب همه چیز را زنده کردیم، و ایمان نمی آورند؟ (۳۰) و در زمین لنگرهایی قرار دادیم تا مبادا آنها را بلرزاند و در آن دره ها و راه هائی قرار دادیم شاید هدایت یابند (۳۱) و آسمان را سقفی محفوظ نمودیم، ولی با وجود همه این آیات رویگرداندند (۳۲) و هموست که شب و روز و خورشید و ماه را آفرید که همگی شان در چرخه ای شناورند (۳۳)

درس: ای پیامبر! با قوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: ای پیامبر علیرغم رفتارهای غافلانه کافران با جدیت به رسالت بپرداز و چنین کن و چنین بگو.

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِن مَّتَّ فَهُمْ الْحَالِدُونَ ﴿٣٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوءًا أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ آيَاتِكُمْ وَهُمْ يَذْكُرُ الرَّحْمَنَ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَجَلٍ سَأَرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾ لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾ بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ اسْتَهْزَأُ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَخَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤١﴾ قُلْ مَن يَكْلُوكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾ أَمْ هُمْ آلهَةٌ تَنْفَعُهُمْ مِّن دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾ بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾ قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ ﴿٤٧﴾

ای پیامبر! برای هیچ بشری قبل از تو جاودانگی قرار ندادیم. آیا اگر بمیری، آنها جاودان خواهند ماند؟ (۳۴) هر کسی چشنده مرگ است و شما را با شر و خیر می آزمایم و بالاخره بسوی ما باز می گردید (۳۵) و هنگامیکه کافران تو را ببینند، جز به مسخره ات نمیگیرند و بین خودشان میگویند آیا این همان کسی است که در باره خدایانمان حرف هایی میزند؟ در حالیکه آنها خودشان به پندهای خداوند رحمان کافرند (۳۶) اکثر انسان ها گوئی که از شتاب آفریده شده اند. ای پیامبر! به اینان بگو خداوند میگوید بزودی آیاتم را به شما نشان خواهم داد، پس به عجله نخواهیدش (۳۷) و میگویند این وعده قیامت کی خواهد بود اگر راست میگوئید (۳۸) کاش کافران حالشان را آن هنگامیکه نمیتوانند آن آتش را از صورتهایشان و پشتهایشان دور کنند و هیچ یاری نمیشوند میدانستند (۳۹) بلکه بطور ناگهانی به سراغشان می آید و مبهوت میشوند و نمی توانند آنها را برگردانند و مهلتی نیز نمی یابند (۴۰)

و البته رسولان قبل از تو نیز مسخره میشدند و آنچه را که مسخره اش میکردند بر سرشان فرود آمد (۴۱)

بگو چه کسی شما را شبها و روزها از خداوند رحمان حفظ خواهد کرد؟ بلکه آنها از یاد پروردگارشان رویگرداند (۴۲) آیا خدایانی دارند که آنها را در قبال ما حفظ کنند؟ آن باصلاح خدایان، خودشان را هم نمیتوانند یاری کنند و از جانب ما هم همراهی نمیشوند (۴۳) بلکه اینها و پدرانشان را نیز بر خوردار کردیم تا اینکه عمرشان طولانی شد. آیا نمی بینند که حوزه اقتدارشان دائما دارد کوچکتر و کوچکتر میشود؟ با این حال آیا آنها می پندارند غالب میشوند؟ (۴۴)

بگو جز این نیست که بوسیله وحی هشدارتان میدهم و گرچه آنها برای شنیدن صدای حق ناشنوا باشند (۴۵) و اگر وزش خفیفی هم از عذاب پروردگارت به آنان برسد حتما خواهند گفت وای بر ما، ما ظالم بودیم (۴۶)

و روز قیامت ترازو های عدالت را میگذاریم و هیچکس هیچ ظلمی نمیشود و اعمالشان را اگر به وزن دانه خردلی هم باشد هم به حساب می آوریم، و خودمان برای حسابرسی کافی هستیم (۴۷)

درس: ای پیامبر! با قوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: ای پیامبر! تو هم مانند موسی موفق خواهی شد.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءَ وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾ وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٠﴾

و البته به موسی و هارون آن کتاب را دادیم که فرق گذار بین حق و باطل، و روشنائی، و پند برای متقیان بود (۴۸) همان متقیانی که از پروردگارشان در نهان

خشیت دارند و از قیامت نگرانند (۴۹) و این قرآن نیز پندی پر برکت است که نازلش کرده ایم آیا شما منکرش هستید؟ (۵۰)

درس: ای پیامبر! با قوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: ای پیامبر! تو نیز مانند ابراهیم موفق خواهی شد.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ ﴿٥١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا وَحَدَّثَنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾ قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَ بَلْ رُبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَى ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾ وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾ فَجَعَلَهُمْ جَذَازًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾ قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾ قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٠﴾ قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَى أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾ قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٢﴾ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطَفِقُونَ ﴿٦٣﴾ فَرَجَعُوا إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾ ثُمَّ نَكَسُوا عَلَى رُؤُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطَفِقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾ أَفَبِلَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٦٨﴾ فَلَمَّا يَأْتِيَ كُوفِي بُرْدًا وَسَلَامًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾ وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾ وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾

و البته قبلا به ابراهیم رشدش را داده بودیم و نسبت به او دانا بودیم (۵۱) آن هنگام که به پدرش و قوم خویش گفت این تمثال ها چیست که بطور پیگیر عبادتشان می کنید؟ (۵۲) گفتند پدرانمان را چنین یافتیم که عبادتشان میکردند (۵۳) گفت البته هم خودتان و هم پدرانتان در گمراهی آشکارید (۵۴) گفتند آیا با سخن حقی بسویمان آمده ای یا بازیگری میکنی؟ (۵۵) گفت پروردگارتان همان پروردگار آسمانها و زمین است که آنها را آفریده و من بر این گواهم (۵۶) و به خدا قسم که پس از اینکه برگردید و بروید کاری با بتهایتان خواهیم کرد (۵۷) پس آنها را تکه تکه

کرد مگر آن را که بزرگشان بود شاید بسوی او بازگردند (۵۸) پس از اینکه مردم متوجه واقعه شدند گفتند چه کسی این کار را با خدایانمان کرده؟ البته که او از ظالمان است (۵۹) گفتند شنیده ایم جوانی ذکرشان میکرد که به او ابراهیم می گویند (۶۰) گفتند او را نزد چشمان مردم بیاورید شاید گواه باشند (۶۱) گفتند ای ابراهیم آیا تو این کار را با خدایانمان کردی؟ (۶۲) گفت بلکه این بت بزرگ این کار را کرده، لذا از آنها بپرسید اگر سخن میگویند (۶۳) پس بازخواست کنندگان به خویش مراجعه کردند و گفتند البته ما خودمان ظالمیم (۶۴) آنگاه سر به زیر انداختند و گفتند تو میدانستی که آنها سخن نمیگویند (۶۵) گفت آیا غیر از خداوند چیزی را پرستش می کنید که نه فایده ای برایتان و نه ضرری دارند؟ (۶۶) ننگتان باد بر آنچه که غیر خدا عبادت میکنید. آیا نمی اندیشید؟ (۶۷) بالاخره چنین تصمیم گرفتند که گفتند خدایان خویش را یاری نموده و او را بسوزانید اگر اهل عمل هستید (۶۸) گفتیم ای آتش برای ابراهیم خنک و بی گزند باش (۶۹) و خواستند حیلۀ ای درباره اش کنند و ما آنها را زیانکارتر نمودیم (۷۰) و او را و لوط را نجات داده و بسوی سرزمینی که در آن مردم برکت قرار داده بودیم گسیل داشتیم (۷۱) و به او اسحق و علاوه بر آن یعقوب را دادیم و همگی شان از صالحان بودند (۷۲) و آنها را پیشوایانی نمودیم که به امر ما هدایت میکردند و نیکو کاری و برپاداشتن نماز و دادن زکوۀ را یادشان دادیم و عبادت ما میکردند (۷۳)

درس: ای پیامبر! با قوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: ای پیامبر! تو و پیروانت را نیز مانند نوح و لوط و پیروانشان نجات خواهیم داد.

وَلَوْطًا أَتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسْقِينَ ﴿٧٤﴾ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾ وَنُوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾ وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بَيَاتِنًا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَعْرِضْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾

و به لوط نیز حکم و علم دادیم و از شهری که کارهای زشت میکردند نجاتش دادیم که آنها قوم بد فاسقی بودند (۷۴) و او را داخل رحمت خویش نمودیم که از صالحان

بود (۷۵)

و نوح که قبلا ندا کرده بود و اجابتش نموده و او و اهلش را از آن گرفتاری بزرگ نجاتش داده بودیم (۷۶) و در مقابل مردمی که آیاتمان را تکذیب می نمودند یاریش نمودیم که آنها مردم بدی بودند و همگی را غرق کردیم (۷۷)

درس: ای پیامبر! باقوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: ای پیامبر! تو و پیروانت را نیز مانند داود و سلیمان به موفقیت کامل می رسانیم.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحَكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾ فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾ وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِيُخْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾ وَسَلَيْمَانَ زَبِيعَ عَاصِفٍ عَجَزَى بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ غَالِبِينَ ﴿٨١﴾ وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾

و داوود و سلیمان، هنگامی که درباره کشتزاری قضاوت میکردند که گوسفندان آن قوم شبانه چریده بودند و ما نیز گواه قضاوتشان بودیم (۷۸) و آنرا به سلیمان فهمانیدیم و به آنها حکم پیامبری و علم دادیم و کوهها را برای داود رام کردیم که به همراه پرندگان با او تسبیح میگفتند و ما فاعل این کار بودیم (۷۹) و به او ساختن لباسهایی را آموختیم که شما را از سختی تان در جنگ حفظ میکند، آیا شکر گزار هستید؟ (۸۰) و برای سلیمان بادِ سرکش را رام کردیم که به فرمان او بسوی زمینی که در آن برکت نهاده بودیم میرفت و ما به همه چیز دانائیم (۸۱) و از موجودات شریر و مزاحم کسانی بودند که برای او غواصی و کارهای دیگر میکردند و ما نگهبانشان بودیم (۸۲)

درس: ای پیامبر! باقوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: ای پیامبر! نمونه‌هایی از لطف و رحمت و یاری ما نسبت به پیامبران قبلی توجه کن و دلگرم باش و به رسالت بپرداز.

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذَكَرُوا لِلْعَابِدِينَ ﴿٨٤﴾ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾ وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾ وَذَا النُّونِ إِذْ ذُهِبَ مُغَاصِبًا فَأَتَى أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ

مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَجَعَلْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾ وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَاهُ لَهُ زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾ وَالَّتِي أَحْصَيْنَا فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

و ایوب آن هنگام که پروردگارش را ندا داد که گزندى بمن رسیده و تو مهربانترین مهربانانی (۸۳) پس اجابتش کردیم و ناراحتی او را برطرف نمودیم و پیروانش را به علاوه مثل آنان به او برگردانیدیم که رحمتی از جانب ما و پندی برای عابدان بود (۸۴)

و اسمعیل و ادریس و ذالکفل که همگی از صابران بودند (۸۵) و آنها را داخل رحمت خویش قرار دادیم که آنها از شایستگان بودند (۸۶)

و ذالنون آن هنگام که خشمناک میرفت و گمان میکرد او را در نظر نداریم، که گرفتار شد و در آن ظلمات ندا درداد که خدائی جز تو نیست. منزهی. که من البته از ظالمان بودم (۸۷) پس اجابتش کردیم و از غم نجاتش دادیم و مومنان را چنین نجات میدهیم (۸۸)

و زکریا آن هنگام که پروردگارش را ندا داد که پروردگارا مرا تنها مگذار که تو بهترین وارثانی (۸۹) پس اجابتش کردیم و یحیی را به او دادیم و همسرش را برایش از نازائی اصلاح کردیم، زیرا که آنها کسانی بودند که در کارهای نیک می شتافتند و ما را با بیم و امید میخواندند و برای ما فروتن بودند (۹۰)

و آن زن که دامن خویش حفظ کرد و از روح خویش در آن دمیدیم و خودش و پسرش را برای جهانیان آیتی قرار دادیم (۹۱)

درس: ای پیامبر! با قوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: ای پیامبر! از قوم تو، هر دو گروه پیروان و تکذیبگران، به سرانجام بایسته خویش خواهند رسید.

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾ وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَهِنَا رَاجِعُونَ
 عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾ حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
 حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾ وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا
 فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٧﴾ إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا
 وَارِدُونَ ﴿٩٨﴾ لَوْ كَانَ هَؤُلَاءِ آلَهِ مَا وَرَدُوهَا وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾ هُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ
 فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾ لَا
 يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾ لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَرَقُ الْأَكْبَرُ
 وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾ يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ
 لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَغَدَاً عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

ای پیامبرانی که شما و پیروانتان را نجات دادیم! اینک این امت شماست، امتی
 یکجور، و من پروردگارتان هستم پس مرا عبادت کنید (۹۲)

اما، به تدریج امت ها کار خویش را در بین خویش پاره پاره کردند غافل از اینکه
 همگی شان بسوی ما بازمیگردند (۹۳) پس هر کس که از کارهای شایسته انجام
 دهد و مومن هم باشد نسبت به کوشش او ناسپاسی نمیشود و ما خودمان بنفع او
 می نویسیم (۹۴)

و بر هر شهری که هلاکش کردیم حرام شده است که رفتار غالب آنها مجددا در روی
 زمین غالب شود (۹۵) تا نزدیک وقوع قیامت که یاجوج و ماجوج آزاد شوند و از هر
 بلندی سرازیر گردند (۹۶) و آن وعده حق نزدیک شود و آنوقت چشمهای کافران
 خیره میماند که وای بر ما که ما از این غافل بودیم بلکه ظالم هم بودیم (۹۷) به آنها
 خطاب میشود شما و آنچه که غیر خدا عبادت میکنید، سوخت جهنمید که وارد آن
 خواهید شد (۹۸) اگر آن معبودان قلبی خدا بودند وارد آن نمیشدند اما همگی در

آن جاودان خواهند بود (۹۹) در آن ناله ها خواهند کرد و در آن نمی شنوند (۱۰۰) آنان که از جانب ما نیکی برایشان رقم خورده، از آن برکنار خواهند ماند (۱۰۱) حتی زمزمه آن را نیز نخواهند شنید و در آنچه دلشان بخواهد جاودان خواهند بود (۱۰۲) و آن هراس بزرگتر نیز به سراغشان نخواهد آمد و غمگینشان نخواهد کرد و فرشتگان به استقبالشان خواهند آمد که این همان روزی است که به شما وعده میدادند (۱۰۳)

روزی که آسمان را در هم بیچیم، مانند در هم پیچیدن طومارهای نوشته. همانطور که آفرینش نخستین را آغاز کردیم آن را به همان حالت باز می گردانیم که البته انجام دهنده اش هستیم (۱۰۴)

درس: ای پیامبر! باقوت رسالت را پی گیر که مانند پیامبران گذشته موفق می شوی.
درب: ای پیامبر! در مقابل این کافران که نسبت به این همه چیزهای مهلم غفلت می ورزند چنین بگوی.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾ إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ أُذِرِي أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَّا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾ وَإِنْ أُذِرِي لَعَلَّهُ يَفْتِنَهُ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١١﴾ قَالَ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾

و البته در زبور نیز پس از آن پند نوشتیم که زمین به بندگان صالحم به ارث میرسد (۱۰۵) که البته در این برای مردم عبادت پیشه پیام رسائی هست (۱۰۶)

ای پیامبر! ما تو را جز رحمتی برای جهانیان نفرستادیم (۱۰۷) بگو جز این نیست که بمن وحی میشود که البته خدایتان خدائی است واحد، آیا قبول میکنید؟ (۱۰۸)

پس اگر روی گرداندند بگو به همه تان اعلام کردم و نمیدانم آنچه که به آن وعده تان میدهند نزدیک یا دور است (۱۰۹) که او البته به آنچه از گفتارتان که آشکار یا پنهان میدارید آگاه است (۱۱۰) و نمیدانم شاید آن مایه امتحانی برایتان باشد و یا برخورداری تا زمانی معین (۱۱۱)

ای پیامبر! در دعایت بگو: پروردگارا به حق حکم کن و به پیروانت بگو پروردگارمان خدای رحمان است که در مورد آنچه که آرزویش را میکنید مورد کمک خواهی است (۱۱۲)

سوره صافات

درس: ایمان سبب نجات در دو جهان است.
درب: قسم به فرشتگانی که در حوزه وحی مسئولند (که آن هم مربوط به رساندن حقایق ایمانی است).

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾ فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾ فَالْقَائِلَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾ إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا رَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به صف بستگان صف در صف (۱) که با تندی و غضب مزاحمان را می رانند (۲) و خوانندگانی که پند با عظمتی را می خوانند (۳) که البته خدای شما یکی است (۴) که پروردگار آسمانها و زمین و بین آنها و پروردگار مشرق هاست (۵)

درس: ایمان سبب نجات در دو جهان است.
درب: مسیر وحی که مربوط به رساندن حقایق ایمانی است کاملاً حفاظت شده می باشد.

إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِرَبِّينَا الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾ وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ﴿٧﴾ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَذَّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ﴿٨﴾ دُخُورًا وَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾ إِلَّا مَن خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شَهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾ فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مِّنْ خَلْقٍ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّن

طینِ لَازِبِ ﴿۱۱﴾

البته آسمانِ نزدیک به شما را به زینت ستارگان آراستیم (۶) و از هر موجود مزاحمی محفوظش داشتیم (۷) هیچکس نمی تواند به گفتگوی بزرگانِ عالِمِ رتبه آسمانی گوش سپارد و اگر کسی چنین قصدی داشته باشد از هر طرف رانده میشود (۸) به دورها، و عذابی سخت خواهد داشت (۹) و گر کسی از آنها چیزی حتی کوچک را نیز برباید شهابی درخشان در تعقیب او خواهد بود (۱۰) پس، ای پیامبر! از آنان که کفر میورزند بپرس آیا خلقت آنها محکمر است یا آن کسانی که در آسمانها آفریده ایم؟ اینان را که از گلی چسبنده آفریده ایم (۱۱)

درس: ایمان سبب نجات در دو جهان است.

درب: معرفی صفات کسانی که ایمان ندارند و عاقبت اخروی آنها.

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿۱۲﴾ وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿۱۳﴾ وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ﴿۱۴﴾ وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿۱۵﴾ أَيْنَا مِثْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِطَامًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿۱۶﴾ أَوَأَنبَأُكَ الْاَوَّلُونَ ﴿۱۷﴾ قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿۱۸﴾ فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿۱۹﴾ وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿۲۰﴾ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَكْذِبُونَ ﴿۲۱﴾ اخْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَرْوَاهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿۲۲﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿۲۳﴾ وَقَفَّوهُمْ إِنْهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿۲۴﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿۲۵﴾ بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿۲۶﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿۲۷﴾ قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنْ الْيَمِينِ ﴿۲۸﴾ قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿۲۹﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ ﴿۳۰﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ ﴿۳۱﴾ فَأَعْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ ﴿۳۲﴾ فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿۳۳﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿۳۴﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿۳۵﴾ وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَارِكُوا إِلَهِنَا لَشَاعِرٍ مُّجْتَوٍ ﴿۳۶﴾ بَلْ جَاء بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿۳۷﴾ إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿۳۸﴾ وَمَا تُحْزَنُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۳۹﴾

ای پیامبر! بسا که تعجب میکنی که اینها تعالیم ما را مسخره میکنند (۱۲) و

هنگامی که پند داده میشوند نمی پذیرند (۱۳) و وقتی که نشانه ای ببینند به ریشخند میگیرند (۱۴) و میگویند این چیزی جز جادویی آشکار نیست (۱۵) و مثلاً می زنند که آیا هنگامی که مُردیم و خاک و استخوان شدیم برانگیخته میشویم؟ (۱۶) همچنین نیاکانمان؟ (۱۷) بگو بله و خوار و ذلیل خواهید بود (۱۸) و جز این نیست که آن یک نهیب خواهد بود و سپس همگی نگران خواهند گردید (۱۹) و میگویند وای بر ما این روز قیامت است (۲۰) به آنها خطاب میشود این همان روز جدا کردن است که تکذیبش میکردید (۲۱) و به ماموران قیامت فرمان داده میشود که ظالمان و همگونانشان و آنچه را که به غیر از خداوند عبادتش میکردند (۲۲) بیاورید و راه جهنم را نشانشان دهید (۲۳) و متوقفشان کنید که باز خواست شوند (۲۴) در آن روز به آنان خطاب میشود چه تان شده؟ چرا یکدیگر را یاری نمی کنید؟ (۲۵) بله، در آن روز تسلیم خواهند بود (۲۶) و پرسش کنان به یکدیگر روی می آورند (۲۷) برخی به برخی دیگر میگویند شما بودید که به نزد ما میآمدید که گمراهمان کنید (۲۸) آنها میگویند نه، بلکه خودتان مومن نبودید (۲۹) ما بر شما تسلطی نداشتیم، خودتان سرکش بودید (۳۰) و گفتار پروردگارمان بر ما فرود آمد که داریم آنرا می چشیم (۳۱) تازه اگر هم شما را گمراه کردیم، به این سبب بود که خودمان هم گمراه بودیم (۳۲) پس آنها در آنروز در عذاب مشترکند (۳۳) با مجرمان چنین می کنیم (۳۴) آنها چنان بودند که وقتی به آنها گفته میشد خدائی جز خداوند نیست گردنفرای می کردند (۳۵) و میگفتند آیا باید خدایانمان را فقط برای گفتار یک شاعر مجنون رها کنیم؟ (۳۶) بلکه آن کسی که او را چنین می نامیدند به حق آمده بود و پیامبران قبلی را نیز تصدیق میکرد (۳۷) و اینک البته شما چشنده عذاب دردناک خواهید بود (۳۸) و کیفری نمی بینید مگر برای آنچه انجام داده اید (۳۹)

درس: ایمان سبب نجات در دو جهان است.
درب: معرفی صفات کسانی که ایمان دارند و عاقبت عالی اخروی آنها.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ أُولَئِكَ هُمْ رَزَقُ مَعْلُومٌ ﴿٤١﴾ فَوَاكِهِ وَهُمْ مُكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾ عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَّعِينٍ ﴿٤٥﴾ بَيَضَاءُ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴿٤٦﴾ لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ ﴿٤٧﴾ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطُّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾ كَأَمْثَلِ بَيْضٍ مَكْنُونٍ ﴿٤٩﴾ فَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾ يَقُولُ أَنتَ لِمَنْ الْمَصْدِقِينَ ﴿٥٢﴾ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَئِنَّا لَمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾ قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطْلَعُونَ ﴿٥٤﴾ فَاطْلَعُوا فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾ قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتُ لِأُزْدِينَ ﴿٥٦﴾ وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِينَ ﴿٥٧﴾ أَفَمَا نَحْنُ بِمَبْتَلَيْنِ ﴿٥٨﴾ إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾ إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَوْمُ الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾ لِمِثْلِ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾

البته بندگان ناب خدا اوضاعشان خیلی متفاوت خواهد بود (۴۰) آنها روزی معلوم خواهند داشت (۴۱) از همه نوع میوه ها، و بسیار محترم هم خواهند بود (۴۲) در بهشتهایی پر نعمت (۴۳) که بر تختهای روبروی یکدیگر تکیه زده و مصاحبت هایی دلپذیر خواهند داشت (۴۴) کاسه هایی از نوشابه های روان برای استفاده شان گردانده میشود (۴۵) که رنگی سفید خواهد داشت و برای نوشندگان لذیذ خواهد بود (۴۶) که نه دارای ضرری بوده و نه از آن مست خواهند شد (۴۷) و نزدشان زنانی درشت چشم خواهد بود که فقط به همسران خویش نظر دارند (۴۸) و مانند تخم نهفته پرندگانند (۴۹) آنگاه این خوشبختان پرسش کنان به یکدیگر روی می آورند (۵۰) یکی از آنها میگوید رفیقی داشتم (۵۱) که میگفت تو واقعاً از تصدیق کنندگان این پیامبری؟ (۵۲) آیا وقتی که مُردیم و خاک و استخوان شدیم واقعاً دو باره احیاء شده و جزا خواهیم یافت؟ (۵۳) آیا شما که این چیزها را قبول دارید و واقعاً اطلاع پیدا کرده اید؟ (۵۴) در همین حین سرک میکشد و او را در وسط آتش می بیند (۵۵) و به او میگوید به خدا که نزدیک بود نابودم کنی (۵۶) و اگر نعمت پروردگارم نبود اینک مثل تو از بازداشت شدگان بودم (۵۷) و با خوشحالی با خویش میگوید آیا این ما هستیم که دیگر مرگ نداریم؟ (۵۸) غیر از آن مرگ اول؟ و دچار

عذاب نمیشویم؟ (۵۹) البته این همان پیروزی بزرگ است (۶۰) پس البته اهل عمل، باید برای چنین هدفی بکوشند (۶۱)

درس: ایمان سبب نجات در دو جهان است.
درب: معرفی بی ایمان ها و نتایج کفرشان.

أَذْلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزُّقُومِ ﴿٦٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾ إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾ طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُؤُوسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾ فَإِنَّهُمْ لَكُلُّونَ مِنْهَا فَمَا لُؤُونُ مِنْهَا الْبُطُونُ ﴿٦٦﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ عَلَىٰ شُوبًا مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾ ثُمَّ إِنَّا مَرَجَعَهُمْ إِلَىٰ الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾ إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آباءَهُمْ ضَالِينَ ﴿٦٩﴾ فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾ وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٧١﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّنْذِرِينَ ﴿٧٢﴾ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

آیا این پیشکشی بهتر است یا درخت زقوم؟ (۶۲) که آنرا مایه فتنه ای برای ظالمان قرار دادیم (۶۳) درختی است که از عمق جهنم در می آید (۶۴) میوه اش گوئی سرِ شیطانها است (۶۵) از آن میخورند و شکم هایشان را از آن پر میکنند (۶۶) سپس روی آن آبی کثیف جوشان خواهند داشت (۶۷) آنگاه بازگشتگاهشان آتش سوزان خواهد بود (۶۸) آنان پدرانشان را همراه یافتند (۶۹) با وجود این، شتابان دنبال آنان میرفتند (۷۰) و البته قبل از آنان اکثر پیشینیان همراه شدند (۷۱) در حالیکه در میان آنان هشدار دهندگان را فرستاده بودیم (۷۲) پس بنگر که عاقبت هشدار شوندگان چگونه شد؟ (۷۳)

درس: ایمان سبب نجات در دو جهان است.
درب: معرفی بعضی از پیشگامان ایمان و نتایج ایمانشان در همین جهان.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾ وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾ وَجَعَلْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾ وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٨﴾ سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ ﴿٨٢﴾ وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

﴿٨٤﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾ أَنْفَكَا آلَهُهُ دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾ فَمَا طَئِبَكُمْ بَرَبَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾ فَرَاغَ إِلَى آهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنْتَفِقُونَ ﴿٩٢﴾ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ صَبْرًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾ فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَرْفُُونَ ﴿٩٤﴾ قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٩٥﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾ فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾ وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾ فَبَشِّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمُرُ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٢﴾ فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٣﴾ وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿١٠٤﴾ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٥﴾ إِنَّ هَذَا هُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿١٠٦﴾ وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٧﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٨﴾ سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ﴿١٠٩﴾ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٠﴾ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾ وَبَشِّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٢﴾ وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ وَمَنْ ذُرِّيَّتَهُمَا حَسَنٌ وَظَلَمَ لِنَفْسِهِ فَبِئْسَ الْفَاعِلَ ﴿١١٣﴾ وَلَقَدْ مَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١١٤﴾ وَخَيَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾ وَنَصَرْنَاهُمَا فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾ وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٧﴾ وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٩﴾ سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾ إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾ وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنْ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾ وَاللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾ فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾ سَلَامٌ عَلَى إِبْلِيسَ ﴿١٣٠﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ وَإِنَّ لُوطًا لَمِنْ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾ إِذْ خَبَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾ ثُمَّ دَبَّرْنَا الْآخِرِينَ ﴿١٣٦﴾ وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٧﴾ وَبِاللَّيْلِ أَقْلًا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾ وَإِنْ يُؤْنَسَ لِمَنِ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾ إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾ فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾ فَالْتَقَمَهُ الْحَوْثُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾ فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾ لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾ فَبَشِّرْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾ وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِثَةِ أَلْفٍ أَوْ يَرِيدُونَ ﴿١٤٧﴾ فَأَمْنُوا فَمَنْعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿١٤٨﴾

مگر بندگان خالص شده خداوند که نجات یافتند (۷۴)

نوح وقتیکه به دشواری برخورد صدایمان زد و ما هم به خوبی جوابش دادیم (۷۵) و او را و اهلش را از آن گرفتاری بزرگ نجات دادیم (۷۶) و خاندانش را باقی گذاشتیم (۷۷) و در میان اقوام بعدی در میان مردم جهان برایش (۷۸) سلامی بر نوح بجا گذاشتیم (۷۹) نیکوکاران را چنین پاداش میدهیم (۸۰) زیرا که از بندگان مومن ما بود (۸۱) و بقیه را غرق کردیم (۸۲)

و از پیروان او ابراهیم بود (۸۳) هنگامی که با قلبی سلیم به سوی پروردگارش آمد (۸۴) آن وقت که به پدرش و قومش می گفت چه میپرسید؟ (۸۵) آیا بجای خداوند خدایانی دروغین را میخواهید؟ (۸۶) پس نسبت به پروردگار جهانیان چه گمانی دارید؟ (۸۷) آنگاه نگاهی به ستارگان انداخت (۸۸) و گفت مریضم (۸۹) پس همشهریانش او را بحال خویش گذاشته و رفتند (۹۰) وقتیکه ابراهیم تنها شد بسوی خدایان آنها رفت و گفت چه تان است چرا نمیخورید؟ (۹۱) چه تان است؟ چرا سخن نمیگویند؟ (۹۲) پس پنهانی با ضربتی محکم آنها را زد (۹۳) پس از مدتی همشهریانش سراسیمه بسوی او شتافتند و از او توضیح خواستند (۹۴) گفت آیا چیزی را که خودتان میتراشید میپرسید؟ (۹۵) در حالیکه خداوند شما و آنچه را عمل می کنید آفریده؟ (۹۶) گفتند بنای بلندی برایش بسازید و او را در آتش سوزان بیفکنید (۹۷) و نیرنگی برایش ترتیب دادند ولی ما آنها را فروتر قرار دادیم (۹۸) و او پس از اینکه نجاتش دادیم از آنها کناره گرفت و گفت من بسوی پروردگارم میروم و او البته بزودی هدایتم خواهد کرد (۹۹) پروردگارا فرزندی از صالحان بمن عطا کن (۱۰۰) پس مژده پسری موقر را به او دادیم (۱۰۱) و هنگامی که بالغ شد و در حج همراهش بود به او گفت: پسرکم! در خواب هایم می بینم که تو را ذبح میکنم. نظرت چیست؟ گفت: پدر جان! آنچه را که مأمور هستی انجام ده. انشاء الله مرا صابر خواهی یافت (۱۰۲) پس چون تسلیم شدند و پیشانی او را بر زمین گذاشت (۱۰۳) ندایش دادیم: ای ابراهیم! (۱۰۴) تو موضوع رویایت را تصدیق کردی؟ و ما نیکوکاران را چنین پاداش میدهیم (۱۰۵) البته این یک آزمایش آشکار

بود (۱۰۶) و با قربانی عظیمی جایگزینش دادیم (۱۰۷) و درمیان بازماندگان برایش (۱۰۸) سلامی بر ابراهیم بجا گذاشتیم (۱۰۹) و نیکوکاران را چنین پاداش میدهیم (۱۱۰) که او البته از بندگان مومن ما بود (۱۱۱) و او را به تولد اسحق نیز مژده دادیم که پیغمبری از شایستگان بود (۱۱۲) و به او و به اسحق برکت دادیم و از اولاد آنها کسانی مومن بودند و کسانی هم بطور آشکار به خویش ظلم میکردند (۱۱۳)

و البته به موسی و هارون نیز لطف کردیم (۱۱۴) و آنها و قومشان را از آن گرفتاری عظیم نجات دادیم (۱۱۵) و یاری شان کردیم و آنها غالب شدند (۱۱۶) و آن کتاب روشنگر را به آنها دادیم (۱۱۷) و آنها را بجاده مستقیم هدایت کردیم (۱۱۸) و در میان بازماندگان برای آنها (۱۱۹) سلامی بر موسی و هارون بجا گذاشتیم (۱۲۰) و نیکوکاران را چنین پاداش میدهیم (۱۲۱) آنها از بندگان مومن ما بودند (۱۲۲)

و الیاس هم از فرستادگان بود (۱۲۳) هنگامی که به قومش گفت پروا نمیکنید؟ (۱۲۴) که «بعل» را به دعا میخوانید و بهترین آفریدگار را وای می گذارید؟ (۱۲۵) که خداوند است و پروردگار شما و نیاکانتان است؟ (۱۲۶) اما تکذیبش کردند و در جرگه بازداشت شدگان اخروی گردیدند (۱۲۷) مگر بندگان خالص شده خداوند که از میان آنها نجات یافتند (۱۲۸) و برای او در میان مردم بعدی (۱۲۹) سلامی بر الیاسی ها قرار دادیم (۱۳۰) و نیکوکاران را چنین پاداش میدهیم (۱۳۱) که او البته از بندگان مومن ما بود (۱۳۲)

و لوط هم از فرستادگان بود (۱۳۳) هنگامی که او و اهلش را جمعاً نجات دادیم (۱۳۴) مگر پیرزنی را که در عذاب شدگان ماند (۱۳۵) آنگاه بقیه را هلاک کردیم (۱۳۶) و شماها صبحگاهان بر آنها عبور میکنید (۱۳۷) و نیز شب ها. آیا تعقل نمی کنید؟ (۱۳۸)

و البته یونس هم از فرستادگان بود (۱۳۹) هنگامی که با قهر و غضب نسبت به امت نافرمانش بسوی آن کشتی پر از جمعیت میگریخت (۱۴۰) و هنگامی که کشتی

دچار تلاطم شد و نگران شدند و خواستند کشتی را سبک کنند و قرعه کشیدند و او از باختگان شد (۱۴۱) و آن ماهی غول آسا او را لقمه ای کرد و او سزاوار نگویش بود (۱۴۲) پس اگر اینطور نبود که حتی در شکم آن ماهی هم جزء تسبیح گویان بود (۱۴۳) تا روز قیامت در شکم آن میماند (۱۴۴) اما او را به کرانه ای بایر انداختیم و مریض هم بود (۱۴۵) و بر او درختی از کدو رویاندیم (۱۴۶) و پس از بهبودیش او را بسوی صد هزار نفر بلکه بیشتر به رسالت فرستادیم (۱۴۷) و ایمان آوردند و ما هم تا مدتی بهره مندشان کردیم (۱۴۸)

درس: ایمان سبب نجات در دو جهان است.
درب: ارزیابی ریشه های محتمل فکری کافران و رد آن.

فَاسْتَفْتِهِمُ الرِّبَّكَ الْبَنَاتُ وَهُمُ الْبُتُونَ ﴿١٤٩﴾ أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾ أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إَفْكِهَمْ يَقُولُونَ ﴿١٥١﴾ وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾ أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٥﴾ أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٦﴾ فَاتَّبُوا بِكُتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٧﴾ وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِسْبًا وَلَقَدْ عَلِمْتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾ فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ ﴿١٦٢﴾ إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾ وَمَا مَنَا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾ وَإِنَّا لَنَخُنِ الصَّافُونَ ﴿١٦٥﴾ وَإِنَّا لَنَخُنِ الْمُسَبِّحُونَ ﴿١٦٦﴾ وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾ لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٨﴾ لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٩﴾ فَكْفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

ای پیامبر! از آنان بپرس آیا دختران را که خودتان جنس پست می‌شمارید برای خدا می‌پسندید و پسران را برای خودتان می‌خواهید؟ (۱۴۹) آیا ما ملائکه را ماده آفریده ایم و آنها شاهد این موضوع هستند؟ (۱۵۰) بدانید آنها از دروغگوئی شان است که می‌گویند (۱۵۱) خداوند فرزندی زاده و آنها که چنین می‌گویند حتما از دروغگویانند (۱۵۲) آیا خداوند دختران را بر پسران ترجیح داده که ملائکه را دختران خویش قرار داده و به فرزندی گرفته؟ (۱۵۳) چه تان شده چگونه حکم می‌کنید؟ (۱۵۴) آیا اندیشه نمی‌کنید؟ (۱۵۵) آیا دلیل روشنی دارید؟ (۱۵۶) پس کتابتان را بیاورید اگر

راست میگوئید (۱۵۷)

و آنها علاوه بر این، بین خداوند و بین جنیان نیز نسبتی قرار دادند در حالیکه خود آن جنیان دانسته اند که جزء بازداشت شدگانند (۱۵۸)

منزه است خداوند از آنچه وصفش می کنند (۱۵۹) البته بندگان خالص شده خداوند چنین باطل هائی نمیگویند (۱۶۰)

ای پیامبر! به آنان بگو البته شما و آنچه میپرسید (۱۶۱) نمیتوانید فتنه ای علیه خداوند بپا کنید (۱۶۲) جز اینکه به درون آتش سوزان خواهید افتاد (۱۶۳) و خود فرشتگان هم از اینگونه سخنان در باره خویش برائت میجویند و میگویند از ما نیست مگر کسی که جایگاهی معلوم دارد (۱۶۴) و البته ما همواره در صف خدمت و اطاعت خدائیم (۱۶۵) و تسبیحش میگوئیم (۱۶۶)

و البته این کافران علاوه بر آن سخنان باطل دیگری نیز می گفتند: (۱۶۷) مثلاً اینکه اگر نزد ما پندی از گذشتگان بود (۱۶۸) البته ما هم جزء بندگان خالص شده خداوند میبودیم (۱۶۹) و این سخن به این معنی است که به این قرآن کفر ورزیدند و بزودی عاقبت خویش را خواهند دانست (۱۷۰)

درس: ایمان سبب نجات در دو جهان است.
درب: ذکر یک قانون الهی در مورد تایید پیامبران و نیروهای مومن و نیز توصیه هایی به پیامبر که در مقابل این کافران چنین کن و چنین بگو.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾ إِنَّهُمْ هُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٢﴾ وَإِنْ جُنَدُنَا هُمُ
الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ جِئَ ﴿١٧٤﴾ وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ ﴿١٧٥﴾
أَفِعْبَادِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾ فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْدَرِينَ ﴿١٧٧﴾ وَتَوَلَّى

عَنْهُمْ حَتَّى جِئَ ﴿١٧٨﴾ وَأَنْبِئْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

و البته قبلا کلمه ما راجع به بندگان فرستاده مان صادر شده بود (۱۷۱) که آنها حتما یاری خواهند شد (۱۷۲) و اینکه لشکر ما حتماً غالب خواهد گردید (۱۷۳)

ای پیامبر! پس تا مدتی از آنان روی برگردان (۱۷۴) و در کار آنها بنگر و خودشان هم بزودی خواهند دید که چه عاقبتی خواهند داشت (۱۷۵) آیا عذاب ما را به عجله میخواهند؟ (۱۷۶) پس وقتیکه عذاب ما به محدوده آنها رسید، حالت آنها که قبلا هشدار یافته بودند بد خواهد گردید (۱۷۷) پس، تا مدتی از آنان روی برگردان (۱۷۸) و در کارشان نظاره کن و بزودی آنها هم خواهند فهمید که: (۱۷۹) منزّه است پروردگارت، همان پروردگار پیروزمند، از آنچه وصف میکنند (۱۸۰)

و سلام بر فرستادگان (۱۸۱) و ستایش مخصوص پروردگار جهانیان است (۱۸۲)

سوره ص

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند و تواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: کافران غرق خودپسندی و خود محوری هستند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ص.

قسم به قرآن پنددار (۱)

لیکن کافران در غرور و مخالفتی بزرگ هستند (۲)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: مخالفان پیامبر اکرم(ص) ایرادهایی بر او می گرفتند که مانند گذشتگان ناشی از خودپسندی و خود محوری آنها بوده.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوا وَلَاتْ حِينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾ وَعَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾ أَجْعَلُ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾
وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنْ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ﴿٦﴾ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي
الْمِلَّةِ الْأَوَّلَةِ إِنَّ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴿٧﴾ أَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي بَلْ
لَمَّا يَدُوفُوا عَذَابِ ﴿٨﴾ أَمْ عَنْدهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿٩﴾ أَمْ هُمْ مُلْكُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١٠﴾ جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ
الْأَحْزَابِ ﴿١١﴾

چه اقوامی را قبل از آنان هلاک کردیم که هنگام دیدن نتیجه رفتارشان به فریاد درآمدند که دیگر فایده ای نداشت (۳) آیا اینان تعجب کرده اند که هشدار دهنده ای از میان خودشان بسویشان آمده که گفته اند این جادوگری بسیار دروغگوست (۴) که همه خدایان را یکی کرده؟ و گفته اش چیز بسیار عجیبی است (۵)

ای پیامبر! نگران مباش، سران و بزرگانشان این راه را انتخاب کردند که به زیر دستان خویش گفته اند به این پیامبر گوش نکنید و به مشی خویش ادامه دهید و بر خدایان خویش پایداری کنید که این چیزی است که از شما میخواهیم (۶) همچنین به آنها گفته اند این چیزهایی که این پیامبر میگوید را از هیچ قوم دیگری شنیده ایم و اینها چیزی جز دروغ ساخته و پرداخته نیست (۷) آیا از میان ما، این وحی فقط براونازل شده؟

ای پیامبر! نگران مشو، آنها با این نوع سخنان نسبت به تذکرات خداوند در شکی هستند، زیرا هنوز عذاب را نچشیده اند (۸) آیا انبارهای رحمت پروردگار عزتمند بخشنده ات نزد آنان است که چنین میگویند؟ (۹) یا اینکه فرمانروایی آسمانها و زمین و بین آندو از آن آنان است، پس اگر چنین باشد، این تکذیب کنندگان باید بتوانند با اسباب و وسایلی به آسمانها بالا روند (۱۰) اینان لشکری شکست خورده هستند و از نوع همان احزاب هلاک شده پیشین میباشند (۱۱)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: عاقبت اقوام مکذب خودپسند و خودمحور قبلی و مشابعت کفار معاصر رسول اکرم(ص) با آنان.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ﴿١٢﴾ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ ﴿١٣﴾ إِنْ كُلِّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ﴿١٤﴾ وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَّا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا فِطْنًا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

ای پیامبر! قبل از این تکذیبگران، قوم های نوح و عاد و فرعون که سلطنتش ریشه دار بود نیز پیامبرانشان را تکذیب کردند (۱۲) و نیز ثمود و قوم لوط و یاران آیکه. آنها همان احزابی بودند که نابود شدند (۱۳) همگی آنها پیامبران را تکذیب کردند و مجازاتم محقق گشت (۱۴) این کافران معاصرت نیز چیزی را انتظار ندارند مگر صدائی بلند را که پس از آن مهلتی نخواهند داشت (۱۵) با وجود این، جاهلانه در جهت تکذیب تو میگویند پروردگارا سهم ما را قبل از روز حساب فورا از آن عذابی که این پیامبر ادعا میکند بده (۱۶)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: آیات و نعماتی که به حضرت داود داده شده و در عین حال توجه و دقتی که او در عبادت و توبه به سوی خدا داشته است.

اصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾ إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعُشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾ وَالطُّيُورُ مَحْشُورَةٌ كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾ وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَضَّلْنَا الْخِطَابَ ﴿٢٠﴾ وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُودَ فَفَرَّغَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ خَصْمَانِ بَغَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾ قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعِجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ﴿٢٤﴾ فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَّآبٍ ﴿٢٥﴾ يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

ای پیامبر! بر آنچه میگویند صبر کن و بنده من داوود را یاد کن که نیرومند و بسیار توبه کار بود (۱۷) کوه ها را رامش کردیم که شامگاهان و صبحگاهان با او تسبیح میگفتند (۱۸) و همچنین پرندگان را نیز که نزد او گرد میآمدند و بسوی او باز می گشتند (۱۹) و فرمانروائی او را محکم کردیم و به او حکمت و سخن پایان بخش در قضاوت دادیم (۲۰) آیا داستان آن دو طرف دعوا را هنگامی که به محراب او درآمدند شنیده ای؟ (۲۱) هنگامی که بر داوود وارد شدند، از آنان بیمناک شد. گفتند مترس. دو طرف یک دعوا هستیم که یکی بر دیگری تجاوز روا داشته. لذا بین ما به حق حکم کن و ناحق مگو و ما را به راه راست هدایت کن (۲۲) این برادر من است که نود و نه گوسفند دارد و من فقط یکی دارم و میگوید آن را هم بمن واگذار و در کلامش هم درشتی میکند (۲۳) داود گفت البته در اینکه گوسفندت را برای مخلوط کردن با گوسفندانش از تو میخواهد به تو ظلم کرده و البته بسیاری از شریکان چنین اند که بعضی شان به بعضی ظلم می کنند مگر آنانکه ایمان آورده و عمل شایسته میکنند و چقدر هم آنها کم هستند و داوود گمان کرد ما در این قضیه او را امتحان کرده ایم لذا از پروردگارش از این لحاظ که در قضاوت عجله کرده بود

استغفار کرد و به سجده افتاد و توبه کرد (۲۴) اما این موضوع را بر او بخشودیم و البته او نزد ما جایگاه نزدیک و سرانجام نیکو دارد (۲۵) به او خطاب کردیم ای داوود! تو را در زمین جانشین قرار دادیم. لذا بین مردم به حق حکم کن و از هوای نفس پیروی مکن زیرا که تو را از راه خدا گمراه می کند. البته آنها که از راه خدا گمراه شوند بخاطر اینکه روز حسابرسی را فراموش کرده اند عذابی شدید خواهند داشت (۲۶)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: ای پیامبر! قرآن که از آیات و نعمات بسیار مهم الهیست به تو داده شده.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾ أَمْ يُجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ يُجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾

و آسمان و زمین و آنچه را که بین آنهاست به باطل نیافریده ایم. این گمان آنان است که کفر ورزیده اند، و وای بر کافران از آن آتش (۲۷) آیا آنان را که ایمان آورده و عمل شایسته کرده اند مانند مفسدان زمین قرار می دهیم؟ یا اینکه با اهل تقوا مانند گناهکاران رفتار می کنیم؟ البته که چنین نخواهیم کرد (۲۸)

ای پیامبر! کتابی پر برکت بسویت فرستادیم تا در آیاتش اندیشه کنند و تا اینکه خردمندان پند گیرند (۲۹)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: آیات و نعماتی که به حضرت سلیمان داده شده و در عین حال توجه و دقتی که او در عبادت و توبه به سوی خدا داشته است.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾ إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعِشِيِّ الصَّافِثَاتُ الْجِيَادُ

﴿٣١﴾ فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾ رُدُّوْهَا عَلَيَّ فُطِفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٤﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَخِيذٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾ فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رِجَاءَ حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾ وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾ وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾ هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٠﴾

و به داود سلیمان را دادیم، که بنده ای خوب و بسیار بازگشت کننده بود (۳۰) وقتی غروب هنگام، آن اسبان تیز تک را به تماشایش آوردند (۳۱) آنقدر متوجه آنها بود که از عبادتش غافل شد، پس با تاسف گفت من دوستی مال را به یاد پرودگارم ترجیح دادم تا اینکه آفتاب غروب کرد (۳۲) آنها را بمن برگردانید. پس بنا کرد به نگاه عبرت به گردنها و ساقهای آنها دست کشیدن (۳۳) و البته سلیمان را نیز آزمودیم و بر تخت او جسدی افکندیم، پس بسوی ما توبه نمود (۳۴) گفت پروردگارا مرا بيمارم و بمن سلطنتی ده که هیچکس پس از من به آن نرسد. که تو بسیار بخشنده ای (۳۵) پس باد را رام او کردیم که به امر او هر جا که میخواست به نرمی میوزید (۳۶) و نیز از شیطان ها و جن ها و اشخاص خلافکار عده ای را رام او کردیم که برایش بنایی و غواصی میکردند (۳۷) و دیگری را نیز در غل و زنجیر نمود (۳۸) و به او خطاب کردیم ای سلیمان! این عطای ما است، هر که را خواهی از این نعمت که به تو داده ایم برخوردار کن و از هر که خواهی دریغ ورز (۳۹) و البته او در نزد ما جایگاهی نزدیک و سرانجامی نیک دارد (۴۰)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: نمونه ای از آیات و نعماتی که به چند پیامبر دیگر داده شده.

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾ ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

﴿٤٣﴾ وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاصْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُتْ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعَمَ الْعَبْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٤٤﴾
وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِيَ الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٤٥﴾ إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ
ذُكِّرَى الدَّارِ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّمْ عِنْدَنَا لِمَنْ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾ وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا
الْكُفْلِ وَكُلٌّ مِنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

ای پیامبر! بنده مان ایوب را یادآر. هنگامی که پروردگارش را صدا زد که عوامل شر مرا به خستگی و ناراحتی و تلخکامی انداخته اند (۴۱) به او یاد دادیم که پایداری را به این زمین بزن. این آبی است که مایه تن شوئی، و نیز نوشیدنیی خنک است (۴۲) در اثر آن نوشیدن و آن غسل، حالتش بهبود، و نیروئی درخور یافت و مانند سابق در کار مقابله با عوامل شر فعال شد و در اثر بهبود یافتنش و تجدید فعالیتش پیروانش به او بازگشتند، و عده ای دیگر نیز که تقریباً هم اندازه پیروان سابقش بودند به پیروی او درآمدند. تا رحمتی از ما و تذکری برای خردمندان باشد (۴۳) به او ندا دادیم که ای ایوب! قسمتی از هر کدام از نیروهایت را که خواستی اختیار کن و با آن به مقابله آن عامل شر برو و او را از آن شرور بازدار، اما در این مورد زیاده روی مکن. البته او را صبور یافتیم، بنده ای خوب و بسیار توبه کار بود (۴۴) و ای پیامبر! همچنین یادآر بندگانمان ابراهیم و اسحق و یعقوب را که نیرومند و بصیر بودند (۴۵) که ما البته آنها را به آخرت اندیشی خالص کرده بودیم (۴۶) و البته آنها در نزد ما از بین خوبان برگزیده شده اند (۴۷) و نیز اسمعیل و یسع و ذاکفل را نیز بیاد آر که همه از نیکان بودند (۴۸)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: تفاوت نتیجه رفتار خدامحورانه با خود محورانه در جهان دیگر.

هَذَا ذِكْرٌ وَإِن لِلْمُتَّقِينَ حَسَنٌ مَّآبٍ ﴿٤٩﴾ جَنَّاتٍ عَدْنٍ مُمْتِنَةٍ هُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥٠﴾ مُتَكِنِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَثَرًا ﴿٥٢﴾ هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾ إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٤﴾ هَذَا وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ

مَاب ﴿٥٥﴾ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾ هَذَا فَلْيُدْوَ قُوهُ جَحِيمٌ وَعَسَاقٌ ﴿٥٧﴾ وَآخِرُ
 مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾ هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ إِذْهُمْ صَالُوا النَّارَ ﴿٥٩﴾ قَالُوا بَلْ
 أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَمْتُمُوهُ لَنَا فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾ قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرَدُّهُ عَذَابًا
 ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾ وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾ أَخَذْنَاَهُمْ
 سِحْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾ إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾

ای پیامبر! اینجا پندی است. و البته تقوا داران سرانجامی نیک خواهند داشت (۴۹) بهشت هائی جاودان که درب های آن برایشان گشوده است (۵۰) در آن تکیه زده و دستور میوه و نوشیدنی خواهند داد (۵۱) و نزدشان همسرانی است که جز به شوهران خویش نظر ندارند (۵۲) و به آنان گفته میشود این است چیزی که برای روز حساب به شما وعده داده شده (۵۳) البته این رزق ماست که تمامی ندارد (۵۴)

چنین است، و البته طغیانگران نیز بد سرانجامی خواهند داشت (۵۵) جهنمی که در آن انداخته میشوند که بد جایگاهی است (۵۶) که در آن باید آبی داغ و چرکین و متعفن بجشنند (۵۷) و چیزهای دیگری مانند آنها (۵۸) و ماموران جهنم هنگام ورود عده ای جدید، به جهنمیان میگویند این گروه انبوه که دارند به جهنم انداخته میشوند نیز باشمایند. آنها جواب میدهند خوششان مباد، زیرا که داخل آتش خواهند شد (۵۹) جهنمیان جدید به اینها میگویند خودتان خوشتان مباد، شما این عذاب را برای ما فراهم کرده اید و چه بدقرارگاهی است (۶۰) میگویند پروردگارا هر کس که این را برایمان فراهم کرده او را در آتش دو چندان عذاب فرما (۶۱) و همچنین میگویند چه مان شده که مردمی را که جزء اشرار می شمردیم نمی بینیم؟ (۶۲) آیا آنها را دست کم میگرفتیم و بعکس تصور ما نجات یافتند یا در اینجا به چشمان نمی آیند؟ (۶۳) ای پیامبر! این گوشه ای از دعوای اهل آتش است، و کاملاً همینطور خواهد بود (۶۴)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: ای پیامبر! با مخالفت چنین بگو.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِنِّي إِلَهٌ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾ قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾ مَا كَانَ لِي مِن عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾ إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾

ای پیامبر! به اینها بگو جز این نیست که من هشدار دهنده ای هستم و جز خداوند واحد قهارخدائی نیست (۶۵) همو که پروردگار آسمانها و زمین و بین آنهاست و عزتمند آمرزشگر است (۶۶)

ای پیامبر! بگو آن خبر قیامت خبری بسیار مهم است (۶۷) که شما از آن رویگردانید (۶۸) هیچ علمی نسبت به آن بزرگان عالیمرتبه آسمانی، آن هنگام که مشاجره میکردند، ندارم (۶۹) بمن جز این وحی نمیشود که هشدار دهنده ای آشکارم (۷۰)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند وتواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: تحلیل علل روانشناختی رفتار خود محورانه تکذیبگران مخالف پیامبر اکرم(ص)

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ ﴿٧١﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿٧٦﴾ قَالَ فَاهْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾ وَإِن عَلَيْكَ لعَنِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٠﴾ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا أُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾ قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾ لَا مَلَائِكَةَ جَهَنَّمَ مِّنْكَ وَمَنْ يَتَّبِعْكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

ای پیامبر! آن هنگام را یاد کن که پروردگارت به ملائکه گفت آفریدگار بشری از خاک خواهیم بود (۷۱) پس هر گاه او را پرداختم و از روح خویش در او دمیدم برایش به سجده بیفتید (۷۲) آنگاه ملائکه همگی سجده نمودند (۷۳) مگر ابلیس که گردنفرازی کرد و از کافران گردید (۷۴) خداوند گفت ای ابلیس! چه چیز مانعت شد که برای چیزی که با علم و قدرت خویش آفریدمش سجده کنی؟ آیا خود را بزرگ دیدی یا واقعاً از بزرگ مرتبگانی؟ (۷۵) گفت من از او بهترم. مرا از آتش و او را از خاک آفریده ای (۷۶) گفت، پس، از اینجا بیرون شو که رانده شده ای (۷۷) و تا روز قیامت از رحمت من دور خواهی بود (۷۸) گفت پروردگار!! تا روزی که برانگیخته میشوند مهلت ده (۷۹) گفت باشد، تو از مهلت یافتگانی (۸۰) تا روزی که وقت معلومی دارد (۸۱) گفت: قسم به عزّت که همگانشان را گول خواهیم زد (۸۲) مگر آن بندگان که خالص شده باشند (۸۳) گفت حق این است که میگویم (۸۴) حتماً جهنم را از تو واز کسانی که پیرویت کنند پر میکنم (۸۵)

درس: آیات و نعمات مهمی که به پیامبران داده شده، در اثر توجه و دقت در اطاعت خداوند و تواضع و توجه دائمی به سوی او بوده است.
درب: ای پیامبر! اینک که با چنین تکذیبگرانی روبرو هستی چنین بگو.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾
وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

ای پیامبر! به اینها بگو من برای آن رسالت از شما مزدی نمیخواهم و من از آن متکلفان که چیزی بخود ببندند اما واقعا آنطور نباشند نیستم (۸۶) این قرآن چیزی جز پندی برای جهانیان نیست (۸۷) و البته خبرش را پس از چندی خواهید دانست (۸۸)

مرحله هفتم

افزایش فشارها
به پیامبر (ص) و مومنان
و
نزول سوره های
دارای بارِ امید بیشتر

سوره قصص

درس: چگونه خداوند مخالفان پیامبران را نابود، و خود آنان را موفق می نماید.
درب: گردنکشی ظالمان، و تجاوزشان از حدود، موجب نابودی شان میشود.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُدَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾ وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُّوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾ وَتَمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ط.س.م. (۱)

این آیات آن کتاب آسمانی آشکار است (۲)

ای پیامبر! قسمتی از داستان موسی و فرعون را، بدرستی، برای استفاده مردمی مومن، برایت میخوانیم: (۳) فرعون در آن سرزمین گردنکشی کرد و اهل آنرا گروه هائی نمود. گروهی از آنها را ضعیف میداشت بطوریکه پسرانشان را میکشت و زنانشان را زنده نگه میداشت که او البته از مفسدان بود (۴)

و ما چنین میخواهیم که بر آنانکه در زمین ضعیف داشته میشوند منت گذارده و آنها را پیشوایان قرار داده و آنها را وارثان زمین نمائیم (۵) و در آن زمین به آنها مکانت دهیم و به امثال فرعون و هامان و نیروهایشان آنچه را که از آن می هراسند بنمایانیم (۶)

درس: چگونه خداوند مخالفان پیامبران را نابود، و خود آنان را موفق می نماید.
درب: داستان موسی و فرعون یکی از مصادیق بارز این امر است.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خَفَتْ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ
إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾ فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا إِنَّ فِرْعَوْنَ
وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِلِينَ ﴿٨﴾ وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى
أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾ وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِعًا إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي
بِهِ لَوْلَا أَنْ رَّبَطْنَاهُ عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾ وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ
جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾ وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلٍ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ
بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾ فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلَنَعْلَمَنَّ أَنَّ
وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ
يَقْتُلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ
مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي
ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ
أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾ فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ
يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾ فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطَشِ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا
قَالَ يَا مُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾ وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَا مُوسَىٰ
إِنَّ الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾ فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ
قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي
سُورَةَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾ وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِّنَ النَّاسِ يَسْكُنُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ
امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصَدَرَ الرِّعَاءُ وَأُبُونَا شَيْخَ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾
فَسَقَىٰهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾ فَجَاءَهُ إِحْدَاهُمَا
تَمْشِي عَلَىٰ اسْتِخْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ
الْقِصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ
مِّنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٦﴾ قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَ إِحْدَى ابْنَتَيْ هَاتَيْنِ عَلَىٰ أَنْ
تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حَجَّاجٍ فَإِنِ أَتَيْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَمْلِكَ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنِ شَاءَ اللَّهُ

مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾ قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلِينَ فَصَيِّتْ فَلَا عُذْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا
 نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾ فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ
 امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَلَمَّا
 أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِي الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾ وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا هَئِثُرًا كَانْثًا وَدَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَى أَقْبِلْ
 وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾ اسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخَرُّجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ
 إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ
 ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾ وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ
 مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾ قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ
 وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنْتُمْ وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ ﴿٣٥﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
 مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾ وَقَالَ
 مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ
 ﴿٣٧﴾ وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانَ عَلَى الطِّينِ
 فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أُطْلَعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾ وَاسْتَكْبَرَ هُوَ
 وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾ فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي
 الْيَمِّ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾ وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا
 يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

به مادر موسی وحی کردیم که او را شیر ده. و هنگامی که بر او ترسیدی که توسط
 ماموران حکومت کشته شود در نیل بیندازش و نترس و اندوهگین هم مباش که ما
 خودمان مواظبش هستیم و حتما بسویت برش میگردانیم و از پیامبران قرارش
 میدهیم (۷)

چیزی نگذشت که نزدیکان فرعون یافتندش تا برایشان هم دشمن و هم مایه اندوه
 باشد. البته فرعون و هامان و سپاهیانسان خطا کار بودند (۸) و زن فرعون گفت این
 بچه روشنی چشمی برای من و تو است، نکشیدش چه بسا برایمان فایده ای داشته

باشد یا به فرزندی بگیریمش و آنها متوجه نبودند (۹) و گوئی که دل مادر موسی خالی شده باشد و اگر قلبش را مطمئن نکرده بودیم تا از مومنان باشد نزدیک بود آن راز را آشکار کند (۱۰) مادر موسی به خواهر او گفت پی او را بگیر و او در حالیکه آنها متوجه نبودند از جائی او را میدید و تعقیبش میکرد (۱۱) و قبلا قبول پستان شیر دهندگان را بر او حرام کرده بودیم، و خواهر موسی به کسانی که موسی را از آب گرفته بودند گفت آیا شما را به خانواده ای که او را نگهدارند و خیرخواهش باشند راهنمایی بنمایم؟ (۱۲) به این ترتیب بود که او را به مادرش برگرداندیم تا چشمش روشن شود و اندوهگین نباشد و بداند که وعده خداوند حق است ولیکن اکثرشان نمیدانند (۱۳)

و هنگامیکه به رشد و قوت خویش رسید و استوار شد، به او حکم و علم و نبوت دادیم و نیکوکاران را چنین پاداش میدهیم (۱۴) و هنگامیکه اهل شهر متوجه نبودند داخل آن شد و دو نفر را یافت که میجنگیدند. این از پیروانش و او از دشمنانش بود. و آنکه از پیروانش بود از او بر ضد آنکه از دشمنانش بود کمک خواست. پس موسی به او مشتی زد و کارش را تمام کرد. با خود گفت این از کارهای شیطان است که او دشمنی همراه کننده آشکار است (۱۵) و گفت پروردگارا بر خویش ظلم کرده ام پس مرا ببخش و او بخشیدش که او بسیار مهربان است (۱۶) گفت پروردگارا بسبب نعمتی که بمن دادی هرگز پشتیبان مجرمان نخواهم بود (۱۷) آنگاه در آن شهر به صبح رساند درحالیکه ترسان و نگران بود. پس همانکه دیروز از او کمک خواسته بود باز هم از او کمک خواهی کرد و موسی به او گفت تو البته یک همراه کننده آشکاری (۱۸) پس چون خواست آن کسی را که دشمن هر دویشان بود با قوت بگیرد گفت ای موسی آیا میخواهی مرا نیز بکشی همانطور که

دیروز یک نفر را کشتی؟ جز این نیست که تو میخواهی در زمین زورگو گردی و نمیخواهی از اصلاحگران باشی (۱۹) و مردی از دورترین نقطه شهر دوان دوان آمد و گفت ای موسی بزرگان شهر تصمیم به قتل تو گرفته اند پس از این شهر خارج شو که من خیر خواه تو میباشم (۲۰) و او در حالیکه ترسان و مراقب بود از آن خارج شد و گفت پروردگارا مرا از مردم ظلم پیشه نجات ده (۲۱)

و هنگامیکه بطرف مدین روی نمود گفت چه بسا که پروردگارم مرا به راه صحیح هدایت کند (۲۲) و هنگامی که بر آب مدین وارد شد عده ای را بر آن یافت که آب میدادند و دنبال آنها دو زن را دید که مواظب بودند که گوسفندانشان با مال دیگران مخلوط نشود، موسی به آنها گفت کارتان چیست؟ گفتند ما آب نمیدهیم مگر آنکه چوپانان گوسفندانشان را آب داده و بروند و پدرمان پیرمردی فرتوت است (۲۳) پس موسی گوسفندانشان را آب داد و سپس بسوی سایه رفت و گفت پروردگارا به هر خیری که بسویم بفرستی نیازمندم (۲۴) پس یکی از آن دو زن با حیا بسوی او آمد و گفت پدرم تو را فراخوانده تا پاداش آب دادنت را بدهد. و چون بسوی او رفت و داستانها را برای او گفت، گفت مترس که از مردم ظلم پیشه نجات یافته ای (۲۵) یکی از آن دو گفت پدر جان استخدامش کن. البته بهترین کسی که استخدام کنی کسی است که قوی و امین باشد (۲۶) گفت میخواهم یکی از این دخترانم را در مقابل هشت سال کار به ازدواجت درآورم اگر هم خواستی ده سال را تمام کنی بر عهده خودت است و من نمیخواهم بر تو سخت بگیرم و انشاءالله بزودی مرا از صالحان خواهی یافت (۲۷) گفت این بین من و تو باشد هر کدام از دو مدت را که تمام کردم فشاری بر من نباشد و خداوند بر آن چیزی که میگوئیم وکیل است (۲۸)

پس چون موسی آن مدت را گذراند و خانواده اش را حرکت داد از جانب کوه طور متوجه آتشی شد. به خانواده اش گفت مکث کنید، متوجه آتشی شده ام شاید از آن برایتان خبری بیاورم یا پاره ای از آتش را، شاید گرم شوید (۲۹) پس چون به نزدیک آن آتش در آمد از کرانه راست آن دره از درختی که در قطعه زمین پربرکتی بود، ندائی شنید که ای موسی من البته خودم «الله» هستم که پروردگار جهانیانم (۳۰) و اینکه عصایت را ببنداز. پس چون دید مانند ماری می جنبد پشت کرد و دوید و بر نمی گشت. به او خطاب شد ای موسی! پیش آی و ترس، تو ایمن هستی (۳۱) و دستت را در گریبان داخل کن. سفید، بدون اینکه بدیی داشته باشد خارج خواهی کرد و دو بازویت را به هم بچسبان تا از ترس آرام گیری و اینها دو دلیل از پروردگارت است برای فرعون و بزرگانش، که البته آنها مردمی گناه پیشه اند (۳۲) گفت پروردگارا من کسی از آنها را کشته ام میترسم بکشندم (۳۳) و برادرم هارون زبانش از من روانتر است پس او را نیز با من بعنوان کمک بفرست که تصدیق کند که میترسم تکذیبم کنند (۳۴) گفت بزودی بازویت را بوسیله برادرت قوی میکنیم و برایتان دلیلی قرار میدهیم و بواسطه آیاتمان به شما دست نخواهند یافت. شما دو نفر و هر کس که پیرویتان کند غالب خواهید شد (۳۵)

هنگامیکه موسی با آیات روشنگرمان بسویشان آمد گفتند این چیزی جز جادوئی از روی افترا نیست و ما درباره اش چیزی از نیاکانمان نشنیده ایم (۳۶) و موسی گفت پروردگارم بهتر میداند چه کسی هدایت را از جانب او آورده و چه کسی سرانجام خوب خواهد داشت. که او البته ظالمان را رستگار نمی کند (۳۷) و فرعون گفت ای بزرگان! من برای شما هیچ معبودی جز خودم نشناخته ام و ای هامان! بر گل برایم آتش بیفروز و آجر بساز و برجی برایم برآور شاید به معبود موسی اِشراق پیدا کنم

زیرا که موسی را از دروغگویان میدانم (۳۸) و او و سپاهیان در زمین بدون اینکه حقی داشته باشند بزرگی می طلبیدند و گمان نمیکردند که بسویمان بازگشتی خواهند داشت (۳۹) پس او و سپاهیان را بگرفتیم و در آن دریا انداختیم. بنگر عاقبت ظالمان چگونه است (۴۰) و آنها را رهبرانی قرار دادیم که بسوی آتش جهنم دعوت میکنند و روز قیامت یاری نمیشوند (۴۱) و در این جهان نیز در پی آنها لعنت قرار دادیم و روز قیامت نیز از زشت رویان خواهند بود (۴۲)

درس: چگونه خداوند مخالفان پیامبران را نابود، و خود آنان را موفق می نماید.
درب: ای پیامبر! مخالفان تو از این نکته غفلت می کنند که تو نمیتوانستی به این معارف اطلاع پیدا کنی، و اینها جز از طریق وحی به تو نرسیده.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ
﴿٤٤﴾ وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا
وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾ وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنَّا لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا
أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

ای پیامبر! البته پس از اینکه مردم قرون گذشته را هلاک کردیم، آن کتاب را به موسی دادیم که مایه بصیرت ها برای مردم و نیز هدایت و رحمت بود شاید پند گیرند (۴۳) و آن هنگام که برای موسی آن امر را میگذراندیم، تو نه در کناره غربی و نه از شاهدان بودی (۴۴) ولیکن ما مردم قرن های زیادی را بوجود آوردیم و عمرهایشان هم طولانی شد و همچنین تو در میان اهل مدین هم نبودی که آیتمان را بر آنها بخوانی ولیکن خودمان فرستنده پیامبران بوده ایم (۴۵) و تو در آن کناره کوه طور هم نبودی آن هنگام که موسی را صدا کردیم ولیکن رحمتی از جانب

پروردگارت هستی تا قومی را که قبل از تو هشدار دهنده ای نداشتند هشدار دهی
 شاید پند گیرند (۴۶)

درس: چگونه خداوند مخالفان پیامبران را نابود، و خود آنان را موفق می نماید.
 درب: نمونه‌هایی از بهانه‌گیری‌های مخالفان پیامبر برای فرار از ایمان.

وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمْ مُصِيبَةٌ مِمَّا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أَوْيَ مِثْلَ مَا أَوْيَ مُوسَىٰ أَوْمٌ يَكْفُرُوا بِمَا أَوْيَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَافِرٍ وَن ﴿٤٨﴾ قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُمَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾ فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾ الَّذِينَ أَتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَبِالْحَسَنَةِ الَّتِي نَزَّلْنَا وَبِمَا رَزَقْنَاهُمْ يَنْفَقُونَ ﴿٥٤﴾ وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾ إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ وَقَالُوا إِن نَّتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَتَّخِطْفُ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَمْ نَمُكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْنَىٰ إِلَيْهِ مَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ قَبْلِكَ مَعِيشَتَهَا فَبَلَّكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكِنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

ای پیامبر! اگر اینطور نبود که وقتی بسبب اعمالشان مصیبتی به آنان میرسید می‌گفتند پروردگارا چرا رسولی بسویمان نفرستادی تا آیات را پیروی کنیم و از مومنان باشیم به فریادشان نمی‌رسیدیم (۴۷) اما تا این حق، از جانب ما بسویشان آمد گفتند چرا چیزی مانند آنچه به موسی داده شد به او داده نشد؟ آیا به آنچه قبلا به موسی داده شد کفر نورزیدند و نگفتند که قرآن و تورات دو جادوست که از یکدیگر پشتیبانی می‌کنند و نیز نگفتند نسبت به همه آنها کافریم؟ (۴۸) بطور

طعنه وار به آنان بگو پس کتابی از جانب خداوند بیاورید که از آن دو هدایت کننده تر باشد که من هم پیرویش کنم اگر راست میگویید (۴۹) پس اگر اجابت نکردند بدان که هوا و هوس خویش را پیروی می کنند و چه کسی گمراه تر است از کسی که هوا و هوس خویش را که خالی از هدایت خدا باشد پیروی کند؟ البته خداوند ظالمان را هدایت نمی کند (۵۰) و البته آن قول وحی را پیوسته نمودیم شاید پند گیرند (۵۱)

آنانکه قبلا کتابشان داده ایم به آن قرآن ایمان می آورند (۵۲) و وقتی که بر آنان تلاوت شود میگویند به آن ایمان آورده ایم. آن حق است و ماقبل از آن تسلیم حق بوده ایم (۵۳) آنها پاداششان دوبار داده میشود، بسبب پایداری که میکنند و بدی را با نیکی دور میکنند و از آنچه به آنان روزی نمودیم انفاق می نمایند (۵۴) و وقتی که بپهوده ای میشوند از آن روی میگردانند و میگویند اعمالمان برای ما و اعمالتان برای شما باشد، سلام بر شما، ما بدنبال جاهلان نیستیم (۵۵)

البته اینطور نیست که تو هر که را که دلت خواهد هدایت کنی ولیکن خداست که هر کس را خواهد هدایت میکند و همو به حال هدایت یافتگان داناتر است (۵۶)

و میگویند اگر آن هدایتی را که همراه توست پیروی کنیم از سرزمین خویش ربوده میشویم. آیا ما آنها را در حریمی امن جای نداده ایم که فرآورده های همه چیز بسوی آن گسیل میشود؟ که روزی است از نزد ما؟ ولیکن اکثرشان علم ندارند (۵۷) و چه بسا شهرهایی را که در معیشت خویش طغیان کردند و این مسکن های آنهاست که جز کمی پس از آنها مسکون نبود و وارثانیم (۵۸) و پروردگارت اینطور نیست که شهرها را هلاک کند مگر اینکه در مرکز آنها رسولی برانگیزد که آیاتمان را بر آنان بخواند و ما اینطور نیستیم که شهرها را هلاک کنیم مگر اینکه اهلش ظالم باشند

درس: چگونه خداوند مخالفان پیامبران را نابود، و خود آنان را موفق می نماید.
 درب: اهمیت دادن به وقوع قیامت و زندگی جاوید و بی‌اهمیتی این زندگی در مقابل آن، موجب دوری از غفلت‌هایی می‌شود که سبب نابودی است.

وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾
 أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾ قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾ وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾ فَعِمَّتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾ فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

و آنچه به شما داده شده متاع زندگی دنیا و زینت آن است و آنچه نزد خداست بهتر و باقی تر است آیا تعقل نمی کنید؟ (۶۰) آیا کسی که به او وعده نیکویی دادیم و او به آن رسید مانند کسی است که او را به متاع زندگی دنیا برخوردار کردیم و آنگاه در قیامت از احضار شدگان است؟ (۶۱)

و به روزی فکر کنید که در قیامت صدایشان زنند و گفته شود آن شریکانی که برای من می پنداشتید کجا هستند؟ (۶۲) کسانی که آن قول بر آنان فرود آمده میگویند پروردگارا اینها کسانی هستند که ما گمراهشان کرده بودیم. همانطور که خودمان هم گمراه بودیم. در پیشگاه تو از این کار بیزاری میجوئیم. البته آنها فقط ما را عبادت نمیکردند (۶۳) به آن کافران گفته میشود شریکان خویش که برای خداوند فرض کرده بودید صدا بزنید، و آنها صدایشان می کنند اما آنها جوابشان نمیدهند و در این حال عذاب را می بینند و آرزو میکنند که کاش هدایت یافته بودند (۶۴) و هنگامی که ماموران قیامت صدایشان میزنند و می پرسند چه جوابی به رسولان داده

اید؟ (۶۵) در آن وضع واقعیات بر آنها مشتبه میشود و چنان سر در گم میشوند که از یکدیگر احوال پرسى هم نمى کنند (۶۶)

اما كسى كه توبه كند و ايمان بياورد و عمل صالح در پيش گيرد چه بسا كه از رستگاران باشد (۶۷)

درس: چگونه خداوند مخالفان پیامبران را نابود، و خود آنان را موفق مى نماید.
درب: توجه در این صفات و آیات الهی موجب دورى از غفلت هاى مىشود كه سبب نابودىست.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾ وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بَضِيَاءٌ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بَلِيلٌ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾ وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾ وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعِلْهُمْ أَتَى الْحَقُّ لِلَّهِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْترُونَ ﴿٧٥﴾

و پروردگارت آنچه خواهد مى آفريند و برميگزیند. آنها اختیاری ندارند. خداوند پاک و منزّه است از آنچه با او شریک میگیرند (۶۸) و پروردگارت آنچه را كه دلهايشان مخفی میکند و آنچه را كه آشكار میکند میداند (۶۹) و همو خداوند است كه خدائى جز او نیست. ستایش در این جهان و در آخرت مخصوص اوست و قضاوت نیز همچنین. و بسوى او بازمیگردید (۷۰)

بگو بیندیشید اگر خداوند شب را تا قیامت همیشگی كند، غیر از خداوند چه خدائىست كه روشنایی را برایتان بیاورد آیا نمى شنوید؟ (۷۱) بگو بیندیشید اگر خداوند تا قیامت روز را همیشگی كند، چه خدائىست كه شب را برایتان بیاورد كه

در آن استراحت کنید؟ آیا نمی بینید؟ (۷۲) و از رحمتش برایتان شب و روز را قرار داد که در آنها استراحت کنید و از فضل او روزی خویش بجوئید شاید شکر گزاری (۷۳) و روزی که آنها را ندا دهد و بگوید کجا هستند شریکانی که به خیال خویش برای من در نظر گرفتید (۷۴) و در آن روز از هر مردمی شهادت دهنده ای جدا خواهیم کرد و به آنها خواهیم گفت دلیل خویش بیاورید، آنگاه خواهند دانست که حق مخصوص خداست و آنچه که افترا میزدند از نزدشان گم و نابود میشود (۷۵)

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُتُوبِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾ وَاتَّبَعَ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾ قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتهُ عَلَى عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرَ جَمْعًا وَلَا يُسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِ الْمُجْرَمُونَ ﴿٧٨﴾ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلَاقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾ فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِتْنَةٍ يَتَصَرَّفُونَ مِنْ ذُنُوبِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَنَصِّرِينَ ﴿٨١﴾ وَأَصْحَابُ الَّذِينَ تَمَتَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَذِّبُ اللَّهُ بِسَبْطِ الرِّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَذِّبُ اللَّهُ لَفُطِحَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾ تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

در آنچه خداوند بتو داده سرای آخرت را جستجو کن و در عین حال نصیب خویش را نیز از دنیا فراموش مکن و نیکی کن چنانکه خداوند بتو نیکی نموده و در روی زمین در پی فساد مباش که خداوند مفسدان را دوست نمی‌دارد (۷۷) گفت جز این نیست که این ثروت را بعلت لیاقتم یافته‌ام. آیا نمی‌دانست که خداوند قبل از او کسانی را هلاک کرده که از او قوی‌تر و از لحاظ جمعیت از او فزون‌تر بودند؟ و مجرمان درباره گناهانشان سؤال نمیشوند (۷۸) و هنگامی که با زینت‌هایش بر مردم درآمد کسانی که زندگی دنیا را میخواستند گفتند ای کاش آنچه به قارون داده شد برای ما هم میبود که او صاحب بهره عظیمی است (۷۹) و کسانی که علم به آنها داده شده بود میگفتند وای بر شما ثواب خداوند برای کسی که ایمان آورده و عمل صالح کند بهتر است و جز کسانی که اهل پایداری باشند به آن نمیرسند (۸۰) پس او و خانه‌اش را در زمین فرو بردیم و هیچ نیروئی نبود که علیه خداوند یاریش کند و خودش هم از کسانی نبود که داد خویش بستانند (۸۱) و آنهایی که دیروز موقعیت او را آرزو میکردند چنان شدند که میگفتند وای! گویی که خداوند است که برای هر یک از بندگان که بخواهد روزی را فراخ میکند یا تنگ میگیرد. اگر خدا بر ما منت نگذاشته بود حتماً زمین ما را نیز فرو میبرد. و ای! گویی که او کافران را رستگار نمی‌کند (۸۲)

ای مردم! این خانه آخرت را برای کسانی قرار داده ایم که در زمین اراده سرکشی و فساد ندارند و عاقبت از آن متقیان است (۸۳) کسی که نیکی بی‌آورد برای او بهتر از آن خواهد بود و کسی که بدی بی‌آورد بداند کسانی که کارهای زشت می‌کنند جز سزای آنچه را که انجام میدهند نمی‌بینند (۸۴)

درس: چگونه خداوند مخالفان پیامبران را نابود، و خود آنان را موفق می نماید
 درب: ای پیامبر! تحت تاثیر جو سنگین مخالفت ها قرار نگیر، و کار رسالت را با جدیت بیشتر
 پیگیر.

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨٥﴾ وَمَا كُنْتُ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾ وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنْزِلَتْ إِلَيْكَ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

ای پیامبر! البته کسی که قرآن را بر تو فرض کرده، حتما تو را به آن بازگشتگاه
 برمیگرداند. بگو پروردگارم بهتر میداند چه کسی هدایت آورده و چه کسی در
 گمراهی آشکار است (۸۵)

و تو امیدی نداشتی که قرآن بر تو القاء شود، این نبود مگر رحمتی از جانب
 پروردگارت، لذا به نفع کافران همپشتی مکن (۸۶) و مبدا تو را از آیات خداوند، پس
 از اینکه بسویت نازل شده بازدارند. و بسوی پروردگارت دعوت کن و مبدا که از
 مشرکان باشی (۸۷) و مبدا که همراه خداوند خدائی دیگر را بخوانی. خدائی جز او
 نیست. همه چیز هلاک شدنی است مگر وجه او. حکومت مخصوص اوست و بسوی او
 بر میگردید (۸۸)

سوره نمل

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تابید و مخالفانشان را مغلوب می کند.
 درب: ای پیامبر! قرآنی که بتو وحی شده، یکی از انواع تاییدات توست.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زِينَتُهُمْ أَعْمَاهُمْ فَهُمْ

يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ هُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخُسْرَوْنَ ﴿٥﴾ وَإِنَّكَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

طس.

این، آیات قرآن و کتابی آشکار است (۱) که هدایت و مژده ای برای مومنان است (۲)

برای همان کسانی که نماز بپا میدارند و زکوة میدهند و به آخرت یقین دارند (۳)

کسانی که به آخرت باور ندارند اعمالشان را برایشان زینت داده ایم و کوردل و سرگردان میمانند (۴) آنها کسانی هستند که عذاب بد خواهند داشت و در آخرت هم زیانکار تر خواهند بود (۵) و مردم بدانند که تو قرآن را از نزد خداوند که حکیمی دانا است دریافت میکنی (۶)

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تایید و مخالفانشان را مغلوب میکند.
درب: نمونه تاییداتی که موسی دریافت کرد.

إِذْ قَالَ مُوسَى لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَاءَتِ كَيْفُ مِنْهَا بَخْرٌ أَوْ آتِيكُمْ بِشَيْءٍ قَبَسٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾ فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾ يَا مُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾ وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَّى يُعَقِّبُ يَا مُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١﴾ وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخَرِّجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿١٢﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾ وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

هنگامی که موسی خانواده اش را از مدین کوچ میداد شب در بیابانی مجبور به اطراق شدند و او به خانواده اش گفت آتشی می بینم. بزودی خبری از آن بسویتان میاورم یا شعله ای شاید گرم شوید (۷) پس هنگامیکه نزد آن آمد به او ندا شد پربرکت است کسی که در این آتش است و هر کس که دور و بر آن است، و منزله است خداوند پروردگار جهانیان (۸) ای موسی من همان خداوند پیروزمند فرزانه هستم (۹) عصایت را بپنداز. و وقتی که آن را انداخت، آن را چنان دید که گوئی که ماری باشد، برگشت و فرار کرد، چنانکه حتی به پشت سر نگاه هم نکرد، خطاب شد ای موسی نترس، پیامبران در پیشگاه من نمی ترسند (۱۰) مگر کسی که ظلم کرده باشد و حتی او هم اگر از پی بدی نیکی آورده باشد باز هم لطف خویش از او دریغ نمیکنم، که آمرزگار مهربانم (۱۱) اینک دستت را در گریبان کن و بیرون آر، خواهی دید که بدون اینکه بیماری داشته باشد سفید است. با اینها در نه آیه و علامت بسوی فرعون و قومش برو، زیرا که آنها قومی گناهکارند (۱۲) پس هنگامی که با آیات روشنگرانه ما بسویشان رفت گفتند این جادویی آشکار است (۱۳) و انکارش کردند در حالیکه دلهاشان به آن یقین داشت. علت آن هم ظلمی و تکبری بود که آلوده اش بودند. ای پیامبر! بنگر عاقبت مفسدان چگونه شد (۱۴)

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تایید و مخالفانشان را مغلوب میکند.

درب: نمونه تائیداتی که سلیمان دریافت کرد.

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾ وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنَاقِبَ الطَّيْرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا هُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾ وَخَشَرْنَا لِسُلَيْمَانَ جُنُودَهُ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِي النَّمْلِ قَالَتْ مَلَكَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطُمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾ فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ

نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾ وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهَدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾ لِأَعَذِّبَهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذْبَحَهُ أَوْ لِنَبَاتِي يَسْطَانِ مُبِينٍ ﴿٢١﴾ فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ نَحُطْ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بَنِيَّ يَقِينٍ ﴿٢٢﴾ إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾ وَجَدَهَا وَقَوْمُهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنُ هُمْ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ فَضَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾ أَلَا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبَاءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٦﴾ قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾ اذْهَبْ بِكِتَابِي هَذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ إِنِّي أُلْقِيَ كِتَابٌ كَرِيمٌ ﴿٢٩﴾ إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾ أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَى وَأَتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِ ﴿٣٢﴾ قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوا قُوَّةً وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٣٣﴾ قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعْرَ أَهْلِهَا أَذْلَةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾ وَإِنِّي مُرْسَلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدْيَتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾ ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِخُلُودٍ لَا قَبْلَ لَهُمْ بَهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذْلَةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ عَفِירٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٍّ أَمِينٌ ﴿٣٩﴾ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقَرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّيَ عَنِّي كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾ قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرُ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونِ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾ فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾ وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٣﴾ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

و البته به داوود و سلیمان علوم مهمی دادیم و آنها گفتند سپاس خدای را که بر عده زیادی از بندگان مومنش برتریمان داد (۱۵)

و سلیمان وارث داوود شد و گفت ای مردم زبان پرندگان به ما آموخته شده و از هر چیزی بما داده شده، البته این همان فضل آشکار است (۱۶) لشکریان سلیمان اعم از جن و انس و پرندگان بر او گرد آمدند، آنگاه بهم پیوستند (۱۷) تا اینکه به بیابان مورچگان رسیدند، مورچه ای گفت ای مورچگان داخل مسکن های خود شوید تا سلیمان و لشکریانش در حالیکه متوجه نیستند له تان نکنند (۱۸) پس او از گفته اش به تبسمی خندیده و گفت پروردگارا روزیم کن که شکر نعمتی را که بمن و پدرم داده ای بجا آورده و عمل صالحی که پیسنندی بعمل آورم و از روی رحمت مرا در زمره بندگان صالحت درآور (۱۹) و جویای پرندگان شد و گفت چه ام شده که هدهد را نمی بینم یا اینکه از غایبان است؟ (۲۰) او را به شدت عذاب خواهم کرد یا ذبحش خواهم نمود، مگر اینکه برایم دلیلی آشکار بیاورد (۲۱) چیزی نگذشت که هدهد آمد و گفت چیزی فهمیدم که تو متوجه نشدی و از سبأ خبری یقینی برایت آورده ام (۲۲) دیدم زنی پادشاهشان است و از همه چیز به او داده شده و تخت بزرگی داشت (۲۳) دیدم او و قومش آفتاب را بجای خدا سجده می کنند و شیطان اعمالشان را برایشان آراست و آنها را از راه راست بازداشت و آنها هدایت یافته نیستند (۲۴) مگر اینکه برای خداوندی سجده کنند که هر نهانی را در آسمانها و زمین بیرون می آورد و آنچه را که پنهان میکنید یا آشکار میکنید میداند (۲۵) همان خداوندی که خدائی جز او نیست، که پروردگار آن عرش عظیم است (۲۶)

گفت بزودی می فهمیم که راست میگویید یا از دروغگویانی (۲۷) با این نامه ام برو و آنرا بسویشان بیاورد سبس از آنها دور شو و بنگر چه میکنند (۲۸) آن زن گفت ای بزرگان! نامه ای گرمی بسویم افتاده است (۲۹) که از سلیمان و بنام خداوند بخشنده مهربان است (۳۰) که بر من بزرگی مکنید و تسلیم شوید (۳۱) آنگاه گفت ای بزرگان نظرتان را درباره این موضوع بگوئید، که من هیچ کاری را به تصمیم نرسانده ام مگر اینکه شما شاهد بوده اید (۳۲) گفتند ما نیرومندیم و نیرویمان هم

سخت است و فرمان دادن کار تو است. ببین چه فرمان می‌دهی (۳۳) گفت پادشاهان وقتی که داخل شهری میشوند آن را خراب و بزرگانش را ذلیل میکنند و روش شان چنین است (۳۴) و من هدیه ای بسویشان میفرستم و بررسی می کنم که فرستادگان با چه پاسخی برمیگردند (۳۵) پس هنگامیکه هدیه نزد سلیمان آمد گفت آیا بمن کمک مالی می‌دهید؟ آنچه خداوند بمن داده از آنچه به شما داده بهتر است. بلکه شما از هدیه خودتان دلخوشید (۳۶) و به آن فرستاده گفت برگرد بسویشان. پس البته با سپاهسانی بسویشان خواهیم آمد که خارج از تحملشان باشد و حتماً آنها را ذلیلانه از آن شهر اخراج خواهیم کرد در حالیکه سرافکنده باشند (۳۷) آنگاه سلیمان رو به درباریان خویش گفت ای بزرگان! کدامتان تخت او را برایم می آورید قبل از اینکه بحالت تسلیم نزد من آیند؟ (۳۸) عفریتی از جن گفت قبل از اینکه از جایگاهت بلند شوی آن را برایت می آورم و من بر این کار قوی و امین هستم (۳۹) کسی که علمی از آن کتاب نزدش بود گفت آن را قبل از اینکه پلک بر هم بزنی نزدت می آورم. پس چون آن را نزد خویش مستقر یافت گفت این از فضل پروردگارم است تا امتحانم کند که آیا شکر میگذارم یا کفران میکنم و کسی که شکر کند بنفع خویش کرده و کسی که کفران کند البته پروردگارم بی نیاز ارجمند است (۴۰) گفت تختش را برای او ناشناس کنید ببینیم آیا پی میبرد یا اینکه از کسانی خواهد بود که هدایت نمیشوند (۴۱) وقتیکه آن زن آمد به او گفته شد آیا تخت تو اینطور است؟ گفت چنین بنظر میاید که خودش است و قبل از این هم علم یافته و تسلیم بودیم (۴۲) و آنچه که بجای خدا پرستش میکردند مانعش شده بود، زیرا او از قومی از کافران بود (۴۳) به او گفته شد به حیاط قصر داخل شو. پس چون آن را دید پنداشت آگیر است و ساقهای خویش را برهنه کرد. سلیمان گفت این قصری است از بلور صاف. آن زن که دید پادشاهی سلیمان از نوع پادشاهی پادشاهان نیست گفت پروردگارا من به خویش ظلم کرده ام و اینک همراه سلیمان تسلیم دین خداوند پروردگار جهانیان میباشم (۴۴)

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تایید و مخالفانشان را مغلوب میکند.
درب: نمونه عاقبت دو قوم که پیامبرشان را تکذیب کردند و مغلوب گشتند.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾ قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِعَن مَّعَكَ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾ وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصَلِّحُونَ ﴿٤٨﴾ قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾ وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مُكْرِهِمْ أَنَّا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾ فَتِلْكَ بَيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾ وَأَخْبَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾ وَلَوْطَا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾ أَنْتُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ الْبَنَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ جَاهِلُونَ ﴿٥٥﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسٌ يَتَّبِعُونَ ﴿٥٦﴾ فَأَخْبَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَرْنَا مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٧﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٥٨﴾

و البته بسوی قوم ثمود برادرشان صالح را فرستادیم که خداوند را عبادت کنید و آنوقت آنها دو گروه شدند که با یکدیگر در جدال بودند (۴۵) صالح میگفت گفت ای قوم چرا با عجله بدی را قبل از خوبی میخواهید؟ چرا از خداوند آمرزش نمیخواهید شاید مورد لطف واقع شوید؟ (۴۶) گفتند تو و همراهانت را به فال بد گرفته ایم. گفت فال بد شما که در حقیقت عملی است خرافی و بی اساس و باطل، نزد خدا ثبت و ضبط میشود، بلکه شما به فتنه افتاده اید (۴۷) در آن شهر نه قبیله بودند که به فساد می پرداختند و اهل اصلاح نبودند (۴۸) و چنین به تصمیم رسیدند که گفتند به نام خدا همقسم شویم که شبانه بر او و اهل او شبیخون ببریم سپس به خونخواهانش بگوئیم ما در کشتار خانواده اش حاضر و ناظر نبودیم و باور کنید که راست می گوئیم (۴۹) و مکرری زدند و ما هم ضد مکرری کردیم و متوجه نبودند (۵۰) بنگر عاقبت مکر آنها چه بود که ما آنها و قومشان را یکجا نابود کردیم (۵۱) این است خانه هایشان که بسبب ظلمی که کردند خالی مانده. که البته در این نشانه

ای برای مردمی دانا است (۵۲) و اهل ایمان و تقوا را نیز نجات دادیم (۵۳)

و در داستان لوط نیز تفکر کنید که هنگامی به قوم خویش گفت آیا آگاهانه به کار زشت رو می کنید؟ (۵۴) آیا به مردان بجای زنان به شهوت روی می آورید؟ بلکه مردمی جهالت پیشه اید (۵۵) جواب قوم او جز این نبود که پیروان لوط را که اهل پاکیزه جوئی هستند از شهرتان بیرون کنید (۵۶) پس او و اهلش را نجات دادیم مگر زنش را که جزء بازماندگان رقم خورده بود (۵۷) و باران خاصی بر آنها بارانیدیم و باران همدار یافتگان چه بد بود (۵۸)

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تایید و مخالفانشان را مغلوب میکند.
درب: نمونه هائی از الطاف و نعمات الهی که اگر به آنها توجه شود، رفتارهای نوع بشر از کفر و تکذیب دور خواهد شد.

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ اللَّهُ خَيْرٌ مَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾ أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَبَائِقَ ذَاتٍ بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنبِتُوا شَجَرَهَا أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ﴿٦٠﴾ أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خَلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيًا وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٣﴾ أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَلِلَّهِ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٤﴾ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُجْعَلُونَ ﴿٦٥﴾

ای پیامبر! بگو سپاس خدای را و سلام بر آن بندگان که برگزیده. و به مردم بگو آیا خداوند بهتر است یا آنچه با او شریک میگیرند؟ (۵۹)

یا کیست که آسمانها و زمین را آفریده و از آسمان برایتان آبی فرستاده که بوسیله آن باغهای خرم می روید؟ که رویش درختهایش کار شما نیست، آیا خدائی با

اوست؟ بلکه آنها که چنین میگویند مردمی منحرفند (۶۰)

یا کیست که زمین را قرارگاه نموده و در خلال آن نهرها قرار داده و برای آن لنگرها گذاشته و بین آن دو دریا حائلی قرار داده؟ آیا خدائی با اوست؟ بلکه اکثر کسانی که چنین میگویند علمی ندارند (۶۱)

یا کیست که به فریاد بیچاره میرسد و بدی را برطرف میکند؟ و شما را جانشینان زمین میکند؟ آیا خدائی با اوست؟ چه کم پند می پذیرند (۶۲)

یا کیست که شما را در تاریکی های زمین و دریا هدایت می کند؟ یا چه کسی بادها را پیشاپیش مژده باران رحمتش می فرستد؟ آیا خدائی با اوست؟ خداوند بالاتر است از آنچه با او شریک میگیرند (۶۳)

یا کیست که آفرینش را شروع و سپس اعاده میکند؟ و چه کسی شما را از آسمان و زمین روزی میدهد؟ آیا خدائی با اوست؟ بگو دلیل خویش بیاورید اگر راست میگوئید (۶۴)

بگو در آسمانها و زمین هیچکس جز خدا غیب نمیداند. و نمیدانند چه هنگام برانگیخته خواهند شد (۶۵)

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تایید و مخالفانشان را مغلوب میکند.
 درب: ای پیامبر! با کافران و مخالفان چنین بگو.

بَلْ أَدَارِكْ عَلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَأَتَدْعُنَا إِلَى رُبَابٍ وَأَبَاؤُنَا أَنبَاءُ لُمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٧١﴾ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدْفٌ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾ وَمِمَّنْ غَاثِيَّةٌ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَفُصِّلُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾ وَإِنَّهُ هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

بلکه علمشان به آخرت تا اینجا رسیده که درباره آن در شک هستند، بلکه اصلاً درباره آن نابینايند (۶۶) و کافران ميگویند آیا هنگامی که ما و پدرانمان خاک شدیم آیا بیرون می آئیم؟ (۶۷) و ميگویند قبلاً هم این وعده ها به ما و پدرانمان داده شده. این چیزی جز افسانه های پیشینیان نیست (۶۸) بگو در زمین بگردید و ببینید عاقبت مجرمان چگونه بوده است (۶۹)

ای پیامبر! بر آنها اندوهگین مشو و از آنچه نقشه می کشند تنگدل مباش (۷۰)

و ميگویند این وعده ای که می دهید کی خواهد بود اگر راست ميگویند؟ (۷۱) بگو چه بسا که بعضی از آنچه که به عجله ميخواهیدش هم اکنون ردیف شده باشد (۷۲) و البته پروردگارت نسبت به مردم صاحب فضل و کرم است ولیکن اکثرشان سپاس نمی گزارند (۷۳) و البته پروردگارت آنچه را که در دلهایشان پنهان ميکنند و آنچه را که آشکار می کنند میداند (۷۴) و هیچ نهفته ای در آسمانها و زمین نیست مگر اینکه در کتابی آشکار هست (۷۵) و این قرآن برای بنی اسرائیل اکثر چیزهائی را که درباره اش اختلاف دارند بیان ميکند (۷۶) و نیز هدایت و رحمتی برای مومنان هم هست (۷۷)

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تایید و مخالفانشان را مغلوب ميکند.
 درب: ای پیامبر! اگر واکنش بعضی از مردم نسبت به رسالت مطلوب نیست، اندوهگین مباش، که تقصیر تو نیست.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾ إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾ وَمَا أَنْتَ بِمَدَّيِ الْعُغْيَى عَنْ صَلَاتِهِمْ إِنَّ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

و البته پروردگارت بین آنها به حق حکم ميکند و همو پیروزمند داناست (۷۸)

پس ای پیامبر! بر خدا توکل کن زیرا که بر حق آشکار هستی (۷۹)
و تو به مردگان نتوانی چیزی بشنوانی، و نیز به کران، وقتی که روی برگردانده و پشت می کنند (۸۰)
و نیز تو هدایت کننده کور از گمراهی نیستی، جز این نیست که تو فقط به کسی که به آیاتمان ایمان دارد و تسلیم حق است می شنوانی (۸۱)

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تایید و مخالفتشان را مغلوب میکند.
درب: ای مردم! قیامت آینده حتمی همگان است. هولناک هم هست. بفکر خودتان باشد.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾ وَيَوْمَ نَخْسِفُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يَكْذِبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوا قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِطُوا بِمَا عَلَّمْنَا أَثَادًا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنَا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصَرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَرَعَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتَقَنَ كُلُّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾ مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَهُمْ مِّنْ فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمَنُونَ ﴿٨٩﴾ وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكَيْتٌ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

و هنگامی که آن قولی که راجع به قیامت داده ایم بر آنها فرود آید جنبنده ای از زمین برایشان بیرون می آوریم که با آنان گفتگو کند که مردم به آیاتمان یقین نمیدارند (۸۲)

و روزی که فوجی از هرامتی که آیاتمان را تکذیب میکردند گرد بیاوریم که بهم بپیوندند (۸۳) تا اینکه همگی گرد آیند. در آن هنگام خطاب خواهند شد که آیا آیات الهی را تکذیب میکردید؟ در حالیکه علمی به آن نداشتید؟ چه کاری بود که

میکردید؟ (۸۴) و آن قول بر آنها بسبب ظلمی که میکردند فرود آید و سخنی نگویند (۸۵)

آیا نمی بینند که شب را برای آرامش و روز را برای دیدن قرار داده ایم؟ البته در این برای مردم صاحب ایمان آیت هاست (۸۶)

و روزی که در آن شیپور دمیده شود، پس تمام کسانی که در آسمانها و زمین هستند به فریاد می افتند. مگر آنهایی که خداوند بخواهد و همگی با افتادگی بسوی او می آیند (۸۷) و کوه ها را می بینی و می پنداری جامدند درحالیکه مانند ابرها در حرکت خواهند بود. آفرینش خداوند است که هر چیز را به کمال آورده که او به آنچه میکشید آگاه است (۸۸) هر کس کار نیکی بیاورد پاداشی بهتر از آن خواهد داشت، و آنها از ناراحتی آنروز ایمن اند (۸۹) و کسی که کار زشتی بیاورد بر صورتش به آتش افکنده میشود و به آنها گفته میشود آیا این جز کیفر عملی است که انجام میدادید؟ (۹۰)

درس: خداوند چگونه پیامبران خویش را تایید و مخالفانشان را مغلوب میکند.
درب: ای پیامبر! تو با قوت به رسالتت بپرداز که موفق خواهی شد.

إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ أُعْبَدَ رَبِّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾ وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٩٢﴾ وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

ای پیامبر! بگو جز این نیست که مأمورم پروردگار این شهر مکه را که آنرا حرمت داده عبادت کنم و همه چیز از آن اوست و مأمورم از مسلمین باشم (۹۱) و نیز اینکه قرآن را تلاوت کنم، پس هر کس که هدایت خواست بنفع خودش است و کسی که گمراه شد جز این نیست که من از هشدار دهنده گانم (۹۲) بگو ستایش از

آن خداوند است. بزودی آیاتش را به شما نشان میدهد و می شناسیدش و پروردگارت از رفتارتان غافل نیست (۹۳)

سوره مریم

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را می‌رفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و برکت عطا فرمود.
درب: نمونه‌هایی از لطف و برکتی که در همین جهان به زکریا و یحیی داده شد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 كهيعص ﴿١﴾ ذِكْرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ﴿٢﴾ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾ وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾ يَرِثُنِي وَيَرِثْ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾ يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾ قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّئْ وَقَدْ خَلَقْنَاكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكْ شَيْئًا ﴿٩﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آتِيكَ أَلًا تَكْلِمُ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴿١٠﴾ فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿١١﴾ يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾ وَحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾ وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾ وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

كهيعص (۱)

ای پیامبر! این یاد آوری رحمت پروردگارت به بنده اش زکریا است (۲)

هنگامی که با صدائی آهسته پروردگارش را ندا داد (۳) و گفت پروردگارا استخوانهایم سستی گرفته و سرم از پیری گویی شعله دار شده و من، ای پروردگار از دعا بدرگاهت بی بهره نبوده ام (۴) و از بابت بازماندگانم بیم دارم و زخم نازا است.

پس، از جانب خویش وارثی عطايم کن (۵) که از من و از آل يعقوب ارث ببرد و پروردگارا او را پسندیده گردان (۶) به او ندا شد ای زکریا! به پسرى مژده ات میدهم که اسمش یحیی است و قبلاً همنامی برایش قرار نداده ایم (۷) گفت پروردگارا چگونه ممکن است پسرى داشته باشم در حالیکه زنم نازا است و خودم از سالمندى به فرتوتى رسیده ام (۸) جواب شنید: که گرچه همینطور است اما چنین گفت پروردگارت که آن برایم آسان است و خودت را نیز قبلاً آفریده ام و چیزی نبوده ای (۹) گفت پروردگارا برایم نشانه ای قرار ده. گفت نشانه ات این است که سه شب و دو روز با مردم سخن نتوانی گفت (۱۰) پس، از محراب بسوی قوم خویش بیرون شد و به آنها اشاره کرد که صبح و شام تسبیح گویند (۱۱) یحیی متولد شد و پس از چندی به او ندا دادیم ای یحیی! مفاهیم آن کتاب آسمانى را به قوت بگیر! و آن حکم پیامبرى را در کودکى به او دادیم (۱۲) و از جانب خویش به او رحمت آوردیم و رشدش دادیم و تقوادار بود (۱۳) و نسبت به والدین خویش نیز نیکوکار بود و زورگوی نافرمان نبود (۱۴) و سلام بر او باد در روزى که متولد شد و روزى که میمیرد و روزى که زنده برانگیخته خواهد شد (۱۵)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را میرفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و برکت عطا فرمود.
درب: نمونه هاى از لطف و برکتى که به مریم داده شد.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّخَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾ قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾ قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾ قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلْنَجْعَلْهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ﴿٢١﴾ فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾ فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جُذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنَسِيًّا ﴿٢٣﴾ فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي

﴿٢٥﴾ قَدْ جَعَلَ رَبُّكَ تَحْتِكَ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾ وَهَزَيِ إِلَيْكَ الْجَنَّةَ تَسْقِطُ عَلَيْكَ رَطْبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾ فَكُلْ وَاشْرَبْ وَفَرِّ عَيْنًا فَإِمَّا تَرَيَنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنَّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ﴿٢٦﴾ فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾ يَا أُخْتُ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَعْثًا ﴿٢٨﴾ فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾ قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ﴿٣٠﴾ وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ﴿٣١﴾ وَبَرًّا بِوَالِدَيْنِي وَكَمْ يَجْعَلُنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ﴿٣٢﴾ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ﴿٣٣﴾

ای پیامبر! در آن کتاب آسمانی که نزدت هست، مریم را یاد کن، وقتی که از کسان خود در گوشه ای روشن کناره گرفت (۱۶) و بین خود و آنان پرده ای آویخت تا به عبادت مشغول باشد. پس روح خویش را بسوی فرستادیم که بصورت انسانی معتدل بر او ظاهر گشت (۱۷) مریم به او گفت از تو به خدای رحمان پناه میبرم با وجود اینکه شخص با تقوائی به نظر میرسی (۱۸) گفت جز این نیست که فرستاده پروردگارت هستم تا پسری پاک به تو ببخشم (۱۹) گفت چگونه ممکن است پسری داشته باشم در حالیکه بشری مرا لمس نکرده و بدکاره هم نبوده ام؟ (۲۰) گفت پروردگارت گفته که این کار برایم آسان است و اینکه میخواهم او را آیتی برای مردم و رحمتی از جانب خویش قرار دهم و این امریست که مقرر شده (۲۱) پس مریم بر او حامله شد و با او در مکانی دوردست جای گرفت (۲۲) و درد زایمان او را بسوی تنه یک نخل برد و گفت کاش پیش از این مرده و از یاد رفته و کاملاً فراموش شده بودم (۲۳) در این حال فرزندش او را از طرف پائین دستش صدا کرد که ناراحت نباش که پروردگارت در زیر پایت نهی قرار داده (۲۴) و آن تنه نخل را بسوی خویش تکان ده تا خرمای تازه برایت فرو افتد (۲۵) و بخور و بیاشام و چشمت روشن باشد و اگر کسی را دیدی به اشاره به او بگو برای خداوند رحمان روزه ای نذر کرده ام و امروز با هیچکس سخن نمیگویم (۲۶) پس او را با خود بسوی قوم خویش برد. گفتند ای مریم البته که چیزی عجیب آورده ای (۲۷) ای خواهر هارون نه پدرت آدم بدی بود و نه مادرت بدکاره بود (۲۸) پس مریم به فرزندش اشاره کرد.

گفتند چگونه با کودکی که در گهواره است سخن بگوئیم؟ (۲۹) آن کودک به سخن در آمد و گفت من بنده خدا هستم. بمن کتاب داده و مرا پیغمبر قرار داده است (۳۰) و مرا در هر جا که باشم پربرکت قرار داده و مادام که زنده باشم به نماز و زکوة فرمانم داده است (۳۱) و نسبت به مادرم نیکوکار قرارم داده نه اینکه زورگوئی سنگدل باشم (۳۲) و سلام بر من روزی که زاده شدم و روزی که بمیرم و روزی که به زندگی مجدد برانگیخته شوم (۳۳)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را می‌رفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و برکت عطا فرمود.
درب: معرفی مسیرهائی که به لطف و برکت نمی انجامد.

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٣٤﴾ مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٣٥﴾ وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾ أَسْمِعْ يَوْمَ وَأَنْصُرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا لَكِنَ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾ وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

ای پیامبر! حقیقتِ عیسی پسر مریم این است. قول حقّی است که در باره آن بگوئو می کنند (۳۴) خدا را نمیرسد که فرزندی بگیرد. منزه است از آن. وقتی که امری را اراده کند جز این نیست که به آن میگوید باش پس میشود (۳۵)

و عیسی میگفت البته خداوند پروردگار من و شماست، پس او را عبادت کنید که راه مستقیم همین است (۳۶) آنگاه گروه ها بین خویش اختلاف کردند، پس وای بر کافران از حضور در روزی بزرگ (۳۷)

ای پیامبر! به آنها بشنوان و بنما روزی را که بسوی ما می آیند لیکن ظالمان در آن

روز در گمراهییی آشکارند (۳۸) و آنها را راجع به روز حسرت هشدار ده. تا مبادا وقتی که کار از کار بگذرد و آنها هنوز در غفلتی بوده و ایمان هم نداشته باشند (۳۹) ما خودمان زمین و تمام کسانی را که روی آن هستند به ارث میبریم و آنها بسوی ما باز میگردند (۴۰)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را میرفتند و خداوند نیز در همین جهانه آنها لطف و برکت عطا فرمود.
درب: نمونه هائی از لطف و رحمتی که به ابراهیم و موسی و اسمعیل و ادريس داده شد.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾ يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا يَأْتِيكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾ يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾ يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾ قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٤٦﴾ قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٧﴾ وَأَعْتَزِلْكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾ فَلَمَّا اعْتَزَلْتَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾ وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾ وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥١﴾ وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾ وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٤﴾ وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾ وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٥٦﴾ وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِنْ ذُرِّيَةِ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَكُتِيًّا ﴿٥٨﴾

ای پیامبر! در آن کتاب آسمانی که در دسترس هست، ابراهیم را یاد کن که پیامبری صدیق بود (۴۱) هنگامی که به پدرش گفت پدر جان چرا چیزی را می پرستی که نه می شنود و نه می بیند و نه میتواند هیچ کاری را برایت چاره کند (۴۲) پدر جان البته چیزی از آن علم حق بسوی من آمده که بسوی تو نیامده پس

مرا پیروی کن که به راهی کاملاً صحیح هدایتت کنم (۴۳) پدر جان شیطان را پیروی مکن که شیطان نسبت به خداوند رحمان سرکش است (۴۴) پدر جان میترسم عذابی از جانب خدای رحمان بتو برسد که در نتیجه آن دوستدار شیطان شوی (۴۵) گفت ای ابراهیم آیا از خدایان من رومیگردانی؟ اگر بس نکنی حتماً سنگسارت میکنم و مدتی طولانی از من دور شو (۴۶) گفت سلام بر تو. بزودی از پروردگرم برای آمرزش خواهم خواست زیرا که او بمن مهربان است (۴۷) و از شما و آنچه غیر از خداوند میخوانید دوری میگیریم و پروردگار خودم را میخوانم و امیدوارم در خواندن پروردگرم بی بهره نباشم (۴۸)

و چون از آنها و آنچه که غیر خداوند میخواندند کناره گرفت به او اسحق و یعقوب را عطا کردیم و همگی را پیامبر نمودیم (۴۹) و از رحمت خویش به آنها دادیم و برای آن ها ذکر خیر بلند آوازه ای قرار دادیم (۵۰)

و در آن کتاب موسی را یاد کن که او خالص شده، و فرستاده ای پیامبر بود (۵۱) و او را از جانب راست کوه طور صدا زدیم و به رازگویی با خودمان تقریبش دادیم (۵۲) و از رحمت خویش برادرش هارون را به او به معاونت دادیم که او نیز پیامبری بود (۵۳)

و در آن کتاب اسمعیل را یاد کن که او درست وعده و پیامبری فرستاده بود (۵۴) و کسان خود را به نماز و زکوة امر میکرد و نزد پروردگارش پسندیده بود (۵۵)

و در آن کتاب ادریس را یاد کن که صدیقی پیامبر بود (۵۶) و او را بلند مرتبه گردانیم (۵۷)

آنها کسانی بودند که خداوند از میان پیامبران، از فرزندان آدم، و از کسانی که همراه نوح حمل کردیم، و از فرزندان ابراهیم، و یعقوب، و از کسانی که هدایت کردیم و برگزیدیم، نعمتشان داده بود و وقتی که آیات خداوند رحمان بر آنها خوانده میشد گریه کنان به سجده می افتادند (۵۸)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را میرفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و برکت عطا فرمود.
درب: کسانی که در مسیر ناصحیح هستند میتوانند مسیر خود را اصلاح کنند.

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا ﴿٥٩﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ﴿٦١﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

ای پیامبر! پس از آن پیامبران کسانی جایگزین آنها شدند که نماز را ضایع کردند و از شهوات پیروی نمودند و بزودی دچار گمراهی خود ساخته میشوند (۵۹) مگر آنانکه توبه نموده و ایمان آورده و عمل صالح کنند که آنان داخل بهشت شده و هیچ ظلمی نمی بینند (۶۰)

بهشتهای جاودان که خدای رحمان از غیب به بندگانش وعده داده، و البته وعده اش حتماً عمل خواهد شد (۶۱) بهشت هایی که در آن سخن بیهوده ای نمی شنوند مگر سلامی و در آن رزقشان را صبحگاهان و شبانگاهان خواهند داشت (۶۲) این بهشتی است که به بندگانمان به ارث میدهیم، به کسانی که تقوا دار باشند (۶۳)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را میرفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و برکت عطا فرمود.
درب: مسیر صحیح، عبادت پروردگار و دوری از عبادت غیر اوست.

وَمَا تَنْتَزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾
 رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

سخن فرشتگان هم که مشرکان مدعی الوهیت برخی از آنها هستند این است که ما فرشتگان جز به امر پروردگار نازل نمیشویم. آینده و گذشته ما و هر چه بین آنهاست از اوست و پروردگار فراموشکار نیست (۶۴) همان پروردگار آسمانها و زمین و آنچه که بین آنهاست،

پس، ای پیامبر! همو را عبادت کن و بر عبادتش پایداری ورز . آیا برای او همتائی میشناسی؟ (۶۵)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را میرفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و برکت عطا فرمود.
 درب: کسانی که مسیر ناصحیح را برگزیدند چنین سرانجامی دارند.

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ أَإِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾ أَوْ لَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ
 وَلَمْ يَكْ شَيْئًا ﴿٦٧﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّكَ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّكَ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾ ثُمَّ
 لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾ ثُمَّ لَنَخْنُقَ أَعْلَمَ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا
 صِلِيًّا ﴿٧٠﴾ وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧١﴾ ثُمَّ لَنَنْجِيَ الَّذِينَ الَّذِينَ اتَّقَوْا
 وَنُذِرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾ وَإِذَا تَتَلَّىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا
 أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَانًا وَرِثِيًّا
 ﴿٧٤﴾

انسان میگوید آیا وقتیکه مردم بزودی به حالت زنده بیرون خواهیم شد؟ (۶۶) آیا انسان توجه ندارد که ما او را قبلاً آفریدیم و چیزی نبود؟ (۶۷) پس قسم به پروردگارت که آنها و شیاطین را حتماً گرد آورده و پیرامون جهنم به زانو در خواهیم آورد (۶۸) آنگاه از هر گروهی کسانی را که نسبت به خداوند بیشترین جسارت را داشته اند جدا خواهیم کرد (۶۹) آنگاه خودمان بهتر میدانیم چه کسی به افتادن در آن سزاوارتر است (۷۰)

هیچیک از شما نیست مگر آنکه نزدیک آن خواهد شد که این امر بر پروردگارت
 قضای حتمی است (۷۱)
 سپس تقوادران را نجات میدهیم و ظالمان را به زانو درآورده و در آن وامیگذاریم
 (۷۲)

هنگامی که آیات روشنگر ما را بر آنان بخوانند، کافران به مومنان میگویند کدام یک
 از دو گروه جایگاهی بهتر و محفل نیکوتر دارد؟ (۷۳)
 و چه فراوان از پیشینیان آنها که هلاک کردیم که خوش ساز و برگ تر و با شکوهرتر
 از این مشرکان مخالف تو بودند (۷۴)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را میرفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و
 برکت عطا فرمود.
 درب: ای پیامبر! به کسانی که به مسیر غلط رفتند چنین بگو.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ
 فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضْعَفُ جُندًا ﴿٧٥﴾ وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَاتُ
 الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾

بگو هر که در گمراهی باشد خداوند رحمان به او مهلتی میدهد تا اینکه آنچه را به
 او هشدار میدهد، خواه عذاب دنیوی یا قیامت باشد، ببیند. در آنصورت خواهد
 دانست کدامشان بد مکان تر و کم نیروترند (۷۵)
 و خداوند هدایتِ هدایت یافتگان را زیاد می کند و اعمال صالح ماندگار، نزد
 پروردگارت بهتر، و نتیجه اش هم نیکوتر است (۷۶)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را میرفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و
 برکت عطا فرمود.
 درب: نکوهش و تحلیل و هشدار به کسانی که مسیر غلط را برگزیدند.

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾ أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾ كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَعُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾ وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِّيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾ كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تُوْزَعُهُمْ أَزًّا ﴿٨٣﴾ فَلَا تَعْمَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَّا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا ﴿٨٤﴾ يَوْمَ نُخْشِرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَقَدْ أَرَّأَهُمْ ﴿٨٥﴾ وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرِثًا ﴿٨٦﴾ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾ تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾ أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾ لَقَدْ أَخَصَّاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

ای پیامبر! نظرت چیست راجع به کسی که به آیاتمان کفر میورزد و میگوید البته مال و اولاد خواهیم یافت؟ (۷۷) آیا برغیب مطلع شده یا از خداوند رحمان تعهدی گرفته است؟ (۷۸) نه! بزودی آنچه را که میگوید مینویسیم و بر عذاب او سخت می افزائیم (۷۹) و آنچه را میگوید به ما میرسد و به تنهایی نزد ما میآید (۸۰)

و بجز خدا، خدایانی برگرفتند که مثلاً مایه عزتشان شود (۸۱) نه. بزودی همان معبودان نسبت به عبادت آنها منکر خواهند شد و ضد آنها خواهند بود (۸۲) آیا ندیدی که شیاطین را بر کافران فرستادیم تا از راه بدرشان کنند؟ (۸۳) پس، ای پیامبر! درباره آنان عجله مکن که حساب کارشان را داریم (۸۴)

روزی که تقواداران را با احترام بسوی خداوند محشور کنیم (۸۵) و مجرمان را بسوی جهنم با تشنگی برانیم (۸۶) شفاعتی هم نخواهند داشت مگر اینکه آن شفیع از خدای رحمان اجازه ای داشته باشد (۸۷)

گفتند خداوند رحمان فرزندی برگرفته (۸۸) حقا چیز بدی پیش آورده اند (۸۹) نزدیک است آسمانها از بدی آن قولِ باطل بپاشد و زمین بشکافد و کوهها خرد شده و فرو ریزند (۹۰) از آن رو که برای خداوند رحمان فرزندی ادعا کرده اند (۹۱) و خداوند را سزا نیست که فرزندی برگیرد (۹۲) جز این نیست تمام کسانی که در آسمانها و زمین هستند به بندگی به درگاه خداوند می آیند (۹۳) و البته بر آنها احاطه داشته و حساب همگی شان را دارد (۹۴) و همه آنها روز قیامت به تنهایی بسوی او خواهند آمد (۹۵)

درس: پیامبران و صالحان مسیر صحیح را میرفتند و خداوند نیز در همین جهان به آنها لطف و برکت عطا فرمود.
درب: ای پیامبر به گروه اول مژده، و به گروه دوم هشدار ده.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾ فَإِنَّمَا يَسَّرْنَا بِلِسَانِكَ لَنُبَيِّنَ
بِهِ الْمُتَّقِينَ وَنُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَّدَا ﴿٩٧﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّن قَرْنٍ هَلْ يُحْسِنُ مِنْهُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَوْ
تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾

آنانکه ایمان آورده و عمل صالح کنند بزودی خداوند مهرشان را در دلها جای خواهد داد (۹۶)

ای پیامبر! جز این نیست که ما قرآن را به زبانت آسان کرده ایم که بوسیله آن مومنان را مژده و خیره سران را هشدار دهی (۹۷) و چه بسیار اقوامی را که قبل از آنان هلاک کرده ایم. آیا هیچیک از آنان را می یابی و یا صدائی از آنان میشنوی؟ (۹۸)

سوره یوسف

درس: لطف و توجه خاص خداوند با مومنان با تقوا همراه است و سبب نجاتشان از مشکلات و مایه موفقیتشان می شود.
درب: این قصه ای که میخوانید کاملا حقیقت دارد.

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾
 الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الف. ل. ر.

این آیات آن کتاب آشکار است (۱)

ای پیامبر! آنرا خواندنیی به زبان روشن نازل کردیم شاید تعقل کنی (۲) با این قران که به تو وحی کردیم بهترین قصه ها را برای تو میگوئیم و گرچه قبل از آن از بی خبران بودی (۳)

درس: لطف و توجه خاص خداوند با مومنان با تقوا همراه است و سبب نجاتشان از مشکلات و مایه موفقیتشان می شود.
 درب: (= درس)

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾ قَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَفْضُضْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٥﴾ وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِّلْمُتَنَبِّئِينَ ﴿٧﴾ إِذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٨﴾ اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ امْكُرُواهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهَ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾ قَالَ قَاتِلْهُ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَةِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ﴿١١﴾ أَرْسَلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾ قَالَ إِنِّي لَخِزْرَانِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذَا حَاسِرُونَ ﴿١٤﴾ فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَةِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾ وَجَاوَزُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَانْكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ وَجَاوَزُوا

عَلَى قَمِيصِهِ يَدَمٌ كَذِبٌ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا غَلَامٌ وَأَسْرُوهُ بَضَاعَةٌ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَرُّهُ بِشَمَنِ نَجَسٍ ذَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾ وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾ وَزَادْنَاهُ فِي يَتِيمَتِهِمَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَقَتِ الْأَبْوَابُ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفُلْأَسَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَى الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾ قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٦﴾ وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٧﴾ فَلَمَّا رَأَى قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾ فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكًا وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتْ أَخْرِجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾ قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَكِنَّ لَّيْلًا يُفَعَّلُ مَا أَمَرُهُ لَيْسَ جَنَّتْ وَلَيْكُونَا مِنَ الصَّاعِرِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ بِمَا يُدْعَوْنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ بَدَأْ لَهُمْ مِن بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لَيْسَ جَنَّتْ حَتَّى حِينٍ ﴿٣٥﴾ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٌ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أُحْمَلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِينَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَنَازِعُكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُزْقَانِهِ إِلَّا نَبَأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكَمَا بِمَا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾ وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ يَا صَاحِبِي السِّجْنِ أَلَّا يَأْتِيَنَّكَ مُتَتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْثَى وَآبَاءُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ يَا صَاحِبِي

السَّحْنِ أَمَا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ فَضَيَّ الْأَمْرُ
الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَاهُ الشَّيْطَانُ
ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السَّحْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَىٰ سِنْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ
سِنْعٌ عِجَافٌ وَسِنْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِن كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا
تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾ وَقَالَ الَّذِي نَجَا
مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أَمَةٍ أَنَا أَنْتُمُكُم بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سِنْعِ
بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سِنْعٌ عِجَافٌ وَسِنْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَّعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ
لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالَ تَزْرَعُونَ سِنْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرَوْهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا
تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سِنْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلُ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تُخْصِنُونَ
﴿٤٨﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْرِضُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ انْتُونِي
بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النَّسُوءِ الَّذِي قَطَعْتَ أَيَدَيْهُنَّ إِنَّ رَبِّي
بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾ قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاودْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ فُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا
عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَةُ الْعَزِيزِ الْآنَ خَصَصْتُ الْحَقَّ أَنَا رَاودْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ
﴿٥١﴾ ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٢﴾ وَمَا أَبْرَأُ
نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٣﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ انْتُونِي
بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾ قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ
خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾ وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ
نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَن نَّشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَأَلَّجَّرَ الْآخِرَةَ خَيْرَ لِّلَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾ وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَمَّا
خَبَّرَهُمْ بِجَاهِزِهِمْ قَالَ انْتُونِي بِأَخٍ لَّكُمْ مِّنْ أَبِيكُمْ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ
﴿٥٩﴾ فَإِن لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾ قَالُوا سَوْرَاوُدُ عَنْهُ آيَاهُ وَإِنَّا
لِفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾ وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾ فَلَمَّا رَجِعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَنًا
نَحْتَلُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِطُونَ ﴿٦٣﴾ قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمَنْتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللَّهُ
خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ زُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا
يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا زُدَّتْ إِلَيْنَا وَغَيَّرَ أَهْلُنَا وَحَفِظَ آخَنًا وَنَزَدَا كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ
يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾ قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُتَوْتُوا مُوثِقًا مِّنَ اللَّهِ تَلَاتِنُنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يَخَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا
آتَوْهُ مُوثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ
وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ

فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَدُو عَلِيمٌ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ النَّاسَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ آوَى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَيْتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾ قَالُوا وَأَقْبِلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَقْدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾ قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾ قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلِ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَطَّالِمُونَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا اسْتِأْذِنُوا مِنْهُ خَلَسُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمَنْ قَبْلَ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾ ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾ وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَى عَلَى يُوسُفَ وَإِبْصَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَأُ تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾ يَا بَنِي إِدْهَبُوا فَتَحَسَّنُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَبْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَبْأَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَّا الصُّرْ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾ قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾ قَالُوا إِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾ قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾ قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾ اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا فَصَلَ الْعَبْرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تَفْقَدُونِ ﴿٩٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾ فَلَمَّا أَنْ جَاءَ

الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَى وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾
 قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ
 الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ آوَى إِلَيْهِ أَبْوِيهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ
 آمِينَ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ أَبْوِيهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبْتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ
 قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ
 الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ قَدْ
 آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا
 وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
 لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾
 وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

ای پیامبر! آن هنگام را به یاد آر که یوسف به پدرش گفت پدر جان در خواب دیدم
 یازده ستاره و خورشید و ماه مرا سجده میکردند (۴) گفت پسرکم خوابت را برای
 برادرانت تعریف مکن که حيله بزرگی برایت خواهند کرد زیرا که شیطان دشمن
 آشکار انسان است (۵) چنین است که پروردگارت تو را برمیگزیند و از علم معنی
 کردن خوابها به تو خواهد آموخت و نعمتش را بر تو و بر خاندان یعقوب تمام خواهد
 کرد چنانکه آنرا قبلا بر پدران ابراهیم و اسحق نیز تمام کرده، که پروردگارت دانای
 فرزانه است (۶) البته درباره یوسف و برادرانش برای پرسشگران آیاتی است (۷)

هنگامی که برادران یوسف در بین خویش میگفتند یوسف و برادرش نزد پدرمان
 محبوب ترند در حالیکه ما جوانانی نیرومند و همدست هستیم، البته پدرمان
 در گمراهی آشکار است (۸) تا اینکه بالاخره به اجماع رسیدند که: یوسف را بکشید
 یا در زمینی دور دست ببندازید تا توجه پدرتان مخصوص شما باشد و پس از آن
 اشخاصی شایسته شوید (۹) از آن میان یکی گفت یوسف را نکشید بلکه او را در قعر
 چاهی بيفکنید تا بعضی از کاروانیان او را بیابند، اگر حتماً کننده آن کار هستید
 (۱۰) با چنین تصمیمی نزد پدرشان آمدند و گفتند پدرجان چه ات هست که ما را

در مورد یوسف امین نمیشماری در حالیکه خیر خواهش هستیم؟ (۱۱) فردا با ما بفرستش بگردد و بازی کند و ما بخوبی حفظش خواهیم کرد (۱۲) گفت اگر ببریدش غمگین میشوم و میتروم گرگ بخوردش و شما هم غافل باشید (۱۳) گفتند با وجودیکه جوانانی نیرومند هستیم، اگر گرگ بخوردش که ما زیانکار خواهیم بود (۱۴) بالاخره پدرشان تسلیم شد و یوسف را به آنان واگذاشت و آنگاه که بردندش و نظرشان را یکی کرده بودند که در قعر چاهی قرارش دهند به یوسف وحی کردیم که نگران مباش و حتماً روزی خبر این کارشان را به آنان خواهی داد و البته آنها اینک که دارند چنین میکنند شعورشان به جا نیست (۱۵) آنها بالاخره کارشان را کردند و شب هنگام نزد پدرشان آمدند و گریه میکردند (۱۶) گفتند پدر جان رفتیم و مشغول مسابقه شدیم و یوسف را نزد چیزهایمان گذاشته بودیم که گرگ خوردش و البته تو که باور نمی کنی حتی اگر هم راست بگوییم (۱۷) و پیراهنش را با خونی دروغین آوردند. گفت نه بلکه نفس تان کاری را برایتان آراست، و صبر زیباست، و از خداوند باید در مورد آنچه که وصف می کنید یاری خواست (۱۸)

و کاروانی آمد و آبیارشان را فرستادند و او دلوش را انداخت گفت مزدگانی ام دهید که این پسرکی است و کاروانیان او را بطور پنهانی مایه منفعتی قرار دادند و خداوند به کارشان دانا بود (۱۹) و او را به بهائی ناچیز فروختند و درباره اش بی رغبت بودند (۲۰) و کسی که در مصر او را خرید به زنش گفت جایگاهش را گرمی دار، چه بسا فایده ای برایمان داشته باشد یا اینکه او را به فرزندی بگیریم، و چنین بود که یوسف را در آن سرزمین جای دادیم و از علم معنی کردن خوابها به او آموختیم و خداوند به کارش مسلط است ولی اکثر مردم نمیدانند (۲۱) و هنگامی که به رشد خویش رسید به او حکم و علم دادیم و نیکوکاران را چنین پاداش میدهیم (۲۲)

و آن زن که او در خانه اش بود به نزدش رفت و آمد میکرد و او را میخواست تا اینکه

درب ها را قفل کرد و گفت معطل چه هستی؟ یوسف گفت پناه بر خدا که پروردگار من است. اوست که جایگاهم را نیکو کرده، البته او کار ظالمان را درست در نمی آورد (۲۳) و آن زن آهنگ او کرد و او هم اگر دلایل پروردگارش را ندیده بود آهنگ او میکرد. چنین بود که بدی و اعمال زشت را از او دور کردیم که او از بندگان خالص ما بود (۲۴) و هر دو به طرف درب دویدند و آن زن پیراهنش را از پشت درید و شوهر آن زن را دم دریافتند. زن گفت سزای کسی که به اهل خانه ات خیال بد داشته باشد چیست مگر اینکه زندانی شود یا اینکه عذابی دردناک داشته باشد؟ (۲۵) یوسف گفت او درویر من رفت و آمد میکرد و مرا میخواست. و شاهی از نزدیکان آن زن گواهی داد که اگر پیراهنش از جلو پاره شده باشد زن راست میگوید و او دروغگوست (۲۶) و اگر پیراهنش از پشت پاره شده باشد زن دروغ میگوید و او راستگویان است (۲۷) و چون شوهر آن زن دید که پیراهنش از پشت پاره شده، گفت این از حيله شما زنهارست که حيله تان بزرگ است (۲۸) ای یوسف از این موضوع در گذر. و ای زن تو نیز آمرزش بخواه زیرا که خودت از خطا کاران بودی (۲۹) و زنانی در آن شهر که این موضوع را شنیده بودند گفتند زن آن مقام عالیمرتبه نزد جوان برده خویش رفت و آمد میکند و او را میخواهد حتما دوستی او فریفته اش کرده و ما او را در گمراهی آشکار می بینیم (۳۰) هنگامیکه آن زن توطئه شان را شنید بسوی آنها فرستاد و برای آنها بالش و پستی فراهم کرد و بدست هر یک از آنها کاردی داد و به یوسف گفت بر آنان بیرون درآی. اما هنگامیکه آنها او را دیدند بزرگش داشتند و از میوه ها دست کشیدند و گفتند: خداوند! این بشر نیست. این چیزی جز فرشته ای بزرگوار نیست! (۳۱) آن زن گفت این همان است که مرا برایش ملامت میکردید و من او را خواستم اما او خودداری کرد و اگر آنچه را فرمان میدهم نکند حتما زندانی خواهد شد و از سرافکنندگان خواهد گردید (۳۲) یوسف گفت پروردگارا! زندان نزد من خوشتر است از آنچه مرا به آن میخوانند و اگر توطئه شان را از من نگردانی به آنان متمایل میشوم و از جاهلان میگردم (۳۳)

و پروردگارش اجابتش کرد و توطئه آنها را از او دور نمود که همو شنوای داناست (۳۴) سپس؛ پس از اینکه نشانه هائی از رفتارهای او که مغایر عادات آن شهر بود از او دیدند، نظرشان عوض شد و تصمیم گرفتند تا مدتی زندانیش کنند (۳۵)

و همراه با او دو جوان هم در زندان داخل شدند. یکی از آنان گفت خود را به خواب می بینم که شراب میسازم و دیگری گفت خود را در خواب می بینم که بر سر خویش نان حمل میکنم که پرندگان از آن میخورند معنی آن را بما بگو که ما تو را از نیکوکاران می بینیم (۳۶) گفت غذایی که روزیتان است برایتان نمی آید مگر آنکه قبل از آن معنی آنرا به شما گفته باشم. این از چیزهائی است که پروردگارم به من آموخته زیرا که من دین قومی را که به خداوند ایمان ندارند و به آخرت نیز کافرند ترک کرده ام (۳۷) و پیرو دین پدرانم ابراهیم و اسحق و یعقوب شده ام. ما را نمیرسد که با خداوند چیزی را شریک کنیم. این از فضل خداوند بر ما و بر مردم است ولیکن اکثر مردم شکر نمی گزارند (۳۸) ای دو یار زندانیم، آیا پروردگاران متفرق بهتر است یا خداوند تکِ قدرتمند؟ (۳۹) شما در دین خویش چیزی را عبادت نمی کنید مگر نامهائی را که خودتان و پدرانتان نامگذاری کرده اید که خداوند دلیلی برای آن نامگذاریهای شما نفرستاده. هیچ حکمی درست نیست مگر اینکه از جانب خداوند باشد. فرمان داده که جز او را نپرستیم. این آن دین پایدار است ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۴۰) ای دو یار زندانیم، یکی از شما ساقی شراب اربابش خواهد شد و دیگری به دار کشیده میشود و پرندگان از سرش خواهند خورد. قضای چیزی که راجع به آن از من نظر خواستید رانده شده و حتمی است (۴۱) و به آنکه گمان میکرد نجات خواهد یافت گفت مرا نزد اربابت یاد کن اما شیطان او را به فراموشی انداخت که نزد اربابش یادش کند پس چند سالی در زندان ماند (۴۲)

پس از آن سالها، روزی پادشاه گفت من در خواب می بینم که هفت گاو چاق را

هفت گاو لاغر میخوردند و نیز هفت خوشه سبز و هفت خوشه خشک می بینم. ای بزرگان! خوابم را معنی کنید اگر تعبیر خواب بلدید (۴۳) گفتند خواب تو مخلوطی از چیزهای پراکنده و چیزهای خوشایند است و علم تعبیر چیزهای خوشایند را نداریم (۴۴) و یکی از آن دو نفر که نجات یافته بود ناگهان پس از آن مدت یوسف به یادش آمد و و گفت من خبر معنی آنرا به شما میدهم، مرا نزد یوسف بفرستید (۴۵) ای یوسف! ای بسیار راستگو! برایمان هفت گاو چاقی را که هفت گاو لاغر میخورندشان و هفت خوشه سبز و خوشه های خشک دیگر را معنی کن. تا بسوی آن مردم برگردم و تا آنان بدانند (۴۶) گفت هفت سال پشت سر هم بکارید و آنچه را که درو کرده اید در همان خوشه اش واگذارید مگر اندکی را که میخورید (۴۷) آنگاه پس از آن، هفت سال سخت می آید که آنچه را که برای آن سال ها از پیش قرار داده اید میخورید مگر اندکی را که محفوظ میدارید (۴۸) آنگاه پس از آن، سالی می آید که مردم فریادرسی میشوند و فراوانی میشود و در آن زمان مردم در حال رفاه شیره میوه ها و روغن میگیرند (۴۹) و پادشاه گفت او را نزد من بیاورید. و هنگامی که آن فرستاده نزدش آمد گفت بسوی اربابت برگرد و از او بپرس قضیه زنانی که دستهایشان را پس از دیدن من از کاری که به آن مشغول بودند بازداشته بودند چه بوده که پروردگارم نسبت به توطئه آنها داناست (۵۰) پادشاه زنان را احضار کرد و گفت موضوع شما هنگامی که دور و بر یوسف میگذشتید و او را می خواستید چه بوده؟ گفتند: خدا منزه است. ما هیچ چیز بدی علیه او سراغ نداریم. زن آن مقام عالیمرتبه گفت اینک حق جلوه گر شد. من بودم که دور و بر او می گشتم و او را می خواستم و او از راستگویان است (۵۱) یوسف پس از معلوم شدن حقیقت گفت این برای آن است که شوهر آن زن بداند که مخفیانه خیانتی نکردم و خداوند توطئه خائنان را پیش نمی برد (۵۲) و البته خویش را تبرئه نمی کنم، زیرا که نفس به بدی فرمان میدهد، مگر که خداوند رحم کند و از بدی باز دارد که پروردگارم آمرزگار مهربان است (۵۳)

و پادشاه گفت او را نزد من بیاورید تا او را مخصوص خویش کنم، پس هنگامیکه با او گفتگو کرد، گفت تو امروز نزد ما صاحب اختیار و امینی (۵۴) گفت مرا مسئول انبارهای زمین قرارده که نگهداری دانا هستم (۵۵) و چنین بود که یوسف را در زمین اختیار دادیم که هر جا که میخواست قرارمیگرفت. رحمت خویش را به هر کس بخواهیم میرسانیم و پاداش نیکوکاران را از بین نمی بریم (۵۶) و پاداش آخرت برای کسانی که ایمان آورده و تقوا پیشه کرده باشند بهتر است (۵۷) پس از مدتی آن خشکسالی طولانی سر رسید و برادران یوسف آمدند و بر او وارد شدند و او آنها را شناخت و آنها او را نشناختند (۵۸) و وقتی که آنها را با بارهایشان تجهیز کرد گفت آن برادران را از نزد پدرتان به نزد من بیاورید. آیا نمی بینید که پیمانه را کامل میدهم و بهترین میزنیم؟ (۵۹) اگر او را برایم بیاورید پیمانه ای نزد من نخواهید داشت و نزدیکم نخواهید شد (۶۰) گفتند بزودی او را از پدرمان خواهیم ستاند و ما کننده این کاریم (۶۱) یوسف به جوانان زیر دست خویش گفت کالاهایی را که برای خرید آذوقه با خویش آورده بودند در بارهایشان بگذارید شاید وقتی به سوی خانواده شان برگردند بشناسندش و شاید بازگردند (۶۲) و هنگامیکه بسوی پدرشان بازگشتند گفتند پدر جان پیمانه را از ما دریغ داشتند پس برادرمان را با ما بفرست تا پیمانه بگیریم و ما نگهدارش خواهیم بود (۶۳) گفت آیا درباره او به شما اعتماد کنم؟ همانطور که نسبت به برادرش اعتماد کردم؟ البته خداوند بهترین نگهدارست و همو مهربان ترین مهربانان است (۶۴) و هنگامیکه کالایشان را گشودند و دیدند سرمایه شان بسویشان برگشته، گفتند پدر جان چه میخواهیم؟ این سرمایه مان است که بسوی ما برگشته و خانواده مان را غذا میدهیم و برادرمان را هم حفظ می کنیم و پیمانه بزرگتری هم دریافت خواهیم کرد. این پیمانه کوچک است (۶۵) گفت هرگز او را با شما نخواهم فرستاد مگر اینکه وثیقه ای خدائی به من بدهید که او را باز خواهید گرداند مگر اینکه مطلب از احاطه شما خارج باشد. پس وقتی که وثیقه شان

را دادند گفت خداوند بر آنچه میگوییم نگهبان است (۶۶) و گفت ای پسرانم از یک درب وارد نشوید بلکه از درهای مختلف وارد شوید و من نمیتوانم درباره خدا مشکلی از شما چاره کنم. جز این نیست که حکم جز از ناحیه خداوند نیست. بر او توکل میکنم و هر توکل کننده ای نیز باید بر او توکل کند (۶۷) و هنگامیکه آنطور که پدرشان گفته بود داخل شدند، که البته مشکلی را از آنها در مقابل خداوند چاره نمیکرد مگر اینکه حاجتی را در دل یعقوب برمی آورد، و البته یعقوب با علموی آشنا بود و بر مبنای آن، آن توصیه را به فرزندان خویش کرده بود، زیرا که او از برخی از علموی که ما تعلیمش داده بودیم برخوردار بود، ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۶۸)

و هنگامیکه بر یوسف داخل شدند، برادرش را نزد خویش جای داد و گفت من برادرت هستم پس درباره آنچه می بینی ناراحت نشو (۶۹) و هنگامیکه یوسف دستور داد آنها را با کالاهایشان تجهیز کنند جام شاه را در بار برادرش قرار داد سپس اعلام کننده ای فریاد زد که ای کاروانیان شما دزد هستید (۷۰) آنها برگشتند و به ماموران گفتند دنبال چه میگردید (۷۱) گفتند جام پادشاه را جستجو می کنیم و هر کس که آنرا بیاورد بار شتری خواهد داشت و ما ضامن آنیم (۷۲) گفتند بخدا میدانید که ما برای فساد در زمین نیامده ایم و ما سارق نیستیم (۷۳) گفتند اگر دروغ گفته باشید سزایش چیست (۷۴) گفتند سزایش این است که هر کس که آن دربارش پیدا شد خودش سزایش است. ما ظالمان را چنین مجازات میکنیم (۷۵) پس در ابتدا بار آنها را گشتند سپس بارهای برادر یوسف را و آن را از بار او بیرون کشیدند. چنین به یوسف راه نشان دادیم. او را نمیرسید که برادرش را طبق قانون پادشاه بگیرد مگر اینکه خدا بخواهد. درجه هر کس را که بخواهیم بالا میبریم و بالاتر از هر دانائی داناتری هست (۷۶) سایر برادران یوسف که خیلی ناراحت بودند گفتند اگر اودزدیده، تعجیبی ندارد زیرا برادری داشته که اوهم میدزدیده. پس یوسف این را در دل خویش پنهان داشت و به رویشان نیاورد و گفت بلکه شما بدترید و

خداوند نسبت به آنچه میگوئید داناتر است (۷۷) گفتند ای بزرگوار! او پدر پیری دارد. یکی از ما را جای او بگیر که ما تو را از نیکوکاران می بینیم (۷۸) گفت پناه بر خدا که ما کسی را غیر از آنکه متاع خویش را نزدش یافته ایم بازداشت کنیم که در آنصورت از ظالمان خواهیم بود (۷۹) پس هنگامیکه مأیوس شدند با هم خلوت کردند و راز میگفتند و بزرگترینشان گفت آیا نمیدانید که پدرتان از شما وثیقه ای خدائی گرفته و قبلا هم درباره یوسف چه تفریطی کردید؟ من از این سرزمین خارج نخواهم شد مگر اینکه پدرم اجازه ام دهد یا خدا درباره ام حکم کند و همو بهترین حاکمان است (۸۰) سوی پدرتان باز گردید و بگوئید پدرجان! پسر ت سرقت کرده و ما جز به آنچه میدانستیم گواهی ندادیم و از غیب نیز آگاه نیستیم (۸۱) از آن شهری که در آن بودیم تحقیق کن و نیز از کاروانی که با آنان آمدیم و ما راست میگوئیم (۸۲) گفت بله، نفس تان برایتان چیزی را آراسته. و صبر زیباست. چه بسا که خداوند همگی آنها را بسویم بیاورد که او خودش دانای پر حکمت است (۸۳) و از آنها روی گرداند و گفت ای افسوس بر یوسف و از شدت اندوه چشمهایش نابینا شد و خشم خود را فرو میخورد (۸۴) گفتند بخدا آنقدر یاد یوسف می کنی که سخت بیمار شوی یا به هلاکت بیفتی (۸۵) گفت جز این نیست که شکایت غم و اندوه خویش را فقط به خدا می برم و از خدا چیزی میدانم که شما نمیدانید (۸۶) ای فرزندانم بروید و یوسف و برادرش را جستجو کنید و از لطف خدا مأیوس نباشید که جز کافران از لطف او مأیوس نمیشوند (۸۷)

پس هنگامیکه آنان دگر باره بر یوسف داخل شدند، گفتند ای بزرگوار به ما و خانواده مان ناراحتی رسیده و با سرمایه ای ناچیز آمده ایم پس پیمانه کامل به ما بده و بر ما تصدق کن که خداوند تصدق کنان را پاداش میدهد (۸۸) گفت آیا دانستید با یوسف و برادرش چه کردید آن هنگام که جاهل بودید؟ (۸۹) گفتند آیا تو خودت حتما همان یوسفی؟! گفت من یوسفم و این هم برادرم است. البته که خداوند بر ما منت

گذاشت زیرا که هر کس که تقوا و صبر پیشه کند خداوند نیز پاداش نیکوکاران را ضایع نخواهد گذاشت (۹۰) گفتند به خدا که خودش تو را از بین ما برگزیده و ما البته خطا کار بوده ایم (۹۱) گفت امروز هنگام رسیدگی به کارتان نیست خداوند می بخشدتان و همو مهربانترین است (۹۲) با این پیراهنم بروید و آنرا بر صورت پدرم ببندازید بینا خواهد شد و آنگاه تمام خانواده تان را دسته جمعی بسویم بیاورید (۹۳) و هنگامیکه آن کاروان راه افتاد پدرشان گفت من بوی یوسف را احساس می کنم اگر مرا کم خرد نشمارید (۹۴) گفتند به خدا که در همان گمراهی سابق هستی (۹۵) اما هنگامیکه مژده دهنده آمد و آنرا بر صورتش انداخت بینا گشت و گفت آیا به شما نگفتم که از خدا چیزهائی میدانم که شما نمیدانید (۹۶) گفتند ای پدر برای گناهان استغفار کن که ما خطاکار بودیم (۹۷) گفت بزودی از پروردگارم برایتان استغفار خواهم کرد که او آمرزگار مهربان است (۹۸)

پس هنگامیکه بر یوسف وارد شدند والدینش را به نزد خویش جای داد و گفت داخل مصر شوید و به خواست خدا در ایمنی باشید (۹۹) و والدین خویش را بر تخت نشاند و آنها به سجده افتادند و او گفت پدرم، این معنی آن خواب قبلی من است که پروردگارم آنرا راست درآورد و البته به من وقتی از زندان نجاتم داد و شما را از بیابان نزدم آورد، پس از آنکه شیطان بین من و برادرانم را بهم زده بود احسان کرد، البته پروردگارم درباره آنچه بخواهد دقیق است که او دانای پر حکمت است (۱۰۰) پروردگار! چیزی از پادشاهی بمن دادی و چیزی از معنی کردن خوابها بمن آموختی. ای خالق آسمانها و زمین! تو در دنیا و آخرت سرپرستم هستی مرا تسلیم حق بمیران و با صالحان همراه کن (۱۰۱)

این از خبرهای غیبی است که بسویت وحی کردیم. تو درآن هنگام که درباره کارشان هم رأی شده بودند و حيله میکردند نزدشان نبودى (۱۰۲) و اکثر مردم

ایمان نمی آورند حتی اگر خیلی هم دلت بخواهد (۱۰۳) تو درباره آن رسالت مزدی از آنها نمیخواهی. آن جز پندی برای جهانیان نیست (۱۰۴)

درس: لطف و توجه خاص خداوند با مومنان با تقوا همراه است و سبب نجاتشان از مشکلات و موفقیتشان می‌شود.
درب: ای پیامبر! قوم تو نیز مانند گذشتگان تکذیب میکنند، اما تو نیز (مانند یوسف) موفق خواهی شد.

وَكَاتِنَ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمْزُونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُفِخَ مِنْ نَشَاءٍ وَلَا يَرُدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾ لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ خَدِيدًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

ای پیامبر! چه بسا نشانه هائی در آسمانها و زمین هست که اینان بر آن میگذرند و از آن روگردانند (۱۰۵) و اکثرشان به خدا ایمان نمی آورند و مشرکند (۱۰۶)
آیا ایمن هستند که فراگیرنده ای از عذاب خدا بسویشان بیاید یا قیامت ناگهان بر آنها درآید؟ (۱۰۷)

به اینان بگو این راه من است: از روی بصیرت خودم و پیروانم را بسوی خداوند دعوت می کنم و خداوند منزّه است و من از مشرکان نیستم (۱۰۸)
و قبل از تو نیز پیامبرانی را که فرستادیم، که مردانی از اهالی شهرها بودند که به آنها وحی مینمودیم، آیا در زمین نمیگردند تا ببینند عاقبت پیشینیان چگونه بود؟ و اینکه خانه آخرت برای کسانی که باتقوا باشند بهتر است، آیا در این دو موضوع تعقل نمی کنند؟ (۱۰۹)

ای پیامبر! پیامبران سابق هم همین مشکلات تو را داشتند، تا اینکه از ایمان آوری مردم مأیوس میشدند و آن مردم هم گمان میکردند که به آنها دروغ گفته شده، تا اینکه یاری ما ناگهان میرسید، و هر کس که لیاقت داشت نجات می یافت و عذاب ما از گنهکاران برطرف نمی گردید (۱۱۰)

البته در قصه های آنها عبرتی برای خردمندان است. سخنی که افترا باشد نیست. لیکن این قرآن تصدیق چیزی است که قبل از خودش بوده و تشریح و تفصیل همه چیز لازم برای هدایت است، و هدایت و رحمتی است برای قومی که ایمان می آورند (۱۱۱)

سوره حجر

درس: ای پیامبر! لطف خداوندی در دنیا و آخرت شامل تو و پیامبران میشود و قبول القائنات شیطانی آدمی را از دایره این لطف خارج می کند.
درب: کافران، با رفتار غیر مسئولانه خویش، خود را از دایره لطف الهی خارج می کنند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ﴿١﴾ رُبَّمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾ ذَرَهُمْ
يَاْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهَيْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَّعْلُومٌ
﴿٤﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٥﴾ وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نَزَّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ
لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾ لَوْ مَا تَأْتِيَنَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾ مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ
وَمَا كَانُوا إِذَا مُنْظَرِينَ ﴿٨﴾ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي
شَيْعِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾ كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي
قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾ وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا
مِنَ السَّمَاءِ فَطَلَوْا فِيهِ يَعرْجُونَ ﴿١٤﴾ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ
﴿١٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الف. لام. ر.

این آیات، آیاتی از آن کتاب آسمانی است، و خواندنیی روشنگر است (۱)

ای پیامبر! چه بسا سران کافران دوست میدارند که کاش مسلمان میبودند (۲)
بگذار بخورند و کامروائی کنند و آرزوها سرگرمشان کند و زود باشد که بدانند (۳)

و ما هیچ شهری را هلاک نکردیم مگر اینکه کتابی معلوم داشت (۴) و سرآمد هیچ
مردمی نه جلو و نه به تأخیر می افتد (۵)

ای پیامبر! اینان به تو میگویند ای کسی که مدعی هستی که آن پند بر او فرستاده
میشود تو حتما دیوانه ای (۶) اگر راست میگویی پس چرا ملائکه را برایمان
نیاموردی؟ (۷) در جوابشان بگو ملائکه را جز به حق نازل نمی کنیم و در آنصورت
مهلتی نمی یابید (۸)

البته ما خودمان آن قرآن را فرستادیم و خودمان هم نگهدارش خواهیم بود (۹) و
البته قبل از تو نیز در میان مردم گذشته رسولانی فرستادیم (۱۰) و هیچ رسولی
بسویشان نیامد مگر اینکه مسخره اش میکردند (۱۱) در دلهای مجرمان چنین راه
یافته (۱۲) که به آن حقایق ایمان نیاورند و البته روش اقوام پیشین نیز چنین بوده
است (۱۳) و اگر دری از آسمان هم برایشان باز میکردیم و از آن دائما بالا میرفتند
(۱۴) باز هم میگفتند جز این نیست که چشمهایمان خطا می بیند و بلکه جادو شده
ایم (۱۵)

درس: ای پیامبر! لطف خداوندی دردنیای و آخرت شامل تو و پیامبران میشود و قبول القائنات شیطانی
آدمی را از دایره این لطف خارج می کند.
درب: نمونه هایی از الطاف الهی که شامل همگان میشود.

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَرَبَّيْنَاهَا لِلنَّاطِرِينَ ﴿١٦﴾ وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾

إِلَّا مَنْ اسْتَرْقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَا فِيهَا رِوَاسِي وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ﴿٢٠﴾ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾ وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٢﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يُخْشِرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

البته در آسمان برج هائی قرار دادیم و آنرا برای بینندگان تزئین کردیم (۱۶) و از هر شیطان رانده شده ای محفوظش نمودیم (۱۷) و اگر موجودی خیال استراق سمعی کند شهابی فروزان در پی او می افتد (۱۸) و زمین را گستراندیم و در آن لنگرهائی قرار دادیم و از هر چیزی موزون در آن رویاندیم (۱۹) و در آن برایتان روزی هائی قرار دادیم و نیز برای موجودات دیگری که روزی شان بر عهده ما است (۲۰) و هیچ چیزی نیست مگر اینکه نزد ما گنجینه هائی از آن است و ما البته جز به اندازه ای معلوم نازل نمی کنیم (۲۱) و بادها را بارور کننده میفرستیم و از آسمان آبی نازل و شما را با آن سیراب می نمائیم در حالیکه شما نسبت به خزانه آنها اختیاری ندارید (۲۲) و ما البته خودمان زنده میکنیم و میمیرانیم و خودمان وارثانیم (۲۳) و البته، هم پیشینیان شما را می شناسیم و هم پسینیان تان را (۲۴) و پروردگار آنها را گرد می آورد که او دانا و حکیم است (۲۵)

درس: ای پیامبر! لطف خداوندی در دنیا و آخرت شامل تو و پیامبران میشود و قبول القائنات شیطانی آدمی را از دایره این لطف خارج می کند.
درب: شیطان و تشریح فرایند گول زدن انسان.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾ وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٢٩﴾ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لِشَيْءٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى

يَوْمَ يُنْعَتُونَ ﴿٣٦﴾ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

و انسان را از گلی خشکیده از گلی سیاه متعفن آفریدیم (۲۶) و جن را هم قبلا از آتشباد آفریده بودیم (۲۷) و هنگامیکه پروردگار به ملائکه گفت که من آفریدگار بشری از گلی خشکیده از گلی سیاه میباشم، (۲۸) و پس از اینکه او را ساخته و پرداخته کردم و از روح خویش در او دمیدم برایش به سجده افتید (۲۹) و ملائکه همگی سجده کردند (۳۰) مگر ابلیس که سرپیچید که از ساجدان باشد (۳۱) خداوند او را گفت ای ابلیس چه ات شده که از ساجدان نیستی؟ (۳۲) گفت من سجده کننده کسی نیستم که او را از گلی خشک از گلی سیاه آفریده ای (۳۳) گفت پس، از آن موقعیت خارج شو که تو رانده شده ای (۳۴) و البته تا روز قیامت بر تو لعنت خواهد بود (۳۵) گفت پروردگارا مرا تا روزی که برانگیخته می شوند مهلت ده (۳۶) گفت تو از مهلت یافتگانی (۳۷) تا روزی که وقت آن نزد ما معلوم است (۳۸) گفت پروردگارا به سبب آن گمراهی که برایم روا داشته ای در روی زمین برای آنان چیزهایی را زینت خواهم داد و همگیشان را گمراه خواهم کرد (۳۹) مگر بندگان خالص شده ات را (۴۰) پروردگار گفت همین راهی است مستقیم که بر عهده من است (۴۱) البته درباره بندگانم بدان که بر آنان تسلطی نداری، مگر کسانی از گمراه شدگان که پیرویت کنند (۴۲)

والبته جهنم وعده گاه همگی شان است (۴۳) هفت درب دارد و هر دری برای قسمتی از آنان است (۴۴)

درس: ای پیامبر! لطف خداوندی در دنیا و آخرت شامل تو و پیامبران میشود و قبول القائنات شیطانی آدمی را از دایره این لطف خارج می کند.
درب: نمونه ای از الطاف الهی که در آخرت شامل پیروان پیامبر می شود.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِينَ ﴿٤٦﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾ لَا يَسْتُهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرِجِينَ ﴿٤٨﴾ نَجَّى عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يُصَلُّوا عَلَى السَّاعَةِ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾

و تقواداران البته در بهشت ها و چشمه سارهای میباشند (۴۵) به آنان خطاب می شود با امنیت و سلامت داخل شوید (۴۶) و هر کینه ای را از دلهاشان میزدائیم. برادروار بر تختهای روبروی یکدیگر تکیه خواهند زد (۴۷) و در آن نه رنجی به آنان میرسد و نه از آن اخراج میشوند (۴۸) ای پیامبر! به بندگانم خبر ده که من البته خودم آن آمرزگار مهربان هستم (۴۹) و عذابم نیز البته عذابی دردناک است (۵۰)

درس: . ای پیامبر! لطف خداوندی در دنیا و آخرت شامل تو و پیامبران میشود و قبول القائنات شیطانی آدمی را از دایره این لطف خارج می کند.
درب: نمونه ای از الطاف الهی که در همین جهان شامل یکی از صالحان شد.

وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجَلُونَ ﴿٥٢﴾ قَالُوا لَا نَؤْجَلُ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾ قَالَ أَبَشْرْتُمُونِي عَلَى أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فِيمَ تَبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾ قَالُوا بَشْرْنَاكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾ قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾

ای پیامبر! آنها را از داستان مهمانان ابراهیم آگاه کن (۵۱) هنگامیکه بر او داخل شدند و سلامی گفتند، گفت از شما بیمناکیم (۵۲) گفتند بیم مدار که تو را به پسری دانا بشارت میدهیم (۵۳) گفت آیا در حالیکه به بزرگسالی رسیده ام بشارتم میدهید؟ دیگر چه مژده ای میدهید؟ (۵۴) گفتند از نومیدان مباش که به حق مژده ات میدهیم (۵۵) گفت چه کسی غیر از گمراهان از رحمت پروردگارش نومید می شود؟ (۵۶)

درس: ای پیامبر! لطف خداوندی در دنیا و آخرت شامل تو و پیامبران میشود و قبول القائنات شیطانی آدمی را از دایره این لطف خارج می کند.
درب: نمونه ای از یکی از اقوام تکذیبگر گناه پیشه که خود را از دایره الطاف الهی خارج کردند.

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾ إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطِ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٦٢﴾ قَالُوا بَلْ جُنُنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾ وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ أذْنَاهُمْ وَلَا يَلْتِفْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾ وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ ذَابِرَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾ وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾ قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ﴿٦٩﴾ قَالُوا أَوَلَمْ نُنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾ لَعَنُوكَ إِعْمَ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾ فَأَخَذَهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾ فَجَعَلْنَا غَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَابًا مِنْ سَجِيلٍ ﴿٧٤﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّا لَبَسِيلٌ مُّقِيمٌ ﴿٧٦﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

سپس گفت کارتان چیست ای فرستادگان؟ (۵۷)

گفتند بسوی قومی مجرم فرستاده شده ایم (۵۸) قوم لوط! البته غیر از پیروان لوط که همگی آنها را نجات خواهیم داد (۵۹) مگر زنش که چنین تقدیر نموده ایم که از ماندگان باشد (۶۰) پس هنگامیکه آن فرستادگان بسوی لوط آمدند (۶۱) گفت شما مردمی ناشناسید (۶۲) گفتند بلکه برای آنچه که درباره اش به شک هستند بسویت آمده ایم (۶۳) و حق را بسویت آورده ایم و راست میگوئیم (۶۴)

اهل خویش و پیروان را در پاره ای از شب ببر و خودت هم پشت سر آنها برو و هیچکدامتان به پشت سر خویش برنگردد و همانطور که گفته شد بروید (۶۵) و آن امر را با او در میان گذاشتیم که صبحگاهان دنباله آنها بریده خواهد شد (۶۶) و اهل آن شهر که خبر از آنچه قرار است دچارش شوند نداشتند شادی کنان آمدند (۶۷) لوط به آنان گفت اینها مهمان من اند، آبرویم مریزید (۶۸) و از خدا پروا کنید و خوارم نکنید (۶۹) گفتند مگر تو را از ارتباط با مردم عالم نهی نکرده ایم؟ (۷۰)

گفت اینها دختران من اند اگر فاعلید (۷۱) ای پیامبر! نمیدانی که آنها چقدر در مستی شان سرگشته بودند (۷۲) و هنگام برآمدن خورشید آن صدای بلند آنها را بگرفت (۷۳) و بالایشان را پائین شان قرار دادیم و از سنگهایی از سجیل بر آنها باراندیم (۷۴) البته در این برای نشانه شناسان نشانه هائی است (۷۵) و البته بقایایشان بر سر راهی که آن راه پابرجا است، قرار دارد (۷۶) که البته در این نشانه هائی برای مومنان است (۷۷)

درس: ای پیامبر! لطف خداوندی در دنیا و آخرت شامل تو و پیامبران میشود و قبول القائنات شیطانی آدمی را از دایره این لطف خارج می کند.
درب: نمونه‌ای از اقوام تکذیبگر گناه پیشه که خود را از دایره الطاف الهی خارج کردند.

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَآتَيْنَاهُمُ لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ﴿٨٠﴾ وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾ وَكَانُوا يُنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٨٢﴾ فَأَخَذَهُمُ الصَّبْحَةُ مُضْجِحِينَ ﴿٨٣﴾ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾

و یاران ایکه نیز ظالم بودند (۷۸) واز آنها نیز انتقام گرفتیم و البته بقایای هر دو شان بر شاهراهی آشکار قرار دارد (۷۹) و البته یاران حجر نیز فرستادگان الهی را تکذیب کردند (۸۰) و آیاتمان را به آنها عرضه کردیم اما از آن روگردان شدند (۸۱) و آنان از کوه ها اطاق هائی می کردند و در امان بودند (۸۲) پس صبحگاهان آن فریاد بلند بگرفتشان (۸۳) و آنچه بدست می آوردند دردی از آنها دوا نکرد (۸۴)

درس: ای پیامبر! لطف خداوندی در دنیا و آخرت شامل تو و پیامبران میشود و قبول القائنات شیطانی آدمی را از دایره این لطف خارج می کند.
درب: ای پیامبر! چنین پتانی بگو شده است چنین کن و چنین بگو.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ فَاصْصَبْ الصَّبْرَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾ لَا تَدْنُ عَيْنُكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفَضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾ وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾ كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾ الَّذِينَ جَعَلُوا

الْقُرْآنَ عِصِينَ ﴿٩١﴾ فَوَرَّكَ لِنَسَائِلِهِمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾ إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

و آسمانها و زمین و آنچه را که بین آنهاست جز به حق نیافریدیم و قیامت حتما می آید، پس ای پیامبر! نسبت به اینان، با گذشتی نیکو در گذر (۸۵) البته پروردگارت آفریدگاری داناست (۸۶)

ای پیامبر! هفت تا از آن سخنانی که یکدیگر را تصدیق می کنند، و نیز این قرآن بزرگ را، به تو داده ایم (۸۷) چشمانت را با حسرت بر آنچه که به گروههایی از مخالفان داده ایم تا در این دنیا برخوردارشان کنیم مکش، و بر پیروانندوهگین مباش و با مومنان فروتن باش (۸۸) و بگو من هشدار دهنده ای آشکارم (۸۹) همانطور که قبلا نیز بر قسمت کنندگان پیامبری فرستاده شده بود (۹۰) که کتاب آسمانی شان را قسمت- قسمت کردند و قسمتی را قبول و قسمتی را رد میکردند (۹۱) پس قسم به پروردگارت که از همگی آنها بازخواست میکنیم (۹۲) از آنچه که انجام میدادند (۹۳)

ای پیامبر! آنچه را که مامور ابلاغش شده ای آشکارا اعلام کن واز مشرکان روی بگردان (۹۴) که ما البته تو را از شر مسخره کنندگان کفایت میکنیم (۹۵) همانهایی که به خیال خویش با خداوند چیزی دیگر شریک قرار میدهند، که البته بزودی نتیجه رفتارشان را خواهند دانست (۹۶) و البته میدانیم از آنچه میگویند دلتنگ میشوی (۹۷) پس به ستایش پروردگارت تسبیح گوی و از ساجدان باش (۹۸) و عبادت پروردگارت کن تا به حداکثر یقینی که در استعدادات هست برسی (۹۹)

سوره طه

درس: ای مسلمانان! مانند بنی اسرائیل نباشید که پس از آزادی، بعلت قبول القائنات شیطانی از حق سر پیچیدند.
درب: توجه به خداوند، آدمی را از قبول القائنات شیطانی حفظ میکند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

طه ﴿۱﴾ مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ﴿۲﴾ إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّمَن يَخْشَى ﴿۳﴾ تَنْزِيلًا مِّنْ خَلْقِ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتِ الْغَلَى ﴿۴﴾ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴿۵﴾ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ﴿۶﴾ وَإِنْ يُجْهَرُ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ﴿۷﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ﴿۸﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

طه (۱)

ای پیامبر! قرآن را بر تو نازل نکردیم که به رنج زیاد بیفتی (۲) جز اینکه پندی باشد برای کسی که خشیت دارد (۳)

فرو فرستاده ای است از جانب کسی که زمین و آسمانهای بلند مرتبه را آفرید (۴) همان خداوند رحمان که بر عرش مستولی شد (۵) همانکه آنچه در آسمانها و در زمین و در بین آنها و آنچه زیر زمین است از آن اوست (۶) اگر سخن را آشکار کنی یا نهان کنی فرقی نمیکند زیرا که او سخن سری و از آن مخفی تر را نیز میداند (۷) همان خدایی که خدایی جز او نیست که نامهای نیکو دارد (۸)

درس: ای مسلمانان! مانند بنی اسرائیل نباشید که پس از آزادی، بعلت قبول القائنات شیطانی از حق سر پیچیدند.
درب: همان.

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿۹﴾ إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدٍ عَلَى النَّارِ هَذَى ﴿۱۰﴾ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى ﴿۱۱﴾ إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طَوًى ﴿۱۲﴾ وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى ﴿۱۳﴾ إِنِّي أَنَا اللَّهُ

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾ إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُخْزَىٰ كُلُّ
 نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾ فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ﴿١٦﴾ وَمَا تِلْكَ
 بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ
 أُخْرَىٰ ﴿١٨﴾ قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ ﴿١٩﴾ فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حِجَابٌ مِّنْ سَعْيِكَ ﴿٢٠﴾ قَالَ خُذْهَا وَلَا
 تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ﴿٢١﴾ وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَغِيضًا مِّنْ غَيْرِ سَوْءِ آيَةٍ
 أُخْرَىٰ ﴿٢٢﴾ لِّئَلَّكَ مِن آيَاتِنَا الْكُبْرَىٰ ﴿٢٣﴾ أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ
 اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِي ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾
 وَاجْعَلْ لِّي زُبْرًا مِّنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَازُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾
 وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾ كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾ وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾ إِنَّكَ كُنتَ بِنَا بَصِيرًا
 ﴿٣٥﴾ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَىٰ ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ ﴿٣٧﴾ إِذْ
 أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ﴿٣٨﴾ أَنْ اقْدِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْدِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ
 يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَهُ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي ﴿٣٩﴾ إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ
 فَتَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَقَتَلْتَ نَفْسًا
 فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا فَلَبِيتَ سَبِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ ﴿٤٠﴾
 وَاصْطَلَعْتَ لِنَفْسِكَ ﴿٤١﴾ أَذْهَبَ أَنتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي ﴿٤٢﴾ أَذْهَبَا إِلَىٰ
 فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ﴿٤٣﴾ فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لِّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ ﴿٤٤﴾ قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا لَنَخَافُ أَنْ
 يُفْرِطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَىٰ ﴿٤٥﴾ قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمِعُ وَأَرَىٰ ﴿٤٦﴾ فَأَتَيْنَاهُ فَقُولَا إِنَّا
 رَسُولَا رَبِّكَ فَارْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بَابَةً مِّنَ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مَنِ اتَّبَعَ
 الْهُدَىٰ ﴿٤٧﴾ إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَن كَذَبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٤٨﴾ قَالَ فَمَنْ رَّبُّكُمَا يَا
 مُوسَىٰ ﴿٤٩﴾ قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ
 الْأُولَىٰ ﴿٥١﴾ قَالَ عَلِمْتُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَىٰ ﴿٥٢﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ
 الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّنْ ثَبَاتٍ شَقَىٰ
 ﴿٥٣﴾ كَلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ﴿٥٤﴾ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا
 نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ﴿٥٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ بِآيَاتِنَا وَلَئِن كُنَّا
 لَنَافِلَتُنَّكُمْ فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا لَا تَرْجُونَ إِلَّاءَ إِلَٰهًا غَيْرَ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْوَسِيلَ إِنَّا جَعَلْنَا لَكُمُ
 الْوَسِيلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ بِآيَاتِنَا وَلَئِن كُنَّا
 لَنَافِلَتُنَّكُمْ فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا لَا تَرْجُونَ إِلَّاءَ إِلَٰهًا غَيْرَ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْوَسِيلَ إِنَّا جَعَلْنَا لَكُمُ
 الْوَسِيلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ بِآيَاتِنَا وَلَئِن كُنَّا
 لَنَافِلَتُنَّكُمْ فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا لَا تَرْجُونَ إِلَّاءَ إِلَٰهًا غَيْرَ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْوَسِيلَ إِنَّا جَعَلْنَا لَكُمُ
 الْوَسِيلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ بِآيَاتِنَا وَلَئِن كُنَّا
 لَنَافِلَتُنَّكُمْ فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا لَا تَرْجُونَ إِلَّاءَ إِلَٰهًا غَيْرَ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْوَسِيلَ إِنَّا جَعَلْنَا لَكُمُ
 الْوَسِيلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٩﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ بِآيَاتِنَا وَلَئِن كُنَّا
 لَنَافِلَتُنَّكُمْ فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا لَا تَرْجُونَ إِلَّاءَ إِلَٰهًا غَيْرَ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْوَسِيلَ إِنَّا جَعَلْنَا لَكُمُ
 الْوَسِيلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٠﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ بِآيَاتِنَا وَلَئِن كُنَّا
 لَنَافِلَتُنَّكُمْ فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا لَا تَرْجُونَ إِلَّاءَ إِلَٰهًا غَيْرَ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْوَسِيلَ إِنَّا جَعَلْنَا لَكُمُ
 الْوَسِيلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ بِآيَاتِنَا وَلَئِن كُنَّا
 لَنَافِلَتُنَّكُمْ فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا لَا تَرْجُونَ إِلَّاءَ إِلَٰهًا غَيْرَ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْوَسِيلَ إِنَّا جَعَلْنَا لَكُمُ
 الْوَسِيلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٢﴾ قَالُوا إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مَُّرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ

الْمُثَلَّى ﴿٦٣﴾ فَأَجْعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ انْتُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ اسْتَعْلَى ﴿٦٤﴾ قَالُوا يَا
مُوسَى إِنَّمَا أَنْ تُلْقِيَ وَإِنَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى ﴿٦٥﴾ قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعَصِيُّهُمْ
يُحْمَلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَمْهَا تَسْعَى ﴿٦٦﴾ فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى ﴿٦٧﴾ فَلَمَّا لَا تَخَفْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى ﴿٦٨﴾ وَأَلْقَ مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سَاحِرٌ وَلَا يُفْلِحُ
السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ﴿٦٩﴾ فَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَجْدًا قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى ﴿٧٠﴾ قَالَ
آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنِ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا تُقَطِّعُوا أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ
خِلَافٍ وَلَا صَلِّبَتْكُمْ فِي جَذُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ إِنَّا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَنفَى ﴿٧١﴾ قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ
عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
﴿٧٢﴾ إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَبِيرٌ وَأَنفَى ﴿٧٣﴾
إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ﴿٧٤﴾ وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ
الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ هُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ﴿٧٥﴾ جَنَّاتٌ عَذْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ﴿٧٦﴾ وَلَقَدْ أُوحِينَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ هُمْ طَرِيقًا فِي
الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرْكًا وَلَا تَخْشَى ﴿٧٧﴾ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ اللَّيْلِ مَا
غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾ وَأَصْلَ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى ﴿٧٩﴾ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَجَينَاكُمْ مِنْ عَذَابِكُمْ
وَوَاعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوى ﴿٨٠﴾ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا
رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَى ﴿٨١﴾ وَإِنِّي
لَعَفَّازٌ لِمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ﴿٨٢﴾ وَمَا أَغْوَجْتُكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى
﴿٨٣﴾ قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ﴿٨٤﴾ قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ
مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾ فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَا قَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ
رَبُّكُمْ وَعَدًّا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ
مُوعَدِي ﴿٨٦﴾ قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِّنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا
فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾ فَأَخْرَجَ هُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُم وَإِلَهُ مُوسَى
فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾ أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ هُمْ صَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾ وَلَقَدْ قَالَ
هُمُ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾ قَالُوا
لَنْ نَرْجِعَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى ﴿٩١﴾ قَالَ يَا هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا
﴿٩٢﴾ أَلَّا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٣﴾ قَالَ يَا ابْنَ أُمِّ لَا تَأْخُذْ بِلِخْفِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ
﴿٩٥﴾ قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي
نَفْسِي ﴿٩٦﴾ قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّنْ يُخْلِفَهُ

وَانْظُرْ إِلَى إِلْهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَّنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾ إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾ كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاء مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾

ای پیامبر! آیا داستان موسی به تو رسیده؟ (۹) آن هنگام که آتشی دید و به خانواده اش گفت درنگ کنید که من متوجه آتشی شده ام. شاید شعله ای از آن برایتان بیاورم یا اینکه از روی آن آتش هدایتی یابم (۱۰) پس چون به آن رسید، ندا شد: ای موسی! (۱۱) من پروردگارت هستم، کفشت را درآر که تو در سرزمین پاک «طوی» هستی (۱۲) و تو را برگزیده ام پس به آنچه وحی میشود گوش ده (۱۳) من خداوند هستم و خدایی جز من نیست پس مرا عبادت کن و نماز را بعنوان ذکر من بپا دار (۱۴) قیامت حتما خواهد آمد. میخواهم زمان آن را پنهان کنم تا هر کس برای آنچه سعی کرده پاداش داده شود (۱۵) و کسی که به آن ایمان ندارد، و هوی و هوس خویش را پیروی میکند، تو را از اعتقاد به آن باز ندارد که هلاک خواهی شد (۱۶) ای موسی، چه چیز بدست داری؟ (۱۷) موسی گفت این عصای من است که بر آن تکیه میکنم و با آن برای گوسفندانم برگ می تکانم و احتیاجات دیگری نیز به آن دارم (۱۸) گفت ای موسی بیاندازش (۱۹) و انداختش. ناگاه آن عصا ماری شد که به تندی حرکت میکرد (۲۰) گفت بگیرش و نترس. بزودی آنرا به حالت اولش برمیگردانیم (۲۱) و دستت را به سینه ات بچسبان و اگر بیرون بیاوری بدون ضرر و علتی سفید خواهد بود که آیه ای دیگر است (۲۲) تا آیات بزرگ خویش را بعدا به تو نشان دهیم، (۲۳) فعلا بسوی فرعون برو که او طغیان کرده است (۲۴) گفت پروردگارا سینه ام را گشاده گردان. (۲۵) و کارم را آسان کن، (۲۶) و گره از زبانم باز کن، (۲۷) تا سخنم را بفهمند، (۲۸) و یآوری از میان خانواده ام برایم قرار ده، (۲۹) برادرم هارون را، (۳۰) و بوسیله او پشتیبانیم کن، (۳۱) و او را در کارم شریک فرما، (۳۲) تا تو را به فراوانی تسبیح گوئیم، (۳۳) و نیز به فراوانی یادت کنیم، (۳۴) البته تو به وضع ما بنیایی (۳۵)

گفت ای موسی خواسته ات را گرفتی (۳۶) و البته یکبار دیگر نیز به تو لطف کردیم (۳۷) هنگامیکه به مادرت آن وحی را کردیم (۳۸) که او را در صندوق بگذار و آن را به دریا بینداز و دریا او را به ساحل خواهد انداخت و دشمنم و دشمنش او را خواهد گرفت و محبتی از جانب خویش بر تو انداختم تا در مقابل چشمم ساخته شوی (۳۹) آن هنگام که خواهرت میرفت و میگفت آیا شما را به کسی که کفالتش کند راهنمایی بنمایم؟ سپس تو را بسوی مادرت برگرداندیم تا چشمش روشن شود و ناراحت نباشد، و کسی را گشتی و تو را از اندوه نجات دادیم و به آزمایشهایی تو را آزمودیم و سالهائی را در میان مردم مدین بودی سپس ای موسی بالاخره به اینجا آمدی (۴۰) و تو را برای خویش پرورانده ام (۴۱)

تو و برادرت با آیاتم بروید و از یادم سستی نکنید (۴۲) بسوی فرعون بروید که او طغیان کرده (۴۳) و به او سخنی نرم بگویید شاید پند گیرد یا حرمت روا دارد (۴۴) گفتند پروردگارا میترسیم بر ما دست درازی کند یا اینکه طغیان ورزد (۴۵) گفت نترسید من با شما هستم می شنوم و می بینم (۴۶) و بر او درآئید و بگویید فرستادگان پروردگار تو هستیم پس بنی اسرائیل را با ما بفرست و عذابشان مکن و ما با نشانه ای از پروردگارت آمده ایم و سلام بر کسی که هدایت را پیروی کند (۴۷) براستی به ما وحی شده که عذاب برای کسی است که تکذیب کند و روی بگرداند (۴۸)

فرعون گفت ای موسی پروردگارتان کیست؟ (۴۹) گفت پروردگارمان کسی است که هر چیز را می آفریند و آنگاه راهبریش میکند (۵۰) فرعون گفت پس پیشینیان چه؟ (۵۱) موسی گفت علم آن در کتابی نزد پروردگارم است و پروردگارم نه اشتباه و نه فراموش میکند (۵۲)

پروردگارم همان کسی است که زمین را برایتان گهواره ای نمود و در آن برایتان راه هایی قرار داد و از آسمان آبی فرستاد و بوسیله آن از روئیدنی های مختلف درآورد (۵۳) تا بخورید و چارپایانتان را بچرانید که در این البته برای صاحبان هوش و ذکاوت نشانه هائی است (۵۴) پروردگارم میگوید از آن زمین شما را آفریدیم و در آن برتان میگردانیم و بار دیگر از آن بیرونتان می آوریم (۵۵)

بوسیله موسی تمام آیاتمان را به فرعون نمایانندیم اما تکذیب کرد و نپذیرفت (۵۶)

گفت ای موسی آمده ای با جادویت از سرزمینمان بیرونمان کنی (۵۷) البته جادویی مانند آن برای من آوری. بین ما و خودتان موعدی قرار ده که نه ما از آن تخلف کنیم و نه تو (۵۸) گفت موعدتان روزی باشد که مردم در آن روز مانند اعیاد زینت میکنند و در روز روشن گرد می آیند (۵۹) پس فرعون برگشت و حيله هایش را جمع کرد و سپس بازآمد (۶۰)

موسی گفت وای بر شما افترای دروغ به خدا نبندید که عذاب شما را میگیرد و البته کسی که افترا بندد نابود میشود (۶۱) پس فرعونیان در کارشان بحث و بررسی میکردند ولی راز آن گفتگوهای پنهانی را حفظ نمودند (۶۲) بالاخره سخانشان را چنین جمع بندی کردند که گفتند این دوتا، موسی و هارون، جادوگرانی هستند که میخواهند با جادویشان شما را از سرزمینتان بیرون کنند و طریقه بهترتان را نیز از بین ببرند (۶۳) پس حيله هایتان را یکی کنید و به صف شوید، و در روز موعود که همگی حاضر بودند فرعونیان اعلام کردند که امروز هر کس که برتری یابد همو رستگار است (۶۴)

ساحرانی که فرعون جمع کرده بود گفتند ای موسی یا بیاندازش یا اینکه ما بیاندازیم (۶۵) گفت شما بیاندازید. پس بعلت سحرشان چنین وانمود شد که عصاها و ریسمانهایشان دارد به تندی حرکت می کند (۶۶) و موسی در دلش ترسی احساس کرد (۶۷) گفتیم ای موسی نترس که تو بالاتری (۶۸) و آنچه را که در دست هست بیانداز که آنچه را ساخته اند ببلعد. جز این نیست که آن حيله ساحرانه است و ساحر از هر موضع که بیاید رستگار نخواهد شد (۶۹)

پس آن ساحران به سجده افتادند و گفتند به پروردگار هارون و موسی ایمان آورده ایم (۷۰) فرعون گفت آیا قبل از اینکه اجازه تان دهم به او ایمان آوردید؟ حتما او بزرگتان است که جادو را به شما آموخته، اینک دست و پایتان را به خلاف یکدیگر قطع و شما را در تنه نخلها به دار خواهیم کشید و خواهید فهمید که کدامان از لحاظ عذاب شدیدتر و باقی تر است (۷۱) گفتند هرگز تو را به آنچه که از دلایل روشن بسویمان آمده ترجیح نخواهیم داد. هر کار که میتوانی بکن. جز این نیست که تو فقط در این دنیا حکم میکنی (۷۲) ما به پروردگارمان ایمان آورده ایم تا خطاهایمان و نیز آنچه که از سحر و جادو به آن مجبورمان نموده ای ببخشد و خداوند بهتر و باقی تر است (۷۳) زیرافهمیده ایم هرکس که با وضعیت مجرم نزد پروردگارش بیاید جهنم را خواهد داشت که در آن نه میمیرد و نه زندگی شایسته ای دارد (۷۴) و کسی که با ایمان و عمل صالح نزدش آید، البته درجات عالی خواهد داشت (۷۵) بهشتهای جاودان که از کف آنها نهرها جاری است که همیشه در آن خواهند بود و این پاداش کسی است که دنبال رشد باشد (۷۶)

و به موسی وحی کردیم که بندگانم را شبانه حرکت ده و راهی خشک در دریا برای آنان بزن و نگران رسیدن آن دشمنان نباش و نیز نگرانی غرق شدن نداشته باش (۷۷) پس فرعون با لشکریانش در تعقیب آنها شد و قسمتی از آن دریا آنچه را که

می بایست از فرعونیان بگیرد فراگرفت (۷۸) و فرعون قومش را گمراه کرد و هدایت نکرد (۷۹)

ای پیامبر! پس از آزادی بنی اسرائیل به آنان چنین خطاب کردیم: ای بنی اسرائیل شما را از دشمنانتان نجات دادیم و با شما در طرف راست کوه طور قرار گذاشتیم و من و سلوی را بر شما فرو فرستادیم (۸۰) از چیزهای خوبی که برایتان روزی کردیم بخورید و طغیان نکنید که غضبم بر شما فرود خواهد آمد و کسی که غضبم بر او فرود آید حتما سقوط خواهد کرد (۸۱) و البته من نسبت به کسی که توبه کند و ایمان آورد و عمل صالح نماید و سپس هدایت یابد بسیار بخشنده میباشم (۸۲)

ای موسی چه چیز تو را واداشت که از قومت با عجله جلو بیفتی؟ (۸۳) موسی گفت پروردگارا آنها دنبال من هستند و من بسویت عجله کردم تا به نظر خودم رضایت را کسب کنم (۸۴) گفت قومت را پس از تو آزمودیم و سامری گمراهشان کرد (۸۵) پس موسی در حالیکه غضبناک و متأسف بود بسوی قومش برگشت و گفت ای قوم! آیا پروردگارتان وعده نیکو به شما نداد؟ آیا مدتش طولانی شد یا اینکه خواستید غضبی از جانب پروردگارتان شما را فرا گیرد که در وعده ام تخلف کردید؟ (۸۶) گفتند از وعده ات با اختیار خودمان تخلف نکردیم ولیکن بارهائی از زینت آلات آن قوم بما تحمیل شده بود که آنها را انداختیم و سامری نیز این طرح را در انداخت (۸۷) و برای آنها بدنی از گوساله که صدائی هم داشت ساخت و عده ای گفتند این خدای شماس و خدای موسی نیز هست که شما را فراموش کرد (۸۸) آیا نمی دیدند که آن مجسمه گوساله سخنی را به آنها برنمی گرداند و برای آنها مالک نفع و ضرری نیست؟ (۸۹)

و البته هارون قبلا به آنها گفته بود که ای مردم شما بوسیله آن به فتنه افتاده اید و پروردگار شما خدای رحمان است پس مرا پیروی و از امرم اطاعت کنید (۹۰) گفتند ما از عبادتش دست نمی کشیم تا اینکه موسی بسویمان بازگردد (۹۱) موسی به برادرش گفت ای هارون چه چیزی جلویت را گرفت وقتی که دیدی گمراه شده اند (۹۲) که مرا پیروی کنی؟ آیا از فرمانم سرپیچیدی؟ (۹۳) گفت ای پسر مادرم سر و ریشم را ول کن. ترسیدم بگویی بین بنی اسرائیل تفرقه انداختی و به سخنم اعتنا نکنی (۹۴) گفت ای سامری موضوع تو چه بوده؟ (۹۵) گفت چیزی دیدم که سایر مردم ندیدند و قسمتی از تعالیم رسول خدا را اختیار کردم و آن را با چیزهایی که برای بنی اسرائیل مانوس بود قاطی و سپس چنین القاء کردم، و نفسم برایم چنین آراست (۹۶) گفت برو که در زندگیت منزوی باشی، چنانکه بگویی به من دست نزنید. و البته موعدی داری که تخلف ندارد و اینک به این گوساله که به خدائی برگرفته ای نگاه کن که آنها خواهیم سوزاند سپس به دریا میریزیم و پراکنده اش می کنیم (۹۷) جز این نیست که خدای شما خداوند است که خدائی جز او نیست که علم او به همه چیز احاطه دارد (۹۸)

ای پیامبر! از خبرهای گذشتگان چنین برایت حکایت میکنیم و از جانب خویش به تو پندی داده ایم (۹۹)

درس: ای مسلمانان! مانند بنی اسرائیل نباشید که پس از آزادی، بعلت قبول القائات شیطانی از حق سر پیچیدند.
درب: توجه به آخرت آدمی را از قبول القائات شیطانی حفظ میکند.

﴿۱۰۱﴾ مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا ﴿۱۰۰﴾ خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ﴿۱۰۲﴾ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمُنِذٍ زُرْقًا ﴿۱۰۱﴾ يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ

لَيْسْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾ حُنَّ أَعْلَمَ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَيْسْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾ لَا تَبْقَى فِيهَا جَبَلٌ وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾ يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾ يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾ وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

ای پیامبر! کسی که از پندهای الهی رو برگرداند روز قیامت باری بر دوش خواهد داشت (۱۰۰) که در آن جاودان خواهند بود و چه بار بدی است (۱۰۱)

روزی که در آن شیپور دمیده شود و مجرمان را در آن روز، بدچشم محصور کنیم (۱۰۲) بین خویش به آهستگی میگویند بیش از ده روز در قبر درنگ نداشته اید (۱۰۳) ما به آنچه میگویند داناتریم. هنگامیکه خوش رفتارترین آنها میگوید جز یک روز درنگ نکرده اید (۱۰۴)

ای پیامبر! از تو درباره کوه ها میپرسند بگو پروردگارم آنها را بکلی پراکنده میکند (۱۰۵) و آنها را پهن و صاف وامیگذارد (۱۰۶) که در آن نه کژی و نه برجستگی بینی (۱۰۷) در آن روز همگان آن دعوت کننده را که ایرادی در کارش نیست پیروی میکنند و صداها بخاطر خداوند رحمان پائین می آید و جز زمزمه آهسته ای نمی شنوی (۱۰۸) در آن روز شفاعت فایده ای ندارد مگر از سوی آنکس که خداوند رحمان اجازه اش دهد و سخنش را بپسندد (۱۰۹) همان خداوندی که از آینده و گذشته شان خبر دارد اما آنها نسبت به او علمی ندارند (۱۱۰) و چهره ها برای آن زنده پابنده فرو می افتد

و کسانی که بار ظلمی بر دوش دارند رستگار نمی گردند (۱۱۱) و کسانی که

کارهای شایسته نموده و ایمان نیز داشته باشند نه نگران خواهند بود که ظلمی به آنان میشود و نه نگران کاستی خواهند بود (۱۱۲)

درس: ای مسلمانان! مانند بنی اسرائیل نباشید که پس از آزادی، بعلت قبول القائنات شیطانی ازحق سر پیچیدند.
درب: توجه به حقانیت قرآن و تدبیر در آن، آدمی را از قبول القائنات شیطانی حفظ میکند.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾
فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَّبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾

و چنین است که قرانی به زبان روشن واضح نازل کرده ایم و در آن از وعده های مایه نگرانی آورده ایم شاید تقوا پیشه کنند یا پندگیری شان تازه شود (۱۱۳) و خداوند فرمانروای حق بلند مرتبه است و ای پیامبر! قبل از اینکه وحی آن بسویت تمام شود عجله به خواندن آن مکن و بگو پروردگارا علمم را زیادتیر کن (۱۱۴)

درس: ای مسلمانان! مانند بنی اسرائیل نباشید که پس از آزادی، بعلت قبول القائنات شیطانی ازحق سر پیچیدند.
درب: قبول القائنات شیطانی آدمی را از راه حق منحرف نموده، و سبب زحمت آدمی در همین جهان، و بدبختی جاوید در جهان بعدی می شود.

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَتَنَیْ وَلَمْ يَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ﴿١١٦﴾ فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلَزَوْجَكَ فَلَا يُخْرِجُكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى ﴿١١٧﴾ إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ﴿١١٨﴾ وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ﴿١١٩﴾ فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْئَلُ ﴿١٢٠﴾ فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْنِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَى ﴿١٢١﴾ ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿١٢٢﴾ قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فِيمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَصِلْ وَلَا يَشْقَى ﴿١٢٣﴾

ای مردم! قبلا عهدهی به آدم سپرده بودیم اما فراموشش کرد و اراده ای در او نیافتیم

(۱۱۵) آن هنگام که به ملائکه گفتیم برای آدم سجده کنید که سجده کردند مگر ابلیس که امتناع کرد (۱۱۶) گفتیم ای آدم این دشمن تو و همسرت است پس مبادا شما را از موقعیت تان بیرون کند و بدبخت شوید (۱۱۷) زیرا که تو در آن گرسنگی و برهنگی نداری (۱۱۸) و تشنگی و آفتاب تند نیز نداری (۱۱۹) پس شیطان وسوسه اش کرد. گفت ای آدم آیا تو را به درخت جاودانگی و پادشاهی که کهنه نمیشود راهنمایی بکنم؟ (۱۲۰) پس، از آن خوردند و زشتی هایشان برایشان آشکار شد و شروع به چسباندن برگهای آن باغ به خویش نمودند و آدم نسبت به پروردگارش عصیان کرد و گمراه شد (۱۲۱)

آنگاه بعدا پروردگارش برگزیدش و بالطف و بخشش به او بازگشت، و هدایتش نمود (۱۲۲) گفت شما دوتا و همگی تان از آن فرود آئید بطوریکه بعضی تان دشمن بعضی دیگر باشید. پس اگر هدایتی از جانب من آمد کسی که هدایتم را پیروی کند نه گمراه و نه بدبخت خواهد شد (۱۲۳)

درس: ای مسلمانان! مانند بنی اسرائیل نباشید که پس از آزادی، بعلت قبول القائنات شیطانی ازحق سرپیچیدند.
درب: ای مسلمانان! غفلت از یاد خدا شما را به آن انحرافها می کشاند.

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴿١٢٤﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾ قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى ﴿١٢٦﴾ وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأُنْفَى ﴿١٢٧﴾ أَقَلَّمْ يَهْدِي لَكُمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ﴿١٢٨﴾

ای پیامبر! کسی که از پندم روی بگرداند معیشتی سخت خواهد داشت و روز قیامت نیز کور محشور خواهد شد (۱۲۴) گوید پروردگارا چرا کور محشورم کردی در حالیکه بینا بودم؟ (۱۲۵) جواب خواهد شنید: زیرا آیاتم بسویت آمد و تو فراموششان

کردی و امروز خودت فراموش میشوی (۱۲۶)

و چنین است که کسانی را که اسراف نموده و به آیات پروردگارش ایمان نیاورند سزا میدهیم و البته عذاب آخرت شدیدتر و باقی تر است (۱۲۷) ای پیامبر! آیا این نکته هدایتشان نکرد که ما قبل از آنان چقدر از جوامعی را که اینها درمساکنشان رفت و آمد میکنند، را، هلاک کردیم؟ که البته در این برای صاحبان خرد نشانه هائی است (۱۲۸)

درس: ای مسلمانان! مانند بنی اسرائیل نباشید که پس از آزادی، بعلت قبول القائنات شیطانی از حق سر پیچیدند.
درب: ای پیامبر! در این مرحله از رسالت، چنین کن و چنین بگو.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣٠﴾ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْثَنَّهُمْ فِيهِ وَرَزَقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٣١﴾ وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ﴿١٣٢﴾ وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٣٣﴾ وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ لَقَالُوا لَوْلَا أُرْسِلَتْ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِن قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنُخْزَىٰ ﴿١٣٤﴾ فَلِكُلِّ مُتَرَبِّصٍ فَتَرَبَّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ مِنْ أَصْحَابِ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿١٣٥﴾

ای پیامبر! اگر اینطور نبود که قبلا کلمه ای از جانب پروردگارت صادر شده بود که مردم سرآمدی معین داشته باشند، البته حتما آن عذاب و هلاکت همراهشان میشد (۱۲۹) پس به آنچه میگویند صبر کن و پروردگارت را قبل از طلوع آفتاب و قبل از غروبش و از کناره های شب و اطراف روز به ستایش تسبیح گوی، شاید راضی شوی (۱۳۰)

ای پیامبر! چشمانت را روی آنچه که مایه رونق زندگی دنیاست و به عده ای از آنان داده ایم تا آزمایششان کنیم مدوز، و روزی پروردگارت بهتر و باقی تراست (۱۳۱) و اهل خویش را به نماز فرمان ده و بر آن پایداری کن، ما از تو روزی نمیخواهیم و خودمان روزیت میدهیم و عاقبت از آن تقواست (۱۳۲)

و میگویند چرا از جانب پروردگارش برایمان معجزه‌ای نمی‌آورد؟ آیا دلایل روشنی که در صحیفه های قبلی بود بسویشان نیامد؟ (۱۳۳) و اگر قبل از آن به عذابی هلاکشان کرده بودیم میگفتند پروردگارا چرا رسولی بسویمان نفرستادی تا آیات را قبل از اینکه ذلیل و رسوا شویم پیروی کنیم (۱۳۴) بگو همگی منتظرند، شما هم منتظر باشید، پس بزودی خواهید دانست که اهل جاده درست چه کسانی هستند و هدایت یافته کیست؟ (۱۳۵)

سوره انعام

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت بپذیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ذکر گوشه ای اجمالی از صفات الهی.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ مَعْرُوفُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ستایش خداوند را سزااست که آسمانها و زمین را آفرید و تاریکیها و نور را قرار داد و با وجود این کافران برای پروردگارشان همتا قرار میدهند (۱)

ای پیامبر! به اینان بگو که هموست که شما را از گِل آفرید و سپس سرآمدی مقرر

کرد و آن سرآمد تعیین شده نزد اوست ولی شما در ایمان آوری دودلی میورزید (۲) و همو در آسمانها و زمین خداست که پنهان و آشکارتان و نیز آنچه را که بدست می آورید میداند (۳)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت بگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: کافران با این صفات و افعال یکی از موانع اصلی رسالت اند.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾ فَقَدْ كَذَّبُوا بِآخِصِّ مَا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٥﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأُمُورَ تَحْزِينًا لِمَنْ تَحْتَهُمْ فَاهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٦﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾ وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلْ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا لَقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ﴿٨﴾ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبَسُونَ ﴿٩﴾ وَلَقَدْ اسْتَهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾

ای پیامبر! هیچ آیه ای از آیات پروردگارشان بسویشان نیامد مگر آنکه از آن رویگردان شدند (۴) البته چیزی که تکذیب کردند حقی بود که بسویشان آمده بود پس بزودی خبر آنچه را که استهزایش میکردند خواهند شنید (۵) آیا دریافتند چه اقوامی را قبل از آنها هلاک کرده ایم؟ کسانی که آنقدر در زمین قدرتشان داده بودیم که اینان به آن درجه از تمکین نرسیده اند و چنان بوده که آسمانهای پی در پی بر آنها می بارید و نهرهائی برایشان قرار داده بودیم که در کف زمینهای آنها جاری بود، اما آنها را بسبب گناهانشان هلاک نمودیم و پس از آنها قومی دیگر پدید آوردیم (۶) ای پیامبر! اگر بر تو نامه ای در کاغذی بفرستیم و آنها آن را با دستهایشان لمس کنند باز هم کافران خواهند گفت این چیزی جز جادویی آشکار نیست (۷) و میگویند چرا فرشته ای همراه او نازل نشده و اگر فرشته ای نازل کنیم کارشان یکسره شده و دیگر هیچ مهلتی نخواهند یافت (۸) و اگر هم فرشته ای بفرستیم، او

را نیز مردی قرار میدهیم و باز هم برای آنها همان استباهی که میکنند پیش خواهد آمد و به او خواهند گفت از کجا معلوم که تو فرشته باشی (۹) و البته رسولان قبل از تو را نیز ریشخند میکردند اما چیزی که مورد تمسخر قرار میدادند بر مسخره کنندگان فرود آمد (۱۰)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: با این کافران چنین بگو.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾ قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لِيَجْمعَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾ وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾ قُلْ أَعِزَّ اللَّهُ اتَّخَذَ وَلِيًّا فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ مَنْ يَصْرِفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾ وَإِنْ يَسْتَسْكِ اللَّهُ بِصِرِّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَسْتَسْكِ بَخْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾ قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَنتُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

بگو در زمین بگردید و ببینید عاقبت تکذیبگران چه بود؟ (۱۱)

ای پیامبر! بگو آنچه در آسمانها و زمین است مال کیست؟ بگو مال خداست که رحمت را بر خویش مقرر کرده و حتما شما را در روز قیامت که شکی در آن نیست جمع خواهد کرد. آنانکه ایمان نمی آورند خود را به خسارت افکنده اند (۱۲) و هر چه که در شب و روز جای گیرد مال اوست و همو شنوای داناست (۱۳) بگو آیا غیر از خداوند سرپرستی برگیرم که آفرینشگر آسمانها و زمین است و همو به همگان غذا میدهد و هیچکس غذا دهنده او نیست؟ بگو من مأمورم که اولین تسلیم شده به این

حقایق باشم و مبدا شما از مشرکان باشید (۱۴) بگو میترسم پروردگارم را نافرمانی کنم و از عذاب آن روز عظیم نگرانم (۱۵) هر کس که آن عذاب در آن روز از او برگردانده شود، مورد مهربانی او قرار گرفته و آن البته پیروزی آشکار است (۱۶) و اگر خداوند بلائی به تو برساند هیچ برطرف کننده ای جز او نخواهد بود و اگر خیری بتو برساند البته همو بر هر چیزی تواناست (۱۷) و او فوق بندگانست و بر آنها چیره است و همو پر حکمت و آگاه است (۱۸) بگو چه چیزی از لحاظ گواهی مهم تر است؟ بگو گواهی خداوند مهم تر است، و همو گواه بین من و شماست و این قرآن بمن وحی شده تا شما را و هر کس را که این سخن به او میرسد هشدار دهم. آیا شما گواهی میدهید که همراه خداوند خدایانی دیگر است؟ بگو من چنین گواهیی نمیدهم. بگو جز این نیست که او خدائی است واحد و من البته از آنچه شما با او شریک می کنید بیزارم (۱۹)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت بگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! با کفار اهل کتاب و مشرکان چنین بگو.

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَيْنَ شُرَكَائُكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ لَمْ يَكُنْ فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾ انْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْهُمْ مَن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نَكَذَّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾ بَلْ بَدَأَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا هُمْ عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾ وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَى وَرَبَّنَا قَالِ فُذِّقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّى إِذَا جَاءَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَى مَا فَرَطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَثْرَهُمْ عَلَى ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٣١﴾ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَهُوَ وَلِلْآخِرَةِ

الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

یهودیان که کتابشان داده ایم این قرآن و این پیامبر را می شناسند، همانطور که فرزندان خویش را می شناسند. آنها کسانی هستند که خودهایشان را به خسارت افکنده اند و لذا ایمان نمی آورند (۲۰)

و چه کسی ظالم تر است از کسی که افترای دروغ به خداوند ببندد یا آیاتش را تکذیب کند؟ البته خداوند ظالمان را به سرانجام نیکو نمیرساند (۲۱) و روزی که همگی شان را در یکجا جمع کنیم و سپس به کسانی که شریک قائل شده اند بگوییم کو آن شریکانی که می پنداشتید؟ (۲۲) آنگاه آنها نیرنگی نخواهند داشت مگر اینکه بگویند قسم به خداوند پروردگاران که ما مشرک نبودیم (۲۳) ببین چگونه به خویش دروغ میگویند و چگونه آن چیزی که افترا میزدند از نزدشان محو میشود (۲۴) و از آن مشرکان کسانی هستند که به تو گوش فرا میدهند اما بر قلب هایشان پرده هایی قرار داده شده که آنرا فهم نمیکند و در گوشهایشان سنگینی هست و هر آیه ای را هم که ببینند به آن ایمان نخواهند آورد حتی وقتی هم که به نزدت بیایند با تو مجادله می کنند و خواهند گفت این جز افسانه های پیشینیان نیست (۲۵) و دیگران را از ایمان آوری به آن نهی میکنند و از آن دور می دارند و جز خود را هلاک نمی کنند اما آگاهی ندارند (۲۶) و کاش آنها را وقتی که درمقابل آن آتش قرار میگیرند میدیدی که میگویند ای کاش برمیگشتیم و آیات پروردگاران را تکذیب نمیکردیم و از مومنان میبودیم (۲۷) بلکه چون حقیقت آنچه را که از قبل پنهان میکردند برایشان آشکار میشود این آرزو را میکنند و اگر بازگردانده هم بشوند، حتما ارتکاب آنچه از آن نهی شده بودند را تکرار میکنند و دروغگو هستند (۲۸) و میگویند چیزی جز این زندگی دنیایمان نیست و برانگیخته هم نخواهیم شد (۲۹) و کاش هنگامی را میدیدی که آنها نزد پروردگارشان توقیف

میشوند، که پروردگار به آنان میگوید آیا این حق نیست؟ میگویند قسم به پروردگار که بلی حق است و او میگوید پس آن عذاب را به سبب آن کفری که میکردید بچشید (۳۰) البته کسانی که ملاقات پروردگار را تکذیب کردند زیانکار شدند تا اینکه قیامت بطور ناگهانی بر آنها در آید و میگویند ای حسرت بر ما درباره آنچه که درباره اش کوتاهی کردیم و بارهای خویش را بر شانه های خویش برمیدارند و چه بار بدی است که حمل میکنند (۳۱)

و زندگی دنیا جز بازی و هوسرانی نیست و سرای آخرت برای تقوا پیشگان بهتر است. آیا نمی اندیشید؟ (۳۲)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! بر ناملایمات راحت صبر کن.

﴿۳۳﴾ قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يَكَذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بآيَاتِ اللَّهِ يَحْجِدُونَ ﴿۳۳﴾ وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبْرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأَوْدُوا حَتَّىٰ أَنَا هُمْ نَصَرْنَا وَلَا مُبَدِّل لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبِإِ الْمُرْسَلِينَ ﴿۳۴﴾ وَإِنْ كَانَ كِبَرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سَلْمًا فِي السَّمَاءِ فَتَاتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿۳۵﴾ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿۳۶﴾

ای پیامبر! البته میدانیم آن چیزهایی را که میگویند اندوهگینت میکند اما البته آنها در حقیقت تو را تکذیب نمیکنند بلکه آن ظالمان آیات خداوند را انکار می کنند (۳۳) و قبل از تو هم پیغمبرانی بوده اند که تکذیب شدند اما بر آن تکذیب ها و آزار و اذیت هائی که میشدند صبر کردند تا اینکه یاری ما رسید و چیزی نمیتواند کلمات خداوند را تغییر دهد و البته از داستان پیامبران مقداری به تو رسیده است (۳۴) و اگر رویگردانی آنها برایت خیلی گران است، پس اگر توانستی زمین را سوراخ کنی یا نردبانی بگذاری و به آسمان بروی و معجزه ای برایشان بیاوری چنین کن! اما آنها باز

هم ایمان نخواهند آورد و اگر خداوند میخواست همه آنها را بر هدایت جمع میکرد پس مبدا که از جاهلان باشی (۳۵)

جز این نیست که فقط آنهایی که دلشان زنده است و سخن حق را میشوند اجابت می کنند و مردگان را نیز خداوند برمی انگیزد آنگاه بسوی او باز میگردند (۳۶)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: کافران علاوه بر ایرادات بیجا، این مشکل های فکری را هم دارند.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾ وَمَا مِنْ دَآيَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ مَنْ يَشَاءِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَنْ يَشَاءُ يُعْزِلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمْ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾ بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالصَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرَّخُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾ فَقَطَّعَ دَايِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

و میگویند چرا آیتی از جانب خداوند بر او نازل نمیشود؟ بگو خداوند تواناست که آیتی نازل کند ولیکن اکثر آنها نمیدانند (۳۷) و هیچ جنبنده ای در روی زمین و هیچ پرنده ای که با بال هایش پرواز میکند نیست مگر اینکه آنها هم مانند شما امت هایی هستند. ما در آن کتاب آسمانی چیزی را فرو گذار ننمودیم آنگاه بسوی پروردگارشان محشور میشوند (۳۸) و آنانکه آیاتمان را تکذیب کردند کر و لال و در تاریکیهایی هستند. خداوند هر که را که لایق گمراهی باشد گمراهش میکند و هر که را که لایق هدایت باشد بر صراط مستقیم قرار میدهد (۳۹)

ای پیامبر! بگو آگاهم کنید، اگر عذاب خداوند یا قیامت بسویتان بیاید اگر راست میگوئید آیا غیر از خداوند را به دعا میخوانید؟ (۴۰) نه! بلکه فقط او را به دعا خواهید خواند. پس اگر بخواهد، آنچه را که راجع به آن دعا کرده اید، برطرف می کند و شما آنچه را که با او شریک قرار می دهید فراموش خواهید کرد (۴۱) و البته رسولانی نیز بسوی اقوام قبل از تو فرستادیم و آنها را به سختی و ناراحتی بگرفتیم شاید تضرعی کنند (۴۲) پس چرا هنگامیکه سختی ما بسوی شما آمد تضرعی نکردند بلکه دلهاشان سخت شد و شیطان نیز اعمالشان را برایشان جلوه داد؟ (۴۳) و هنگامیکه آنچه را که به آن پند داده میشدند فراموش کردند درهای همه چیز را بر آنها گشودیم تا اینکه به آنچه داشتند خوشحالی میکردند و ناگهان آنها را بگرفتیم و یکباره ناامید شدند (۴۴) پس دنباله آنانکه ظلم میکردند قطع شد و ستایش مخصوص خداوند پروردگار جهانیان است (۴۵)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! در رابطه با کفار چنین بگو.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيَكُمْ بِهِ انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذِفُونَ ﴿٤٦﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا مَسَّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبُ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا بِمَا يُوحَى إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾ وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُخْشَرُوا إِلَىٰ رَيْبٍ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيُّ وَلَا شَفِيعٌ لَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

بگو بمن بگوئید اگر خداوند گوش و چشمتان را بگیرد و بر قلبهایتان مهر بزند غیر از خداوند چه خدائی هست که آنها را به شما برگرداند؟ ببین چگونه آیات را گوناگون می آوریم آنگاه باز هم روی میگردانند (۴۶) بگو بمن بگوئید اگر عذاب خداوند

ناگهانی و یا آشکارا بسویتان بیاید آیا غیر از ظالمان هلاک میشوند؟ (۴۷)

و پیامبران را جز مژده دهنده و هشدار دهنده نفرستادیم، پس آنکس که ایمان آورد و رفتارش را اصلاح نمود نه ترسی داشته و نه اندوهگین باشد (۴۸) و آنانکه آیاتمان را تکذیب کردند، عذاب، بواسطه نافرمانی که کردند به آنان خواهد رسید (۴۹) بگو نمیگویم که انبارهای خداوند نزد من است و نمیگویم علم غیب دارم و نمیگویم جزء فرشتگان هستم. جز از وحیی که بمن میشود پیروی نمی کنم بگو آیا کور و بینا مساویند؟ آیا فکر نمی کنید؟ (۵۰)

و با قرآن آنهایی را که از محشور شدن بسوی پروردگارشان خوف دارند هشدار ده، که جز او سرپرستی و شفיעی ندارند، شاید تقوا پیشه کنند (۵۱)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! با پیروانت چنین باش.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾ وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾ وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مِنْ عَمَلٍ مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾ وَكَذَلِكَ نَفْصِلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

و کسانی را که پروردگارشان را صبحگاهان و شامگاهان به دعا میخوانند و خود او را منظور دارند، آنها را مران. هیچ حسابی از اعمالشان بر عهده تو نیست، و هیچ حسابی از اعمال تو نیز بر عهده آنان نیست، که اگر طردشان کنی از ظالمان خواهی بود (۵۲)

و بعضی از آنها را چنین با بعضی دیگر آزمودیم تا گویند آیا این مومنان کسانی هستند که خداوند از بین ما بر آنها منت گذاشته؟ آیا خداوند شاكران را بهتر نمی شناسد؟ (۵۳) و کسانی که به آیاتمان ایمان دارند وقتی که نزد می آیند بگو سلام بر شما. پروردگارتان رحمت را بر خویش مقرر نموده. البته اگر بعضی از شما بعثت جهالتی عمل بدی کند سپس توبه نموده و رفتارش را اصلاح نماید خداوند آمرزشگر مهربان است (۵۴) و آیات را چنین تشریح می کنیم تا راه مجرمان مشخص گردد (۵۵)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! آیات و صفات الهی را برای کفار چنین بشکاف.

قُلْ إِنِّي نُفِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾ قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَفْضُلُ الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾ قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَفَضَلْتُ الْأُمْرَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾ وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَى أَجَلٌ مُسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفِرُّونَ ﴿٦١﴾ ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٢﴾ قُلْ مَنْ يُنْجِيكُمْ مِنَ ظِلْمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَئِنْ أَنجَانَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾ قُلْ اللَّهُ يُنْجِيكُمْ مِنْهَا وَمَنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ مُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾ قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا وَيُدْخِلَ بَعْضَ أَنْظُرٍ كَيْفَ تُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾ وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾ لَكُلِّ نَبِيٍّ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

ای پیامبر! بگو من نهی شده ام که آنچه را که شما غیر از خداوند به عبادت میخوانید عبادت کنم. بگو از هوای نفس شما پیروی نمی کنم که در آنصورت از

گمراهان خواهیم شد و از هدایت شدگان نخواهم بود (۵۶)

بگو من بر دلیلی از پروردگارم استوار هستم و شما آنچه را که نزد من است تکذیب کرده اید. آنچه را که به عجله می‌خواهید، که عذاب قیامت را همین حالا بر شما نازل کنم، در اختیار من نیست. فرمانروایی جز با خداوند نیست. او حق را پیگیری میکند و همو بهترین مشخص کنندگان است (۵۷) بگو اگر آنچه را که به عجله می‌خواهید نزد من بود میان من و شما کار به پایان میرسید و خداوند به حال ظالمان داناتر است (۵۸)

و بگو خداوند کسی است که کلیدهای غیب نزد است. کسی غیر از او علم آنرا ندارد و آنچه را که در زمین و دریا هست میداند. و هیچ برگی نمی افتد مگر اینکه آنرا میداند و هیچ دانه ای در تاریکیهای زمین و هیچ تر و خشکی نیست مگر اینکه در کتابی آشکار هست (۵۹) و هموست که شبها جان شما را دریافت میکند و میداند در روز چه کرده اید، سپس شما را در روز بعد برمی انگیزد تا سررسید تعیین شده عمرتان به سر آید، آنگاه بازگشت شما بسوی اوست و شما را از آنچه میکرده اید آگاه می کند (۶۰) و او بر مخلوقاتش غالب است. و بر شما نگهبانانی میفرستد، تا قبل از اینکه مرگ تان در رسد محفوظ باشید، که پس از سررسید موعِدِ مرگ تان فرستادگانش جان تان را دریافت می کنند و در این امر هیچ کوتاهی نمی کنند (۶۱) سپس بسوی خداوند که سرور حقتان است بازگردانده میشود. آیا جز این است که فرمانروایی از آن اوست و همو سریعترین حسابگران است؟ (۶۲) ای پیامبر! بگو چه کسی از تاریکیهای زمین و دریا آن هنگام که او را با تضرع و در خفا به دعا میخوانید نجاتتان میدهد؟ همان وقتی که میگوئید خدایا اگر از این گرفتاری نجاتمان دهی حتما از شکرگزاران خواهیم بود؟ (۶۳) بگو خداوند است که از آن و همچنین از ناراحتی های دیگر نجاتتان میدهد، آنگاه شما با او شریک قرار میدهید

(۶۴) بگو او این قدرت را دارد که از بالاسرتان و زیرپایتان عذابی بر شما برانگیزد، یا شما را گروه گروه کند، و سختی بعضی از شما را به بعضی دیگر بچشاند. ای پیامبر! ببین چگونه آیات را گونه گون ارائه می کنیم شاید فهم کنند (۶۵)

ای پیامبر! قوم تو آنرا تکذیب کرد در حالیکه آن حق است. بگو من نگهبان شما نیستم (۶۶) برای هر چیزی قرار گاهی است و بزودی خواهید دانست (۶۷)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! با کافران قوم خویش چنین بگو و چنین باش.

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾ وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ ذِكْرِي لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَعَرَجَهُمُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَذَكَّرَ بِهِ أَنْ تُنْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا هُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾ قُلْ أَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُزِّلْ عَلَى آعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ خَيْرٌ لَهُ أَصْحَابُ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى انْتَبِهْ قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ هُوَ الْهُدَى وَأَمَرْنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾ وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

و هنگامیکه کسانی را که در آیاتمان فرو میروند ببینی از آنان رویگردان شو، تا اینکه در سخنی دیگر فرو روند و اگر شیطان تو را به فراموشی انداخت، پس از توجه، دیگر با مردمی ظلم پیشه منشین (۶۸) و چیزی از حسابشان بر عهده اهل تقوا نیست، بلکه این تذکری است شاید تقوا در پیش گیرند (۶۹) و کسانی را که دینشان را بازیچه و هوسرانی گرفته اند و زندگی دنیا آنها را فریفته، بحال خودشان واگذار و آنان را به آن قرآن و قیامت تذکر ده. مبدا کسی بواسطه آنچه کسب کرده از رحمت

خدا محروم شود. زیرا هیچکس غیر از خداوند سرپرست و شفیع ندارند و اگر فرضا بخواهند بعنوان غرامت عوض بدهند هیچ چیزی از آنان قبول نخواهد شد. آنها کسانی هستند که بواسطه آنچه از بدی هاکسب کرده اند از لطف حق محروم میشوند. نوشیدنی آنها از حمیم خواهد بود و بسبب کفری که می ورزیدند عذابی دردناک خواهند داشت (۷۰)

ای پیامبر! به اینان بگو آیا غیر از خداوند را بخوانیم؟ چیزی را که نه نفعی به حال ما دارد و نه ضرری؟ و پس از اینکه خداوند هدایتان کرده بر پاشنه های خویش به عقب برگردیم؟ و مانند کسانی که شیطانها در روی زمین آنها را به هوا و هوس گرفته اند شویم؟ که آن شیطانها دوستانی دارند که اینها را چنین دعوت میکنند که اگر هدایت می خواهید بسوی ما بیایید. بگو هدایت فقط هدایت خداست و ما مأموریم برای پروردگار جهانیان تسلیم باشیم (۷۱) و اینکه نماز بپا داریم و از او پروا کنیم و او همان کسی است که بسویش جمع آوری میگردد (۷۲) و هموست که آسمانها وزمین را به حق آفرید و هنگامی که درباره چیزی بگوید «باش»، خواهد شد. قول او حق است و در روزی که در آن شیپور بیدار باش قیامت دمیده شود فرمانروائی از آن اوست. دانای پنهان و آشکار و حکیم آگاه است (۷۳)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر به ابراهیم بنگر که رسالت خویش را پی گرفت و از الطاف الهی بهره مند شد.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَزَرَأْتَنَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٤﴾ وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَيَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٦﴾ فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَيْسَ رَبِّي يَهْدِيَنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿٧٧﴾ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلدِّينِ فَطَرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾ وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا

تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾ وَكَيفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨١﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾ وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾ وَذَكَرْنَا يُسُفَىٰ وَنَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾ وَمِن آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاء فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبْهَاتِهِمُ افْتَدَاهُ قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِن هُوَ إِلَّا ذِكْرَى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

ای پیامبر! آن هنگام را یاد آر که ابراهیم به پدرش آزر گفت آیا بت‌های را به خدائی گرفته‌ای؟ من تو و قومت را در گمراهی آشکار می بینم (۷۴) و چنین بود که ملکوت آسمانها و زمین را به ابراهیم نمایاندم تا از یقین داران گردد (۷۵) پس هنگامیکه شب او را پوشاند و ستاره ای را دید، گفت پروردگارم این است، پس چون ناپدید شد گفت من ناپدید شونده‌گان را دوست نمی‌دارم (۷۶) پس چون ماه را تابان دید گفت پروردگار من این است اما چون افول کرد گفت اگر پروردگارم هدایتم نکند حتما از گمراهان خواهم بود (۷۷) پس چون خورشید را در طلوع دید گفت پروردگار من این است. این بزرگتر است. پس وقتیکه افول کرد گفت ای مردم! من از آنچه شما به آن شرک می‌ورزید بیزارم (۷۸) من البته رویم را بسوی کسی می‌گردانم که آسمانها و زمین را آفریده و معتدلم و از مشرکان نیستم (۷۹) و قومش با او مجادله می‌کردند. گفت آیا درباره خداوند با من گفتگو میکنید در حالیکه مرا هدایت کرده؟ و من از آنچه با او شریک میکنید نمی ترسم مگر چیزی که پروردگارم بخواهد. علم پروردگارم همه چیز را فرا گرفته. آیا توجه نمی کنید؟ (۸۰) و چگونه از آنچه با او شریک گرفته اید بترسم در حالیکه شما در خصوص چیزهایی که با خدا شریک

کرده اید نمیترسید؟ آنهم در حالیکه برای رفتار شما دلیلی هم نفرستاده؟ پس کدام گروه برای احساس امنیت شایسته تر است اگر علمی دارید (۸۱) آنهایی که ایمان آورده و به ایمانشان لباس ظلم نبوشانده اند امنیت خواهند داشت و همانها هدایت یافتگانند (۸۲) و این دلیلی بود که به ابراهیم در مقابل قومش دادیم. هر کسی را که لیاقت داشته باشد درجاتش را بالا میبریم که پروردگارت صاحب حکمت و داناست (۸۳) و به او اسحق و یعقوب را دادیم که همگیشان را هدایت کردیم و نوح را هم که قبلا هدایت کرده بودیم و از فرزندان او داوود و سلیمان و ایوب و موسی و هارون بود و نیکوکاران را چنین پاداش میدهیم (۸۴) و نیز زکریا و یحیی و عیسی و الیاس که همگی از صالحان بودند (۸۵) و نیز اسمعیل و یسع و یونس و لوط که همگی را بر معاصران شان برتری دادیم (۸۶) و از بین پدرانشان و فرزندانشان و برادرانشان، برگزیدیم شان و بسوی صراطی مستقیم هدایتشان کردیم (۸۷) این هدایت خداوند است. هر کس از بندگان را که لایق باشد به آن هدایت میکند. و اگر شرک ورزیده بودند آنچه میکردند تباه میشد (۸۸) آنها کسانی هستند که کتاب و حکم و نبوت به آنها دادیم و اگر این کافران معاصر تو به این قرآن که بر تو نازل شده کفر و زندقه قومی را بر آن برمیگماریم که به آن کافر نباشند (۸۹) آنها کسانی هستند که خداوند هدایتشان کرده بود. پس، ای پیامبر! به هدایتشان اقتدا کن. بگو برای این رسالتم دستمزدی از شما نمیخواهم. این قرآن چیزی جز پندی برای جهانیان نیست (۹۰)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! در پاسخ به اهل کتاب چنین روشنگری کن!

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ قُلْ مَن أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ يَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ يُبْدُونَهَا وَيُخْفُونَ كَثِيرًا وَعَلَّمْنَاهُ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنَّهُمْ وَلَا آبَاؤُهُمْ قُلْ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾ وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَن حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

﴿٩٢﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ
 مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا
 أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ
 ﴿٩٣﴾ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فِرَادَى كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرْجِعُكُمْ مَّا خُلِقْتُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى
 مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءَ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ
 ﴿٩٤﴾

ای پیامبر! این مشرکان و این یهودیان معاصر، قدر خداوند را آنطور که باید و شاید ندانسته اند که گفتند خداوند هیچ چیزی بر هیچ بشری نفرستاده است. بگو پس آن کتابی را که موسی با آن به پیامبری آمد چه کسی فرستاده که نوری و هدایتی برای مردم بود و شما علمای یهود آنرا بصورت کاغذهایی درآورده اید که قسمتی را آشکار کرده و بسیاری از آن را مخفی داشته اید و خودتان و پدرانتان چیزهائی آموخته اید که علمی به آن نداشتید؟ بگو آنرا خداوند نازل نموده، آنگاه آنها را واگذار که بازی کنان به فرو رفتن خویش در باطل ادامه دهند (۹۱) و این قرآن کتابی است پربرکت که نازلش کرده ایم که تصدیق کننده آن کتابهائی آسمانی است که قبل از آن بوده، تا مردم مادر شهرها، مانند مکه و اطرافشان را هشدار دهد. و آنان که به آخرت ایمان دارند نیز به آن ایمان دارند و نمازهایشان را هم محافظت میکنند (۹۲) ای پیامبر! چه کسی ظالم تر است از کسی که بر خداوند به دروغ افترا زند، یا اینکه بگوید بمن وحی میشود در حالیکه چیزی به او وحی نمیشود و نیز کسی که بگوید بزودی چیزی مانند آنچه خداوند نازل کرده نازل خواهم کرد؟ و کاش ظالمان را در گردابهای مرگ میدیدی که ملائکه دستهایشان را بر آنها گشوده اند که جانهای شان را برون آرند که امروز جزایتان به سبب آنچه که به ناحق درباره خداوند میگفتید و نسبت به آیاتش سرکشی میکردید عذابی خوارکننده خواهد بود (۹۳) و در قیامت به آنان خطاب خواهد شد که بطور انفرادی بسویمان آمده اید، همانطور که شما را در آفرینش اول آفریدیم، و آنچه را که به شما ارزانی داشته بودیم پشت سرتان رها

کرده اید و کسانی را که شفیع خویش میدانستید همراهتان نمی بینیم. بین شما و آنها جدایی افتاده و چیزهای باطلی که گمان می کردید وجود دارند و برایتان فایده ای خواهند داشت از نزدتان گم شده اند (۹۴)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! مردم را با آیات و صفات خداوند آشنا کن.

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النَّجْمَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِبْنَ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَفُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٠٠﴾ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾ لَا تَدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

ای مردم! خداوند شکافنده دانه و هسته است. زنده را از مرده بیرون می آورد و بیرون آورنده مرده از زنده است. این است خداوند پرودگارتان. پس به کجا سرگردان میشوید؟ (۹۵) همو شکافنده صبحگاهان است و شب را مایه آرامش و آفتاب و ماه را وسیله شمارش شما قرار داده است. این برنامه ربی آن پیروز داناست (۹۶) و هموست که ستارگان را قرار داد تا به وسیله آنها در تاریکیهای خشکی و دریا هدایت یابید. البته ما آیات را برای اشخاصی دانا تشریح کرده ایم (۹۷) و هموست که شما را از یک جان آفرید. آنگاه محل آرامشی و محل ودیعه ای قرار داد. البته آیات را برای مردم صاحب فهم تشریح نموده ایم (۹۸) و هموست که از آسمان آبی نازل نموده و

روئیدنی هائی از همه چیز بیرون آورده، واز آن سبزی و همچنین از آن دانه هایی روی هم چیده در آورده، و از نخل، از گُل آن، خوشه های آویخته بیرون آورده، و با غهایی از انگورها و زیتون و انار که شبیه هستند اما عین یکدگر نیستند برآورده، به میوه هایشان هنگام ثمر دادن و رسیدن بنگرید، که در این برای مردمی که ایمان دارند نشانه هاست (۹۹)

اما اینان برای چنین خداوندی شریکانی از جن درست کرده اند در حالیکه خداوند آنها را آفریده، وبدون اینکه علمی داشته باشند برای او پسران و دخترانی فرض کرده اند، او البته از این چیزها منزّه، و از آنچه وصفش می کنند بالاتر است (۱۰۰)

خداوند به وجود آورنده آسمانها و زمین است، چگونه برایش فرزندی خواهد بود در حالیکه همسری ندارد و همه چیز را همو آفریده و نسبت به همه چیز داناست؟ (۱۰۱) ای مردم! چنین است خداوند، پروردگارتان، خدایی جز او نیست. آفریننده همه چیز است. پس او را عبادت کنید و همو بر همه چیز نگهبان است (۱۰۲) چشمها او را در نمی یابد و او چشمها را درمی یابد و همو لطیف آگاه است (۱۰۳)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! اگر کفار به تو گرایش پیدا نمی کنند باکی نیست. تو راه خویش برو اما مبدا به عقاید آنان توهین کنی.

فَدَجَاءَكُم بِصَآئِرٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَمَن أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَن عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِخَفِيضٍ ﴿١٠٤﴾ وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾ اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾ وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

ای پیامبر! بگو البته با نزول این قرآن بصیرت هایی از جانب پروردگارتان به سویتان آمده، پس هر کس بینا شد به نفع خودش است و کسی که کوری را انتخاب کند به ضرر خویش نموده و من نگهبان شما نیستم (۱۰۴) ای پیامبر! آن آیات را چنین گونه گون ارائه می دهیم، و بگذار تا بگویند درسش را خوانده ای، و البته اشخاص صاحب علم خواهند فهمید (۱۰۵) آنچه را که از جانب پروردگارت به سویت وحی می شود پیروی کن. خدایی جز او نیست و از مشرکان روی بگردان (۱۰۶) و البته اگر خداوند می خواست میتوانست مانع شرک آوری آنها شود و تو از شرک شان چندان نگران مباش زیرا که تو را نگهبان آنها قرار ندادیم و تو ناظر و مسئول آنها نیستی (۱۰۷)

ای پیروان پیامبر! به آن چیزهایی را که کافران به جز خداوند به دعا و از روی شرک می خوانند دشنام مگوئید زیرا که آنها نیز از روی دشمنی و بدون اینکه علمی داشته باشند خداوند را دشنام خواهند گفت، چنین است که اعمال هر مردمی برای خودشان زینت یافته، سپس بازگشتشان به سوی ما است، که آنگاه آنها را به حقیقت کارهایی که می کردند آگاه میکنیم (۱۰۸)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت بپذیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! با این مخالفت که دچار لجبازی هستند چنین بگو و استوار باش.

وَأَقْسُمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ أَمْسِهِمْ لَبِنَ جَاءَهُمْ آيَةٌ لِّیُؤْمِنُوا بِمَا قُلْنَا إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا يُشْعُرُكُمْ أَهَآ إِذَا جَاءَتْ لَا یُؤْمِنُونَ ﴿۱۰۹﴾ وَنَقَلَبُ أَمْعَانَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ یُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِی طُغْيَانِهِمْ یَعْمَهُونَ ﴿۱۱۰﴾ وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَیْهِمُ الْمَلَآئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتِی وَحَشَرْنَا عَلَیْهِمْ كُلَّ شَیْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا لَیُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ یَشَاءَ اللّٰهُ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ یَجْهَلُونَ ﴿۱۱۱﴾ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِیٍّ عَدُوًّا شَیَاطِیْنَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ یُوحِی بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ قَدْ زُكِّرَهُمْ وَمَا یَعْتَرُونَ ﴿۱۱۲﴾ وَلِتَصْغَىٰ إِلَیْهِ أَفْئِدَةُ الَّذِیْنَ لَا یُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَلِیَرْضَوْهُ وَلِیَقْرَفُوا مَا هُمْ مُّقْتَرِفُونَ ﴿۱۱۳﴾ أَفَغَیَّرَ اللّٰهُ أَمْعَانَهُ حَكَمًا وَهُوَ الَّذِی أَنْزَلَ إِلَیْكُمْ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِیْنَ آمَنَّا هُمْ أَلْیَاؤُهُمُ الْكِتَابُ یَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِیْنَ

﴿۱۱۴﴾ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۱۱۵﴾

ای پیامبر! اینان قسم های محکم به خداوند خوردند که اگر معجزه ای بسویشان بیاید حتما به آن ایمان خواهند آورد. بگو جز این نیست که معجزه ها نزد خداوند است و چه میدانید اگر هم آن معجزات بسویشان بیاید باز هم ایمان نخواهند آورد (۱۰۹) و دلها و چشمهایشان میگردد و مانند همان بار اول میشوند که به آن ایمان نیاورده بودند و در این وضع آنها را در طغیانشان کوردل رها میکنیم (۱۱۰) و حتی اگر ملائکه را نیز بسویشان نازل کنیم و مردگان هم با آنها صحبت کنند و هر چیزی را بر آنها جمع کنیم اینطور نیست که ایمان بیاورند مگر اینکه خدا بخواهد ولیکن اکثرشان جاهلند (۱۱۱) و چنین است که برای هر پیامبری دشمنی از شیاطین قرار داده ایم، شیاطین انسانی یا جنی که بعضی از آنها به بعضی دیگر سخنان ظاهرا قشنگ برای فریب دادن یاد می دهند و اگر خداوند میخواست چنین نمیکردند پس آنها را با آنچه افترا می بندند واگذار (۱۱۲) تا اینکه دلهای آنانکه به آخرت ایمان نمی آورند به آن میل کند تا آن را بپسندند و به آنچه آنان دچار میشوند دچار شوند (۱۱۳)

ای پیامبر! بگو آیا جز خداوند را به حکمیت بجویم؟ در حالیکه هموست که آن کتاب را با تفصیل برایتان فرستاده؟ و اهل کتاب میدانند که آن از جانب پروردگارت به حق فرستاده شده است پس مبادا که از دودلان باشی (۱۱۴) و کلمه پروردگارت به صدق و عدل کامل شد. هیچ چیزی کلماتش را تغییر نخواهد داد و همو شنوای داناست (۱۱۵)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! علیرغم این لجبازی کافران این احکام را برای عموم بیان کن.

وَإِنْ تَطِغْ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

﴿۱۱۶﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُنْتَدِينَ ﴿۱۱۷﴾ فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۱۸﴾ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنْ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿۱۱۹﴾ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿۱۲۰﴾ وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أُولِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿۱۲۱﴾

ای پیامبر! بدان که اگر اکثر کسانی را که در روی زمین هستند پیروی کنی از راه خدا گمراهت میکنند. زیرا آنها از چیزی جز گمان پیروی نمی کنند و جز تخمین نمی زنند (۱۱۶) البته پروردگارت بهتر می داند که چه کسی ازراهش گمراه شده و همو هدایت یافتگان را بهتری شناسد (۱۱۷)

ای مردم! از آنچه که ذکر نام خدا به هنگام ذبح آن شده، بخورید، اگر به آیاتش ایمان دارید (۱۱۸) و چه تان شده که از آنچه ذکر نام خدا بر آن شده نمیخورید در حالیکه آنچه خداوند حرام کرده به تفصیل برایتان گفته شده، البته به استثناء شرایط سخت اضطراری که چاره ای برای آدمی نمیگذارد که در آنصورت مصرف همان هم به حداقل مقدار ممکن بخشوده است، و البته بسیاری از مردم چنانند که بدون اینکه علمی داشته باشند، دیگران را با هوس هایشان گمراه میکنند که البته پروردگارت به تجاوزکاران آگاه تر است (۱۱۹) و همچنین گناهان را چه آشکار باشد و چه پنهان ول کنید. همانا کسانی که گناهان را مرتکب میشوند بزودی سزایشان را به خاطر آنچه انجام میدهند می بینند (۱۲۰) و نیز آنچه را که اسم خدا به هنگام ذبح بر آن یاد نشده نخورید، که نافرمانی است و البته شیاطین به دوستانشان آموزش میدهند که با شما مجادله کنند و اگر اطاعتشان کنید البته شما نیز مشرک خواهید بود (۱۲۱)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! در رسالت تو چیز است که سبب زنده شدن دلهاست.

أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مَجْرِمِيهَا لِيَمْنَكُرُوا فِيهَا وَمَا يَمْنَكُرُونَ إِلَّا أَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾ وَإِذَا جَاءَهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَى مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾ فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

آیا کسی که مرده ای بود و زنده اش کردیم و برایش نوری قرار دادیم که به وسیله آن در میان مردم راه میسپارد، مانند کسی است که در تاریکیهای است که از آن برون رفت ندارد؟ برای کافران اعمالشان چنین آراسته شده است (۱۲۲) و به این ترتیب است که در هر شهری بزرگان گنهکارانشان در آن نیرنگ میکنند. اما کارشان جز بر ضد خودشان نیست و آگاهی ندارند (۱۲۳) و هنگامیکه آیه ای بسویشان بیاید میگویند هرگز به آن ایمان نمی آوریم تا اینکه به ما نیز آنچه به فرستادگان خدا داده شده داده شود. خداوند بهتر میداند رسالتش را کجا قرار دهد. به زودی کسانی که مرتکب جرم شده اند به سبب نیرنگی که زده اند به خواری نزد خدا و عذابی شدید خواهند رسید (۱۲۴)

اگر خداوند بخواهد کسی را هدایت کند سینه اش را برای پذیرش اسلام باز می کند و اگر کسی لایق گمراهی باشد سینه اش تنگ و سخت می شود گوئی که دارد به آسمان صعود می کند. خداوند به این روش عذاب را بر کسانی که ایمان نمی آورند مسلط میکند (۱۲۵)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: جلب توجه همگان به آخرت و اهمیت آن، برای سست شدن صفوف کافران.

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ هُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ

وَهُوَ وَلِيُّهُمْ مِمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾ وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ قَدِ اسْتَكْبَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَّغْنَا أَمَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾ وَكَذَلِكَ نُوَيِّ بِعُضِّ الظَّالِمِينَ بَعْضًا مِمَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رَسُلٌ مِنْكُمْ يَفْضُلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُزِدُّونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبَهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾ ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾ وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾ وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾ إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾ فَلَنْ يَأْتِيَ قَوْمٌ يَعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

ای پیامبر! این جاده پروردگار توست که مستقیم است و البته آیات را برای مردمی که پند میگیرند با تفصیل بیان کرده ایم (۱۲۶) کسانی که پیرویت کنند نزد پروردگارشان خانه امن خواهند داشت و همو یارشان است به سبب آنچه انجام میدهند (۱۲۷) و روزی که همگیشان را به قیامت محشور کنیم خطاب شود ای جماعت جنیان! چه بسیار از آدمیان را بدام انداختید! و دوستان آدمیزادشان اعتراف میکنند که پروردگار! بعضی مان از بعضی دیگر برخوردار شدیم و به سرآمدی معین که برایمان مقرر کردی رسیدیم. گوید اینک جایگاهتان آتش است که در آن جاودان خواهید بود مگر آنچه خدا خواهد که پروردگارت پر حکمت داناست (۱۲۸) و بعضی از ظالمان را بر بعضی دیگر چنین سرپرستی میدهیم به سبب آنچه انجام میدهند (۱۲۹) ای جماعت های جنی و انسانی! آیا رسولانی از خودتان بسویتان نیامدند که آیاتم را بر شما بخوانند و به این روز هشدارتان دهند؟ گویند بلی و ما علیه خویش گواهی میدهیم، چنین است که زندگی دنیا فریشتان داد و کافر شدند تا اینکه در چنان روزی علیه خویشتن گواهی خواهند داد که ما کافریم (۱۳۰) چنین است که پروردگارت اهل آن شهرها را از روی ظلم و در حالیکه غافل باشند هلاک نکرد (۱۳۱) و همگی شان در آنچه از کارهای ناپسندی که میکردند به درجاتی رسیده

بودند و پروردگارتان از آنچه انجام میدهند غافل نیست (۱۳۲) و پروردگارتان غنی صاحب رحمت است. اگر بخواهد شما را میبرد و پس از شما آنچه بخواهد جایگزین میکند. همانطور که شما را از فرزندان قوم قبلی ایجاد کرد (۱۳۳) آنچه به شما وعده شده حتما می آید و نمی توانید جلوگیری کنید (۱۳۴) ای پیامبر! بگو ای قوم! هر چه که قدرت دارید انجام دهید، من هم کار خویش میکنم. به زودی خواهید دانست چه کسی صاحب آن خانهء سعادت نهائی است. البته او ظالمان را رستگار نمی کند (۱۳۵)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ذکر چند مورد دیگر از مشکلات فکری و عملی که مخالفان پیامبر دچارش بودند.

وَجْعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِرْغْمِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾ وَكَذَلِكَ زَيَّنَ لَكُنْزٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ شُرَكَائُهُمْ لِيَزْذُوهُمْ وَلِيَلْبَسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾ وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَا يَطْعُمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءَ بِرْغْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ مِمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾ وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَمُحَرَّمٌ عَلَى أَزْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصَفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

ای پیامبر! اینان از آنچه که از کشت و زرع و حیوانات بدست می آورند برای خدا نصیبی قرار میدهند و به خیال خودشان می گویند این برای خدا باشد و این هم برای شریکانی که برای خدا قائل شده ایم. اما آنچه که مال شرکاء است به خدا نمیرسد ولی آنچه که مال خداست به شرکاء میرسد. چه بد حکم می کنند (۱۳۶) و چنین است که برای بسیاری از مشرکان، شرکائی که برای خدا قائل شده اند، قتل اولادشان را زینت داده اند تا هلاکشان کنند و دینشان را بر آنان مشتبه نمایند و اگر

خدا می خواست مانع آنها از این کار میشد، پس تو نیز آنها را با افترائی که به خدا میزنند واگذار (۱۳۷) و به خیال خویش می گویند این چارپایان و کشت و زرع فُرُق است و هیچ کس از آن نمیخورد مگر اینکه ما بخواهیم و همچنین است چارپایانی که پشت هایشان را برای سواری حرام میکنند و چارپایانی که اسم خدا را هنگام ذبح بر آنها نمیبرند. همه اینها افترائی است بر خداوند، بزودی سزای آنها را برای افترایشان میدهیم (۱۳۸) و میگویند آنچه در شکم این چارپایان است خاص پسرانمان و مردانمان است و بر زنان حرام است اما اگر مرده به دنیا آمده باشد همه آنان در آن شریکند. بزودی خداوند سزای وصفشان را میدهد که او پر حکمت داناست (۱۳۹) البته آنان که اولادشان را از روی سفاهت و بدون علم میکشند، و آنچه که خداوند روزیشان کرده به علت افترا به خداوند حرام می کنند، زیان کرده و گمراه شده اند و هدایت یافته نمی باشند (۱۴۰)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت بگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای مردم! از احکامی که خداوند مقرر نموده، پیروی کنید و از احکام بی ماخذ سر پیچید.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾ وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَوْلَةٌ وَفَرَسًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٤٢﴾

هموست که باغهایی دارای داربست و بی داربست بوجود آورد و نخل ها و کشت ها را که خورش آنها متفاوت است، و زیتون و انار را چه مشابه و چه نامشابه باشند آفریده، از میوه اش هنگامیکه به بار آید بخورید و حقش را روز برداشت بدھید و اسراف نکنید که خداوند مسرفان را دوست ندارد (۱۴۱) و از چارپایان چه باربر و بزرگ و چه کوچک باشند، از آنچه خداوند روزیتان کرده، بخورید و از گام های شیطان پیروی مکنید که او برایتان دشمنی آشکار است (۱۴۲)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیری، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
 درب: ای مردم! احکام باطل بی‌ماخذی را که به آن عادت کرده‌اید رها کنید و احکام خداوند را پیروی کنید.

مَنْبَاةُ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّانِّ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْرِ اثْنَيْنِ قُلْ الذَّكْرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ نَبُوءِي يَعْلَمُ بِكُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾ وَمَنِ الْإِنْبِلِ اثْنَيْنِ وَمَنِ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ الذَّكْرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمْ اللَّهُ بِهَذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ يَعْلَمُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾ قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مِثْمَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ حَمٍّ خِنْزِيرٍ فَإِنَّهُ رَجَسٌ أَوْ فِسْقًا أَهْلَ لَعْنٍ لَعَنَ اللَّهُ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفَرٍ وَمَنِ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوْ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِغِيهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾ فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

اینان راجع به هشت گروه از نر و ماده احکامی وضع کرده‌اند. از گوسفند دوتا. و از بز دو تا. بگو آیا دو نر را حرام کرده یا دو ماده را یا آنچه را که در رحم دو ماده هست؟ بگو از روی علم خبرم دهید اگر راست می‌گویید (۱۴۳) و از شتر دو تا و از گاو دو تا. بگو آیا دو نر را حرام کرده یا دو ماده را، یا آنچه را که در رحم دو ماده هست؟ مگر شما آن هنگام که خداوند به این تقسیم بندی سفارش میکرد حاضر بودید؟ پس چه کسی ظالم تر است از کسی که به خداوند افترای دروغ بندد تا مردم را بدون علم گمراه کند؟ البته خداوند قوم ظالمان را هدایت نمیکند (۱۴۴)

ای پیامبر! بگو در آنچه به من وحی شده چیزی را که خورنده می‌خورد حرام نمی‌یابم مگر آنکه مرداری باشد، یا خون ریخته شده، یا گوشت خوک که پلید است، یا اینکه از روی نا فرمانی بنام غیر خدا ذبح شده باشد، تازه اگر کسی ناچار شود، نه اینکه تجاوز و افراط کند، و از همانها هم بخورد، البته پروردگارت آمرزگار مهربان

خواهد بود (۱۴۵) و بر یهودیان حرام کردیم هر ناخنداری را، و از گاو و گوسفند نیز پیه را بر آنان حرام کردیم. جز آنچه بر پشتشان یا روده های آنها باشد، یا به استخوان پیوسته باشد و این تحریم برای آن سرکشی بود که میکردند و البته راستگوییم (۱۴۶) پس اگر تکذیب کردند بگو پروردگارتان صاحب مهربانی گسترده است اما عذاب او از قوم گناهکار دفع نخواهد شد (۱۴۷)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! این احکام را بجای احکام مردود ذکر شده اعلام کن.

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا خُرُوسٌ ﴿١٤٨﴾ قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾ قُلْ هَلَمْ شَهِدَاكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعِ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَغْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾ قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ خُذْ زُرْقَتَكُمْ وَابْيَاضَكُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالْبَيِّنِ هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلِفْ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾ وَأَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

بزودی مشرکان خواهند گفت اگر خدا میخواست نه ما و نه پدرانمان شرک نمی ورزیدیم، و چیزی را هم حرام نمیکردیم. تکذیبگران پیشین آنها نیز چنین تکذیب کردند تا اینکه عذاب ما را چشیدند. بگو آیا هیچ علمی نزدتان هست که برایمان ارائه کنید؟ جز این نیست که جز گمان را پیروی نمی کنید و جز به تخمین سخن نمیگویید (۱۴۸) بگو دلیل رسا خاص خداست، پس اگر میخواست حتما همگی تان را هدایت میکرد (۱۴۹) بگو آن گواهانتان را که شهادت میدهند که خداوند اینها را حرام کرده بیاورید. پس ای پیامبر! اگر کسانی شهادت دادند تو با آنها مباش و

از هوای نفس کسانی که آیاتمان را تکذیب میکنند و نیز از کسانی که به آخرت ایمان ندارند و برای پروردگارشان همتا قرار میدهند پیروی مکن (۱۵۰) بگو بیایید آنچه را که پروردگارتان بر شما حرام کرده برایتان تلاوت کنم:

چیزی را با او شریک میگیرید و به والدین احسان کنید و فرزندانان را از تنگدستی مکشید که ما به شما و آنها روزی میدهیم و به کارهای زشت چه آشکار و چه پنهان نزدیک نشوید و هیچ کسی را که خداوند کشتن او را حرام کرده، مگر به حق، نکشید. این چیزی است که به آن توصیه کرده شاید تعقل پیشه کنید (۱۵۱) و به مال یتیم نزدیک نشوید مگر به وجهی که برای یتیم بهتر است. تا اینکه به رشد و قوت خویش برسد و پیمان و ترازو را بطور کامل به عدالت ادا کنید. البته هیچ کس جز به قدر وسعش تکلیف نمیشود. و اگر سخن میگوئید به عدالت گوئید و لو اینکه درباره خویشاوند باشد و به عهد خداوند وفا کنید. این است چیزهایی که به آن توصیه تان کرده. شاید پند گیرید (۱۵۲) و اینکه این جاده ام مستقیم است. پیرویش کنید و راه های دیگر را پیروی مکنید تا شما را از راه او متفرق نکنند. این است آنچه که شما را به آن توصیه کرده شاید تقوا پیشه کنید (۱۵۳)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! اینک حجت بر قومت تمام شده، صفهای خود را از اهل کتاب جدا کنید.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾ وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾ أُنْزِلُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا إِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾ أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا الْكِتَابَ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدَفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدَفُونَ ﴿١٥٧﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انْظُرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ فَرَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أُمَرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَلِهَا وَمَنْ

جاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾

و به موسی آن کتاب را که همه ضرویات در آن بطور تمام ذکر شده بود را دادیم و همه چیز لازم را در آن به تفصیل ذکر کردیم و برای کسانی که به ملاقات پروردگارشان ایمان داشتند مایه هدایت و رحمت بود (۱۵۴) و این قرآن نیز کتابی است پر برکت که فرستادیم. پس، از آن پیروی کنید و تقوا پیشه نمائید شاید رحمت شوید (۱۵۵) تا مبدا که بگوئید که کتاب فقط بر دو طائفه پیش از ما نازل شده و ما از آموختن درسهای آن غافل بودیم (۱۵۶) یا اینکه بگوئید اگر کتاب بر ما نازل می شد حتما از آنها هدایت یافته تر می شدیم. براستی دلیلی از جانب پروردگارتان بسویتان آمده که هدایتی و رحمتی است. پس چه کسی ظالم تر است از کسی که آیات خداوند را تکذیب کند و از آن روی بگرداند. بزودی کسانی که از آیاتمان روی می گردانند برای رویگردانی شان عذاب بسیار بد خواهند داشت (۱۵۷) آیا انتظار دارند ملائکه بسویشان بیایند؟ یا اینکه پروردگارت؟ یا اینکه بعضی از آیات پروردگارت؟ روزی که بعضی از آیات پروردگارت بیاید ایمان کسی که قبلا ایمان نیاورده یا از ایمانش فایده ای نبرده سودی بحالش نخواهد داشت. بگو منتظر باشید که ما نیز منتظریم (۱۵۸)

ای پیامبر! البته تو را با آنانکه دینشان را فرقه فرقه کرده و گروه گروه شدند کاری نیست، کار آنان فقط با خداست. سپس خبر آنچه را که انجام میدادند به آنها میدهد (۱۵۹) هر کس که کار نیکی کند ده برابر آن پاداش خواهد داشت و کسی که کار زشتی کند فقط سزای همان را خواهد دید و هیچ ظلمی به آنان نمی شود (۱۶۰)

درس: ای پیامبر! رسالت خویش را با جدیت پیگیر، از الطاف الهی بهره مند خواهی شد.
درب: ای پیامبر! باز هم مواضع خویش را به وضوح اعلام کن.

قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

﴿١٦١﴾ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾ قُلْ أَغْبِرَ اللَّهُ أْبْعِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

بگو البته پروردگارم بسوی جاده ای مستقیم هدایت کرده است. دینی استوار، دین ابراهیم معتدل، که از مشرکان نبود (۱۶۱) بگو البته نمازم و عبادتم و زندگی و مرگم برای خداوند پروردگار جهانیان است (۱۶۲) که شریک ندارد و من مأمور به آنم و خودم اولین مسلمانم (۱۶۳) بگو آیا غیر از خداوند پروردگاری بجویم؟ در حالیکه او پروردگار همه چیز است؟ و هیچ کسی هیچ چیز بدی کسب نمی کند مگر اینکه علیه خود اوست؟ و هیچ باربری بار دیگری را برنمیدارد؟ آنگاه بازگشتگاهتان بسوی پروردگارتان است؟ و بگو همو خبر آنچه را که در آن اختلاف می کردید به شما میدهد (۱۶۴)

هموست که شما را جانشینان روی زمین قرار داد. و بعضی را به بعضی به درجاتی برتری داد. تا شما را در آنچه به شما داده بیازماید. البته پروردگار تند کيفر است و البته همو آمرزشگر مهربان است (۱۶۵)

سوره اعراف

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: بی توجهی به تعالیم انبیاء مایه هلاکت دو جهان است.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
المص ﴿١﴾ كِتَابٌ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِشَذَرٍ بِهِ وَذَكَرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ أَتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾ وَكَمْ مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ﴿٤﴾ فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥﴾ فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾ فَلَنَقْصُصَ عَلَيْهِمْ

يَعْلَمُ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ﴿٧﴾ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾
وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلُمُونَ ﴿٩﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

المص (۱)

ای پیامبر! این قرآن کتابی است که به سويت نازل شده، پس مبدا دلتنگی از آن داشته باشی که نگران باشی نتوانی حق عظمتش را ادا کنی و نیز نگران باشی که چرا مخالفت اهمیتی به آن نمیدهند بلکه تو فقط ماموری که بوسیله آن هشدار دهی و نیز اینکه آن پندی برای مومنان باشد (۲)

ای مردم! از آنچه از جانب پروردگارتان بسویتان نازل شده پیروی کنید و غیر از او از اولیائی دیگر پیروی نکنید، چه کم پند می پذیرید (۳) و چه بسیار شهر هائی که هلاکشان کردیم و عذابمان شبانه یا در حال خواب نیمروز آنها را بگرفت (۴) و سخنشان آن هنگام که عذابمان آنها را در گرفته بود چیزی جز این نبود که می گفتند ما ظالم بودیم (۵) و ما، هم از پیامبران بازجویی خواهیم کرد و هم از مردمی که رسولان بسوی آنها فرستاده شدند (۶) و البته برای آنها جزئیات کارهایشان را بازگو خواهیم نمود که ما هرگز غائب نبوده ایم (۷) و سنجش آنروز حقیقت دارد. پس هر کس که موازینش سنگین باشد رستگار خواهد بود (۸) و هر کس که موازینش سبک باشد از کسانی است که جانهای خویش را بعلت ظلمی که به آیات ما میکردند به زیان انداختند (۹)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.

درب: عامل مهم بی توجهی به تعالیم انبیاء قبول القانات شیطانی است.

وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿١٢﴾
 قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾ قَالَ فَأَنْظِرْنِي
 إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾ قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾ قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
 الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ لَا يَتَّبِعُهُمُ بَينَ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ
 أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾ قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْذُومًا مَّدْحُورًا لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ
 أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾ وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ
 فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾ فَوَسَّوسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا
 وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَينِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾
 وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾ فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا
 وَطَفَفَا خِصْفَانٍ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ
 الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾ قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ
 الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ
 ﴿٢٤﴾ قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

ای مردم! و البته شما را در زمین تسلط دادیم و برایتان وسایل معشیت قرار دادیم،
 چه کم شکر می گزارد (۱۰) و البته شما را آفریدیم سپس صورتگری کردیم سپس
 به ملائکه گفتیم به آدم سجده کنید پس سجده کردند مگر ابلیس که از ساجدان
 نبود (۱۱) خداوند گفت چه چیزی جلوگیری کرد که سجده کنی وقتی که فرمانت
 دادم؟ گفت من از او بهترم. مرا از آتش و او را از خاک آفریده ای (۱۲) گفت از آن
 فرود آی. تو را نمی‌رسد که در آن تکبر کنی. بیرون رو که از سرافکنندگانی (۱۳)
 گفت مرا تا روزی که برانگیخته می شوند مهلت ده (۱۴) گفت تو از مهلت یافتگانی
 (۱۵) گفت بسبب آنکه اغوایم کردی من نیز در آن صراط مستقیم بر سر راهشان می
 نشینم (۱۶) آنگاه از پیش و پس و راست و چپ آنها بر آنان در می آیم و اکثرشان را
 از شاكران نخواهی یافت (۱۷) گفت نكوهش شده رانده شده از آن بیرون رو که
 جهنم را از کسانی که پیرویت کنند پر خواهیم کرد (۱۸) و تو ای آدم با همسرت در
 آن باغ سکونت کنید و از هر چه می‌خواهید بخورید اما به این درخت نزدیک نشوید
 که از ظالمان خواهید بود (۱۹) پس شیطان آن‌ها را وسوسه کرد تا آنچه از عورت

شان که از آنها پنهان بود برایشان آشکار کند و گفت پروردگارتان شما را از این درخت نهی نکرد مگر از این جهت که مبدا دو پادشاه شده یا اینکه جاودان شوید (۲۰) و برایشان قسم خورد که خیر خواهتان هستم (۲۱) آنگاه به فریبی سقوطشان داد. و چون از آن درخت چشیدند زشتی هایشان برایشان آشکار شد و شروع کردند از برگهای آن باغ به آنها چسباندن و پروردگارشان ندایشان داد که مگر شما را از آن درخت نهی نکرده بودم و نگفته بودم شیطان برایتان دشمنی آشکار است؟ (۲۲) گفتند پروردگارا بر خویش ظلم کردیم و اگر ما را نیامرزی و بر ما نبخشی از زیانکاران خواهیم بود (۲۳) گفت فرود آئید. بعضی از شما دشمن بعضی دیگر خواهد بود، و در زمین تا مدتی معین استقرار و برخورداری خواهید داشت (۲۴) و خداوند همچنین فرمود که در آن زندگی خواهید کرد و در آن درخواهید گذشت و از آن در روز قیامت خارج خواهید شد (۲۵)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: ای مردم! ریشه های بی توجهی به تعالیم انبیاء را در درون خویش شناسایی نموده و به تقوا بگرانید.

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾ يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَاتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾ وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾ قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾ فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾ يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَٰلِكَ نَفْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالنَّعْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ

فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾ يَا بَنِي آدَمَ إِنَّمَا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنِ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾ وَالَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

ای فرزندان آدم! برایتان لباسی نازل کردیم که زشتی های شما را بپوشاند و نیز مایه زیبایی تان شود و لباس تقوی بهتر است. این از آیات خداست شاید پند گیرید (۲۶) ای فرزندان آدم! مبادا شیطان شما را بفریبد چنانکه والدین شما را از آن باغ بیرون کرد. لباسشان را از آنها می کند تا زشتی هایشان را به آنان بنماید. او و قبیله اش از جاییکه نمی بینید شما را زیر نظر دارند. ما شیاطین را اولیاء کسانی قرار دادیم که ایمان نمی آورند (۲۷) همان کسانی که هنگامیکه گناه بزرگ و عمل زشتی مرتکب شدند میگویند پدرانمان نیز چنین میکردند و خداوند مجبورمان کرد. بگو خداوند به کارهای زشت فرمان نمیدهد. آیا علیه خداوند چیزی میگوئید که علمش را ندارید؟

(۲۸) ای پیامبر! بگو پروردگارم به عدالت فرمانم داده و اینکه روهای خویش را به هر مسجدی متوجه کنید و او را در حالی که دین خویش را برای او خالص کرده اید بخوانید. البته او همانطور که آفرینش شما را آغاز نمود شما را پس از مرگ در قیامت به حیات برمیگرداند (۲۹) در حالیکه در این دنیا گروهی هدایت شدند و ضلالت هم بر گروهی فرود آمد. البته آنها کسانی هستند که شیطان ها را بجای خداوند اولیاء خویش گرفته بودند و تصور هم می کردند که هدایت شده هستند (۳۰) و بگو ای فرزندان آدم! زینت خویش را نزد هر مسجدی بگیرید. و بخورید و بیاشامید اما اسراف نکنید که او اهل اسراف را دوست نمیدارد (۳۱) ای پیامبر! بگو چه کسی زینت خداوندی و روزی های پاکیزه را که برای بندگانش بیرون آورده، تحریم کرده؟ بگو این مواهب در روز قیامت فقط برای کسانی است که در این زندگی دنیا ایمان آورده اند. ای پیامبر! بدان که این چنین آیات را برای صاحبان علم بیان می کنیم (۳۲) بگو جز این نیست که پروردگارم کارهای زشت را، چه پنهان

باشد و چه آشکار، و گناه، و تجاوز ناحق، و اینکه برای خداوند چیزی را که دلیلی برای آن نازل نکرده شریک بگیرید، حرام کرده و نیز حرام کرده که درباره خداوند چیزی بگوئید که علم ندارید (۳۳)

هر امتی سرآمدی دارند که اگر سرآمدشان بیاید، نه ساعتی تاخیر می کند و نه جلو می افتد (۳۴)

ای فرزندان آدم! هر گاه فرستادگانی از جنس خودتان بسویتان آمد که آیات مرا برایتان میگویند، هر کس که تقوی گزید و اصلاح کرد نه ترسی داشته باشد و نه اندوهگین باشد (۳۵) و آنانکه آیاتمان را تکذیب کنند و نسبت به آن گردنفرازی نمایند، اهل آتشند که در آن جاودان خواهند بود (۳۶)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: بی توجهی به زندگی جاوید پس از مرگ مایه هلاکت است.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ أُولَئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُم مِّنَ الْكِتَابِ حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَهُمْ قَالُوا قَالُوا اللَّهُ قَالُوا صَلُّوا عَلَيْنَا وَشْهَدُوا عَلَي أَنْفُسِهِمْ أَهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾ قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعْنَتْ أُمَّةً لَعْنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَصْلُونا فَأَنَّهُمْ عَذَابٌ ضَعِيفٌ مِّنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾ وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ فذُقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفْتُحُ لَهُمُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾ هُمْ مِّنْ جَهَنَّمَ مَهْدَافٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِّنْ غَلٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنَّ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَسُولٌ رَبَّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا أَن تِلْكَمُ الْجَنَّةُ أَوْرَثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ وَنَادَى أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ النَّارِ أَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَأَذِنَ مُمْدِّنٌ بَيْنَهُمْ أَن لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَنْهَوْنَهَا عَوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ

كَافِرُونَ ﴿٤٥﴾ وَيَبْنِيهِمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادَى أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾ أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾ وَنَادَى أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ حُفَا وَلَعِبًا وَغَرَّتُهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ نَنسَاهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾ وَلَقَدْ جَنَنَاهُمْ بَكِيبٍ فَصَلَّنَاهُ عَلَى عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ الَّذِينَ نَسَوْهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شَفْعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلْ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْزَرُونَ ﴿٥٣﴾

ای پیامبر! از اینان بپرس چه کسی ستمکارتر است از کسی که افترای دروغ به خداوند ببندد یا آیاتش را تکذیب کند؟ نصیب آنها از آنچه که در آن کتاب قانون دادرسی آخرتی مقرر شده به آنان میرسد و ملائکه فرستاده ما بسویشان می آیند، میگویند بجز بسوی خداوند به کجا دعا میکردید؟ میگویند گمشان کرده ایم و علیه خویش شهادت میدهند که کافر بوده اند (۳۷) به آنها گفته میشود در گروه هائی از جن و انس که قبل از شما بوده اند داخل آن آتش شوید. هر گاه که گروهی داخل میشوند دیگری را لعنت می کنند تا اینکه همگی شان جمع میشوند. متاخران نسبت به متقدمان میگویند خداوند اینها گمراهمان کردند، پس، از آن آتش غذایی دو چندان به آنان ده. و جواب می شنوند که برای همگی دو چندان است ولیکن شما نمیدانید (۳۸) متقدمان میگویند شماها هیچ برتری بر ما ندارید، پس عذاب را بچشید برای آنچه که خودتان کسب کرده اید (۳۹) کسانی که آیاتمان را تکذیب کرده و نسبت به آن سرافرازی کرده اند درهای آسمان برایشان باز نمیشود و وارد بهشت نمیشوند، چنانکه شتر از سوراخ سوزن رد نمیشود و سزای مجرمان این است (۴۰) از جهنم بستری خواهند داشت و در بالایشان هم از همان جهنم پوششی. و

سزای ظالمان را چنین می‌دهیم (۴۱)

اما در مورد مومنان صالح عمل، به هیچکس جز به اندازه توانش تکلیف نمی‌کنیم. آنها یاران بهشتند که در آن جاودان خواهند بود (۴۲) و هر کینه‌ای را که در دلهایشان هست می‌زداییم. از کف بهشت‌های آنها نهرها جاری است و می‌گویند سپاس خدای را که ما را به این هدایت کرد و ما اینطور نبودیم که اگر خداوند هدایت‌مان نکرده بود خودمان به این موقعیت هدایت شوییم. البته فرستادگان پروردگاران به حق آمدند و به آنان ندا می‌شود که شما این بهشت را بسبب عملی که می‌کردید مالک شده‌اید (۴۳) اهل بهشت اهل جهنم را صدا می‌زنند که ما آنچه را که پروردگاران وعده مان میداد حق یافتیم آیا شما هم وعده پروردگارتان را حق یافتید؟ می‌گویند بله و بین آنها جازرننده‌ای جار می‌زند که لعنت خدا بر ظالمان خواهد بود (۴۴) همانها که از راه خدا جلوگیری می‌کردند و آنرا کج می‌خواستند و به آخرت هم کافر بودند (۴۵) و بین آنان حجابی خواهد بود.

و مردانی در بلندی‌ها خواهند بود که همگی آنها را از سیمایشان می‌شناسند و به اهل بهشت می‌گویند سلام بر شما. آنها هنوز داخل آن نشده و طمع آن را دارند (۴۶) و وقتی که چشمشان می‌گردد و به اهل آتش می‌افتد می‌گویند پروردگارا ما را با قوم ظالمان قرار نده (۴۷) و اهل بلندی‌ها به کسانی که آنها را از سیمایشان می‌شناسند می‌گویند جمعیت شما و سرکشی‌تان بدردتان نخورد (۴۸) آیا این بهشتیان همان کسانی نیستند که قسم می‌خوردید مشمول رحمت خداوند نخواهند شد؟ بسوی آنها روی گردانده و می‌گویند داخل آن بهشت شوید که نه ترسی خواهید داشت و نه اندوهگین خواهید بود (۴۹)

اهل جهنم اهل بهشت را صدا می‌زنند که برایمان مقداری آب یا از آنچه خداوند روزیتان کرده بریزید، می‌گویند خداوند هردوی آنها را بر کافران حرام نموده است (۵۰) در این موقعیت خداوند می‌فرماید همانهایی که دینشان را به بازی و هوس گرفتند و زندگی دنیا مغرورشان کرد، پس امروز هم فراموششان می‌کنیم چنانکه

آنها نیز امروزشان را فراموش کرده بودند و آیتان را انکار میکردند (۵۱) و البته کتابی که براساس علم، مشروح و مفصلش کرده بودیم، برایشان فرستادیم که برای مومنان هدایت و رحمتی بود. و آنها انکارش کردند (۵۲)

آیا منتظر معنی حقیقی آن بودند؟ روزی که معنی حقیقی آن بیاید کسانی که قبلا فراموشش کرده بودند خواهند گفت فرستادگان پروردگارمان به حق آمده بودند، آیا شفیعیانی خواهیم داشت که شفاعتمان کنند؟ یا اینکه برگردیم تا اعمالی کنیم غیر از آنچه میکردیم؟ جانهایشان را به ضرر انداختند و آنچه که افترا می بستند نیز از نزدشان محو گردید (۵۳)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: بی توجهی به خداوند و الطاف و نعمات او سبب هلاکت است.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهُ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾ ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾ وَلَا تَفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ حَتَّىٰ إِذَا أَقْلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾ وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي حَبَتْ لَآ يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا كَذَلِكَ تُصْرَفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُشْكِرُونَ ﴿٥٨﴾

البته پروردگارتان خداوند است که آسمانها و زمین را در شش مرحله آفرید. و آنگاه به عرش مستولی شد. شب را با روز می پوشاند که شتابان در طلب آن است. و خورشید و ماه و ستارگان به امر او رام هستند. آفرینش و تدبیر از آن اوست. پر برکت است پروردگار جهانیان (۵۴) پروردگارتان را به حالت تضرع و بطور پنهانی بخوانید که او تجاوزگران را دوست ندارد (۵۵) و در زمین پس از اصلاحش خرابکاری نکنید و او را با بیم و امید بخوانید که البته رحمت خداوند به نیکوکاران نزدیک است

(۵۶) و هموست که باده را پیشاپیش رحمتش میفرستد تا اینکه ابری سنگین بردارد و آنرا بسوی سرزمینی مرده می راند و با آن بارانی فرو می فرستد و از آن از هر گونه میوه ای بیرون می آورد. مردگان را نیز چنین بیرون می آوریم. شاید پند گیرید (۵۷) سرزمین مناسب، روئیدنی هایش را به فرمان پروردگارش بیرون می آورد و از آن سرزمینی که نامناسب باشد چیزی جز اندکی ناچیز بیرون نمی آید. آیات را برای مردم شکرگزار چنین گونه گون ارائه میکنیم (۵۸)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: همان.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾ قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأُنصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾ أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَخْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾ وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾ قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾ أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَادُّكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا أَجئْنَا لِنُعْبُدَ اللَّهَ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رَجْسٌ وَغَصَبَ اتِّجَادِلُونِي فِي أَسْمَاءِ سَمِيَّتُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٧١﴾ فَأَخْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا ذَايِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾ وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ ﴿٧٣﴾ وَادْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأْتُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سَهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعُّوا لِئِنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ

﴿٧٥﴾ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾ فَعَقَّبُوا النَّافَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ اتَّبِنَا بِمَا نَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾ فَأَخَذَهُمُ الرِّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُجِيبُونَ النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾ وَلَوْطَأُ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ الْبَسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾ وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَنْتَظِرُونَ ﴿٨٢﴾ فَأَخْبَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾ وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾ وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُوا عَوجًا وَادْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكُفِّرْكُمْ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾ وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾ قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٨٩﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٩٠﴾ فَأَخَذَهُمُ الرِّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩١﴾ الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَيْبًا كَانُوا لَمْ يُعْنُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٢﴾ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٣﴾

همانا نوح را بسوی قومش فرستادیم و گفت ای مردم خداوند را عبادت کنید که خدائی جز او ندارید که من بر شما از عذاب روزی بزرگ میترسم (۵۹) عده ای از بزرگان قومش گفتند البته تو را در گمراهی آشکار می بینیم (۶۰) گفت ای قوم گمراهی ندارم ولیکن فرستاده ای از سوی پروردگار جهانیانم (۶۱) رسالت های پروردگارم را به شما میرسانم و برای شما خیر خواهی میکنم و درباره خداوند چیزهائی میدانم که شما نمیدانید (۶۲) آیا تعجب کرده اید که پندی از جانب

پروردگارتان بر مردی از خودتان آمده تا شما را هشدار دهد تا تقوا پیشه کنید و شاید مورد رحمت واقع شوید؟ (۶۳) پس تکذیبش کردند، ما هم او و نیز همراهانش را در آن کشتی نجاتشان دادیم و مکذبان را که آیاتمان را تکذیب کرده بودند غرق نمودیم که آنها مردمی نابینا بودند (۶۴)

و بسوی قوم عاد برادرشان هود را فرستادیم، گفت ای قوم خداوند را عبادت کنید که خدائی جز او ندارید، آیا تقوا پیشه نمی کنید؟ (۶۵) عده ای از بزرگان کافران قوم او گفتند ما تو را در سبکسری می بینیم و البته تو را از دروغگویان می شماریم (۶۶) گفت ای مردم سبکسری در من نیست ولیکن فرستاده ای از جانب پروردگار جهانیانم (۶۷) که رسالت های پروردگارم را به شما می رسانم و برایتان خیر خواهی امینم (۶۸) آیا تعجب می کنید که پندی از جانب پروردگارتان بر مردی از میان خودتان آمده تا هشدارتان دهد؟ و بیاد آرید که خداوند شما را پس از قوم نوح جانشینانی قرار داد و در آفرینشتان فروزینی به شما داد. پس نعمتهای خدا را شکر کنید شاید رستگار شوید (۶۹) گفتند آیا بسوی ما آمده ای که خداوند یکتا را عبادت کنیم و آنچه را که پدرانمان می پرستیدند رها کنیم؟ پس آنچه را که بما وعده میدهی بیاور اگر راست میگوئی (۷۰) گفت بطور حتم از جانب پروردگارتان بر شما پلیدی و غضبی فرود آمده است. آیا با من درباره نامهایی که خودتان و پدرانتان نامگذاری نموده اید و خداوند هیچ دلیلی راجع به آنها نازل ننموده جدال می کنید؟ پس منتظر باشید که من نیز از منتظرانم (۷۱) او و همراهانش را به رحمت خویش نجات دادیم و دنباله کسانی که آیاتمان را تکذیب نموده و مومن نبودند قطع نمودیم (۷۲)

و بسوی ثمود برادرشان صالح را فرستادیم که گفت ای مردم خداوند را عبادت کنید که غیر از او خدائی ندارد. از پروردگارتان دلیل روشنی بسویتان آمده است. این شتر خداست که برایتان نشانه ای است. پس بگذارید در زمین خدا بچرد و بدیی به او نرسانید که عذابی دردناک شما را در خواهد گرفت (۷۳) و بیاد آورید که خداوند پس از قوم عاد شما را جانشینانی قرار داد و در زمین جایتان داد که از تپه های آن قصرهایی برمیگرفتید و کوه ها را برای خانه سازی می تراشیدید. پس نعمت های خدا را بیاد آرید و در زمین فساد نیانگیزید (۷۴) بزرگانی از قومش که گردنفرای میگردند به بعضی از مومنان که ضعیف نگهداشته شده بودند گفتند آیا شما حتم دارید که صالح از جانب پروردگارش پیغمبر است؟ گفتند ما به آنچه که محتوای رسالت اوست ایمان داریم (۷۵) گردنفرانان گفتند ما به آنچه که شما به آن ایمان آورده اید کافریم (۷۶) پس آن شتر را پی کردند و از فرمان پروردگارشان سرپیچیدند و گفتند ای صالح آنچه که وعده اش را میدهی بیاور اگر از پیامبرانی (۷۷) پس آن لرزه آنها را بگرفت و در خانه ها شان بی جان شدند (۷۸) و او از آنها روی گرداند و گفت ای مردم رسالت پروردگارم را رساندم و برایتان خیر خواهی کردم ولیکن شما دوستدار خیرخواهان نبودید (۷۹)

و لوط آن هنگام که به قومش گفت آیا به کار زشتی که قبلا هیچکس مرتکب نشده می پردازید؟ (۸۰) برای شهوت بجای زنان به مردان رو می کنید؟ بلکه مردمی اسرافکارید (۸۱) جواب قوم او جز این نبود که آنها را از شهرتان بیرون کنید زیرا که آنها در پی پاکیزگی میباشند (۸۲) پس او و اهلس را نجات دادیم. غیر از زنش را که از بازماندگان بود (۸۳) و بارانی خاص و مهلك بر آنها بارانديم. بنگر عاقبت مجرمان چه بود (۸۴)

و بسوی مدین نیز برادرشان شعیب را فرستادیم. گفت ای مردم خداوند را عبادت کنید که خدائی جز او ندارد. البته نشانه روشنی بسویتان آمده. پس پیمان و ترازو را تمام دهید و کالای مردم را کم ندهید و در زمین پس از اصلاحش فساد نکنید. این برایتان بهتر است اگر ایمان دارید (۸۵) و بر سر هر راهی ننشینید که مردم را بترسانید تا کسی را که به خدا ایمان آورده از راه خدا باز دارید و آن را کج بخواهید. و بیاد آرید که کم بودید و خدا زیادتان کرد و ببینید عاقبت مفسدان چگونه بود (۸۶) و اگر عده ای از شما به آنچه که به آن فرستاده شده ام ایمان آوردند و عده ای هم ایمان نیاوردند صبر کنید تا خداوند بین ما حکم کند که همو بهترین داور است (۸۷) بزرگانی از گردنفرزان قوم او گفتند ای شعیب هم تو را و هم کسانی را که به تو ایمان آورده اند از شهرمان بیرون می کنیم، مگر اینکه دوباره به دین ما برگردید. گفت حتی اگر دلمان نخواهد؟ (۸۸) در آنصورت پس از اینکه خداوند ما را از دین شما نجات داد اگر داخل آن شویم به خداوند افترای دروغ بسته ایم و سزاوارمان نیست که داخل آن شویم مگر اینکه خداوند پروردگارمان بخواهد. علم پروردگارمان همه چیز را فرا گرفته. به خدا توکل می کنیم. پروردگارا بین ما و بین قوم ما به حق مشکل را بگشای که تو بهترین گشاینده ای (۸۹) و بزرگانی از گردنفرزان کافر قومش گفتند اگر شعیب را پیروی کنید حتما از زیانکاران خواهید بود (۹۰) پس آن لرزه آنها را بگرفت. و در خانه هاشان به حالت بیجان به زانو درآمدند (۹۱) آنان که شعیب را تکذیب کردند گوئی هرگز در آنجا نبودند. آنان که شعیب را تکذیب کردند خودشان زیانکار شدند (۹۲) پس، از آنان روی گرداند و گفت ای مردم رسالت های پروردگارم را به شما رساندم و برایتان خیرخواهی کردم. اینک چگونه بر احوال مردمی کفر پیشه اندوهگین باشم؟ (۹۳)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: فلسفه تاریخ تابید کننده مطلب فوق.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٩٤﴾ ثُمَّ بَدَّلْنَا
مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا
يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَلَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾ أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَى أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ
تَأْتُمُونَ ﴿٩٧﴾ أَوْ آمَنَ أَهْلُ الْقُرَى أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يُلْعَنُونَ ﴿٩٨﴾ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ
اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرْتُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ أَهْلِهَا
أَن لَّوْ نَشَاءُ أَصْبَنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾ تِلْكَ الْقُرَى نَقُصُّ
عَلَيْكَ مِن أَنْبَاءِهَا وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾ وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِّنْ عَهْدٍ وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ
﴿١٠٢﴾

ای پیامبر! در اواخر عمر هیچ تمدنی از تمدنهای ماقبل تاریخ، هیچ پیغمبری
نفرستادیم مگر اینکه اهالی آنها را پس از گوش ندادن به پیامبران به سختی و
ناراحتی دچار نمودیم تا توبه و تضرع کنند که البته متنبه نشده و توبه و اظهار
پشیمانی نمیکردند (۹۴) لذا بجای چیزهایی که به نظرشان ناراحتی بود، برایشان
چیزهایی را که خوش میداشتند، پیش می آوردیم تا اینکه خوشحالی میکردند و
میگفتند این که چیز مهمی نبود و به پدرانمان نیز همواری و سختی رسیده بود. اما
در این حال غفلت ناگهان آنها را برمیداشتیم در حالیکه متوجه نبودند (۹۵) و البته
اگر اهالی آن تمدن ها ایمان می آوردند و تقوا پیشه میکردند حتما درهای نعمت
های بسیار زیادی را از آسمان و زمین برویشان میگشودیم ولیکن تکذیب میکردند و
آنها را بسبب آنچه که انجام میدادند برمیداشتیم (۹۶) آیا اهالی آن تمدن ها ایمن
بودند که سختی ما در هنگام خواب شبانه بر آنها در آید؟ (۹۷) آیا اهالی آن تمدن
ها ایمن بودند که سختی ما در هنگام ظهر که مشغول تفریح بودند بر آنها در آید؟

(۹۸) آیا از مکر خدا ایمن بودند؟ البته کسی خود را از مکر خدا ایمن بداند از خسارت پیشگان خواهد بود (۹۹) ای پیامبر! آیا این معاصرات که پس از آنها وارث آن سرزمین ها شدند به این نکته راه نیافتند که اگر بخواهیم به سبب گناهانشان آنها را نیز فرو میگیریم و بر دلهاشان مهر میزنیم که دیگر سخن حق را نتوانند شنید؟ (۱۰۰) ای پیامبر! این سرگذشت تمدن هائی مانند قوم نوح و عاد و ثمود و لوط و مدین است که برایت گفته ایم و البته پیامبرانشان با دلایل روشن بسویشان آمده بودند، اما آنها اینطور نبودند که به چیزی که قبلا عملا تکذیبش کرده بودند بطور زبانی ایمان بیاورند و خداوند بر دلهای کافران چنین مهر میزند (۱۰۱) و ما در اکثر آنها هیچ پابندی به آن پیمانی که سبب ایجاد تمدنشان بود ندیدیم و اکثرشان را هم از فاسقان یافتیم (۱۰۲)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: فرعونیان نیز مانند اقوام هلاک شده قبلی رفتار کردند و هلاک شدند.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَأْنَاهُ فَطَلَمُوا بِمَا فَاغْلَبُوا فَكَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾ حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكَ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٠٥﴾ قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٠٦﴾ فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاطِرِينَ ﴿١٠٨﴾ قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿١١١﴾ يَأْتُواكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾ وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْعَالَمِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْ تُلْقِيَ وَإِنَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُوا هُنَاكَ وَانْقَلَبُوا صَاحِرِينَ ﴿١١٩﴾ وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾ رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٢﴾ قَالَ فِرْعَوْنُ أَنْتُمْ بِي قَبْلُ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّ هَذَا لَمَكْرٌ مَكْرُمُهُ فِي الْمَدِينَةِ لَتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾ لَأَقْطَعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ

لَأَصْلَبَنَكُم أَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾ قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا نَنقِمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّعْنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَنْذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَأَهْلَكَ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾ قَالُوا أَوِذْنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَذُوكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٣٠﴾ فَإِذَا جَاءَهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَلَا إِنَّمَا طَائَرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾ وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِنَسْحَرَنَّ بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالْدَّمَ آيَاتٍ مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾ وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَىٰ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٤﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بِالْقَوْلِ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿١٣٥﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾ وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَعَارِجَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

آنگاه پس از آنها موسی را با آیاتمان بسوی فرعون و بزرگانش برانگیختیم، و آنها به آن آیات ظلم کردند. پس بنگر عاقبت مفسدان چه شد (۱۰۳) و موسی گفت ای فرعون من فرستاده ای از جانب پروردگار جهانیان هستم (۱۰۴) بر من فرض است که راجع به خداوند جز حق نگویم و البته با دلیل روشنی از جانب پروردگارتان بسویتان آمده ام پس بنی اسرائیل را با من بفرست (۱۰۵) گفت اگر نشانه ای داری بیاور اگر راست میگوئی (۱۰۶) و او عصایش را انداخت و فوراً به اژدهائی آشکار تبدیل شد (۱۰۷) و دستش را بیرون آورد، پس فوراً برای ناظران سفید گردید (۱۰۸) بزرگانی از قوم فرعون گفتند او یک جادوگردانشمند است (۱۰۹) که میخواهد شما را با جادویش از سرزمینتان بیرون کند پس چه میفرمائید؟ (۱۱۰) آنها خطاب

به فرعون گفتند او و برادرش را بازداشت کن و ماموران جمع آوری را به شهرها بفرست (۱۱۱) که همه جادوگران متخصص را برایت بیاورند (۱۱۲) و جادوگران بسوی فرعون آمدند، گفتند البته برایمان پاداشی خواهد بود اگر غالب شدیم؟ (۱۱۳) گفت بله و البته شما صاحب مقام نزدیک به من خواهید بود (۱۱۴) گفتند ای موسی تو آنچه در بساطت داری می اندازی یا ما اول بیاندازیم؟ (۱۱۵) گفت بیاندازد. پس هنگامی که انداختند چشمان مردم را سحر کردند و آنها را ترساندند و جادوی عظیمی براه انداختند (۱۱۶) و بموسی وحی کردیم که عصایت را بیانداز که فوراً آنچه را که آنها ساخته بودند بلعید (۱۱۷) پس حق جا افتاد و آنچه انجام میدادند باطل گشت (۱۱۸) و در آنجا مغلوب شدند و خوار و خفیف گردیدند (۱۱۹) و جادوگران به سجده افتادند (۱۲۰) گفتند به پروردگار جهانیان ایمان آوردیم (۱۲۱) پروردگار موسی و هارون (۱۲۱) فرعون گفت به او ایمان آوردید قبل از اینکه اجازه تان دهم؟ این حتماً توطئه تان در این شهر است که اهالی آنرا از آن بیرون کنید، پس بزودی خواهید فهمید (۱۲۳) دستها و پاهایتان را برعکس یکدیگر قطع خواهیم کرد آنگاه همگی تان را بدار خواهیم کشید (۱۲۴) گفتند بسوی پروردگارمان رو خواهیم نمود (۱۲۵) و تو نیز فقط به این خاطر از ما انتقام میکشی که به آیات پروردگارمان، وقتی که بسویمان آمده، ایمان آورده ایم. پروردگارا به ما پایداری عنایت فرما و ما را مسلم دریافت کن (۱۲۶) پس از این واقعه، بزرگانی از قوم فرعون گفتند آیا میگذاری موسی و قومش در زمین فساد کنند و تو و خدایانت را وانهند؟ گفت بزودی پسرانشان را می کشم و زنانشان را زنده میگذارم و البته ما بر آنها چیره ایم (۱۲۷) موسی به قومش گفت از خداوند یاری بخواهید و صبر کنید. زمین مال خداست. به هر کس از بندگان که خواهد میدهد و عاقبت از آن اهل تقواست

(۱۲۸) گفتند ای موسی قبل از اینکه بیائی اذیت میشدیم و پس از آن نیز اذیت میشویم، گفت چه بسا که پروردگارتان دشمنان را نابود، و شما را در آن سرزمین جایگزین نموده و نظاره کند که چگونه رفتار می کنید (۱۲۹) و البته فرعونیان را به خشکسالی و کمبود میوه جات بگرفتیم شاید پند گیرند (۱۳۰) پس هنگامی که چیز خوشایندی بسویشان می آمد میگفتند این مربوط به ماست و اگر چیز ناخوشایندی به آنان میرسید به موسی و همراهان او فال بد میزدند. هلا! جز این نیست که فال بدشان نزد خداوند بود ولیکن اکثرشان نمیدانند (۱۳۱) و گفتند هر قدر هم که معجزه برایمان بیاوری که با آن سحرمان کنی به تو ایمان نخواهیم آورد (۱۳۲) پس بسویشان طوفان و ملخ و شپشک و قورباغه و خون را بعنوان نشانه هائی جدا جدا فرستادیم اما باز هم گردنفرازی کردند و قومی گناهکار شدند (۱۳۳) و هنگامی که آن عذاب برآنها فرود آمد گفتند پروردگارت را به آن عهدهی که نزد توست بخوان که اگر این عذاب را از ما کنار بزند حتما به تو ایمان می آوریم و بنی اسرائیل را همراهت می فرستیم (۱۳۴) پس هنگامی که آن عذاب را تا سرآمدی که به آن رسیدند برطرف کردیم فوراً عهد شکنی کردند (۱۳۵) از آنها انتقام گرفتیم و در آن دریا غرقشان کردیم زیرا که آیاتمان را تکذیب کردند و از آنها غافل گردیدند (۱۳۶) و به آن قومی که ضعیف نگهداشته شده بودند مشرق و مغرب های آن زمین را که در آن برکت نهاده بودیم به ارث دادیم و کلمه نیکوی پروردگارت نسبت به بنی اسرائیل بسبب صبری که کردند کامل شد و آنچه را که فرعون و قومش میساختند زیر و رو کردیم (۱۳۷)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: بنی اسرائیل پس از آزادی شان توسط حضرت موسی نسبت به تعالیم پیامبرشان نافرمانی های عظیم نمودند.

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَآئِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ مُمْتَرٌّ مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾ قَالَ أَغَيَّرَ اللَّهُ أَنْعِيَكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾ وَوَاذَعْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْنَةٍ مِيقَاتٍ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي الْجِبَلَ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنَّا لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾ قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾ وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾ سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كَلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خَلْقِهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يَكْلُمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾ وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّوْنِي وَكَادُوا يَقْتُلُونِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾ إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾ وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾ وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي نُسُخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾ وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَإِنِّي أَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾ وَكُتِبَ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا إِلَيْكَ قَالِ عَذَابِي أَصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي الثَّوَرَةِ وَالْإِجْلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُخْلِئُ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۙ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾ وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾ وَقَطَعْنَا لَهُمْ شُرَاطِمَهُمُ الْخَيْبَةَ عَشْرَةَ أَيَّامًا ۖ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ۖ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ ۖ وَطَلَّلْنَا بَالِغًا لَّهُمُ الْغَمَامَ ۖ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّاءَ ۖ وَالسَّلْوَىٰ كُلُّوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۖ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾ وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَّغْفِرَ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ ۖ مَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

و بنی اسرائیل را از آن دریا گذرانیدیم. پس به قومی رسیدند که به پرستش بت‌هایشان مشغول بودند، گفتند ای موسی برای ما نیز خدائی قرار بده. گفت شما قومی نادانید (۱۳۸) آنچه اینها مشغولند نابود شدنی است و آنچه انجام می‌دهند باطل است (۱۳۹) آیا برای شما غیر از خداوند خدائی بخوایم در حالیکه همو بود که شما را برجهانیان برتری داد؟ (۱۴۰) و آن هنگام را فراموش کرده اید که از فرعونیان که عذابی تلخ بر شما روا میداشتند که پسران‌تان را می‌کشتند و زنان‌تان را زنده می‌گذاشتند نجات‌تان داد؟ که در این آزمایشی بزرگ از جانب پروردگارتان بود (۱۴۱) و با موسی قرار سی شب گذاشتیم و ده شب نیز به آن افزودیم و قرار او با پروردگارش به چهل شب کامل شد و موسی قبل از اینکه به میقات برود به برادرش هارون گفت در قومم جانشینم باش و اصلاح کن و راه مفسدان را پیروی مکن (۱۴۲) و هنگامیکه موسی به وعده گاه آمد و و پروردگارش با او سخن گفت، گفت

پروردگارا خویش را بمن بنما تا بسویت نظر کنم، گفت هرگز مرا نخواهی دید ولیکن به آن کوه نگاه کن، پس اگر برجای خویش ایستاد بزودی مرا خواهی دید. و چون پروردگارش به آن کوه تجلی کرد آنرا خورد کرد و موسی به بیهوشی افتاد، پس چون برخاست گفت تو منزهی، بسویت توبه کردم و من اولین مومن خواهم بود (۱۴۳) گفت ای موسی! تو را به رسالتم و با کلامم بر مردم برگزیدم. پس آنچه را به تو دادم بگیر و از سپاس گزاران باش (۱۴۴) و درباره همه چیز، در هر زمینه، پندی، و برای هر چیز تفصیلی در آن الواح برایش نوشتیم و گفتیم آنرا با قوت بگیر و قومت را فرمان ده که از بهترین های آن بگیرند. بزودی منزلگاه گناهکاران را به شما نشان خواهم داد (۱۴۵) بزودی کسانی را که در زمین گردنفرازی ناحق می کنند از آیاتم منصرف می کنم و هر نشانه ای را هم که ببینند به آن ایمان نمی آورند و اگر راه رشد را ببینند آن را انتخاب نمی کنند و اگر راه گمراهی را ببینند آنرا انتخاب می کنند. این به آن علت است که آیاتمان را تکذیب کردند و از آن غفلت نمودند (۱۴۶) و کسانی که آیاتمان و رسیدن به آخرت را تکذیب کنند اعمالشان نابود میشود. آیا این جز سزای عملشان است که انجام میدهند؟ (۱۴۷) و قوم موسی در غیاب او از زیورهایشان گوساله ای برگرفتند که بدنی بود که صدائی داشت. آیا ندیدند نه با آنان گفتگو می کند و نه به راهی هدایتشان میکند؟ آنرا به الوهیت برگرفتند و ظالم شدند (۱۴۸) و وقتی که روی دستشان ماند و دیدند گمراه شده اند گفتند اگر پروردگاران به ما رحم نکند و ما را نبخشد حتما از زیانکاران خواهیم بود (۱۴۹) و هنگامیکه موسی بسوی قومش برگشت غضبناک و متاسف بود. گفت درغیابم چه بدجانشینی برایم کردید. آیا راجع به امر پروردگارتان عجله کردید؟ و آن الواح را انداخت و سربرادرش را گرفت و بسوی خویش می کشید. گفت ای پسر مادرم این

مردم مرا ضعیف نمودند و نزدیک بود بکشند پس دشمنان را به سرزنش من وادار مکن و مرا جزء قوم ظالمان بحساب نیاور (۱۵۰) گفت پروردگارا مرا و برادرم را ببخش و ما را در رحمت خویش داخل کن و تو مهربان ترین هستی (۱۵۱) بزودی کسانی که آن گوساله را به پرستش بگرفتند غضبی از پروردگارشان و خواریی در زندگی خواهند داشت و افترا زندگان را چنین سزا میدهیم (۱۵۲) ولی کسانی که اعمال زشت نمودند، و پس از آن توبه کردند و ایمان آوردند، البته پروردگارت پس از آن آمرزنده مهربان خواهد بود (۱۵۳) و هنگامیکه خشم موسی آرام شد آن الواح را برگرفت و در نسخه های آن برای کسانی که از پروردگار بیم داشتند هدایت و رحمتی بود (۱۵۴) موسی از میان قوم خویش هفتاد نفر را جهت وعده گاه ما انتخاب کرد. پس هنگامیکه آن لرزه آنها را بگرفت گفت پروردگارا اگر میخواستی میتوانستی آنها و مرا قبلا هلاک کنی. آیا ما را بسبب رفتار سفیهانی هلاک میکنی؟ نه، بلکه این آزمایش توست. هرکس راخواهی با آن گمراه میکنی، و هر کس را خواهی هدایت میکنی. تو سرپرست مائی. پس ما را بیامرز و با ما مهربان باش و تو بهترین آموزشگرانی (۱۵۵) و در این جهان برایمان نیکی مقرر کن و همچنین در آخرت، که ما بسوی تو هدایت یافته ایم. گفت عذابم به هر کس که خواهم میرسد اما رحمتم همه چیز را فرا گرفته است. و بزودی آنرا برای کسانی مقرر میدارم که تقوا پیشه کنند و زکوۀ دهند و به آیاتمان ایمان داشته باشند (۱۵۶) همانها که از پیغمبر فرستاده درس نخوانده ای که بعدا خواهد آمد، که وصفش را در توراتی که نزدشان هست، و نیز در انجیل، می یابند، پیروی می کنند. همانکه آنها را به چیزهای خوب و پسندیده فرمان میدهد و از چیزهای ناپسند باز میدارد و چیزهای خوشایند را برایشان حلال و چیزهای ناخوشایند را بر آنها حرام مینماید و نیز آنها را

از تکالیف سنگین و قیودی که بر آنها تحمیل شده معاف میکند. پس کسانی که به او ایمان آورده و گرامیش داشته و یارش نموده و نوری را که با او فرستاده شده است پیروی کنند، البته رستگار خواهند بود (۱۵۷) ای پیامبر! بگو ای مردم! من فرستاده خداوند بسوی همگی شما هستم. همان خداوندی که فرماندهی آسمانها و زمین از اوست. خدائی جز او نیست. زنده میکند و میمیراند. پس به خداوند و فرستاده اش که پیغمبری درس نیاموخته است که به خداوند و کلماتش ایمان دارد، ایمان بیاورید شاید هدایت شوید (۱۵۸) و از قوم موسی عده ای بودند که به حق هدایت شده و بسوی آن متمایل میشدند (۱۵۹) و آنها را بصورت دوازده گروه تقسیم کردیم و به موسی وحی کردیم که هر وقت خواست به قومش آب برساند با عصایش به آن سنگ بزند. پس دوازده چشمه از آن میشکافت. بطوریکه هر کسی آبشخور خویش را می شناخت و ابر را سایه بانیشان کردیم و منّ و سلوی را بر آنها نازل کردیم، و گفتیم از چیزهای خوشایندی که روزی تان کرده ایم بخورید، و وقتیکه رفتار های زشت نمودند بما ظلم نکردند بلکه به خودشان ظلم میکردند (۱۶۰) آن هنگام که به آنان گفته شد در این شهر سکونت گزینید و از هر جای آن خواستید بخورید و در دعاها پتان بگوئید خداوند گناهان ما را فرو ریز و از آن درب معبد به سجده داخل شوید که خطاهایتان را ببخشیم و اگر چنین میکردند بزودی نیکوکاران را فزونی می بخشیدیم (۱۶۱) اما ظالمانشان آن قول را به قولی دیگر تبدیل کردند آنگاه عذابی از آسمان برای ظلمی که میکردند بر آنها فرو فرستادیم (۱۶۲)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: پس از حضرت موسی نیز دائماً اقوامی از بنی اسرائیل رعایت اصول و فروع دین خویش را نکردند.

وَأَسْأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرْعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾ وَإِذْ قَالَتْ أُمَةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعْطُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعْدَرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾ فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾ وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٧﴾ وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَّا مِّنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾ فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ وَرثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِن يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُ الَّذِي أَخَذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِّيثَاقُ الْكِتَابِ أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالِدَارُ الْأَخْرَءُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾ وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

ای پیامبر! از یهودیان درباره آن شهر کنار دریا سؤال کن که چگونه به حرمت حکم روز شنبه تجاوز کردند، همان موضوع که ماهی ها هنگام برگزاری مراسم عبادات در روزهای شنبه دسته دسته بسویشان می آمدند ولی آنها از صیدشان ممنوع بودند و روز های غیر از شنبه نمی آمدند، و آنها در حکم ممنوعیت صید در روز شنبه نافرمانی کردند و به سبب نافرمانیشان گرفتارشان گردیم (۱۶۳) و در همان موضوع چنین بود که در همان هنگام عده ای آنها را از آن تخلف نهی مینمودند و عده ای دیگر میگفتند چرا قومی را که خداوند هلاک خواهد کرد یا به عذاب شدیدی برخورد گرفت موعظه می کنید؟ و نهی کنندگان میگفتند بخاطر معذرتی از پروردگار و اینکه شاید نهی فایده داشته باشد و تقوا پیشه کنند (۱۶۴) پس هنگامی که آن پند را به فراموشی سپردند آنهایی را که از بدی نهی میکردند نجات دادیم و ظالمان را برای نافرمانی شان به عذابی بسیار زشت بگرفتیم (۱۶۵) پس وقتی که از

آن نهی که شده بودند سرپیچیدند مقرر نمودیم بوزینگانی مطرود شوند (۱۶۶) و پروردگارت اعلام کرد که تا روز قیامت کسانی را بر آنها مسلط خواهد کرد که عذاب زشت بر آنها روا دارد. زیرا که پروردگارت زود کیفر است و در عین حال بسیار آمرزنده مهربان هم هست (۱۶۷)

و یهودیان را در زمین بصورت گروه هائی تقسیم کردیم. عده ای صالح و عده ای غیر از آنند و آنها را به چیزهای خوب و چیزهای بد آزمودیم شاید بازگردند (۱۶۸) و پس از آن نسل، دیگرانی را جایگزین شان نمودیم که آن کتاب را به ارث بردند و متاع ناچیز این جهانی را میگرفتند و میگفتند بزودی آمرزیده میشویم و اگر باز هم متاع ناچیزی مانند آن به آنان دست میداد آنها هم میگرفتند. آیا از آنها پیمان محکم گرفته نشده بود که درباره خداوند جز به حق نگویند؟ در حالیکه مطالب آن کتاب را هم فرا گرفته بودند. و سرای آخرت برای آنانکه تقوا پیشه می کنند بهتر است آیا نمی اندیشند؟ (۱۶۹) و کسانی که به آن کتاب چنگ میزنند و نماز بیامیدارند، البته ما پاداش اصلاحگران را ضایع نمی گذاریم (۱۷۰) و آن هنگام که آن کوه را مانند سایبانی بر آنها قرار دادیم و گمان میکردند که بر سرشان فرود خواهد آمد. ندا دادیم آنچه را به شما دادیم با قوت بگیرید و آنچه را در آن کتاب است یاد کنید شاید تقوا پیشه شوید (۱۷۱)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: همه انسانها بر حسب فطرت خویش در برنامه آفرینشی خویش به خداوند و تعالیم انبیاء بله گفته اند اما در امتحان این جهان بسیاری از آدمیان به تعالیم انبیاء بی توجهی نشان داده اند.

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ

قَبْلَ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾ وَكَذَلِكَ نَقْصِلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

ای پیامبر! آن هنگام را در نظر بیاور که خداوند از فرزندان آدم از پشت هایشان فرزندانشان را برگرفت و از آنها شهادت خواست که آیا من پروردگارتان نیستم؟ گفتند بلی. شهادت میدهیم که چنین است. تا اینکه روز قیامت نگوئید ما از این غافل بوده ایم (۱۷۲) یا نگوئید پدرانمان قبلا شرک ورزیده بودند و ما فرزندان آنهائیم. آیا ما را بخاطر عمل آن باطل اندیشان هلاک میکنی؟ (۱۷۳) و آیات را چنین تشریح میکنیم شاید مردم به راه صحیح بازگردند (۱۷۴)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: یکی از علل مهم بی توجهی به تعالیم انبیاء رفتارهای نامعقول و ترجیح چیزهای کم ارزش است که دائماً از سوی بنی اسرائیل و حتی علما بزرگ آنها انجام می شده است.

وَأَنزِلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَرَكَهْ يَلْهَثْ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾ سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنْفُسُهُمْ كَانُوا بِظُلْمٍ ﴿١٧٧﴾ مَن يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي وَمَن يُضِلِلْ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٨﴾ وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ هُمْ قُلُوبٌ لَاَ يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَاَ يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَاَ يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾

ای پیامبر! خبر آنکسی را برآنان بخوان که علم آیاتمان را به او داده بودیم. پس خود را از آن جدا کرد و شیطان او را به پیروی خویش در آورد و از گمراهان شد (۱۷۵) و اگر میخواستیم با همان علم او را بالا میبردیم ولیکن او خودش رو به سوی زمین کرد و از هوای نفس پیروی نمود، و مثال او مانند سگ است که اگر بسویش حمله

کنی پارس میکند و اگر هم به او پشت کنی باز هم پارس میکند. مثال کسانی که آیاتمان را تکذیب می کنند نیز همین است. پس آن قصه ها را برایشان بگو شاید تفکر کنند (۱۷۶) چه بد است مثال مردمی که آیاتمان را تکذیب می کنند و به خویش ظلم روا میدارند (۱۷۷) کسی را که خداوند هدایتش کند همو هدایت شده است و کسی را که او گمراه کند همو از زیانکاران است (۱۷۸)

و البته بسیاری از جن و انس را برای جهنم آفریدیم. آنها کسانی هستند که دلہائی دارند اما با آن فهم نمی کنند و چشم هائی دارند اما با آنها نمی بینند و گوشهائی دارند اما با آن نمی شنوند. مانند چارپایانند بلکه از آن هم بدترند و آنها همان غافلند (۱۷۹)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: توجه به اسماء صفات و افعال خداوند و پیامبر مانع از گمراهی مانند بنی اسرائیل می شود.

وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْ اَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٨٠﴾ وَمِمَّنْ خَلَقْنَا اُمَّةً يَهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُوْنَ ﴿١٨١﴾ وَالَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٢﴾ وَاُمَلِيْ لَهُمْ اِنْ كُنَّيْ مَّتِيْنٌ ﴿١٨٣﴾ اَوْ لَمْ يَتَفَكَّرُوْا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جُنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٨٤﴾ اَوْ لَمْ يَنْظُرُوْا فِيْ مَلَكُوْتِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ وَّاَنْ عَسٰى اَنْ يَّكُوْنَ قَدِ افْتَرَبَ اَجَلُهُمْ فَبَايَ حَدِيْثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٨٥﴾ مِّنْ يُضِلِّلِ اللّٰهُ فَاَ لَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ﴿١٨٦﴾

و خداوند دارای نامہائی نیکوست. او را به آنها بخوانید و آنهائی را که از نامہای او منحرف شده اند واگذارید. آنها بزودی سزای آنچه را که میکرده اند خواهند دید (۱۸۰)

و از بین کسانی که آفریده ایم، گروهی هستند که به راه حق هدایت می کنند و به همان هم تمایل دارند (۱۸۱) و کسانی هم که آیاتمان را تکذیب می کنند بزودی آنها را پس از اینکه تدریجا به نعمتها متنعم می کنیم، ناگهان میگیریم (۱۸۲) و مهلتشان می‌دهیم که نقشه ما محکم است (۱۸۳) آیا به این نمی اندیشند که این پیامبر که مصاحبشان است هیچگونه جنونی ندارد و او جز هشدار دهنده ای آشکار نیست؟ (۱۸۴) آیا در ملکوت آسمانها و زمین نمی نگرند و نیز آنچه که خداوند آفریده و نیز اینکه چه بسا سرآمدشان نزدیک شده باشد؟ پس غیر از اینها به چه چیزی باور خواهند داشت؟ (۱۸۵) کسی را که خداوند گمراه کند هیچ هدایت کننده ای نخواهد داشت و آنها را در سرکشی شان در حالیکه کور دل میباشند رها می کند (۱۸۶)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: ای مردم به آینده حتمی خود بیندیشید و به راه راست برگردید.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾ قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

ای پیامبر! از تو درباره قیامت میپرسند که کی فرا میرسد. بگو جز این نیست که علم آن نزد پروردگارم است. وقتش که برسد هیچکس غیر از او آشکارش نمی کند. بار وقوع قیامت در آسمانها و زمین سنگین است. جز بطور ناگهانی بسراغتان نمی آید. چنان از تو می پرسند که گوئی تواز آن آگاهی. بگو جز این نیست که علم آن نزد

خداوند است ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۱۸۷) بگو من برای خود مالک نفع و ضرری نیستم مگر آنچه خداوند خواسته باشد و اگر علم غیب میداشتیم از خواستنی ها زیاد برمیگرفتم و بدی بمن نمیرسید. من جز هشدار دهنده و مژده دهنده ای برای مومنان نیستم (۱۸۸)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: توجه به نقش انحصاری خداوند در آفرینش، و خیررسانی به آدمی، و بی خاصیتی غیر خدا، مانع از گمراهی می شود.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَا اللَّهَ رَبَّهَا لَنْ آتِيَنَّا صَالِحًا لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّكْرِينَ ﴿١٨٩﴾ فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَ لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾ أَيْشُرُّكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءَ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾ إِنْ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾ أَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِمَا هُمْ أُنْدٌ يَبْطِشُونَ بِمَا هُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِمَا هُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِمَا هُمْ أَذْغُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونَ فَلَا تَنْظُرُونَ ﴿١٩٥﴾ إِنْ وَلِيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٦﴾ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

ای پیامبر! بگو خداوند هموست که شما را از یک جان آفریده و جفت او را نیز از همان قرار داد تا بدو آرامش یابد. پس چون با او در آمیخت و او بار سبکی برداشت و مدتی گذشت، چون سنگین شد، خداوند را که پروردگارشان باشد دعا می کنند که اگر فرزند سالمی بما دهی حتما از شاکران خواهیم شد (۱۸۹) اما وقتی که فرزند سالمی به آنها داد در مورد آنچه به آنان داده برایش شریکانی قرار میدهند. اما خداوند از آنچه با او شریک قرار میدهند بالاتر است (۱۹۰) آیا شریکانی قرار میدهند

که چیزی نمی آفرینند و خودشان مخلوقند؟ (۱۹۱) و نمیتوانند به آنان و نه حتی به خودشان کمکی کنند؟ (۱۹۲) ای مومنان! اگر این مشرکان را بسوی هدایتی که خودتان از آن بهره برده اید بخوانید پیرویتان نمی کنند، برایشان فرقی نمی کند چه آنان را بخوانید چه ساکت باشید (۱۹۳) ای مشرکان! آنهایی را که غیر از خداوند به دعا می خوانید بندگانی هستند امثال خودتان. پس بخوانیدشان و باید اجابتان کنند اگر راست میگویند (۱۹۴) آیا پائی دارند که با آن راه روند؟ یا دستی که با آن به محکمی گیرند؟ یا چشمهایی که با آن ببینند؟ یا گوشهایی که با آن بشنوند؟ ای پیامبر! به مشرکان بگو آن باصطلاح شریکان را بخوانید و آنگاه حيله ای برایم کنید و هیچ مهلتی هم بمن ندهید (۱۹۵)

ای پیامبر! بگو البته سرپرست من خداوند است که آن کتاب را بر من فرستاد و همو سرپرست صالحان است (۱۹۶) و آنهایی که غیر از او میخوانید نمیتوانند کمکی به شما و نه حتی به خودشان کنند (۱۹۷) ای پیامبر! اگر این مشرکان را برای هدایت بخوانی نمی شنوند و می بینی که بسویت مینگرند اما حقیقت را نمی بینند (۱۹۸)

درس: بی توجهی به خداوند و سرکشی در مقابل پیامبران مایه هلاکت دو جهان است.
درب: ای پیامبر با توجه به همه این مطالب چنین کن و چنین بگو.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾ وَإِنَّمَا يَنزَغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾ إِنَّ الدِّينَ اتَّقُوا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُم مُّبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾ وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾ وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِم بَآيَةٌ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْنَاهَا قُلْ إِنَّمَا أُتِيتُ بِمَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَآئِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهَدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾ وَادْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخَيْفَةً وَذُنُوبَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

ای پیامبر! حال که چنین است، عفو پیشه کن و به نیکی فرمان ده و از جاهلان روگردان باش (۱۹۹) و اگر از جانب شیطان به وسوسه ای دچار شدی که به وسواس افتادی، به خداوند پناه بر که شنوای داناست (۲۰۰) تقوا داران وقتی که عبور کننده ای شیطانی برخوردی با آنها کند متوجه خداوند میشوند و فوراً به بصیرت می آیند (۲۰۱) و برادران شیطان صفتِ آن دیگران، آنها را در همان گمراهی شان کمکشان می کنند و کوتاه نمی آیند (۲۰۲) و چون آیه ای بسویشان نیاوری میگویند چرا فراهم نکرده ای؟ بگو جز این نیست که من فقط وحیی را که از پروردگارم بسویم میشود پیروی میکنم. این مایه بصیرت هائی از جانب پروردگارتان و هدایتی و مهربانیی برای مردمی است که ایمان پیشه اند (۲۰۳)

ای مومنان! هنگامی که قرآن خوانده میشود به آن گوش دهید و سکوت کنید شاید مورد مهر واقع شوید (۲۰۴) ای پیامبر! پروردگارت را صبح ها و شب ها در دل خویش به حالت تعرض و نگرانی یاد کن و صدايت را بلند مکن و از غافلان نیز مباش (۲۰۵) آنان که نزد پروردگارت هستند از عبادتش سرپیچی و گردنفرای نمی کنند و او را به پاکی می ستایند و برایش سجده می کنند (۲۰۶)

سوره کهف

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: آدمی با توجه به زندگی جاوید نیاز به الگوی رفتاری صحیح دارد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ﴿١﴾ فَيَمَّا لَتِيذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّنْ لَّدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾ مَّا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا ﴿٣﴾

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ﴿٤﴾ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِإِبْنِهِمْ كِبَرٌ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ستایش خاص خداوندی است که این کتاب را بر بنده اش نازل کرد و در آن کژی قرار نداد (۱)

کتابی که استوار است. و این ماموریت را هم دارد که از عذاب شدیدی از جانب خداوند هشدار دهد، و نیز مومنانی را که عمل شایسته می کنند مژده دهد که پاداشی نیکو خواهند داشت (۲)

که در آن جاودان خواهند بود (۳) و نیز کسانی را که میگویند خداوند فرزندی گرفته هشدار دهد (۴)

علمی به آن ندارند. پدرانسان نیز همینطور. این کلمه ای که از دهانشان بیرون می آید گنده است و چیزی جز دروغ نیست (۵)

درس: ای مردم! از نمونه‌های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: ای پیامبر! در رابطه با رسالت معتدل باش و آنقدر به خودت فشار نیاور.

فَلَعَلَّكَ بَاقِعُ نَفْسِكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ﴿٦﴾ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾ وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ﴿٨﴾

ای پیامبر! شاید میخواهی خودت را از شدت تأسف در پی آنها هلاک کنی که چرا به این کلام ایمان نمی آورند (۶) ما آنچه را که بر روی زمین هست زینتی قرار دادیم تا آزمایششان کنیم که کدامشان خوش عمل ترند (۷) و البته آنچه را که بر زمین هست به و قتش بصورت خاک خشک بایر در خواهیم آورد (۸)

درس: ای مردم! از نمونه‌های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
 درب: یکی از الگوهای قابل تحسین گذشته اصحاب کهف بود که راه حق را رفتند، گرچه ظاهراً به نظر می آمد به ضررشان است.

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾ إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾ فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا ﴿١٢﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَرِذْنَاهُمْ هَدَى ﴿١٣﴾ وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهِ لِمَا لَقَدْ فَلَنَّا إِذَا شَطَطًا ﴿١٤﴾ هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾ وَإِذْ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يُغْبِذُونَ إِلَّا اللَّهُ فَأُولَئِكَ إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرُ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِزْفًا ﴿١٦﴾ وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ﴿١٧﴾ وَتَحْسَبُهُمْ آيِقًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمُلَمْتَ مِنْهُمْ رُغْبًا ﴿١٨﴾ وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾ إِنَّهُمْ إِنْ يَبْظَهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا ﴿٢٠﴾ وَكَذَلِكَ أَعَزَّنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرُهُمْ فَقَالُوا اكْنُثُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا وَرَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿٢١﴾ سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مِمَّا يَظُنُّونَ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارَ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَنَفِثْ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾ وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكْ غَدًا ﴿٢٣﴾ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾ وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

ای پیامبر! آیا فکر میکنی اصحاب آن غار و آن نوشته از نشانه های عجیب ما

هستند؟ (۹) آن هنگام که آن جوانان به آن غار پناه آوردند و گفتند پروردگارا از جانب خویش رحمتی بما عطا کن و برایمان در کارمان هدایتی فراهم فرما (۱۰) پس در آن غار چند سالی آنها را به خواب بردیم (۱۱) آنگاه آنها را برانگیختیم تا معلوم کنیم کدام یک از آن دو گروه مدتی را که در خواب درنگ کرده بودند بهتر می‌شمارند (۱۲) ما قصه آنها را به حق بر تو می‌خوانیم. آنها جوانانی بودند که به پروردگارشان ایمان آورده بودند و ما نیز هدایتشان را زیاد کردیم (۱۳) و دلهاشان را قوی نمودیم، هنگامیکه قیام کردند و گفتند پروردگار ما پروردگار آسمانها و زمین است و ما هرگز غیر از او را نخواهیم خواند زیرا که در آنصورت سخنی بیجا گفته ایم (۱۴) اینها قوم ما هستند که غیر از او خدایانی بر گرفته اند پس چرا در موردشان دلیلی روشن ارائه نمی‌کنند؟ و چه کسی ظالمتر است از کسی که بر خداوند افترای دروغ بندد؟ (۱۵) به آنان الهام شد اینک که از آنها و آنچه غیر از خداوند می‌پرستند دوری می‌کنید، در آن غار پناه گیرید که پروردگارتان از رحمتش بر شما بگسترد و در کارتان برایتان گشایشی فراهم سازد (۱۶) ای پیامبر! اگر در آنجا بودی میدیدی که آفتاب هنگام طلوع از غارشان بطرف راست متمایل میشد و هنگام غروب بطرف چپ میگردد و آنان در فراخنای آن بودند. این از نشانه‌های خداوند است. هر که را خداوند هدایتش کند همو هدایت شده است و کسی را که گمراه کند هرگز برای او سرپرست رشد دهنده ای نخواهی یافت (۱۷) ای پیامبر! اگر در آنجا بودی آنها را بیدار می‌پنداشتی در حالیکه خوابیده بودند و ما آنها را به راست و چپ میگردانیدیم و سگشان دو دست خود را بر آستانه غار گشوده بود. اگر بر آنان در می‌آمدی بحالت فرار روی میگرداندی و از آنها پر از ترس میشدی (۱۸) و چنین بود که پس از مدتی آنها را برانگیختیم تا از یکدیگر پرسش کنند. یکی از آنها گفت چقدر در اینجا درنگ کرده ایم؟ گفتند یک روز یا قسمتی از آن. برخی گفتند پروردگارتان مدت درنگ شما را بهتر میدانند. اینک یکی را با این پول به شهر بفرستید تا ببیند کدام خوراک بهتر است و روزی از آن بیاورد و باید ملتفت باشد که کسی متوجه شما نشود (۱۹)

که اگر بر وضع شما مطلع شوند سنگسارتان می کنند یا شما را به دین خویش برمیکردانند و در آنصورت هرگز رستگار نخواهید شد (۲۰) و چنین بود که مردم قرون آینده را بر وضعشان مطلع کردیم تا بدانند وعده خدا حق است و اینکه درباره قیامت شکی نیست. آن هنگامی که بین خویش راجع به آنها مجادله میکردند و میگفتند بنای یاد بودی بر آنها بنا کنید. پروردگارشان به حال آنها دانایتر است. آنهائی که درباره کار آنها بر دیگران غالب شده بودند گفتند بر غار آنها مسجدی خواهیم ساخت (۲۱)

ای پیامبر! مردم در باره آنها خواهند گفت سه تا بودند که چهارمی شان سگشان بود و بعضی میگویند پنج تا بودند که ششمی شان سگشان بود. تیری در تاریکی می اندازند و میگویند هفت تا بودند و هشتمی شان سگشان بود. بگو پروردگارم به تعداد آنها دانایتر است. جز عده کمی، کسی حقیقت را نمیداند. پس با آنها مجادله مکن، مگر بگو مگوئی سرسری، و درباره آنها از هیچ کدام از آنها نظر خواهی مکن (۲۲)

و هرگز مگو فردا فلان کار را خواهم کرد (۲۳) مگر آنکه بگوئی اگر خدا بخواهد، و اگر فراموش کردی پروردگارت را یاد کن و بگو چه بسا پروردگارم به نزدیکتر از این راهنمائیم کند (۲۴)

درغارشان سیصد سال ماندند که تقویم نگاران برای تبدیل قمری به شمسی نه سال بر آن افزودند (۲۵) بگو خداوند بهتر میداند چه مدت ماندند. غیب آسمانها و زمین در اختیار اوست. و چه بینا و شنواست او.

غیر از او سرپرستی ندارند و در فرمانروائیش کسی را شریک نمی کند (۲۶)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: ای پیامبر! با پیروانت صبور باش و وضع هر دو گروه مؤمن و کافر را برایشان تشریح کن.

وَأَنْتَ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾ وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تَطْعُ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبِعْ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٨﴾ وَقُلْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهَا مِنْ سُرَادِقِهَا وَإِنْ يَسْتَعِثُوا يُعَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾ أُولَئِكَ هُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعَمَ الثَّوَابِ وَخَسَنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

ای پیامبر! آنچه را که بسویت از کتاب پروردگارت وحی شده پیروی کن که چیزی کلماتش را تغییر نمیدهد و هرگز جز او پناهی نخواهی یافت (۲۷) و خود را با کسانی که پروردگارشان را صبح ها و شبها میخوانند و رضایتش را میجویند شکیبا کن و مبدا چشمانت از آنها بلغزد و زینت زندگی دنیا را بخواهی و اطاعت کسی را مکن که قلبش را از یادمان غافل کردیم و خواسته دلش را پیروی میکند و کارش به تباهی گرایش یافته است (۲۸) و به همگان بگو حق از جانب پروردگارتان است. هر کس خواهد ایمان بیاورد و هر کس خواهد کفر پیشه کند. که البته ما برای ظالمان آتشی تهیه کرده ایم که سراپرده های آن آنها را فرا میگیرد و هر وقت که اظهار تشنگی کنند چنین به فریادشان خواهند رسید که آبی مانند مس گداخته به آنها میدهند که صورتهایشان را بریان می کند. چه نوشابه بد و چه آسایشگاه بدی است (۲۹) البته کسانی که ایمان آورده و عمل شایسته کنند بدانند که پاداش کسی را که کار نیکو کرد ضایع نخواهیم نمود (۳۰) بهشتهائی جاودان خواهند داشت که

در کف آن نهرها جاری است. در آن دستبندهائی از طلا به بر و لباسهائی سبز از حریر و دیبا به تن کنند و بر تخت ها تکیه زنند. چه پاداش خوبی و چه آسایشگاه نیکویی است (۳۱)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: ذکر دومثال حکمت آمیز برای تکان دادن فکر آدمی که مسیر خویش را تصحیح کند.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾ كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَزَا جَلَاحُهُمَا هَرًا ﴿٣٣﴾ وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾ وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ﴿٣٥﴾ وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾ لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٨﴾ وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنْ تَرَىٰ أَنَا أَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٣٩﴾ فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحُ صَعِيدًا زَلَقًا ﴿٤٠﴾ أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَاهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤١﴾ وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنْفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٤٢﴾ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ﴿٤٣﴾ هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾ وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَتْرَكْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَّاحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾ الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾

برایشان مثل آن دو نفر را بزن که برای یکی شان دو باغستان انگور مهیا کردیم و دور تا دور هر دو را با نخل پوشانیدیم و بین آنها کشتزاری قرار دادیم (۳۲) هر دو این باغها میوه هایشان را میدادند و هیچ نقصان نمی یافت و بین آندو نهی بشکافتیم (۳۳) و بار و بری بهم رسانده بودند. آنگاه که با رفیقش گفتگو میکرد به او میگفت

من از تو ثروتمندتر و نیرومندترم (۳۴) و داخل باغش شد در حالیکه بر خویش ظالم بود و میگفت گمان نکنم که این هرگز از بین برود (۳۵) و گمان نکنم قیامت هم پیا شود و تازه اگر هم مرا بسوی پروردگارم برگردانند حتماً جایگاهی از اینهم بهتر خواهم یافت (۳۶) رفیقش که با او گفتگو میکرد گفت آیا به کسی که تو را از خاک و سپس از نطفه ای آفرید و سپس ترا بصورت مردی ساخته و پرداخته درآورد کافر شدی؟ (۳۷) اما بنظر من، او خداوند پروردگار من است و من هرگز با پروردگارم شریک قرار نمیدهم (۳۸) و چرا هنگامیکه داخل باغش شدی نگفتی «هر چه خدا بخواهد، هیچ نیروئی جز نیروی خدا نیست»؟ اگر هم می بینی که من از لحاظ مال و اولاد از تو کمترم (۳۹) چه بسا پروردگارم بهتر از باغش را بمن بدهد و از آسمان صاعقه ای به آن فرستد که زمینی بایر شود (۴۰) یا اینکه آب آن فرو رود و نتوانی آن را باز یابی (۴۱) و اتفاقاتی برایش افتاد، تا اینکه میوه اش بر باد رفت و او دستهایش را به حسرت مالی که خرج کرده بود به هم میمالید و زیر و رو میکرد و بعدا داربست های آن باغ نیز فرو ریخت و او میگفت ای کاش برای پروردگارم شریک قرار نداده بودم (۴۲) و لشکری نداشت که در قبال خدا یاریش کنند و خودش نیز یاریگر خویش نبود (۴۳)

اینکه دنیاست، ولی در آخرت است که برای همگان معلوم خواهد شد که سروری خاص خداست که حق است. هم پاداش او بهتر و هم سرانجام دادن او نیکوتر است (۴۴)

ای پیامبر! از زندگی دنیا برایشان مثلی بزن که مانند آبی است که از آسمان فرو می فرستیم و روئیدنی های زمین با آن در می آمیزند، سپس خشک میشود، تا آنکه بادها آنها را پراکنده کند، و خداوند بر همه چیز تواناست (۴۵)

مال و فرزندان زینت زندگی دنیاست و چیزهای ماندنی شایسته نزد پروردگارت از لحاظ پاداش و امیدواری بهتر است (۴۶)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: جلب توجه آدمی به آخرت برای اصلاح مسیر خویش.

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاَهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾ وَعَرَضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾ وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ بِمَا فِيهِ يَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾

روزی خواهد رسید که کوهها را به جنبش درآوریم و زمین را آشکار بینند و آنها را گرد آوریم و یکی را هم فرو گذار نکنیم (۴۷) و آنها به پروردگارت بصورت صف عرضه شوند، خطاب میشود همانگونه که بار اول شما را آفریده بودیم بسویمان آمدید بلکه می پنداشتید که هرگز برایتان موعدی قرار نداده ایم (۴۸) و کتاب قانون جزاء و اعمال هرکس گذاشته میشود و مجرمان را بینی که از آن نگرانند و گویند وای بر ما این چه کتابی است که هیچ کوچک و بزرگی را وانگذاشته مگر که آنرا به حساب آورده و آنچه که انجام داده اند همه را حاضر می یابند و پروردگارت به هیچکس ظلمی نمی کند (۴۹)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: ای مردم! از اخلاق ابلیسی دوری کنید و به راه حق روی کنید.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾ مَا أَشْهَدُكُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقِ أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا ﴿٥١﴾

و هنگامیکه به ملائکه گفتیم به آدم سجده کنید، پس سجده کردند مگر ابلیس که از جن بود. و از امر پروردگارش سر پیچید. آیا او و فرزندان او بجای من دوست و سرپرست میگیرید؟ در حالیکه آنها دشمن هستند؟ برای ظالمان چه بد جایگزینی است (۵۰) هنگام آفرینش آسمانها و زمین و آفرینش خودشان آنها را شاهد نگرفتم و اینطور نیستم که همراهان را به کمک بگیرم (۵۱)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: ای مردم! نگران آینده حتمی خود باشید و به راه حق روی کنید.

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ﴿٥٢﴾ وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَافِقُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

و در روز قیامت که خداوند میگوید آنهائی را که شرکایم تصور میکردید بخوانید. و میخوانندشان اما جوابی دریافت نمی کنند و بین آنها هلاکتگاهی قرار دادیم (۵۲) و مجرمان آتش را می بینند و گمان می کنند که در آن واقع خواهند شد و چیزی نمی یابند که از آن دورشان کند (۵۳)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: ای مردم! از پیروی مجرمان گمراه پیشین صرفنظر کنید و به راه درست روی کنید.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾ وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأُولَىٰ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾ وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَجَادِلِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخِذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٥٧﴾ وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَلَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَّنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٥٩﴾

و البته در این قرآن از هر مثلی، بطوری گوناگون برای مردم آورده ایم و انسان از هر چیزی پرخاشک‌تر است (۵۴)

و هنگامیکه هدایت بسوی مردم آمد چیزی مانع آنان نشد که ایمان آورند و از پروردگارشان آموزش خواهند مگر اینکه به همان روش پیشینیان پرداختند که ایمان نیاورند یا اینکه عذاب به استقبالشان آمد (۵۵)

و رسولان را نمی فرستیم مگر اینکه مژده و هشدار دهند و کافران به باطل جدل می کنند تا حق را با آن از بین ببرند و نشانه هایم و مایه های هشدار را به مسخره میگیرند (۵۶) و چه کسی ظالمتر است از کسی که به نشانه های پروردگارش پند داده شود، اما از آن روی برگرداند و آنچه را که از پیش فرستاده فراموش کند؟ ما بر دلهایشان پوشش ها نهاده ایم که آنها را نفهمند و در گوشه‌هایشان سنگینی قرار داده ایم و اگر آنها را بسوی هدایت بخوانی، هرگز هدایت نخواهند یافت (۵۷) و

پروردگارت آمرزشگرِ صاحب رحمت است. اگر آنها را بخاطر اعمالشان مواخذه کند عذابشان جلو خواهد افتاد. بلکه موعدی دارند که از آن گریزگاهی نخواهند یافت (۵۸)

این داستانها که قبلا برایت گفته ایم داستانهای شهرهائی بود که وقتی ظلم کردند هلاکشان کردیم و برای هلاکتگاهشان موعدی قرار دادیم (۵۹)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: ای مردم! بسیاری از حوادث تلخ بر اساس حکمت است لذا صبر پیشه کنید.

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِبَا حَوْكُهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِقَتَاهُ أَتَيْتَا عِدَانَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾ قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحَوْتَ وَمَا أَنْسَانِي إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾ قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾ فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾ قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْتُكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٨﴾ قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾ قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُخْبِرَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧١﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾ قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتُمْ نَفْسًا رَكِبْتُهَا بَغِيرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نَكِرًا ﴿٧٤﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾ قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمُوا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّقُوهَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَبْقُصَ فَاقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَنِي وَبْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾ أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾ وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾ فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِيَهُمَا رُحْمًا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رَحْمًا ﴿٨١﴾ وَأَمَّا الْجِدَارُ

فَكَانَ لِلْعَامِلِينَ فِي الْيَمِينِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

و هنگامیکه موسی به جوان همراه خویش گفت آرام نخواهم گرفت تا به محل تلاقی آن دو دریا برسم یا اینکه مدتی طولانی در راه باشم (۶۰) پس وقتی که به محل تلاقی آن دو رسیدند ماهی خویش را فراموش کردند و آن ماهی راه خود را در دریا در پیش گرفت (۶۱) و چون از آنجا گذشتند به جوان همراه خویش گفت غذایمان را بیاور که در این سفر به رنجی دچار شدیم (۶۲) گفت دیدی وقتی بر آن صخره جای گرفتیم ماهی را فراموش کردم؟ و جز شیطان مرا به فراموشی نینداخت و آن بنحوی عجیب راهش را در دریا پیش گرفت (۶۳) گفت این همان چیزی است که بدنبالش بودیم پس جستجو کنان جای پای خویش را دنبال کرده و برگشتند (۶۴) و بنده ای از بندگانمان را یافتند که رحمتی از جانب خویش به او داده و از نزد خود علمی به او آموخته بودیم (۶۵) موسی به او گفت اجازه میدهی پیرویت کنم تا از علمی که به تو آموخته شده بمن بیاموزی و رشدی کنم؟ (۶۶) گفت هرگز نمیتوانی همراهی مرا تحمل کنی (۶۷) و چگونه به چیزی صبر خواهی کرد که به اخبار آن احاطه نداری؟ (۶۸) گفت انشاء الله مرا صبور خواهی یافت و تو را در هیچ موردی نافرمانی نخواهم کرد (۶۹) گفت پس اگر پیرویم میکنی از هیچ چیز سئوالی نکن تا خودم درباره آن به تو چیزی بگویم (۷۰) و رفتند. تا اینکه به کشتی سوار شدند که او آن عالم آن را سوراخ کرد. موسی گفت آیا آنرا سوراخ میکنی تا اهل آنرا غرق کنی؟ جداً که کار ناشایستی کردی (۷۱) گفت نگفتم نمیتوانی همراهی مرا تحمل کنی؟ (۷۲) موسی گفت باز خواستم مکن. فراموش کرده بودم . و با من سخت گیری هم مکن (۷۳) و

رفتند. تا اینکه به پرسی رسیدند و او را کشت . گفت آیا یک شخص محترم را بدون اینکه قتلی کرده باشد کشتی؟ جداً که کار بسیار زشتی کردی (۷۴) گفت آیا نگفتم نمیتوانی همراهیم را تحمل کنی؟ (۷۵) گفت اگر بعد از این چیزی پرسیدم دیگر مصاحبت مرا تحمل مکن که از جانب من معذور خواهی بود (۷۶) و رفتند. تا اینکه به اهل شهری رسیدند و از آنها غذا خواستند و آنها از پذیرائی شان خودداری نمودند . اما در آن شهر دیواری یافتند که داشت می افتاد و او آنرا برپا داشت. موسی گفت اگر میخواستی میتوانستی برای آن کار دستمزدی بگیری (۷۷) آن عالم گفت این دیگر وقت جدائی من و توست . اینک معنی آن چیزهایی را که نتوانستی تحملشان کنی بتو خواهم گفت (۷۸) اما آن کشتی، برای فقیران در دریا کار میکرد و من خواستم معیوبش کنم زیرا پشت سرش پادشاهی در پی آن بود که کشتی ها را بطور غصبی میگرفت (۷۹) و اما آن پسر، پدر و مادرش مومن بودند و ترسیدیم به کفر و طغیان دچارشان کند (۸۰) و خواستیم که خداوند بهتر از او را جایگزین کند که پاکیزه تر و مهربان تر باشد (۸۱) اما آن دیوار مال دو پسر یتیم در آن شهر بود و زیر آن گنجی بود و پدرشان نیز صالح بود و پروردگارت خواست بعنوان رحمتی از جانب او به رشد خویش برسند و گنجشان را استخراج کنند و من این کارها را سرخود نکردم. این بود علت آن چیزهایی که نتوانستی تحملش کنی (۸۲)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: یکی دیگر از الگوهای قابل تحسین گذشته ذی القرنین است که چگونه با اینکه قدرت و ثروت داشت اما راه حق را در پیش گرفت.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾ إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾ فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي

عَنِ حِمْيَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَاذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْتَ مُعَذِّبٌ وَإِنَّمَا أَنْتَ تَخْذُ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾ قَالَ أَتَأْتَانِي مِنْ ظِلِّمٍ فَسُوفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُكْرًا ﴿٨٧﴾ وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾ ثُمَّ أَتْنِعَ سَبًّا ﴿٨٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سَبْرًا ﴿٩٠﴾ كَذَلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾ ثُمَّ أَتْنِعَ سَبًّا ﴿٩٢﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾ قَالُوا يَاذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾ قَالَ مَا مَكْنِي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾ آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغَ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾ فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾ قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٨﴾ وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾ الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾ أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾

و هنگامیکه موسی به جوان همراه خویش گفت آرام نخواهم گرفت تا به محل تلاقی آن دو دریا برسم یا اینکه مدتی طولانی در راه باشم (۶۰) پس وقتی که به محل تلاقی آن دو رسیدند ماهی خویش را فراموش کردند و آن ماهی راه خود را در دریا در پیش گرفت (۶۱) و چون از آنجا گذشتند به جوان همراه خویش گفت غذایمان را بیاور که در این سفر به رنجی دچار شدیم (۶۲) گفت دیدی وقتی بر آن صخره جای گرفتیم ماهی را فراموش کردم؟ و جز شیطان مرا به فراموشی نینداخت و آن بنحوی عجیب راهش را در دریا پیش گرفت (۶۳) گفت این همان چیزی است که بدنبالش بودیم پس جستجو کنان جای پای خویش را دنبال کرده و برگشتند (۶۴) و بنده ای از بندگانمان را یافتند که رحمتی از جانب خویش به او داده و از نزد خود علمی به او آموخته بودیم (۶۵) موسی به او گفت اجازه میدهی پیرویت کنم تا از علمی که به

تو آموخته شده بمن بیاموزی و رشدی کنم؟ (۶۶) گفت هرگز نمیتوانی همراهی مرا تحمل کنی (۶۷) و چگونه به چیزی صبر خواهی کرد که به اخبار آن احاطه نداری؟ (۶۸) گفت انشاء الله مرا صبور خواهی یافت و تو را در هیچ موردی نافرمانی نخواهم کرد (۶۹) گفت پس اگر پیرویم میکنی از هیچ چیز سئوالی نکن تا خودم درباره آن به تو چیزی بگویم (۷۰) و رفتند. تا اینکه به کشتی سوار شدند که او آن عالم آن را سوراخ کرد. موسی گفت آیا آنرا سوراخ میکنی تا اهل آنرا غرق کنی؟ جداً که کار ناشایستی کردی (۷۱) گفت نگفتم نمیتوانی همراهی مرا تحمل کنی؟ (۷۲) موسی گفت بازخواستم مکن. فراموش کرده بودم. و با من سخت گیری هم مکن (۷۳) و رفتند. تا اینکه به پسری رسیدند و او را کشت. گفت آیا یک شخص محترم را بدون اینکه قتلی کرده باشد کشتی؟ جداً که کار بسیار زشتی کردی (۷۴) گفت آیا نگفتم نمیتوانی همراهیم را تحمل کنی؟ (۷۵) گفت اگر بعد از این چیزی پرسیدم دیگر مصاحبت مرا تحمل مکن که از جانب من معذور خواهی بود (۷۶) و رفتند. تا اینکه به اهل شهری رسیدند و از آنها غذا خواستند و آنها از پذیرائی شان خودداری نمودند. اما در آن شهر دیواری یافتند که داشت می افتاد و او آنرا برپا داشت. موسی گفت اگر میخواستی میتوانستی برای آن کار دستمزدی بگیری (۷۷) آن عالم گفت این دیگر وقت جدائی من و توست. اینک معنی آن چیزهایی را که نتوانستی تحملشان کنی بتو خواهم گفت (۷۸) اما آن کشتی، برای فقیران در دریا کار میکرد و من خواستم معیوبش کنم زیرا پشت سرش پادشاهی در پی آن بود که کشتی ها را بطور غصبی میگرفت (۷۹) و اما آن پسر، پدر و مادرش مومن بودند و ترسیدیم به کفر و طغیان دچارشان کند (۸۰) و خواستیم که خداوند بهتر از او را جایگزین کند که پاکیزه تر و مهربان تر باشد (۸۱) اما آن دیوار مال دو پسر یتیم در آن شهر بود و زیر

آن گنجی بود و پدرشان نیز صالح بود و پروردگارت خواست بعنوان رحمتی از جانب او به رشد خویش برسند و گنجشان را استخراج کنند و من این کارها را سرخود نکردم. این بود علت آن چیزهایی که نتوانستی تحملش کنی (۸۲)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: یکی دیگر از الگوهای قابل تحسین گذشته ذی القرنین است که چگونه با اینکه قدرت و ثروت داشت اما راه حق را در پیش گرفت.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾ إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾ فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾ حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْتَ تُعَذِّبُ وَإِنَّمَا أَنْتَ تُتَخَذُ فِيهِمْ حَسَنًا ﴿٨٦﴾ قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نَكْرًا ﴿٨٧﴾ وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾ ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾ حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سَبَرًا ﴿٩٠﴾ كَذَلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾ ثُمَّ اتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾ حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾ قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّا يَا جُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾ قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾ آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغَ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾ فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾ قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعَذِّبْنَا وَجِدَّ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٨﴾ وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾ وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾ الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾ أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾

ای پیامبر! از تو درباره ذی القرنین می پرسند بگو بزودی درباره او برایتان مطلبی میخوانم (۸۳) ای پیامبر! اینک بگو خداوند چنین میفرماید که ما به ذی القرنین در

زمین توانمندی داده و از هر چیز سر رشته ای به او عطا کردیم (۸۴) پس او نیز یکی از سر رشته ها را پیگیری کرد (۸۵) تا اینکه به سرزمینی رسید که انگار آفتاب در آن غروب میکند و چنین به نظرش رسید که آفتاب در چشمه ای گل آلود فرو می‌رود و نزد آنجا قومی را یافت. گفتیم ای ذی القرنین اختیار با خودت، در میان این قوم فرمانروائی کن، یا عذابشان میکنی یا در میان آنان طریقه ای نیکو در پیش میگیری (۸۶) گفت اگر کسی ظلم کند بزودی عذابش می‌کنیم سپس بسوی پروردگارش باز می‌گردد و او به عذابی ناخوشایند معذبش میکند (۸۷) و هر که ایمان آورد و عمل صالح کند جزائی نیکو خواهد داشت و بزودی از امر خویش به او آسانی خواهیم نمود (۸۸) آنگاه باز هم سر رشته ای را پی گرفت (۸۹) تا اینکه به سرزمینی رسید که انگار آفتاب از آنجا طلوع میکند و چنین یافت که آن آفتاب بر قومی طلوع میکند که گوئی بین آنها و آفتاب حجابی قرار نداده ایم (۹۰) چنین است و ما از آن چیزهائی که نزد او بود خبر داشتیم (۹۱) آنگاه باز هم سر رشته ای را پی گرفت (۹۲) تا اینکه به بین آن دو دیواره رسید و آنطرف دو دیواره قومی یافت که وحشی بوده و سخن نمی‌فهمیدند (۹۳) مردم طرف مقابل به او گفتند ای ذی القرنین این قوم یا جوج و ماجوج در زمین فساد می‌کنند، آیا ممکن است خرجی بتو بدهیم تا بین ما و آنها سدی قرار دهی؟ (۹۴) گفت توانمندی که خداوند بمن داده بهتر است، اما شما با نیرو کمکم کنید تا بین شما و آنها حائلی قرار دهم (۹۵) برایم قطعات آهن بیاورید. تا اینکه بین آن دو دیواره را پُر کرد. گفت اکنون با آتش به آن بدمید تا اینکه آنها مانند آتشی قرار داد. سپس گفت اینک مس گداخته برایم بیاورید تا بر آن بریزم (۹۶) در اثر این کارها بین دو دیواره پُر شد و یا جوج و ماجوج نه میتوانستند از آن بالا روند و نه میتوانستند در آن نقب بزنند (۹۷) گفت این رحمتی

است از جانب پروردگارم. اما هنگامی که وعده پروردگارم بیاید آن را هموار خواهد ساخت و وعده پروردگارم حق است (۹۸) ای پیامبر! در روز قیامت همه چیز تغییر میکند و میگذاریم همه عناصر روی زمینی بر هم موج زند و در شیپور دمیده شود و آنگاه همه آنها را بطور شگفت انگیزی جمع میکنیم (۹۹) و آنروز جهنم را چنانچه باید و شاید به کافران عرضه خواهیم کرد (۱۰۰) به همان کسانی که چشم و گوش شان در مقابل ذکرم در پرده ای بود و نتوانستند سخن حق را بشنوند (۱۰۱) آیا کافران پنداشته اند که بندگانم را بجای من سرپرست گیرند؟ البته جهنم را برای چنین کافرانی بعنوان پیشکشی آماده کرده ایم (۱۰۲)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: عاقبت هر یک از دو گروه که مسیر صحیح و مسیر ناصحیح را برگزیدند.

فَلَنْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾ الَّذِينَ ضَلَّ سَعِيَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُخْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾ ذَلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَتَلَاؤُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هَؤُلَاءِ ﴿١٠٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ﴿١٠٧﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حَوْلًا ﴿١٠٨﴾

ای پیامبر! بگو آیا خبرتان بدهم چه کسانی از جهت عمل زیانکارترند؟ (۱۰۳) همانهایی که سعیشان در زندگی دنیا بی نتیجه شد و فکر میکردند دارند کار خوب می کنند (۱۰۴) آنها کسانی هستند که به آیات پروردگارشان و ملاقاتش کفر ورزیدند، لذا اعمالشان نابود شده و روز قیامت برایشان وزنی بها نمی کنیم (۱۰۵) جزایشان جهنم است بواسطه کفری که ورزیدند و آیات و فرستادگانم را به مسخره گرفتند (۱۰۶) البته مومنان دارای عمل صالح پیشکشی شان بهشت های فردوس است (۱۰۷) که در آن جاودانند که تغییری را در آن نمیخواهند (۱۰۸)

درس: ای مردم! از نمونه های قابل تحسین گذشته الگو بگیرید و مسیر زندگی خویش را تصحیح کنید.
درب: ای پیامبر چنین کن و چنین بگو.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفَذَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾

بگو اگر دریا برای نوشتن کلمات پروردگارم مرکب بود، قبل از اینکه نوشتن کلمات پروردگارم تمام شود دریا تمام میشد حتی اگر نظیر آن را نیز بکمک می آوردیم (۱۰۹) بگو جز این نیست که من بشری مانند شما هستم با این فرق که بمن وحی میشود که خدایان خدائی یگانه است. پس کسی که امید دارد به لقاء او برسد باید عمل صالح کند و در عبادت او کسی را شریک نکند (۱۱۰)

مرحله هشتم

به اوج رسیدن فشارها

اما در عین حال

تقویت روزافزون رشد مؤمنان

سوره فرقان

درس: خداوند کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب و مومنان را در دنیا موفق و در آخرت متنعم می‌کند.
درب: گوشه‌ای از آیات و صفات خداوند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

پر برکت است خداوند که همان کسی است که آن فرقگذار بین حق و باطل را بر بنده اش نازل کرد تا برای جهانیان هشدار دهنده ای باشد (۱)
همان کسی که فرمانروائی آسمانها و زمین از اوست و فرزندی برنگرفته، و در فرمانروائی شریکی ندارد، و همه چیز را آفریده، و بخوبی تدبیر کرده است (۲)

درس: خداوند کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب و مومنان را در دنیا موفق و در آخرت متنعم می‌کند.
درب: نمونه‌ای از افعال و اقوال کافران.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ صَرًّا وَلَا نَجْوًا وَلَا يُؤْتُوا مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾ وَقَالُوا أَأَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾ قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦﴾ وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ الْمَلَكُ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾ أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كِتَابٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْهُورًا ﴿٨﴾ انْظُرْ كَيْفَ صَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾ تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ فُصُورًا ﴿١٠﴾

اما اینان خدایانی غیر از او به پرستش گرفته اند که چیزی نمی آفرینند و خودشان

آفریده میباشند و درباره خویش نه مالک نفعی و نه ضرری و نه مرگی و نه زندگی و نه برانگیختگی می باشند (۳)

و کافران میگویند این قرآن چیزی جز دروغی که به خدا نسبت داده میشود نیست و دیگرانی هم در مورد تولیدش آن باصطلاح پیامبر را یاری کرده اند. البته آن کافران مرتکب ظلمی شده اند و سخن زوری گفته اند (۴) و میگویند قرآن افسانه هائی از گذشتگان است که این باصطلاح پیامبر می نویسد و صبح و شب بر او خوانده میشود (۵) ای پیامبر! بگو آنرا کسی که نهانی های آسمان ها و زمین را میداند نازل کرده که آمرزشگری مهربان است (۶) و میگویند این چه رسولی است که غذا میخورد و در بازارها رفت و آمد میکند، پس چرا فرشته ای همراه او فرستاده نشده تا در هشدار دادن با او همراه باشد؟ (۷) یا چرا گنجی برایش افکنده نشده یا اینکه چرا باغی ندارد که از آن بخورد؟ و ظالمان گفتند جز این نیست که شما از شخصی جادو زده پیروی می کنید (۸)

ای پیامبر! ببین چگونه برایت مثل هائی میزنند و گمراه شده اند و نمیتوانند راه را پیدا کنند (۹) پر برکت است کسی که اگر بخواهد چیزهائی بهتر از آن را برایت قرار میدهد، بهشتهایی که از کف آنها نهرها جاری است و برایت قصرهائی مهیا میکند (۱۰)

درس: خداوند کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب و مومنان را در دنیا موفق و در آخرت منتعم می کند.
درب: نمونه ای از انجام رفتارهای کافران.

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾ إِذَا رَأَوْهُم مِّنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغِيْطًا وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾ وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾ لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾ قُلْ أَذَلِكْ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ

كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَاصِيراً ﴿١٥﴾ هُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُولًا ﴿١٦﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ أَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمِ مَنكُم نَذْفُهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

بلکه قیامت را تکذیب می کنند و ما نیز برای تکذیب کنندگان آتشی افروخته آماده کرده ایم (۱۱) که حتی وقتی که از مکانی دور نیز آنها را ببیند، غضب و جوش و خروشی هولناک از آن میشنوند (۱۲) و هنگامیکه دست بسته به محل تنگی در آن انداخته شوند آرزوی هلاکت میکنند (۱۳) اینک فقط یکبار آرزوی هلاکت نکنید بلکه این آرزو را بسیار خواهید نمود (۱۴) بگو آیا این بهتر است یا بهشت جاودانی که به تقوا پیشگان وعده داده شده که پاداش و سرانجام آنهاست؟ (۱۵) که در آن هر چه بخواهند خواهند داشت و در آن جاودانند و وعده ای است که انجام آن بر عهده پروردگارت میباشد (۱۶)

روزی که آنها را و نیز آنچه را که غیر از خداوند می پرستیدند جمع کند و بگوید آیا شما بودید که بندگانم را گمراه کردید یا خودشان از آن راه گمراه شدند؟ (۱۷) و آن باصطلاح شریکان گویند خداوند تو منزهی، ما را نمیرسد که جز تو اولیائی بگیریم ولیکن آنها و پدرانشان را برخوردار کردی، تا اینکه آن پند را فراموش کردند و دچار هلاکت شدند (۱۸) ای کافران! ببینید آن باصطلاح خدایانتان چگونه در روز قیامت گفته های شما را تکذیب می کنند و شما نمیتوانید آن عذاب را از خودتان برگردانید و نمیتوانید

یاری بجوئید و کسی از شما که ظلم کند عذابی بزرگ به او می
چشانیم (۱۹)

درس: خداوند کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب و مومنان را در دنیا موفق و در آخرت
منتعم می کند.
درب: ای پیامبر! ایرادهایی که به تو می گیرند بیجاست و در قیامت پشیمان خواهند شد.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتْوًا كَبِيرًا ﴿٢١﴾ يَوْمَ يَرَوُ الْمَلَائِكَةُ لَا يَنْشُرُ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٢﴾ وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾ وَيَوْمَ تَشَقُّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا ﴿٢٥﴾ الْمَلَكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾ وَيَوْمَ يَعْصُ الطَّائِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾ يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فَلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾ وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾ وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾ الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَى وُجُوهِهِمْ إِلَى جَهَنَّمَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

ای پیامبر! قبل از تو نیز هیچ رسولی را نفرستادیم مگر اینکه آنها
نیز غذا میخوردند و در بازارها راه میرفتند و بعضی از شما را برای
بعضی دیگر مایه آزمون قرار دادیم که آیا صبر خواهید کرد؟ و
پروردگارت بی‌شاست (۲۰) و آنانکه امیدى به لقای ما ندارند
میگویند چرا ملائکه بر ما نازل نمیشود یا پروردگاران را نمی
بینیم؟ اینها خود را در نزد خویش خیلی دست بالا گرفته اند و
بسیار زیاده روی کرده اند (۲۱) روزی که ملائکه را ببینند آنروز

دیگر برای گناهکاران نویدی نخواهد بود و به ملائکه خواهند گفت عذابم مکن، عذابم مکن (۲۲) و به اعمالشان خواهیم پرداخت و آنرا مانند گرد و غباری نابود خواهیم نمود (۲۳) در آنروز بهشتیان قرار گاه خوب و استراحتگاه عالی خواهند داشت (۲۴) و روزی که آسمان با ابر شکافته شود و ملائکه به وجهی حیرت انگیز نازل شوند (۲۵) آن روز فرمانروائی به حق و خاص خداوند است و برای کافران روزی سخت خواهد بود (۲۶)

روزی که ظالم بر دستهایش می کوبد و میگوید ایکاش با پیغمبر یک راهی در پیش میگرفتم (۲۷) وای بر من. ای کاش فلانی را دوست نمیگرفتم (۲۸) که مرا پس از آن پندی که بسویم آمده بود گمراه کرد و شیطان انسان را بحال خود رها میکند (۲۹) و پیغمبر میگوید پروردگارا قوم من از این قرآن دوری گزیدند (۳۰)

چنین است که برای هر پیغمبری دشمنی از گناهکاران قرار دادیم و پروردگار تو برای هدایت و یاری کافی است (۳۱) و کافران میگویند چرا قرآن یکباره بر او نازل نشده؟ برای آنکه قلب تو را بوسیله آن تشبیت کنیم و آنرا به آرامی بر تو خوانده ایم (۳۲) و کافران با هیچ مَثَلِ تحقیرآمیزی به تو رو نمی کنند مگر اینکه ما حق را با بهترین توصیف برایت می آوریم (۳۳) آنانکه بر رویه‌هایشان بسوی جهنم کشیده میشوند جایگاه شان بدتر و خودشان گمراه ترند (۳۴)

درس: خداوند کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب و مومنان را در دنیا موفق و در آخرت منتعم می کند.
درب: ای پیامبر! خداوند پیامبران را موفق کرد و مخالفانش را مغلوب نمود. در مورد تونیز چنین خواهد کرد.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾ فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمْغْنَاهُمْ تَذْمِيرًا ﴿٣٦﴾ وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَا هُمُ لِلنَّاسِ آيَةً وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾ وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾ وَكُلًّا صَبَرْنَا لَهُ الْأَمَنَالَ وَكُلًّا تَبَرْنَا تَنْبِيرًا ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أَمْطَرْتُ مَطَرًا السَّوءِ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنها بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾ وَإِذَا رَأَوْكَ إِن يَتَجَدَّوْكَ إِلَّا هُزُؤًا أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾ إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلَّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾ أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ هَوَاهُ أَفَانَتْ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا ﴿٤٣﴾ أَمْ تَحْسَبُ أَن أَكْثَرُهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِن هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

ای پیامبر! بیاد آر که آن کتاب را به موسی دادیم و برادرش را نیز کمک کارش نمودیم (۳۵) و گفتیم بسوی قومی که آیاتمان را تکذیب کردند بروید و سپس فرعونیان را به وضعی عجیب هلاکشان نمودیم (۳۶) و قوم نوح نیز که پیامبران را تکذیب کردند غرقشان کردیم و آنها را برای مردم نشانه ای قرار دادیم و برای ظالمان عذابی دردناک آماده نمودیم (۳۷) و نیز قوم عاد و قوم ثمود و اصحاب رسّ و اقوام زیادی که بین آنها بودند را نیز (۳۸) و برای همگی آنها مثل ها زدیم و همگی را نابود کردیم (۳۹) و حتما بر آن شهری که بارانی بد بر آن بارانده شده است گذر کرده اند. آیا آنرا ندیده اند؟

البته کار اینان به این چیزها درست نمیشود زیرا زنده شدن پس از مرگ را باور ندارند (۴۰) و هنگامیکه می بینندت به مسخره ات

میگیرند و میگویند این است که خداوند بعنوان پیامبر برانگیخته است؟ (۴۱) نزدیک بود ما را هم اگر بر عقیده مان پایداری نکرده بودیم از خدایانمان منصرف کند و بزودی وقتی که آن عذاب را ببینند خواهند دانست چه کسی همراه تر است (۴۲)

ای پیامبر! نظرت راجع به کسی که خواسته دل خویش را خدای خویش بگیرد چیست؟ آیا تو نگاهیان اوئی؟ (۴۳) شاید می پنداری که اکثر آنها می شنوند و تعقل می کنند، نه! آنها جز مانند چارپایان نیستند، بلکه همراهترند (۴۴)

درس: خداوند کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب و مومنان را در دنیا موفق و در آخرت منتعم می کند.
درب: ای مردم خداوند چنین است دست از لجبازی بردارید و به رسولش بگروید.

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ ذَلِيلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾ لِنُخْطِيَ بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا وَنُنْقِطَهُ بِمَا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنْآسِي كَثِيرًا ﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾ فَلَا تَطْعُ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٥٣﴾ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَى رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

آیا نمی بینی پروردگارت چگونه سایه را می کشد و اگر میخواست آنرا ساکن قرار میداد، آنگاه آفتاب را راهنمای آن قرار داده؟ (۴۵) آنگاه آنرا به گرفتنی ملایم بسوی خویش می برد؟ (۴۶) و هموست

که شب را برای شما لباسی و خواب را آرامشی و روز را زندگی دوباره ای قرار داد (۴۷) و هموست که بادها را قبل از باران رحمتش بعنوان نوید دهنده فرستاد و از آسمان آبی پاک کننده نازل نمود (۴۸) تا بوسیله آن سرزمین مرده را زنده نموده و بسیاری از چارپایان و آدمیانی را که آفریده سیراب کند (۴۹)

ای پیامبر! اینک این قرآن را بینشان گردانیدیم شاید پند گیرند. اما اکثر مردم شانه خالی کردند و جز ناسپاسی کاری نکردند (۵۰) و اگر میخواستیم در هر شهری هشدار دهنده ای برمی انگیزتیم (۵۱) پس، از کافران اطاعت مکن و بوسیله آن قرآن با آنان جهادی بزرگ کن (۵۲)

و هموست که دو دریا را بهم آمیخت، این یکی شیرین گوارا و دیگری شور تلخ. و بین آنها حائلی قرار داد و چیزی که انگار بوسیله آن هر یک به دیگری میگوید دور باش دور باش (۵۳) و هموست که از آب بشری آفرید و او را دارای نسب و سبب نمود، و پروردگار تو قدرتمند است (۵۴) و آنها بجز خداوند چیزهائی را عبادت می کنند که نفع و ضرری برایشان ندارد و آنگاه کافران علیرغم پروردگار از بتان پشتیبانی میکنند (۵۵)

درس: خداوند کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب و مومنان را در دنیا موفق و در آخرت متنعم می کند.
درب: ای پیامبر خدای تو چنین است. صبر کن و چنین بگو.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَكَفَىٰ بِهِ بُذْنُوبٍ عِبَادَهُ خَبِيرًا

﴿٥٨﴾ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا ﴿٥٩﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنْسَجِدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ ثُغُورًا ﴿٦٠﴾ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾

ای پیامبر! تو را جز بعنوان مژده دهنده و هشدار دهنده ای نفرستاده ایم (۵۶) بگو از شما مزدی نمیخواهم مگر اینکه کسی بخواهد بسوی پروردگارش راهی بجوید (۵۷) ای پیامبر! بر آن زنده ای که مرگ ندارد توکل کن و به ستایشش تسبیح گوی و همو برای آگاهی برگناهان بندگان خویش بس است (۵۸)

همانکه آسمان ها و زمین و ما بین آنها را در شش مرحله آفرید و سپس به عرش پرداخت، او خدای رحمان است. درباره او از کسی بپرس که آگاه است (۵۹) وقتی که به آنها گفته شود برای خداوند رحمان سجده کنید میگویند رحمان چیست؟ آیا به چیزی که شما میگویید سجده کنیم؟ و نفرتشان بیشتر میشود (۶۰) پربركت است آنکه در آسمان برج هائی و در آن چراغی و ماه نورانی قرار داد (۶۱) و هموست که شب و روز را جایگزین یکدیگر قرار داد، و این، برای کسی که بخواهد پند گیرد یا شکر گزارد آیتی است (۶۲)

درس: خداوند کافران را در دنیا مغلوب و در آخرت معذب و مومنان را در دنیا موفق و در آخرت منتعم می‌کند.
درب: ای مسلمانان! برای اینکه در دنیا و آخرت موفق باشید می باید به چنین صفاتی آراسته شوید.

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾ وَالَّذِينَ يَبْتَوْنَ لِرَبِّهِمْ سَجْدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ

يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ إِذَا دُكِّرُوا بِآيَاتٍ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِمَتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾ أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾ خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾ قُلْ مَا يَعْجَبُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

ای پیامبر! بندگان خداوند رحمان همان کسانی هستند که در روی زمین متواضعانه راه میروند و اگر جاهلان خطایشان کنند سخنی ملایم میگویند (۶۳)

و همانها که برای پروردگارشان قسمتی از شب را به عبادت به روز می آورند (۶۴)

و همانها که میگویند پروردگارا عذاب جهنم را از ما برطرف فرما زیرا که آن عذاب دست بردار نیست (۶۵) و بد قرارگاه و بد جایگاهی است (۶۶)

و همانها که وقتی خرج میکنند نه اسراف میکنند و نه سخت میگیرند و بین این دو حالت معتدلند (۶۷)

و کسانی که همراه خداوند معبود دیگری را عبادت نمی کنند و شخصی را که خداوند کشتنش را حرام کرده نمی کشند. مگر به حق. و زنا نمیکنند و هر که چنین کند با آن گناه ملاقات خواهد کرد (۶۸) عذابش در روز قیامت مضاعف خواهد بود و در آن به خواری جاودان خواهد ماند (۶۹) مگر آنکس که توبه کند و ایمان بیاورد و عمل صالح کند که خداوند بدیهای آنها را به نیکی بدل

می کند و خداوند آمرزشگر مهربان است (۷۰) و کسی که توبه کند و عمل صالح انجام دهد حتما بسوی خداوند بازگشتی خوب نموده است (۷۱)

و همانها که گواه باطل نمیشوند

و هنگامی که از لغو گذر کنند گذری بزرگوارانه می کنند (۷۲) و همانها که چون به آیات پروردگارشان پندشان دهند کورکورانه نمی پذیرند (۷۳)

و همانها که میگویند پروردگارا از همسرانمان و فرزندانمان روشنی چشمی بما لطف کن و ما را از پیشوایان اهل تقوا قرار ده (۷۴) آنها آن غرفه بهشتی را بخاطر صبری که کرده اند پاداش میگیرند و در آنجا با خوش آمد و سلام روبرو می گردند (۷۵) در آن جاودان خواهند بود. و چه قرارگاه و موقعیت خوبی است (۷۶)

ای پیامبر! بگو اگر دعوت شما از سوی پروردگارم نبود قدر و منزلتی نداشتید اینک که تکذیب کردید، این تکذیب بزودی همراهتان خواهد بود (۷۷)

سوره سجده

درس: این جهان بسترست که کافران ومومنان در شرایط نسبتا یکسانی قرار می گیرند تاواقعیت ها ایشان در آخرت بروز کند.
درب: مفهوم فوق سخنی جدیدست زیرا از جانب خداست.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 الم ﴿۱﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿۲﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿۳﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الم (۱)

فرو فرستادن این کتاب که شکمی در آن نیست، از سوی پروردگار
جهانیان است (۲)

شاید گویند آن را افترا بسته، نه! بلکه حق، و از جانب پروردگار
است، تا قومی را که قبل از تو هشدار دهنده ای بسویشان نیامده
بود هشدار دهی، شاید هدایت یابند (۳)

درس: این جهان بسترست که کافران ومومنان در شرایط نسبتاً یکسانی قرار می گیرند تاواقیعت ها
یشان در آخرت بروز کند.
درب: این خداوند، میتواند چنان کند.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ
دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾ يُدِيرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي
يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥﴾ ذَلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾
الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ﴿٧﴾ ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ مَّاءٍ
مَّهِينٍ ﴿٨﴾ ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُّوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا
تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

خداوندی که آسمانها و زمین و آنچه را که بین آنهاست در شش
مرحله آفرید، سپس به عرش پرداخت. غیر از او سرپرست و شفيعی
ندارید. آیا پند نمی گیرید؟ (۴) آن امر را از آسمان بسوی زمین
تدبیر میکند، آنگاه در روزی که مقدار آن هزار سال از آن سالهائی
است که می شمارید، بسوی او بالا می رود (۵) این خداوند دانای
پنهانها و آشکارها است که همو پیروزمند مهربان است (۶) که
آفرینش هر چیزی را نیکو کرده و خلقت انسان را از گِل آغاز

نموده (۷) سپس نسل او را از خلاصه ای از آبی ضعیف قرار داد
(۸) سپس او را بپرداخت و از روحش در او دمید و برایتان گوش و
چشمها و دلها قرار داد. چه کم شکر میگزایید (۹)

درس: این جهان بسترست که کافران و مومنان در شرایط نسبتاً یکسانی قرار می گیرند تاواقعیت
ها بشان در آخرت بروز کند.
درب: عاقبت کسانی که به این سخن اهمیت نمی دهند.

وَقَالُوا أَنَذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَئِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ﴿١٠﴾ قُلْ يَتَوَفَّاكُم
مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو
رُؤُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا
كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾ فَذُوقُوا
بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

و کافران میگویند: آیا وقتی که در زمین گم شدیم، آیا در
آفرینشی جدید در خواهیم آمد؟ بگو بله، ولی ضمناً این را هم
بدان که آنها این سخن را از این جهت میگویند که به ملاقات
پروردگارشان کافرنند (۱۰) بگو فرشته مرگ که بر شما گماشته
شده، جان شما را دریافت می کند آنگاه بسوی پروردگارتان باز می
گردید (۱۱)

ای پیامبر! اگر میدیدی چگونه مجرمان سرشان را نزد
پروردگارشان به زیر انداخته و می گویند پروردگارا اینک حقایق را
دیدیم و شنیدیم، ما را بر گردان تا عمل شایسته ای کنیم که
یقین پیدا کرده ایم (۱۲) در آن روز به آنان جواب خواهیم داد که
اگر می خواستیم، هدایت هر کس را به او می دادیم، و لیکن این
حکم مقرر شده که جهنم از جنیان و آدمیانی مانند شما پر شود

(۱۳) پس بسبب آنکه ملاقات امروزتان را فراموش کردید، این عذاب را بچشید که ما نیز با شما طوری رفتار میکنیم که انگار فراموشتان کرده ایم، و عذاب جاودانه را بسبب آنچه که می کردید بچشید (۱۴)

درس: این جهان بسترست که کافران و مومنان در شرایط نسبتاً یکسانی قرار می‌گیرند تا واقعیت‌هایشان در آخرت بروز کند.
درب: عاقبت کسانی که این سخن را جدی می‌گیرند و بر عکس کسانی که به آن اهمیت نمی‌دهند.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا حُزُّوا سُجَّدًا * وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾
تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٦﴾ فَلَا تَعْلَمُ
نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا
لَّا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾ أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى نُزُلًا بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ
لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٠﴾ وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى دُونَ
الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾ وَمَن أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ
الْمُجْرِمِينَ مُنْتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾ * سجده

جز این نیست: کسانی به آیات ما مومنند هنگامی که به وسیله آن تذکر داده می‌شوند به سجده می‌افتند و پروردگارشان را تسبیح گویان ستایش می‌کنند و هیچ گردنکشی هم نمی‌کنند (۱۵) پهلوهایشان را از رختخواب‌ها دور می‌کنند، و پروردگارشان را با بیم و امید می‌خوانند، و از آنچه روزیشان کرده ایم در راه خدا هزینہ می‌کنند (۱۶)

ای پیامبر! هیچکس نمی‌داند به پاداش آنچه بجای آورده، چه چشم روشنی‌هایی برایش نهان شده است (۱۷)

آیا آن کس که مومن است مانند گناه پیشه است؟ هرگز مساوی نیستند (۱۸) آنانکه ایمان آورده و عمل شایسته کرده اند به جهت اعمالشان بهشت های جایگاه را خواهند داشت (۱۹) اما آنانکه گناه پیشه کردند جایگاهشان آتش خواهد بود، هر گاه که بخواهند از آن خارج شوند به آن برگردانده می شوند و به آنان گفته می شود بچشید عذاب آتشی را که تکذیب می کردید (۲۰) و ما البته عذاب نزدیک تر را که هزیمت در جنگ یا مغلوبیت باشد زودتر از عذاب بزرگتر به آنها می چشانیم شاید به راه حق باز گردند (۲۱) و چه کسی ظالم تر است از آنکه به آیات پروردگارش تذکرش دهند اما روی بر گرداند؟ که البته از مجرمان انتقام می گیریم (۲۲)

درس: این جهان بستریست که کافران و مومنان در شرایط نسبتاً یکسانی قرار می گیرند تا واقعیت هایشان در آخرت بروز کند.
درب: نکوهش کافران که به این همه مواردی که توجه به آنها سبب هدایت است توجه نمی کنند.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾ أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾ قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٢٩﴾ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُنْتَضِرُونَ ﴿٣٠﴾

و آن کتاب را به موسی دادیم، و در آن این مطلب بود که درباره ملاقات خداوند هیچ شکي نداشته باش، و آن را هدایتی برای بنی

اسرائیل قرار دادیم (۲۳) واز بین آنها پیشوایانی قرار دادیم که به امر ما هدایت میکردند، چون صبور بودند و به آیات ما یقین داشتند (۲۴) البته پروردگارت خودش در روز قیامت درباره آنچه که درباره آن اختلاف می کرده اند بین آنها حکم خواهد کرد (۲۵)

مگر نمی دانند چه اقوامی را قبل از آنان هلاک کرده ایم که دارند در مسکن های آنها گام میزنند؟ البته در این موضوع نشانه هائی است. آیا نمی شنوند؟ (۲۶) آیا نمی بینند که ما آب را به سوی زمین بایر میرانیم و بوسیله آن محصولی پدید میآوریم که خودشان و چهارپایانشان از آن میخورند؟ آیا نمی اندیشند؟ (۲۷)

میگویند: پس این فتح کی خواهد بود اگر راست میگوئید (۲۸) بگو روز آن فتح، دیگر ایمان آوردن بدرد کافران نخواهد خورد و مهلتی هم نخواهند داشت (۲۹)

پس، از آنان روی گردان و منتظر باش که آنان نیز منتظرند (۳۰)

سوره زمر

درس: دعوت از انسان که رفتارهای کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: یادآوری یک نعمت بزرگ الهی (قرآن)

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

فرو فرستادن این کتاب از جانب خداوند پیروزمند فرزانه است (۱)

ای پیامبر! البته این کتاب را به حق بر تو فرو فرستادیم پس خداوند را در حالی که دین خویش را برای او خالص گردانیده ای عبادت کن (۲)

درس: دعوت از انسان که رفتارهای کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: رد استدلال های بچگانه کافران.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾ لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَصْطَفَى مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

ای مردم! آگاه باشید که دین خالص برای خداوند است و کسانی که به جز او اولیائی بر گرفته اند میگویند اینها را جز برای اینکه ما را به خدا نزدیک کنند عبادت نمی کنیم. خداوند در آنچه بین خویش اختلاف میکنند حکم خواهد کرد. خداوند دروغگویان ناسپاس را هدایت نمی کند (۳) اگر خداوند می خواست فرزندی بگیرد از بین آنچه آفریده هر چه را می خواست بر میگزید، اما منزّه است، که او خداوند یگانه قهار است (۴)

درس: دعوت از انسان که رفتارهای کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: ذکر گوشه هایی از قدرت و الطاف الهی.

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾ خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ

مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقْكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآَنِي تُصِرُّوْنَ ﴿٦﴾

آسمانها و زمین را به حق آفرید، شب را روی روز و روز را روی شب می افکند، و آفتاب و ماه را رام نموده که هر کدام تا سرآمدی معین حرکت و جریان دارند، بدانید که او پیروزمند آمرزنده است (۵) شما را از یک نفس آفریده، سپس جفت او را از آن قرار داده، و برای شما از چارپایان هشت جفت فرو فرستاده و شما را در شکم های مادرانتان می آفریند، آفرینشی پس از آفرینشی، در تاریکیهای سه گانه. این است خداوند پروردگارتان که فرمانروایی از آن اوست. خدائی جز او نیست. پس به کجا مشحرف میشوید؟ (۶)

درس: دعوت از انسان که رفتارهای کودکان را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: دعوت به ایمان و نكوهش كفر ضمن ذكر روانشناختی ریشه های كفر.

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ مَتَّعُ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾ أَمْنَ هُوَ قَائِتٌ آتَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةً رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

اگر كفر بورزید البتّه خداوند از شما بی نیاز است، ولی كفر را به بندگان نمی پسندد، و اگر شکر کنید به شما می پسندد، و هیچ کس بار دیگری را بر نمیدارد، سپس به سوی پروردگارتان بازمیگردید، و همو خبر آنچه را که انجام می دادید به شما می

دهد، که او حتی به آنچه در سینه هاست نیز داناست (۷)

واگر ناراحتی به انسان برسد پروردگارش را توبه کشان میخواند، آنگاه اگر نعمتی از جانب خویش بسویش حواله کرد، آنچه را که قبلا در حال دعا بسویش میخوانده فراموش میکند. و برای خدا همتایانی قرار میدهد تا مردم را از راه صحیح گمراه کند. بگو با همان کفرت اندکی برخوردار باش که البته سپس از یاران آتش خواهی بود (۸)

ای پیامبر! آیا کسی که لحظات شب را به عبادت می گذراند و در سجده و قیام است و از آخرت در حذر است و به رحمت پروردگارش امید دارد، مانند آنهاست؟ بگو آیا آنانکه علم دارند مانند کسانی هستند که علم ندارند؟ جز این نیست که فقط خردمندان پند می پذیرند (۹)

درس: دعوت از انسان که رفتار های کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: ای پیامبر این مواضع را اعلام کن.

قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُؤْتِي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾ قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْهُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿١٤﴾ فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾ هُمْ مِّنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ ﴿١٦﴾ وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ هُمُ الْبَشَرُ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

بگو ای بندگان مومنم از پروردگارتان پروا کنید. آنانکه احسان کنند در همین دنیا نیز پاداش نیک خواهند داشت و زمین خدا وسیع است. جز این نیست که پاداش پایداران بدون حساب به آنان پرداخت میگردد (۱۰) بگو من مامورم که خداوند را طوری عبادت کنم که دینم خالص و فقط برای او باشد (۱۱) و مامورم که اولین مسلمان باشم (۱۲) بگو از عذاب روزی بزرگ میترسم که پروردگارم را نافرمانی کنم (۱۳) بگو فقط عبادت خداوند میکنم و دینم را برای او خالص کرده ام (۱۴) و شما هر چه را میخواهید غیر از او عبادت کنید، ضررش به خودتان برمیگردد. بگو البته زیانکاران آنهایی هستند که خودشان و اهلشان را در روز قیامت به ضرر انداخته باشند و بدانید که ضرر آشکار همان است (۱۵)

از بالا و پائین شان سایه هائی از آتش است و این چیز است که خداوند بندگان را از آن میترساند که ای بندگان از من پروا کنید (۱۶) و کسانی که از طاغوت و اینکه عبادتش کنند دوری کرده و بسوی خدا توبه کنند مژده خواهند داشت. پس بندگانم را مژده ده (۱۷) همان کسانی که سخنها را می شنوند و بهترینش را پیروی میکنند. آنها کسانی هستند که خداوند هدایتشان کرده و همانها خردمندند (۱۸)

درس: دعوت از انسان که رفتارهای کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: مقایسه هایی بین کافر و مومن از لحاظ های مختلف برای تشویق کفار به اصلاح مسیر خویش.

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ هُمْ غُرَفٌ

مِنْ فَوْقَهَا عُرِفَ مُبَيَّنَةً تَحْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَمْهَارُ وَعَدَّ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ ﴿٢٠﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيَجُ فِتْرَاهُ مُصَفًّى ثُمَّ يَجْعَلُهُ خُطَامًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾ أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِّن رَّبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾ اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِي تَقْشَعِرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾ أَفَمَن يَتَّبِعِ بَوَاجِهَهُ سَوْءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَاَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾ فَاَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْحَزْنَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِ الْعَذَابِ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

ای پیامبر! آیا میتوانی کسی را که کلمه عذاب بر او فرود می آید از آتش برهانی؟ (۱۹) البته آنهایی که از پروردگارشان پروا نمودند غرفه هائی خواهند داشت که روی آنها هم غرفه هائی است و از کف آنها نهرها جاری است. این وعده خداوندی است که از وعده اش تخلف نمی کند (۲۰)

ای پیامبر! آیا نمی بینی که خداوند آبی از آسمان فرو میفرستد و آنرا چون چشمه سارها میراند، سپس بوسیله آن زراعتی به رنگهای مختلف بیرون میاورد، سپس آن را می خشکاند و می بینی که زرد شده، آنگاه آنرا بصورت کاه و خس و خاشاک در می آورد؟ البته در همه اینها پندهائی برای خردمندان نهفته است (۲۱) آیا کسی که خداوند دلش را برای اسلام گشاده گردانیده و بر نوری از جانب پروردگارش استوار است مانند کسی است که دلش سخت شده؟ وای بر کسانی که از لحاظ یاد خدا سخت دل هستند که در گمراهی آشکار میباشند (۲۲)

خداوند بهترین سخن را فرستاد. در کتابی که هر قسمتش شبیه سایر قسمتهاست و بعضی قسمتهای آن به بعضی دیگر منعطف است که به سبب آن پوست کسانی که از پروردگارشان بیم دارند به لرزه می افتد، سپس پوست و دلشان بسوی یاد خدا نرم میشود. این هدایت خداست که بوسیله آن هر کس را خواهد هدایت میکند و هر کس که لیاقتش گمراهی باشد هدایت کننده ای نخواهد داشت (۲۳)

آیا کسی که در روز قیامت، با چهره اش خود را از عذاب حفظ می کند مانند مومنان است؟ در آن موقعیت به ظالمان گفته میشود اینک چیزی را که بدست آورده اید بچشید (۲۴) عده ای از پیشینیان هم که قبلاً تکذیب کرده بودند، از جایی که فکرش را هم نمیکردند عذاب بر آنان در آمد (۲۵) خداوند در زندگی این جهان، خواری را به آنها چشاند و البته عذاب آخرت بزرگتر است اگر میدانستند (۲۶)

درس: دعوت از انسان که رفتار های کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: ذکر مثلی برای درک روشن فرق توحید و شرک.

وَلَقَدْ صَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾ صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رُجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

و ما البته در این قرآن از همه گونه مثلی برای مردم زدیم. باشد که پند گیرند (۲۷)
قرآنی به زبان روشن و بدون انحراف، شاید پروا کنند (۲۸)

خداوند مثلی میزند: شخصی است که چند شریک ناسازگار بر سر او نزاع میکنند و شخصی است که مخصوص یکنفر است. آیا این دو مثل مساوی است؟ ستایش مخصوص خداست ولیکن اکثرشان نمیدانند (۲۹)

درس: دعوت از انسان که رفتار های کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: ای مردم! همه می‌میرند. پس از مرگ این تفاوت‌های عظیم هست! چه می‌خواهید؟

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣١﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾ وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾ هُمْ مَّا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾ لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

البته تو میمیری و آنها هم میمیرند (۳۰) آنگاه روز قیامت نزد پروردگارتان ستیزه خواهید داشت (۳۱) پس چه کسی ظالمتر است از آنکه بر خداوند دروغ بندد و سخن راست را وقتی که بسویش بیاید تکذیب کند؟ آیا در جهنم جایگاهی برای کافران نیست؟ (۳۲) و کسانی که راست بگویند و سخن راست را تصدیق هم کنند، آنها اهل تقوا هستند (۳۳) نزد پروردگارشان هر چه بخواهند خواهند داشت. این پاداش نیکوکاران است (۳۴) تا خداوند از بدترین عملشان صرف نظر کند و پاداش آنها را به بهترین عملی که انجام میدادند بدهد (۳۵)

درس: دعوت از انسان که رفتار های کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: ذکر گوشه ای از الطاف و افعال و صفات الهی با گرایش رد استدلالهای کافران.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ مَنْ يَأْتِهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾ اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَئِكَ كَانُوا لَّا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾ قُلْ لِلَّهِ الشُّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذَكَرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَسْبِشُونَ ﴿٤٥﴾ قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾ وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٨﴾

آیا خداوند برای بنده اش کافی نیست که تو را از غیر او میترسانند؟ و کسی را که خدا گمراه کند هیچ هدایت کننده ای نخواهد داشت (۳۶) و کسی را که خداوند هدایت کند هیچ گمراه کننده ای نخواهد داشت. آیا خداوند پیروزمند صاحب انتقام نیست؟ (۳۷)

و اگر از آنها بپرسی که آسمانها و زمین را چه کسی آفریده حتما خواهند گفت خداوند. بگو خبرم دهید آیا آنچه را که غیر از خدا میخوانید اگر خداوند بخواد صدمه ای به من برزند، آیا آنها برطرف کننده آن ناراحتی هستند؟ یا اگر خداوند خواست مهربانیی بمن بکند، آیا آنها جلوگیری مهربانی او خواهند بود؟ بگو خداوند مرا بس است. همو که توکل کنندگان بر او توکل میکنند (۳۸)

بگو ای مردم! هر کاری که میتوانید بکنید. من کار خودم را میکنم و بزودی خواهید فهمید (۳۹) که عذاب خوار کننده بسوی چه کسی خواهد آمد و نیز خواهید فهمید عذاب ماندگار بر چه کسی فرود می آید (۴۰)

ای پیامبر! البته آن کتاب را برای مردم بر تو نازل کرده ایم. پس هر کس که هدایت ورزید به نفع خویش کرده و هر کس که گمراه شد جز این نیست که به ضرر خود گمراهی ورزیده و تو مسئول آنها نیستی (۴۱)

خداوند جان ها را هنگام مرگ دریافت میکند و نیز کسی که نمرده در خواب جانش را دریافت میکند و جان آنکس را که مرده است نگه میدارد و جان دیگری را که مرگش نرسیده تا سرآمدی معین پس میفرستد. البته در این آیاتی است برای کسانی که تفکر می کنند (۴۲)

ای پیامبر! آیا اینان شفیعی غیر از خدا گرفته اند؟ بگو حتی اگر هم که آن باصلاح شفیعان مالک چیزی نباشند و قدرت تعقل هم نداشته باشند؟ (۴۳) بگو شفاعت تماماً از آن خداست. فرمانروائی آسمانها و زمین از آن اوست، سپس بسوی او برمیگردید (۴۴)

و هنگامیکه خداوند به تنهایی یاد میشود دلهای کسانی که به آخرت ایمان ندارند متنفر میشود و اگر غیر او یاد شود خوشحال میشوند (۴۵)

بگو ای خداوندی که آفرینشگر آسمانها و زمینی! دانای پنهان و آشکار توئی. خودت بین بندگان درباره آنچه که اختلاف میورزند

حکم خواهی کرد (۴۶)

و آنانکه ظلم کردند اگر بخواهند تمامی آنچه را که در زمین هست بعنوان جایگزین عذابِ روز قیامت بدهند قبول نمیشود و از خداوند چیزی برایشان آشکار میشود که قبلاً گمانش را هم را نمیکردند (۴۷) بدی های آنچه که میکردند اند برایشان آشکار میشود و آنچه که مسخره اش میکردند بر آنان فرود می آید (۴۸)

درس: دعوت از انسان که رفتار های کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: کافران گذشته نیز مانند همین ها رفتار می کردند.

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾ قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾ فَأَصَابَتْهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾ أَوْمٌ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

ای مردم! چون به انسان ناراحتی برسد ما را میخواند، سپس اگر نعمتی از جانب خویش به او عطا کردیم میگوید این به سبب لیاقتم بوده، نه! بلکه آن یک امتحان است ولیکن اکثرشان نمیدانند (۴۹) پیشینیان آنها نیز چنین میگفتند و آنچه که انجام میدادند فایده ای برایشان نداشت (۵۰) پس بدیهای آنچه میکردند به آنان رسید و کسانی از ایشان که ظلم میکنند نیز همینطور، بزودی بدیهای آنچه را که میکنند به آنها می رسد و نمیتوانند جلوگیری کنند (۵۱)

آیا ندانستند که خداوند روزی را برای هر کس که بخواهد زیاد یا به اندازه می‌کند؟ که البته در این آیاتی برای مومنان است (۵۲)

درس: دعوت از انسان که رفتار های کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: ای مردم! به صفوف ایمان پیوندید و مبدا بعدا بگویند ای کاش چنین و چنان می شد و...

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾ وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾ وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾ أَن تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ فِي جَنبِ اللَّهِ وَإِن كُنتَ لَمِنَ السَّخِيرِينَ ﴿٥٦﴾ أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾ أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ بَلَىٰ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾ وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمِثَالِ هِمِّ السَّوْءِ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

ای پیامبر! بگو خداوند گفته : ای بندگانم که بر خویش ستم روا داشته اید! از رحمت خداوند نومید نباشید زیرا خداوند همه گناهان را می آمرزد که او بسیار آمرزنده مهربان است (۵۳) و بسوی پروردگارتان بازگردید و تسلیم او شوید قبل از اینکه آن عذاب به شما برسد که آن هنگام دیگر یارییی نخواهید دید (۵۴) و این قرآن را که بهترین چیزی است که از سوی پروردگارتان بسویتان نازل شده، پیروی کنید. قبل از اینکه آن عذاب بطور ناگهانی به شما برسد و متوجه نباشید (۵۵) تا مبدا کسی بگوید افسوس که در رابطه با خداوند کوتاهی کردم و از مسخره کنندگان بودم (۵۶) یا اینکه کسی بگوید اگر خدا هدایتم کرده بود از تقواداران میشدم (۵۷) یا اینکه وقتی عذاب را ببیند بگوید کاش امکان می داشت میتوانستم یکبار دیگر زندگی کنم و از نیکوکاران بشوم (۵۸) در این حالت ها به او خطاب میشود آیاتم بسویت آمد اما

تکذیبش کردی و گردنفرازی نمودی و از کافران شدی (۵۹)

و کسانی را که برخداوند دروغ بستند در روز قیامت می بینی که رویشان سیاه است. مگر جهنم جایگاهی برای متکبران نیست؟ (۶۰) و خداوند تقواداران را با رستگاریشان نجات میدهد. هیچ غذایی به آنان نمیرسد و اندوهگین نیز نمیگردند (۶۱) خداوند خالق همه چیز است و همو بر هر چیزی نگهبان است (۶۲) کلیدهای آسمانها و زمین از آن اوست و کسانی که به آیات خداوند کافر شدند خودشان زیانکارند (۶۳)

درس: دعوت از انسان که رفتار های کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: ای پیامبر! با کافران اصرار گر هیچ مماشانی مکن.

قُلْ أَغْفِرُ اللَّهُ تَأْمُرُونِيْ أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾ بَلِ اللَّهُ فَاغْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

ای پیامبر! بگو ای جاهلان! از من میخواهید پرستش غیر خدا کنم؟ (۶۴) ای پیامبر! البته به تو و همچنین بر پیامبران قبل از تو نیز وحی شده که اگر شرک ورزید حتماً عملتان از بین خواهد رفت و از زیانکاران خواهید بود (۶۵) بلکه فقط خدا را عبادت کن و از شکر گزاران باش! (۶۶)

درس: دعوت از انسان که رفتار های کودکانه را کنار گذاشته و آخرت و نعمات خداوندی را در نظر گرفته و مسیر خویش را اصلاح کند.
درب: مقایسه هایی بین مومن و کافر در آخرت (با تشویق کافران به ترک کفر)

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ

وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾ وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾ وَسَبِقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾ قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾ وَسَبِقَ الَّذِينَ ائْتَقُوا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾ وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ خَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

ای پیامبر! اینها قدر خدا را آنطور که باید ندانستند. همو که روز قیامت زمین در قبضه اوست و آسمانها بدست او در هم پیچیده میشود. منزله و بالاتر است از آنچه که با او شریک میکنند (۶۷) ودر شیپور دمیده میشود، و هر کس که در آسمانها و زمین است همگی بیهوش میشوند مگر آنکه خدا بخواهد. آنگاه یکبار دیگر در آن دمیده میشود و فوراً برمیخیزند و نگرانند (۶۸) و زمین به نور پروردگارش روشن میشود و کتاب آئین دادرسی گذاشته میشود و پیامبران و گواهان را میاورند و بین آنان به حق حکم میشود و هیچ ظلمی نمیشوند (۶۹) و به هر کس آنچه که عمل نموده بطور کامل داده میشود و همو به آنچه میکنند دانایتر است (۷۰)

و کافران دسته دسته بسوی جهنم رانده میشوند، تا هنگامیکه به آن برسند درهایش باز میشود و نگهبانانش به آنان میگویند آیا رسولانی از بین خودتان بسویتان نیامدند و از چنین روزی

هشدارتان ندادند؟ میگویند بله. ولی ای پیامبر! این تصدیق دیگر چه فایده ای برای آنان دارد در حالیکه کلمه عذاب بر کافران فرود آمده است (۷۱) به آنان گفته شود به درب های جهنم داخل شوید که در آن جاودان خواهید بود که جایگاه متکبران چه بد است (۷۲)

و آنانکه از پروردگارشان پروا کردند نیز دسته دسته بسوی بهشت برده میشوند. تا اینکه به آن برسند و درب هایش باز میشود و نگهبانانش به آنان میگویند سلام بر شما. خوشتان باد. داخل شوید که در آن جاودانید (۷۳) و میگویند سپاس خدائی را که وعده اش را برایمان راست درآورد و آن سرزمین را به آسانی بما داد که در بهشت هر جا که بخواهیم جای بگیریم و پاداش عاملان چه نیکوست (۷۴)

و ملائکه را می بینی که دوروبر عرش میچرخند و خداوند را به ستایش تسبیح میگویند، و بین آنها به حق قضاوت میشود، و گفته میشود ستایش از آن خداوند پروردگار جهانیان است (۷۵)

سوره لقمان

درس: بشر غرق در نعمات الهی است. بهتر است از رفتارهای کافران دوری گزیند و به رفتار پسندیده بگرایند.
درب: قرآن و هدایت و ایمان از مصادیق نعمت های بزرگ الهی است.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الم ﴿۱﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿۲﴾ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ﴿۳﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿۴﴾ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ

الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الم (۱)

این آیات آن کتاب پر حکمت است (۲) که هدایت و رحمتی برای نیکوکاران است (۳)

همان کسانی که نماز بپایمدارند و زکات میدهند و به آخرت یقین دارند (۴)

آنان بر هدایتی از جانب پروردگارشان استوارند و همانها نیز رستگار خواهند بود (۵)

درس: بشر غرق در نعمات الهی است. بهتر است از رفتارهای کافران دوری گزیند و به رفتار پسندیده بگراید.
درب: عده ای از مردم دنبال چیزهایی بی ارزش هستند و آیات و نعمت های الهی را نمی بینند.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لُصْلًا عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ هُمُعَذَابُ مُهَيْنٍ ﴿٦﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَئِيَ مَسْئَرُهَا كَانُوا فِي أَذْنِهِ وَقْرًا فَبَسَرُوا بِعَذَابِ آلِيمٍ ﴿٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ هُمُ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿٨﴾ خَالِدِينَ فِيهَا وَعَذَابُ اللَّهِ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَقَالُوا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي أَنْ يَقْبَلَ بِكُمْ وَبَتْ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿١٠﴾ هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١١﴾

و از میان مردم کسانی هستند که خریدار سخنان بیهوده اند، تا مردم را به وسیله چیزی که خودش پوچ است، از راه خدا گمراه کنند و آنرا به مسخره گیرند.

آنان عذابی خوار کننده خواهند داشت (۶)

و هنگامی که آیاتمان بر آنها خوانده میشود با گردن فرازی چنان روی بر میگردانند

که انگار آنرا نشنیده اند.

پس، ای پیامبر! به عذابی دردناک مژده شان ده (۷)

اما کسانی که ایمان آورده و عمل شایسته انجام داده اند بهشتیانی پر نعمت خواهند داشت (۸)

که در آن جاودانند. وعده خداوند حق است، و همو پیروزمند فرزانه است (۹)

خداوند است که آسمانها را بدون ستونهای که آنها را ببینید آفرید،

و در زمین لنگرهای انداخت تا مبادا شما را بلرزاند،

و از هر گونه جنبندگان در آن گسترده،

و از آسمانی آبی فرستاد تا در زمین از هر گونهء بالارزش گیاهی بروید (۱۰)

ای پیامبر! بگو این آفرینش خداست، اما شما مشرکان نشانم دهید آن به اصطلاح

خدایان غیر از او چه چیزی آفریده اند؟

البته که چیزی نیافریده اند ولی ظالمان مشرک در گمراهی آشکارند (۱۱)

درس: بشر غرق در نعمات الهی است. بهتر است از رفتارهای کافران دوری گزیند و به رفتار پسندیده بگراید. درب: ذکر یکی از اشخاصی که به آیات و نعمت های الهی توجه کرد و حکمت یافت.

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾ وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَّالَهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ ﴿١٤﴾ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطَعِمُهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ يَا بُنَيَّ إِنَّمَا إِنْ تَكُ مِنْ خَزَائِلِ فَتَكُنْ فِي صَحْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِمَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾ يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾ وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْصَصْ مِنْ

صَوْتُكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

ای پیامبر به مردم خبر ده که آن حکمت را به لقمان دادیم که شکر خدا کن، و هر که شکر کند قطعا شکرش بنفع خود اوست، و کسی که کفر ورزد البته خداوند بی نیاز ستوده است (۱۲) و بیاد آر لقمان را که به پسرش چنین پند میداد و میگفت پسرکم به خداوند شرک مَورز زیرا که شرک ظلمی بزرگ است (۱۳) و انسان را نسبت به والدینش سفارش کردیم، مخصوصا نسبت به مادرش، که او را حامله شد و سستی پس از سستی تحمل کرد، و شیر خوارگیش دو سال طول کشید. پس ای انسان! مرا و والدین خویش را شکر کن و سرانجام بسوی من است (۱۴) ولی اگر آنها با جد و جهد از تو خواستند که آنچه را که نسبت به آن علمی نداری با من شریک بگیری اطاعتشان مکن، و در این جهان با آنان با رفتار پسندیده مصاحبت کن و راه کسانی را در پیش گیر که بسوی من است و آنگاه بازگشت آنها بسوی من خواهد بود و من شما را به حقیقت آنچه انجام میدادید خبر خواهم داد (۱۵) همچنین از پندهای لقمان به پسرش این است که میگفت پسرکم! البته چنین است که اگر چیزی حتی باندازه دانه خردلی هم بوده و در صخره ای یا در آسمانها یا در زمین باشد خداوند میتواند بیاوردش. که خداوند دقیق و آگاه است (۱۶) پسرکم! نماز بپادار و به چیزهای پسندیده فرمان ده و از چیزهای ناپسند بازدار و بر آنچه بتو میرسد صبری کن که انجام این چیزها از تصمیم قوی حکایت دارد (۱۷) ای پسرکم! چهره ات را برای مردم دژم مکن و با خود پسندی در زمین راه مرو، که خداوند هیچ خود پسند فخر فروشی

را دوست نمی دارد (۱۸) و در روش خویش معتدل باش و از صدایت بکاه، که ناپسند ترین صداها صدای خران است (۱۹)

درس: بشر غرق در نعمات الهی است. بهتر است از رفتارهای کافران دوری گزیند و به رفتار پسندیده بگراید.
درب: ای پیامبر از رفتار ناپسند آنان اندوهگین مباش و به ما واگذار.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَّلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾ وَمَن يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾ وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾ تَتَّبِعُهُمْ فَلَإِنَّ لَنَا لَأَعْيُنًا عَلَىٰ سُبُلِ الْمُرْجِئِينَ لَا يَنصُرُهُم فِي عَذَابٍ عَلِيطٍ ﴿٢٤﴾

ای پیامبر! به اینان بگو آیا نمی بینید که خداوند آنچه را که در آسمانها و زمین است رام شما کرد و نعمتهای آشکار و پنهانش را بر شما ریخت؟ باوجود این، بعضی از مردم هستند که بدون اینکه از علمی و هدایتی برخوردار بوده و به کتاب نورافشانی دسترسی داشته باشند، درباره خداوند جدل می کنند (۲۰) و هنگامی که به آنان گفته شود از آنچه خدا فرستاده پیروی کنید میگویند نه، بلکه از آنچه که نزد پدرانمان یافتیم پیروی می کنیم. آیا حتی اگر شیطان بسوی عذاب سوزان هم دعوتشان کند؟ می باید از پدرانشان پیروی کنند؟ (۲۱) و هر کس که روی بسوی خدا کند و نیکوکار نیز باشد به دستاویزی استوار چنگ زده و عاقبت همه امور بسوی خداوند است (۲۲) و کسی که کفر ورزید، ای پیامبر! کفرش اندوهگینت نکند. بازگشت آنها بسوی ما است و خبر اعمالی را که انجام میدادند به آنها میدهیم، که البته خداوند به حقیقت

آنچه در دلها میگذرد آگاه است (۲۳) اندکی بهرمندشان می کنیم
سپس بسوی عذابی ناگوار میرانیمشان (۲۴)

درس: بشر غرق در نعمات الهی است. بهتر است از رفتارهای کافران دوری گزیند و به رفتار پسندیده بگراید.
درب: ذکر بعضی از نعمت های الهی و دعوت از مردم برای اصلاح رفتار خویش.

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾
﴿٢٥﴾ اللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أُنْجُرٍ مَا نَفَدْتَ كَلِمَاتِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾
﴿٢٧﴾ مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كُنْهً وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٠﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾ وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلُمِ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَآخَشُوا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ الْوَالِدِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٣﴾ إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَآذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

و اگر از آنان بپرسی چه کسی آسمانها و زمین را آفریده با تاکید خواهند گفت خدا. بگو ستایش مخصوص خداست. بلکه اکثرشان مطابق همین علمی که دارند رفتار نمیکنند (۲۵) آنچه در آسمانها و زمین است از آن خداست. البته خداوند بی نیاز ستوده است (۲۶) و اگر همه درخت های زمین قلم میشد و آن دریا و هفت دریای دیگر هم مرکب میشد شمارش کلمات خداوند تمام نمی شد. خداوند البته پیروزمند فرزانه است (۲۷) آفرینش و برانگیختن

شما جز مانند آفرینش و برانگیختن یکنفر نیست، و خداوند شنوای
بیناست (۲۸)

ای پیامبر! به آنان بگو آیا نمی بینید که خداوند شب را داخل روز
می کند و روز را داخل شب می کند و آفتاب و ماه را رام کرده و
هرکدام تا سر آمدی معین جریان دارند؟ و البته چنین خداوندی
به آنچه می کنید آگاه است (۲۹) این به آن خاطر است که خداوند
خود حق است و آنچه را که غیر از او میخوانند باطل است و
خداوند بلند مرتبه با عظمت است (۳۰) آیا نمی بینید که کشتی در
دریا به نعمت او روان است تا از نشانه های او به شما بنمایاند؟
البته در این برای هر صبر پیشه شکر گزاری نشانه هائی است
(۳۱) و هنگامی که موجی بزرگ سایه بان مانند آنها را فراگیرد،
از روی اخلاص خداوند را صدا میزنند، اما همینکه آنان را به سوی
خشکی نجات داد، فقط بعضی شان معتدل خواهند بود. و نشانه
های ما را جز عهد شکنان کفران پیشه انکار نمی کنند (۳۲)

ای مردم! از پروردگار خویش پروا کنید. و از روزی بترسید که نه
پدر میتواند برای فرزندش کاری کند و نه فرزند برای پدر. وعده
خداوند حق است. پس مبادا زندگی دنیا فریبتان دهد، و مبادا آن
شیطان فریبکار که در همه جا نزدیکتان است درباره خداوند
فریبتان دهد (۳۳) علم قیامت نزد خداوند است. و همو باران را
میفرستد. و میداند در رحم ها چیست. و کسی نمیداند فردا چه
بدست می آورد. و کسی نمیداند در کدام زمین خواهد مرد. البته
خداوند دانای آگاه است (۳۴)

سوره عنكبوت

درس: ای پیامبر! در مقابل ناملایمات صبر کن. تو و قومت نجات خواهید یافت.
 درب: ای مسلمانان برای رشد و تعالی باید صبری کنید و کوششی بنمایید

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

الم ﴿۱﴾ أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿۲﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿۳﴾ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿۴﴾ مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَاتِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۵﴾ وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿۶﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۷﴾ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿۸﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿۹﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنَ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿۱۰﴾ وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿۱۱﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۱۲﴾ وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَنْتَ لَا تَعْتَصِمُ وَلَيَسْأَلَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَقُولُونَ ﴿۱۳﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الم (۱)

آیا مردم گمان کرده اند که به صرف اینکه بگویند ایمان آورده ایم رهایشان می کنیم و امتحان نمی شوند؟ (۲) و البته پیشینیانشان را آزمودیم و خداوند آنان را که راست میگویند از آنانکه دروغ میگویند مشخص خواهد کرد (۳)

آیا آنانکه کارهای زشت می کنند گمان کرده اند از ما جلو می افتند؟ چه بد حکم می کنند (۴) هر کس که آرزوی ملاقات خداوند را دارد بداند که سرآمدشان حتما

می آید و خداوند شنوای داناست (۵) و کسی که کوشش کند جز این نیست که بنفع خویش کرده، که خداوند از جهانیان بی نیاز است (۶) و کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند بدیهایشان را میپوشانیم و پاداش آنها را برای بهترین کاری که میکرده اند می‌دهیم (۷)

و به انسان سفارش والدینش را کرده ایم که به آنان نیکی کند، و اگر کوشیدند چیزی را که به آن علم ندارد با خداوند شریک کند مبدا در این مورد اطاعتشان کند، زیرا که بازگشتگاه شان بسوی خداوند است، که آنگاه آنان را به حقیقت آنچه انجام میدادند آگاه میکند (۸) و کسانی را که ایمان آورده و عمل صالح کرده اند در گروه صالحان داخلشان می کند (۹)

و از مردم کسانی هستند که میگویند به خداوند ایمان آورده ایم اما هنگامی که درباره خداوند دچار اذیتی شدند، اذیت مردم را همتراز عذاب خدا میگیرند، اگر یاری از جانب پروردگارت بیاید خواهند گفت با شما بودیم، آیا خداوند درباره آنچه که در دل جهانیان میگذرد دانا تر نیست؟ (۱۰)

و خداوند مومنان را از منافقان مشخص خواهد کرد (۱۱) و آنانکه کفر ورزیدند به مومنان خواهند گفت راه ما را پیروی کنید و ما نیز حتما بار خطاهای شما را حمل خواهیم کرد. آنها حمل کننده هیچ بار خطائی از آنان نخواهند بود و البته آنها دروغگویند (۱۲) و حتما بارهای سنگین خودشان و بارهای سنگین دیگر را با مال خودشان حمل خواهند کرد و روز قیامت درباره آن افترائی که میزدند باز خواست خواهند شد (۱۳)

درس: ای پیامبر! در مقابل ناملايمات صبر كن. تو و قومت نجات خواهيد يافت.
درب: پیامبران سابق نیز بر ناملايمات صبر کردند و بالاخره هم پیروز شدند.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾ وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَإِنْ تَكْذِبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾ فَلَمَّ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾ يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَئِسُوا مِن رَّحْمَتِي وَأُولَٰئِكَ هُمُ عَذَابُ أَلِيمٍ ﴿٢٣﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾ وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَبَلَغَ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٢٥﴾ فَأَمَنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾ أَتُنْكُمُ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقَاطِعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا لَنَنْجِيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٢﴾ وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَيِّئًا بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيُكَ وَأَهْلِكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٣٣﴾ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٤﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْبُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِينَ ﴿٣٧﴾ وَعَادًا وَثَمُودَ وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسْكِنِهِمْ وَرَبِّينَ هُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾ وَفَارُوزَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَىٰ

بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٣٩﴾ فَاَكْثَرْنَا بِذَنبِهِ فَمِنْهُمْ مَن أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّبْحَةُ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَّنْ أَعْرَفْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

و البته نوح را بسوی قومش فرستادیم که در میان آنان نهصد و پنجاه سال ماند. سپس آن طوفان در گرفتشان و قوم او ظالم بودند (۱۴) اما او و اهل آن کشتی را نجات دادیم و آنها را آیتی برای جهانیان نمودیم (۱۵)

و ابراهیم را نیز بیاد آر، وقتی که به قومش میگفت خداوند را عبادت و از او پروا کنید، این برایتان بهتر است اگر دانا باشید (۱۶) آنچه را که بجز خدا عبادت میکنید جز بت هائی نیستند و جز دروغی که میسازید نیست. و مالک روزی برای شما نیستند. روزی را نزد خدا بجوئید و او را عبادت نموده و او را شکر کنید، و روز قیامت هم بسوی او باز میگردید (۱۷) و اگر تکذیب می کنید امت های قبلی نیز تکذیب کردند و چیزی جز رساندن آشکار بر عهده رسولان نیست (۱۸)

ای پیامبر! آیا نمی بینند که چگونه خداوند آفرینش را شروع میکند و آنگاه ادامه اش میدهد؟ این برای خداوند آسان است (۱۹) بگو در زمین بگردید، تا ببینید چگونه آفرینش را شروع کرده، آنگاه خداوند مرحله آخرت را ایجاد خواهد کرد، که او بر هر چیزی تواناست (۲۰) هر کس را بخواهد عذاب می کند و هر کس را بخواهد می بخشد، و بسوی او باز میگردید (۲۱) و شما در زمین خداوند را عاجز نخواهید کرد و در آسمانها هم همینطور و جز

خداوند هیچ سرپرست و یاریگری ندارید (۲۲) و آنانکه به آیات خدا و ملاقاتش کفر ورزیدند از رحمت مایوسند و عذابی دردناک خواهند داشت (۲۳) جواب قوم او جز این نبود که گفتند بکشیدش یا آتشش بزنید و خداوند هم نجاتش داد. البته در این برای قومی که ایمان دارند آیت هائی است (۲۴) و گفت جز این نیست که شما غیر از خداوند بتهائی برگرفته اید که در زندگی دنیا بین شما دوستی برقرار کنند سپس روز قیامت بعضی تان به بعض دیگر کفر میورزد و یکدیگر را لعنت می کنید، و جایگاهتان آتش است و هیچ یاریگری ندارید (۲۵)

و لوط به او ایمان آورد و گفت من مهاجری بسوی پروردگارم هستم که او پیروزمند فرزانه است (۲۶) و به ابراهیم اسحق و یعقوب را دادیم و در فرزندانش نبوت و کتاب گذاردیم و در دنیا هم پاداشش دادیم و در آخرت نیز از شایستگان است (۲۷)

و لوط آن هنگامی که به قومش گفت آیا آن کار زشت را می کنید که قبل از شما هیچیک از اهل جهان به آن رو نکرده؟ (۲۸) آیا با مردان می آمیزید، و راه را قطع، و در انجمن خویش کارهای زشت مرتکب میشوید؟ اما جواب قومش جز این نبود که گفتند عذاب خدا را بیاور اگر از راستگویانی (۲۹) گفت خداوند مرا بر مفسدان یاری کن (۳۰) و هنگامیکه فرستادگانمان با آن مزده به ابراهیم در آمدند گفتند ما هلاک کننده اهل این شهریم، زیرا که اهل آن ظالم شده اند (۳۱) گفت لوط در آن است. گفتند بهتر میدانیم چه کسی در آن است. البته او و خاندانش را حتما نجات خواهیم داد،

مگر زنش را که از ماندگان است (۳۲) و هنگامیکه فرستادگان ما به لوط رسیدند از دیدن آنان دژم شد و اوضاع بر او تنگ گردید. گفتند مترس و اندوهگین نیز مباش که ما تو و پیروانت را نجات خواهیم داد، غیر از زنت را که از ماندگان است (۳۳) ما بر اهالی این شهر بعلت آن گناهی که میکرده اند غذایی از آسمان فرود خواهیم آورد (۳۴) و البته در آن برای قومی که تعقل می کنند نشانه ای آشکار بجا گذاشتیم (۳۵)

و بسوی مدین نیز برادرشان شعیب را فرستادیم. گفت ای مردم خدا را عبادت کنید و امید روز آخرت را داشته باشید و در زمین فساد برنیا نگیرید (۳۶) ولی تکذیبش کردند و آن لرزه آنها را بگرفت و در خانه هایشان از پا افتادند (۳۷)

و همچنین است داستان قوم عاد و ثمود. و این برایتان از سکونتگاههایشان آشکار است. و شیطان اعمالشان را برایشان آراست، و از راه حق بازشان داشت درحالیکه به حقایق بینا بودند (۳۸)

و داستان قارون و فرعون و هامان نیز همینطور بود که موسی با نشانه های روشن بسویشان آمد اما در زمین سرکشی کردند و پیروز هم نشدند (۳۹)

پس هر کدام را به گنااهش برگرفتیم. بر بعضی از آنها سنگ فرستادیم، و بعضی شان را صدای بسیار بلند بگرفت، و بعضی را به

زمین فرو بردیم، و بعضی را غرق کردیم. و اینطور نبود که خداوند ظلمشان کند ولیکن بر خویش ظلم میکردند (۴۰)

درس: ای پیامبر! در مقابل ناملایمات صبر کن. تو و قومت نجات خواهید یافت.
درب: ای پیامبر! ریشه کفر کافران چنین سست است و خداوند تو را موفق می‌کند.

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالَمُونَ ﴿٤٣﴾ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

مثال آنانکه سرپرستانی به غیر از خدا برگرفته اند مانند عنکبوت است که خانه ای برگرفته، و البته سست ترین خانه ها خانه عنکبوت است اگر بدانند (۴۱) البته خداوند نسبت به آنچه بجز او را به عبادت می‌خوانند داناست و همو دست نیافتنی صاحب حکمت است (۴۲)

و مَثَل ها را اینطور برای مردم میزنیم اما غیر از صاحبان علم واقعی آنرا به عقل در نمی یابند (۴۳)

خداوند آسمانها و زمین را به حق آفرید. البته در آن نشانه ای برای مومنان است (۴۴)

درس: ای پیامبر! در مقابل ناملایمات صبر کن. تو و قومت نجات خواهید یافت.
درب: ای پیامبر! چنین الطاف بزرگی به تو شده. پس چنین باش و چنین کن.

اَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَا تَجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ

ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَفُولُوا آمَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَإِلَهُنَا وَإِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾ وَكَذَلِكَ أُنْزِلَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلِلَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾ وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُهُ بِيَمِينِكَ إِذَا لَا تَتَابِ الْمُضْطَلُونَ ﴿٤٨﴾ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾

ای پیامبر! آنچه را که از آن کتاب آسمانی بر تو وحی شده تلاوت کن و نماز بپا دار زیرا که نماز از کارهای بسیار زشت و ناپسند باز میدارد و البته یاد خدا از این لحاظ موثرتر است. و خداوند میدانند چه میکنید (۴۵)

و با اهل کتاب مگر به بهترین حالت مجادله نکنید، غیر از کسانی از آنان که ظلم کردند. و بگوئید به آنچه بر ما نازل شده و آنچه به شما نازل شده ایمان آورديم و خدای ما و خدای شما یکی است و ما تسلیم او هستیم (۴۶)

و آن کتاب را چنین بر تو نازل کردیم لذا آنان که کتابشان دادیم به آن باور دارند. و از قوم تو نیز کسانی به آن باور دارند. و غیر از کافران هیچکس آیاتمان را انکار نمی کند (۴۷)

و تو قبل از آن هیچ کتابی نمی خواندی، و با دستت چیزی نمی نوشتی، زیرا در آنصورت تباه اندیشان بد گمان میشدند (۴۸) بلکه این ها آیاتی است که در دلهای کسانی که علم به آنان داده شده حقایق آنها دلایل روشن دارد. و جز ظالمان آیاتمان را انکار نمی کنند (۴۹)

درس: ای پیامبر! در مقابل ناملازمات صبر کن. تو و قومت نجات خواهید یافت.
درب: ای پیامبر! با مخالفت فعلا چنین بگو. (بزودی نجات خواهید یافت)

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾ أَوَلَمْ

يَكْفِيهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُثْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ نَبِيًّا وَتَيِّنْكُمْ شَهِيدًا يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾ وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾ يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾ يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

میگویند چرا معجزاتی از جانب پروردگارش بر او نازل نمیشود؟ بگو جز این نیست که معجزات نزد خداست و من فقط هشدار دهنده ای آشکارم (۵۰) و آیا همین برایشان کافی نیست که این کتاب را بر تو نازل کردیم که بر آنان خوانده میشود؟ البته در این رحمتی و پندی برای مومنان است (۵۱) بگو خداوند برای گواهی بین من و شما کافی است. آنچه را که در آسمانها و زمین است میداند. و کسانی که به باطل میگردند و به خدا کفر میورزند زیانکارند (۵۲)

و آن عذاب را به عجله از تو میخواهند و اگر سرآمدی معین نبود البته برآنان در می آمد. به هر حال، بطور ناگهانی بر آنان در خواهد آمد و متوجه نخواهند بود (۵۳) آن عذاب را به عجله از تو میخواهند و البته جهنم فراگیر کافران است (۵۴) روزی که آن عذاب از بالایشان و از زیر پاهایشان آنها را فرا گیرد، در آن روز به آنان خطاب خواهد شد که بچشید نتیجه آنچه را که انجام میدادید (۵۵)

درس: ای پیامبر! در مقابل ناملایمات صبر کن. تو و قومت نجات خواهید یافت.
درب: ای مسلمانان توکلتن را یکسره به خدا نموده و مسیرتان را کاملاً صحیح کنید.

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةً فَإِيَّايَ فَاعْبُدُون ﴿٥٦﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرًّا تُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٥٨﴾ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رَزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

ای بندگانم که ایمان آورده اید! زمینم وسیع است، پس فقط مرا عبادت کنید (۵۶) هر کسی چشمنده مرگ است. آنگاه بسوی ما بازگردانده میشوید (۵۷) و آنانکه ایمان آورده و عمل شایسته کرده اند را در آن بهشت در مسکن هایی جایشان میدهیم که نهرها از کف آن جاری است که در آن جاودانند. پاداش عاملان چه خوب است (۵۸) همانها که پایداری کردند و بر پروردگارشان توکل نمودند (۵۹)

و چه بسا جنبندگانی که روزیشان را هم نمیتوانند حمل کنند، خداوند است که روزیشان میدهد. به شما هم همینطور. و همو شنوای داناست (۶۰)

درس: ای پیامبر! در مقابل ناملایمات صبر کن. تو و قومت نجات خواهید یافت.
درب: ای پیامبر! مخالفان خودشان به عقایدی که تو دعوت می کنی اقرار دارند. مخالفشان دلایل دیگری دارد، تو رسالت را پیگیری کن.

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾ اللَّهُ يَسْطُرُ الزُّرْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾ وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ تَحْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾ وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا هُوَ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ هِيَ الْخَيْرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾ فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَاوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مَأْمُونًا وَمَتَّحَطُّ النَّاسِ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبِلِئَالٍ يُؤْمِنُونَ وَيَعْبُدُونَ اللَّهَ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ

مَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾
وَالَّذِينَ جَاهَلُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

و اگر از آن کافران بپرسی آسمانها و زمین را چه کسی آفرید و خورشید و ماه را چه کسی رام کرد حتما خواهند گفت خداوند. پس به کجا به خطا منحرف میشوند؟ (۶۱) خداوند است که روزی را برای هر کس از بندگانش که بخواهد بسط میدهد یا اندازه میکند، که خداوند به همه چیز داناست (۶۲) و اگر از آنها بپرسی چه کسی از آسمان آبی میفرستد و بوسیله آن زمین را پس از مرگش زنده میکند خواهند گفت خداوند. بگو سپاس خداوند را سزااست. اما اکثرشان عقل خویش را بکار نمیبرند (۶۳)

و این زندگی دنیا جز بازی و سرگرمی نیست، و آخرت، اگر بدانند، زندگی واقعی است (۶۴)

این کافران چنانند که هنگامی که به کشتی سوار شوند خداوند را با اخلاص میخوانند. اما وقتی که بسوی خشکی نجاتشان داد فوراً به شرک میگرایند (۶۵) تا آنچه را که به آنان داده ایم کفران کنند و به خیال خویش برخوردار شوند، اما بزودی خواهند دانست (۶۶)

آیا نمی بینند که ما حرم امنی قرار دادیم و سایر مردم از دور و بر آن ربوده میشوند؟ آیا به باطل ایمان می آورند و به نعمت خداوند کفر میورزند؟ (۶۷) و چه کسی ظالم تر است از کسی که به خدا افترای دروغ بندد؟ و یا حق را وقتی که بسویش آمده تکذیب کند؟ آیا در جهنم جایگاهی برای کافران نیست؟ (۶۸)

و آنانکه در راه ما کوشش نمایند، آنها را بیشتر به راه های خویش هدایت خواهیم کرد. و البته خداوند با نیکوکاران است (۶۹)

سوره نحل

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: گوشه ای از نعمات الهی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ إِنزِلَ الْمَلَكُ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٤﴾ وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾ وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾ وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾ وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِزٌ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾ يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾ وَسَخَّرَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنَّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾ وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾ وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ حَمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حَلِيَّةً تَلْبَسُوهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾ وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَهْوَارًا وَسُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾ وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾ أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذْكُرُونَ ﴿١٧﴾ وَإِنْ تَعْلَمُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُخْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تَغْلِبُونَ ﴿١٩﴾ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

امر خدا آمد، پس ای کافران! عذاب را به عجله نخواهیدش. خداوند

منزه و بالاتر است از آنچه با او شریک می کنند (۱)

ملائکه را با روحی از امر خویش بر کسانی از بندگان که می پسندد میفرستد که هشدار دهید که خدائی جز من نیست. و از من پروا کنید (۲)

آسمانها و زمین را به حق آفرید. بالاتر است از آنچه با او شریک می کنند (۳) انسان را از نطفه ای آفرید. آنگاه، همو، ستیزه گری آشکار است (۴) و چارپایان را آفرید که شما در آنها پوشش و مشافع دیگر دارید و از آنها میخورید (۵) و در آنها زیبائی در زندگی تان دارید، وقتیکه از چراگاه می آیند و وقتیکه به سوی آن میروند (۶) و بارهای شما را بسوی شهری که جز به دشواری به آن نمیرسید، حمل میکنند که پروردگارتان رؤف و مهربان است (۷) و اسبها و قاطرها و الاغ ها که سوارشان میشوید و مایه زینت هستند و نیز چیزهایی بسیار زیاد را که نمیدانید می آفریند (۸) هدایت به راه معتدل بر عهده خداست و غیر از آن بیراهه است و اگر میخواست همگی تان را هدایت میکرد (۹) هموست که از آسمان برایتان آبی فرستاد، که از آن نوشیدنی است و نیز روئیدنی که در آن می چرانید (۱۰) و بوسیله آن برایتان زراعت و زیتون و خرما و انگور و همه میوه ها را میرویانند. که در آن آیه ای برای متفکران است (۱۱) و شب و روز و آفتاب و ماه را برایتان رام کرد و ستارگان به امر او رام هستند، که در این آیاتی برای عاقلان است (۱۲) و آنچه در زمین برایتان آفرید رنگارنگ است. که در این آیاتی برای پند پذیران است (۱۳) و هموست که دریا را

رام کرد تا از آن گوشتی تازه بخورید و زینتی استخراج کنید که برخویش بپوشید. و کشتی را می بینید که آب را می شکافد و تا از فضل او روزیتان را جستجو کنید و شاید شکر بگذارید (۱۴) و در زمین لنگرهای درانداخت که میادا شما را بلرزاند و رودها و راه هائی قرار داد شاید هدایت یابید (۱۵) و علامت هائی پدید آورد و بوسیله آنها و نیز ستارگان هدایت می یابید (۱۶) آیا کسی که می آفریند مانند کسی است که نمی آفریند؟ آیا ای کافران پند نمی گیرید؟ (۱۷) و اگر نعمتهای خدا را شماره کنید نمیتوانید آنها را به شمار آورید. و البته خداوند آمرزگار مهربان است (۱۸) و خداوند آنچه را که پنهان می کنید و یا آشکار میکنید میداند (۱۹) و آنانکه غیر از خدا را میخوانند بدانند که آنها چیزی نمی آفرینند بلکه خودشان مخلوقند (۲۰) مردگانی غیر زنده می باشند. و نمیدانند چه موقع برانگیخته خواهند شد (۲۱)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: کفر و گردنکشی مانع رشد شماست.

إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾ لَا جَزَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنْزِلَ رُبُّكُمْ قَالُوا أَصَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾ لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّوهُمْ بَغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٢٥﴾ قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهَ بُنْيَانُهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

خدای شما خدائی است واحد. پس کسانی که به آخرت ایمان ندارند، قلوبشان انکارگر است و سرکشی میکنند (۲۲) البته خداوند آنچه را که پنهان می کنند و آنچه را آشکار می کنند

میدانند البته او سرکشان را دوست ندارد (۲۳) و وقتی که به آنها گفته میشود پروردگارتان چه فرستاده میگویند افسانه های پیشینیان است (۲۴) تا بارهای خود را در روز قیامت بطور کامل بر دارند و نیز قسمتی از بارهای کسانی را که بدون علم همراهشان کرده اند. توجه کنید، بدباری است که بر میدارند (۲۵)

پیشینیان آنان نیز نیرنگ کردند. پس خداوند نیز بنیان آنها را برکند و سقف بر آنان فرود آمد و عذاب از جایی که فکرش را نمیکردند به سر وقتشان رسید (۲۶)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: ای مردم! کدام موقعیت آخرتی را برای خویش می پسندید؟ اگر بهشت جاودان را می پسندید پس زندگی متناسب با آن را در پیش گیرید.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُجْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالْسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾ الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَائِفِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا لِمَا سَلَّمْتُمْ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَى إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبَلِيسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ هُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يُجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾ الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾ فَأَصَابَكُمْ سَبَاتٌ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

آنگاه در روز قیامت خوار خواهند بود، و میگوید آن شریکانم که در مورد آنها بسختی با مومنان مخالفت میکردید کجا هستند؟

در آنروز صاحبان علم چنین ارزیابی میکنند: امروز خواری و بدی علیه کافران است (۲۷)

همان کسانی که به خویش ظلم میکنند، و وقتی ملائکه جانشان را دریافت میکنند، از در تسلیم درمی آیند و میگویند ما هیچ کار بدی نمیکردیم، بلی، خداوند میداند چه میکرده اید (۲۸)
به آنان خطاب میشود اینک داخل درب های جهنم شوید که در آن جاودانید و جایگاه متکبران چه بد است (۲۹)

و به کسانی که تقوا پیشه کرده بودند گفته میشود پروردگارتان چه نازل کرده؟ میگویند خوب. برای کسانی که نیکی کردند، در این جهان پاداش نیکی خواهد بود و خانه آخرت بهتر است و سرای اهل تقوا چه نیکوست (۳۰) بهشتهائی جاودان که داخلش میشوند. در آن هر چه بخواهند خواهند داشت. خداوند تقوا داران را اینطور پاداش میدهد (۳۱)

همان ها که ملائکه جان آنها را در حالیکه پاکیزه هستند دریافت میکنند و به آنها میگویند سلام بر شما داخل بهشت شوید بسبب آنچه انجام میدادید (۳۲)

آیا این کافران به چیزی غیر از آمدن ملائکه یا آمدن امر پروردگارت رضایت نمیدهند؟ پیشینیان آنها نیز چنین کردند و خدا به آنها ظلمی نکرد بلکه خودشان به خویش ظلم میکردند (۳۳) و بدی های اعمال زشتی که میکردند به آنان رسید و آنچه را که مسخره میکردند بر سرشان فرود آمد (۳۴)

درس: ای مردم نعمات خدا را بباد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: اتخاذ این موقعیت ها شما را به سعادت نمی رساند.

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾ إِنْ تَحَرَّصَ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ وَمَا هُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٧﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَغَدَا عَلَيْهِمْ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾ لِيَبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَهَمَّ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾ إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

و مشرکان میگویند اگر خدا نمیخواست، نه ما و نه نیاکان ما هیچ چیزی را با او شریک نمیکردیم، و چیزی را هم حرام نمی نمودیم. پیشینیان آنها نیز چنین میگفتند. مگر برعهده پیامبران چیزی غیر از رساندن آشکار هست؟ (۳۵)

و البته در هر امتی رسولی برانگیختیم که خداوند را عبادت و از طاغوت دوری کنید. از مخاطب های آن پیامبران کسانی را خداوند هدایتشان کرد و کسانی به گمراهی دچار شدند. پس، ای مردم! در زمین بگردید و ببینید عاقبت تکذیبگران چه شد (۳۶)

ای پیامبر! اگر چه بر هدایت آنها حریص هستی اما خداوند کسی را که گمراه کرده هدایت نمی کند و یآوری نخواهند داشت (۳۷)

و سخت ترین قسم های خویش را ادا کردند که خداوند کسی را که مرده، زنده نمی کند. بلی، وعده ای است که بر عهده اوست و لیکن اکثر مردم نمیدانند (۳۸) تا اینکه علاوه بر رسیدن اهداف الهی، ضمناً برایشان آنچه را که در موردش اختلاف میکردند آشکار کند و اینکه کافران بدانند که دروغ میگفتند (۳۹)

جز این نیست که گفتار ما به چیزی وقتی که اراده اش کردیم این است که بگوییم باش، و خواهد شد (۴۰)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: ای مسلمانان! در راه خدا هجرت کنید و موفق خواهید شد.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَبْوَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَآ جُزْءَ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَحْمَتِ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

و کسانی که پس از ظلمی که دیده اند در راه خدا مهاجرت کنند آنها را در این جهان بخوبی جای خواهیم داد و البته پاداش آخرت بزرگتر است اگر بدانند (۴۱)
همان کسانی که صبر کردند و بر پروردگار خویش توکل نمودند (۴۲)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: ای پیامبر! کماکان رسالت را با قوت پی بگیر. موفق خواهی شد.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

ای پیامبر! قبل از تو کسی را به رسالت نفرستادیم مگر که بسویشان وحی میکردیم،

پس، ای مردم! اگر در باره این موضوع خبری ندارید، از اهل علم و اطلاع بپرسید (۴۳) بله، اینطور بود که آن پیامبران را با دلایل روشن و نوشته ها بر اقوامی که در حوزه رسالتشان بود میفرستادیم، و این قرآن را نیز بسوی تو فرستادیم تا برای مردم بیان کنی که چه مطالبی برای آنان فرستاده ایم و شاید تفکر کنند (۴۴)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: ای مردم! به قدرت‌های الهی توجه کنید و به راه درست برگردید.

أَفَأَمِّنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِمِمْ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾ أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلُبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾ أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾ أَوْ لَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَتَّحُ ظُلُمَاتُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٥٠﴾

آیا آنهایی که توطئه های بد نمودند ایمن هستند از اینکه زمین آنها را فرو ببرد یا اینکه عذاب از جایی که به فکرشان نمیرسد بسویشان بیاید؟ (۴۵) یا اینکه هنگام رفت و آمدشان آنها را بگیرد و نتوانند کاری کنند؟ (۴۶) یا اینکه آنان را در حال ترس فراگیرد؟ و البته پروردگارتان رؤوف و مهربان است (۴۷)

آیا اینان چیزهایی را که خداوند آفریده، نمی بینند که سایه شان از راست و چپ سجده کنان و با اظهار کوچکی می آیند؟ (۴۸) و آنچه در آسمانها و زمین است اعم از جنبنندگان و ملائکه، برای خداوند سجده می کنند و سرکشیی ندارند (۴۹) از پروردگارشان که فوقشان است خشیت دارند و به آنچه مامورند عمل میکنند (۵۰)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.

درب: توجه به موقعیت خداوند و هماهنگ شدن با نتیجه آن، به سعادت می رساند اما داشتن اعتقاد غلط راجع به او به شقاوت می رساند.

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَهَيْنِ اثْنَيْنِ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَإَيَّيَّ فَارْهَبُونَ ﴿٥١﴾ وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾ وَمَا بَكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجَاوُونَ ﴿٥٣﴾ ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّكُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَعْلَمُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتَسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾ وَيَعْلَمُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَتَيْسِرُ عَلَيْكَ هُوْنٌ أَمْ يَدْسُهُ فِي التَّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

خداوند گفت دو خدا نگیرید. جز این نیست که او خدایی است یگانه. و فقط از من پروا کنید (۵۱) و آنچه در آسمانها و زمین است از آن اوست و قیامت دردناک نیز از آن اوست. پس، آیا از غیر او پروا میکنید؟ (۵۲)

ای مردم! هر نعمتی که دارید از خداست. و هنگامیکه ناراحتی به شما برسد بسوی او ناله درد آلود سر میدهید (۵۳) آنگاه که ناراحتی را از شما برطرف کرد فوراً عده ای از شما برای پروردگارشان شریک میگیرند (۵۴) تا نسبت به آنچه که به آنان عطا کرده ایم کفران ورزند. بر آنان چنین مقرر میشود که برخوردار شوید و بزودی خواهید دانست (۵۵)

این کفار از آنچه روزیشان کرده ایم، برای باصطلاح خدایانشان،

نصیبهی قرار میدهند. به خدا قسم حتماً درباره آنچه که افترا می
بندند باز خواست خواهند شد (۵۶)

این کفار ملائکه را دختران خدا قرار میدهند، و برای خودشان
اولاد پسر را می پسندند، منزّه است خداوند از اینکه اولاد داشته
باشد (۵۷) و هنگامی که به یکی آنها مژده دختر داده شود رویش
از شدت ناراحتی سیاه میشود اما اندوه خود را فرو میخورد (۵۸) و
مژده ای را که به او داده شده آنقدر بد میداند که نمیداند از قوم
خویش متواری شود و اینکه آیا دختر نوزاد را با خواری نگه دارد
یا در زیر خاک پنهانش کند؟ چه زشت است حکمی که می کنند
(۵۹)

برای آنها که به آخرت ایمان ندارند مثل زشت و برای خداوند مثل
بالا تر است و همو پیروزمند حکیم است (۶۰)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان
برسید.
درب: یادآوری گوشه ای دیگر از آیات و نعمات الهی و انتقاد از کافران که به همه اینها بی توجه بوده
و شرک می ورزند.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَآئِبَةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ
أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنُهُمُ
الْكُذْبَ أَنَّ هُمْ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ هُمْ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾ تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّنْ
قَبْلِكَ فَرَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانَ أَغْمَانَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمْ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَيْكَ
الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

اگر قرار باشد خداوند مردم را بسبب ظلمشان بگيرد، روی زمین

هیچ جنینده ای نخواهد ماند ولیکن آنها را تا سرآمدی معین مهلت میدهد. پس هنگامی که سرآمدشان سررسید، نه ساعتی تأخیر خواهند داشت و نه جلو خواهند افتاد (۶۱)

چیزی را که بدشان می آید به دروغ به خدا نسبت میدهند و چنین میگویند که آن چیزی که به نظرشان خوب می آید، برای آنان است. چاره ای نیست، جز اینکه آتش از آن آنان است، و بسوی آن با سرعت رانده میشوند (۶۲)

به خدا قسم البته بسوی اقوام قبل از تو نیز رسولانی فرستادیم اما شیطان اعمالشان را برایشان آراست. و در آن روز قیامت همو سرپرست آنهاست و عذابی دردناک خواهند داشت (۶۳) و این کتاب را بر تو نازل نکردیم مگر برای اینکه برایشان آنچه را که در آن اختلاف پیدا کرده اند بیان کنی و نیز هدایت و رحمتی برای مومنان باشد (۶۴)

درس: ای مردم نعمت خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: ای مردم به این مثل ها و این آیات و نعمت توجه کنید تا رشد یابید.

وَاللّٰهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّجِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾ وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُزِدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾ وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ

عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِعِزَّةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنَ وَحَفْدَةٍ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبَالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِعِزَّةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَضُرُّوهُمُ اللَّهُ الْأَمْثَالُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمِنْ رِزْقِنَاهُ مِمَّا رَزَقْنَا حَسَنًا فَهُوَ يَنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَغْنِي الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بَخِيرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٧﴾ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بَطُونِ أَمْهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾ أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوْ السَّمَاءِ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَانًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ ﴿٨٠﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ لِمَا خَلَقَ ظُلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْبَأْسَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾ يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

خداوند از آسمان آبی فرستاد و بوسیله آن زمین را پس از مرگش زنده کرد. البته در این آیاتی است برای کسانی که می شنوند (۶۵) و برای شما درباره چارپایان عبرتی است: از آنچه در شکمهای آنهاست به شما می نوشانیم و از میان سرگین و خون شیرینی خالص و گوارا برای نوشندگان دارند (۶۶) و از میوه های نخلستان ها و تاکستان ها روزی نیکو و مایه مستی میگیرید که البته در این آیتی برای خرد ورزان است (۶۷) و پروردگارت به زنبور عسل وحی کرد که از کوهها و درختان و آنچه برمی افرازند خانه بگزیند (۶۸) سپس از شهد همه نوع میوه جات بخورد و به

راه های پروردگارت به سهولت روان باشد. آنگاه از شکمهایشان نوشابه ای به رنگهای گوناگون خارج میشود که در آن برای مردم شفاست. که البته در این آیتی برای اندیشمندان است (۶۹) و خداوند شما را آفرید، آنگاه شما را بطور کامل دریافت می کند، و بعضی از شماها آنقدر عمر میکنید که به پائین ترین درجات زندگی میرسید. آنقدر که پس از دانایی به جایی میرسید که چیزی ندانید. که خداوند البته دانای قدرتمند است (۷۰) و خداوند بعضی از شما را از لحاظ روزی بر بعضی دیگر برتری داد. پس آنانکه برتر شدند روزی شان را بر مملوکشان تقسیم نمی کنند که با آنان مساوی شوند. آیا نعمت خدا را انکار می کنند؟ (۷۱) و خداوند از خودهاتان برایتان جفتهائی قرار داد و برایتان از جفتهاتان اولاد و یاورانی قرار داد و شما را از چیزهای دلپسند روزی داد. آیا به باطل ایمان آورده و به نعمت خدا کافر میشوید؟ (۷۲)

اما کافران غیر از خداوند عبادت کسانی را میکنند که در آسمانها و زمین اختیار روزی را برای آنان ندارند، و نه میتوانند داشته باشند (۷۳)

پس برای خداوند مثل زنید. زیرا خداوند میداند و شما نمیدانید (۷۴)

خداوند مثلی میزند: بنده مملوکی که قدرت بر چیزی ندارد و کسی که از جانب خویش روزی نیکو به او داده ایم و او آشکار و پنهان از آن انفاق میکند، آیا اینها مساویند؟ سپاس خدای را. بلکه اکثرشان نمیدانند (۷۵) و خداوند بازهم مثلی میزند: دو نفر که یکی لال است و بر چیزی قادر نیست و سربر سرور خویش است و به هر طرف که او را متوجه میکنند خیری نمی آورد آیا او با کسی که به عدل فرمان

میدهد و بر صراط مستقیم است مساویست؟ (۷۶)

علم غیب آسمانها و زمین از آن خداوند است و امر قیامت جز مانند چشم بر هم زدن نیست. بلکه از آن هم نزدیکتر است. خداوند بر هر چیزی تواناست (۷۷) و خداوند شما را از شکمهای مادرانتان بیرون آورد و چیزی نمیدانستید و برای شما گوش و چشمها و دلها قرار داد شاید شکر کنید (۷۸)

آیا پرندگان را که در جو آسمان رام هستند ندیدند؟ جز خداوند کسی آنها را نگه نمیدارد. البته در آن برای مومنان آیاتی است (۷۹) و خداوند برایتان از خانه هاتان وسیله آرامشی قرار داد و همچنین از پوست چارپایان خانه هائی قرار داد که در سفر و حضر سبک و مناسب باشد و از پشم ها و کرک ها و موهای آنها اثاثی و وسیله برخورداری تا مدتی قرار داد (۸۰) و خداوند از آنچه آفرید برایتان سایه بان هائی قرار داد و برایتان از کوه ها چیزهائی قرار داد که خود را میپوشانید و برایتان پیراهن هائی قرار داد که شما را از گرما و از سختی تان هنگام جنگ و کار حفظ میکند. چنین است که خداوند نعمتش را بر شما تمام میکند شاید تسلیم حق شوید (۸۱) پس ای پیمبر! اگر روی بر گرداندند جز ابلاغی آشکار بر عهده تو نیست (۸۲) زیرا نعمت خدا را می شناسند اما انکارش می کنند و اکثرشان کافرند (۸۳)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.

درب: ای مردم آیا می خواهید چنین عاقبتی داشته باشید؟

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾ وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُّ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٥﴾ وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِنْ دُونِكَ فَأَلْقُوا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٨٦﴾ وَاللَّهُ إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامُ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾ وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمُ

مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً
وَبُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

ای مردم! به فکر روز قیامت باشید که از همه اقوام شاهدهی علیه خودشان بر میانگیزیم، آنگاه به کافران نه اجازه ای داده میشود و نه اینکه عذر خواهیی کنند (۸۴) و هنگامی که ظالمان عذاب را ببینند نه تخفیفی خواهند داشت و نه مهلتی خواهند یافت (۸۵) و هنگامی که مشرکان آنها را که شریک گرفتند ببینند گویند پروردگارا اینها کسانی هستند که شریکشان گرفتیم و آنها را به جای تو میخواندیم. پس آن گفتار بر آنها فرود می آید که شما ها دروغگوئید (۸۶) و در آن روز تسلیم خداوند میشوند و آنچه بر او افترا می بستند از آنها محو میشود (۸۷) آنانکه کفر ورزیدند و از راه خدا بازداشتند عذابی به عذابشان می افزائیم، برای آن فسادی که میکردند (۸۸) در آن روز از هر قومی گواهی از خودشان بر آنها برانگیزیم و تو را نیز بعنوان گواه بر اینها بیاوریم. و این کتاب را بر تو نازل کردیم تا بیان کننده همه چیز و هدایت و رحمتی و مژده ای برای تسلیم شدگان باشد (۸۹)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: ای مردم راه رشدتان این است.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾ وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَفْضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي نَفَضَتْ غَرَضُهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يُلْوِكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلِيُمَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَضِلُّ مَنْ

يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَنَسْأَلَنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾ وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوَاءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾ وَلَا تَشْرَوْا بَعْدَ بَيْعِهِ اللَّهُ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّهُ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

خداوند به عدل و احسان و بخشش به خویشان فرمان میدهد و کارهای زشت و ناپسند و تجاوز را نهی میکند. خداوند موعظه تان میکند شاید پند گیرید (۹۰)

به عهد خدا وقتی که عهد کردید وفا کنید و قسم ها را پس از تأکید بر آنها نشکنید، در حالیکه خداوند را نیز بر خود گواه قرار داده اید، که خداوند به آنچه میکنید داناست (۹۱) و مانند آن زن مباشید که رشته خویش را پس از تابیدن پراکنده و گسیخته میکرد. قسم هایتان را بین خودتان سبب این قرار مدهید که گروهی به سبب قسم های دروغ شما بیش از دیگری برخورداری شود. جز این نیست که خداوند بوسیله آن قسم ها آزمایشتان میکند و برای شما در روز قیامت حقیقت آنچه را که در آن اختلاف می ورزیدید بیان خواهد نمود (۹۲)

و اگر خدا میخواست شما را مانندهم قرار میداد، و لیکن هر که را زمینه گمراهی داشته باشد گمراه میکند و هر که را لیاقت هدایت داشته باشد هدایت میکند، و حتماً راجع به آنچه انجام میدهید ارزیابی خواهید شد (۹۳) و قسم هایتان را بین خودتان وسیله دغل قرار ندهید تا قدمی را بعد از استحکام بلغزانید، و در نتیجه جرمه اش را بجشید، و عذاب عظیم داشته باشید (۹۴) و عهد خدا را به قیمتی ناچیز بفروشید، جز این نیست که آنچه نزد خداست برایتان بهتر است اگر بدانید (۹۵) آنچه نزد شماست تمام میشود و آنچه نزد خداست میماند و البته پاداش

کسانی را که صبر نمودند به بهترین وجهی می‌دهیم (۹۶)

هر کس، چه زن باشد و چه مرد، اگر عمل صالح کند و مومن باشد، البته او را به زندگی دلپسند زنده می‌داریم و پاداشش را بهتر از آنچه که بسبب عملش سزاوارش شده است می‌دهیم (۹۷)

درس: ای مردم نعمت خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: ای پیامبر! به وحی دلگرم باش و رسالت را پی‌گیر و موفق خواهی شد.

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾ وَإِذَا بَدَلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾ قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِي وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

ای پیامبر! هنگامی که قرآن می‌خوانی، از شر شیطان رانده شده به خدا پناه بر (۹۸)
که او تسلطی بر مومنانی که بر پروردگارشان توکل میکنند ندارد (۹۹)
جز این نیست که تسلط او بر کسانی است که تسلط او را می‌پذیرند و نیز کسانی که با خداوند شریک قرار می‌دهند (۱۰۰)

و هنگامی که آیه ای را تبدیل به آیه ای دیگر کنیم در حالیکه خداوند آنچه را نازل میکند، بهتر می‌شناسد، می‌گویند جز این نیست که تو مفتری هستی. نه! بلکه اکثرشان علمی ندارند (۱۰۱) بگو آنرا روح القدس به حق از جانب پروردگارت نازل کرده تا مومنان را ثابت قدم کند و مؤده ای برای مسلمانان باشد (۱۰۲) و البته میدانیم که با تاکید می‌گویند یک نفر بشر این چیزها را به او یاد می‌دهد. زبان کسی

که این اشاره را به او میکنند عجمی است. و این قرآن به زبان عربی آشکار است (۱۰۳)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: ای مسلمانان! صبر کنید، هجرت و جهاد کنید و موفق خواهید شد.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾ إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿١٠٥﴾ مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مَطمئنٌ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعَتْهُمْ لَنْ يَسْمَعُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾ لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٠﴾

آنآنکه به آیات خدا ایمان نمی آورند خداوند هدایتشان نمی کند و عذاب دردناک خواهند داشت (۱۰۴) جز این نیست: فقط کسانی به خداوند دروغ می بندند که به آیات خدا ایمان ندارند و خودشان دروغگویند (۱۰۵) کسی که پس از ایمان به خداوند دوباره به او کفر ورزد و دلش را برای کفر گشاده گرداند، غضبی از جانب خداوند بر او خواهد بود و عذابی عظیم خواهد داشت مگر اینکه مجبور به اظهار کفر شده، و قلبش به ایمان مطمئن باشد، که وضع او فرق خواهد داشت (۱۰۶)

این به آن سبب است که کسانی که بدون اینکه تحت فشار باشند از ایمان به کفر برمیگردند، زندگی دنیا را به آخرت ترجیح داده اند و خداوند کافران را هدایت نمی کند (۱۰۷) آنها کسانی هستند که خداوند بر قلبهایشان و گوششان و چشمهایشان مهر زده و از

حقایق غافلند (۱۰۸)

چاره ای نیست جز اینکه آنها در آخرت زیانکارند (۱۰۹)

سپس پروردگارت نسبت به کسانی که پس از ناراحتی هائی که دچار شدند مهاجرت کردند و سپس جهاد کردند و صبر نمودند البته حتماً آمرزگار مهربان است (۱۱۰)

درس: ای مردم نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید.
درب: کفران نعمت، و تکذیب، و حرام و حلال بیجا نکنید.

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ نَجْدًا لِّعَنْفُسِهَا وَتُؤْفَى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾ وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾ فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَحُمَ الْحَنْزِيرِ وَمَا أَهْلُ لُغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٥﴾ وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾ مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمًا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٩﴾

روزی می آید که هر کس گرفتار دفاع از خویشستن است و به هر کس هر چه کرده بطور کامل داده شده و هیچ ظلمی به آنان نمی‌شود (۱۱۱)

خداوند شهری را مثل میزند که امن و مطمئن بود و روزیش به فراوانی از همه جا میرسید آنگاه به نعمت هایش کفران ورزیدند و

او نیز بسبب اعمالشان لباس گرسنگی و ترس بر آنها پوشانید (۱۱۲) و پیامبری از خودشان بسویشان آمد اما تکذیبش کردند و عذاب بگرفتشان در حالیکه ظالم بودند (۱۱۳)

پس، از آنچه خداوند از چیزهای حلال و دلپسند روزیتان کرده بخورید، و نعمتش را شکر گوئید، اگر فقط او را عبادت می کنید (۱۱۴) جز این نیست که مردار و خون و گوشت خوک و آنچه اسم غیر خدا بر آن بخوانند بر شما حرام است. البته اگر کسی ناچار شد، در صورتیکه زیاده روی و تجاوز نکند، البته خداوند آمرزگار مهربان است (۱۱۵)

و به هر چه به زبانتان میرسد به دروغ نگوئید این حلال و این حرام است تا به خداوند دروغ بسته باشید. کسانی که به خدا دروغ بندند رستگار نخواهند شد (۱۱۶)

کسی که چنین کند نتیجه اش برخورداری اندک در این دنیا خواهد بود ولی در آخرت عذابی دردناک نصیبش میشود (۱۱۷) ای پیامبر! آنچه را قبلاً برایت گفتیم بر یهودیان حرام کردیم و به آنها ظلم نکردیم بلکه خودشان به خویش ظلم کردند (۱۱۸)

البته پروردگارت نسبت به کسانی که از روی جهالت کار زشتی نموده و سپس توبه کرده و اصلاح نمودند، آمرزگار مهربان است (۱۱۹)

درس: ای مردم! نعمات خدا را بیاد آورید و مسیر صحیح را در پیش گیرید تا به سعادت دو جهان برسید. درب: ای پیامبر ابراهیم را به یاد آر و چنین کن و چنین باش.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾ شَاكِرًا لِأَنْعَمِهِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾ وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾ إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾ اذْغُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾ وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

ابراهیم خودش یک امت بود که در مقابل خداوند فروتن و یکتاپرست بود و از مشرکان نبود (۱۲۰) در مورد نعمتهایش نیز شکرگزار بود که برگزیدش و به سوی جاده مستقیم هدایتش نمود (۱۲۱) و در دنیا به او نیکی دادیم و در آخرت نیز از صالحان خواهد بود (۱۲۲)

آنگاه ای پیامبر! بتو وحی کردیم که دین ابراهیم را پیروی کن که یکتاپرست بود و از مشرکان نبود (۱۲۳) جز این نیست که حکم روز شنبه یهودیان علیه کسانی قرار داده شد که در آن اختلاف کردند و پروردگارت در قیامت درباره اختلافشان حکم خواهد نمود (۱۲۴)

به راه پروردگارت با حکمت و موعظه نیکو دعوت کن و با مخالفان به بهترین روش مبارزه کن.

پروردگارت بهتر میداند چه کسی از راهش منحرف شده و همو هدایت یافتگان را بهتر میشناسد (۱۲۵)

و اگر ظلمی را که بر شما شده، پیگیری میکنید، فقط نظیر آن آسیبی که دیده اید پیگیری کنید و اگر صبر کنید، البته برای صابران بهتر است (۱۲۶)

ای پیامبر! صبر کن و صبر تو جز به یاری خداوند نیست و برایشان اندوهگین مباش و درباره نیرنگهائی هم که میزنند دلتنگ مباش (۱۲۷)

البته خداوند با تقوا داران است و نیز با کسانی است که نیکوکارند (۱۲۸)

سوره فاطر

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کافران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: گوشه ای از جهان نظام مند که مخلوق خداست.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾
الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾ مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾ وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد مخصوص خداست که آسمانها و زمین را ایجاد و ملائکه را مامورانی قرار داد که دارای وسائلی هستند که ماموریت خویش را انجام دهند، دو تا وسیله و سه تا و چهارتا، هر چه بخواهد در آفرینش می افزاید که خداوند بر هر چیزی تواناست (۱)
آنچه خدا برای مردم از روی رحمت باز کند هیچکس نمیتواند ببندد و اگر ببندد هیچ کس نمیتواند بگشاید و همو پیروزمند فرزانه است (۲)

ای مردم! نعمت خدا را بر خویش بیاد آورید. آیا آفریننده ای غیر از خدا هست که از آسمان و زمین روزیتان دهد؟ خدائی جز او نیست. پس به کجا منحرف میشوید؟ (۳)

ای پیامبر! اگر تکذیب‌ت کنند رسولانِ قبل از تو نیز تکذیب شدند و همه امور بسوی خدا برمیگردد (۴)

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کافران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: ای مردم مبدا مانند کافران شوید.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَكُم بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٥﴾ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حُزْنَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنْ أَلَّهُ اللَّهُ يَصِلُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

ای مردم! وعده خدا حق است. پس مبدا زندگی دنیا گولتان زند و بخصوص مبدا فریب هائی شما را درباره خدا بفریبید (۵)
شیطان المته دشمن شماست. پس او را دشمن بگیرید. جز این نیست که پیروانش را به اموری دعوت میکند که نتیجه اش این خواهد بود که اهل آن آتش سوزان باشند (۶)
کافران عذابی شدید، و مومنان صاحب عمل صالح آمرزش و پاداشی بزرگ خواهند داشت (۷)
آیا کسی که عمل زشتش برایش جلوه داده شده و آن را نیکو می بیند مانند مومنان است؟ نه! بلکه خداوند هر که را که لایق گمراهی است گمراه میکند و هر که را لایق باشد هدایت میکند.
پس ای پیامبر! مبدا بعلمت حسرتی که به حال مردم میخوری خود را از بین ببری. خداوند میداند آنها چه میکنند (۸)

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کافران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: ذکر گوشه هایی از قدرت ها و نعمات الهی.

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُفِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَخْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْورُ ﴿١٠﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِمَّنْ نُطْفِئُكُمْ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٍ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ كُلَّ تَاكُلُونَ خَمًّا طَرِيقًا وَتَسْتَخْرِجُونَ حَلِيبَهُ تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرَ لِيَتَبَتَّغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ذَلِكَمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

و خداوند است که بادهای را میفرستد و آنها ابرها را برمی انگیزند و آنها را بسوی زمین مرده میرانند و بواسطه آنها آن زمین بعد از مرگش زنده می شود. زنده شدن پس از مرگ نیز چنین است (۹)

اگر کسی عزت بخواهد همه عزت ها از آن خداست. عقیده پاک بسوی او بالا میروند و عمل صالح است که آنها را بالا میبرد، و کسانی که به توطئه شوم میپردازند عذابی شدید خواهند داشت و توطئه شان هم ناپود میشود (۱۰)

و خداوند شما را از خاکی آفرید، سپس از نطفه ای، سپس جفتهائی قرارتان داد، و هیچ ماده ای حملی برنمیدارد و وضع حملی نمی کند مگر به علم او، و هیچ صاحب عمری عمر طولانی نمی کند و هیچ مقدار از عمرش کم نمیشود مگر آنکه در کتابی

هست. که این برای خدا آسان است (۱۱)

و آن دو دریا یکسان نیستند. این یکی شیرین و گوارا و آن یکی شور و تلخ است. و شما از هر دو گوشت تازه میخورید و چیزهای زینتی استخراج کرده و می پوشید و کشتی را می بینید که آب را میسکافد تا از فضل او روزی خویش جستجو کنید و شاید شکرگزاری (۱۲)

شب را داخل روز و روز را داخل شب میکند و آفتاب و ماه را رام کرده و هر کدام تا سرآمدی معین درجریانند. این است خدای شما. فرمانروایی از آن اوست. و کسانی را که غیر از او میخوانید مالک حتی قطمیری نیز نیستند (۱۳)

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کافران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: ای مردم موقعیت مناسب خویش را در رابطه با خداوند و آخرت انتخاب کنید.

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشِرِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ جِهْلِهَا لَا جَمْلُهَا مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يُخْشَوْنَ رَجْمَ بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾ وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾ وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾ إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾ وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٦﴾

اگر آنها را بخوانید صدایتان را نمی شنوند و اگر هم بشنوند اجابتتان نمی کنند و روز قیامت نسبت به شرک شما کافرنده،

و ای انسان! هیچکس تو را مانند آن خدای آگاه خبردار نمی کند (۱۴)

ای مردم! شما محتاج خدائید و خداوند بی نیاز ستوده است (۱۵) اگر بخواهد شما را میبرد و آفریدگانی جدید می آورد (۱۶) و این برای خدا سخت نیست (۱۷) و هیچ کس در قیامت بار دیگری را برنمیدارد. و اگر کسی دیگری را برای برداشتن بارسنگینش بخواند چیزی از آن برنخواهد داشت. حتی اگر از خویشاوندان باشد. جز این نیست که تو کسانی را که در خلوت از پروردگارشان بیم دارند هشدار میدهی. همانها که نماز بپایدارند، و هر کس که پاکیزگی پیشه کند بنفع خود اوست و سرانجام همه بسوی خداست (۱۸)

و کور و بینا مساوی نیستند (۱۹) و نیز نور و تاریکیها (۲۰) و نیز سایه و هُرم گرما (۲۱) و همچنین زندگان و مردگان مساوی نیستند.

خداوند به آنکه خواهد می شنواند و تو ای پیامبر! نمیتوانی به آنها که در قبرها هستند چیزی بشنوانی (۲۲)

تو جز هشدار دهنده ای نیستی (۲۳)

تو را به حق فرستاده ایم که مژده رسان و هشدار دهنده باشی و هیچ امتی نبوده که هشدار دهنده نداشته باشد (۲۴)

و اگر تکذیب کنند، چیز عجیبی نیست، پیشینیان آنها نیز پیغمبرانسان را که با دلیل های روشن و پیامها و کتابهای نور افشان بسویشان آمده بودند تکذیب کردند (۲۵) آنگاه کافران را بگرفتیم و کیفرم چه سخت بود (۲۶)

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کافران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: ذکر گوشه هایی از نظامات آفرینش الهی.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ وَحُمْرٌ

مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٍ ﴿٢٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٨﴾

ای انسان! آیا ندیدی که خداوند از آسمان آبی فرستاد که با آن میوه هائی به رنگهای مختلف در آورد؟ و از کوه ها نیز رگه راه هائی دارای رنگهای مختلف سفید و سرخ و سیاه هست؟ (۲۷) و همچنین انسان و جنیندگان و چارپایان نیز با رنگهای مختلفند؟ چنین است که فقط بندگان دانا از خداوند بیم دارند که خداوند عزتمند آمرزشگر است (۲۸)

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کافران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: مردم در رابطه با حقایق الهی و وحی رفتارهای مختلفی دارند.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ ﴿٢٩﴾ لِيُوفِيَهُمْ أَجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٠﴾ وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٣١﴾ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٢﴾

البته آنانکه کتاب خدا را تلاوت میکنند و نماز بهپامیدارند و از آنچه روزیشان کرده ایم پنهانی و آشکارا انفاق می کنند به تجارتی امید دارند که زبانی ندارد (۲۹) تا خداوند پاداششان را بطور کامل بدهد و از فضل خویش نیز به آن بیفزاید که او آمرزشگر شکرگزار است.

ای پیامبر! آنچه که از آن کتاب بتو وحی کرده ایم البته حق است،

و تصدیق کتب آسمانی قبلی است. البته خداوند به بندگان آگاه بیناست (۳۰) سپس آن کتاب ها را به کسانی از میان بندگان خویش که آنها را برگزیده ایم به میراث دادیم (۳۱) از میان آنها کسانی بودند که به خویش ظلم کردند و بعضی معتدل بودند و برخی در کارهای خیر به اذن خدا سبقت می گرفتند. که آن خودش فضل بزرگی است (۳۲)

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کفران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: مردم به تناسب رفتارشان اوضاع و احوال آخرتی متفاوتی خواهند داشت.

جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٣﴾ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾ الَّذِي أَهْلَنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ﴿٣٦﴾ وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٧﴾

بهشتیهائی جاودان که داخل آن میشوند و زینت آلاتی از دستبند های زرین و مروارید می آویزند و لباسشان در آنجا حریر است (۳۳) و میگویند ستایش مخصوص خدائی است که اندوه را از ما زدود که پروردگارمان آمرزشگر شکرگزار است (۳۴) همانکه ما را از فضل خویش به محل اقامت دائمی آورد که در آن نه رنجی و نه ملالی به ما میرسد (۳۵)

و آنانکه کافر شدند آتش جهنم خواهند داشت که نه کارشان را میسازد که بمیرند و نه تخفیفی می یابند و هر کفران پیشه ای را

چنین مجازات می کنیم (۳۶) و در آنجا فریاد میزنند پروردگارا بیرونمان بیاور که عمل صالحی غیر از آنچه که قبلا انجام میدادیم در پیش گیریم. خطاب میشود آیا به شما عمر ندادیم که در آن پند پذیر پند بپذیرد، و هشدار دهنده هم بسویتان آمد. پس بچشید که ظالمان یاوری ندارند (۳۷)

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کافران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: ذکر گوشه هایی از صفات و نیز الطاف الهی.

إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْهُ بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾ إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِّنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ خَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

البته خداوند دانای نهان های آسمانها و زمین است، که حتی به اندیشه ها نیز داناست (۳۸) هموست که شما را جانشینان زمین قرار داد. پس هر کس که کفر ورزد کفرش به ضرر خود اوست و کفر کافران نزد پروردگارشان برای آنها چیزی جز خشم، و برای خودشان جز ضرر، اضافه نخواهد کرد (۳۹)

ای پیامبر! بگو آنهایی را که با خداوند شریکشان قرار میدهند دیده اید؟ نشانم دهید در زمین چه آفرینشی کرده اند یا اینکه در آسمانها چه مشارکتی دارند؟ یا اینکه کتابی به آنها داده ایم که از روی آن برای اعتقاد شرک آمیز خود دلیل می آورند؟ نه! بلکه

ظالمان بعضی شان بعضی دیگر را با وعده فریب میدهند (۴۰)

خداوند است که آسمانها و زمین را از فروپاشی نگه میدارد و اگر فرو بیاشد هیچ کسی نیست که آنها را نگهدارد که همو حلیم آمرزنده است (۴۱)

درس: خداوند نظام جهان را مانند نظام کاشت و برداشت قرار داده و کافران که این را درک نمی کنند برای خود عذاب درست می کنند.
درب: نكوهش كافران كه علیرغم همه اینها افكار پوچ و باطل را پیروی می کنند.

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَّيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنَ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾ اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَن تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٣﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِن شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾ وَلَوْ يَوَاجِدُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ وَلَكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

و شدیدترین قسمها را به خدا میخوردند که اگر هشدار دهنده ای بسویشان بیاید حتما هدایت یافته تر از همه امتها خواهند شد. اما وقتی که هشدار دهنده ای بسویشان آمد، جز بر رمیدنشان نیفزود (۴۲) و نیز جز به گردنفرازی شان در روی زمین و توطئه بد نیفزودند. و توطئه بد جز بر اهل خودش فرود نمی آید. پس آیا انتظار چیز دیگری را غیر از سنتی که برپیشینیان جاری شد دارند؟ در حالیکه هرگز برای سنت خداوند دگرگونی نخواهی یافت. و هرگز برای سنت خداوند جابجائی نخواهی یافت (۴۳) آیا در زمین نگشتند تا عاقبت پیشینیان را که از اینان قوی پنجه تر

بودند ببینند؟

و چیزی در آسمانها و زمین نیست که خداوند را ناتوان کند که او دانای قدرتمند است (۴۴) و اگر خداوند بسبب آنچه که مردم انجام میدهند مواخذه شان میکرد، هیچ جنینده ای بر پشت زمین باقی نمی ماند، ولیکن تا سر آمدی معین مهلتشان میدهد. پس هنگامی که اجلشان رسید البتّه خداوند خودش به وضع بندگانش بیناست (۴۵)

سوره روم

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: پیشگویی یک اتفاق خوشایند برای مومنان که ممکن است سبب غفلت زدائی کافران نیز بشود.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الم ﴿۱﴾ غُلِبَتِ الرُّومُ ﴿۲﴾ فِي أَذَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلِبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ﴿۳﴾ فِي بَضْعِ سِنِينَ
لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدِ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿۴﴾ بَنَصْرَ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ﴿۵﴾ وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿۶﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الم (۱)

روم مغلوب شد (۲)

در نزدیک ترین سرزمین نسبت به مسلمانان.

وهمانها پس از شکست بزودی غالب میشوند (۳)

ظرف سالهائی اندک.

زمام امور چه قبل از آن و چه بعد از آن بدست خداست.

و مومنان در آنروز شاد میشوند (۴) به یاری خدا.

که هر که را خواهد یاری می کند و همو پیروزمند مهربان است (۵) این وعده ای الهی است. و خداوند هرگز در وعده اش تخلف نمی کند. ولیکن اکثر مردم نمیدانند (۶)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: توصیف خلق و خو و منش کافران و توضیح نتیجه آن.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴿٧﴾ أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا الْآرِضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ أُسَاءُوا السَّوْءَى أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

یک چیزی از ظواهر زندگی این دنیا را میدانند اما از عاقبت امور غفلت دارند (۷)

آیا با خود نیندیشیده اند که خداوند آسمانها و زمین و آنچه را که بین آنهاست جز به حق و سر آمدی معین نیافریده؟ و البته بسیاری از مردم نسبت به ملاقات پروردگارشان کافرنند (۸)

و آیا در زمین گردش نکرده اند که ببینند عاقبت پیشینیان که از آنان قوی تر بودند و در زمین هم عمران و آبادی بیشتری کردند چه شد؟ همانها که پیامبران شان با دلایل روشن بسوی شان می آمدند اما آنها کفر میورزیدند؟ و اینطور نیست که خداوند به آنان ظلم کرده باشد ولیکن آنها به خودشان ظلم کردند (۹) آنگاه عاقبت آنهایی که بدی ها را به بدترین وجه مرتکب میشدند این شد که آیات خداوند را تکذیب نمایند و مسخره اش کنند (۱۰)

خداوند آفرینش را شروع نموده سپس اعاده اش میکند و بالاخره بسوی او باز میگردید (۱۱)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: کافران در قیامت و پس از آن در وضعیت ناگوار قرار می گیرند.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفْعَاءُ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفِرُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخَصَّرُونَ ﴿١٦﴾

و روزی که قیامت بپا شود مجرمان پشمرده میگردند (۱۲) و هیچیک از کسانی که با خدا شریک قرار داده بودند به شفاعت آنها اقدامی نمی کنند و آنها به همان شریکان کافر میشوند (۱۳) و روزی که قیامت بپا شود از یکدیگر جدا میشوند (۱۴) ولی کسانی که ایمان آورده و عمل شایسته کرده باشند در باغی شاد و خرم خواهند بود (۱۵) اما کسانی که کفر ورزیدند و آیاتمان و ملاقات آخرت را تکذیب کردند برای عذاب احضار خواهند شد (۱۶)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: یادآوری بعضی از آیات الهی که چون بشر غرق در آنهاست توجه زیادی به آنها ندارد.

فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْوُكُوفُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي

ذَلِكَ لآيَاتِ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾ وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهُ قَانُونٌ ﴿٢٦﴾ وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾ ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُوهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾ بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٩﴾

خداوند را در عبادت هایتان، در غروب ها و صبحگاهان به ذکر و دعا منزله بدارید (۱۷) و همچنین اورا در ظهرها و شامگاهان به ذکر و دعا ستایش کنید (۱۸)

همو است که زنده را از مرده، و مرده را از زنده، در می آورد و زمین را پس از مرگش زنده می کند و شما را نیز همینطور از این دنیا بیرون می آورد و به آخرت داخل میکند (۱۹)

و از نشانه های اوست که شما را از خاک آفرید آنگاه شما بشری شده و منتشر گشته اید (۲۰)

و از نشانه های اوست که برای شما جفت ها ئی از خودهاتان آفریده تا بسوی آنان میل کنید و آرامش گیرید و بین شما دوستی و مهربانی قرار داد. البته در این موضوع برای کسانی که اهل تفکر باشند نشانه های زیادی هست (۲۱)

و از نشانه های او آفرینش آسمانها و زمین و اختلاف زبان ها و رنگهاتان است. البته در این موضوع برای اهل دانش نشانه های زیادی است (۲۲)

واز نشانه های او خواب شما در شب و روز ، و جستجوی روزی تان از فضل اوست، البته در این موضوع برای شنوایان، نشانه هائی است (۲۳)

و از نشانه های خویش، برق را به شما می نمایاند که هم جای ترس و هم جای طمع دارد. واز آسمان آبی میفرستد و زمین را پس از مرگش زنده می کند. البته در

این موضوع برای خردمندان نشانه هائی است (۲۴)

و از نشانه های او این است که آسمان و زمین را به امر خویش بر پا میدارد، آنگاه وقتی که شما را با فرا خوانی از زمین فرا بخواند، فوراً بیرون می آئید (۲۵) و هر کس که در آسمان ها و زمین هست از آن اوست، که همگی مطیع او هستند (۲۶)

و اوست که آفرینش را شروع میکند و باز هم تجدیدش مینماید و آن برایش آسانتر است. و مثل بالاتر در آسمانها و زمین خاص اوست، و همو پیروزمند فرزانه است (۲۷)

برایتان از خود شما مثلی میزند: آیا بندگانى دارید که جزء اموال شما باشند و آنگاه همانها در آنچه روزیتان کرده ایم با شما به تساوى شریک باشند بطوریکه همانطور که از خودهاتان حساب می برید، از آنها هم حساب ببرید؟ ما آیات را اینطور برای مردم عقل پیشه توضیح میدهیم (۲۸)

ظالمان از این همه نشانه ها، عبرتی نمیگیرند بلکه بدون علم ، از آنچه دلشان میخواهد پیروی می کنند، و کسی را که خداوند گمراهش نموده چه کسی هدایت میکند و آنها هیچ یاورانى نخواهند داشت (۲۹)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند. درب: ای مردم! با این همه آیات، چرا غفلت؟

فَأَقْمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَرِيمُ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ مُبِينٌ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

پس ای پیامبر! توجه خویش یکسره به دین معتدل کن. به همان فطرت خدائی که

مردم را براساس آن آفریده.

در آفرینش خدا تغییری نیست. این است آن دین پاینده. ولیکن اکثر مردم نمیدانند
(۳۰)

و ای مردم! به سوی او رو کنید و از او پروا نمائید و از مشرکان مباشید (۳۱)
از همان کسانی مباشید که دین خویش را فرقه فرقه نموده و دسته دسته شدند و
هر گروهی به آنچه نزد خویش دارند شادمانند (۳۲)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: ای انسان! تو که به یک مویز گرم و به یک غوره سردت می شود، این گردنکشی ها برای چه؟

وَإِذَا مَنَّ النَّاسُ ضُرَّ دَعَا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾ أَمْ أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾ وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرَحُوا بِهَا وَإِنْ نَضِيبُهُمْ سَيِّئَةً بِمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

و هنگامی که ناراحتی به مردم میرسد پروردگارشان را در حالیکه بسویش باز
میگردند صدا میزنند. آنگاه پس از اینکه از جانب خویش رحمتی به آنان چشاند
ناگهان عده ای از آنها به پروردگارشان شرک میورزند (۳۳) تا آنچه را که به آنان
داده ایم کفران کنند. پس فعلاً بهره اندکی برگیرید که بزودی خواهید فهمید (۳۴)
آیا دلیلی بر آنها فرستاده ایم که موافق آن شرکی که میورزند سخن میگوید؟ (۳۵)

و هنگامی که به مردم رحمتی بچشانیم به همان شاد میشوند و اگر بسبب آنچه که
کرده اند بدیی به آنان رسد فوراً نومید میشوند (۳۶)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: ای مردم! روزی بدست خداست. زندگی تان هم بدست خداست. زندگی بعدی هم بدست
خداست. به خود بیائید.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾ قَاتِ ذَا
الْفُرْقَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾
وَمَا آتَيْتُم مِّن رَّبًّا لَّيْتُمْ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرُبُّوهُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ تُرِيدُونَ
وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْطَّعُونَ ﴿٣٩﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ
شُرَكَائِكُمْ مَّنْ يَفْعَلُ مِثْلَ ذَلِكَ مِّن شَيْءٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

آیا نمی بینند که خداوند برای هر کسی که بخواهد روزیش را فراخ و یا محدود
میگرداند؟

البته در این برای آن‌که ایمان دارند نشانه‌هایی است (۳۷)

پس ای پیامبر! به خوشاوندان نزدیک، و مساکین، و در راه ماندگان، حقشان را بده.
این برای کسانی که رضایت خداوند را می‌خواهند بهتر است و رستگار خواهند شد
(۳۸)

و ای مردم! «ربا»ئی که می‌دهید تا در اموال مردم زیاد شود نزد خدا زیادتی نخواهد
داشت. اما زکاتی که برای رضایت خداوند می‌دهید اموال شما را زیاد خواهد کرد
(۳۹)

خداوند است که شما را آفرید، آنگاه روزیتان داد، سپس شما را می‌میراند، سپس زنده
تان میکند. آیا هیچکس از آن کسانی که با او شریک قرار داده اید هیچیک از این
کارها را می‌کنند؟ منزّه و بالاتر است از آنچه با او شریک قرار می‌دهند (۴۰)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می‌کنند.
درب: ای مردم! به نتیجه اعمالتان بنگرید، به عواقب رفتارهای بد گذشتگان بنگرید، و سوی خداوند
بازگردید.

طَهَرَ الْفَسَادَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾ فَاقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلُ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدِّعُونَ ﴿٤٣﴾ مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسَ لَهُمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

در خشکی و دریا، به سبب آنچه که مردم انجام داده اند، فساد پیدا شده، تا سزای قسمتی از آنچه را که انجام داده اند به آنان بچشانیم، شاید باز گردند (۴۱)

ای پیامبر! به کافران بگو در زمین بگردید و ملاحظه کنید که عاقبت پیشینیان که اکثر شان هم مشرک بودند چه شد (۴۲)

ای مردم! روی خویش بسوی دین پایدار کنید. پیش از آنکه روزی برسد که خداوند دیگر اجازه برگشت ندهد و در آن روز همه از هم جدا شوند (۴۳)

هر کس که کفر ورزد کفرش به ضرر خود او خواهد بود و هر کس که عمل شایسته کند برای خویش ذخیره ای نموده است (۴۴)
خداوند آنان را که ایمان آورده و عمل شایسته کرده اند چنین از فضل خویش پاداش میدهد که او کافران را دوست نمیدارد (۴۵)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: یادآوری بعضی دیگر از آیات الهی که بشر غرق در آنهاست و لذا توجه چندانی به آنها ندارد.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَاَتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرُهُمْ وَكَانَ خَفًا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُثِيرُ

سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَنَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾ فَنَنْظُرُ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُخْرِجُ الْأَرْضَ بِعَدِّ مَوْعِدَا إِنَّ ذَلِكَ لَمُنْجِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾ وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

و از نشانه های اوست که بادها را که مژده آور باران هستند می فرستد تا از رحمت خویش به شما بچشاند و کشتی ها به امرش راه بروند و شما از فضل او روزی خویش را جستجو کنید، شاید شاگرد باشید (۴۶)

و البته ای پیامبر! قیل از تو فرستادگانی بسوی مردمشان فرستادیم که با دلایل روشن بر آنها در آمده اند، آنگاه از مجرمان انتقام گرفتیم و البته یاری مومنان بر عهده ما است (۴۷)

خداوند است که بادها را میفرستد تا ابرها را برانگیزد و آنها را در آسمان آنطور که بخواهد میگستراند و آنها را قسمت قسمت میکند، آنگاه می بینی که قطرات باران از خلال آنها بیرون می آید که آن را به هرکس از بندگان که برساند شاد میشوند (۴۸) گر چه قبل از فرستادن آن پژمرده بودند (۴۹)

پس به آثار رحمت خداوند نگاه کنید که چگونه زمین را بعد از مرگش زنده میکند.

البته همو زنده کننده مردگان هم هست، و او بر هر چیزی تواناست (۵۰)

و البته اگر بادی میفرستادیم که زراعتهایتان را زرد ببینید حتما

پس از آن کفر میورزیدید (۵۱)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: ای پیامبر! از کفر کافران دلسرد نشو و وظیفه خودت را پی بگیر.

فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾ وَمَا أَنْتَ بِمُخَذِّبِ الْعَمِيِّ
عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

ای پیامبر! البته تو به مردگان و کران چیزی نمی شنوایی. آنها که فوراً روی
برگردانده و پشت می کنند نیز مانند آنها هستند (۵۲)
و تو هدایت کننده کوران از گمراهی شان نیستی. جز این نیست که تو فقط به
کسانی حقایق را می شنوایی که به نشانه های ما ایمان آورده و جزء تسلیم شدگان
به حقیقت اند (۵۳)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: انتقاد از کافران که چرا علیرغم اینکه آیات آشکار و آن آینده حتمی آخرت چرا اینهمه
غفلت می کنند.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ
كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ
الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا ظُلْمُهُمْ
وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ
لَيَقُولُنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّكُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
﴿٥٩﴾

خداوند هموست که شما را از ضعفی آفرید، سپس بعد از ضعف
قوتی قرار داد، سپس بعد از قوت ضعف و پیری قرار داد. هر چه
بخواهد می آفریند و همو دانای تواناست (۵۴)

و روزی که قیامت بپا شود مجرمان قسم میخورند که غیر از ساعتی بر آنها نگذشته است. قبلا هم اینطور به باطل گرایش می یافتند (۵۵)

و کسانی که علم و ایمان به آنان داده شده میگویند البته شما آنقدر که در کتاب خدا ذکر شده، یعنی تا روزبرانگیختگی، درنگ کرده اید، و این همان روز است ولیکن شما نمی دانید (۵۶)
پس در آن روز، معذرت خواهی دردی از ستمکاران دوا نمی کند واز آنها خواسته نمیشود که سرزنش ها را از خود دفع کنند (۵۷)

در این قرآن برای مردم از هر نوع مثلی زدیم. و اگر با معجزه ای بسویشان بروی کافران خواهند گفت شما دارید بیهوده گوئی میکنید (۵۸)

خداوند چنین بر دل نادانان مهر میزند (۵۹)

درس: آیات الهی زیاد و آشکار است اما کافران از آنها غفلت می کنند.
درب: ای پیامبر حال که چنین است پایداری کن.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

پس ای پیامبر! صبور باش، وعده خداوند حق است، و مبادا آنان که یقین ندارند تو را به سبکسری وادارند (۶۰)

سوره رعد

درس: ای پیامبر در مقابل این کافران که به چنین خداوندی کافرنند و چنین اعمال و صفات زشتی دارند وحیی را که به تو می شود محکم بگیر و رسالت را پیگیری کن.
درب: یادآوری بعضی از آیات و نعمات الهی.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 الْمُرْتَلِكُ آيَاتِ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾
 اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ
 يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ الَّذِي مَدَّ
 الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجِينَ لِنَافْسٍ لِيُغْشِيَ اللَّيْلَ النَّهَارَ
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾ وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَزَرْعٌ
 وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفِضَلُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

المر.

این آیات آن کتاب آسمانی است و آنچه که از جانب پروردگارت
 بسویت نازل شده حق است ولیکن اکثر مردم ایمان نمی آورند (۱)

خداوندی که آسمانها را با ستون هائی که دیده نمی شوند
 برافراشته و آنگاه بر عرش مستقر شد و خورشید و ماه را رام کرد
 که همگی تا سرآمدی معین حرکت دارند.

آن امر را تدبیر می کند.

آیات را تفصیل میدهد.

شاید به ملاقات پروردگارتان یقین آورید (۲)

وهموست که زمین را کشیده و در آن لنگرهائی و نیز نهرهائی قرار
 داده و از همه گونه میوه ها جفتی دوگانه نر و ماده در آن قرار
 داده و شب روز را می پوشاند.

البته در این نشانه هائی است برای کسانی که تفکر می کنند (۳)
 و در زمین قطعاتی پهلوی هم هستند و باغهائی از انگورها و کشت

ها و خرماها، که از یک ریشه و نژادند یا از غیر یک ریشه، که با آب یکسانی آبیاری میشوند و با وجود این بعضی را از لحاظ طعم و خواص بر بعضی دیگر برتری یافته اند.

البته در این آیاتی است برای مردمی که به عقل درمی یابند (۴)

درس: ای پیامبر! در مقابل این کافران که به چنین خداوندی کافرنند و چنین اعمال و صفات زشتی دارند وحیی را که به تو می شود محکم بگیر و رسالت را پیگیری کن.

درب: نشان دادن گوشه ای از رفتارها و گفتارهای کافران.

وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَفَنَنْشِئُهُمْ بِأَعْيُنِنَا وَأَوَّلِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾ وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَاتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

ای پیامبر! اگر تعجب می کنی، در حقیقت قول آنها عجیب است که میگویند آیا وقتی که خاک شدیم در آفرینشی جدید قرار خواهیم گرفت؟

آنها کسانی هستند که به پروردگارشان کافر شدند و زنجیرهایی به گردن دارند و یاران آن آتش میباشند که در آن جاودانند (۵)

و آنها با عجله بدی را قبل از خوبی از تو میخواهند در حالیکه قبل از آنان آن چیزهای مثال زدنی گذشته بود و پروردگارت نسبت به مردم در مورد ظلمشان آمرزشگر است و البته پروردگارت در پیگیری هم شدید است (۶)

وکافران میگویند چرا نشانه ای از جانب پروردگارش بر او نازل نشده؟ جز این نیست که تو فقط هشدار دهنده ای و هر قومی

هدایت کننده ای دارد (۷)

درس: ای پیامبر! در مقابل این کافران که به چنین خداوندی کافرنند و چنین اعمال و صفات زشتی دارند وحیی را که به تو می شود محکم بگیر و رسالت را پیگیری کن.
درب: یادآوری بعضی دیگر از آیات و نعمات الهی.

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾ سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَن أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَن جَهَرَ بِهِ وَمَن هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾ لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ يَحْفَظُونَهُ مَن أَمَرَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بَقِيَهُ حَتَّىٰ يَغْيِرُوا مَا بَأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ ﴿١١﴾ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾ وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾ لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كِبَاسٌ مِّن مَّاءٍ لَّيْسَ لَهُ إِلَى الْمَاءِ لَيْسَ لَهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿١٥﴾ قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾ أُنزِلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءٌ فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حُلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٧﴾

خداوند میدانند هر ماده ای به چه چیزی حامله است و رحم ها چه چیزی را کم و زیاد می کنند و همه چیز در نزد او به اندازه است
(۸)

دانای پنهان و آشکار، و بزرگ و بلند مرتبه است (۹)
برای او فرقی نمی کند که کسی سخن را پنهان یا آشکار کند، و
کسی در شب پنهانی، و یا در روز آشکارا، روان شود (۱۰)
هر کس به امر خدا تعقیب کنندگانی دارد، که چه از جلو و چه از

پشت سر، حفظش میکنند.

البته خداوند اوضاع و احوال قومی را عوض نمی کند تا اینکه آنها آنچه را که در خودهایشان است تغییر دهند. و اگر خداوند برای قومی اراده سوئی کند برطرف کننده ای نخواهند داشت و برایشان غیر از او ولیّ و سرپرستی نخواهد بود (۱۱)

هموست که برق را به شما می نمایاند که از آن، هم خوف و هم در آن طمع دارید، و ابرهای بارور ایجاد می کند (۱۲) و رعد به حمدش تسبیحش میکند و ملائکه نیز ازبیم او چنان می کنند و صاعقه ها را میفرستد و هر کس را که خواهد دچارش می کند، اما آنها درباره خداوند جدل می کنند و همو سخت گیر است (۱۳)

دعوت حق مخصوص اوست، و کسانی که غیر او را میخوانند اجابت نمی شوند.

مانند کسی که دو دستش را بسوی آب باز کرده که به دهانش برساند ولی به آن نمیرسد و دعای کافران جز در گمراهی نیست (۱۴)

و هر کس که در آسمانها و زمین است، و سایه هایشان، چه به دلخواه و چه نادلخواه، برای خداوند صیحه ها و شبها سجده می کنند (۱۵)

ای پیامبر! بگو پروردگار آسمانها و زمین کیست؟ بگو خداوند است. بگو پس آیا کور و بینا یا تاریکیها و نور مساویند؟ یا اینکه برای خداوند شریکانی قرار داده اند که آفرینشی مانند آفرینش او

دارند و آفرینش ها بر آنها مشتبه شده؟ بگو خداوند آفریدگار همه چیز است و همو تنهای قهار است (۱۶)

از آسمان آبی فرو فرستاده و از هر جائی به اندازه اش سیلابی جریان می یابد. آن سیلاب کفی حمل می کند، و بعضی چیزها که برای ساختن زیور آلات یا وسایلی در آتش میگذازند نیز کفی مانند آن دارد، البته کف به کنار میروود و چیزی که برای مردم مفید است بجا میماند. خداوند چنین مثل میزند (۱۷)

درس: ای پیامبر در مقابل این کافران که به چنین خداوندی کافرنند و چنین اعمال و صفات زشتی دارند و حیی را که به تو می شود محکم بگیر و رسالت را پیگیری کن. درب: ای مردم! براه درست بیاپید تا عاقبت شما اینطور باشد.

لِّلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحَسَنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ هُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ السُّوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾ أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾ الَّذِينَ يُوفُونَ بَعْدَ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰئِكَ هُمُ عُقَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾ جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمُ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾ وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ هُمُ اللَّعَنَةُ وَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرَحُوا بِحَيَاتِهِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾

برای کسانی که دعوت پروردگارشان را اجابت کردند پاداش نیکوئی هست. و برای آنهایی که اجابت نکردند اگر آنچه در زمین هست و

همانند آن نیز از آن آنها باشد که به عوض آن بدهند فایده ای ندارد، و حساب سختی خواهند داشت و جایگاهشان جهنم خواهد بود که بد بستری است (۱۸)

آیا کسی که میداند که آنچه از جانب پروردگارت نازل شده حق است، مانند کسی است که کور است؟ جز این نیست که خردمندان پند میگیرند (۱۹)

همانها که به عهدشان با خداوند وفا می کنند و میثاق را نمی شکنند (۲۰)

و همانها که چیزی را که خداوند به وصلش فرمان داده وصل می کنند و از پروردگارشان بیم دارند و از حساب بد میترسند (۲۱) و همانها که برای کسب رضایت خداوند صبر می کنند و نماز بها میدارند و از آنچه روزیشان کرده ایم پنهانی و آشکارا انفاق نموده و زشتی را با نیکی دور می کنند که خانه نهائی از آن آنهاست (۲۲)

باغهای جاودان که آنان، و نیز هر کس شایسته ای از پدرانشان و همسرانشان و فرزندانیشان، داخلش میشوند و ملائکه نیز از هر دری برآنها در می آیند (۲۳) و میگویند سلام بر شما بواسطه صبری که کردید و خانه نهائی چه خوب است (۲۴)

اما کسانی که عهد خدا را پس از محکم کردنش می شکنند و آنچه را که خدا به وصلش فرمان داده قطع می کنند و در زمین فساد مینمایند، دوری از رحمت خدا و خانه ای بد خواهند داشت (۲۵)

خداوند است که روزی را برای هر که بخواهد گشاده میگرداند و یا تنگ میگیرد و آنها به زندگی دنیا خوشحالند اما زندگی دنیا در مقابل آخرت جز برخورداری اندک نیست (۲۶)

درس: ای پیامبر در مقابل این کافران که به چنین خداوندی کافرند و چنین اعمال و صفات زشتی دارند و حیی را که به تو می شود محکم بگیر و رسالت را پیگیری کن.
درب: ای پیامبر! بگو معجزات مستقلاً سبب ایمان نمی‌شوند بلکه باید لیاقتی وجود داشته باشد تا ایمان بیاید.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ ﴿٢٧﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسَنَ مَا بِهِمْ ﴿٢٩﴾ كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لَتَنَّوْا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابُ ﴿٣٠﴾ وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَ بِهِ الْمَوْتَى بَل لِّلَّ الْأَمْرِ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَنبَأِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْءَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابُ ﴿٣٢﴾ أَفَمَن هُوَ قَاتِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ يَبْظَاهِرُ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ زَيْنٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾ هُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا هُمْ مِنَ اللَّهِ بِوَاقٍ ﴿٣٤﴾ مَّثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾

ای پیامبر! کافران میگویند چرا معجزه ای از نزد پروردگارش بر او نازل نشده. بگو خداوند است که هر که را خواهد گمراه میکند و کسی را که بسویش باز آید هدایت می کند (۲۷)

همانها که ایمان آورده و دلهایشان به یاد خدا آرام میگیرد. بدانید که دلها با یاد خدا آرامش می یابد (۲۸)

همانها که ایمان آورده و عمل شایسته انجام دادند که خوشا بحالشان و عاقبت خوشی که دارند (۲۹)

چنین است که تو را به میان امتی فرستادیم که قبل از آنها امت های بسیاری گذشتند، تا بر آنها آنچه را که بر تو وحی کرده ایم بخوانی، در حالیکه آنها به خداوند رحمان کفر میورزند. بگو همو پروردگار من است که خدائی جز او نیست. بر او توکل کرده ام و بازگشتم بسوی اوست (۳۰) و اگر هم آن معجزه، قرآنی بود که بواسطه آن کوهها جابجا یا زمین تکه تکه میشد یا مردگان به سخن در می آمدند، باز هم ایمان نمی آوردند بلکه آن امر تماما با خداست. آیا مومنان از ایمان آوردن آنان مایوس نشدند؟ در حالیکه اگر خداوند میخواست همگی مردم را هدایت میکرد. و برای کافران همواره چنین است که بسبب اعمالشان کوبنده ای به آنان اصابت می کند یا نزدیک شهرهایشان فرود می آید. تا اینکه وعده خداوند فرا رسد که خداوند خلاف وعده نمی کند (۳۱)

و البته رسولان قبل از تو نیز مسخره شدند ولی به کافران مهلت دادم، آنگاه آنها را بگرفتم و پیگیریم چه سخت بود؟ (۳۲)

آیا خداوندی که بر هر کسی مراقب است، با خدائی که اینان به خدائی برگرفته اند یکی است؟

به اینان که برای خداوند شریکانی قرار داده اند، بگو مشخصات آنها را بیان کنید!

یا اینکه به او از چیزی که در زمین نمی شناسد خبر میدهید؟

یا اینکه همینطور ظاهری یک چیزی میگوئید؟

نه! بلکه نیرنگ کافران برایشان آرایش یافته و به همین علت از راه بدر شدند.

و کسی را که خداوند گمراهش کند هدایت کننده ای نخواهد داشت (۳۳)

آنها در زندگی دنیا عذابی خواهند داشت و البته عذاب آخرت بُرنده تر است، و کسی در مقابل خداوند سپری ندارد (۳۴)

مثال بهشتی که به اهل تقوا وعده داده شده چنان است که نهرها در کف آن جاری است. خوردنی ها و سایبانهایش دائمی است، این عاقبت کسانی است که تقوا در پیش گرفتند و عاقبت کافران آتش است (۳۵)

درس: ای پیامبر در مقابل این کافران که به چنین خداوندی کافزند و چنین اعمال و صفات زشتی دارند وحی را که به تو می شود محکم بگیر و رسالت را پیگیری کن.
درب: ای پیامبر! اینک که با چنین کافرانی روبرو هستی به کار رسالت بجسب و نتیجه را به ما واگذار.

وَالَّذِينَ آمَنَّا هُمْ الْكِتَابُ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَخْزَابِ مَنْ يُكْذِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَهٌ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبٌ ﴿٣٦﴾ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَكِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾ يَخُودُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾ وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضُ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَتَوَقَّعُكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾ وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

و اهل کتاب به سبب آنچه بر تو نازل شده شادمانی می کنند، و بعضی از گروه ها بعضی دیگر را انکار می کنند. بگو من مامورم که خداوند را عبادت کنم و با او شریک نگیرم. بسوی او دعوت می کنم و بازگشتم بسوی اوست (۳۶)

و بدین گونه قرآن را فرو فرستادیم، که حکمی به زبان روشن

است. و ای پیامبر! اگر امیال آنها را پس از اینکه آن علم بسویت آمده پیروی کنی در مقابل خداوند هیچ سرپرست و نگهداری نخواهی داشت (۳۷) و البته قبل از تو نیز فرستادگانی فرستادیم و برایشان همسرانی و فرزندان قرار دادیم و هیچ رسولی را نمیرسد که جز به اذن خدا معجزه ای بیاورد. برای هر سرآمدی نوشته ای هست (۳۸) خداوند هر چه را خواهد محو میکند و هر چه را خواهد تثبیت می کند و مادر کتابها نزد اوست (۳۹) و اگر قسمتی از آنچه را که به آنان وعده میدهیم به تو بنمایانیم، یا تو را به وفات برسانیم چه فرقی میکنند؟ جز این نیست که رساندن آشکار بر عهده توست و حساب برعهده ماست (۴۰)

آیا نمی بینند که ما به زمین می پردازیم و از اطرافش میکاهیم؟ خداوند حکم میکند، و هیچکس پیگیر حکم او نیست، و همو در حسابرسی تشدد است (۴۱)

و البته پیشینیان آنها حمله ای زدند. و البته همه تدبیر ها مال خداست. خداوند هر چیزی را که هر کس کسب میکند میداند و کافران نیز بزودی خواهند دانست سرای نهائی از آن کیست (۴۲)

و کافران میگویند تو فرستاده خدا نیستی. بگو خداوند برای گواهی بین من و شما کافی است، و همچنین کسانی که علم کتاب های آسمانی را دارند (۴۳)

سوره مُلک

درس: جلب توجه به منعم بودن خداوند و نکوهش غافلان آن.
درب: ذکر وجوهی از منعم بودن خداوند که به آفرینش مربوط می شود.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفْوُ ﴿٢﴾ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَّا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَافُوتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِن فُطُورٍ ﴿٣﴾ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِّلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

پر برکت است کسی که فرماندهی همه چیز بدست اوست و همو برهر چیزی تواناست (۱) همو است که موت و حیات را آفرید تا ببازماید که کدامتان خوش عمل ترید و او پیروزمند بخشنده است (۲) همو که هفت آسمان را طبقه بر طبقه آفرید. در آفرینش خدای رحمان تفاوتی نمی بینی. چشم بگردان و ببین آیا هیچ ضعف و اختلالی میبینی؟ (۳) آنگاه باز هم چشم بگردان. چشمت بسوی تو خسته و پر حسرت برمیگردد، که نتوانسته فطور و اختلال بیاید (۴) البته آسمان دنیا را با چراغ هائی آراستیم و آنها را مایه رماندن شیاطین قرار دادیم و نیز برایشان عذاب آتش مهیا کردیم (۵)

درس: جلب توجه به منعم بودن خداوند و نکوهش غافلان آن.
درب: عاقبت غفلت از این موضوع، و برعکس نتیجه توجه به آن.

وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَيَسُومُونَ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾ إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورُ ﴿٧﴾ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾ قَالُوا بَلَىٰ

قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾ فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

و برای آنانکه به پروردگارشان کفر ورزیدند نیز عذاب جهنم آماده کردیم، که بد بازگشتگاهی است (۶)

هنگامی که در آن می افتند از آن فریادی می شنوند و می جوشد (۷) نزدیک است از شدت خشم پاره شود. هر گاه که عده ای در آن می افتند نگهبانانش از آنان می پرسند: هشدار دهنده ای بسویتان نیامده بود؟ (۸) میگویند چرا البته که هشدار دهنده بسویمان آمد، اما تکذیب کردیم و گفتیم خدا اصلا هیچ چیزی نفرستاده و شما هم جز در گمراهی بزرگی نیستید (۹) و میگویند: اگر گوش فرامیدادیم یا تعقل میکردیم، حالا در زمره جهنمیان نبودیم (۱۰) پس به گناهشان اعتراف میکنند و نابودی بر جهنمیان باد (۱۱) البته کسانی که در پنهانی ها از پروردگارشان بیم دارند آمرزش و پاداشی بزرگ خواهند داشت (۱۲)

درس: جلب توجه به منعم بودن خداوند و نکوهش غافلان آن.
درب: ذکر وجوهی از نعمت ها که غافلان از آنها غفلت دارند.

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾ أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يَمْسُكُهُنَّ إِلَّا الرِّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ أَمْنَ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ ذُونِ الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكَافِرِينَ إِلَّا

فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾ أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ جَوَّا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

چه سخنان خود را پنهان کنید و چه آشکار کنید او حتی به آنچه در دلها هم میگذرد آگاه است (۱۳) آیا کسی که شما را آفریده نسبت به شما علم کامل ندارد؟ البته که دارد و همو بسیار ریز بین آگاه است (۱۴) اوست کسی که زمین را برایتان رام کرد. پس برگرده های آن گام نهید و از روزیش بخورید و بازگشت شما بسوی اوست (۱۵)

آیا ایمن شده اید که کسانی که در آسمان هستند زمین را بشکافند و آن بلرزد؟ (۱۶) آیا ایمن شده اید که کسانی که در آسمان هستند شما را سنگباران کنند تا بفهمید به چه چیزی هشدارتان میدادند؟ (۱۷)

ای پیامبر! البته آنانکه قبل از اینان بودند نیز تکذیب کردند. پس کیفرم چگونه بود؟ (۱۸)

آیا به پرندگان فراز سرشان که بال گشوده و بال بسته پرواز می کنند نمی نگرند که جز خدای رحمان کسی آنها را نگه نمیدارد؟ البته او به همه چیز بیناست (۱۹)

ای پیامبر! به اینان بگو این سپاهی که گوش به فرمان شماست و

شما را در مقابل خداوند حمایت می کند کیست؟ کافران جز در فریبی بیش نیستند (۲۰) و کیست که به شما روزی میدهد و اگر دست از روزی دادن بکشد؟ چه خواهید کرد؟ بلکه لج نموده و از حق دوری می کنند و از آن بدشان می آید (۲۱) آیا آنکه بر صورتش بر زمین کشیده میشود هدایت یافته تر است یا آنکه بطور راست و درست بر صراطی مستقیم راه میرود؟ (۲۲)

بگو هموست که شما را بوجود آورد و برای شما گوش و چشمها و دل ها قرارداد، چه کم سپاس میگزایید (۲۳) بگو هموست که شما را در زمین آفرید و بسوی او بازمیگردید (۲۴)

درس: جلب توجه به منعم بودن خداوند و نکوش غافلان آن.
درب: ذکر وجوهی دیگر از نعمت‌های الهی.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾ فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن أَمْلِكُنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمْنَا فَمَنْ يَجْزِي الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

و میگویند آن بازگشت چه وقت خواهد بود اگر راست میگویید؟ (۲۵) بگو جز این نیست که علم آن نزد خداست و من فقط هشدار دهنده ای آشکارم (۲۶)

و هنگامی که آنرا نزدیک ببینند چهره کافران درهم میشود و به آنان گفته میشود این است آنچه که درخواستش میکردید (۲۷)

بگو نظرتان چیست: اگر خداوند مرا و همراهانم را چه هلاک کند و چه رحمت‌مان کند، در هر حال، چه کسی کافران را از عذاب دردناک پناه خواهد داد؟ (۲۸)

بگو او خدای رحمان است که به او ایمان آوردیم و به او توکل می‌کنیم و بزودی خواهید دانست چه کسی در گمراهی آشکار است (۲۹)

بگو یمن بگوئید اگر آبتان در زمین فرو رود چه کسی برایتان آبی گوارا خواهد آورد؟ (۳۰)

مرحله نهم

انجام هجرت بزرگ
تشکیل رسمی حکومت مسلمین

و

ادامه رشد روزافزون
کمی و کیفی جامعه مؤمنان

سوره انشراح

درس: تقویت روحیه پیامبر و تشویق او به درگیر شدن با مشکل بزرگ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾ الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! آیا سینه ات را گشاده نگردانیدیم؟ (۱)

و آن بار سنگین را از دوشت بر نداشتیم؟ (۲) همانکه برایت کمر شکن بود (۳)

و آوازه ات را بلند نگردانیدیم؟ (۴)

پس، دیگر حالا باید بدانی که حتما همراه با آن سختی ها آسانی هم هست (۵)

البته با آن سختی های بار رسالت که به دوش میکشی آسانی هست (۶)

پس هنگامی که از هر سختی فراغتی یافتی به نماز و دعا بایست (۷) و بسوی

پروردگارت مایل شو (۸)

سوره حج

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید، و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: چنین آینده هولناکی در پیش است. به مورد فوق بی توجهی نکنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ يَوْمَ تَرْوُهَا تَدْهَلُ كُلُّ مُرْصِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای مردم از پروردگارتان پروا کنید،

که لرزه قبل از قیامت موضوع بسیار مهمی است (۱)

روزی که آنرا ببینند شیردهندگان شیرخوارانِ خویش را از یاد می برند و حامله ها می زایند و مردم را می بینی که مستند در حالیکه مست نیستند ولیکن عذاب خداوند شدید است (۲)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید، و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمایید.
درب: ای مسلمانان! درباره خداوند بدون علم بحث نکنید و از شیطان پیروی ننمایید.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ﴿٣﴾ كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَإِنَّهُ يَضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٤﴾

و از مردم کسانی هستند که بدون اینکه علمی داشته باشند درباره خداوند مجادله می کنند و هر شیطان شروری را پیروی می نمایند (۳)
چنین مقرر شد که هر کس او را به دوستی و سرپرستی گرفت گمراهش کند و بسوی عذاب سوزاننده هدایتش نماید (۴)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید، و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمایید.
درب: ای مردم! وقوع قیامت امریست معقول و مفهوم.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِّن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّن عَلَقَةٍ ثُمَّ مِّن مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنَبِّئَنَّ لَكُمْ وَنَقُرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِنَبْلُوَكُمْ أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يُتَوَقَّىٰ وَمِنْكُمْ مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مَن بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئاً وَتَرَىٰ الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا

وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾

ای مردم! اگر درباره برانگیختگی روز قیامت شکی دارید توجه کنید که ما شما را از خاکی، و سپس از نطفه ای، و سپس از علقه ای، و سپس از مضغه ای، شکل گرفته یا نگرفته، آفریدیم، تا برایتان بیان کنیم.

و در رَحِمِ ها آنچه بخواهیم تا سرآمدی معین قرارمیدهیم، سپس شما را بصورت طفلی بیرون می آوریم تا به نیرو برسید

و از شما کسانی هستند که میمیرند و کسانی هم هستند که به فرتوتی میرسند تا پس از اینکه به علم رسیده بودند به حالتی درآیند که علمی به چیزی نداشته باشند، و زمین را می بینی که افسرده است و تا آب بر آن فرو فرستیم فوراً به جنبش در می آید و فربه میشود و هر گونه گیاه شادابی میرویند (۵)

این بخاطر آن است که خداوند حق است و هموست که مرده را زنده می کند و اینکه بر همه چیز تواناست (۶)

و اینکه روز قیامت خواهد آمد، و اینکه خداوند کسانی را که در قبرها هستند برخواهد انگيخت (۷)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: کافران چنین می اندیشند و چنین می کنند، راهتان را از آنان جدا کنید.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ﴿٨﴾ تَائِي عِطْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَاكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٠﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١١﴾ يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُ وَمَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾ يَدْعُو لَمَن ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِّن نَّفْعِهِ لَيْسَ الْمَوْتَى وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

و از مردم کسانی هستند که درباره خداوند بدون اینکه علمی یا هدایتی و یا کتاب نورافشانی داشته باشند جدل می کنند (۸)

از روی تکبر پهلوی خویش را میگردانند تا مردم را از راه خدا گمراه کنند. آنها در دنیا خواری خواهند داشت و روز قیامت به آنها عذاب آتش خواهیم چشاند (۹) در آنجا به آنان خطاب میشود این بخاطر آن چیزهایی است که از پیش فرستادی و خداوند نسبت به بندگان خویش ظالم نیست (۱۰)

و از میان مردم کسانی هستند که خداوند را بر طریق انحراف عبادت می کنند، اگر چیزی که آن را خیر حساب میکنند به آنان برسد دلگرم میشوند و اگر چیزی که بلا حسابش میکنند به آنها برسد روی خویش را از حق برمیگردانند.

آنها زیانکار دنیا و آخرتند که همان زیانکاری آشکار است (۱۱) یا اینکه چیزی را بجز خداوند به پرستش میخوانند که سودی و ضرری برایشان ندارد و گمراهی دور همین است (۱۲)

چیزی را به دعا میخوانند که ضررش از نفعش نزدیک تر است. چه یار و چه همدم بدی است! (۱۳)

خداوند کسانی را که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند داخل بهشت هائی میکند که نهرها در کف آن جاری است. خداوند هر چه بخواهد می کند (۱۴)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: ای مردم! حرکت پیامبر رو به پیروزی است، به او بپیوندید.

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لِيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبْنَ كَيْدَهُ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾ وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِيَ مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالْمَجَازِي وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ

بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾

کافران که گمان میکردند خداوند هرگز در دنیا و آخرت به پیامبر (ص) کمک نخواهد کرد، یکطوری به جای مرتفعی بروند، آنگاه نظر خود را از چیزهای دیگر قطع کنند، آنگاه در آن حالت به این بیندیشند آیا نیرنگشان میتواند الطاف الهی نسبت به این پیامبر را از بین ببرد؟ (۱۵)

و آن قرآن را چنین نازل کردیم که آیاتی با دلایل روشن است،
و چنین است که خداوند هر کس را لیاقت داشته باشد هدایت می کند (۱۶)

خداوند در روز قیامت بین مسلمانان و یهودیان و ستاره پرستان و مسیحیان و زرتشتیان و مشرکان حکم می کند. خداوند بر هر چیزی گواه است (۱۷)

ای انسان! آیا نمی بینی که آنچه در آسمانها و زمین است، و آفتاب و ماه و ستارگان، و کوه ها و درختان، و جنبندگان، و بسیاری از مردم، و نیز بسیاری از کسانی که عذاب بر آنها فرود آمد، خداوند را سجده می کنند؟ و کسی را که خداوند بخواهد خوار کند کسی نمیتواند گرامی بدارد. خداوند هر چه بخواهد می کند (۱۸)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: ای مسلمانان! وضع مومنان و کفار در آخرت بسیار متفاوت خواهد بود. راهتان را از آنها جدا کنید.

هَذَا خِصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ نَارٌ يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُوسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾ يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾ وَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾ كُلَّمَا

أَرَادُوا أَنْ يَخْرِجُوا مِنْهَا مَنْ عَمَّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾ وَهَدُّوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهَدُّوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

دو گروهند که درباره پروردگارشان مجادله می کنند و کافران پیراهنی از آتش برایشان اختصاص یافته و از بالای سرشان چرکابه جوشان بر آنها ریخته میشود (۱۹)

که پوست و آنچه را که در شکمهاست می گدازد (۲۰) و گرزهایی از آتش خواهند داشت (۲۱)

هر وقت که به علت فشار ناراحتی بخواهند از آن خارج شوند، به آن برگردانده میشوند و به آنان گفته میشود عذاب آتش را بچشید (۲۲)

خداوند مومنان دارای عمل صالح را داخل بهشت هائی می کند که از کف آنها نهرها جاری است. دستبند هائی از طلا و مروارید به دست می کنند و لباسشان در آنجا حریر است (۲۳)

و به گفتار نیکو و راه پسندیده هدایت میشوند (۲۴)

البته به کافرانی که مردم را از راه خدا و مسجد الحرام که آنرا برای بومی و غیر بومی یکسان قرار دادیم، باز می دارند، و نیز کسی را که در آن انحراف و ظلم بخواهد، از عذابی دردناک می چشانیم (۲۵)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: حج واحکام مرتبط با آن سبب رشد و تعالی شما مسلمانان است.

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾ وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾ لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ هُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعَمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾ ثُمَّ لَيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾ ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظِمِ حُرْمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا يُثْلَى عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾ حَتَّىٰ تَخْضَعُوا لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾ ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظِمِ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّمَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾ لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾ الَّذِينَ إِذَا ذَكَرَ اللَّهُ وَجَلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٥﴾ وَالْبِذْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ فَإِذَا وَجِئْتَ جَنْوَهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعَمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾ لَنْ يَنَالَ اللَّهُ حُومَهَا وَلَا دِمَاقَهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَذَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

ای پیامبر! هنگامی را یاد کن که ابراهیم را در محل آن خانه جای دادیم، و گفتیم چیزی را شریکم مکن، و خانه ام را برای طواف کنان و نمازگزاران و رکوع و سجده کنان پاکیزه دار (۲۶) و در میان مردم اعلام حج کن که بسویت بیایند. چه پیاده، و چه بر مرکب های لاغری که از هر دره عمیقی آمده باشند (۲۷) تا به منافع خویش برسند، و نام خداوند را در روزهای معینی بر چارپایان زبان بسته ای که روزیشان کرده ایم ببرند و قربانی کنند، که از آن بخورید و به تنگدست فقیر نیز بخورانید (۲۸) آنگاه باید چرکها را زدوده، و نذرهایشان را ادا، و بر این خانه کهن طواف کنند (۲۹) چنین است. و هر کس که حرمت های خداوند را پاس بدارد، برای او نزد پروردگارش بهتر است. و ای مردم! چارپایان برای شما حلال شد، غیر از آن چیزهایی که بر شما خوانده میشود. پس، از پلیدی ناشی از بت ها و نیز از گفتار نابجا دوری کنید (۳۰) برای عبادت خداوند معتدل باشید و مشرک مباشید، و هر کس که شرک

ورزد مانند آن است که از آسمان سقوط کرده و پرندگان او را ربوده باشند، یا اینکه باد او را به مکانی دور بیفکند (۳۱) چنین است. و هر کس که شعائر خداوند را بزرگ دارد نشانه تقوای دلهاست (۳۲) برایتان تا سر آمدی معین در آن اعمال حج منافی است، آنگاه پایان آن مراسم، بسوی آن خانه کهن است (۳۳)

و برای هر امتی روشی قرار دادیم تا نام خدا را بر آنچه از چارپایان روزیشان کرده ایم یاد کنند. و خدایتان یکی است، پس تسلیم او شوید، و ای پیامبر! فروتنان را مژده ده (۳۴)

همانها که وقتی خداوند یاد میشود دلهاشان میلرزد و بر آنچه به آنان از ناگواریها میرسد صبر می کنند و نماز بپا میدارند و از آنچه روزیشان کرده ایم انفاق می کنند (۳۵)

و ای مردم! قربانی شتران تنومند را برایتان از شعائر خداوند قرار دادیم که در آن برای شما خیر است، پس نام خدا را بر آنها هنگام ایستادنشان ببرید. و وقتی که پهلویشان به زمین آمد، از آنها بخورید و به فقیر وسائل بخورانید. بدینگونه آنها را رام شما کردیم شاید شکرگزار باشید (۳۶)

هرگز گوشت و خون آنها به خداوند نمیرسد ولیکن تقوای شما به او میرسد. چنین برایتان رامشان کردیم تا خداوند را برای هدایتی که برایتان پیش آورد به بزرگی یاد کنید و ای پیامبر! نیکوکاران را مژده ده (۳۷)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: جهاد و امر به معروف و نهی از منکر، سبب رشد و تعالی شما مسلمانان است به آن اهمیت دهید.

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٨﴾ أُوذِيَ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفُتِنَتِ صَوَامِعُ وَبِعَ صَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ

اللَّهُ كَثِيرًا وَلْيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾ الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾

خداوند از مومنان دفاع میکند. خداوند هیچ خیانتکار ناسپاسی را دوست نمیدارد (۳۸)

به آنکه مورد هجوم قرار گرفتند اجازه داده شد بجنگند، چونکه مورد ظلم قرار گرفتند و البته خداوند به یاری آنها تواناست (۳۹)

همانهائی که از شهرهایشان به ناحق اخراج شدند، و اگر اینطور نبود که خداوند بعضی از مردم را بدست بعضی دیگر دفع میکند حتما صومعه ها و کلیساها و کنشت ها و مساجدی که در آن نام خدا بسیار یاد میشود منهدم میشد، و خداوند کسانی را که یاریش کنند یاری میکند، که خداوند قوی و پیروزمند است (۴۰)

همانهائی که وقتی در زمین توانمندی شان دادیم نماز بپا میدارند و زکوة میدهند و امر بمعروف و نهی از منکر میکنند و عاقبت همه کارها بسوی خداست (۴۱)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظارد رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: ای پیامبر! اینک که با چنین مخالفانی روبرو هستی وظایفها را با صبر پیگیری کن.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٤٢﴾ وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾ وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَى فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾ فَكَانَ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَبِئْسَ مُعْطَاةٌ وَقَصْرٌ مَشِيدٌ ﴿٤٥﴾ أَقْلَمُ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونُ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّمَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾ وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾ وَكَانَ مِنْ قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَى الْمَصِيرِ ﴿٤٨﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٤٩﴾ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾ وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾

و اگر کافران تکذیب می کنند چیز تازه ای نیست و قبل از آنها پیامبران سابق توسط قوم نوح و عاد و ثمود نیز تکذیب شدند (۴۲) و همچنین قوم ابراهیم و قوم لوط (۴۳) و اهل مدین نیز، و موسی نیز تکذیب شد و به کافران مهلت دادم آنگاه بگرفتمشان و تعرض چگونه بود؟ (۴۴)

و چه بسا شهرهائی که هلاکشان کردیم که ظالم بودند و علیرغم بناهای بر پا ایستاده، چاه های بلااستفاده، و قصرهای محکم خالی بر جای گذاشتند (۴۵)

آیا این کافران در زمین نگشته اند تا ذهن هائی داشته باشند که با آن بیندیشند یا گوشهائی که با آن بشنوند؟ و البته چشمها کور نیست ولیکن قلبهائی که در سینه هاست کور است (۴۶)

و از تو آن عذاب را به عجله میخواهند، در حالیکه خداوند وعده اش را خلاف نمی کند، و البته یک روز نزد پروردگارت مانند هزار سال از آن سالهائی است که می شمارید (۴۷)

و چه بسا شهرهائی که مهلتشان دادم با آن که ظالم بودند، آنگاه بگرفتمشان، و بازگشت بسوی من است (۴۸)

ای پیامبر! بگو ای مردم جز این نیست که من برای شما هشدار دهنده ای آشکارم (۴۹)

و آنانکه ایمان آورده و عمل شایسته نموده اند آمرزشی و روزی گرامی خواهند داشت (۵۰)

و آنانکه در آیاتمان میکوشند که ما را به خیال خود عاجز کنند اهل جهنمند (۵۱)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمایید.
درب: القاتل شیطانی در جهت مخالف رشد و تعالی انسان و آرزوهای پیامبران در جهت رشد و تعالی انسان است.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَّى أَلْفَى الشَّيْطَانَ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكُمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾ لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾ وَلَا يَزَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾ الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٧﴾

و قبل از تو هیچ رسولی و هیچ پیامبری را نفرستادیم مگر اینکه وقتی آرزویی میکرد شیطان چیزی در آرزوی او القاء میکرد، و خداوند آنچه را که شیطان القاء میکرد از بین میبرد، آنگاه آیاتش را محکم میکرد، و خداوند دانای حکیم است (۵۲)
تا آنچه را که شیطان القاء کرده برای کسانی که در دلشان مرضی هست و نیز برای سنگدلان فتنه ای قرار دهد و البته ظالمان در گمراهی دور میباشند (۵۳)

و کسانی که به آنان علم داده شده بدانند که آن قرآن حق و از جانب پروردگارتوست.
و به آن ایمان آورند و قلوبشان برای آن نرم شود و البته خداوند هدایت کننده مومنان بسوی راهی درست است (۵۴)
و کافران همیشه درباره آن در شک خواهند بود تا اینکه قیامت یا عذاب روزی بی حاصل بر آنان در آید (۵۵)
فرمانروایی در آن روز از آن خداوند است که میان آنها حکم میکند.
آنگاه کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند در بهشتهائی پر نعمت

خواهند بود (۵۶)

و کسانی که کفر ورزیده و آیتمان را تکذیب نمودند عذابی خوار کننده خواهند داشت (۵۷)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمایید.
درب: مهاجرت، و پیگیری به حق، سبب رشد و تعالی شما مسلمانان است به آن اهمیت دهید.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قِيلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾ لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾ ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾ ذَلِكَ بَأَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾ ذَلِكَ بَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنْ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾

و کسانی که در راه خدا مهاجرت کرده و کشته شدند یا مردند البته خداوند به آنها روزی نیکو خواهد داد و خداوند بهترین روزی دهنده است (۵۸)
تا آنها را به جایگاهی شایسته داخل کند که به آن راضی باشند و خداوند دانای فرزانه است (۵۹)

چنین است. و اگر کسی به اندازه آنچه آزار دیده پیگیری کند، سپس به او تعدی شود، خداوند یاریش خواهد کرد که خداوند بخشنده آمرزگار است (۶۰)
این به آن سبب است که خداوند شب را در روز و روز را در شب فرو میبرد و شنوای بیناست (۶۱)
این بدان علت است که خداوند حق است و آنچه غیر از او می خوانند باطل است و او والا مرتبه بزرگ است (۶۲)

آیا نمی بینی از آسمان آبی میفرستد و زمین سرسبز می شود؟ خداوند نازک بین

آگاه است (۶۳)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: به این همه لطف و نعمت پروردگار تان توجه نموده و احکامش را که سبب رشد و تعالی تان است عمل کنید.

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَمُمْسِكُ السَّمَاءِ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٦٥﴾ وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٦﴾ لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَازِعُكَ فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

آنچه در آسمانها و زمین است از آن اوست و همو بی نیاز ستوده است (۶۴) آیا نمی بینی خداوند آنچه را در زمین است برایتان رام کرد و نیز کشتی که در دریا به امر او راه می رود؟ و مانع میشود آسمان، مگر به اجازه اش، بر زمین بیفتد؟ البته خداوند نسبت به مردم دلسوز مهربان است (۶۵) وهموست که شما را زنده کرد سپس شما را می میراند و سپس زنده تان می کند. انسان البته ناسپاس است (۶۶)

برای هر مردمی راه و روشی قرار دادیم که مطابق آن عمل می کنند، پس، ای پیامبر! نباید در آن امر با تو جدال کنند و تو مردم را بسوی پروردگارت دعوت کن زیرا که بر هدایتی مستقیم هستی (۶۷)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: کافران عقیده شان باطل و رفتارشان غلط و عاقبتشان خسران است راهتان را از آنها جدا کنید.

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ

تَحْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزَلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧١﴾ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْبِيئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَلِكَُم النَّارِ وَعَذَابُ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيُنْسِ الْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مَثَلٍ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾ مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾

و اگر با تو جدال کردند بگو خدا به اعمال شما داناتر است (۶۸)
 خداوند در روز قیامت بین شما درباره چیزهایی که در آنها اختلاف دارید حکم می کند (۶۹)

آیا نمی دانی که خداوند آنچه را در آسمان و زمین است می داند؟ البته آن در کتابی هست. البته این برای خدا آسان است (۷۰)

و بجز خداوند چیزی را عبادت می کنند که دلیلی برایشان نفرستاده و علمی هم راجع به آن ندارند و ظالمان یابوری نخواهند داشت (۷۱)
 و هنگامی که آیات روشنگر ما بر آنها خوانده می شود در چهره های کافران ناخوشایندی می بینی، نزدیک است به کسانی که آیاتمان را بر آنها می خوانند دست تعدی بکشایند.
 بگو آیا به بدتر از این خبرتان بدهم؟ همان آتشی که خداوند وعده اش را به کافران داده و بازگشتگاه بدی است (۷۲)

ای مردم مثلی برایتان زده می شود گوش فرا دارید! آنهایی را که بجز خداوند به دعا می خوانید یک مگس هم نمی آفرینند ولو اینکه همه با هم در این کار مجتمع شوند. و اگر هم مگس چیزی از آنها براباید نمی توانند از آن پس بگیرند. طالب و

مطلوب هردوشان ضعیفند (۷۳)

قدر خداوند را آنطور که شایسته اش است، ندانستند. خداوند البته قوی پیروزمند است (۷۴)

درس: ای مسلمانان! به تکالیف عبادی که از سوی خدایتان مقرر شده و لو اینکه سخت به نظر آید رو کنید و راه خود را کاملاً از کافران جدا نمائید.
درب: احکامی که برایتان پسندیده شده سخت نیست. اما سبب رشد و تعالی تان است. به آن اهمیت دهید و الگوی ساینده باشید.

اللَّهُ يَصْطَلِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾ وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَ فِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَ تَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ وَ اعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

خداوند از میان ملائکه فرستادگانی انتخاب می کند و از میان مردم نیز همچنین.
خداوند شنوای بیناست (۷۵)
آنچه را که در جلوی روی آنهاست و آنچه را که پشت سر شان است میداند و همه امور بسوی او باز میگردد (۷۶)

ای مسلمانان رکوع و سجده نموده و پروردگارتان را عبادت نمائید و کار های خیر انجام دهید شاید رستگار شوید (۷۷)
و در راه خدا آنطور که حق آن است جهاد کنید.
همو شما را برگزیده و درباره دین هیچ دشواری برای شما قرار نداده.
دین پدرتان ابراهیم که همو شما را قبلاً مسلم نامیده و در این خصوص رسول باید بر شما گواه باشد و شما هم باید الگوی ساینده باشید.

پس نماز بپادارید و زکات دهید و به خداوند بستگی محکم داشته باشید که همو سرپرست شماست و چه سرپرست خوبی و چه یاور نیکوئی است (۷۸)

سوره بقره

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: معرفی جامعه ای که قلمرو ماموریت پیامبر است (مجموعه ای از مومن و کافر و منافق)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

الم ﴿١﴾ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾ حَتَّمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةً وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٧﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يُخْدِعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠﴾ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١١﴾ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنُوا وَإِذَا خَلَوْا إِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَؤُونَ ﴿١٤﴾ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدًى فَمَا رَجَعَتِ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْفَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَّا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾ ضُمُّ بَكْمَ عَمِّي فَهَمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾ أَوْ كَصَيْبٍ مِّنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَنُقُبٌ يُصَافُّونَ فِيهَا أَصَابِعُهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾ يَكَادُ الرِّقُّ يَخْطِفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مِّشْوَةٌ فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الم (۱)

این کتاب که شکی در آن نیست هدایتی برای پرواداران است (۲)

همانها که به غیب ایمان دارند و نماز بپا میدارند و از آنچه روزیشان کرده ایم انفاق می کنند (۳)

و همانها که به آنچه بر تو نازل شده و نیز به آنچه قبل از تو نازل شده ایمان می آورند و به آخرت نیز یقین دارند (۴)
آنها بر هدایتی از جانب پروردگارشان استوار هستند و رستگاری (۵)

البته آنانکه کافرند برایشان فرقی نمی کند که هشدارشان بدهی یا ندهی. ایمان نمی آورند (۶)

خداوند بر دلهاشان و گوششان مهر زده و بر چشمهاشان پرده ای هست و عذابی عظیم خواهند داشت (۷)

و از مردم کسانی هستند که می گویند به خدا و آخرت ایمان آورده ایم ولی مومن نیستند (۸)

با خدا و مومنان نیرنگ می کنند، در حالیکه جز با خودشان نیرنگ نمی کنند و متوجه نیستند (۹)

در دلهایشان مرضی هست، و خداوند هم بواسطه آن دروغی که میگویند مرضی به آن افزوده، و عذابی دردناک خواهند داشت (۱۰)
و اگر به آنها گفته شود در زمین فساد نکنید میگویند جز این نیست که ما اصلاحگریم (۱۱)

بدانید که آنها مفسدند ولیکن متوجه نیستند (۱۲)
و اگر به آنها گفته شود مانند مردم ایمان بیاورید، خواهند گفت: آیا مانند این کم خردان ایمان بیاوریم؟

بدانید که آنها خودشان کم خردند ولیکن نمیدانند (۱۳)

و هنگامیکه مسلمانان را ملاقات می کنند میگویند ایمان داریم. و هنگامی که با شیاطین خویش تنها میشوند میگویند با شمائیم و جز این نیست که مسلمانان را مسخره میکنیم (۱۴)

البته این خداوند است که مسخره شان نموده و در طغیانشان کمکشان میکند و آنها کوردلند (۱۵)

گمراهی را بجای هدایت خریدند اما تجارتشان سودی نمی کند و هدایت یافته نیستند (۱۶)

مثال آنان مانند کسی است که آتشی روشن کرده، و بمحض اینکه دور و برش روشن شد خداوند نورشان را می برد و آنها را در تاریکیهای وامیگذارد که چیزی نمی بینند (۱۷)

کر و لال و کورند و باز نمیگردند (۱۸)

یا اینکه وضع آنان مانند کسی است که در بارانی سخت گیر کرده باشد که از آسمان بیاید و تاریکیها و رعد و برق داشته باشد که انگشتهایشان را در گوشهایشان کنند و تا حد مرگ از صاعقه ها بترسند، و خداوند برکافران احاطه دارد (۱۹)

نزدیک است برق روشنائی چشمشان را ببرد، هر وقت که محیط برایشان روشن شود در آن راه میروند و هنگامیکه تاریک شود می ایستند. و اگر خداوند میخواست شنوائی و بینائی آنها را میبرد، که خداوند بر هر چیزی تواناست (۲۰)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق بحرزد داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: دعوت مردم به عبادت و تقوا از طریق استدلال به حجیت قرآن و وعده بهشت جاودان.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ

مِثْلِهِ وَاذْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾ فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رَزَقُوا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

ای مردم! پروردگارتان را عبادت کنید.

همان کسی که شما و پیشینیان تان را آفرید، شاید به تقوا بگرائید (۲۱) همان خدائی که زمین را برایتان فرشی نمود و آسمان را بنائی. و از آسمان آبی فرستاد و از آن میوه هائی بر آورد که روزی تان باشد. پس برای خداوند همتا قرار ندهید در حالیکه میدانید (۲۲)

و اگر درباره آنچه بر بنده مان نازل کرده ایم شکی دارید، سوره ای مانند آن بیاورید، و غیر از خداوند گواهانتان را دعوت کنید اگر راستگو میباشید (۲۳) پس اگر این کار را نکردید و هرگز هم نخواهید کرد، از آتشی که گیرانه آن مردم و سنگ است و برای کافران مهیا شده پروا کنید (۲۴)

ای پیامبر! آنان را که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده اند مژده ده که بهشتهاى خواهند داشت که کف آنها نهرها جارى است. هر بار که از آن میوه ای میخورند میگویند این همان است که قبلا روزی ما شده بود و مانند آنها نیز برایشان می آورند. و در آن همسرانى پاک خواهند داشت و در آن جاودان خواهند بود (۲۵)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ای مردم! به آیات و نعمات خداوند توجه نموده و از کفر و سرپیچی دوری کنید.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ

إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ مُمِيتَكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

خداوند خجالت نمی کشد که حتی به پشه ای و یا کوچکتر آن نیز مثال بزند. اما کسانی که ایمان آوردند میدانند که آن حق و از جانب پروردگارش است. ولی کسانی که کفر ورزیدند میگویند خداوند از این مثل چه منظوری داشت؟ بوسیله آن عده زیادی را گمراه می کند و عده زیادی را هدایت می کند و بوسیله آن جز فاسقان را گمراه نمی کند (۲۶)

همان کسانی که عهد خداوند را پس از محکم نمودن آن نقض می کنند و چیزی را که خداوند به وصل آن فرمان داده قطع کرده و در زمین فساد می کنند. آنها زیانکارند (۲۷)

ای کافران! چگونه به خداوند کفر میورزید در حالیکه مردگانی بودید که زنده تان کرد، آنگاه شما را می میراند، سپس زنده تان می کند، و سپس بسوی او باز میگردید (۲۸) همو که برای شما آنچه را که در زمین هست تماما آفرید. آنگاه به آسمان رو کرد و آن را به هفت آسمان سامان داد و همو به همه چیز داناست (۲۹)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: بیان داستان شیرین پیدایش آدم و تعلیم او و تشریع دین.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾ قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ

فَلَمَّا أَنبَأَهُم بِأَمْرِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٤﴾ وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾ قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٩﴾

هنگامیکه پروردگارت به ملائکه گفت در زمین جانشینی قرار خواهیم داد، گفتند آیا کسانی را قرار میدهی که در آن فساد کنند و خونها بریزند در حالیکه ما تو را به پاکی می ستائیم و تقدیس می کنیم؟ گفت چیزی میدانم که شماها نمیدانید (۳۰) و همه آن نام ها را به آدم آموخت سپس آنها را به ملائکه عرضه کرد و گفت از اسامی اینها خیرم دهید اگر راست میگوئید (۳۱) گفتند ای خدای پاک! غیر از آنچه که خودت بما آموختی چیزی نمی دانیم و خودت البته دانای پرحکمتی (۳۲) گفت ای آدم ! نامهای آنها را به آنان بگو. پس چون نام های آنان را به آنان گفت فرمود آیا به شما نگفتم که نهانی های آسمانها وزمین را میدانم و نیز میدانم که چه چیز را آشکار و چه چیز را پنهان می کنید؟ (۳۳) و هنگامیکه به ملائکه گفتیم به آدم سجده کنید، سجده کردند مگر ابلیس که سر پیچید و سرکشی کرد و از کافران شد (۳۴) و گفتیم ای آدم تو و همسرت در آن باغ سکونت یابید و از هر جایش که خواستید بفروانی بخورید اما به این درخت نزدیک نشوید که از ظالمان خواهید شد (۳۵) اما شیطان آنها را لغزاند و آنها را از آنچه در آن بودند بیرون کرد و گفتیم از آن بیرون روید در حالیکه بعضی از شما دشمن بعضی دیگرید و در زمین تا مدتی استقرار و برخورداری خواهید داشت (۳۶) آنگاه آدم از پروردگارش کلماتی فراگرفت و خداوند به او به نظر رحمت بازگشت. زیرا

که او بسیار بازگشت کننده مهربان است (۳۷)

پس خداوند مقرر کرد همگی از آن باغ بیرون روند، و فرمود اگر هدایتی از جانب من بسویتان آمد، هر کس که هدایت را پیروی کرد نه ترسی خواهد داشت و نه اندوهگین خواهد بود (۳۸) و کسانی که کفر ورزیدند و آیاتمان را تکذیب کردند اهل آتشند و در آن جاودان خواهند بود (۳۹)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: دعوت یهودیان به بازگشت به راه حق و ایمان و عمل صالح و...

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾ وَأَمِنُوا بِمَا أُنْزِلَتْ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾ وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾ وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنَ نَفْسٍ فَرَعُونَ يَسْؤُمُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُدَبِّجُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ فِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾ وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ أَخَذْنَا الْعَهْدَ مِنَ الْعَجَلِ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾ ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾ وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

ای بنی اسرائیل! نعمتم را که به شما ارزانی داشتم بیاد آورید و به عهدهم وفا کنید تا به عهدتان وفا کنم و فقط از من بیم داشته باشید (۴۰) و به آنچه که تصدیق کننده چیزی است که همراه شماست ایمان بیاورید و اولین کافر آن مباشید و آیاتمان را به

بهائی اندک نفروشید و فقط از من پروا کنید (۴۱) و لباس حق به باطل میپوشانید و حق را آگاهانه کتمان نکنید (۴۲) و نماز بپادارید و زکات دهید و همراه با رکوع کنندگان رکوع کنید (۴۳)

آیا مردم را به نیکی میخوانید و خودتان را فراموش می کنید؟ در حالیکه آن کتاب را هم تلاوت می کنید؟ آیا خرد نمی ورزید؟ (۴۴) و از صبر و نماز کمک بگیرید، و این کار، جز برای فروتنان دشوار است (۴۵)

همانها که میدانند که پروردگارشان را ملاقات خواهند کرد و بسوی او باز خواهند گشت (۴۶)

ای بنی اسرائیل! نعمتم را بیادآورید که به شما ارزانی داشتم و شما را بر مردم معاصرتان برتری دادم (۴۷) و از روزی بترسید که هیچکس راجع به چیزی بدرد کسی نمیخورد و از او شفاعتی پذیرفته نمیشود و عوض هم قبول نمیگردد و یاری هم نمی شوند (۴۸)

و بیاد آرید که شما را از فرعونیان نجات دادیم. همانها که بر شما آن عذاب بسیار ناگوار را روا میداشتند که پسرهایتان را میکشتمند و زنانتان را زنده میگذاشتند و در این، از جانب پروردگارتان، آزمایشی بزرگ بود (۴۹)

و بیاد آرید که دریا را برایتان شکافتیم و نجاتتان دادیم و فرعونیان را غرق کردیم و شما ناظر بودید (۵۰)

و بیاد آرید که با موسی قرار چهل شب را گذاشتیم آنگاه شما گوساله را به پرستش برگرفتید و ظالم بودید (۵۱) سپس شما راعفو کردیم که شاید شکر بگزارید (۵۲) و به موسی آن کتاب جدا کننده حق و باطل را دادیم شاید هدایت یابید (۵۳)

و بیاد آرید که موسی به قوم خویش گفت ای مردم شما بعلت گوساله پرستی بر خویش ظلم کردید پس بسوی پروردگارتان توبه کنید و چنان در توبه بر خود سخت بگیرید که انگار خودتان را میکشید. این برای شما نزد پروردگارتان بهتر است.

آنگاه از شما درگذشت زیرا که بسیار بازگشت کننده مهربان است (۵۴)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: نکوهش یهودیان برای کفران نعمت و نافرمانی و اذیت پیامبرشان.

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاكَ مِنْ بَغْدٍ مُؤْتَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾ وَطَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾ وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغْداً وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّداً وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلَا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزاً مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾ وَإِذْ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مِشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾ وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُمْ مَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلِيلَةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَتَأْوُوا بِغَضَبِ مَنْ أَلَّاهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

و بباد آرید که گفتید ای موسی هرگز بتو ایمان نخواهیم آورد تا اینکه خداوند را به آشکاری ببینیم و صاعقه شما را بگیرد و ناظر بودید (۵۵) آنگاه شما را پس از مرگتان برانگیختیم شاید شکر گزاری (۵۶)

و ابر را سایبانتان کردیم و منّ و سلوا را به عنوان خوراک و نوشاک بر شما نازل نمودیم. و خطاب نمودیم از این چیزهای پاکیزه که روزیتان کرده ایم بخورید.

و بر ما ظلم نکردند ولیکن به خودشان ظلم میکردند (۵۷)

و بباد آرید که گفتیم داخل این شهر شوید و از هر جای آن که خواستید بخورید و از آن درب به حالت سجده داخل شوید و بگوئید خداوند! گناهان ما را فرو ریز، تا خطایاتان ببخشیم و به نیکوکاران نعمت بیافزائیم (۵۸)

آنانکه ظلم کردند آن قولی را که به آنان گفته شده بود تغییر دادند و عذایی از

آسمان بر آنها نازل کردیم برای آن گناهی که میکردند (۵۹)
و بیاد آرید که موسی برای قوم خویش آب خواست و گفتیم با عصایت به آن سنگ
بزن. پس دوازده چشمه از آن برجست و هر کسی آبشخور خود را می شناخت. و
خطاب کردیم از روزی خدا بخورید و بیاشامید، لیکن در زمین به خرابکاری مکوشید
(۶۰)

و هنگامیکه به موسی گفتید هرگز به یکنوع غذا صبر نخواهیم کرد، و از پروردگارت
بخواه که برای ما از آنچه زمین میرویانند، از سبزی و خیار و سیر و عدس و پیاز
بیرون آورد. گفت آیا چیز بهتر را با چیز پست تر عوض می کنید؟ پس، از اینجا که
فعلا هستید به یک شهر فرود آید که در آن آنچه خواستید داشته باشید،
و بر آنان ذلت و بیچارگی مقرر شد و به غضبی از جانب خداوند دچار شدند. زیرا به
آیات خدا کفر میورزیدند و پیامبران را به ناحق می کشتند. این بدان سبب بود که
عصیان کرده بودند و تجاوز مینمودند (۶۱)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر
داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: خداوند به اسامی کار ندارد. به حقایق کار دارد و می خواهد مردم از لحاظ حقیقی مومن باشند.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا
فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

البته مسلمانان، یهودیان، مسیحیان، و صابئی ها، هر کدام که به خداوند و آخرت
ایمان داشته و عمل شایسته کنند نزد پروردگارشان پاداششان را خواهند داشت. نه
ترسی داشته باشند و نه اندوهگین باشند (۶۲)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر
داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: نكوهش یهودیان برای ناشکری های مکرر و نافرمانی و آزار پیامبر ارجمندشان.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِمَّنْ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾ فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِصَ وَلَا بِكْرٌ عَوَانَ بَيْنَ ذَلِكَ فَأَفْعَلُوا مَا تَأْمُرُونَ ﴿٦٨﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفَرَاءُ فَاقِعٌ لَوُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾ قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولَ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِئَةَ فِيهَا قَالُوا الْآنَ جِئْتُ بِالْحَقِّ فَذَبَّحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾ وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾ فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِعَصَاكَ كَذَلِكَ نُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِن مِّنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِن مِنْهَا لَمَا يَشَقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِن مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

ای یهودیان! بباد آورید هنگامیکه از شما پیمان گرفتیم و کوه طور را بالای سرتان بردیم و گفتیم آنچه را از تورات به شما داده ایم با قوت بگیرید و از آنچه که در آن است پند بگیرید، شاید پروا کنید (۶۳) اما به آن پشت کردید و اگر فضل خدا و رحمتش بر شما نبود حتما از زیانکاران میشدید (۶۴)

و حتما از حال کسانی از خودتان که درباره احکام روز شنبه تعدی کردند خبر دارید که به آنها گفتیم میمون هائی رانده شده باشید (۶۵) و آن را جریمه ای قرار دادیم که مایه عبرت معاصرانشان و آیندگان و موعظه ای برای پروا داران باشد (۶۶) و هنگامیکه موسی به قومش گفت خداوند فرمانتان میدهد که گاوی بکشید. گفتند مسخره مان کردی؟ گفت به خدا پناه میبرم که از جاهلان باشم (۶۷) گفتند پروردگارت را بخاطر ما بخوان که برای ما بیان کند مشخصاتش چیست. گفت میگوید گاوی است نه پیر و نه خردسال و بین این دو حالت است، پس آنچه را که دستور یافته اید انجام دهید (۶۸) گفتند پروردگارت را بخوان که رنگش را برایمان

بیان کند، گفت میگوید گاوی است زرد روشن و بینندگان از رنگش شادمان میشوند (۶۹) گفتند پروردگارت را برای ما بخوان که آن را کاملاً مشخص کند، زیرا که آن گاو بر ما مشتبه شده و انشاء الله هدایت شویم (۷۰) گفت میگوید گاوی است که نه رام است که زمین را شخم و کشت را آبیاری کند، و نه نشاندار است، بلکه رهاست، گفتند الان حقیقت را آوردی و ذبحش کردند و نزدیک بود انجام ندهند (۷۱) و بیاد آورید آن هنگامیکه کسی را کشتید و درباره او کشمکش میکردید و خداوند آنچه را که پنهان میکردید بیرون کشید (۷۲) و مقرر کردیم قسمتی از آن گاو ذبح شده را به او بزنید. خداوند مردگان را چنین زنده میکند و آیاتش را به شما می نمایاند شاید تعقل کنید (۷۳)

سپس قلب هاتان پس از آن سخت شد، مانند سنگ، بلکه سخت تر. و از بعضی سنگها نهرها میجوشد و برخی از سنگها میشکافند و از آنها آب خارج میشود و برخی از آنها از خشیت خدا پائین می افتند و خداوند از آنچه میکنید غافل نیست (۷۴)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ای مسلمانان به یهودیان امید نبندید آنها چنین اند! به حقیقتی که نزد خودتان است متکی باشید.

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتَأْخُذُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾ أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾ وَمَنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أُمِّيًّا وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾ قَوْلٌ لِلَّذِينَ يُكْتَبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلٌ هُمْ بِمَا كَتَبْتَ أَتْيَدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِّمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾ وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارَ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾ بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

ای مسلمانان! آیا امیدوارید که یهودیان به عقاید شما ایمان بیاورند؟ در حالیکه عده ای از آنها کلام خدا را می شنوند و پس از اینکه فهمیدند، آگاهانه تغییرش میدهند (۷۵) و هنگامیکه مسلمانان را ملاقات می کنند میگویند ایمان داریم و هنگامیکه با یکدیگر تنها میشوند میگویند آیا شما درباره چیزهائی که خداوند برای شما گشوده با مسلمانها صحبت می کنید تا بعدا نزد پروردگارتان بوسیله همانها علیه شما دلیل بیاورند؟ آیا تعقل نمی کنید؟ (۷۶) آیا نمیدانند که خداوند آنچه را که پنهان یا آشکار می کند میداند؟ (۷۷)

و از آنها کسانی هستند که علم ندارند، از آن کتاب هم چیزی جز خیال های خام نمیدانند و جز به گمان نمیپردازند (۷۸)

پس وای برآنان که کتاب را با دستهایشان می نویسند آنگاه میگویند این از جانب خداست تا آنرا به قیمت کمی بفروشند. پس وای بر آنها از آنچه دستهایشان می نویسد و وای بر آنها از آنچه کسب می کنند (۷۹)

و میگویند آتش جز چند روزی بماند نمیرسد. بگو آیا از خدا عهدهی گرفته اید؟ و البته خداوند از عهدش تخلف نمی کند. یا اینکه راجع به خداوند چیزی میگوئید که نمیدانید؟ (۸۰)

بلی، کسی که گناهی کند و خطاهایش احاطه اش نماید اهل آتش است که در آن جاودان خواهد بود (۸۱) و کسانی که ایمان آورده و عمل صالح کنند از یاران بهشتند و در آن جاودانند (۸۲)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: نکوهش یهودیان برای نافرمانی های مکررشان، کفرشان، تکذیب پیامبران، خود را تافته جدا بافته دانستن و...

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ

مَعْرُضُونَ ﴿٨٣﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾ ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتِوكُمْ أُسَارَى تَفَادَوْهُمْ وَهَوْ مَحْرَمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفْثُوْمُنُونَ بَعْضُ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا هَوَىٰ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا قُلَّمَا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَهُ اللَّهُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾ بَنَسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾ وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمِعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بَنَسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيْمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩٣﴾ قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾ وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾ وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَخْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاةٍ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرَ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِمُخْرِجِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾ قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾ وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾ أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا تَبَدَّلَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾ وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ تَبَدَّلَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾ وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكٍ سَلِيمٍ وَمَا كَفَرَ سَلِيمَانٌ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أَنْزَلَ عَلَى الْمَلَائِكَةِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِبَصَّارِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ

إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

ای یهودیان! بیاد آرید که پیمان بنی اسرائیل را گرفتیم که جز خداوند را عبادت نکنید و به والدین و نزدیکان و یتیم ها و بیچارگان نیکی کنید و به مردم سخن نیکو گوئید و نماز بپا دارید و زکات دهید. آنگاه غیر از کمی از شما به آن پشت کردید و روگردان بودید (۸۳)

و هنگامیکه پیمان شما را گرفتیم که خون هایتان را نریزید و خودهاتان را از شهرهاتان بیرون نکنید، شما هم اقرار کردید و شهادت دادید (۸۴) آنگاه این خودتان بودید که خودهاتان را می کشتید وعده ای را از شهرهاتان بیرون می کردید و بر ضد آنها به گناه و تجاوز همپشتی می نمودید و اگر بصورت اسیر بسویتان می آمدند فدیة میدادید در حالیکه اساسا اخراج آنها بر شما حرام بود. آیا به قسمتی از کتاب ایمان می آوردید و به قسمتی کفر میورزید؟ پس جزای کسی که چنین کند چیست جز خواری در زندگی دنیا و اینکه روز قیامت به شدیدترین عذاب معذب شود و خداوند از آنچه می کنید غافل نیست (۸۵) چنین اشخاصی کسانی هستند که آخرت را به دنیا فروختند، پس عذاب آنها تخفیف نخواهد یافت و یاری نخواهند شد (۸۶)

و البته به موسی آن کتاب را دادیم و پس از او نیز پیامبران دیگر را فرستادیم و به عیسی نیز دلایل روشن دادیم و او را بوسیله روح القدس تقویت کردیم. پس چرا هر وقت رسولی بسویتان آمد که خوشتان نیامد عده ای را تکذیب وعده ای را کشتید؟ (۸۷)

ای پیامبر! این یهودیان میگویند دلهای ما در غلاف است. بلکه خداوند بسبب

کفرشان لعنتشان نموده و مومنان آنها چقدر کم میباشند (۸۸) و هنگامیکه کتابی از جانب خداوند بسویشان آمد که تصدیق کننده کتابشان بود، و قبلا هم بعلت مؤدّه آمدن پیامبر نسبت به کافران در طلب پیروزی بودند، اما بمحض آمدن همان چیزی که می شناختندش به آن کفر ورزیدند، و لعنت خدا برکافران باد (۸۹)

خود را به بد چیزی فروختند که از روی ظلم به آنچه خدا فرستاده کفر ورزیدند. آنهم به این خاطر که خداوند فضل خویش را به هر کس از بندگان که لایق است داده. و سزاوار غضبی بر غضب دیگری شدند و کافران عذابی خفت بار دارند (۹۰) و هنگامی که به آنان گفته شود به آنچه خدا نازل کرده ایمان بیاورید میگویند ما به آنچه برخود مان نازل شده ایمان داریم و به غیر از آن کفر میورزند در حالیکه آن حق است و تصدیق کننده چیزی است که با آنان است. بگو پس چرا قبلا پیامبران خدا را می کشتید اگر مومن میباشید (۹۱)

و موسی هم با دلایل روشن بسویتان آمد آنگاه شما گوساله را پس از او به پرستش برگرفتید و ظالم بودید (۹۲)

و هنگامیکه از شما پیمان گرفتیم و کوه طور را بالای سر شما بلند کردیم، و گفتیم آنچه را که به شما داده ایم با قوت بگیرید و سخن حق را اطاعت کنید، به زبان گفتند شنیدیم و به دل گفتند نافرمانی کردیم و علاقه به آن گوساله در دلهاشان به سبب کفرشان نوشانده شد. بگو چه بد است آن چیزی که ایمان شما به آن فرمان میدهد اگر مومن هستید (۹۳)

بگو اگر در جهان آخرت، نزد خدا، بهشت فقط مخصوص شماست، پس آرزوی مرگ کنید اگر راست میگوئید (۹۴) و هرگز آنرا بسبب آنچه که از پیش فرستاده اند آرزو نخواهند کرد و خداوند به حال ظالمان آگاه است (۹۵) و آنها را حریص ترین مردم نسبت به زندگی خواهی یافت و عده ای از مشرکان نیز همینطورند. هر یک از آنها آرزو دارد که کاش هزار سال عمر کند و با آن که آن عمر هم برطرف کننده عذاب از

آن ها نخواهد بود و خداوند به آنچه می کنند بیناست (۹۶)

ای پیامبر! بگو هر کس که دشمن جبرئیل باشد توجه کند که او آن قرآن را به فرمان خدا بر دلت نازل می کند که تصدیق کننده کتاب های قبلی، و هدایت و مژده ای برای مومنان است (۹۷)

هر کس که دشمن خداوند و ملائکه اش و فرستادگانش و جبرئیل و میکائیل باشد خداوند هم دشمن کافران است (۹۸)

و بسوی تو آیاتی دارای دلیل های روشن نازل کردیم که جز گناهکاران به آن کافر نمیشوند (۹۹)

چرا هر گاه عهده بستند عده ای از آنها آن را شکستند؟ بلکه اکثرشان ایمان ندارند (۱۰۰)

و هنگامی که فرستاده ای از جانب خدا بسویشان آمد که تصدیق کننده چیزی است که با آنهاست عده ای از اهل کتاب، کتاب خدا را پشت سرشان انداختند که گوئی که اصلاً چیزی نمیدانند (۱۰۱)

و به آنچه که شیطان ها در فرمانروائی سلیمان خواندند علاقه نشان دادند، و البته سلیمان کافر نبود ولیکن آن شیطان ها کافر بودند، و به مردم جادو، و نیز آنچه را که بر آن دو فرشته در بابل نازل شده بود که اسم آنها هاروت و ماروت بود به مردم یاد میدادند، و هاروت و ماروت آن چیزها را به مردم یاد نمیدادند مگر اینکه میگفتند ما وسیله امتحان هستیم پس مبدا کافر شوید، اما مردم از آنها چیزهایی را یاد میگرفتند که بوسیله آنها بین مرد و همسرش جدائی می افتاد و - البته آنها جز به اذن خدا به کسی ضرری نمیرساند - و نیز از آنها چیزهایی یاد میگرفتند که برایشان ضرر داشت و نفعی نداشت در حالیکه میدانستند کسی که آن را جذب کند در آخرت بهره ای نخواهد داشت، و چه بداست چیزی که خود را به آن فروختند اگر

بدانند (۱۰۲) و اگر ایمان می آوردند و تقوا پیشه میکردند پاداشی از جانب خدا
برایشان بهتر بود اگر میدانستند (۱۰۳)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ای مسلمانان! ارتباطات خود را با اهل کتاب و مشرکان کاهش دهید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا وَاسْمِعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾ مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾ مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَمْ تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾

ای مسلمانان مانند یهودیان نباشید و نگوئید «رعایتان کن»، زیرا این جمله در زبان آنها معنی بدی دارد، بلکه بگوئید «ما را در نظر داشته باش» و سخن حق را بشنوید و کافران عذابی دردناک خواهند داشت (۱۰۴) کافران اهل کتاب و مشرکان دوست ندارند هیچ خیری از جانب پروردگارتان بر شما نازل شود در حالیکه خداوند رحمت خویش را به هر کس که خواهد اختصاص خواهد داد و خداوند صاحب فضل عظیم است (۱۰۵)

هر آیه ای را که منسوخ کنیم یا آنرا از یادها ببریم بهتر از آن را یا لااقل مثل آن را می آوریم. آیا نمی دانید که خداوند بر هر چیزی قادر است؟ (۱۰۶)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ای مسلمانان! به یهودیان به چشم دشمن بنگرید و به عبادات خودتان بپردازید.

أَمْ تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾ أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ وَمَنْ يَتَّبِعِل الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾ وَكَثِيرٌ مِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفْرًا كُفْرًا حَسَدًا مِنْ

عندِ أَنْفُسِهِمْ مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْتَصُوا وَأَصْفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَّجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾

آیا نمی دانید که خداوند مالک آسمانها و زمین است و جز خدا هیچ سرپرست و یاورى ندارید؟ (۱۰۷)

یا اینکه میخواهید از رسولتان چیزهائی بخواهید که قبلا از موسى خواسته شد؟ و هر کس که کفر را با ایمان عوض کند حتما از راه راست گم شده است (۱۰۸)

بسیارى از اهل کتاب پس از اینکه حق برایشان آشکار شد، بعلمت حسدى که در درونشان است، دوست دارند کاش میشد که پس از ایمانتان به کفر برگردید. از آنها در گذرید و چشم بپوشید تا خداوند امرش را بیاورد که خداوند بر هر چیزى تواناست (۱۰۹)

و نماز بپادارید و زکات دهید و هر چه برای خویش پیشاپیش بفرستید نزد خداوند خواهید یافت که خداوند به آنچه می کنید بیناست (۱۱۰)

درس: ساختن ثبوتى فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبى آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهاى بد (یهودیان و غیره).
درب: ای مسلمانان! به اینطرف و آنطرف نگاه نکنید. راه مستقیم خودتان را بروید.

وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾ بَلَىٰ مَن أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ يَتَّبِلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَن يُذَكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾ وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

می گویند هیچ کس داخل بهشت نمی شود مگر اینکه یهودی و یا مسیحی باشد.

اینها آرزوهایشان است. بگو دلیل خویش بیاورید اگر راست می گوئید (۱۱۱)
 بلی. کسی که رویش را برای خدا تسلیم کند و نیکوکار هم باشد، پاداشش نزد
 پروردگارش محفوظ است و نه ترسی داشته باشد و نه اندوهگین باشد (۱۱۲)
 و یهودیان می گویند مسیحیان بر چیزی از حق استوار نیستند و مسیحیان هم می
 گویند یهودیان بر چیزی نیستند در حالی که آن کتاب را هم می خوانند. کسانی که
 علم ندارند نیز مانند آنها می گویند.
 بلی خداوند روز قیامت درباره آنچه که در آن اختلاف دارند بینشان حکم خواهد کرد
 (۱۱۳)

و چه کسی ظالم تر است از کسی که از یاد خدا در مساجد جلوگیری نموده و سعی
 در خرابی آنها کند؟ آنها را نمیرسد داخل آن شوند مگر اینکه نگران باشند.
 در دنیا خواری و در آخرت عذابی بزرگ خواهند داشت (۱۱۴)

و مشرق و مغرب از آن خداست، پس به هر جا که رو کنید همانجا رو به خداست که
 خداوند وسعت دهنده داناست (۱۱۵)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر
 داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
 درب: ای مسلمانان! اهل کتاب و مشرکان از لحاظ انحراف از راه حق مشابهند، شما همان راه صحیح
 پیامبران را بروید.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَّهُ قَانُونَ ﴿١١٦﴾ يَدْعُوا
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
 لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا
 الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ
 ﴿١١٩﴾ وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ
 وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وِیٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾
 الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْحَاسِرُونَ
 ﴿١٢١﴾ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

﴿١٢٢﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٣﴾

میگویند خداوند فرزندی برگرفته است. منزّه است از آن. بلکه آنچه در آسمانها و زمین است مال اوست و همه فرمانبردار اویند (۱۱۶) همو بوجود آورنده آسمانها و زمین است و وقتی که امری را بخواهد اجرا شود جز این نیست که به آن می گوید: باش، پس می شود (۱۱۷)

و کسانی که علم ندارند می گویند چرا خداوند با ما سخن نمی گوید یا معجزه ای بسوی ما نمی آید؟ پیشینیان آنها نیز چنین گفتند. دلهاشان متشابه است. البته آیات را برای مردمی که یقین دارند بیان کرده ایم (۱۱۸)

ای پیامبر! تو را به حق مژده دهنده ای و هشدار دهنده ای فرستاده ایم و تو مسئول اهل جهنم نمی باشی (۱۱۹)

نه یهودیان و نه مسیحیان هرگز از تو راضی نخواهند شد مگر اینکه دین آنها را پیروی کنی. بگو البته هدایت همان هدایت خداوند است و اگر هوای نفس آنها را پس از اینکه مقداری از آن علم بسویت آمده پیروی کنی از جانب خداوند یار و یآوری نخواهی داشت (۱۲۰)

کسانی که کتابشان داده ایم و آن را آنطور که حق تلاوت کردن آن است تلاوت می کنند، به آن ایمان دارند و کسی که به آن کفر ورزد زیانکار است (۱۲۱)
ای بنی اسرائیل! نعمتم را که بر شما ارزانی داشتم بیاد آورید که شما را برجهانیان معاصران برتری دادم (۱۲۲)

و از روزی پروا کنید که هیچ کس فایده ای برای دیگری نخواهد داشت و از او نه معادلی پذیرفته می شود و نه شفاعتی برایش فایده ای خواهد کرد و نه یاری خواهد شد (۱۲۳)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ای مسلمانان! ریشه دین اهل کتاب دین حضرت ابراهیم است که دین این پیامبر تکامل یافته همان است. لذا به اینطرف و آنطرف رو نکنید.

وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾ وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَحَابَّةً لِّلنَّاسِ وَآمَنَّا وَانْحَدُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾ وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾ وَمَنْ يَرْغَبْ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾ إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْتُ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾ وَوَصَّىٰ بِمَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهُكَ وَإِلَهُ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

و هنگامی که ابراهیم را پروردگارش به کلماتی امتحان کرد و او نیز تمامشان را انجام داد، گفت تو را امام قرار خواهم داد. گفت و آیا از نسل من نیز کسانی امام خواهند بود؟ گفت بلی، لیکن عهدهم به ظالمان آنها نمیرسد (۱۲۴) و آن هنگامی را یاد کنید که آن خانه را محل مراجعه مردم و امن قرار دادیم و گفتیم شما از مقام ابراهیم نمازگاهی بگیرید و با ابراهیم و اسماعیل عهد کردیم که خانه مرا برای طواف کنندگان و عاکفان و رکوع و سجود کنندگان پاکیزه کنند (۱۲۵) و هنگامیکه ابراهیم گفت پروردگارا! این شهر را ایمن کن و اهالی آن را که به خدا و آخرت

ایمان دارند از میوه ها روزی ده. خداوند در جوابش گفت و کسی را هم که کافر باشد نیز اندکی برخوردار خواهم کرد و آنگاه او را بسوی عذاب آتش خواهم کشاند که بازگشتگاه بدی است (۱۲۶) و آن هنگام که ابراهیم و اسماعیل داشتند پایه های آن خانه را بالا می آوردند و میگفتند پروردگارا از ما بپذیر که تو شنوای دانائی (۱۲۷) پروردگارا ما را تسلیم امر خودت گردان و نیز از فرزندان ما مردمی تسلیم قرار ده. و راه و رسم ما را نشانمان ده و توبه ما را بپذیر که توبه پذیری مهربانی (۱۲۸) پروردگارا و از میان آنها رسولی برانگیز که آیات را بر آنها بخواند و کتاب و حکمت به آنها بیاموزد و پاکشان کند. که پیروزمند فرزانه ای (۱۲۹)

و چه کسی از دین ابراهیم روی می گرداند مگر اینکه خودش را سبک کرده باشد و البته او را در دنیا برگزیدیم و در آخرت از صالحان است (۱۳۰) هنگامیکه پروردگارش به او گفت تسلیم باش گفت تسلیم پروردگار جهانیانم (۱۳۱) و ابراهیم آنها را به پسرانش سفارش کرد و یعقوب نیز چنین کرد، که ای پسرانم خداوند برای شما دین برگزید. پس مبادا بمیرید و مسلم نباشید (۱۳۲)

آیا شما یهودیان و مسیحیان آن وقتی که مرگ بسراغ یعقوب آمد حاضر بودید؟ هنگامی که به پسرانش گفت پس از من چه را عبادت می کنید؟ گفتند خدای تو را و خدای پدرانت ابراهیم و اسمعیل و اسحق را که خدائی یگانه است و ما تسلیم اوئیم (۱۳۳)

آنها امتی بودند که رفتند. آنچه کسب کردند برای خودشان خواهد بود و آنچه شما کسب کنید برای خودتان خواهد بود و شما از اعمال آنان بازخواست نخواهید شد (۱۳۴)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: (توجه به «درب» پاراگراف قبلی)

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾
قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا
أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾
﴿١٣٦﴾ فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾ صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾
قُلْ أَنَحْنُ جُنُودُنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾ أَمْ
تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ أَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمْ
اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾ تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ
خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

و گفتند یا یهودی و یا مسیحی باشید تا هدایت یابید. بگو بلکه دین ابراهیم معتدل
را داریم و او از مشرکان نبود (۱۳۵)

ای مسلمانان! بگوئید به خداوند ایمان داریم و به آنچه به ما نازل شده و به آنچه به
ابراهیم و اسمعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط نازل شده و به آنچه به موسی و عیسی
و آنچه به پیامبران از جانب پروردگارشان داده شده ایمان داریم. بین هیچ کدام از
آنها تفرقه ای نمی اندازیم و تسلیم او هستیم (۱۳۶) پس اگر به مانند آنچه شما
ایمان آوردید ایمان آوردند، هدایت یافته اند و اگر روی گرداندند در جدایی هستند
و ای پیامبر! بزودی خداوند تو را از شر آنها کفایت خواهد کرد و همو شنوا و داناست
(۱۳۷)

ای پیامبر! بگو این دین رنگ خدا است و چه کسی در قبال خدا خوش رنگ تر است
و ما او را عبادت می کنیم (۱۳۸)

بگو آیا درباره خداوند با ما جدال می کنید در حالیکه او پروردگار ما و پروردگار شماست، و اعمال ما برای ما و اعمال شما برای خودتان است و ما دین خود را برای او خالص نموده ایم؟ (۱۳۹)

یا اینکه میگوئید ابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب و اسباط یهودی یا مسیحی بودند. بگو آیا شما بهتر می دانید یا خداوند؟ و چه کسی ظالم تر است از کسی که شهادتی را که از خداوند نزد اوست کتمان کند و خداوند از آنچه می کنید غافل نیست (۱۴۰)

اینها گروهی بودند که رفتند. آنچه کسب کردند برای خودشان بود و آنچه شما کسب کنید برای خودتان خواهد بود. و شما از آنچه آنها انجام میدادند بازخواست نخواهید شد (۱۴۱)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: صدور حکم تغییر قبله که متضمن وحدت مسلمین و تعالی شخصیتی و استقلال آنان بود.

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبَلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعِ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ إِيْمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَّوُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾ قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾ وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبْنَاءَهُمْ وَإِنْ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾ وَلِكُلِّ وُجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّيُهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ

مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾ وَمَنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾ وَمَنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمْنَعِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾ كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾ فَادْكُرُونِي أذكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

بزودی کم خردان کافر خواهند گفت چه چیزی سبب شد که آنها از قبله ای که بر آن بودند رویگردان شوند؟
بگو مشرق و مغرب مال خداست، هر که را بخواهد بسوی صراط مستقیم هدایت می کند (۱۴۲)

و چنین است که شما را مردمی معتدل قرار دادیم تا بر مردم الگو باشید و رسول نیز بر شما الگو باشد.
و ای پیامبر! آن قبله ای را که بر آن بودی قرار ندادیم مگر اینکه کسانی را که از رسول پیروی می کنند از کسانی که بر پاشنه های خویش میچرخند مشخص کنیم.
و گرچه این موضوع فقط برای کسانی که به هدایت خداوند نگرویده بودند گران بود، و اینطور نیست که خداوند ایمانتان را ضایع کند.
البته خداوند نسبت به مردم دلسوز و مهربان است (۱۴۳)

البته ما روپر خاندنت را در آسمان میدیدیم، لذا تو را بسوی قبله ای که دوست داشتی برگرداندیم. اینک روی خویش را بطرف مسجدالحرام کن و شما مسلمانان نیز هر جا که بودید روی خویش را به همان طرف کنید و البته اهل کتاب میدانند که آن حق، و از جانب پروردگارشان است و خداوند از آنچه میکنند غافل نیست (۱۴۴)

و اگر همه معجزات را هم برای اهل کتاب می آوردی از قبله تو پیروی نمیکردند، و تو هم از قبله آنها پیروی نمیکردی، و بعضی از آنها هم تابع قبله بعض دیگر نمیشدند.

و اگر پس از علمی که بسویت آمده، از خواسته های آنها پیروی کنی البته از ظالمان خواهی بود (۱۴۵)

اهل کتاب آن قبله را می شناسند همانطور که فرزندان خویش را می شناسند و البته عده ای از آنها آگاهانه حق را کتمان می کنند (۱۴۶)
حق از جانب پروردگارت است، پس از دو دلان مباش (۱۴۷)

و برای همگی سوئی قرار دادیم که بسوی آن رو می کنند. پس در کارهای خوب از یکدیگر سبقت گیرید. هر جا که باشید خداوند همگیتان را باز خواهد آورد. خداوند بر هر چیزی تواناست (۱۴۸)

ای پیامبر! از هر جا که خارج شدی، روی خویش را بطرف مسجدالحرام کن، و البته آن حق، و از جانب پروردگارت است و خداوند از آنچه می کنی غافل نیست (۱۴۹)
و از هر جا که خارج شدی روی خویش را بطرف مسجدالحرام کن و ای مسلمانان! شما هم هر جا که بودید روی خود را بطرف آن کنید تا برای مردم علیه شما دلیلی نباشد مگر آنکه ظلم نمودند.

به آنها اهمیتی مدهید و از نافرمانی نسبت به من بیم داشته باشید تا نعمتم را بر شما تمام کنم و شاید هدایت یابید (۱۵۰)

ای مسلمانان! این تغیر قبله نیز جزء احکام خاص تان است، چنانکه در میان شما رسولی از خودتان فرستادیم که آیاتمان را بر شما میخواند و رشدتان می دهد و کتاب و حکمت به شما می آموزد و نیز آنچه را که نمیدانستید تعلیمتان میدهد

(۱۵۱)

پس مرا یاد کنید تا یادتان کنم و مرا شکر گذارید و کفران مکنید (۱۵۲)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: آیات اخلاقی مربوط به پایداری و صبر که سازنده شخصیت آدمی است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾ وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أحيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

ای مسلمانان از صبر و نماز کمک گیرید که خداوند با صابران است (۱۵۳)
و کسی را که در راه خدا کشته شده مرده مگوئید بلکه زنده اند ولی شما در نمی یابید (۱۵۴)

و البته شما را به چیزی از خوف و گرسنگی و کاستی در اموال و جانها و فرآورده ها خواهیم آزمود، و تو ای پیامبر! صابران را مؤده ده (۱۵۵)
همانها که وقتی مصیبتی به آنان رسید میگویند ما مال خدائیم و بسوی او باز میگردیم (۱۵۶)

آنها کسانی هستند که مورد الطافی از جانب پروردگارشان و رحمتی هستند و هدایت یافته میباشند (۱۵۷)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: صدور حکم حج که متضمن آثار سازندگی بزرگی برای مسلمین است.

إِنَّ الصَّلَاةَ وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

البته صفا و مروه از شعائر خداوند است، پس کسی که حج آن خانه یا عمره کند، عیبی ندارد که آن اعمال آندو را انجام دهد، و هرکس که کار نیکی را داوطلبانه انجام دهد، البته خداوند سپاسگزارِ داناست (۱۵۸)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: برحذر داشتن مسلمانان از اینکه به اخلاق مورد نکوهش کافران (یهود و...) گرایش یابند.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٢﴾ وَإِنَّكُمْ إِلَهًُا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

البته کسانی که آنچه را از دلایل روشن و هدایت فرستادیم، پس از اینکه برای مردم در آن کتاب بیانش کردیم، کتمان می کنند خداوند و لعنت کنندگان لعنت شان می کنند (۱۵۹)

مگر آنهایی که توبه کردند و اصلاح نمودند، و آنچه را که کتمان کرده بودند بیان کردند، پس خدا نیز به لطف و رحمت بر آنان بازمیگردد زیرا که او بازگشت کننده و مهربان است (۱۶۰)

کسانی که کفر ورزیدند و در حال کفر مردند لعنت خداوند و ملائکه و همگی مردم بر آنها خواهد بود (۱۶۱) در آن جاودان خواهند بود، عذابشان تخفیف نخواهد یافت، و مهلت هم داده نمیشوند (۱۶۲) و خدای شما یکی است. خدائی جز او نیست که بخشنده مهربان است (۱۶۳)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: جلب توجه به آثار لطف الهی و دعوت به سعی در رشد خویش و برکناری از عاقبت بد آخرتی.

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾ وَمَنْ النَّاسُ مَنِ يَتَّخِذْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾ إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَأَوَّأُوا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأُ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأُوا مِنَّا كَذَلِكَ يَرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَاهُمْ حَسْرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

البته در آفرینش آسمانها و زمین،

و گردش شب و روز،

و کشتیی که در دریا به نفع مردم حرکت میکند،

و آنچه خداوند از آسمانها از آبهائی که سبب زنده شدن زمین پس از مرگش میشود

میفرستد،

و اینکه همه جور جنبنده ای در زمین گسترانیده،

و در گردش بادها،

و ابرهائی که بین آسمان و زمین رامند،

آیاتی است برای اشخاصی که تعقل می کنند (۱۶۴)

و از میان مردم کسانی هستند که برای خدا همتیانی قرار میدهند و آنها را مانند

خداوند دوست میدارند، ولی مومنان خدا را بیش از همه چیز دوست میدارند، و اگر

آنانکه ظلم کردند آن عذاب را میدیدند میدانستند که همه قدرت ها همگی

مخصوص خداوند است و اینکه عذاب خداوند شدید است (۱۶۵)
 آن هنگام که رهبران گمراهی از پیروان خویش بیزاری میجویند و عذاب را می بینند
 و سبب ها از آنها قطع میشود (۱۶۶) و پیروان آنان میگویند کاش بازگشتی بود تا ما
 هم از آنان بیزاری جوئیم همانطور که آنان از ما بیزاری جستند. خداوند اعمالشان را
 با چنین حسرت هائی به آنها نشان میدهد و از آن آتش خارج نخواهند شد (۱۶۷)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن
 از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
 درب: دعوت مردم به کسب روزی پاکیزه و دوری از حرام خواری که سبب اعتلا و پاکی شخصیت آنان
 می شود.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾ إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾ وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً صُمُّ بِكُمْ عَمِّي فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَخِمَ الْخَنِزِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَهُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ ﴿١٧٤﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهَدَىٰ وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

ای مردم آنچه را که در زمین هست و حلال و خوب هست بخورید و از گامهای
 شیطان پیروی نکنید که او برایتان دشمنی آشکار است (۱۶۸)
 جز این نیست که شما را به بدی و کارهای بسیار زشت امر میکند و اینکه برخداوند
 چیزی بگوئید که نمیدانید (۱۶۹)
 و هنگامیکه به آنها گفته شود آنچه را که خداوند گفته پیروی کنید، میگویند نه،

بلکه چیزی را پیروی می کنیم که پدرانمان به آن انس گرفته‌اند. حتی اگر پدرانمان چیزی نفهمیده و هدایتی نشده باشند (۱۷۰) و مثال کافران مانند آنست که به چیزی که جز صدا زدن و ندا کردن چیزی نمی شنود فریادی بزی. کر و لال و کورند و تعقل نمی کنند (۱۷۱)

ای مسلمانان از چیزهای پاکیزه ای که روزیتان کرده ایم بخورید و خداوند را شکر گوئید اگر فقط او را عبادت می کنید (۱۷۲) جز این نیست که مردار و خون و گوشت خوک و آنچه به نام غیر خدا ذبح شده بر شما حرام شده است.

پس اگر کسی مجبور شد، در حالیکه متجاوز و متعدی نباشد و بیش از حد ضرورت نخورد گناهی بر او نیست که خداوند آمرزگار مهربان است (۱۷۳) البته آنانکه آنچه را خداوند از آن کتاب فرستاده کتمان می کنند و آنرا به قیمت ناچیز میفروشند در شکم هایشان چیزی جز آتش نمیخورند، و خداوند در روز قیامت با آنها تکلم نمی کند و رشدشان هم نمیدهد و عذابی دردناک خواهند داشت (۱۷۴) آنها کسانی هستند که گمراهی را به قیمت هدایت و عذاب را به قیمت مغفرت خریدند پس در مقابل آتش عجب پایدارند! (۱۷۵) این به آن سبب است که خداوند آن کتاب را به حق فرستاد و کسانی که در آن اختلاف کردند در جدائی بسیار دور میباشند (۱۷۶)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ارائه یکنوع چک لیست که مسلمانان خود را از روی آن چک کنند و شخصیتشان ساخته شود.

لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي
الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

نیکی آن نیست که روی خویش بطرف مشرق و مغرب کنید و لیکن نیکی آن است که ایمان به خدا و روز آخرت و ملائکه و کتاب ها آسمانی و پیامبران داشته باشید، و مال را علیرغم آنکه دوستش دارید به نزدیکان و یتیمان و بیچارگان و به راه ماندگان و خواهندگان و برای آزاد کردن بنده بدهید و نماز بپا دارید و زکات دهید، و هنگامیکه عهد می کنید وفا نمائید، و نیکی صفت پاداران در سختی ها و ناراحتی ها و هنگام جنگ است. آنها کسانی هستند که راست گفتند و آنها همان اهل تقوا میباشند (۱۷۷)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: صدور حکم قصاص برای صیانت نفوس و امنیت اجتماعی، تا در سایه آن رشد انسانی ممکن گردد.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَى بِالْأُنثَى
فَمَنْ عَفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبَاعْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ
فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

ای مسلمانان در مورد قتل بر شما قصاص مقرر شد. آزاد در برابر آزاد، و بنده در مقابل بنده، و زن در مقابل زن قصاص شوند. پس اگر کسی از برادرش گذشتی کند، باید از عرف پیروی کرد و به نیکی ادای تلافی نمود. این تخفیفی از جانب پروردگارتان و رحمتی است. پس اگر کسی بعد از آن تعدی کرد عذابی دردناک خواهد داشت (۱۷۸) و در قصاص برای شما زندگی است ای خردمندان! شاید که تقوا در پیش گیرید (۱۷۹)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: صدور احکام وصیت برای ایجاد راحتی خیال در مردم از لحاظ اختیار داشتن راجع به قسمتی از اموال خویش حتی پس از مرگ.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِن تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَٰلِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾ فَمَنْ خَافَ مِنْ مُّوَسٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨٢﴾

بر شما مقرر شده که وقتی زمان مرگ یکی از شماها سررسید اگر مالی دارد برای والدین و نزدیکان به نیکی وصیت کند که این حقی بر عهده اهل تقواست (۱۸۰)
پس اگر کسی آن را شنید اما تغییرش داد گناهش بر کسانی است که تغییرش می دهند که خداوند شنوای داناست (۱۸۱)
اما اگر کسی ترسید که وصیت کننده دچار انحراف یا گناه بشود آنگاه بین آنها را اصلاح دهد گناهی بر او نیست که خداوند آمرزگار مهربان است (۱۸۲)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: صدور احکام روزه که متضمن تعالی شخصیت مسلمانان است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَن شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُم وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾ أَجَلٌ لَّكُمْ لَيْلَةُ الصِّيَامِ الرِّقْتُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ

هُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالآنَ بَاشِرُوهُمْ وَأَنْتُمْ أَمَّا كُنْتُمْ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُوا الصَّيَّامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوهُمْ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾

ای مسلمانان بر شما روزه مقرر شد، همانطور که بر گذشتگان شما مقرر شده، شاید تقوا پیشه کنید (۱۸۳)

چند روز محدودی است و اگر کسی مریض یا مسافر باشد چند روزی از روزهای بعد بگیرد. و اگر کسی نتواند روزه گیرد بجایش بیچاره ای را غذا دهد و اگر کسی داوطلبانه کار خیری بکند برایش بهتر است و اینکه روزه بگیرید برایتان بهتر است اگر بدانید (۱۸۴)

در ماه رمضان که قرآن در آن نازل شده، که برای مردم هدایت و دلیل های روشن و فرق گذار بین حق و باطل است روزه را بگیرید، هر کسی از شما که آن ماه را درک کرد باید روزه بگیرد و کسی که مریض یا مسافر بود در عده ای از روزهای بعدی بگیرد،

خداوند برای شما آسانی خواسته نه اینکه سختی خواسته باشد و باید تعداد روزهای روزه را تکمیل کنید و خداوند را بابت هدایت خویش تکبیر گوئید و شاید شکرگذار باشید (۱۸۵)

ای پیامبر! هنگامیکه بندگانم راجع به من از تو میپرسند بدانند که نزدیک هستم. دعای دعا کننده را اجابت می کنم. پس آنها هم باید مرا اجابت نموده و بمن ایمان آورند شاید رشد یابند (۱۸۶)

در شب های روزه نزدیکی تان با همسرانتان حلال است. آنها لباس شمایند و شما لباس آنهائید. خداوند میداند که شما برخویش خیانت میکردید پس بر شما بازگشت و از شما درگذشت. پس اینک با آنان مباشرت کنید و آنچه را که برای شما مقرر

کرده، مثلاً اولاد صالح، را بخورید و بیاشامید، تا اینکه نخ سیاه و سفید در اثر فجر برایتان مشخص شود. آنگاه روزه را تا شب به اتمام رسانید، و در حالیکه در مساجد عاکفید با آنان آمیزش نکنید. این حدود خداست. به آن حدود خدا نزدیک نشوید. چنین است که خداوند آیاتش را برای مردم بیان می کند شاید تقوا پیشه کنند (۱۸۷)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: صدور حکم باطل بودن رشوه که متضمن سلامت و امنیت اقتصادی و در نتیجه تعالی جامعه مسلمین است.

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لِنَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۱۸۸﴾

و اموال خود را در بین خود به باطل مخورید و مبدا آن اموال را بسوی حکام سرازیر کنید تا در اثر این کار قسمتی از اموال مردم را به گناه بخورید در حالیکه به آن آگاهید (۱۸۸)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ارشاد مردم راجع به حالات مختلف هلالی ماه که علم به آن برای عبادات خاصی مانند حج و روزه و... لازم است.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْاِهْلَةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۱۸۹﴾

از تو درباره هلالی بودن ماه میپرستند، بگو آنها اوقات را برای مردم معین می کنند و زمان حج را. و نیکی آن نیست که به خانه ها از پشت بام ها در آیند ولیکن نیکی آن است که تقوا داشته باشید و به خانه ها از درهای آنها درآئید و از خدا پروا کنید

شاید رستگار شوید (۱۸۹)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: صدور حکم جهاد برای دفاع از اسلام و مسلمین و تعیین حدود آن

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمُ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلَوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾ فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٩٢﴾ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾ الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾ وَأَنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

و در راه خدا با آنانکه با شما می جنگند بجنگید و تعدی نکنید که خداوند تجاوزگران را دوست نمیدارد (۱۹۰)

و آنها را هر جا که یافتید بکشید و از آنجائی که شما را اخراج کردند اخراجشان کنید و فتنه از قتل مهم تر است و در نزد مسجدالحرام با آنان نجنگید مگر اینکه با شما بجنگند. پس اگر با شما جنگیدند بکشیدشان که جزاء کافران همین است (۱۹۱)

پس اگر دست کشیدند خداوند آمرزگار مهربان است (۱۹۲)
و با آنان بجنگید تا فتنه ای نباشد و دین برای خدا باشد پس اگر دست کشیدند دیگر هیچ برخوردی جز علیه ظالمان نباشد (۱۹۳)

ماه حرام در مقابل ماه حرام است و هر حرمت شکنی قصاصی دارد. پس اگر کسی بر شما تعدی کرد، شما هم مثل همان تعدی را علیه او روا دارید، و از خدا پروا کنید

و بدانید که خداوند با پروا داران است (۱۹۴)

و در راه خدا خرج کنید و با دست خویش خود را به هلاکت نیفکنید. و نیکی کنید که خداوند نیکوکاران را دوست دارد (۱۹۵)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: صدور احکام حج که متضمن آثار مهمی برای جامعه مسلمین و رشد روحی و شخصیتی زبدگان مردم می باشد.

وَأَمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَخْلَقُوا رُؤُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾ الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٍ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُوا يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿١٩٨﴾ ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتْ مِنْكُمْ مَنَاسِكُكُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾ أُولَئِكَ هُمْ نَصِيبُ مِمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾ وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْلُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَى وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

و حج و عمره را برای خداوند به اتمام رسانید. و اگر باز داشته شدید هر چه که ممکن و آسان بود قربانی کنید و سرتان را نتراشید تا قربانی به محل قربانگاه خود برسد و اگر کسی مریض باشد یا درباره سرش ناراحتی داشته باشد عوض آن نتراشیدن سر روزه بگیرد یا صدقه دهد یا اعمال عبادی دیگر کند.

و وقتی که امنیت برقرار بود کسیکه خواست عمره را حج کند چیزی آسان و ممکن قربانی کند و اگر نیافت سه روز در ایام حج و هفت روز پس از بازگشت روزه بگیرد که جمعا ده روز شود. این برای کسانی است که خانواده شان در مسجدالحرام نباشند. و از خدا پروا کنید و بدانید خداوند در پیگیری شدید است (۱۹۶)

حج در ماه های معلومی است. پس کسی که حج در آنها بر او واجب میشود آمیزش و گناه و جدال در حج ممنوع است و هر کار نیکی که کنید خدا آنرا میداند و توشه گیرید و البته بهترین توشه تقواست و از من پروا کنید ای خردمندان (۱۹۷)

اشکالی ندارد که فضل پروردگارتان را جستجو کنید و هنگامی که از عرفات سرازیر شدید، در مشعر الحرام ذکر خدا بجای آرید، و او را همانطور که هدایتتان کرده بپاد آورید، و البته قبلا از گمراهان بودید (۱۹۸) آنگاه از همانجا که مردم راه می افتند راه بیفتید و از خدا آموزش بخواهید که همو آموزگار مهربان است (۱۹۹)

و هنگامیکه اعمالتان را تمام کردید خدا را یاد کنید همانطور که پدرانانتان را یاد می کنید بلکه از آنها قوی تر خدا را یاد کنید.

از میان مردم کسانی هستند که میگویند خدایا در دنیا بما بده و آنها در آخرت بهره ای ندارند (۲۰۰) و کسانی هم هستند که میگویند خدایا در دنیا و آخرت بما نیکوئی ده و از عذاب آتش نگهمن دار (۲۰۱) آنها از آنچه کسب می کنند نصیبی خواهند داشت و خداوند تند حساب است (۲۰۲)

و خدا را در روزهایی چند یاد کنید. پس اگر کسی خواست به عجله در دو روز تمام کند گناهی نکرده و کسی هم خواست تاخیر کند برای با تقوا گناهی ندارد. از خدا پروا کنید و بدانید که بسوی او محشور میشوید (۲۰۳)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: دعوت مردم به تسلیم شدن به احکام الهی که مایه اعتلاء خودشان است.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ

﴿٢٠٤﴾ وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ﴿٢٠٥﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٨﴾ فَإِن زُلْتُمْ مِّن بَعْدِ مَا جَاءتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ فَاغْلُظُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَن يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾ سَلِّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُم مِّن آيَةٍ بَيِّنَةٍ وَمَن يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا جَاءتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾ زَيْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مَنِ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

ای پیامبر! کسانی هستند که از نظرشان درباره زندگی دنیا خوست می آید، و خداوند را هم به شهادت میگیرند، در حالیکه سرسخت ترین دشمنان هستند (۲۰۴) و هنگامی که به ریاستی میرسند به فساد در زمین و هلاک کشاورزی و نفوس میکوشند و خداوند فساد را دوست ندارد (۲۰۵) و هنگامیکه گفته میشود تقوا پیشه کن عزت خود را در گناه می پندارند، پس جهنم بسشان است و چه جایگاه بدی است (۲۰۶) و کسانی هم هستند که خود را به رضای خدا میفروشند و خداوند دلسوز بندگان است (۲۰۷) ای مسلمانان همگی به تسلیم قوانین خدا درآئید و گامهای شیطان را پیروی نکنید که او دشمن آشکارتان است (۲۰۸) پس اگر بعد از اینکه دلایل روشن بسویتان آمد پایتان لغزید بدانید که خداوند پیروزمند فرزانه است (۲۰۹) آیا یهودیان انتظار دارند که خداوند و ملائکه در سایبان هائی از ابر بیایند و کار تمام شود؟ و البته همه امور بسوی خداوند برمیگردد (۲۱۰) از بنی اسرائیل بپرس چقدر آیات و دلایل روشن بسویتان آمد؟ و کسی که نعمت خداوند را پس از آمدنش تغییر دهد، خدا در پیگیری شدید است (۲۱۱) زندگی این دنیا برای کافران تزئین شده و مومنان را مسخره میکنند ولی اهل تقوا در روز قیامت بالاتر از آنها هستند و خداوند هر که را خواهد بدون حساب روزی میدهد (۲۱۲)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلسی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: جلب توجه مردم به علت اصلی تشریع ادیان و صدور احکام که مایه رفع اختلاف بین مردم بوده و یک فرآیند پر از آزمون است.

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُخَكِّمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَهْمِ الْبِئْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَزُلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرَ اللَّهُ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾

مردم همگی در مقابل قانون یکجور بودند، پس خداوند پیامبران را برگزید که مژده دهنده و هشدار دهنده باشند، و با آنها آن کتاب را فرستاد که بین مردم درباره آنچه اختلاف داشتند به حق حکم کنند، و در آن اختلاف نکردند مگر پس از اینکه آن دلایل روشن بسویشان آمد، برای اینکه بین خویش به ظلم پردازند. آنگاه خداوند مومنان را درباره حقیقت امور مورد اختلاف، به فرمان خویش، هدایت کرد، و خداوند هر که را خواهد بسوی جاده مستقیم هدایت می کند (۲۱۳)
آیا می پندارید وارد بهشت میشوید و مثال اقوام قبلی بر سرستان نمی آید که سختی ها و ناراحتی ها به آنان رسید تا اینکه لرزه شان گرفت تا اینکه رسول و مومنان همراهش گفتند پس یاری خدا کی میرسد؟
بدانید که یاری خدا نزدیک است (۲۱۴)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلسی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ارشاد مردم درباره امور مورد ابتلاء و سامان بخشیدن و اعتلاء زندگیشان.

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُفْعَلُونَ قُلْ مَا أُنْفِقُ مِنْ خَيْرٍ فَلِلَّهِ وَاللَّذِينَ الْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كَرْهٌ لَكُمْ وَعَسَى

أَنْ تَكْذِبُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدَ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَزِدَّوَكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنْ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ خَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٨﴾ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْغَفْوُ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَغْنَيْنَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ غَزِيرٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمَنَّ وَلَأَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِآذِنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَى فَاعْتَزِلُوا التَّنَاسُ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾ نَسَأُكُمْ حَرْثَ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنْى شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُّلاَقُوهُ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾ وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ خَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾ لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرِيصٌ أَرْبَعَةٌ أَشْهُرٌ فَإِنْ فَاءُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

ای پیامبر! از تو می پرسند چه انفاق کنند بگو هر چه انفاق می کنیدی، بهتر است به والدین و نزدیکان و یتیمان و بیچارگان و در راه مانده ها باشد و هر کار خیری که کنیدی، خداوند به آن آگاه است (۲۱۵) بگو ای مسلمانان! جنگ بر شما مقرر شد در حالیکه آن را خوش نمیدارید و چه بسا چیزی که خوش نمیدارید اما برایتان خوب است و چه بسا چیزی که دوست دارید اما برایتان شر است و خداوند میداند و شما نمیدانید (۲۱۶)

از تو درباره جنگ در ماه حرام می پرسند بگو جنگ در آن گناهی بزرگ است، اما

بازداشتن از راه خدا، و کفر به آن، و کفر به مسجدالحرام و اخراج اهلیش از آن، نزد خدا گناهی بزرگتر است، و فتنه از قتل بالاتر است، و آنها آنقدر با شما می جنگند تا شما را، اگر بتوانند، از دینتان برگردانند، و هر کس از دینش برگردد و در حال کفر بمیرد اعمالش در دنیا و آخرت از بین می رود و اهل آتش بوده و در آن جاودان خواهد بود (۲۱۷)

البته آنانکه ایمان آورده و هجرت نموده و در راه خدا جهاد کرده باشند به رحمت خدا امیدوارند و خداوند آمرزگار مهربان است (۲۱۸)

از تو درباره شراب و قمار می پرسند بگو در آن دو گناهی بزرگ و منفعت هائی برای مردم است، ولی گناه آنها از نفعشان بزرگتر است، و می پرسند چه اتفاق کنند، بگو افزون بر نیاز را اتفاق کنید، خداوند آیاتش را چنین برایتان بیان می کند شاید تفکر کنید (۲۱۹) در باره دنیا و آخرت تفکر کنید.

و درباره یتیمان از تو می پرسند بگو سامان دادن به کار آنان بهتر است و اگر با آنها قاطی شوید پس بدانید که برادران شما هستند و خداوند مفسد را از مصلح باز می شناسد و اگر خدا میخواست شما را به زحمت می انداخت، که او پیروزمند فرزانه است (۲۲۰)

و با زنان مشرک ازدواج نکنید تا مسلمان شوند و البته کنیز مسلمان از زن مشرک بهتر است ولو اینکه از آن مشرک خوشتان بیاید
و با مردان مشرک ازدواج نکنید تا مسلمان شوند و یک برده مومن از مرد مشرک بهتر است حتی اگر از آن مشرک خوشتان بیاید.
آنها بسوی آتش دعوت می کنند و خداوند به اذن خویش بسوی بهشت و آمرزش دعوت می کند. و آیاتش را برای مردم بیان می کند شاید پند گیرند (۲۲۱)

و از تو درباره حیض میپرسند. بگو آن رنجی است.

پس در ایام حیض با آنان نزدیکی نکنید تا وقتی که پاک شوند و وقتی که پاک شدند آنطور که خداوند امر کرده به آنان درآئید که خداوند بازگشت کنندگان و پاکی جویان را دوست میدارد (۲۲۲)

زنان شما کشتزار شماینند پس به کشتزار خویش هر وقت خواستید در آئید و برای خویش توشه نیک از پیش فرستید و از خداوند پروا کنید و بدانید که به لقای او خواهید رسید و ای پیامبر! مومنان را بشارت ده (۲۲۳)

و خداوند را دستاویز سوگند های خود قرار ندهید که به بهانه آن، از نیکی و تقوا و اصلاح بین مردم خودداری کنید، و خداوند شنوای داناست (۲۲۴)

خداوند شما را در قسم های بیپرده مواخذه نمی کند بلکه به آن چیزی که دل هایتان کسب کرده مواخذه می کند و خداوند آمرزگار حلیم است (۲۲۵)

کسانی که قسم میخورند برای همیشه از زنان خویش کناره گیرند چهار ماه میتوانند در این حالت بمانند و اگر برگشتند خداوند آمرزگار مهربان است (۲۲۶)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).

درب: صدور احکام دقیق راجع به طلاق که سبب صیانت بنیان خانواده ورشد و تعالی جامعه می گردد.

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾ وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَفَعَلْنَهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾ الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ وَلَا يَحِلُّ لَكُمُ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ

الطَّالِمُونَ ﴿٢٢٩﴾ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ طَلَّ أَنْ يُقِيمَا خُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ خُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾ وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَبِغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأُمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرَخُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لَتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾ وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَبِغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضُوا بَيْنَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَمْ أَرْكَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾ وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْفِسَ الرِّضَاعَةُ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعُهَا لَا تَضَارَّ وَالِدَةُ بَوْلِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَزِجُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَضَّيْنَ أَنْفُسَهُنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عِلْمَ اللَّهِ أَنْكُمْ سَنَذَكَّرُوهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُؤَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْرَمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾ لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا هُنَّ فَرِيضَةٌ وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾ وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ هُنَّ فَرِيضَةٌ فِصْفٌ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾ حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾ فَإِنْ خِفْتُمْ فَرَجَالًا أَوْ زُرَكِيًّا فَإِذَا أَبَيْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾ وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾ وَلِلْمُطَلَّاقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

و اگر زوجی تصمیم به طلاق گرفتند البته خداوند شنوای داناست (۲۲۷)
و زنان مطلقه تا سه دوره پاکى بى شوهر جدید بمانند و برایشان حلال نیست آنچه

را که خداوند در رحم های آنها ایجاد نموده کتمان کنند، اگر به خدا و روز آخرت ایمان دارند،

و شوهرانشان اگر قصد اصلاح داشته باشند سزاوارترند که به آنها برگردانده شوند و برای آن زنان حقوق شناخته شده ای است، مانند چیزی که برعهده شوهرانشان است، و شوهرشان بر بازگشت به آنان مرتبتی دارند، و خداوند پیروزمند فرزانه است (۲۲۸) طلاق دو بار است. یا بطور عرفی نگهداری شوند یا به نیکی آزاد گذاشته شوند و حلال نیست از آن چیزی که به آنان داده اید چیزی را پس بگیرید مگر اینکه آن دو بترسند که حدود خدا را بر پا نخواهند داشت، پس اگر ترسیدند که حدود خدا را بپا ندارند عیبی ندارد که زن به عوض خویش چیزی دهد. این حدود خداست. از آن تجاوز مکنید و هر کس که از حدود خدا تجاوز کند از ظالمان است (۲۲۹)

پس اگر بازهم برای بار سوم طلاقش داد دیگر بر او حلال نخواهد شد مگر اینکه آن زن با مرد دیگری ازدواج کند، پس اگر او طلاقش داد برای آنان اشکالی ندارد که به یکدیگر رجوع کنند در صورتیکه گمان کنند که حدود خدا را بپا خواهند داشت و این حدود خداست که برای مردمی دانا بیان می کند (۲۳۰)

و هنگامی که زنان را طلاق دادید و به سرآمد خویش رسیدند آنها را مطابق عرف نگهدارید یا مطابق عرف آزاد شان بگذارید و آنها را به زور نگه ندارید که ضررشان بنزید تا به آنان تعدی کنید و هر کس این کار را کند به خویش ظلم کرده. و آیات خدا را به مسخره نگیرید و نعمت خدا و نیز آنچه از کتاب و حکمت به شما فرو فرستاده را یاد کنید و به آن موعظه تان میکند و از خدا پروا کنید و بدانید که خداوند به همه چیز داناست (۲۳۱)

و هنگامیکه زنان را طلاق دادید و به سرآمد خویش رسیدند مانعشان نشوید که با همسران دلخواه خود در صورتیکه بین خویش رضایت متقابل عرفی داشتند ازدواج کنند. کسانی از شما که به خداوند و روز آخرت ایمان دارند از این پند میگیرند. این

برای شما پاکتر و مایه رشد بیشتر است و خداوند میداند و شما نمیدانید (۲۳۲) و مادرانی که بخواهند شیردادن کامل انجام دهند فرزندان خویش را دو سال تمام شیر دهند، و برعهده صاحب فرزند است که روزی و لباس آنها را مطابق عرف تامین کند. هیچکس جز به اندازه وسعش تکلیف نمیشود. نه مادر بخاطر فرزندش و نه صاحب فرزند برای فرزندش نباید ضرر ببینند. و بر عهده وارث نیز مثل آن است.

پس اگر با رضایت متقابل و مشاوره تصمیم به از شیر گرفتن گرفتند عیبی ندارد، و اگر خواستید برای اولادتان ازدیگری تقاضای شیر کنید عیبی ندارد در صورتیکه فرزند را تسلیم کسی که بسوی او رفته اید می کنید مطابق عرف چیزی بدهید و از خدا پروا کنید، و بدانید که خداوند به آنچه می کنید بیناست (۲۳۳)

و کسانی از شما که میمیرند و همسرانی بجا میگذارند آن همسران چهار ماه و ده روز بمانند. پس هنگامی که به آن سر آمد رسیدند عیبی ندارد درباره خویش مطابق عرف عمل کنند و خداوند به آنچه می کنید آگاه است (۲۳۴)

و عیبی ندارد درباره خواستگاری زنان چیزی اظهار کنید یا در خویش پنهان کنید. خداوند میداند که بزودی آنها را یاد خواهید کرد و لیکن بطور پنهانی قول و قرار نگذارید مگر اینکه چیزی مطابق عرف بگوئید و نیز قصد عقد زناشویی نکنید تا آن حکم مقرر شده عده به سر آمدش برسد و بدانید که خداوند آنچه را که در ضمیر شماست میداند، پس از او حذر کنید و بدانید که خداوند آمرزگار حلیم است (۲۳۵) عیبی ندارد اگر زانی را که به آنها دست زده اید یا برای آنها مهریه ای قرار نداده اید طلاق دهید ولی بر خوردارشان کنید.

شخص مرفه به اندازه خود و شخص تنگدست به اندازه خود،

متاعی مطابق عرف بدهد که حقی است بر عهده نیکوکاران (۲۳۶)

و اگر مهریه معین کرده اید اما به آنان دست زده اید و طلاقشان دادید نصف آن چیزی را که معین کرده اید بدهید، مگر اینکه آنها خودشان ببخشند یا آنکس که

ازدواج بدست او انجام شده ببخشد، و اگر ببخشید به تقوا نزدیکتر است. و بخشش بین خویش را فراموش نکنید که خداوند به آنچه می کنید بینا است (۲۳۷)

بر نمازها و بخصوص نماز میانی پایبند باشید و برای خداوند فروتنانه بپاخیزید (۲۳۸) و اگر در حال ترس بودید پیاده یا سواره نماز کنید و هنگامیکه به امنیت رسیدید یاد خدا کنید همانطور که به شما چیزی را که نمیدانستید آموخت (۲۳۹)

و اگر کسانی از شما مردند و زنانی بجای گذاشتند باید برای زنانشان هزینه تا یکسال را وصیت کنند و نباید آنها را از منزل خویش بیرون کنند و اگر خودشان بیرون رفتند برای شما گناهی ندارد که آنها درباره خودشان مطابق عرف چه میکنند و خداوند پیرومند فرزانه است (۲۴۰)

و برای طلاق داده شدگان بر عهده تقوا پیشگان حقی است که متاعی مطابق عرف به آنان بدهند (۲۴۱)

خداوند آیاتش را برایتان چنین بیان می کند شاید تعقل کنید (۲۴۲)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: تشویق مسلمین برای آماده شدن برای جنگ رهایی بخش از طریق ذکر یک داستان تاریخی که متضمن رهایی از بندها و موانع رشد و تعالی آنان می باشد، و برحذر داشتن آنان که در این خصوص مانند یهودیان رفتار نکنند.

أَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾ وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾ مَن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾ أَمْ تَرَى إِلَى الْمَلِإِ مِن بَنِي إِسْرَٰئِيلَ مِن بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لَنَبِيِّهِمْ هُمْ أَكْبَرُ مِنِّيهِمْ أَوْ يَكُونُ لَكَ آيَاتٌ فَتُخَالَفُنَا وَتَقُولُ أَفْلَاكُ أَمْ تَرَى إِلَى الْفِتْنَةِ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ مُرْسِلُ الْفَلَاحِ وَالْشَّالِخِ إِنَّ اللَّهَ لَنَافِعٌ لِّكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٤٦﴾ وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ

مَلِكًا قَالُوا أَتَىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكُهُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾ وَقَالَ هُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾ فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلاَقُوا اللَّهَ كَم مِّن فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئْتَهُ كَثِيرَةٌ يَّاْذُنَ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبَّتْ أَعْدَامُنَا وَانصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾ فَهَزَمُوهُمْ يَّاْذُنَ اللَّهِ وَقَتْلَ دَاوُدَ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ الْحَقُّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾ تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُم عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مِّن كَلَمٍ وَاللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَنَّا الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِّن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَّنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَّنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَنَّا لَهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِّن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ وَلَا خُلَّةَ وَلَا شَفَاعَةً وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾

ای پیامبر! آیا داستان آنان که از ترس مرگ از شهر های خویش خارج شدند و هزاران نفر بودند به تو نرسیده، که خداوند به آنان گفت بمیرید سپس زنده شان کرد؟ خداوند بر مردم بخشش دارد ولیکن اکثر مردم شکر نمی گزارند (۲۴۳) و در راه خدا کارزار کنید و بدانید که خدا شنوای داناست (۲۴۴) کیست که به خداوند قرض الحسنه ای دهد و او نیز آنرا برایش چندین برابر کند؟ و خداوند است که تنگ میگیرد و بسط میدهد و بسوی او باز میگردد (۲۴۵)

آیا ندیدی آن بزرگان بنی اسرائیل را که پس از موسی به پیامبرشان گفتند برای ما فرماندهی برگزین که در راه خدا بجنگیم، گفت آیا اینطور نیست که اگر کارزار برایتان مقرر شود انجامش ندهید؟ گفتند چه مان شده که در راه خدا نجنگیم در

حالی که از شهرهایمان و فرزندانمان بیرونمان کرده اند؟ اما چون جنگ بر آنها مقرر شد، غیر از عده کمی، سر پیچی کردند و خداوند به حال ظالمان داناست (۲۴۶) و پیامبرشان به آنان گفت خداوند طالوت را برایتان به فرماندهی برگزیده است. گفتند چگونه فرماندهی برای او مقرر شده در حالی که ما از او سزاوارتریم و او از لحاظ مالی نیز مرفه نیست؟ گفت خداوند او را بر شما برگزیده و او را از لحاظ علم و جسم زیاده و گشایشی داده و خداوند فرماندهی خویش را به هر کس که خواهد می دهد و خداوند گشایش دهنده داناست (۲۴۷) و پیامبرشان به آنان گفت علامت فرماندهیش این است که آن صندوق را برایتان می آورد، همان که در آن آرامشی از جانب پروردگارتان و بقیه ای از آنچه آل موسی و آل هارون بجا گذاشتند هست، و ملائکه حملش می کنند. البته در این نشانه ای است برای شما اگر مومن باشید (۲۴۸) و هنگامیکه طالوت با سپاهیان از شهر جدا شد گفت خداوند شما را به جویی آزمایش میکند. پس اگر کسی از آن بنوشد از من نیست و کسی که نخورد از من است مگر آنکه فقط کفی برگیرد و بنوشد، پس جز عده کمی از آن نوشیدند. و چون او و مومنان همراهش از آن گذشتند عده ای از لشکریانش گفتند امروز طاقت مبارزه با جالوت و سپاهیان را نداریم. اما آنانکه گمان ملاقات خداوند را داشتند گفتند چه بسیار بودند سپاهیان اندک که بفرمان خدا بر سپاهیان بسیار پیروز شدند و خداوند با پاداران است (۲۴۹) و هنگامیکه به مقابل جالوت و سپاهش رسیدند گفتند پروردگارا صبری بر ما بریز و قدم هایمان را ثابت کن و ما را بر کافران پیروز فرما (۲۵۰) پس به فرمان خدا آنها را پراکنده کردند و داود جالوت را کشت و خداوند به او فرماندهی و حکمت داد و آنچه میخواست به او آموخت. و اگر اینطور نبود که خداوند بعضی از مردم را بدست بعضی دیگر دفع کند، زمین فاسد میشد ولیکن خداوند بر جهانیان فضل و کرم دارد (۲۵۱)

ای پیامبر! این آیات خداست که به حق بر تو میخوانیم و تو البته از فرستادگانی

(۲۵۲) این پیامبران، بعضی شان را بر بعضی برتری دادیم. از میان آنان کسی بود که خداوند با او گفتگو کرد و همو بعضی را بر بعضی برتری داد و به عیسی پسر مریم نیز دلیل های روشن داد و او را با روح القدس تقویت کرد و اگر خدا میخواست پس از آنان، مردمی که بعدا پدیدار شدند، پس از اینکه آن دلایل روشن بسویشان آمده بود ، کارزار نمیکردند ولیکن اختلاف پیدا کردند و بعضی ایمان آوردند و بعضی کفر ورزیدند و اگر خدا میخواست با یکدیگر نمی جنگیدند، ولیکن خداوند آنچه خواهد میکند (۲۵۳)

ای مسلمانان! از آنچه روزیتان کرده ایم انفاق کنید، قبل از آنکه روزی برسد که در آن نه خرید و فروشی و نه دوستی و نه شفاعتی باشد و کافران همان ظالمانند (۲۵۴)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ارائه نوعی معارف بلند مرتبه راجع به خداوند و زندگی پس از مرگ که سبب ارتقاء سطح معرفتی مسلمانان است.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾ لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾ اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أَحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِمَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٨﴾ أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ

يَتَسَنَّهُ وَاَنْظُرْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَلِتَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَاَنْظُرْ إِلَىٰ الْعِطَامِ كَيْفَ نُنْشِئُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا حَتْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنِ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لَيْطَمَّيْنَسَ قَلْبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

خداوند که خدائی جز او نیست زنده پاینده است، نه سستی میگیردش و نه خواب، آنچه در آسمانها و زمین است مال اوست، چه کسی نزد او شفاعت خواهد کرد مگر به اجازه اش؟ آنچه را که در پیش روی آنان و در پشت سرشان است میداند، و به هیچ چیز از علم او احاطه ای نخواهند یافت مگر به اذنش، کرسی او همه آسمانها و زمین را فراگرفته، و حفظ آنها برایش سخت نیست، و همو والا مرتبه بزرگ است (۲۵۵)

در دین اجبار نیست. رشد از گمراهی عمدی متمایز شده. پس کسی که به طاغوت کفر ورزد و به خداوند ایمان بیاورد به محکم ترین دستاویز چنگ زده که هرگز گسستنی نیست. و خداوند شنوای داناست (۲۵۶)

خداوند دوست و سرپرست مومنان است که آنها را از تاریکیها بسوی نور هدایت می کند و سرپرستان کافران طاغوت است که آنها را از نور بیرون آورده بسوی تاریکیها می برد. آنها یاران آتشند که در آن جاودانند (۲۵۷)

آیا آنکس را ندیدی که خداوند به او فرمانروایی داده بود و با ابراهیم درباره پروردگارش مجادله میکرد؟ هنگامیکه ابراهیم به او گفت پروردگار من زنده میکند و میمیراند، گفت من هم زنده میکنم، زیرا میتوانم زندگی محکومان به مرگ را ببخشم، و میمیرانم زیرا میتوانم حکم مرگ کسی را بدهم. ابراهیم گفت پروردگارم خورشید را از مشرق می آورد تو اگر قدرت واقعی داری از مغرب بیاورش. آنگاه آن

کافر مبهوت شد و خداوند ظالمان را هدایت نمی کند (۲۵۸)

یا آنکسی که از خرابه های شهری میگذشت، گفت خداوند چگونه این را پس از مرگش زنده میکند؟ پس خداوند او را بمدت صد سال میراند، سپس برانگیختش. گفت چند مدت بودی؟ گفت روزی یا قسمتی از آن. گفت نه بلکه صدسال در آن حالت بودی، پس به غذایت و نوشیدنیت که دگرگون نشده و به الاغت نگاه کن، تا تو را نشانه ای برای مردم قرار دهیم. و به استخوانها بنگر که چطور آنها را ترتیب میدهیم و چگونه گوشت بر آنها می پوشانیم. و هنگامیکه برایش روشن شد گفت دانستم که خداوند بر هر چیزی تواناست (۲۵۹)

و هنگامیکه ابراهیم گفت پروردگارا بمن نشان ده که چگونه مردگان را زنده می کنی. گفت مگر باور نداری؟ گفت بله ولیکن میخواهم قلبم آرام شود. گفت چهار پرنده بگیر، و نزد خود قطعه قطعه کن، سپس بر هر کوهی قسمتی از آن را بگذار، سپس صدایشان بزن، خواهی دید که به شتاب بسویت می آیند. و بدان که خداوند عزتمند حکیم است (۲۶۰)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).

درب: صدور احکام اتفاقات همراه با استدلالها و مثالها که سبب ارتقاء سطح اخلاقی مردم می گردد.

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سَنَابِلَةٍ مِئَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى هُمْ أَخْرَجُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾ قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ ﴿٢٦٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٤﴾ وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتُبْتَائًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ حَبَّةٍ بَرْنُوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكْلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصْبِحْهَا وَابِلٌ فَطُلٌّ وَاللَّهُ بِمَا

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾ أَيَوَّدُ أَحَدُكُمْ أَنَّ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّحِيلٍ وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهَ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْحَيَاةَ مِنْهُ تَنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخْذِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾ يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ ثَقْفَةٍ أَوْ نَذْرَةٍ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾ إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ مِّنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَأَنْفُسِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَطْلُمُونَ ﴿٢٧٢﴾ لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِحْقَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

مثال عمل آنهایی که اموالشان را در راه خدا خرج می کنند مانند دانه ای است که هفت خوشه میرویانند که در هر خوشه صددانه است. و خداوند برای هر کس که بخواهد چندین برابر میکند و خداوند وسعت بخش داناست (۲۶۱)

آنهایی که اموالشان را در راه خدا انفاق می کنند و سپس دنبال آنچه که انفاق کرده اند منت و آزاری قرار نمیدهند پاداششان نزد پروردگارشان است. نه بیمی داشته و نه اندوهگین باشند (۲۶۲)

گفتاری نیکو و گذشت بهتر است از صدقه ای که در پی آن آزار باشد و خداوند بی نیاز حلیم است (۲۶۳)

ای مسلمانان! صدقاتتان را با منت و اذیت باطل نکنید و مانند کسی که مالش را برای نشان دادن بمردم خرج میکند و به خدا و آخرت ایمان ندارد نباشید و مثال کار چنین کسانی مانند سنگ سختی است که بر آن خاکی باشد و رگباری بر آن ببارد و

آنرا لخت بگذارد.

آنها برای حفظ آنچه کسب کرده اند قدرتی ندارند و خداوند کافران را هدایت نمی کند (۲۶۴)

و مثال آنهایی که اموالشان را برای کسب رضای خدا و اینکه جانشان تثبیت شود خرج می کنند، مانند باغی است که بر بالای تپه ای است که رگباری به آن برسد و آن باغ خوردنی هایش را دو برابر دهد و اگر هم رگباری نرسد باران ملایمی به آن میرسد و خداوند به آنچه میکنید بیناست (۲۶۵)

آیا هیچکس از شما میخواهد باغی از خرماها و انگورها داشته باشد که کف آن نهرها جاری باشد که در آن از همه نوع میوه یافت بشود و به پیری برسد و فرزندی ضعیف داشته باشد، اما به آن باغ آتشی برسد و بسوزاندش؟ خداوند آیاتش را چنین برای شما بیان می کند شاید تفکر کنید (۲۶۶)

ای مسلمانان! از پاکیزه های دستاوردهایتان و آنچه که برای شما از زمین بیرون آورده ایم اتفاق کنید و پست آن را که خودتان هم مگر با چشم پوشی نمیگیرید برای اتفاق منظور نکنید و بدانید که خداوند بی نیاز ستوده است (۲۶۷)

شیطان شما را به فقر وعده میدهد و به کارهای بسیار زشت امر میکند و خداوند به آمرزشی از جانب خویش و زیادتی وعده میدهد و خداوند وسعت دهنده داناست (۲۶۸)

به هر که بخواهد حکمت میدهد، و هر کس که حکمت به او داده شده خیر بسیار زیادی یافته، و جز خردمندان این پند را نمی پذیرند (۲۶۹)

و آنچه را که خرج کرده و یا نذر کرده اید، خداوند میداند، و ظالمان یآوری ندارند (۲۷۰)

اگر صدقات را به آشکاری دهید چه خوب، و اگر مخفی بدارید و به فقرا دهید برایتان بهتر است، و قسمتی از بدی های شما را می پوشاند و خداوند به آنچه می کنید آگاه

است (۲۷۱)

ای پیامبر! هدایت آنها بر عهده تو نیست ولیکن خداوند است که هر کس را خواهد هدایت می کند، و هر مالی که انفاق کنید برای خودتان خواهد بود. و انفاق را جز برای کسب توجه خداوند نمی کنید. و مالی را که انفاق کنید بطور کامل به شما داده خواهد شد و ظلم نمی بینید (۲۷۲)

برای فقیرانی که در راه خدا به تنگنا افتاده اند که نمیتوانند برای کسب روزی در زمین مسافرتی کنند که شخص ناآگاه از شدت عفافشان بی نیازشان می پندارد. آنها را از نشانی هایشان می شناسی. از مردم به اصرار درخواست نمی کنند.

و مالی را که انفاق می کنید خداوند به آن آگاه است (۲۷۳)
کسانی که اموالشان را شب و روز و مخفیانه و آشکارا انفاق می کنند پاداششان نزد پروردگارشان محفوظ است و نه ترسی داشته و نه اندوهگین باشند (۲۷۴)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: نکوهش عمل ربا و تحریم آن که متضمن سلامت اقتصادی جامعه و در نتیجه رشد شخصیتی حاصل از پاکي اقتصادی می گردد.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾ يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ هُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ بُنْتُمْ فَلََكُمْ رُؤُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾ وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾ وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

آنانکه ربا میخورند جز مانند کسیکه در اثر تماس شیطان دچار خبط و انحراف از مسیر طبیعی شده باشد نمیشوند. این به آن سبب است که میگویند خرید و فروش مانند ربا است در حالیکه خداوند خرید و فروش را حلال و ربا را حرام کرده است. پس اگر کسی موعظه ای از جانب پروردگارش بسویش آمد و دست کشید، آنچه که گذشته، مال او باشد و کارش با خداست و کسی که به آن عمل باز گردد از یاران آتش است که در آن جاودانند (۲۷۵)

خداوند ربا را نابود و صدقات را زیاد می کند و خداوند هیچ کفرانگر گناهکاری را دوست نمیدارد (۲۷۶)

البته آنانکه ایمان آورده و کارهای شایسته کرده و نماز بپاداشته و زکات داده اند پاداششان نزد پروردگارشان است و نه ترسی داشته و نه اندوهگین باشند (۲۷۷)
ای مسلمانان! از خداوند پروا داشته و بقیه ربا را ول کنید اگر ایمان دارید (۲۷۸) و اگر این کار را نکردید پس اعلام جنگ با خدا و رسولش کنید و اگر توبه کردید سرمایه هاتان مال خودتان باشد نه ظلم کنید و نه ظلم بینید (۲۷۹)
و اگر بدهکار گرفتار باشد مهلتی دهید تا گشایش یابد و اگر تصدق کنید برایتان بهتر است اگر بدانید (۲۸۰)
و از روزی که در آن بسوی خداوند برمیگردید پروا کنید، روزی که به هر کس آنچه که کسب کرده بطور کامل داده میشود و هیچ ظلمی نمیشوند (۲۸۱)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: توصیه به تشکیل اسناد و مدارک برای جلوگیری از مشکلات بی سر و سامانی معاملات که یکی از پایه های اساسی اجتماع مقبول بشری است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسَ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ

بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَصِلَ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْتِ الشَّهَدَاءُ إِذًا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَلُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَى أَجَلِهِ ذَلِكَمْ أَفْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدَقُّ الْأَلُّ تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُوهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمَ اللَّهُ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾ وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨٣﴾

ای مسلمانان! هنگامیکه به یکدیگر قرضی تا مدت معینی می‌دهید آنرا بنویسید.

و باید یک نویسنده عادل آن را بین شما بنویسد.

و نویسنده نباید از نوشتن خسته شود. همانگونه که خداوند تعلیمش داده باید بنویسد. و آن کسی که حق بر اوست باید املاء کند، و باید از خدا بترسد و چیزی از آن کم نگذارد،

و اگر کسی که حق بر اوست سفيه یا ضعیف است یا نمیتواند املاء کند باید سرپرستش به عدل املاء کند.

و دو مرد را به شهادت بگیرید و اگر دو مرد نبود یک مرد و دو زن که از میان گواهان می‌پسندیدشان به شهادت بگیرید تا اینکه اگر یکی فراموش کرد دیگری به یادش بیاورد

و گواهان وقتی که دعوت شدند نباید امتناع کنند،

و خسته نشوید از اینکه بنویسیدش، چه کوچک باشد و چه بزرگ، تا سرآمدش.

این نزد خدا به عدالت نزدیکتر، و از نظر شهادت دادن استوار تر، و از این لحاظ که شک نکنید مناسب تر است.

مگر اینکه معامله ای نقدی باشد که بین خویش اداره اش می کنید. در آنصورت گناهی ندارد که آنرا ننویسید

و هنگامیکه معامله ای کردید شاهد بگیرید و نباید نه نویسنده و نه شاهد ضرر

ببینند و اگر چنین کنید گناهش برعهده تان است
و از خدا بترسید و خداوند چنین تعلیمتان میدهد و خداوند به همه چیز داناست
(۲۸۲)

و اگر در سفر بودید و نویسنده نیافتید گروئی بگیرید و اگر بعضی تان بعضی دیگر را
امین شمرد، امین شمرده شده باید ادا کند و از خداوند پروردگارش پروا داشته باشد،
و شهادت را کتمان نکنید و کسی که کتمانش کند دلش گناهکار است و خداوند به
آنچه می کنید آگاه است (۲۸۳)

درس: ساختن ثبوتی فرد و خانواده از طریق احکام صادره و ساختن سلبی آنان از طریق برحذر داشتن
از الگوهای بد (یهودیان و غیره).
درب: ارائه معارفی که پستوانه عمل به احکام شرعی و اخلاقی پیش گفته است و جلب توجه مسلمانان
به این نکته که این احکام بنفع خودتان و در حدود توانایی تان و بر مبنای عقایدتان است.

لِلّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبْذَرُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوُهَا يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٨٤﴾ آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ
رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾ لَا يَكْلِفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ
عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
فَاَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

آنچه در آسمانها و زمین است از آن خداست و اگر آنچه را که در ضمایرتان است
آشکار کنید یا پنهان کنید خداوند محاسبه اش می کند پس هر که را خواست می
بخشد و هر که را خواست عذاب می کند و خداوند به هر چیزی تواناست (۲۸۴)

این پیامبر به آنچه از جانب پروردگارش بر او نازل شده ایمان آورد و همچنین
مومنان نیز.

همگی به خداوند و ملائکه و کتابهایش و رسولانش ایمان دارند و گویند بین هیچیک از رسولان جدایی نمی اندازیم و میگویند خداوند! شنیدیم و اطاعت داریم و خواهان آمرزش هستیم، و بازگشت بسوی توست (۲۸۵)

خداوند به هیچکس جز به اندازه وسعش تکلیفی نمی کند. هرکس آنچه نیکی کرده به نفع خود اوست و آنچه بدی کرده به ضررش است و مومنان میگویند پروردگارا اگر فراموش کردیم، یا خطا کردیم، باز خواستمان مکن، و تکلیفِ گران بر ما تحمیل مکن، چنانکه بر پیشینیان کردی، و چیزی که طاقتش را نداشته باشیم بر ما تحمیل مکن، و ما را ببخش و بیمارز و بما رحم کن.
تو سرپرست مائی و ما را علیه کافران یاری فرما (۲۸۶)

سوره بینه

درس: نکوهش کافران اهل کتاب که آگاهانه و عامدانه کفر می‌ورزند.
درب: تبیین وضعیت جهت گیری اهل کتاب در رابطه با پدیده اسلام.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾ فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ﴿٣﴾ وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ خُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيمَةِ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

عده ای از کافران یهود ساکن در یثرب، و عده ای از مشرکین یثرب از لحاظ زندگی اقتصادی و اجتماعی از یکدیگر جدا نبودند تا اینکه آن دلیل روشن و آشکار بسویشان آمد (۱)

که رسولی از جانب خداوند بود که صحیفه هائی پاکیزه تلاوت میکرد (۲)

که در آنها نامه هائی استوار و پاینده بود (۳)

آن اهل کتاب از مسلمانان جدا نشدند مگر پس از آنکه آن دلیل روشن که در احکام اسلام بود بسویشان آمد (۴)
که طی آن مأمور نشده بودند مگر اینکه خداوند را به اخلاص عبادت کنند و نماز بپا دارند و زکات بدهند و دین استوار و پاینده نیز همین است (۵)

درس: نکوهش کافران اهل کتاب که آگاهانه و عامدانه کفر می ورزند.
درب: مقایسه عاقبت اخروی دو گروه.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾ جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَذْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾

کافران اهل کتاب و مشرکان که کفر ورزیدند بطور ابدی در جهنم خواهند ماند که آنها بدترین مردمانند (۶)

البته مومنان صالح عمل بهترین مردمانند (۷)
پاداششان نزد پروردگارشان باغهایی است مستقر جاوید که از آنها نهرها جاری است که در آن بطور ابدی جاودان خواهند بود.
خداوند از آنها و آنها نیز از او راضی هستند.
این برای کسی است که نسبت به پروردگارش حرمت میگذارد (۸)

سوره ماعون

درس: اسم مطرح نیست. این اعمال نشانه تکذیب قیامت و معارف دینی است، چه از مسلمان صادر شود و چه از کافر.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 أَرَأَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالَّذِينَ ﴿١﴾ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُونَ ﴿٦﴾ وَهُمْ يُعْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! چه نظری داری راجع به کسانی که روز قیامت را عملاً تکذیب می کنند؟
 (۱)

از جمله صفاتشان این است که یتیم را با خشونت میرانند (۲) و بر غذا دادن مستمندان تشویق نمی کنند (۳)
 و وای بر نمازگزاران (۴) که در بجا آوردن یا نیاوردن نمازشان زیاد اشتباه میکنند (۵)
 و نیز آنکه ریا میکنند (۶)
 و چیزهای مورد استفاده عمومی را از دیگران دریغ میدارند (۷)

سوره عادیات

درس: نکوهش کندی و سستی انسان در پرداختن به امور مورد رضایت پروردگار.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ﴿١﴾ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ﴿٢﴾ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٣﴾ فَأَنْزَلَ بِهِ نَفْعًا ﴿٤﴾ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٥﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿٦﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَلِكْ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ خَيْرٌ لَّشَدِيدٍ ﴿٨﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعِثَ رَمَاهُ فِي الْقُبُورِ ﴿٩﴾ وَخَصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾ إِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ ﴿١١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

قسم به اسبان تیزتک که نفس نفس میزنند (۱) که در هنگام دویدن از نعل هایشان جرقه پدید می آید (۲) که صبح هنگام ناگهان بر دشمن هجوم می آورند (۳) و گرد و غباری بلند می کنند (۴) و ناگهان در وسط (آنها) قرار می گیرند (۵)

که انسان نسبت به پروردگار خویش بسیار کند است (۶)

و همو بر این واقعیت آگاه است (۷)

زیرا در دوست داشتنِ دارائی بسیار شدید است (۸)

مگر نمی داند وقتی که قبر ها زیرو رو شود (۹) و آنچه در سینه هاست آشکار شود
(۱۰) پروردگارشان در آن روز نسبت به آنان آگاه است؟ (۱۱)

سوره صفّ

درس: نکوهش مسلمانان برای ادعاهای بی پشتوانه شان، و دعوت به ایمان واقعی و جهاد، و وعده پیروزی دینشان.
درب: بهتر است مسلمانان هم با کل موجودات عالم هماهنگ شده و ایمانشان واقعی باشد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
﴿سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (۱)

بسم الله الرحمن الرحيم

آنچه در آسمانها و زمین است خداوند را به پاکی می ستایند و همو پیروزمند فرزانه
است (۱)

درس: نکوهش مسلمانان برای ادعاهای بی پشتوانه شان، و دعوت به ایمان واقعی و جهاد، و وعده پیروزی دینشان.
درب: نکوهش مسلمانان راجع به یکی نبودن قول و فعلشان و دعوتشان به جهاد خوب و کامل.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ (۲) ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾
﴿۳﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُومٌ﴾ (۴)

ای مسلمانان! چرا چیزی را میگوئید که انجامش نمیدهید؟ (۲) اینکه چیزی را
بگوئید که انجامش نمیدهید موجب خشم بزرگی نزد خداوند است (۳)

خداوند کسانی را که در راه او می جنگند و آنقدر ثابت قدم باشند که گوئی دارای
پی های فلزی می باشند دوست میدارد (۴)

درس: نکوهش مسلمانان برای ادعاهای بی پشتوانه شان، و دعوت به ایمان واقعی و جهاد، و وعده
پیروزی دینشان.
درب: نکوهش کفار یهود و نصاری و مشرکان از لحاظ مخالفت با حق.

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ
فُلُوكُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾ وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ
اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى
الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ
كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

و هنگامی که موسی به قومش گفت ای مردم چرا اذیتم می کنید در حالی که می
دانید فرستاده خدا بسوی شما هستیم؟ و هنگامی که منحرف شدند خداوند نیز
دلهاشان را منحرف نمود و خداوند قوم فاسقان را هدایت نمی کند (۵)

و هنگامیکه عیسی پسر مریم گفت ای بنی اسرائیل! من رسول خدا بسویتان هستم
که آنچه را که از تورات پیش از من بوده تصدیق می کنم و به آمدن رسولی که پس
از من می آید و اسمش احمد است مژده میدهم.
اما وقتیکه با دلایل روشن بسویشان آمد گفتند این جادویی آشکار است (۶)

چه کسی ظالمتر است از کسی که بر خداوند دروغ بزند در حالی که دعوت به اسلام
میشود؟ و خداوند قوم ظالمان را هدایت نمیکند (۷)
میخواهند نور خدا را با دهانهایشان خاموش کنند در حالیکه خداوند نور خویش را

بطور کامل ظاهر میکند ولو اینکه کافران بدشان بیاید (۸)
 اوست که رسولش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر همه دین ها پیروز کند،
 گرچه مشرکان بدشان بیاید (۹)

درس: نکوهش مسلمانان برای ادعاهای بی پشتوانه شان، و دعوت به ایمان واقعی و جهاد، و وعده
 پیروزی دینشان.
 درب: تشویق مسلمانان به جهاد کامل، و وعده پیروزی.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُمْنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
 وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ يَغْفِرَ لَكُمْ
 ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِينَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ
 الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخْرَىٰ يُحِبُّهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِّلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ
 أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرْتَ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

ای مسلمانان! میخواهید تجارتی به شما نشان بدهم که شما را از عذاب دردناک
 نجات دهد؟ (۱۰) به خدا و رسولش ایمان بیاورید و در راه خدا با مال و جانتان جهاد
 کنید. این برایتان بهتر است اگر بدانید (۱۱)
 گناهانتان را می آمرزد و شما را به بهشتی که در کف آنها نهرها جاری است و
 زیستگاههایی دلپسند در باغ هایی جاودان در می آورد که این همان پیروزی بزرگ
 است (۱۲)

و چیز دیگری هم که دوستش دارید نصیبتان می کند: یاری از جانب خدا و
 پیروزی نزدیک. و ای پیامبر! مومنان را مژده ده (۱۳)

ای مسلمانان یاران خدا باشید. آنچنانکه وقتی عیسی بن مریم به حواریان گفت چه
 کسی در راه خدا یاریم می کند، حواریان گفتند ما یاران خدائیم.

و عده ای از بنی اسرائیل ایمان آوردند و عده ای هم کافر شدند.
و ما مومنان را علیه دشمنانشان تقویت کردیم و غالب شدند (۱۴)

سوره محمد(ص)

درس: تشویق مسلمانان به جهاد، و جدیت در راه خدا و جدا کردن مسیر خویش از کافران و منافقان.
درب: تشریح علت رفتارهای کافران و مومنان.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصْلَ أَعْمَانِهِمْ ﴿١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا
بِمَا نَزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرُ عَنْهُمْ سُبْحَانَهُمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ
﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

آنانکه کفر ورزیدند و از راه خدا جلوگیری کردند خداوند اعمالشان را نابود خواهد کرد
(۱)

و آنانکه ایمان و عمل صالح داشته و به آنچه بر محمد(ص) نازل شده، که همان حق
از جانب پروردگارشان است، باور داشته اند بدیهای آنها را خواهد پوشاند و وضعشان
را اصلاح خواهد کرد (۲)

این به آن علت است که کافران باطل را و مومنان آن حق را که از جانب
پروردگارشان است پیروی کردند.
خداوند برای مردم اینگونه مثل ها را می زند (۳)

درس: تشویق مسلمانان به جهاد، و جدیت در راه خدا و جدا کردن مسیر خویش از کافران و منافقان.
درب: توصیه به مسلمانان به جدی بودن در برخورد با کافران و ذکر حکمت های آن.

فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا أَنتَحْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَتَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا

فِدَاءَ حَتَّى تَصْعَ الْحَرْبُ أَوْ زَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ
وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾ سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾ وَيُذْخِلُهُمُ
الْجَنَّةَ عَرَفَهَا هُمْ ﴿٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَصْرُوهَا اللَّهُ يَتَصَرَّكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾
وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا هُمْ وَأَصَلَ أَعْمَالُهُمْ ﴿٨﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَخِطَ أَعْمَالَهُمْ
﴿٩﴾

ای مسلمانان! هنگامی که در جنگِ قریب الوقوع بدر کافران را دیدید گردنهای آنها را
بزنید تا کار شما علیه آنها محکم شود، آنگاه آنها را به اسیر گرفتن ببندید، و بعدا یا
منت نهید و آزاد کنید و یا فدیة بگیرید و آزاد کنید، تا اینکه جنگ بارهای خویش را
بنهد.

چنین است.

و اگر خداوند می خواست شما را پیروز می کرد ولیکن بعضی از شما را بوسیله
بعضی دیگر میازماید و کسانی که در راه خدا کشته می شوند اعمالشان را هرگز نابود
نمی کند (۴)

بزودی هدایتشان می کند و احوالشان را اصلاح می نماید (۵)

و آنها را به آن بهشت که به آنان شناسانده در می آورد (۶)

ای مومنان! اگر راه خدا را یاری کنید یاریتان می کند و قدمهایتان را تثبیت می
فرماید (۷) و کافران، سزاوار سرنگونی اند و اعمالشان نابود باد (۸)
این به آن علت است که آنچه را خدا فرستاده ناخوشایندشان است، لذا اعمالشان را
نابود میکند (۹)

درس: . تشویق مسلمانان به جهاد، و جدیت در راه خدا و جدا کردن مسیر خویش از کافران و
منافقان.
درب: نکوهش کافران از طریق مقایسه هایی بین مومن و کافر از جهات مختلف.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ

أَمْأَلَهَا ﴿١٠﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴿١١﴾ إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾ وَكَانَ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجْتِكَ أَهْلُكِنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ أَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبِعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٤﴾ مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٥﴾

آیا این کافران در زمین گردش نکردند تا ببینند عاقبت پیشینیان چگونه بود؟
که خداوند خانه خرابشان کرد؟

و برای کافران از این مثالها زیاد است (۱۰)

این به آن سبب است که خداوند یاور مومنان است و کافران یآوری ندارند (۱۱)
خداوند مومنان صاحب عمل صالح را داخل بهشتی می کند که از کف آنها نهرها جاری است و کافران در این جهان برخوردار میشوند و مانند چارپایان می خورند اما در آخرت جایگاهشان آتش است (۱۲)

و چه بسا شهرهایی که از شهری که تو را بیرون کرد قوی تر بودند و هلاکشان کردیم و یاری نداشتند (۱۳)

آیا کسی که دارای دلیل روشنی از جانب پروردگارش هست مانند کسی است که عمل زشتش برایش تزیین شده و از امیالش پیروی میکند؟ (۱۴)

آیا مثل بهشتی که به تقوا داران وعده داده شده که در آن نهروائی از آبی که بو نمی گیرد، و نهروائی از شیری که طعمش تغییر نمی کند، و نهر هائی از نوشابه ای که برای نوشندگان لذت دارد، و نهروائی از عسل تصفیه شده هست، و از هر نوع میوه جات دارد، و آمرزشی از جانب پروردگارشان هم هست، مانند جهنم است؟ که کافران در آن جاودانند و آبی جوشان مینوشند که اندرونشان را پاره میکند؟ (۱۵)

درس: تشویق مسلمانان به جهاد، و جدیت در راه خدا و جدا کردن مسیر خویش از کافران و منافقان.
درب: نکوهش بعضی رفتارهای منافقانه.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِندِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آنِفًا أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾ وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ﴿١٧﴾ فَهُمْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرَاهُمْ ﴿١٨﴾

ای پیامبر! از آنها کسانی هستند که به تو گوش میدهند و وقتی که از نزدت خارج میشوند از کسانی که به آنان علم داده شده میپرسند این پیامبر همین چندی پیش چه میگفت؟

آنها کسانی هستند که خداوند بر قلبهانشان مهر زده و امیالشان را پیروی کرده اند (۱۶)

و آنانکه در جستجوی هدایتند خداوند هدایتشان را زیاد میکند و نتیجه تقوایشان را به آنها میدهد (۱۷)

آیا اینها منتظر قیامت هستند که ناگهان بر آنها در آید؟ البته علامت های آن آمده. اما اگر قیامت نباید دیگر پند و تذکر چه فایده ای برایشان خواهد داشت؟ (۱۸)

درس: تشویق مسلمانان به جهاد، و جدیت در راه خدا و جدا کردن مسیر خویش از کافران و منافقان.
درب: تذکر جدی تنبه برانگیز به پیامبر(ص) و مسلمانان.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴿١٩﴾

پس بدان که خدائی جز خداوند نیست و برای گناهان خویش و مومنان آمرزش بخواه و خداوند به حرکت و سکون شما آگاه است (۱۹)

درس: تشویق مسلمانان به جهاد، و جدیت در راه خدا و جدا کردن مسیر خویش از کافران و منافقان.

درب: نكوهش منافقان و برشماری بعضی از صفات و اعمالشان.

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأَوْىٰ هُمْ ﴿٢٠﴾ طَاعَةً وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرَ فَلَوُّ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَآءَ خَيْرًا هُمْ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّىٰ أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَذْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَصْحَبَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَصْعَاهُمْ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِمَانِهِمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي حَنِّ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالُهُمْ ﴿٣٢﴾

برخی از مسلمانان می گویند چرا سوره ای نازل نشده؟ پس هنگامی که سوره ای محکم نازل شود و حکم کارزار در آن باشد می بینی آنان که در قلبهاشان مرضی هست چنان به تو مینگرند که انگار مرگشان رسیده است، و همان هم برایشان سزاوارتر است (۲۰)

طاعتی و قول پسندیده ای از این نوع شعار دادن ها بهتر است،
آنگاه وقتی که کار به تصمیم رسید صداقت نسبت به خداوند برایشان بهتر خواهد بود (۲۱)

ای منافقان! نکند وقتیکه ریاست پیدا کردید، در زمین فساد کرده و به قطع ارحام

بپردازید (۲۲)

کسانی که چنین اند خداوند لعنتشان کرده و کر و کورشان نموده است (۲۳)

پس آیا در قرآن تدبیر نمی کنند یا اینکه قلوبشان قفل شده است؟ (۲۴)

البته کسانی که پس از روشن شدن حقیقت بر پاشنه های خویش میچرخند شیطان این امر را برایشان آراسته و آرزومندشان نموده است (۲۵) زیرا که آنها، به کسانی که آنچه را خداوند نازل نموده خوش نمیدارند، میگویند در بعضی از کارها از شما اطاعت می کنیم،

و خداوند از این پنهانکاری آنها آگاه است (۲۶)

چه وضعی خواهند داشت وقتی که ملائکه جانشان را بگیرند و آنگاه به صورتها و پشت هایشان بزنند؟ (۲۷)

این به آن سبب است که چیزی را پیروی میکنند که مایه خشم خداست و رضایت او را خوش نداشتند و همین اعمال پیشین شان را نابود کرد (۲۸)
آیا آنانکه در قلوبشان مرضی هست می پندارند خداوند هرگز کینه هایشان را آشکار نمیکند؟ (۲۹)

و اگر میخواستیم آنها را بتو نشان میدادیم آنگاه آنها را به چهره می شناختی،
و البته آنها را از روی لحن گفتارشان خواهی شناخت
و خداوند اعمالشان را می داند (۳۰)

و حتما شما را می آزمائیم تا جهاد گران و صابران شما مشخص شده و اخبارتان را بیازمائیم (۳۱)

البته آنان که کفر ورزیدند و از راه خدا باز داشتند و با رسول خدا بعد از اینکه

حقیقت برایشان روشن شد دشمنی نمودند هرگز ضرری به خداوند نمی‌زنند و خداوند بزودی اعمالشان را نابود می‌کند (۳۲)

درس: تشویق مسلمانان به جهاد، و جدیت در راه خدا و جدا کردن مسیر خویش از کافران و منافقان.
درب: دعوت مسلمانان به جدی بودن در مسلمانی خویش و اقدام به اعمال پسندیده.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا هَيْئًا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ
وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتَرَكَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾ إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهُوَ وَإِنْ تُؤْمِنُوا
وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾ إِنْ يَسْأَلْكُمْوهَا فَيُخْفِكُمْ تَبَخَّلُوا وَخُجِرْ
أَصْعَانَكُمْ ﴿٣٧﴾ هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخُلُ وَمَنْ يَبْخُلْ فَإِنَّمَا
يَبْخُلُ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ
﴿٣٨﴾

ای مسلمانان! خدا را اطاعت کنید و نیز رسولش را فرمان ببرید و اعمالتان را باطل
نکنید (۳۳)

کسانی که کافر شده و از راه خدا باز داشتند و سپس در حال کفر مردند خداوند
هرگز نمی‌آمرزدشان (۳۴)

پس ای مومنان! سست نشوید،

و تقاضای صلح نکنید،

و شما بالاترید،

و خداوند با شماست،

و هرگز پاداش اعمالتان را کم نمی‌کند (۳۵)

جز این نیست که زندگی دنیا بازیچه و سرگرمی است، و اگر ایمان بیاورید و تقوا
پیشه کنید خداوند پادشاهیتان را خواهد داد و اموالتان را هم نخواهد خواست (۳۶)

زیرا اگر آنها را بخواهد و بر شما سخت بگیرد بخل خواهید ورزید و کینه هایتان آشکار میشود (۳۷)

همین شماها! وقتی دعوت میشوید که در راه خدا انفاق کنید، بعضی تان دریغ میورزند. و کسی که دریغ ورزد از خویش دریغ نموده. و خداوند بی نیاز است و شما نیازمندید. و اگر پشت کنید قومی دیگر را بجای شما قرار میدهد و آنان مانند شما نخواهند بود (۳۸)

سوره انفال

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: مومن واقعی باشید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ سَأَلُواكَ عَنِ الْإِنْفَالِ قُلِ الْإِنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَحْمَةٍ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٤﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! از تو درباره انفال میپرسند،

بگو انفال مال خدا و رسول است.

پس، از خدا پروا کنید و بین خویش را اصلاح نموده، و خدا و رسولش را اطاعت کنید اگر مومن هستید (۱)

جز این نیست که مومنان هنگامیکه خداوند یاد میشود دلشان میلرزد و وقتی که آیاتش بر آنها خوانده میشود ایمانشان زیاد میشود و بر پروردگارشان توکل می کنند (۲)

آنان همانهایی هستند که نماز بپایمدارند و از آنچه روزیشان کرده ایم انفاق می کنند
(۳)

آنها همان مومنان واقعی هستند که درجاتی نزد پروردگارشان و آمرزشی و روزی
گرامی خواهند داشت (۴)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: هنگام مشکلات معلوم می شود ایمان چه کسی در چه درجه ای است.

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنَ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿٥﴾ يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَمَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾ وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُخَيِّقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٧﴾ لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨﴾ إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُم بِآلِفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ ﴿٩﴾ وَمَا جَعَلَ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسُ أَمَنَةً مِّنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُم رَجَزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١١﴾ إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأَلَفِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرَّغْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾ ذَلِكَ بَأْهَمَ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾ ذَلِكَمَ قَدْ وَفَوْهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

ای پیامبر! همانگونه که خداوند تو را به حق از خانه ات بیرون آورد، و این در حالی بود که عده ای از مومنان این هجرت را خوش نمی داشتند (۵)
و با تو درباره حق پس از آنکه برایشان روشن هم شده بود جدال میکردند گوئی دارند خویش را مینگرند که بسوی مرگ رانده میشوند،
اما اینک از این پیروزی بزرگ خوشحالند (۶)

و ای مومنان! آن هنگام را بیاد بیاورید که خداوند پیروزی بر یکی از آن دو طائفه را به شما وعده میداد و شما دوست داشتید آنکه بی اهمیت تر به نظر می آید مال شما

باشد، اما خداوند میخواست حق را با کلماتش فرود بیاورد و دنباله کافران را ببرد (۷) تا حق را مستقر کند و باطل را نابود نماید، هر چند گناهکاران خوش نداشته باشند (۸) و آن هنگام را بیاد بیاورید که از پروردگارتان کمک خواهی میکردید، و اجابتتان کرد که من شما را با هزار ملائکه ردیف شده کمک خواهم کرد (۹) و خداوند آنرا فقط مژده ای قرار داد، و اینکه دلتان به آن آرام شود، و پیروزی جز از جانب خدا نیست، که خداوند پیروزمند حکیم است (۱۰) آن هنگام را به یاد آورید که خُماری چُرت را بر شما انداخت تا آرامشی از جانب او باشد و از آسمان آبی بر شما نازل نمود تا پاکتان کند و پلیدی شیطان را از شما زایل نماید و دلهاتان را به یکدیگر و به خدا ارتباط دهد و بواسطه آن قدمهاتان را ثابت کند (۱۱) آن هنگام را بیاد آورید که پروردگارت به ملائکه وحی میکرد که من با شما هستم پس مومنان را ثابت قدم کنید. بزودی ترس در دل کافران می افکنم، پس بالای گردنهای آنها را و همه سرانگشتانشان را بزنید (۱۲) این به آن علت است که آنها با خدا و رسولش مخالفت نمودند و هرکس که با خداوند و رسولش مخالفت ورزد البته خداوند در پیگیری شدید است (۱۳)

ای کافران! این است. پس بچشیدش و البته کافران عذاب آتش خواهند داشت (۱۴)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بهدازید که پیروز خواهید شد.
درب: ای مسلمانان! هنگام جهاد محکم و ثابت قدم باشید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُولُوهُمْ الْأَدْبَارَ ﴿١٥﴾ وَمَنْ يُؤْمَرْ بِمُؤْمِنٍ
ذُبْرُهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَى فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ
﴿١٦﴾ فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتُمْ إِذْ رَمَيْتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ
بَلَاءٌ حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

ای مسلمانان! وقتی که با کافران درجنگ برخورد کردید به آنان پشت نکنید (۱۵) و

کسی که در آن روز پشت کند، مگر اینکه بخواهد جنگ را با حيله طور دیگری کند، یا به لشکری خودی ملحق شود، البته غضبی از خداوند را به جان خریده و جایگاهش جهنم است و بد بازگشتگاهی است (۱۶)

ای مسلمانان در حقیقت شما آنها را نکشتید بلکه خداوند کشتشان، و ای پیامبر! تو نبودی که تیر می انداختی بلکه خداوند بود که می انداخت، تا اینکه مومنان را به نعمتی نیکو از جانب خویش بیازماید که خداوند شنوای داناست (۱۷)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: ای کافران بس است. دست بکشید و به صفوف مسلمان بپیوندید.

ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾ إِنَّ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَعُدُّوا نَعْدَ وَلَنْ نُعْجِزَ عَنْكُمْ فَنَنْتَكُمُ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

چنین است. و اینکه خداوند حيله کافران را سست می کند (۱۸)

ای کافران! اگر پیروزی میخواستید، اینک این هم پیروزی(!) که بسرآغتان آمد و اگر دست بکشید برایتان بهتر است و اگر باز هم به همان کارهای سابق بازگردید ما هم به شکست دادن شما باز میگردیم و هرگز لشکریان شما کاری برایتان نخواهند ساخت و لو اینکه زیاد هم باشند و البته خداوند با مومنان است (۱۹)

ای مسلمانان! خدا و رسولش را اطاعت کنید، و در حالیکه سخن او را می شنوید از او برنگردید (۲۰)

و مانند کسانی نباشید که میگویند شنیدیم و نمی شنوند (۲۱)
بدترین جنبنندگان نزد خداوند کسانی هستند که کر و لالند و تعقل نمی کنند (۲۲)
و اگر خداوند خیری در آنها سراغ داشت حتما به آنها می شنواند و اگر می شنواند باز هم پشت میکردند و رویگردان می شدند (۲۳)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: ای مسلمانان! به مسلمانی تان مغرور نشوید. سعی کنید ایمان واقعی پیدا کنید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ الْخَشِرُونَ ﴿٢٤﴾ وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾ وَادْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَزَادَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَكُمْ لَكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَحُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾ وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

ای مسلمانان! خدا و رسولش را وقتیکه به چیزی که زنده تان می کند دعوتتان می کنند اجابت کنید، و بدانید که خداوند بین شخص و دلش حائل میشود و اینکه بسوی او محشور میگردد (۲۴)

و از فتنه ای بترسید که فقط ظالمان تان را فرا نمیگیرد و بدانید که پیگیری خداوند شدید است (۲۵)

و بیاد آورید که در زمین کم و ضعیف بودید و میترسیدید که مردم شما را بربایند تا اینکه پس از هجرت شما را جای داد و به یاری خویش تقویتتان کرد و از چیزهای خوشایند روزیتان داد شاید شکرگزاری (۲۶)

ای مسلمانان! به خدا و رسول، و همچنین در امانات تان، خیانت نکنید در حالیکه آگاهید (۲۷)

و بدانید که اموالتان و اولادتان فتنه ایست و اینکه نزد خداوند پاداشی بزرگ است (۲۸)

ای مسلمانان! اگر تقوا در پیش گیرید خداوند برایتان مایه تشخیص حق و باطل را قرار میدهد و گناهانتان را می پوشاند و می آمرزدتان و خداوند فضل عظیم دارد (۲۹)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: نکوهش کافران که با این همه آیات و دلایلی که دیده اند باز هم از کارهایشان دست نمی کشند.

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا تَنَازَعْتُمْ عَلَيْهِمْ آيَاتًا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا هُمْ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَخْلُتْ بِهِمْ هُمْ يُصَدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَائُهُ إِلَّا الْمُتَفَقِّهُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾ إِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيَفْضَحُوها ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿٣٦﴾ لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

و ای پیامبر! هنگامی را بباد آر که کافران توطئه میکردند که تو را باز دارند، یا بکشند، یا اخراجت کنند.

آری آنها توطئه میکردند و خداوند نیز مکر میکرد و همو بهترین ماکران است (۳۰)
و هنگامی که آیاتمان بر آنها خوانده میشد، میگفتند شنیدیم و اگر بخواهیم مانندش

را میگوئیم، اینها چیزی جز افسانه های پیشینیان نیست (۳۱)
و هنگامی که میگفتند خداوند! اگر این مطالبی که این پیامبر میگوید، حق، و از نزد
تو است، سنگهایی از آسمان بر ما ببار یا عذابی دردناک برایمان بیاور (۳۲)
و خداوند اینطور نیست که عذابشان کند در حالیکه تو در میانشان هستی و اینطور
هم نیست که عذابشان کند در حالیکه آنها استغفار می کنند (۳۳)
و چه شان شده که خداوند عذابشان نکند در حالیکه همانها هستند که مومنان را از
مسجدالحرام باز میدارند در حالیکه نسبت به آن هیچ سرپرستی ندارند.
جز این نیست که سرپرستان آن کسی جز تقواداران نیست ولیکن اکثرشان نمیدانند
(۳۴)

و نمازشان نزد آن خانه کعبه جز سوت کشیدن و کف زدن نیست. پس لایق آن
هستند که عذاب بر آنها نازل شود و به آنها خطاب شود که بچشید عذاب را بخاطر
آن کفری که میورزیدید (۳۵)

کافران اموالشان را خرج می کنند که از راه خدا باز دارند، و بزودی خرجش خواهند
کرد، آنگاه مایه حسرتشان خواهد شد،

سپس مغلوب میشوند، و سپس بسوی جهنم محشور خواهند شد (۳۶)
تا خداوند پلید را از پاکیزه مشخص کند و بعضی از پليدها را بر بعضی دیگر قرارداده
و همه را متراکم نموده و در جهنم قرار دهد و آنها همان زیانکارانند (۳۷)
به کافران بگو اگر دست بردارند آنچه قبلا کرده اند آرمزیده خواهد شد،
و اگر ادامه دهند البته همان قانون پیشینیان در باره آنها اجرا خواهد شد (۳۸)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: همان.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ انْتِهَاءَ اللَّهِ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾
وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ نِعَمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعَمَ النَّصِيرِ ﴿٤٠﴾ وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ
فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرُّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا

أَنْزَلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّنْفِي الْجَمْعَانِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾ إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَى وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتِلَافِئُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ إِذْ يُرِيكُهُمُ اللَّهُ فِي مَنَايِكَ قَلِيلًا وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنْتَازَعْتُمْ فِي الْأُمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾ وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّفَقُّتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَقَلِيلَكُمُ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِتْنَةً فَاتَّبِعُوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾

ای پیامبر! و ای مومنان! با آنها بجنگید تا هیچ فتنه ای نباشد و دین بطور کامل برای خدا باشد. پس اگر دست کشیدند البته خداوند به اعمالشان بیناست (۳۹) و اگر پشت کردند بدانید که خداوند سرپرست شماست.

چه سرپرست و چه یاور خوبی هم هست (۴۰)

و بدانید که هر غنیمتی که بدست آوردید یک پنجم آن مال خدا و رسول، و خویشاوندان، و یتیمان، و بیچارگان، و براه ماندگان، است، اگر به خداوند و نیز بر آنچه برینده مان نازل کردیم، ایمان دارید.

روزی که دو گروه به یکدیگر رسیدند، که همان روز جدا سازی حق و باطل بود، و خداوند بر هر چیزی تواناست (۴۱)

هنگامی که شما در بلندی نزدیک و آنها در بلندی دورتر بودند و آن قافله پائین تر از شما بود و اگر قرار ملاقات می گذاشتید حتما در محل قرار اختلاف پیدا میکردید ولیکن چنین شد تا خداوند کاری را بگذارند که تقدیرش انجام شده بود تا از روی دلیل آشکار کسی را که هلاک شدنی است هلاک کند، و نیز از روی دلیل آشکار کسی را که زنده شدنی است، زنده نماید، و البته خداوند شنوای داناست (۴۲)

ای پیامبر! هنگامیکه خداوند آنها را در خوابت کم نشان داد و اگر زیاد نشان میداد سست میشدید و درباره آن امر با یکدیگر مخالفت میکردید ولیکن خداوند شما را سلامت داشت که او به آنچه در سینه ها میگردد داناست (۴۳)

و هنگامیکه باهم برخورد نمودید خداوند آنها را در چشم شما کم ارائه نمود و شما را هم در چشم آنها کم جلوه داد تا کاری را که مقدر بود در واقعیت نیز بگذارند و کارها بسوی خداوند بر میگردد (۴۴)

ای مسلمانان! هنگامیکه با لشکری بر خورد کردید ثبات ورزید و خداوند را بسیار یاد کنید شاید رستگار شوید (۴۵)

و خدا و رسولش را اطاعت کنید و با یکدیگر نزاع نکنید زیرا سست خواهید شد و نیرویتان میرود، و صبر و پایداری کنید، که خداوند با صابران است (۴۶)
و مانند کسانی نباشید که از شهرهاشان برای غرور و خود نمائی خارج میشوند و از راه خدا باز میدارند و خداوند به آنچه می کنند احاطه دارد (۴۷)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: کافران از لحاظ عقیده بی پایه و از لحاظ پناهگاه سست، و از لحاظ عاقبت در دنیا دچار شکست، و در آخرت عذاب خواهند داشت.

وَإِذْ زَيْنَ هُـمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتْ
الْفُتَيَانُ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ
الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾ إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ غَزِيرٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾ وَلَوْ تَرَى إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأُذُنَاهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِّلْعَبِيدِ
﴿٥١﴾ كَذَابِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ
وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾ كَذَابِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ

يُدْنُوهُمْ وَأَعْرَفْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

و هنگامیکه شیطان اعمالشان را برایشان آراست و گفت امروز کسی بر شما پیروز نخواهد شد و من هم پناه دهنده تان هستم، اما به محض اینکه آن دو لشکر یکدیگر را دیدند بر پاشنه هایش چرخید و گفت از شما بیزارم. من چیزی می بینم که شما نمی بینید. من از خداوند میترسم، و خداوند در عقوبت شدید است (۴۸)

هنگامی که آن منافقان و کسانی که در قلوبشان مرضی هست میگفتند دین اینها مغرورشان کرده، در حالیکه هر کس بر خداوند توکل کند، خداوند هم پیروزمند فرزانه است (۴۹)

و کاش آن هنگام را میدیدی که ملائکه جان کافران را میگیرند و به صورتهایشان و پشت هایشان میزنند و میگویند عذاب آتش سوزان را بچشید (۵۰)
این بخاطر همان چیزهاست که از پیش فرستادید و خداوند البته نسبت به بندگان ظالم نیست (۵۱)

مانند شیوه فرعونیان و پیشینیان آنها که به آیات خدا کفر ورزیدند و آنها را به گناهانشان بگرفت که خداوند البته قوی و سخت کیفر است (۵۲)
این به آن علت است که خداوند وقتی نعمتی را به قومی داد، تا وقتی که آنها آنچه را که در خودهایشان است تغییر ندهند نعمتشان را تغییر نمیدهد، و البته خداوند شنوای داناست (۵۳)

مانند شیوه فرعونیان و پیشینیان، که آیات پروردگارشان را تکذیب کردند، و آنها را بخاطر گناهانشان هلاک، و فرعونیان را غرق کرد، و همگی ظالم بودند (۵۴)

بدترین جنبندگان در نزد خدا کافرانند که ایمان نمی آورند (۵۵)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: ای پیامبر! برای دفع دشمنان همواره آماده باشید و مواظب خیانت و نیرنگ آنان نیز باشید.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾ فَإِمَّا تَثَقَفَنَّاهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلَفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٥٧﴾ وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿٥٨﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِذْهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾ وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَاللَّهُ لَا يُظْلِمُونَ ﴿٦٠﴾ وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ مَآ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾ وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ وَأَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

همان کسانی که با آنها عهد بستنی، آنگاه در هر دفعه عهد شکنی میکنند و پروا ندارند (۵۶)

و اگر در جنگ برآنان دست یافتی برآنان سختگیری کن و نیز بر کسانی که پشتیبانشان هستند، شاید پندگیرند (۵۷)

و اگر از قومی بیم خیانتی داشتی مانند آن را برآنها بیفکن که خداوند خائن را دوست ندارد (۵۸)

و کافران نپندارند که پیش افتادند، البته آنها ما را عاجز نمی کنند (۵۹)
و برای آنها تا آنجا که میتوانید نیرو و اسبان یراق بسته تهیه کنید، تا بوسیله آن دشمن خدا و دشمن خودتان را بترسانید، و کسان دیگری که غیر از آنها هستند و شما نمی شناسیدشان، و خداوند می شناسدشان. و آنچه که در راه خدا خرج کنید تماما به شما پس داده میشود و ظلمی نمی بینید (۶۰)

پس اگر تمایل به صلح پیدا کردند تو نیز تمایل نشان ده، و بر خدا توکل کن که او شنوای داناست (۶۱) و اگر خواستند نیرنگ بزنند البته خداوند تو را بس است، هموست که با یاریش تو را و مومنان را پشتیبانی کرد (۶۲) و دلهای آنها را بهم الفت داد، اگر میخواستی تمام آنچه را که در زمین هست خرج کنی نمیتوانستی بین آنها

الفت برقرار کنی، ولیکن خداوند بین آنها الفت داد که پیروزمند فرزانه است (۶۳)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: ای پیامبر همراه با پیروانت به طور همه جانبه با کافران درگیر شو.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ خُزِّيْ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِئَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾ الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِئَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُتَخَيَّرَ فِي الْأَرْضِ يُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ غَزِيرٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾ لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾ فَكُلُوا مِمَّا غَنَمْتُمْ خَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٩﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى إِنْ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِيَكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٠﴾ وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

ای پیامبر! خداوند و کسانی از مومنان که پیرویت می کنند تو را بس است (۶۴)
ای پیامبر! مومنان را بر جنگ تشویق کن، اگر بین شما بیست نفر صابر باشند بر دویست نفر پیروز خواهند شد، و اگر صد نفر باشند بر هزار نفر از کافران پیروز خواهند شد، زیرا آنها کسانی هستند که نمی فهمند (۶۵) الان خداوند به شما تخفیف داد، و دانست که در شما ضعفی هست، پس اگر صد نفر صابر از شما باشند بر دویست نفر پیروز خواهند شد، و اگر هزار نفر باشند بر دو هزار نفر باذن خدا پیروز خواهند شد،
و خداوند با صابران است (۶۶)

پیغمبر را نمیرسد قبل از اینکه دینش در زمین محکم شود اسیرانی داشته باشد.
شما بهره دنیا را میخواهید در حالیکه خداوند آخرت را میخواهد و خداوند پیروزمند فرزانه است (۶۷)

اگر نوشته ای از جانب خدا سبقت نیافته بود، درباره آنچه اسیر گرفتید غذایی بزرگ به شما میرسید، ولی خداوند این بار را از شما اگماض کرد (۶۸)

لذا از آنچه غنیمت بدستتان آمد حلال و پاکیزه بخورید، و از خدا پروا کنید، که خداوند آمرزگار مهربان است (۶۹)

ای پیامبر! به آنچه از اسیران که در دستتان است بگو اگر خداوند در دلهای شما خیری می شناخت راجع به آنچه از شما گرفته شده بهترش را به شما میدهد و می آمرزدتان و خداوند آمرزگار مهربان است (۷۰)

و اگر قصد خیانت با تو دارند البته قبلا هم به خداوند خیانت کرده بودند و خداوند هم تو را بر آنها دستیابی داد و خداوند دانای حکیم است (۷۱)

درس: به جهاد و دفاع و اطاعت خالصانه از خدا و رسول بپردازید که پیروز خواهید شد.
درب: ای مسلمانان در ایمانتان جدی و خالص باشید.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولَئِكَ الْأَرْحَامُ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

آنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند، و با اموال و جانهایشان در راه خدا جهاد کردند، و آنانکه آنان را جای دادند و یاری کردند، بعضی شان اولیاء بعضی دیگرند.

و کسانی که ایمان آوردند اما هجرت نکردند، میان شما و آنها هیچ ولایتی نیست مگر اینکه مهاجرت کنند، و اگر درباره دین از شما یاری خواستند یاری آنها بر عهده شماست،

مگر اینکه علیه قومی از شما یاری بخواهند که بین شما و آنها عهد و پیمان صلح باشد و خداوند به آنچه می کنید بیناست (۷۲)

و کافران نیز بعضی شان اولیاء بعضی دیگرند.

اگر آن کار را انجام ندهید و به یاری کسانی که در امر دین از شما کمک می خواهند نشتابید،

در زمین فتنه و فساد بزرگ پیدا خواهد شد (۷۳)

و کسانی که ایمان آورده و هجرت کرده و در راه خدا جهاد کردند، و آنانکه به آنها جای دادند و یاری نمودند آنها مومن حقیقی هستند که آمرزشی و روزی گرامی خواهند داشت (۷۴)

و آنانکه بعدا ایمان آورده و هجرت نموده و همراه شما جهاد کردند آنها هم جزء شما هستند،

و خویشاوندان، در کتاب خدا، از لحاظ ارث بعضی ها نسبت به بعضی دیگر اولویت دارند، و خداوند به هر چیز داناست (۷۵)

سوره حشر

درس: مخالفت شدید همه جانبه با کفار و منافقین.
درب: کفار و منافقین نسبت به کل جهان آفرینش ناهماهنگ می باشند.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ﴿١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

آنچه در آسمانها و زمین هست، خداوند را با پاک دانستنِ او از نقائص ستایش می کنند و همو پیروزمند فرزانه است (۱)

درس: مخالفت شدید همه جانبه با کفار و منافقین.

درب: کفاری که به طور صریح با خدا و رسول مبارزه کنند به شکست و خواری دچار می شوند.

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ وَلِإِخْوَيْهِ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِلَّذِي الْقُرَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

اوست کسی که کافران اهل کتاب را برای بار اول از دیارشان بیرون راند، شما فکرش را هم نمی کردید که بیرون بروند، آنها هم فکر میکردند قلعه هایشان آنها را از تدبیر خداوند ممانعت می کند، اما خداوند از جائیکه فکرش را هم نمیکردند به سراغشان آمد و در دلهاشان ترس انداخت، بطوری که با دستهای خودشان و نیز با دستهای مسلمانان خانه های خویش را خراب میکردند.

پس ای صاحبان بصیرت عبرت گیرید (۲)

و اگر خداوند آوارگی را بر آنها مقرر نکرده بود حتما در دنیا به عذاب دیگر گرفتارشان میکرد، و در آخرت هم عذاب آتش خواهند داشت (۳)

این به سبب آن است که آنها با خدا و رسولش دشمنی کردند و هرکس با خدا دشمنی کند بداند خداوند سخت کیفر است (۴)

ای مسلمانان! شما هیچ نخلی را قطع نکرده اید، و هیچیک را بحال خویش برپا رها

نکرده اید، مگر به اذن خدا.

و اینها برای خوار کردن فاسقان است (۵)

غنیمتی که خداوند از آنان به رسول خود رسانید، بدون جنگ کردن شما رسانید و شما هیچ اسب و شتری بر آن نداشتید، ولیکن خداوند رسولانش را بر هر کس که خواهد مسلط میکند، و خداوند بر هر چیزی تواناست (۶)

از اموال اهالی آن شهرها آنچه خداوند به رسول خود رساند، از آن خداست، و از آن رسول، و خویشاوندان، و یتیمان، و تهیدستان، و ماندگان در راه ها، تا مبدا بین ثروتمندان شما دست بدست بچرخد.

و آنچه رسول به شما میدهد بستانید، و از آنچه شما را نهی میکند دست بکشید،

و از خداوند پروا کنید، که خداوند سخت کیفر است (۷)

درس: مخالفت شدید همه جانبه با کفار و منافقین.

درب: تحسین و تمجید مومنان واقعی (که طرف مقابل کفار و منافقین هستند).

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُجْزَوْنَ مِنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَخْصَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

و نیز برای فقراء مهاجران که بخاطر کسب فضل و رضایتی از جانب خدا از شهرها و اموال خویش اخراج شدند، و خدا و رسولش را یاری می کنند، که آنها همان راستگوهانند (۸)

و کسانی که قبل از آنها در آن خانه و ایمان جای گرفتند،

و هر کس را که بسوی آنها هجرت کند دوست دارند،

و در دلهای خود احتیاجی نسبت به آنچه به آنان داده می شود نمی یابند،

و آنها را بر خویش ترجیح می دهند،

حتی اگر خودشان محتاج باشند،

خداوند رفتارشان را می بیند و هر کس که جلوی بخل درونی خویش را بگیرد حتما از رستگاران است (۹)

و آنان که بعد از آنها می آیند، و می گویند پروردگارا ما را و برادرانمان را که در ایمان از ما سبقت جستند بیامرز، و در دلهای ما برای مومنان کینه ای قرار مده. که تو رئوف و مهربانی،

همه آنها رستگار خواهند بود (۱۰)

درس: مخالفت شدید همه جانبه با کفار و منافقین.

درب: معرفی بعضی صفات نکوهیده منافقین.

أَلَمْ تَر إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾ لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُولَيَنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُصَرِّفُونَ ﴿١٢﴾ لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾ لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي فَرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسِبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾ كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

آیا ندیدی کسانی را که نفاق ورزیدند که به برادران کافرشان از اهل کتاب می گفتند اگر اخراج شدید ما هم حتما با شما خارج خواهیم شد، و از هیچ کس درباره شما اطاعت نخواهیم کرد، و اگر با شما جنگ کردند، حتما یاریتان خواهیم کرد؟ و خداوند گواه است که آنها دروغگویند (۱۱) اگر اخراج شوند با آنها خارج نخواهند شد، و اگر با آنها جنگ شود یاریشان نخواهند کرد، و تازه اگر هم یاری شان کنند زود فرار خواهند کرد، و آن وقت خودشان بدون یاور خواهند ماند (۱۲) شما بیشتر

از خداوند در دل آنها هیبت دارید، زیرا که آنها مردمی بی فهم و بینش هستند (۱۳) آنها بطور دستجمعی با شما نمی جنگند، مگر در داخل شهرهائی برج و بارو دار، یا در پس دیوارها. سختی شان بین خودشان شدید است، آنها را یکپارچه می بینی اما دلپایشان پراکنده است. زیرا که آنها مردمی نابخردند (۱۴)

مانند آنهایی که اندکی پیش از آنان بودند، و نتیجه بد کار خویش را چشیدند، و عذابی دردناک خواهند داشت (۱۵)

مانند شیطان که به انسان می گوید کافر شو، اما وقتی که کافر شد می گوید من از تو بیزارم، زیرا که من از خداوند پروردگار جهانیان بیم دارم (۱۶)

پس عاقبت هر دوی آنها این خواهد بود که در آتش جاودان خواهند بود و جزای ظالمان نیز همین است (۱۷)

درس: مخالفت شدید همه جانبه با کفار و منافقین.
درب: بر حذر داشتن مسلمانان از اینکه از حقایق بیگانه شوند و مانند کفار و منافقین بگردند.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

ای مسلمانان! از خداوند پروا کنید و باید هر کس نگران آن باشد که برای فردای قیامت چه چیزی از پیش فرستاده است، و از خدا پروا کنید که خداوند به آنچه میکنید آگاه است (۱۸) و مانند آنهایی نباشید که خدا را فراموش کردند، و او هم خود هاشان را از یاد شان برد. آنها همان گناه پیشگان هستند (۱۹)

اهل بهشت و اهل جهنم مساوی نیستند، اهل بهشت همان پیروزها و برندگان هستند (۲۰)

درس: مخالفت شدید همه جانبه با کفار و منافقین.
 درب: توجه به شأن خداوند متعال سبب می شود مسلمانان در مخالفت خویش با کفار و منافقین
 جدی تر شوند.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ
 لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ
 ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ
 الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
 يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

ای پیامبر! اگر این قرآن را بر کوهی نازل میکردیم میدیدی فروتن بوده واز حرمت و
 خشیت خدا متلاشی میشود،
 و ما این مثل ها را برای مردم میزنیم شاید تفکر کنند (۲۱)

او خدائی است که خدائی جز او نیست. دانای نهان و آشکار و بخشنده مهربان است
 (۲۲) اوست خدائی که خدائی جز او نیست. آن فرمانروای پاک صلح آور ایمنی بخشی
 مسلط عزتمند مجبورکننده بزرگمنش.
 پاک است خداوند از آنچه با او شریک میگیرند (۲۳)
 اوست خداوند آفرینشگر پدید آور تصویرگر،
 که دارای آن نامهای نیکوست.
 آنچه در آسمانها و زمین است او را به پاکی می ستایند و همو پیروزمند فرزانه است
 (۲۴)

سوره منافقون

درس: برشماری و نکوهش صفات منافقانه و بر حذر داشتن مسلمانان از اینکه مانند آنها باشند.
 درب: توصیف صفات منافقانه.

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسْنَدَةٌ يَخْسِبُونَ كُلَّ صَيِّحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتِلْهُمْ اللَّهُ اتَى يُوْفِكُونَ ﴿٤﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّا رُؤُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٧﴾ يَقُولُونَ لَيْنَ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! هنگامی که منافقان نزدت می آیند میگویند شهادت میدهم که تو رسول خدا هستی، خداوند میداند تو رسولش هستی، اما خداوند گواه است که منافقان بسیار دروغگویند (۱)

قسم های خویش را سپر قرار داده اند و راه خدا را بسته اند، بد کاری است که میکنند (۲)

این به آن سبب است که ایمان آوردند، سپس کفر ورزیدند، و در نتیجه بر دلهایشان مهر زده شد، و فهم ندارند (۳)

هنگامی که نگاهشان می کنی از ظاهر شان خوشت می آید، و هنگامی که سخن می گویند گوش میدهی، اما آنها مانند چوب خشکی هستند که بر دیوار متکی باشد، و هیچ فایده ای ندارند.

هر صدائی را علیه خود می پندارند.

انها دشمنند. پس از آنها بر حذر باش.

خدا خودش شرشان را کم کند، چگونه از حق روبر می گردانند (۴)

و چون به آنها گفته شود بیایید رسول خدا برای شما استغفار کند، سر می پیچند و

می بینی که همچنان خودداری می ورزند و سرکشی میکنند (۵) فرقی نمی کند، چه برایشان استغفار کنی چه نکنی، خداوند هرگز آنها را نمی بخشد، زیرا که خداوند قومی گناه پیشه را هدایت نمی کند (۶)

آنها همانها هستند که می گویند بر کسانی که دور و بر پیغمبر هستند خرج نکنید تا پراکنده شوند.

در حالی که انبار های آسمان ها و زمین در اختیار خداست، لیکن منافقان این را نمی فهمند (۷)

می گویند وقتی که به شهر برگشتیم باید آنکه عزیز تر است ذلیل تر را از آن بیرون کند. در حالی که عزت از آن خدا و رسول و مومنان است ولیکن منافقان در نمی یابند (۸)

درس: برشماری و نکوهش صفات منافقانه و بر حذر داشتن مسلمانان از اینکه مانند آنها باشند.
درب: بر حذر داشتن مسلمانان از اتصاف به صفات منافقانه.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾ وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾ وَلَنْ يُؤَخَّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

ای مسلمانان! اموال و اولادتان شما را از یاد خدا غافل نکنند،

و کسی که چنان شود حتما زیانکار است (۹)

و از آنچه روزیتان کرده ایمم اتفاق کنید، قبل از اینکه مرگ به سراغ هر یک از شما بیاید، و او بگوید پروردگارا چه میشد اگر کمی مهلتم می دادی تا صدقه ای میدادم و از شایستگان می شدم (۱۰)

و وقتی که سر آمد هر کس برسد هرگز خداوند مرگ او را به تاخیر نمی اندازد و همو به آنچه می کنید آگاه است (۱۱)

سوره جمعه

درس: نکوهش بعضی از مردم که تعلیم پیامبران را که از فضل خداست سبک می گیرند.
درب: تعریف یکی از نمونه های مهم فضل خدا.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢﴾ وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

آنچه در آسمانها و زمین است خدای را به پاکی ستایش می کنند که همو فرمانروای پاک پیروزمند فرزانه است (۱)
هموست که در میان درس ناخواندگان فرستاده ای از خود آنان برگزید، که آیتش را بر آنان تلاوت کند، و رشدشان دهد، و کتاب و حکمت بیاموزدشان، و گرچه قبل از آن در گمراهی آشکار بودند (۲)
و نیز به دیگری که هنوز به آنان ملحق نشده اند همین مواهب را برساند، و همو پیروزمند فرزانه است (۳)

این فضل خداست که به هر کس خواهد میدهد، و خداوند صاحب آن فضل عظیم است (۴)

درس: نکوهش بعضی از مردم که تعلیم پیامبران را که از فضل خداست سبک می گیرند.
درب: نکوهش یهودیان که به تعلیم تورات اهمیت ندادند.

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَا يُحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنْكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَتَّعُوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ

عَلَيْهِم بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

مثل آنانکه تورات بر آنان بار شد و از عمل به آن شانه خالی کردند، مانند دراز گوشی است که اسفار را حمل می کند.
چه بد است مثل قومی که آیات خدا را تکذیب می کنند.
و خداوند ظالمان را هدایت نمی کند (۵)

بگو ای یهودیان! اگر شما فکر میکنید که علیرغم سایر مردم از دوستان خدائید پس تمنای مرگ کنید اگر راست میگوئید (۶)
و به سبب آنچه که انجام داده اند هرگز تمنای آن را نخواهند کرد و خداوند به کار ظالمان داناست (۷)
بگو این مرگی که از آن فرار می کنید حتما به سراغتان می آید، آنگاه بسوی خداوند دانای پنهان ها و آشکار ها باز میگردید، و آنگاه او به حقیقت آنچه که کرده اید آگاهتان میکند (۸)

درس: نكوهش بعضی از مردم كه تعالیم پیامبران را كه از فضل خداست سبك می گیرند.
درب: هشدار به مسلمانان كه مبدا رفتار یهودیان را در پیش بگیرند و به تعالیم پیامبر(ص) اهمیت ندهند.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ هَواً انْفُسُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١﴾

ای مسلمانان! هنگامی که برای نماز جمعه ندا داده میشود بسوی ذکر خدا بشتابید،
و خرید و فروش را رها کنید، این برای شما بهتر است اگر بدانید (۹)

و وقتی که نماز انجام شد، در زمین پراکنده شوید، و فضل خدا را طلب نموده و خدا را بسیار یاد کنید، شاید رستگار شوید (۱۰)

ای پیامبر! اینان هنگامی که داد و ستدی یا سرگرمی ببینند بسوی آن رو کرده و تو را ایستاده رها می کنند. بگو آنچه نزد خداست از سرگرمی و داد و ستد بهتر است، و خداوند بهترین روزی دهندگان است (۱۱)

سوره آل عمران

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: توجه به خداوند و نعمت وحی و دقت در محتوای قرآن کریم از سبب های اعتلاء شخصیت است.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
الم ﴿۱﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿۲﴾ نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿۳﴾ مِنْ قَبْلِ هَذَا هَدَى لِلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ هُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿۴﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿۵﴾ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۶﴾ هُوَ الَّذِي أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿۷﴾ رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿۸﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿۹﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الم (۱)

خداوند که خدائی جز او نیست زنده پاینده است (۲)
او این کتاب را به حق بر تو نازل کرد که تصدیق کننده کتابهای آسمانی پیشین

است و تورات و انجیل را نیز قبلا فرستاد (۳) که برای مردم هدایت و مایه تشخیص حق از باطل بودند.

البته کسانی که به آیات خداوند کفر میورزند عذاب شدید خواهند داشت و خداوند پیروزمند انتقامگیر است (۴)

هیچ چیزی در زمین یا آسمان بر خداوند مخفی نمی ماند (۵)
هموست که شما را در رحم ها هر طور که بخواهد چهره نگاری میکند.
خدائی جز او نیست.

همو پیروزمند فرزانه است (۶)

هموست که این کتاب را بر تو نازل کرد. قسمتی از آن، آیاتِ محکّمات است، آنها مادرِ کتاب هستند، و بقیه متشابهات هستند،
اما کسانی که در قلوبشان عیبی هست، از آن، آنچه را که تشابه دارد، برای جستجوی فتنه و جستجوی تاویلش دنبال می کنند.

و تاویل آنرا کسی جز خداوند نمی داند.
و فرو روندگان در علم میگویند به آن ایمان آورده ایم، که تمامش از نزد پروردگارمان است.

و جز خردمندگان پند نمی گیرند (۷)

دعایشان به درگاه این است که میگویند پروردگارا پس از اینکه هدایتمان کردی قلوبمان را معیوب مکن و از جانب خویش رحمتی بما بده، که تو بسیار بخشنده ای (۸)

پروردگارا البته مردم را در روزی که شکی در آن نیست جمع میکنی.

که خداوند البته وعده اش را خلاف نمی کند (۹)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: کفار اعم از گذشتگان و معاصران از رشد شخصیتی بازماندند و در دنیا و آخرت زیانکار شدند.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠﴾
كَذَّابِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾
قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُخْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْبَنَاتِ إِنَّهُنَّ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُخْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْبَنَاتِ إِنَّهُنَّ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُخْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾
فِي فِتْنَةِ الْبَنَاتِ إِنَّهُنَّ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُخْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾ قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْبَنَاتِ إِنَّهُنَّ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُخْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾
قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَةِ الْبَنَاتِ إِنَّهُنَّ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُخْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾

اموال و اولاد کافران در مقابل خداوند کاری برایشان نمیسازد و خودشان سوختِ آن آتشند (۱۰) مانند همراهان فرعون و پیشینیان آنها که آیاتمان را تکذیب کردند و خداوند آنها را به گناهانشان بگرفت و خداوند سخت کیفر است (۱۱) به کافران بگو بزودی مغلوب میگردید و بسوی جهنم محشور میشوید و چه جایگاه بدی است (۱۲)

البته درباره آن دو لشکر که با یکدیگر برخورد کردند نشانه ای بود. یکی در راه خدا مبارزه میکرد و دیگری که کافر بود، و دو برابر به چشم می آمد آنطور شد، و خداوند هر کس را که خواهد با یاریش تایید میکند که البته در این برای اهل بینش عبرتی است (۱۳)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: یکی از محورهای ساخته شدن شخصیت، درک ترجیح بهشت بر نعمت های کوچک فانی، و توجه و استغفار است.

زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْخَرْقِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَبَإِ ﴿١٤﴾ قُلْ أُوْنِيَكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكَ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ

وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٥﴾ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالسَّحَرِ ﴿١٧﴾

دوست داشتن خواستنی ها برای مردم زینت داده شده. خواستنی هائی مانند زنان و فرزندان، و گنجینه هائی از طلا و نقره، و اسبان نشاندار، و چارپایان و کشتزاران. همه امثال اینها مایه برخورداری زندگی دنیاست، در حالیکه سرانجام خوب نزد خداوند است (۱۴)

ای پیامبر! بگو آیا به بهتر از آن خبرتان بدهم؟ برای اهل تقوا نزد پروردگارشان بهشتیهائی است که در کف آنها نهرها جاری است که در آن جاودانند، و همسرانی پاک، و رضایتی از جانب خداوند دارند. و خداوند به بندگان خویش بیناست (۱۵)

همان بندگانی که میگویند پروردگارا ایمان آوردیم پس گناهانمان را ببامرز و از عذاب آن آتش نگهمان دار (۱۶)

آنها صابران و صادقان و متواضعان و بخشنندگان و آمرزش خواهانِ سحرها هستند (۱۷)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: یکی از محورهای رشد شخصیتی، برون رفت از پوسته فردیت و قومیت و دسته و گروه، و توجه به حقایق اساسی است.

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَاتِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ فِي الْإِسْلَامِ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْثًا بَيْنَهُمْ وَمَنِ اتَّبَعَ بَيِّنَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾ فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ خَاطَبْتُ أَعْمَانَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نَّاصِرِينَ ﴿٢٢﴾ أَلَمْ تَر إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾ ذَلِكَ

بَأْتُهُمْ قَالُوا لَنْ نَمْسَنَا النَّارُ إِلَّا أَوَّامًا مَّعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْعَرُونَ ﴿٢٤﴾ فَكَيْفَ إِذَا جُمِعْنَا لَهُمْ لَيُّومٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

خداوند شهادت میدهد که خدائی جز خودش نیست، و ملائکه و عالمانی که به عدالت قیام میکنند نیز همین را گواهی میکنند، که خدائی جز او نیست که پیروزمند فرزانه است (۱۸)

دین، نزد خدا اسلام است که عبارت از تسلیم به رهنمودهای الهی است و اهل کتاب اختلاف نورزیدند مگر پس از اینکه آن علم بسویشان آمد، و منظورشان تعدی بین خودهاشان بود، و کسی که به آیات خدا کفر ورزد، خداوند البته تند حساب است (۱۹)

پس ای پیامبر! اگر کافران و یا اهل کتاب باتو به چون و چرا برخاستند، بگو من و پیروانم روی خویش را تسلیم خداوند کرده ایم، و به اهل کتاب و مردم معمولی مکتب ندیده، بگو آیا شما هم تسلیم خدا می باشید؟ پس اگر تسلیم بودند، هدایت یافته اند، و اگر پشت کردند چیزی جز رساندن پیام بر عهده تو نیست، و البته خداوند خودش به کار بندگانش بیناست (۲۰)

کسانی که به آیات خدا کفر میورزند، و پیامبران و کسانی را که به چیزهایی پسندیده فرمان میدهند و از چیز ناپسند باز میدارند به ناحق میگویند، به عذابی دردناک مژده شان ده (۲۱)

آنها کسانی هستند که اعمالشان در دنیا و آخرت نابود شده و در قیامت یاورانی ندارند (۲۲)

آیا آنان را نمی بینی که نصیبی از کتاب دارند، و بسوی کتاب خدا دعوت میشوند تا

بین آنها حکم کند، با وجود این عده ای از آنان پشت می کنند و روگردانند؟ (۲۳)

این به آن خاطر است که میگویند آتش غیر از چند روز مختصری بما نمیرسد. و در دین خویش و آنچه که خداوند گفته افترا می زنند و مغرور شده اند (۲۴)

پس چه حالی خواهند داشت وقتی که در روزی که شکی در آن نیست جمعیشان کنیم، و به هر کس آنچه که کسب کرده بطور کامل داده شود، و هیچ ظلمی نشوند؟ (۲۵)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: ای پیامبر! خداوند را چنین ثناء بگو.

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يَبْدَأُ الْخَيْرَ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾ تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَمِيتِ وَتُخْرِجُ الْمَمِيتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

بگو خداوند! مالک فرمانروایی تویی. فرمانروایی را به هر که خواهی میدهی، و از هر که خواهی بازمیستانی، و هر که را خواهی عزت میدهی، و هر که را خواهی به ذلت می اندازی، خیر بدست توست، که البته برهرچیز توانائی (۲۶)

و شب را در روز و روز را در شب داخل میکنی، و زنده را از مرده و مرده را از زنده بیرون می آوری، و هر که را خواهی بی حساب روزی میدهی (۲۷)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: کمال یافتن انسان در گرو توجه به خداوند و صفات و افعال او و علاقمند شدن نسبت به اوست.

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةَ اللَّهِ نَفْسُهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾ قُلْ إِنْ تَحْفَظُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يُعْلَمَهُ اللَّهُ وَيَعْلَمَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ يَوْمَ نَحْجِدُ كُلَّ نَفْسٍ مِمَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمِمَّا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا

وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

مسلمانان نباید بجای مسلمانان کافران را دوست و سرپرست خویش بگیرند، و اگر کسی چنین کند هیچ نسبتی نزد خداوند ندارد، مگر اینکه با آنان از روی تقيه رفتاری کنند که در ظاهر چنین به نظر رسد.

و خداوند شما ها را از غضب خویش برحذر میدارد و بازگشت بسوی اوست (۲۸) ای پیامبر! بگو آنچه در دلها تان است، چه پنهان و چه آشکارش کنید خداوند آنرا میداند، و همچنین همه آن چیز هائی را که در آسمانها و زمین است میداند، و خداوند به هر چیزی تواناست (۲۹)

روزی که هر کس هر کار خیر یا بدی را که کرده در نزد خویش حاضر می یابد و دوست دارد بین او و کاربردش فاصله ای دور باشد و خداوند شما را از خویش برحذر میدارد و خداوند به بندگان دلسوز است (۳۰)

بگو اگر خدا را دوست میدارید مرا پیروی کنید، تا خداوند شما را دوست داشته باشد و گناهانتان را ببامزد، و خداوند آمرزگار مهربان است (۳۱) بگو خدا ورسول را اطاعت کنید و اگر به این دعوت پشت کردند بدانند که خداوند کافران را دوست نمیدارد (۳۲)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارانۀ الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: پیامبران و صالحان که از درجه بالای رشد شخصیتی برخوردار بودند آن را در اثر ایمان و تقوا کسب کردند و اگر هم در اثر ایمان و تقوا پدران شان به ارث برده بودند با ایمان و تقوای خویش آن را حفظ کردند.

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾ ذُرِّيَّتَهُ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾ إِذْ قَالَتِ امْرَأَةُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾ فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا

وَصَعَتْ وَلَيْسَ الذِّكْرُ كَالْأُنْثَى وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾ فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾ هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾ فَتَدَاتَهُ الْمَلَائِكَةُ - وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾ قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعُشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٤١﴾ وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾ يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَفَلَا مَعْنَاهُمْ أَنَّهُمْ كَفَلُوا مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾ إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَلَّمَ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾ قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾ وَتَعَلَّمَهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٨﴾ وَرَسُولًا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُخَيِّبُ الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَلَأَجَلٍ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجَنَّتُكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا فَإِنِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾ فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾ رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾ وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٥٤﴾ إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اذْهَبْ فَإِنِّي مَوَدُّكَ وَإِنِّي مَوَدُّكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فُوقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِنِّي مَرْجِعُكُمْ فَأَخُكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَاعَذِّبْهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٦﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمُ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾ ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾ إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٠﴾ فَمَنْ حَاجَلَكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ

فَنَجْعَلُ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦١﴾ إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

خداوند آدم و نوح و آل ابراهیم و آل عمران را برجهانیان معاصرشان برگزید (۳۳) نسل هائی که بعضی شان از بعضی دیگرند و خداوند شنوای داناست (۳۴) هنگامی که زن عمران گفت پروردگارا آنچه را که در شکمم هست نذر تو کرده ام که خدمتکار خالص دین تو باشد. پس از من بپذیر که توشنوی دانائی (۳۵) و هنگامیکه وضع حملش کرد گفت پروردگارا دختر زائیده ام- و خداوند بهتر میدانست چه زائیده- و همچنین گفت پسر مانند دختر نیست، و من او را مریم نامیده ام و او را و فرزندان او را از شر شیطان رانده شده در پناه تو در می آورم (۳۶) و پروردگارش به نیکی قبولش کرد، و او را بخوبی پرورش داد، و زکریا کفالتش را بعهده گرفت. هر بار که زکریا در محراب بر او وارد میشد نزدش روزی می یافت. میگفت ای مریم اینها از کجا برایت آمده؟ میگفت از نزد خداوند آمده، که خداوند به هر کس که خواهد بی حساب روزی میدهد (۳۷) اینجا بود که زکریا پروردگارش را خواند و گفت پروردگارا از جانب خویش نسلی پاک بمن ده که تو شنونده دعائی (۳۸) پس ملائکه او را در حالی که در محراب به عبادت ایستاده بود ندا دادند که خداوند به تولد یحیی مژده ات میدهد که تصدیق کننده کلمه ای از خداوند است، و آقا، و تنها، و پیغمبری از صالحان است (۳۹) گفت پروردگارا چطور ممکن است پسری داشته باشم در حالیکه به سن و سال رسیده ام و زخم هم نازا است؟ گفت چنین است. خداوند آنچه بخواهد میکند (۴۰) گفت پروردگارا برایم علامتی قرار ده. گفت علامت این است که سه روز با مردم، جز با اشاره، حرف نمیزنی. و پروردگارت را یاد کن و شبها و صبحها تسبیح گوی (۴۱) و ای پیامبر! یاد کن هنگامی را که ملائکه می گفتند ای مریم خداوند تو را برگزیده و تو را پاک نموده و تو را بر همه زنان معاصرت برتری داده است (۴۲) ای مریم برای پروردگارت فروتنی کن و سجده و رکوع کن و با رکوع کنندگان باش (۴۳) این از خبرهای غیبی است. و ای پیامبر! تو نزد آنها نبودی که

قرعه های خویش را می انداختند که کدامشان کفیل مریم شود و نزدشان نبودی که با هم ستیزه می کردند (۴۴) هنگامیکه ملائکه گفتند ای مریم خداوند تو را به کلمه ای از خویش که اسمش مسیح عیسی پسر مریم باشد مژده میدهد که در دنیا و آخرت آبرومند، و از مقربان خواهد بود (۴۵) چه آن هنگام که در گهواره است، و چه هنگام بزرگسالی، با مردم سخن میگوید و از شایستگان است (۴۶) گفت پروردگارا چگونه ممکن است فرزندی داشته باشم در حالیکه بشری بمن دست نزده؟ گفت چنین است. خداوند آنچه خواهد می آفریند. هنگامیکه به وجود چیزی تصمیم گرفت، جز این نیست که میگوید: باش، پس میشود (۴۷) و او را کتاب و حکمت و تورات و انجیل می آموزد (۴۸) و رسولی بسوی بنی اسرائیل قرارش میدهد که خواهد گفت من با معجزه ای از پروردگارتان بسویتان آمده ام و اینکه از گل چیزی مانند پرنده میسازم و در آن میدم و به اذن خدا پرنده ای میشود، و کور مادرزاد و پیس را شفا میدهم، و مردگان را به اذن خدا زنده میکنم، و به شما خبر میدهم چه میخورید و چه در خانه هاتان ذخیره می کنید. البته در این برایتان نشانه ای است اگر ایمان داشته باشید (۴۹) و آنچه از تورات را که قبل از من بوده تصدیق میکنم، و بعضی چیزها را که بر شما حرام شده بود حلال می کنم، و با معجزه ای از جانب پروردگارتان بسویتان آمده ام. پس از خداوند پروا کرده و اطاعت کنید (۵۰) زیرا که خداوند پروردگار من و شماست. و عبادتش کنید که راه راست همین است (۵۱) پس چون عیسی از آنها احساس کفر کرد گفت چه کسانی در راه خدا یاران منند؟ حواریون گفتند ما یاران راه خدائیم. به خدا ایمان آوردیم و تو نیز شهادت ده که ما مسلم میباشیم (۵۲) پروردگارا به آنچه فرو فرستادی ایمان آوردیم و از رسول پیروی کردیم پس ما را همراه گواهان منظور فرما (۵۳) و مخالفان عیسی نیرنگ زدند و خداوند نیز نیرنگ زد و خداوند بهترین نیرنگ زن است (۵۴) هنگامیکه خداوند گفت ای عیسی تو را به تمامی دریافت خواهیم کرد، و نیز بالابرنده ات بسوی خویش، و پاک کننده ات از کافران هستیم، و پیروانت را برکافران تا روز قیامت برتری خواهیم

داد، آنگاه بازگشت شما بسوی من است، و بین شما درباره آنچه اختلاف میکردید حکم خواهیم کرد (۵۵) ولی کافران را به عذابی شدید در دنیا و آخرت عذاب خواهیم نمود و یارانی نخواهند داشت (۵۶) و مومنانی که عمل شایسته کنند پاداششان بطور کامل به آنان داده خواهد شد و خداوند ظالمان را دوست ندارد (۵۷)

ای پیامبر! این چیز است که از آیات و پندهای محکم بر تو میخوانیم (۵۸) البته مثل عیسی نزد خداوند مانند مثل آدم است که از خاک آفریدش سپس به او گفت: باش پس شد (۵۹) حق از جانب پروردگار توست، پس مبادا از دو دلان باشی (۶۰) پس هر کس که درباره او پس از اینکه آن علم بسویت آمد، با تو، به چون و چرا می پردازد، بگو بیائید پسرانمان و پسرانتان، و زنانمان و زنانتان، و خودهامان و خودهاتان را فرا بخوانیم، سپس مباحله کنیم، و لعنت خدا را بر دروغگویان قرار دهیم (۶۱) این البته از قصه های حق است و جز خدا هیچ خدائی نیست و البته خداوند پیروزمند فرزانه است (۶۲) و اگر روی گردانند خداوند به حال مفسدان دانایتر است (۶۳)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم اجتناب (مانند کفار و منافقان)
درب: ای اهل کتاب! بجای فرقه گرایی بیائید حول اصول مشترکمان جمع شویم.

فَأَن يَأْ أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَحْجُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾ هَآأَنْتُمْ هَآؤَءَ حَآجِحْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَآجُونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾ إِنَّ أَوَّلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

ای پیامبر! بگو ای اهل کتاب بیائید بسوی کلمه ای که بین ما و شما مورد توافق

است همراه شویم، که جز خداوند را نپرستیم و با او هیچ شریک نگیریم و بعضی از ما بعضی دیگر را بجای خداوند به پروردگاری نگیرد. پس اگر پشت کردند به آنان بگوئید گواه باشید که ما مُسلم میباشیم (۶۴)

ای اهل کتاب چرا درباره ابراهیم چون و چرا می کنید؟ در حالیکه تورات و انجیل پس از او نازل شده، آیا نمی اندیشید؟ (۶۵)

شما که به چون و چرا درباره آنچه علمش را دارید پرداخته اید چرا به چون و چرا درباره چیزی می پردازید که علمش را ندارید؟

خداوند میدانند و شما نمیدانید (۶۶)

ابراهیم نه یهودی و نه مسیحی بود، ولیکن معتدل و تسلیم خداوند بود، و از مشرکان هم نبود (۶۷)

سزاوارترین مردم به ابراهیم کسانی هستند که پیرویش کرده اند و این پیامبر و مومنان چنانند، و خداوند دوست و سرپرست مومنان است (۶۸)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم اجتناب (مانند کفار و منافقان)
درب: ای مسلمانان! برخی از رفتارهای اهل کتاب چنین است.

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾ وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَآكُفُّوا أَعْرَاجَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧١﴾ وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَن تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّمَا حُذِيَ اللَّهُ أَنْ يُؤْتِيَ أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٢﴾ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٣﴾ وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنُ إِذَا تَأَمَّنْهُ بِنِيطَارٍ يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنُ إِذَا تَأَمَّنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتُ عَلَيْهِ قَاتِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾ بَلَى مَن أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُرَكِّبُهُمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٦﴾ وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُودُونَ أَلْسِنَتَهُمُ

بِالْكِتَابِ لِنَحْسِبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

طائفه ای از اهل کتاب دوست دارند کاش گمراهتان میکردند، و گمراه نمی کنند مگر خودشان را و متوجه نیستند (۶۹)

ای اهل کتاب چرا به آیات خدا کفر میورزید در حالیکه خودتان میدانید؟ (۷۰)

ای اهل کتاب چرا باطل را لباس حق می پوشانید و حق را کتمان می کنید در حالیکه میدانید؟ (۷۱)

وَعَدَهُ ای از اهل کتاب به خودهاشان میگویند اولِ روز به آنچه که بر مسلمانان نازل شده اظهار ایمان کنید، و آخرِ روز اعلام کفر کنید، شاید عده ای از آنان از دین خویش برگردند (۷۲)

و همچنین میگویند به کسی اظهار ایمان نکنید مگر اینکه از دین شما پیروی کند. بگو هدایت واقعی هدایت خدائی است. آنها همچنین به خودهاشان میگویند مبدا کسی بیندارد که مانند آنچه از دین که به شما داده شده به دیگران هم ممکن است داده شود و مبدا مسلمانان بتوانند نزد پروردگارتان با شما چون و چرا کنند. بگو فضل بدست خداست. به هر کس خواهد میدهد، و او وسعت بخشِ داناست (۷۳) هر کس را که خواهد به رحمتش اختصاص میدهد و خداوند صاحب آن فضل بزرگ است (۷۴)

و از اهل کتاب کسانی هستند که اگر مال زیادی نزدش امانت بگذاری به تو پس میدهند و از آنان کسانی هم هستند که اگر دیناری نزد آنها به امانت بگذاری به تو پس نمیدهند، مگر اینکه بالای سرِ آن بمانی. این به آن علت است که میگویند ما درباره مردم معمولی مورد سرزنش قرار نمیگیریم، و بر خدا دروغ می بندند در حالیکه میدانند (۷۵)

بله. هر کس که به عهدش وفا کند و تقوا پیشه نماید البته خداوند تقوا پیشگان را دوست میدارد (۷۶)

آنها که عهد خدا و قسم هایشان را به قیمتی اندک می فروشند، در آخرت نصیبی ندارند، و خداوند با آنها سخن نمی گوید، و در روز قیامت به آنان نظر رحمت نمی کند، و رشدشان هم نمیدهد، و عذابی دردناک خواهند داشت (۷۷)

و از آنان کسانی هم هستند که زبانهایشان را طوری تکان میدهند که فکر کنی از کتاب خدا است، در حالیکه از کتاب نیست، و میگویند این از جانب خداست، در حالیکه از جانب خدا نیست، و بر خدا دروغ می بندند در حالیکه میدانند (۷۸)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم اجتناب (مانند کفار و منافقان)
 درب: اهل کتاب در اعتقاداتشان مشکل عدم حقانیت دارند.

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّاتَيْنِ يَمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَيَمَا كُنْتُمْ تُدْرَسُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَاكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَفَرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾ فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾ أَفَغَيَّرَ دِينَ اللَّهِ يَتَّبِعُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾ قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾ كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزْدَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الصَّاغُلُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَىٰ بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ عَذَابُ آلِيمٍ وَمَا هُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ ﴿٩١﴾

به هیچکس نمیرسد که خداوند به او کتاب و حکم و نبوت بدهد آنگاه او به مردم

بگویند بجای خدا مرا عبادت کنید، ولیکن چنین کسی میگوید شما که کتاب را آموزش داده و درسش را میخوانید گرایشتان مخصوص به پروردگار باشد (۷۹) و چنین کسی به شما نمی گوید که ملائکه و پیغمبران را پروردگاران خویش بگیرید. آیا شما را پس از اینکه تسلیم خدا شده باشید به کفر امر میکنند؟ (۸۰) و هنگامیکه خداوند از پیامبران پیمان گرفت که وقتیکه چیزی از کتاب و حکمت به شما دادم، سپس رسولی بسویتان آمد که تصدیق کننده آن چیزی است که نزد شماست، حتما باید به او ایمان آورده و یاریش کنید، و از آنها پرسید آیا به این موضوع اقرار دارید و در این مورد تعهد میدهید؟ گفتند اقرار داریم، گفت گواه باشید که من نیز با شما از گواهانم (۸۱) پس هر کس که پس از آن به این پیمان پشت کند از فاسقان است (۸۲)

ای پیامبر! آیا مخالفان غیر از دین خدا چیزی میخواهند؟ در حالیکه هر کس که در آسمانها و زمین است خواه و ناخواه تسلیم او هستند و بسوی او باز میگردند (۸۳) بگو به خدا ایمان آوردیم، و نیز به آنچه بر ما نازل شده، و نیز آنچه بر ابراهیم و اسمعیل و اسحاق و یعقوب و اسباط نازل شده و آنچه به موسی و عیسی و پیامبران از جانب پروردگارشان داده شده، و هیچیک از آنان را از دیگران جدا نمی کنیم و تسلیم خداوند هستیم (۸۴) و هر کس که بخواهد غیر از اسلام دینی بپذیرد هرگز از او پذیرفته نخواهد شد، و همو در آخرت از زیانکاران است (۸۵)

چگونه خداوند قومی را هدایت خواهد کرد در حالیکه پس از ایمانشان کفر ورزیدند، در حالی که شاهد بودند که آن رسول حق است، و آن دلایل روشن بسویشان آمده بود؟ و خداوند ظالمان را هدایت نخواهد نمود (۸۶) سزای آنها این است که خداوند و ملائکه و همگی مردم لعنتشان کنند (۸۷) که در

آن جاودان باشند و آن عذاب تخفیفی برایشان نداشته باشد و مهلتی نیابد (۸۸)
مگر کسانی که پس از آن توبه نموده و روش شان را اصلاح کنند که البته خداوند
آمرزگار مهربان است (۸۹)

البته کسانی که پس از ایمانشان کافر شدند، سپس کفرشان زیاد شد، توبه شان
قبول نمیشود و آنها جزء ظالمانند (۹۰) و البته آنانکه کفر ورزیدند و در کفرمردند،
هرگز از هیچیک آنها عوض قبول نمیشود، حتی اگر به اندازه زمین طلا دهند. آنها
عذابی دردناک خواهند داشت و یاورانی ندارند (۹۱)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی و ساختن سلبی
آنان از طریق ارائه الگوهای لازم اجتناب (مانند کفار و منافقان)
درب: یکی از عناصر مهم رشد شخصیت انفاق است بخصوص از چیزهایی که شخص دوستش دارد.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا حُبَبْتُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾

ای مردم! هرگز به نیکی نمی رسید مگر اینکه از آنچه که دوست میدارید انفاق
کنید، و هر چه انفاق کنید خداوند به آن داناست (۹۲)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی
آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: با آیات الهی باید صادقانه برخورد کرد نه گزینشی.

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ قُلْ
فَاتَّبَعُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتَّبَعُوا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾ قُلْ فَمَنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾ قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
﴿٩٥﴾

همه غذاها بر بنی اسرائیل حلال بود، مگر آنچه را که یعقوب قبل از آنکه تورات نازل
شود بر خویش حرام کرده بود. بگو پس تورات را بیاورید و تلاوتش کنید اگر راست

میگوئید (۹۳) پس اگر کسی پس از آن به خداوند دروغ ببندد از ظالمان است (۹۴) بگو خدا راست گفت، دین ابراهیم را پیروی کنید که معتدل بود و از مشرکان نیز نبود (۹۵)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: حج و اعمال عبادتی مرتبط با آن یکی از عناصر سازندگی برای مسلمان است.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٦﴾ فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مِّمَّا وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٧﴾

اولین خانه ای که برای مردم قرار داده شده، همان است که در مکه واقع است که پر برکت میباشد، و برای همه جهانیان موجب هدایتی است (۹۶) در آن نشانه های روشن است. و نیز مقام ابراهیم و هر کس که داخل آن شود در امان است و برای خداوند برعهده مردم این است که قصد آن خانه کنند، اگر استطاعت رفتن بسوی آن را داشته باشند. و هر کس که کفر ورزد خداوند البته از تمام جهانیان بی نیاز است (۹۷)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: نكوهش رفتارهای دشمنانه اهل كتاب نسبت به مسلمين.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ بَيِّنَاتٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ بَيِّنَاتٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾

بگو ای اهل کتاب چرا به آیات خدا کفر میورزید در حالیکه خداوند به آنچه میکنید گواه است؟ (۹۸) بگو ای اهل کتاب چرا مردم را از راه خدا و اینکه کسی به آن ایمان

بیاورد باز میدارید در حالیکه خودتان هم گواه حقانیت آن هستید؟ و البته خداوند از آنچه میکنید غافل نیست (۹۹)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: چسبیدن به معارف حق، و وحدت، امر بمعروف و نهی از منکر، از عناصر اصلی ساخته شدن شخصیت بشر است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فَرِيقًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴿١٠٠﴾ وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ فُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُم آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾ وَلَتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

ای مسلمانان! اگر از عده ای از اهل کتاب پیروی کنید شما را پس از ایمانتان به کفر بازمیگردانند (۱۰۰)

و چگونه به کفر بازگردید در حالیکه آیات خدا بر شما خوانده میشود و رسولش در بین شماست؟ و کسی که خود را به خداوند بسپارد بسوی صراط مستقیم هدایت شده است (۱۰۱)

ای مسلمانان! از خداوند چنان پروا کنید که سزاوار پروا کردن است، و مبادا بمیرید مگر اینکه مُسلم باشید (۱۰۲) و همگی به ریسمان خداوند چنگ بزنید، و متفرق

نشوید، و نعمت خدا را برخویش بیادآورید، آن هنگامی که دشمنان یکدیگر بودید، و خداوند بین شما الفت برقرار کرد، و به نعمت او برادران یکدیگر شدید، و بر لبه پرتگاهی از آتش بودید، و شما را از آن برگرفت. خداوند آیاتش را چنین برایتان بیان می کند شاید هدایت یابید (۱۰۳) و باید از میان شما عده ای باشند که بسوی امور خیر دعوت کنند، و به چیزهای پسندیده فرمان دهند، و از چیزهای ناپسند جلوگیری کنند، و آنها همان رستگارانند (۱۰۴) و مانند کسانی نباشید که متفرق شدند و اختلاف کردند، آنهم پس از اینکه آن دلیل های روشن بسویشان آمد، که عذابی بزرگ خواهند داشت (۱۰۵)

در روزی که چهره هائی سفید و چهره هائی سیاه است، به روسیاهان خطاب میشود آیا پس از ایمانتان کافر شدید؟ پس آن عذاب را بسبب آن کفری که مرتکب شدید بپشید (۱۰۶) و به روسفیدان نیز خطاب میشود داخل رحمت خدا شوید که در آن جاودانید (۱۰۷)

ای پیامبر! این آیات خداست که به حق بر تو میخوانیم، و خداوند هیچ ظلمی برای جهانیان نمیخواهد (۱۰۸) و آنچه در آسمانها و زمین است مال خداست و همه امور بسوی او برمیگردد (۱۰۹)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم اجتناب (مانند کفار و منافقان)
درب: ای مسلمانان! به آنچه خودتان (از معارف) دارید جنگ بزنید و کلا از کافران دوری کنید تا رشد یابید.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾ لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُؤْلَوْكُمْ الْأُدْبَارُ ثُمَّ لَا يَنْصَرُونَ ﴿١١١﴾ ضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الدَّلِيلَ أَيْنَ مَا تَقِفُوا إِلَّا يَحْبِلُ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٌ مِنَ النَّاسِ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ

بآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾ لَيْسُوا سَوَاءً مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾ وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَن يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن تُغْنِي عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾ مَثَلٌ مَا يَنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِّنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُؤًا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾ هَاسَتْ أُولَاءُ حُبُّوهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَصَوْا عَظِيمًا عَلَيْكُمُ الْآثَامُ مِنَ الْفَيْضِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾ إِنْ تَسْسَكُمُ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾

ای نخبه های اردوگاه ایمان! شما بهترین گروهی هستید که برای مردم پدید آورده شده، که به چیز های پسندیده فرمان می‌دهید و از چیزهای ناپسند جلوگیری می کنید، و به خدا ایمان دارید،

و اگر اهل کتاب هم ایمان می آوردند برایشان بهتر بود. بعضی از آنها مومن میباشند و اکثرشان گناهکارند (۱۱۰) جز اذیت و آزاری که به شما برسانند ضرر مهمی نمیتوانند به شما بزنند، و اگرهم با شما بجنگند به جنگ پشت میکنند، و آنگاه یاری نمیشوند (۱۱۱) هر جا که یافت شوند بر آنها خواری مقرر شده، مگر اینکه به ریسمانی از خدا و ریسمانی از مردم چنگ زنند، و دچار خشمی از جانب خداوند گشته اند، و نیز بر آنها تهی دستی رقم زده شده، زیرا که به آیات خداوند کفر میورزیدند و پیغمبران را به ناحق می کشتند، و این به آن جهت بود که عصیان ورزیده بودند و تجاوز میکردند (۱۱۲)

آنها مساوی نیستند. از میان اهل کتاب کسانی هم هستند که به حق قیام میکنند و آیات خدا را در لحظات شب ها میخوانند و سجده میکنند (۱۱۳) و به خداوند و روز آخرت ایمان دارند، و به کارهای پسندیده فرمان میدهند و از امور ناپسند جلوگیری می کنند، و در کارهای خیر از یکدیگر سبقت میجویند، و آنها از صالحانند (۱۱۴) و هر کار خیری که کنند حتما در نظر گرفته میشود و خداوند به حال متقیان داناست (۱۱۵)

البته اموال و اولاد کافران در مقابل خداوند کاری برایشان نمیسازد و اهل آن آتشند و در آن جاودانند (۱۱۶) مثال آنچه در این جهان خرج می کنند مانند بادی است دارای سوز سرما که به کشت قومی که به خویش ظلم کرده اند میوزد و نابودش می کند، و خداوند ظلمی به آنها نکرده، ولیکن آنها به خویش ظلم می کنند (۱۱۷)

ای مسلمانان! از غیر خودتان دوست نزدیک مگیرید، که لحظه ای از شر رسانی به شما کوتاهی نمی کنند، و دوست دارند شما به زحمت بیفتید، و البته بغض و دشمنی از زبانشان آشکار است، ولی آنچه در دل پنهان میکنند بزرگتر است. البته آیات خویش را چنین برایتان بیان کردیم اگر در آن تعقل کنید (۱۱۸)

شما کسانی هستید که دوستشان میدارید در حالیکه آنها دوستان ندارند و شما به همه کتاب های آسمانی ایمان دارید ولی آنها به کتاب آسمانی شما کفر می ورزند، و هنگامیکه شما را می بینند میگویند ایمان داریم و وقتیکه به خلوت میروند از شدت خشم نسبت به شما انگشت به دندان میگزند، بگو با خشم خویش بمیرید که خداوند به حقیقت دل ها داناست (۱۱۹)

اگر چیز خوبی به شما برسد ناراحت میشوند، و اگر چیز بدی به شما برخورد کند خوشحال میشوند، و اگر صبر کنید و تقوا در پیش گیرید حيله هایشان ضرری به شما نمیرساند، که خداوند به آنچه می کنند احاطه دارد (۱۲۰)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: در امور سخت پایداری کنید و سست نشوید و به خداوند توکل کنید.

وَإِذْ عَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾ إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ رُبُّكُمْ بِنِزَالَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ ﴿١٢٤﴾ بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ هَذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ﴿١٢٧﴾ لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

ای پیامبر! آن هنگام را به یاد آر که صبح از خانواده ات جدا شدی که محل جنگ را برای مسلمانان مشخص کنی و خداوند شنوای داناست (۱۲۱)
و آن هنگام که دو طائفه از منافقان شما تصمیم به سستی گرفتند، در حالیکه خداوند سرپرستان بود، و مومنان باید به خداوند توکل کنند (۱۲۲)
و خداوند بود که در جنگ بدر یاریتان داد، در حالیکه شما ناتوانتر بودید.
پس، از خدا پروا کنید شاید شکر بگزارد (۱۲۳)
آن هنگام که به مسلمانان میگفتی آیا کافی نیست که پروردگارتان به سه هزار ملائکه فرود آینده کمکتان کند؟ (۱۲۴)
بله. اگر صبر کنید و تقوا در پیش گیرید، و کافران از زور خشم شان شتابان به اینجا بیایند پروردگارتان با پنج هزار ملائکه نشاندار کمکتان می کند (۱۲۵)
و خداوند آن را جز مژده ای برایتان قرار نداد، و اینکه دلتان به آن مطمئن شود، و یاری جز از ناحیه خداوند نیست، که خداوند پیروزمند فرزانه است (۱۲۶)
تا اینکه قسمتی از کافران را هلاک کند، یا اینکه خوارشان کند، و نا امید شوند

(۱۲۷)

ای پیامبر! تو درباره آن امر، که عاقبتِ کسانی باشد که نافرمانیت کردند، چیزی که در اختیار خودت باشد نداری. یا خداوند توبه شان را می پذیرد یا عذابشان میکند و البته آنها ظالمند (۱۲۸)

و هر چه در آسمانها و زمین است مال خداست، هر که را خواهد می آمرزد و هر که را خواهد عذاب میکند، و خداوند آمرزگار مهربان است (۱۲۹)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه گواهایی لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: از ربا دوری، و در راه خدا انفاق، و در امور خیر سبقت گیرید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾ وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاجِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ مَّغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿١٣٦﴾ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿١٣٧﴾ هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾

ای مسلمانان! ربا مخورید که چندین برابر شود. و از خدا پروا کنید شاید رستگار شوید (۱۳۰)

و از آن آتش که برای کافران تهیه شده بپرهیزید (۱۳۱)

و خدا و رسول را اطاعت کنید شاید مورد مهر قرار بگیرید (۱۳۲)

و بسوی آمرزشی از جانب پروردگارتان، و بهشتی که عرض آن به پهنای آسمانها و

زمین است، و برای تقواداران تهیه شده، بشتابید (۱۳۳)
همان کسانی که چه در حال توانگری و چه در حال تنگدستی انفاق می کنند و
خشم خویش فرو میخورند، و مردم را می بخشند، و خداوند نیکوکاران را دوست می
دارد (۱۳۴)

و نیز همان کسانی که وقتی کار زشتی کردند یا به خویش ظلم نمودند خدا را یاد
می کنند و از گناهانشان آمرزش میخواهند، و چه کسی غیر از خداوند گناهان را می
آمرزد، و بر آنچه کرده اند آگاهانه اصرار نمی ورزند (۱۳۵)
پاداش آنها آمرزشی از جانب پروردگارشان و بهشتی است که در کف آنها جوی ها
روان است، که در آن جاودان باشند، و پاداش عمل کنندگان چه نیکوست (۱۳۶)

قبل از شما سنت هائی بوده که از میان رفته اند، پس در زمین بگردید و ببینید
عاقبت تکذیبگران چه بود (۱۳۷) این بیانی برای مردم و هدایتی و موعظه ای برای
تقواداران است (۱۳۸)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی
آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: علت این فراز و نشیب ها آزمودن صداقت ایمانی مردم است.

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾ إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ
قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوَاهُ بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا
يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾ وَلِيُمَخِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيُخَفِّقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ
تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمِ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَتُّونَ
الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَصُرَ اللَّهُ
شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَقُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُوجِلاً وَمَنْ
يُؤَدِّ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُؤَدِّ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَجَزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾
وَكَايِنْ مِنْ نَبِيِّ قَاتَلَ مَعَهُ رِثْوَنٌ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا

وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾ وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا
وَتُبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾ فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ ثَوَابِ
الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يُرْذِلْكُمُ عَلَى
أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾ بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾ سَنَلْقَى فِي
فُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَبَشَئٌ مَثْوًى
الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾ وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّوهُمُ بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ
وَعَصَيْتُمْ مَنِ بَعْدَ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ
عَنْهُمْ لِيُنْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾ إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَلْوُونَ
عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَاكُمْ فَأَتَابَكُمْ عِظًا بِعِظٍ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا
أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾ ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً نَاعَسًا يَغْشَى طَائِفَةً
مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ
شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ
مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا
فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ
يَوْمَ التَّقَى الْجُمُعَانَ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ
﴿١٥٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ
كَانُوا غُرًى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حُسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُخَيِّبُ
وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٦﴾ وَلَكِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مِتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا
يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾ وَلَكِنْ مِتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لِإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾

ای مسلمانان! در مواجهه با کفار سست نشوید و اندوهگین نباشید و شما بالاترید اگر

ایمان داشته باشید (۱۳۹)

اگر به شما آسیبی رسید، به آن قوم نیز آسیبی مانند آن رسید.

و ما این روزگار را بین مردم دست به دست میچرخانیم،

و تا اینکه خداوند ایمان داران را مشخص کند، و از شما گواهانی برگیرد،

و خداوند ظالمان را دوست ندارد (۱۴۰)

و نیز اینکه مومنان را پاک کند و کافران را نابود فرماید (۱۴۱)

آیا فکر کرده اید داخل بهشت خواهید شد در حالی که خداوند کسانی از شما را که جهاد کرده و صبر نموده اند مشخص ننموده باشد؟ (۱۴۲)

و همین شما بودید که قبل از اینکه با آنان برخورد کنید آرزوی شهادت میکردید.

پس چه شد که اینک که مرگ را دیده اید نگرانید (۱۴۳)

و محمد کسی نیست جز فرستاده ای که قبل از او نیز فرستادگانی بوده اند و گذشته اند. پس اگر او بمیرد یا کشته شود آیا شما بر پاشنه هایتان خواهید چرخید؟ و هر کس که بر پاشنه هایش بچرخد به خداوند ضرری نمیزند، و البته خداوند بزودی شکرگزاران را پاداش میدهد (۱۴۴)

و هیچکس را نمیرسد که مگر به اذن خدا بمیرد.

سرنوشتی است سرسیددار.

و هر کس که متاع دنیا خواهد از آن به او میدهیم،

و هر کس بهره آخرت خواهد از آن به او میدهیم،

و بزودی شکرگزاران را پاداش خواهیم داد (۱۴۵)

و چه بسا پیامبرانی بودند که خدا پرستان زیادی همراه آنها جنگیدند، و از آنچه در راه خدا به آنان رسید سست نشدند و تسلیم نگردیدند، و خداوند پایداران را دوست میدارد (۱۴۶) و سخن آنها، جز این نبود که میگفتند پروردگارا گناهمان و اسرافی را که در امر خویش کردیم ببخش، و قدمهایمان را ثابت کن، و ما را علیه کافران یاری فرما (۱۴۷) پس خداوند نیز بهرمندی دنیا و برخورداری نیکوی آخرت را نصیب آنها فرمود، که خداوند نیکوکاران را دوست میدارد (۱۴۸)

ای مسلمانان! اگر کافران را اطاعت کنید شما را بر پاشنه هایتان می چرخانند و زیانکار میشوید (۱۴۹) بلکه خداوند دوست دلسوز شماست و همو بهترین یاریگر

است (۱۵۰) بزودی در دلهای کافران بواسطه شرکی که نسبت به خدا ورزیدند، و خداوند دلیلی برای آن نفرستاده است، ترس می اندازیم، و جایگاهشان آن آتش است، و جایگاه ظالمان چه بد است (۱۵۱)

و البته خداوند وعده اش را وفا کرد. آنهنگام که به فرمانش در جستجوی کافران بودید. تا اینکه سست شدید، و در آن امر کشمکش کردید، و پس از اینکه آنچه را دوست داشتید به شما نشان داد نافرمانی کردید. از شما کسانی بودند که فقط دنیا را میخواستند، آنگاه شما را از آنها منصرف کرد تا امتحانتان کند، و از شما در گذشت، و خداوند نسبت به مومنان صاحب بخشش است (۱۵۲)

آن هنگام را به یاد آورید که از صحنه جنگ به بالا می گریختید، و هیچ برنمی گشتید، و رسول خدا پشت سرتان بود و صدایتان میزد، پس از آن که بخود آمدید، نگرانی روی غمی بر شما فرود آمد، تا اهمیت واقعه را دریابید و خودتان را فراموش کنید و بر آنچه از غنائم که از دستتان رفت، و شکست که بر سرتان آمد، اهمیتی ندهید، و خداوند به آنچه می کنید آگاه است (۱۵۳) آنگاه، پس از آن غم، چُرت آرامش بخشی بر شما فرستاد، که طائفه ای از شما را فرا گرفت. و طائفه ای دیگر که بفکر جان خود بودند و راجع به خدا گمانهای نا حق نموده بودند، که همان گمان های جاهلیت بود، می گفتند آیا چیزی از آن امر بدست ما هست؟ بگو آن امر همه اش بدست خداست. چیز هائی را در خویش پنهان می کنند که برای تو بروز نمیدهند، و میگویند اگر چیزی از آن امر بدست ما بود در اینجا کشته نمیشدیم. بگو اگر در خانه هایتان هم بودید آنهائی که برایشان قتل مقدر شده بود در خوابگاههایشان نیز برایشان پیش می آمد و خداوند به حقیقت دل ها آگاه است (۱۵۴)

روزی که آن دو گروه با هم برخورد نمودند، کسانی که به جنگ پشت کردند، جز این نیست که شیطان بسبب بعضی چیزها که کسب نموده بودند آنها را لغزند، و البته خداوند بخشیدشان، که خداوند آمرزگر حلیم است (۱۵۵)

ای مسلمانان! مانند کسانی نباشید که کافر شدند و درباره برادرانشان که زمین را به مسافرت در نور دیده، و یا به جنگ رفته بودند، می گفتند اگر نزد ما مانده بودند نمی مردند و کشته نمیشدند. تا خداوند آنها حسرتی در دلهایشان قرا دهد، در حالیکه خداوند است که زنده میکند و میمیراند و خداوند به آنچه می کنید بیناست (۱۵۶) و اگر در راه خدا کشته شوید یا بمیرید، البته آمرزشی و رحمتی از جانب خدا از آنچه جمع می کنید بهتر است (۱۵۷) و اگر مردید یا کشته شدید البته بسوی خداوند محشور خواهید شد (۱۵۸)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: ای پیامبر برای رشد دادن پیروانت چنین کن.

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

ای پیامبر! به سبب مهربانیی از جانب خداوند به آنان نرم گشته ای، و اگر تند خوی سخت دلی بودی حتما از دور و برت پراکنده میشدند. پس بر آنان ببخش، و برایشان استغفار کن، و درباره کارها با آنان مشورت کن. و هنگامی که تصمیم گرفتی بر خداوند توکل کن که خداوند متوکلان را دوست میدارد (۱۵۹)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: ای مردم! نعمت رسول خدا را ارج نهید و ناشکری نکنید و از صفات منافقانه دوری کنید.

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾ وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾ أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطِ اللَّهِ وَمَا أُوَاهُ جَهَنَّمَ وَيَنْسُ الْمَصِيرَ ﴿١٦٢﴾ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾ أَوَلَمَّْا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾ وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّتَى الْجُمُعَانِ فَيَاذَنْ اللَّهُ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوَادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبِعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفَرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾ الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرُؤُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾

اگر خدا یاریتان کند کسی بر شما پیروز نخواهد شد و اگر شما را بحال خود رها کند، غیر از او چه کسی است که یاریتان کند؟ و مومنان باید به خدا توکل کنند (۱۶۰)

و هیچ پیامبری را نمیرسد که نیرنگ زند. و کسی که نیرنگ زند در روز قیامت با آن نیرنگش همراه خواهد بود. سپس هر کس آنچه را که کسب کرده بطور کامل دریافت خواهد کرد و هیچ ظلمی نمیشوند (۱۶۱)

آیا کسی که از چیزهای مورد پسند خدا پیروی کرد مانند کسی است که چیزی آورده که موجب خشم خداست و جایگاهش جهنم است؟ و چه بد سرانجامی است (۱۶۲) آنها نزد خدا درجاتی دارند و خداوند به آنچه میکند بیناست (۱۶۳)

البته خداوند بر مسلمانان منت گذاشت که در بین آنها رسولی از خودشان برانگیخت، که بر آنان آیاتش را تلاوت میکند، و رشدشان میدهد، و کتاب و حکمت

می آموزدشان، و گرچه قبلا در گمراهی آشکار بودند (۱۶۴)

آیا وقتی که مصیبتی به شما اصابت کرد که دو برابر آن را به آنان رساندید باز هم میگوئید این از کجاست؟ بگو از جانب خودتان است که البته خداوند بر هر چیزی تواناست (۱۶۵)

و آنچه که در روز برخورد دو گروه به شما رسید به فرمان خدا بود، تا مومنان را مشخص کند (۱۶۶)

و منافقان را نیز مشخص کند.

همان کسانی که وقتی به آنان گفته شد بیایید در راه خدا جنگ یا دفاع کنید، جواب دادند اگر میدانستیم جنگی در راه است حتما از شما پیروی میکردیم.

آنها در آن موقع به کفر نزدیک تر بودند تا به ایمان. با دهانهایشان چیزی می گفتند که در دلهایشان نبود، و خداوند به آنچه پوشیده میداشتند دانایتر است (۱۶۷)

همانها که به برادرانشان و کسانی که برجای خویش نشستند میگفتند اگر شهیدان اطاعتمان کرده بودند کشته نمیشدند. بگو پس مرگ را از خود دور کنید اگر راست میگوئید (۱۶۸)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: تحسین مؤمنان واقعی که در شدائد ثابت قدمند.

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾ الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسْسَهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانِ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾ إِنَّمَا ذَلِكَ الشَّيْطَانُ يَخُوفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِنْ كُنْتُمْ

مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

و مبادا کسانی را که در راه خدا کشته شده اند مرده بیندارید، بلکه زنده اند و نزد پروردگارشان روزی دارند (۱۶۹)

و به آنچه خداوند از فضلش به آنها داده شادمانند، و به آنانی که پشت سرشان هستند و هنوز به آنان نرسیده اند مژده میدهند، که نترسیدو اندوهگین هم مباشید (۱۷۰)

به نعمتی از جانب خداوند و فضلی مژده میدهند، و اینکه خداوند پاداش مومنان را ضایع نخواهد گزارد (۱۷۱)

کسانی که خداوند و رسولش را حتی پس از اینکه آن آسیب به آنان رسید اجابت کردند، برای نیکوکاران و تقوادارانِ آنها پاداشی بزرگ خواهد بود (۱۷۲) همان کسانی که وقتی مردم به آنان می گفتند که آنها برای جنگ با شما اجتماع کرده اند لذا از آنان بترسید، بجای ترسیدن ایمانشان زیاد میشد و میگفتند خدا ما را بس است و خوب و کیلی است (۱۷۳) پس بسوی نعمتی از جانب خدا چرخیدند، و فضلی که بدیی به آن نمیرسد، و از راه های رضایت خدا پیروی کردند، و خداوند صاحبِ فضلی بزرگ است (۱۷۴)

جز این نیست که شیطان است که دوستانش را میترساند، پس، از آنان نترسید، و مرا بترسید اگر مومن میباشید (۱۷۵)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: فروختن ایمان به کفر، و بی توجهی به امتحانات الهی، و بخل سبب سقوط است.

وَلَا يَحْزَنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَصُرُوا اللَّهَ شَيْئاً يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي

الْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ مِثْلَ هُمْ خَيْرٌ لِّأَنْفُسِهِمْ إِنَّمَا مِثْلِي هُمْ لِيَزْدَادُوا إِثْمًا وَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾ مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُّسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَأَمَتُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٩﴾ وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

و آنانکه در راه کفر با سرعت راه می سپارند اندوهگینتان نکنند،
آنها به خداوند ضرری نمی رسانند،

خداوند میخواهد که بهره ای از آخرت برایشان قرار ندهد و عذابی عظیم داشته
باشند (۱۷۶)

البته کسانی که کفر را به قیمت ایمان خریدند به خداوند ضرری نمی زنند و عذابی
دردناک خواهند داشت (۱۷۷)

و کافران میپندارند که مهلتی که به آنها داده ایم بنفعشان است. جز این نیست که
مهلت میدهیم تا گناه زیاد کنند و عذابی خوار کننده خواهند داشت (۱۷۸)
و اینطور نیست که خداوند مسلمانان را در این حالی که بر آن هستید رها کند، مگر
اینکه خراب را از پسندیده جدا کند، و اینطور نیست که خداوند شما را بر غیب آگاه
کند، ولیکن اینطور است که خداوند از میان فرستادگانش کسانی را که بخواهد برمی
گزیند. پس به خدا و رسولانش ایمان بیاورید و اگر ایمان آوردید و تقوا پیشه نمودید
آنگاه اجری بزرگ خواهید داشت (۱۷۹)

و مبدا آنانکه خداوند از فضل خویش به آنان داد، و بخل میورزند، اینطور خیال کنند
که این بخل بنفعشان است، بلکه به ضررشان است. زیرا آنچه که در آن بخل ورزیده
اند در روز قیامت طوق گردنشان خواهد شد،

و میراث آسمانها و زمین مال خداست و او به آنچه میکنید آگاه است (۱۸۰)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: تکذیب رسولان و داشتن اعتقادات شبیه اهل کتاب از عناصر سقوط است.

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدُ إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِيَنَا بِقُرْآنٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّن قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالذِّكْرِ فَلَمَّ قَتَلْتُمُوهُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾ فَإِن كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَن زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾ لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِمَّن قَبْلَكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَدَّى كَثِيرًا وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِّنْ عِزِّ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾ وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْفُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبَيَّسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُوتُوا وَبِحُبُونِ أَن يُمْدَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبْنَهُمْ بِمَقَارَةِ مِّنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾

البته خداوند قول آنها را شنید که گفتند خداوند فقیر است و ما غنی هستیم.

بزودی آنچه را که گفته اند می نویسیم،

و نیز اینکه پیامبران را به ناحق می کشتند، و خواهیم گفت عذاب آن آتش را
بچشید (۱۸۱)

این بخاطر آن چیز هائی است که قبلا انجام دادید و البته خداوند نسبت به بندگان
ظالم نیست (۱۸۲)

همانهای که گفتند خداوند با ما عهد کرده که به هیچ پیغمبری ایمان نیاوریم مگر
اینکه برای ما یک قربانیی بیاورد که آتش آن را بخورد، بگو رسولانی قبل از من با
نشانه های روشن و نیز آنچه که میگوئید بسویتان آمدند، پس چرا آنها را کشتید اگر
راست میگوئید (۱۸۳)

پس اگر تکذیب کردند، ناراحت مباش، زیرا قبل از تو نیز فرستادگانی که با نشانه
های روشن و نیز کتاب ها و آن کتاب نورافشان آمده بودند، تکذیب شدند (۱۸۴)

هر کسی چشمنده مرگ است، و جز این نیست که پادشاهیتان در روز قیامت بطور کامل به شما داده خواهد شد. پس اگر کسی از آن آتش دور شد و داخل بهشت گردید برنده است. و زندگی دنیا جز برخورداری فریبده نیست (۱۸۵)

البته در اموالتان و جانهایتان امتحان هائی خواهید شد، و از کسانی که قبل از شما به آنان کتاب داده شده، و نیز از مشرکان، آزارهای زیادی خواهید دید و اگر صبر کنید و تقوا پیشه نمائید، آن صبر و تقوا از جمله نشانه های محکم کردن کارهاست (۱۸۶)

و هنگامیکه خداوند از اهل کتاب پیمان گرفت که حتما باید مطالب آن کتاب را برای مردم بیان کنید و نباید کتمانش کنید، اما آنها آن پیمان را پشت سرشان انداختند و آن را به قیمت ناچیزی فروختند، و چه معامله بدی کردند (۱۸۷) ای پیامبر! مبدا فکر کنی آنهایی که به آنچه بدست آوردند شادند و دوست دارند بخاطر کاری که نکرده اند ستایش شوند، از عذاب رهایی خواهند داشت، نه! بلکه عذابی دردناک خواهند داشت (۱۸۸)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم اجتناب (مانند کفار و منافقان)
درب: تفکر در حقایق و گرایش قلبی به سوی خدا و معامله با او آدمی را بالا می برد.

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾ رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخُلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾ رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾ رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ

إِنَّكَ لَا تُخَلِّفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنِّي بِغُسْطِكُمْ مِّنْ بَعْضِ الْآلِدِينَ هَاجِرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتِلُوا وَقَاتِلُوا لَا تَكْفُرْ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا دُخِلَتْهُمْ جَنَّاتُ جَحِيمٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

و فرمانروائی آسمانها و زمین مال خداست و همو بر چیزی تواناست (۱۸۹) البته در آفرینش آسمانها و زمین و گردش شب و روز برای خردمندان نشانه هائی است (۱۹۰) همان کسانی که خداوند را ایستاده و نشسته و بر پهلوها یاد کرده و در آفرینش آسمانها و زمین تفکر می کنند و میگویند پروردگارا اینها را به باطل نیافریده ای، پس ما را از عذاب آن آتش حفظ کن (۱۹۱) پروردگارا هر کس را که داخل آن آتش کنی خوارش نموده ای و ظالمان هیچ یآوری ندارند (۱۹۲) پروردگارا گوش به منادیی سپردیم که ما را به ایمان میخواند، که به پروردگارتان ایمان آورید، و ما ایمان آورده ایم، پس گناهانمان را بیامرز و بدی هایمان را ببوشان و ما را با نیکان دریافت کن (۱۹۳) پروردگارا و بما آنچه که به رسولانت وعده داده ای بده، و روز قیامت خوارمان مکن، که تو البته وعده ات را خلاف نخواهی کرد (۱۹۴) پس پروردگارشان دعای آن خردمندان را شنید و اجابتشان کرد که البته عمل عاملی از شما را، چه زن و چه مرد، که به سبب ایمان از از جنس یکدیگرید، ضایع نخواهم کرد. و کسانی که هجرت کردند و از شهرهاشان اخراج شدند، و در راهم آزار شدند، و جنگ کردند و کشته شدند، حتما بدی هایشان را خواهم پوشاند و حتما به بهشت هائی وارد شان خواهم نمود که نهرها در آن جاری است که برخورداری از جانب خداوند است و البته برخورداری خوب نزد خداست (۱۹۵)

درس: ساختن ثبوتی شخصیت مسلمانان از طریق صدور آیات احکامی و اخلاقی، و ساختن سلبی آنان از طریق ارائه الگوهای لازم الاجتناب (مانند کفار و منافقان).
درب: تقوا، ارتباط دلها، و عبادت، آدمی را بالا می برد.

لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

﴿١٩٧﴾ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ هُمْ حَنَّتْ نَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزْلًا مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلَّائِزِينَ ﴿١٩٨﴾ وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشَتَّرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ تَمَنَّا قَلِيلًا أُولَئِكَ هُمُ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

ای پیامبر! جنب و جوش کفار در شهرها گولت نزند (۱۹۶) برخورداری اندک است، سپس جایگاهشان جهنم است و بد آرامگاهی است (۱۹۷) لیکن اهل تقوا نزد پروردگارشان بهشتی دارند که در کف آنها نهرها جاری است که در آن جاودانند، و این پیشکشیهی است از جانب پروردگارشان، و چیزی که نزد خداست برای خوبان بهتر است (۱۹۸)

و البته از اهل کتاب هم کسانی هستند که به خدا، و نیز به آنچه که بر شما نازل شده، و آنچه بر خودشان نازل شده، ایمان دارند، و برای خدا متواضعند، و آیات خدا را به قیمتی ناچیز نمی فروشند. پاداش آنها نیز نزد پروردگارشان محفوظ بوده و خداوند تند حساب است (۱۹۹)

ای مسلمانان! صبر کنید و دیگران را نیز به صبر سفارش کنید، و دلها را به یکدیگر وصل کنید، و تقوا داشته باشید، شاید رستگار شوید (۲۰۰)

مرحله دهم

تثبیت موقعیت
اسلام و مسلمین
و
ادامه
تعالی روز افزون

سوره تغابن

درس: ای مسلمانان! همت خویش را بلند دارید، و بهشت را هدف قرار دهید، و با ایمان و تقوا و انفاق و..... بدستش آورید.
درب: ای مسلمانان! چنین خداوندی دارید. همت بلند دارید و هماهنگ شوید.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾
هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُغْلِبُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

هر آنچه در آسمانها و زمین است خداوند را به پاکی می ستاید.
همو که فرمانروائی از آن او و ستایش مخصوص اوست، که بر هر کاری تواناست (۱)
اوست کسی که شما را آفریده، آنگاه بعضی از شما کافر و بعضی مومن هستید، و
خداوند بر آنچه میکنید بینا است (۲)
آسمان ها و زمین را مطابق حق آفریده، و شما را صورتگری کرده و صورتهایتان را
زیبا نموده، و سرانجام همه تان بسوی اوست (۳)
علم آنچه را که در آسمانها و زمین است دارد، و آنچه را که پنهان میدارید یا آشکار
می کنید میداند، و به آنچه در دل هایتان هست داناست (۴)

درس: ای مسلمانان همت خویش را بلند دارید، و بهشت را هدف قرار دهید، و با ایمان و تقوا و انفاق و.....
بدستش آورید.
درب: خدائی که به او ایمان پیدا کرده اید می تواند هم آخرت را ایجاد کند وهم در یک بشر استعداد دریافت
وحی قرار دهد.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهُمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ
تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٦﴾
زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُغْنِيَهُمْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّ وَزَيَّ لَنْتَغْنَيْنَّ ثُمَّ لَمَنِائُوا بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

﴿۷﴾

آیا داستان کافرانی که قبلا می زیسته اند به شما نرسیده؟
 که چگونه فرجامِ بدِ کارهایشان را چشیدند و در آخرت نیز عذابی دردناک خواهند داشت؟ (۵)

علت آن نیز این بود که فرستادگان خداوندشان با دلایل و نشانه های روشن بسویشان آمدند، اما آنها گفتند آیا یک بشر هدایت‌مان کند؟
 و کفر ورزیدند و به حق پشت کردند و از خداوند نیز بی نیازی جستند،
 و خداوند بی نیاز ستوده است،
 و به عبادت آنها نیازی نداشت (۶)

این کافران نیز چنین می پندارند که هرگز برانگیخته نخواهند شد،
 بگو بلی و قسم به پروردگارم که حتما برانگیخته خواهید شد، سپس از حقیقتِ آنچه
 انجام میداده اید آگاهتان خواهند کرد،
 و این برای خداوند آسان است (۷)

درس: ای مسلمانان! همت خویش را بلند دارید، و بهشت را هدف قرار دهید و با ایمان و تقوا و انفاق و... بدستش آورید.
 درب: همان.

فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾ يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَئِنَّ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾

پس، ای مردم! به خدا و رسولش و نوری که با او فرستاده ایم ایمان بیاورید،
 و بدانید که خداوند به آنچه میکنید آگاه است (۸)
 هنگامی که در روز گردآوری جمعتان کند، آن روز روزِ افسوس خوردن است.

و کسانی که به خداوند ایمان بیاورند و عمل شایسته کنند او نیز زشتی هایشان را می پوشاند،
و آنها را به بهشتهائی که نهرها از کف آن جاری است وارد می نماید،
که در آن برای همیشه جاودان خواهند بود،
و این پیروزی بزرگ است (۹)
و کسانی که کفر ورزیده و آیات ما را تکذیب کرده اند اهل آتشند که در آن جاودان خواهند بود،
که بد سرانجامی است (۱۰)

درس: ای مسلمانان! همت خویش را بلند دارید، و بهشت را هدف قرار دهید، و با ایمان و تقوا و انفاق و..... بدستش آورید.
درب: نگذارید چیزهای کوچک مشغولتان کند و از جایزه بزرگ بازتان دارد.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾
وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ وَاللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لَأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقْ شَحْ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِنْ تُقْرَضُوا بِاللَّهِ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفْ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

ای مردم! بدانید که هیچ مصیبتی جز به اذن خدا به کسی نمی رسد،
و کسی که به خداوند ایمان بیاورد او نیز دلش را هدایت می کند، زیرا که خداوند به هر چیزی داناست (۱۱)

ای مردم! اطاعت خدا و اطاعت پیامبر کنید،

و اگر به این توصیه پشت کردید، بدانید که ره‌سولمان فقط موظف به رساندن آشکار پیام ما است (۱۲)

خداوند که خدائی جز او نیست، شایسته است که مومنان بر او توکل کنند (۱۳)

ای مسلمانان! البته بعضی از همسرانتان و اولادتان، در حقیقت، دشمنان شما هستند، پس، از آنها احتیاط کنید،

و اگر از رفتارهایشان درگذرید و ببخشیدشان، خداوند نیز بخششگری مهربان است (۱۴)

جز این نیست که اموالتان و اولادتان مایه آزمایش شما هستند،

درحالی‌که نزد خداوند پاداشی بزرگ هست (۱۵)

پس تا میتوانید تقوا پیشه کنید،

و به سخن حق گوش فرادارید،

و اطاعتش کنید، و مالی برای آخرت خودتان خرج کنید،

و کسی که موفق شود خود را از بخل خویش حفظ کند رستگار است (۱۶)

اگر به خداوند قرضی نیکو دهید برایتان چند برابرش می‌کند،

و می‌بخشدتان، و خداوند سپاسگزاری با وقار است (۱۷)

همو دانای نهان و آشکار و پیروزمند فرزانه است (۱۸)

سوره حدید

درس: ای مسلمانان نسبت به ایمان و تقوا و انفاق بسیار کوشا باشید.

درب: با چنین خداوندی مواجهید، لذا رفتار عاقلانه، ایمان و تقوای واقعی است.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُخَيِّ
وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
﴿٣﴾ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي

الْأَرْضِ وَمَا يُخْرِجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَرْجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٥﴾ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

آنچه در آسمانها و زمین است خداوند را به پاکی می ستاید و همو پیروزمند فرزانه است (۱)

فرمانروائی آسمانها و زمین از آن اوست،

زنده می کند و میمیراند،

و همو بر هر چیزی تواناست (۲)

همو اول و آخر و ظاهر و باطن است و به هر چیزی داناست (۳)

اوست که آسمانها و زمین را در شش مرحله آفرید،

و آنگاه به عرش مستولی شد، میداند چه به زمین فرو می رود،

و چه از آن خارج میشود،

و چه از آسمان نازل میشود،

و چه بطرف آن بالا میرود،

و هر جا که باشید با شماس،

و خداوند به آنچه می کنید بیناست (۴)

فرمانروائی آسمانها و زمین از آن اوست،

و همه امور بسوی او باز میگردد (۵)

شب را در روز داخل می کند و روز را در شب فرو میبرد،

و همو به آنچه در دلها میگردد داناست (۶)

درس: ای مسلمانان! نسبت به ایمان و تقوا و انفاق بسیار کوشا باشید.
درب: ای مردم! خدایتان چنین است.

آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَحْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا هُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِنُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَارْؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَاتَلُوا وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾ مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

ای مردم! به خدا و رسولش ایمان بیاورید و از اموالی که خداوند شما را در آن جانشین کرده انفاق کنید،

که پاداش کسانی که ایمان آورده و انفاق کنند بزرگ است (۷)

و چه تان شده که به خدا ایمان نمی آورید، در حالی که پیامبرش به ایمان دعوتتان میکند،

و البته خداوند از شما پیمان ایمان نیز گرفته،

البته اگر این را باور داشته باشید (۸)

خداوند کسی است کسی که بر بنده اش آیاتی روشن میفرستد تا شما را از تاریکی ها بسوی نور بیاورد،

و خداوند نسبت به شما دلسوز مهربان است (۹)

و چه تان شده که در راه خدا انفاق نمی کنید در حالیکه میراث آسمانها و زمین از آن خداست؟

کسی که قبل از پیروزی انفاق و کارزار میکند با کسی که بعدا همین کار را میکند مساوی نیست و مرتبه اش بالاتر است.

و البته خداوند به هر دو وعده نیکو داده،

و خداوند به اعمال شما آگاه است (۱۰)

کیست که به خداوند قرضی نیکو دهد تا او هم آنرا برایش دو چندان کند و پاداش ارجمند نیز داشته باشد؟ (۱۱)

درس: ای مسلمانان نسبت به ایمان و تقوا و انفاق بسیار کوشا باشید.
 درب: حسرت روز قیامت و عذاب آخرت نتیجه رفتار کسان نیست که در ایمان و تقوا و جدی نبوده اند.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٌ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ ينادونهم أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّبْتُمْ الْأُمَاسِيَّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغُرِمَ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٤﴾ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

هنگامی که مردان و زنان مومن را در قیامت ببینید که نورشان در مقابلشان و به اطرافشان می شتابد،
 و به آنان خطاب شود که مژده تان باد که بهشتی در انتظارتان است که نهرها در کف آنها جاری است و در آن جاودانید،
 و پیروزی بزرگ نیز همین است (۱۲)

در آن روز مردان و زنان منافق به مومنان میگویند توجهی بما کنید تا از نورتان بهره ای گیریم،
 و به آنان گفته میشود به قبل خود برگردید و از آنجا نوری بگیرید.
 آنگاه بین آنها دیواری زده میشود که دری دارد که داخل آن رحمت و بیرونش عذاب است (۱۳)

منافقان مومنان را ندا میدهند که: مگر ما با شما نبودیم؟
 میگویند: چرا، ولیکن شما خود را فریفتید، و برای مومنان انتظار گرفتاری ها را کشیدید، و شک کردید، و آرزوها فریبتان داد، تا آنکه فرمان خدا رسید و شیطان

شما را درباره خداوند فریفت (۱۴)

لذا امروز دیگر نه از شما و نه از کافران فدیة ای قبول نمیشود،
جایگاهتان آتش است،

همان هم یارتان است، که بد سرانجامی است (۱۵)

درس: ای مسلمانان نسبت به ایمان و تقوا و انفاق بسیار کوشا باشید.
درب: ای مسلمانان! در مورد کوشش برای ایمان و تقوا سریع باشید.

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾

ای مردم! آیا هنوز وقت آن نشده که دلهایتان برای خداوند و آنچه که از حق
فرستاده نرم شود، و مانند کسانی که قبلا کتابشان داده شده بود نباشید، که در اثر
مهلتی که یافتند دلسخت شدند و اکثرشان گناه پیشه بودند؟ (۱۶)

درس: ای مسلمانان نسبت به ایمان و تقوا و انفاق بسیار کوشا باشید.
درب: تشویق مسلمانان به جدیت در این راه از طریق استدلال و ذکر مثال.

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ إِنَّ الْمُصْذِقِينَ
وَالْمُصْذِقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ لَهُمْ وَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ
وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾ اعْلَمُوا أَنَّما الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهُوَ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ
فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾ سَابِقُوا
إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢١﴾

بدانید که خداوند زمین را پس از مرگش زنده میکند.

البته این آیات را برای شما بیان می کنیم شاید تعقل کنید (۱۷)

برای مردان و زنان تصدق دهنده و کسانی که به خداوند قرض الحسنه میدهند پاداشی دو چندان خواهد بود و نیز پاداشی خاص و گرمی خواهند داشت (۱۸) کسانی که به خدا و فرستادگانش ایمان آورده باشند همان راستگویانند، و نزد پروردگارشان حاضر و گواهند، پاداششان و نورشان را خواهند داشت، و کافران و تکذیبگران آیات ما یاران آتش خواهند بود (۱۹)

بدانید که زندگی دنیا بازی، و سرگرمی، و زیور، و تفاخر بین خودتان درباره اموال و اولاد است. و مثل آن مانند باران تندی است که رویاندن آن کشاورزان را به تحسین وادارد، آنگاه آن روئیدنی ها به زردی گرائیده و خشک شوند. و در آخرت از طرفی عذابی شدید و از طرفی آمرزشی از جانب خداوند و رضایت او هست. و زندگی دنیا چیزی جز متاعی مایه فریب نیست (۲۰)

لذا بسوی آمرزشی از جانب پروردگارتان مسابقه دهید و بهشتی که پهنای آن مانند پهنای آسمانها و زمین است که برای کسانی آماده شده که به خدا و رسولانش ایمان آورده باشند. این لطفی است از جانب خدا که بهر کس که شایسته اش باشد میدهد و خداوند صاحب آن لطف بزرگ است (۲۱)

درس: ای مسلمانان نسبت به ایمان و تقوا و انفاق بسیار کوشا باشید.
درب: ای مسلمانان! مشکلات و مصائب را بزرگ نگیرید، زیرا آنها مایه امتحان شماست.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

﴿٢٣﴾ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْخَبِيرُ ﴿٢٤﴾

هیچ مصیبتی، چه در زمین و چه در خودهاتان، رخ نمیدهد مگر آنکه قبل از رخدادن، در کتابی ثبت شده.

البته این امر برای خداوند آسان است (۲۲)

تا با دانستن این حقیقت، مبدا که بر آنچه از دستتان رفته تاسف خورید، وبه آنچه بدستتان آمد شادمانی کنید،

که خداوند هیچ خود پسند خودستائی را دوست ندارد (۲۳)

همان کسانی که خودشان بخیلی میکنند و مردم را نیز به بخیلی سفارش می کنند،

و هر کس که روی بگرداند البته خداوند بی نیاز پسندیده است (۲۴)

درس: ای مسلمانان نسبت به ایمان و تقوا و انفاق بسیار کوشا باشید.
درب: حکمت اعزام پیامبران این است که مردم خودشان بپاییزند.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ فَتَيْنَا عَلَى آثَارِهِمْ بَرُسُلَنَا وَقَفَيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابَنِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

ای مردم! رسولانمان را با دلایل روشن فرستادیم،

و نیز کتاب حاوی حقایق فرا زمانی-فرامکانی، و نیز احکام مربوط به زمان و مکان هر پیامبر را،

همراه هر کدامشان نازل نمودیم،

تا مردم برای برقراری عدالت به پا خیزند.

و علم استفاده از آهن را نیز، که سختی شدید و منفعی برای مردم دارد،

فروفرستادیم، تا خداوند، در نهان مشخص کند که چه کسانی او و فرستادگانش را یاری می کنند،

که خداوند البته قوی پیروزمند است (۲۵)

و محققا نوح و ابراهیم را به رسالت فرستادیم و در فرزندان آنها پیامبری و کتاب قرار دادیم، آنگاه عده ای از آنها هدایت یافته و بسیاری از آنها گناه پیشه شدند (۲۶) سپس پیامبران خود را در پی آنان آوردیم، و عیسی پسر مریم را پس از آنها فرستادیم، و انجیل را به او دادیم، و در دل‌های پیروانش رفت و مهربانی قرار دادیم، و نیز رهبانیتی که اختراع کردند، که آن را برایشان مقرر نکرده بودیم، جز آنکه رضایت خداوند را جستجو کنند، که آنطور که باید و شاید رعایتش نکردند، در هر حال مومنان آنها را پاداش دادیم و بسیاری از آنها نیز گناه پیشه هستند (۲۷)

درس: ای مسلمانان نسبت به ایمان و تقوا و انفاق بسیار کوشا باشید.
درب: با گرایش صحیح نشان دهید که خداوند به لیاقت‌ها کار دارد نه به اسم‌ها.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾ لَيْتَ أَهْلَ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

ای مسلمانان! از خدا پروا کنید و به رسولش ایمان بیاورید تا دو نصیب از رحمتش را به شما بدهد،

و برایتان نوری قرار دهد که بوسیله آن راه خویش را بشناسید، و شما را ببخشد، و خداوند آمرزنده مهربان است (۲۸)

تا اهل کتاب بدانند که تسلطی بر چیزی از فضل خداوند ندارند،

و اینکه آن فضل فقط بدست خداست،

که بهر کس که لایق بداند میدهد،

و خداوند صاحب آن فضل بزرگ است (۲۹)

سوره احزاب

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبدا مانند منافقین شوید.
درب: ای پیامبر حساب خود را از کفار و منافقان کاملاً جدا کن.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾ وَاتَّبِعْ مَا
يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا
﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! از خداوند پروا کن، و اطاعت کافران و منافقان مکن، که خداوند دانای
حکیم است (۱)

و آنچه را که از جانب پروردگارت بسویت وحی شده پیروی کن که خداوند به آنچه
میکنید آگاه است (۲)

و بر خداوند توکل کن و همو بعنوان کارساز بس است (۳)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبدا مانند منافقین شوید.
درب: ای مسلمانان دنبال حقیقت باشید نه ذهنیت های رایج.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا
جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾
ادْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ
عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥﴾ النَّبِيُّ أَوْلىٰ
بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَّعْرُوفًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

ای مردم! خداوند دو قلب در سینه هاتان قرار نداده،

و همچنین زنانی که آنها را «ظهار» می کنید (و میگوئید نزدیکی با تو بر من مانند مادرم حرام است) مادرانتان قرار نداده،
و همچنین فرزند خواندگان شما را فرزندان شما قرار نداده است.
اینها سخنان شماس است که به دهان هایتان می آید ولی خداوند سخن حق میگوید و به سوی راه عادلانه هدایت می کند (۴)
فرزندخوانده هایتان را بنام پدرانشان بخوانید، این کار نزد خداوند عادلانه تر است، و اگر پدرانشان را نمی شناسید برادران دینی شما و دوستانتان هستند،
اگر در این امر اشتباهی کنید گناهی ندارد ولیکن آنچه را عمدا انجام میدهید گناه دارد،
و خداوند آمرزشگر مهربان است (۵)

پیامبر نسبت به مومنان از خودهاشان سزاوارتر است، و زانش مادران آنها هستند، و در کتاب خدا از لحاظ اولویت، خویشاوندان نسبت به یکدیگر نسبت به مومنان و مهاجران به ارث سزاوارترند،
مگر اینکه بخواهید راجع به دوستانتان کار خیری انجام داده باشید که البته این خیرات است نه ارث،
این امر در آن کتاب که نزد خداست مضبوط است (۶)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبدا مانند منافقین شوید.
درب: ای پیامبر! دنبال حقیقت چیزها باش.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَنُوحَ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾ لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٨﴾

ای پیامبر! هنگامی را بیاد آر که از پیامبران و از تو و از نوح و ابراهیم و موسی و عیسی پسر مریم تعهدی سخت گرفتیم (۷) تا خداوند صدق راستگویان را ارزیابی

کند و برای کافران نیز عذابی سخت تهیه نموده است (۸)

درس. ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبدا مانند منافقین شوید.
درب: ای مسلمانان! نعمت های خاص خداوند را بر خویش بیاد آورید و حساب خود را از کفار و منافقان جدا کنید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٩﴾ إِذْ جَاؤُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ
وَلَمَّغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا ﴿١٠﴾ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا
شَدِيدًا ﴿١١﴾ وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا
﴿١٢﴾ وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ
يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾ وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ
أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَبَلُوا فَتَنَةً لَتَأْتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلِ
لَا يُؤْلَوْنَ الْأَذْنَابَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾ قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِن فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوْ
الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَمْتَحِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾ قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِن أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ
أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمَعُوقِينَ مِنْكُمْ
وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلْمْ إِلَيْنَا وَلَا يَأْتُونَ النَّاسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾ أَشْخَعَتْ عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ
رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِالْهَسَنَةِ جَدَادٍ أَشْخَعَتْ عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا
﴿١٩﴾ يَخْسِبُونَ الْأَخْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَخْزَابَ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ
عَنْ أَنْبَائِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسُوءَ حَسَنَةً
لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَخْزَابَ قَالُوا هَذَا
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
رَجُلٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا
﴿٢٣﴾ لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٤﴾ وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ
اللَّهُ قَوِيًّا غَزِيرًا ﴿٢٥﴾ وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَاحِبِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ
الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٦﴾ وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطُورُوهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾

ای مسلمانان ! نعمت خداوند را بر خویش بیاد آورید. آن هنگام که لشکریانی بسویتان آمدند و ما بسوی آنها بادی و لشکریانی که نمیدیدید فرستادیم و خداوند به آنچه می کنید بیناست (۹) هنگامی که لشکر دشمن از بالا دستتان و پائین دستتان بسویتان آمدند و چشمهای عده ای از ترس خیره شد و دل ها از ترس به گلوگاه ها رسید و درباره خداوند به گمانهایی ناصحیح پرداختید (۱۰) اینجا بود که مسلمانان امتحان شدند و به لرزه ای سخت افتادند (۱۱) و هنگامی که منافقان، و نیز آنهایی که در قلبهانشان مرضی هست، میگفتند خداوند و رسولش وعده ای جز فریب به ما ندادند (۱۲) و نیز عده ای از آنها گفتند: ای اهل یشرب! دیگر جای ماندن نیست، برگردید، وعده ای از آنان از پیامبر اجازه برگشتن میخواستند و میگفتند خانه های ما بی حفاظ است، با آنکه بی حفاظ نبود، و جز فرار منظور دیگری نداشتند (۱۳) و اگر از هر طرف وارد آن خانه ها شده و از آنان درخواست می شد که در فتنه ای داخل شوند حتما بسوی آن می شتافتند و جز اندکی درنگ نمی کردند (۱۴) در حالیکه قبلا با خداوند پیمان نموده بودند که به جنگ پشت نکنند و البته از چگونگی عهد با خدا بازخواست خواهند شد (۱۵) ای پیامبر! بگو فرار از لحاظ مرگ یا قتل هرگز بنفع شما نخواهد بود و در آنصورت جز تا مدتی بسیار کم زندگی نخواهید کرد (۱۶) بگو چه کسی شما را در مقابل امر خداوند مانع خواهد شد؟ اگر بخواهد به شما بدیی یا رحمتی برساند؟ و آنها البته غیر از خداوند سرپرست و یآوری ندارند (۱۷) خداوند آنهایی را که پیوستن به جنگ را به تعویق می اندازند می شناسد، که به برادرانشان میگویند بسوی ما بیائید، و جز اندکی به جنگ نمی آیند (۱۸) آنها نسبت به شما بسیار بخیلند. هنگامی که مورد ترس پیش بیاید، می بینی چنان به تو مینگرند، و چشمشان چنان میچرخد که گوئی مرگ آنها را دربروده، اما پس از اینکه مورد ترس برطرف شد فوراً با زبانهای تیز در حالیکه نسبت به مال بخیل هستند به ملاقاتتان می آیند. آنها ایمان نیاورده اند، و خداوند اعمالشان را از بین میبرد، و این کار برای خدا آسان است (۱۹) می پندارند آن گروه ها هنوز نرفته

اند، و اگر برگردند دوست دارند کاش در بیابان ها و میان چادرنشینان بودند و خبرهای شما را از این و آن می پرسیدند، و اگر هم در بین شما بودند، جز اندکی مبارزه نمیکردند (۲۰)

البته برای شما در رسول خدا الگوئی بسیار نیکوست.
برای آنانکه امید به خدا و روز آخرت دارند و خدا را بسیار یاد می کنند (۲۱)
و هنگامی که مومنان واقعی، آن گروه های مهاجم را دیدند گفتند این وعده ای است که خدا و رسولش بما داده بودند و خدا و رسولش راست گفتند و این امر جز به ایمان و تسلیمشان نیفزود (۲۲)
از مومنان مردانی هستند که عهد خویش را با خداوند وفا کردند، و از آنها کسانی هستند که در گذشته اند،
و بعضی شان هم منتظرند،
و چیزی از ایمانشان را تغییر ندادند (۲۳)
تا خداوند راستان را به راستی شان پاداش دهد،
و منافقان را اگر خواهد عذاب کند یا توبه شان را بپذیرد،
که خداوند آمرزشگر مهربان است (۲۴)

و خداوند کافران را علیرغم خشم شان بدون آن که به دستاویزی هم رسیده باشند برگرداند، و مومنان را از جنگ کفایت فرمود، و خداوند قوی دست نیافتنی است (۲۵) و آن دسته از اهل کتاب را که کافران را پشتیبانی کرده بودند، از قلعه هایشان پائین کشید، و در دلهایشان ترس انداخت، که عده ای را کشتید وعده ای را نیز به اسارت گرفتید (۲۶) و زمینشان و شهرهایشان و اموالشان و زمینی را که برآن نتاختید، به شما داد، و خداوند برهر چیزی تواناست (۲۷)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوی واقعی داشته باشید و مبدا مانند منافقین شوید.
 درب: ای همسران پیامبر مبدا نسبت تان به رسول خدا(ص) شما را درباره خویش بفریبد. شما باید خود را در ایمان به درجات بالاتر بکشانید.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِزَوَّاجِكَ إِن كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَرَبَّتَهَا فَتَعَالَيْنِ أُمَتِّعْكَنَّ وَأَسَرِّحْكَنَّ سَرَّاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾ وَإِن كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾ يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَن بَاتَ مَعَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّهُمَا يُعَافَا فِي الْغَيْبِ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾ وَمَن يَفْعَلْ مَعَكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتَاهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾ يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَغْضَعْنَ بِالْقَوْلِ قَيْطَمَعٌ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٣٢﴾ وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾ وَادْكُرْنَ مَا يُكَلِّفُ فِي بُيُوتِكُنَّ مِّنَ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُنَّ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

ای پیامبر! به زنان بگو اگر زندگی دنیا و زینتش را میخواهید بیائید چیزی به شما بدهم و به خوبی رهایتان کنم (۲۸) اما اگر خدا و رسولش و خانه آخرت را میخواهید خداوند برای نیکوکارانتان پاداشی عظیم آماده کرده است (۲۹) ای زنان پیامبر! هر یک از شما که به زشتکاری آشکار دست زند عذابش دو چندان خواهد بود و این برای خداوند آسان است (۳۰) و هر یک از شما که برای خدا و رسولش تواضع نماید و عمل صالح کند، پاداشش دو چندان خواهد بود و برایش روزی گرامی تهیه دیده ایم (۳۱) ای زنان پیامبر! اگر شما تقوا پیشه کنید مانند هیچ زن دیگری نیستید، پس هنگام سخن به فروتنی نگرانید، مبدا آنکس که در دل او بیماری هست به طمع بیفتد، و سخن شایسته گوئید (۳۲) و در خانه خویش بمانید، و مانند زمان جاهلیت نخست خودنمایی نکنید، و نماز بپادارید و زکات دهید و اطاعت خدا و رسولش کنید. جز این نیست که خداوند چنین می پسندد که پلیدی ها را از اهل بیت پیامبر بزدايد و آنان را بخوبی پاکیزه کند (۳۳) و از آنچه در خانه های شما از آیات خدا و حکمت تلاوت میشود یاد کنید که خداوند آگاه و دقیق است (۳۴) البته

خداوند برای زن و مرد مسلمان، و مومن، و متواضع، و راستگو، و صابر، و فروتن، و دهنده صدقه، و روزه دار، و از لحاظ جنسی عفیف، و بسیار یاد کننده خدا، مغفرت و پاداش عظیم تهیه دیده است (۳۵)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوی واقعی داشته باشید و مبدا مانند منافقین شوید.
درب: ای پیامبر! صراحت و قاطعیت بیشتری از جانب تو مورد انتظار است. به منافقان و دشمنی آنها اعتنایی نکن.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾ وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾ مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾ الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

مردان و زنان مومن را نرسد که وقتی خدا و رسولش به امری حکم نمودند خود را صاحب اختیار حساب کنند، و هر کس که نسبت به خدا و رسولش نافرمانی کند البته به گمراهی آشکار افتاده است (۳۶)

ای پیامبر! آن هنگام که به آنکسی که خداوند نعمتش داده بود، و تو نیز نعمتش داده بودی، میگفتی زنت را نگهدار و از خدا پروا کن، و چیزی را در نزد خود پنهان میداشتی که خداوند آشکار کننده اش بود، و از مردم احتراز میکردی در حالیکه خداوند سزاوارتر به آن بود، و هنگامی که زید کامش را از او برگرفت و طلاقش داد، او را به همسری تو در آوردیم تا برای مسلمانان درباره ازدواج با همسران پسرخوانده

هایشان پس از کام گیری آنها از آنان اشکالی نباشد. و سرانجام، امر خدا شدنی است (۳۷) برای پیامبر درباره چیزی که خداوند بر او واجب نموده اشکالی نیست. این سنت الهی است که درباره گذشتگان نیز جاری است و امر خداوند اندازه دار و سنجیده است (۳۸) کسانی که رسالت های خداوند را تبلیغ می کنند، و از خدا میترسند و از غیر او نمیترسند خداوند پناهگاهشان است و خداوند برای حسابرسی کافی است (۳۹)

محمد پدر هیچکدام از مردان شما نیست، ولیکن رسول خدا و آخرین پیامبر است، و خداوند به هر چیزی داناست (۴۰)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبادا مانند منافقین شوید.
درب: ای مسلمانان! این عبادات را انجام دهید تا ارتقاء یابید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾ تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾

ای مسلمانان! بسیار زیاد یاد خدا کنید (۴۱)
و صبحگاهان و غروب ها تسبیحش نمایید (۴۲)
هم او و هم ملائکه اش بر شما درود میفرستند تا شما را از ظلمات بسوی نور در آورند و او به مومنان مهربان است (۴۳)
درودشان در روزی که ملاقاتش کنند «سلام» است و برایشان پاداشی گرمای تهیه نموده است (۴۴)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبادا مانند منافقین شوید.
درب: ای پیامبر! موقعیت تو از هر موقعیتی بالاتر است. پس حساب خود را از کفار و منافقان جدا کن.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِبًا إِلَى اللَّهِ بِأَذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾ وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بَأَنَّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾ وَلَا تَطْعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعِ أَذَاهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾

ای پیامبر! ما تو را بعنوان شاهد و مژده دهنده و هشدار دهنده (۴۵) و همچنین، دعوت کننده ای بسوی خدا و به فرمانش، و چراغی روشنگر، فرستاده ایم (۴۶) و مومنان را مژده ده که از جانب خدا فضلی بزرگ خواهند داشت (۴۷) و کافران و منافقان را اطاعت مکن، و آزار و اذیت آنها را بما واگذار، و بر خدا توکل کن و خداوند بعنوان نگهبان بس است (۴۸)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبدا مانند منافقین شوید.
درب: ای پیامبر! راجع به همسرانت به این احکام توجه کن.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا كُنْتُمْ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَخُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَخْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّائِي آتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالَكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّائِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَّكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٠﴾ تَرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنْ ابْتِغَيْتَ مِنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾ لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٢﴾

ای مسلمانان ! اگر با زنان مسلمان ازدواج کردید و آنگاه قبل از اینکه مقاربت کنید طلاق دادید لازم نیست عده نگهدارید، پس برخوردارشان کنید، و به خوشی رهایشان نمائید (۴۹)

ای پیامبر! همسرانت را که طبق رسوم قبل از اسلام با آنان وصلت کرده ای بر تو حلال کرده ایم، همچنین همسران امت را بر آنان. چه آنها که حقشان را داده ای، و چه آنها که خداوند تو را از طریق غنیمت مالکشان نموده، و نیز ازدواج با دختر عموها و دختر عمه ها و دختر دایی ها و دختر خاله هائی که با تو مهاجرت کرده اند، که در رسوم جاهلیت ازدواج با آنها حرام شمرده میشد، اینک بر تو و پیروانت حلال است و نیز زن مومنی که مهر خویش را به پیامبر ببخشد، و پیامبر هم بخواهد با او ازدواج کند، که این مورد نیز بر تو حلال است، ولی فقط مخصوص تو است، ما میدانیم چه حکمی راجع به زنان مسلمانان و کنیزان آنها صادر کرده ایم، تا در این خصوص اشکالی بر تو نباشد و خداوند آمرزگار مهربان است (۵۰) هر یک از آنان را بخواهی میتوانی امیدوار کنی و هر یک را که بخواهی میتوانی بخود نزدیک نمائی و کسی را هم که قبلا از او دوری گزیده ای میتوانی نزدیک کنی، این به خوشنودی آنان، و اینکه اندوهگین نشوند، و اینکه همگی به آنچه به آنان داده ای راضی شوند، نزدیکتر است. و خداوند به آنچه در دلها پتان است آگاه است، و خداوند دانای شکیبا است (۵۱)

غیر از این، که برایت برشمردیم دیگر ازدواج با هیچ زنی که خارج از محدوده برشمرده آیات فوق است برایت و امت حلال نیست. و نیز حلال نیست که زنان را با زنان دیگری جا بجا نمائی، حتی اگر از زیبایی آنها خوشت بیاید، مگر اینکه کنیز باشند، و خداوند بر هر چیزی مراقب است (۵۲)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوی واقعی داشته باشید و مبادا مانند منافقین شوید.
درب: ای مسلمانان! حرمت پیامبر را در این موارد رعایت کنید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَاطِرِينَ إِنَاءَهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقَوْلِكُمْ وَقُلُوبِكُمْ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ

ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾ إِنْ تُبَدُّوا شَيْئًا أَوْ تُخَفَّوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾ لَا جُنَاحَ عَلَيْهِمْ فِي آبَائِهِمْ وَلَا أَبْنَائِهِمْ وَلَا إِخْوَانِهِمْ وَلَا أُنْثَاءٍ إِخْوَانِهِمْ وَلَا أَوْلِيَاءٍ وَلَا نِسَائِهِمْ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ وَاتَّقِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

ای مسلمانان ! قبل از اینکه به شما اجازه دهند برای غذا داخل اتاق های پیامبر نشوید، که قبل از غذا منتظر باشید و به طرفها نگاه کنید، ولیکن اگر دعوتتان کردند داخل شوید، و پس از اینکه غذا خوردید بروید، و ننشینید که گفتگو کنید. این کار پیامبر را اذیت می کند و از شما خجالت میکشد که بگوید بلند شوید و بروید ولی خداوند از ذکر حق خجالت نمی کشد. و اگر از آن زن های موجود در خانه چیزی خواستید، از پشت پرده بخواهید، که این برای دلهای شما و دلهای آنان پاکتر است. و شما را نمیرسد که رسول خدا را اذیت کنید و نیز اینکه با زنان او پس از او هرگز ازدواج کنید، که این امر نزد خداوند گناهی بزرگ است (۵۳) هر چیزی را که آشکار یا پنهان کنید، خداوند بر هر چیزی داناست (۵۴) هیچ اشکالی راجع به زنان، در باره پوشاندن خویش از پدرانشان و فرزندانشان و برادرانشان و برادرزادگانشان و خواهرزادگانشان و زنان و کنیزانشان نیست، و لازم نیست خود را از آنان بپوشاند، و از خدا ترسید، که خداوند بر هر چیزی گواه است (۵۵)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبایعات مانند منافقین شوید.
درب: ای مسلمانان! حرمت سایر مسلمانان نیز بسیار بالاست، در رفتارشان نسبت به آنان دقت بیشتری کنید.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٨﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَرْوِجَكُ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾ لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجَفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُخَارِجُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾ مَلْعُونِينَ إِنَّمَا ثَقَفُوا أَخَذُوا وَفْتَلُوا تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾ سَنَهُ اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسَنَةَ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

ای مسلمانان! خداوند و ملائکه اش بر پیامبر صلوات میفرستند. شما نیز بر او صلوات فرستید و به خوبی یر او سلام کنید (۵۶)

آنانکه خدا و رسولش را می آزارند خداوند در دنیا و آخرت لعنتشان می کند و برایشان عذابی خوار کننده تهیه نموده است (۵۷)
و کسانی که مردان و زنان مومن را بدون اینکه گناهی کرده باشند اذیت کنند مرتکب بهتان و گناهی بزرگ شده اند (۵۸)

ای پیامبر! به همسران و دختران و زنان مسلمانان بگو، قسمتی از چادرهایشان را بروی خود پیش بکشند، این نزدیک تر است به اینکه به این وسیله به مسلمانی شناخته شوند، و اذیت نشوند، و خداوند آمرزگار مهربان است (۵۹) اگر منافقان، و آنانکه در قلبشان مرض است، و نیز شایعه سازان مدینه دست برندارند، البته تو را علیه آنان برمی انگیزیم، آنگاه آنها جز مدت کمی مجاورت نخواهند بود (۶۰) و از رحمت خدا بدور و هر جا که یافته شوند گرفتار باشند، و بسختی کشته شوند (۶۱)
این سنت خدا است که درباره پیشینیان نیز جاری شد، و هرگز برای سنت خدا تغییری نخواهی دید (۶۲)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبدا مانند منافقین شوید.
درب: هشدار به کافران راجع به عذاب اخروی.

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾
إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا
﴿٦٥﴾ يَوْمَ ثَقُلَتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا
رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾ رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنهُمْ
لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

ای پیامبر! مردم از تو درباره قیامت میپرسند. بگو جز این نیست که علم آن نزد

خداست و چه میدانی شاید قیامت نزدیک باشد (۶۳)

البته خداوند کافران را از رحمت خویش دور میکند و برایشان آتش سوزان مهیا نموده است (۶۴)

که در آن جاودان خواهند بود،

نه دوستی و سرپرستی و نه یاریگری خواهند یافت (۶۵)

روزی که چهره شان در آتش دگرگون میشود، میگویند ای کاش اطاعت خدا و رسولش را کرده بودیم (۶۶)

و میگویند پروردگار! اطاعت بزرگانمان کردیم اما ما را گمراه کردند (۶۷) پروردگار!

عذابشان را دو برابر کن و آنها را کاملاً از رحمت خویش دور ساز (۶۸)

درس: ای مسلمانان! ایمان و تقوای واقعی داشته باشید و مبایدا مانند منافقین شوید.
درب: ای مسلمانان مسلمانان واقعی باشید نه اسمی!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾ إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾
لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

ای مسلمانان! مانند کسانی نباشید که موسی را اذیت کردند اما خدا از آنچه میگفتند تبرئه اش کرد و همو نزد خداوند آبرومند است (۶۹)

ای مسلمانان! از خدا پروا کنید و سخنی گوئید که مانند سد محکم باشد (۷۰)

تا خداوند اعمالتان را اصلاح کند و گناهانتان را بیامزد و هر کس که اطاعت خدا و رسولش کند البته به پیروزی بزرگی دست یافته است (۷۱)

ای انسانها! ما آن امانت را به آسمانها و زمین و کوه ها عرضه نمودیم، اما آنها زیر

بارش نرفتند، و از آن ترسیدند، و انسان آن را برداشت، که البته انسان بسیار نادان ظلم پیشه است (۷۲) تا خداوند منافقان و مشرکان را عذاب کند، و مومنان را بیامزد، و خداوند آمرزگار مهربان است (۷۳)

سوره نساء

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافرانه و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
خلاصه تفسیر پاراگراف: ای مسلمانان به تقوا وصله رحم بگرائید.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

بسم الله الرحمن الرحيم
ای مردم! از پروردگارتان که شما را آفریده پروا کنید.
همو که شما را از یک نفس و جفتش را نیز از همو آفرید،
و از آنها مردان و زنان زیادی پراکند،
و از خداوندی پروا کنید که به احترام او از یکدیگر درخواست می کنید،
و نیز درباره خویشاوندان از خدا پروا کنید که همو مراقب شماست (۱)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافرانه و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: ای مسلمانان! تقوا را در مورد یتیمان و اموالشان و مقررات ارث رعایت کنید.

وَاتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٢﴾ وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَتًى وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَذَىٰ أَلَّا تَعْلَمُوا ﴿٣﴾ وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبَّنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا ﴿٤﴾ وَلَا تُؤْتُوا

السُّقْفَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥﴾ وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٦﴾ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا قَالَ مِنْهُنَّ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿٧﴾ وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾ يٰوَيْسَيُّمُكَ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ خَظِّ الْأُنثَيْنِ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلَاثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَتْهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَعْمًا فَبِرِضَةٍ مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ هُنَّ وَلَدٌ فَلِكُمُ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورِثُ كِلَاهُمَا أَوْ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتُ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاء فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٢﴾ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٤﴾

و اموال یتیمان را به آنان بدهید و مال نامرغوب را با مرغوب عوض کنید که مال مرغوب یتیمان را بگیرد و بجای آن نامرغوب بدهد و (اگر سرپرست یتیمان شده اید) اموال آنان را بسوی اموال خودتان اضافه نکنید تا بخورید که گناهی بزرگ است (۲) و اگر خوف دارید که نتوانید درباره یتیمان به عدالت رفتار کنید، (با آنان ازدواج نکنید که اموالشان را در اختیار بگیرید، بلکه) از میان زنانی دیگر که مناسب شماست میتوانید برای ازدواج دوتا و سه تا و چهارتا اختیار کنید و اگر خوف دارید که عدالت نکنید یکی بگیرید یا با کنیزتان اکتفا کنید که این از لحاظ اینکه از

عدالت دور نیفتید بهتر است (۳) و مهریه های زنان را به خوشی و شیرینی بدهید، و اگر باخوشی برایتان از چیزی از آن گذشتند بخوریدش که گوارایتان باد (۴) و امواتان را که خداوند مایه قوام شما قرار داده به کم خردان مدهید. واز آن اموال روزیشان دهید و بپوشانیدشان و با آنها به نیکوئی سخن گوئید (۵) و یتیمان را تا وقتی که به شرایط ازدواج برسند امتحان کنید، پس اگر در آنها رشدی یافتید امواتان را به آنها برگردانید، و قبل از این مرحله امواتان را با اسراف و تند تند نخورید که مبادا بزرگ شود و امواتش را بخواهد و کسی که بی نیاز است باید خودداری کند، و کسی که فقیر است باید مطابق عرف بخورد، و هنگامی که امواتان را به آنها برمیگردانید بر آنها گواه بگیرید، و البته خداوند برای حسابرسی بس است (۶)

مردان از آنچه والدین و خویشاوندان بجا میگذارند نصیبی دارند، و زنان نیز همچنین. چه کم باشد چه زیاد. نصیبی است که معین شده است (۷) و هنگامیکه موقع قسمت فرارسید و نزدیکان و یتیمان و بیچارگان حاضر بودند، از آن، چیزی هم به آنان بدهید و به آنان سخن نیکو بگوئید (۸) و کسانی که اگر از پس خویش اولادی ضعیف برجا می گذارند، و نگران اجحاف دیگران بر آنان خواهند بود، باید از اجحاف کردن بر دیگران بترسند، و باید تقوا کنند، و سخنی مانند سد محکم گویند (۹)

آنان که اموال یتیمان را از روی ظلم میخورند جز این نیست که در شکم هایشان آتش میخورند، و بزودی به آتش سوزنده ای می افتند (۱۰)

خداوند درباره اولادتان سفارش می کند که «حظّ» هر پسر «مانند» دو برابر «حظّ» هر دختر باشد، پس اگر وارثان، زنانی بیش از دو تا بودند دو ثلث ارث سهم آنان است، و اگر یکی باشد سهمش نصف است، و سهم پدر و مادر هر کدام یک ششم

مال ارثی است، در صورتیکه فرزندی داشته باشد، و اگر فرزندی نداشته باشد و ورثه او فقط والدینش باشند، سهم مادر یک سوم است و اگر برادرانی داشته باشد سهم مادر یک ششم است، البته پس از اینکه وصیت او را از مالش انجام دادید یا قرضش را پرداختید. شما نمیدانید پدرانتان یا فرزندان کدامشان برایتان پر منفعت ترند. این تعیینی است از جانب خدا و البته خداوند دانای حکیم است (۱۱)

و نصف آنچه زنان بجا می گذارند، اگر فرزند نداشته باشند مال شماست، و اگر فرزند داشته باشند سهم شما یک چهارم از بجا گذاشته آنهاست، پس از اینکه وصیت او را از مالش انجام دادید یا قرضش را پرداختید. و سهم آنها از آنچه شما بجا گذاشتید یک چهارم است اگر فرزندی نداشته باشید و اگر فرزند داشته باشید سهم آنها یک هشتم بجا گذاشته شماست، پس از انجام وصیتی که کرده اید.

و اگر مردی وارث برادر و خواهرش باشد یا اینکه زنی باشد که برادری داشته باشد یا خواهری داشته باشد سهم هر یک از آنها یک ششم است، و اگر بیش از آن باشند همگی در یک سوم شریک اند، البته پس از انجام وصیت که بحال ورثه بسیار ضرر رسان نباشد، و پرداخت قرض او.

این توصیه ای است از جانب خداوند و خداوند دانای حلیم است (۱۲)
این حدود خداست، و کسی که خدا و رسولش را اطاعت کند او را داخل بهشتی می کنند که نهرا در کف آن جاری است که در آن جاوداند و رستگاری بزرگ همین است (۱۳)

و هر کس که خدا و رسولش را نافرمانی کند و از حدودش تجاوز نماید او را داخل آتشی می کند که در آن جاودان است و عذابی خوار کننده خواهد داشت (۱۴)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: احکام مربوط به زناشوئی و طلاق را رعایت کنید.

وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فاسْتَشْهَدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةٌ مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾ وَاللَّذَانِ يَأْتِيَانَهَا مِنْكُمْ فَادُّوهَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾ وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَجْعَلْ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوا النِّسَاءَ كُرْهًا وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لَتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْنَهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾ وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَنَّا نَحْنُ ذُنُوبًا وَإِنَّمَا مَبْنِيًّا ﴿٢٠﴾ وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَاهُ مِنْكُمْ مِثْنًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾ وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمْ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَخَالَاتُ الْأَخْتَيْنِ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٣﴾ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَانكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّحِدَاتٍ أَخَذْنَا فَإِذَا أَخْصِنَ فَإِنْ أَتَى بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾ يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ الَّذِي بَيْنَكُمْ وَيُثَبِّتَ لَكُمْ سُبُلَ الدِّينِ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾ وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَقِيلُوا مِيلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾ يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخَلَقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

ای مسلمانان! زنانی از شما که مرتکب عمل زشت میشوند چهار شاهد بر آنها بخواهید، پس اگر شهادت دادند آنها را در خانه ها نگهدارید تا مرگ آنها را دریابد یا خداوند برایشان راهی باز کند (۱۵) و دو نفری از شما که مرتکب آن عمل زشت شوند آزارشان کنید، و اگر توبه کردند و اصلاح نمودند از آنها در گذرید، که خداوند توبه پذیر مهربان است (۱۶) البته توبه برعهده خداست برای کسانی که کار زشت را از روی جهالت می کنند، و زود توبه می کنند، که خداوند توبه آنها را می پذیرد و خداوند دانای حکیم است (۱۷) و توبه برای کسانی نیست که کارهای زشت می کنند تا اینکه مرگشان در رسد، و بگویند همین الان توبه کردم، و نیز توبه برای کسانی نیست که کافر بمیرند. برای آنها عذابی دردناک آماده کرده ایم (۱۸)

ای مسلمانان، برایتان حلال نیست که زنان را مانند اموال، که طبیعتاً نسبت به اینکه با آنان مانند اموال رفتار شود کراهت دارند، بر خلاف میلشان میراث ببرید، و یا اینکه مانع آنها در تصرف اموالشان بشوید، تا اینکه قسمتی از آنچه را که به آنها داده اید ببرید، مگر اینکه کار بسیار زشتی مرتکب شوند. و با آنها مطابق عرف معاشرت کنید،

و اگر از آنها خوشتان نمی آید بدانید که چه بسا از چیزی بدتان می آید و حال آنکه خداوند در آن خیر زیادی قرار داده است (۱۹)

و اگر خواستید همسری را بجای همسری دیگر قرار دهید و به یکی از آنها مال بسیار زیادی داده اید چیزی از آن را از او پس نگیرید، آیا آنرا پس می گیرید در حالیکه این کار بهتان و گناهی آشکار است؟ (۲۰) و چگونه میگیرید در حالیکه بعضی از شما از بعضی دیگر کام گرفته و آنها از شما پیمان محکمی گرفته اند (۲۱)

و با آن کسانی که پدرانتان با آنها ازدواج کرده اند ازدواج نکنید مگر آنچه قبلاً پیش

از اسلام گذشته است، که کاری بسیار زشت و سبب خشم خدا و راه بسیار بدی است (۲۲)

مادرانتان بر شما از لحاظ ازدواج حرام شده است و همچنین دخترانتان و خواهرانتان و عمه هایتان و خاله هایتان و خواهرزاده هایتان و برادرزاده هایتان و مادران شیرین شما و خواهران شیرین شما و مادران زنان شما و دخترانیکه از زنانی باشند که با آنها زناشوئی کرده اید، و اگر زناشوئی نکرده اید اشکالی ندارد. و نیز کسانی که بر پسران صلبی شما حلالند و نیز اینکه در یک زمان با دو خواهر ازدواج کنید مگر آنچه قبلاً پیش از اسلام بوده که خداوند آمرزگار مهربان است (۲۳)

و نیز حرام است بر شما زنان شوهردار مگر اینکه کنیزتان باشند، این نوشته خداست برعهده شما، و غیر از اینها برایتان حلال است، که با اموالتان زنان خوب بجوئید نه اینکه بدکاره باشند، پس اگر زنانی را صیغه کردید مزدشان را که معین شده است بدهید، و اشکالی ندارد که پس از تعیین، به آنچه که هر دو طرف به آن راضی هستید عمل کنید که خداوند دانای حکیم است (۲۴)

و کسانی از شما که توانائی مالی برای ازدواج با زنان عفیف مسلمان ندارند با کنیزانتان که از جوانان مسلمان باشند ازدواج کنند، و خداوند به ایمان بعضی از شما نسبت به بعض دیگر داناتر است. پس با اجازه خانواده شان با آنان ازدواج کنید و اجرتشان را مطابق عرف بپردازید و آنها باید خود نگهدار باشند و بدکاره و رفیق باز نباشند، و وقتیکه ازدواج کردند اگر مرتکب کار بسیار زشتی شدند برآنان نصف عذاب زنان آزاد اعمال میشود. این برای کسانی است که نگران آن هستند که مبادا به سختی گناه بیفتند و اگر اینطور نبود و نگران به گناه افتادن نباشید، صبر کنید و با کنیزان ازدواج نکنید، این برایتان بهتر است و خداوند آمرزگار مهربان است (۲۵)

خداوند می‌خواهد حقایق را برایتان بیان کند، و شما را به روش های صحیح هدایت نماید، و بسوی شما به رحمت بازگردد، و خداوند دانای حکیم است (۲۶) و خداوند می‌خواهد بسوی شما به رحمت بازگردد، و آنان که شهوات را پیروی میکنند می‌خواهند شما به انحراف عظیمی دچار گردید (۲۷) خداوند می‌خواهد بر شما آسان کند، و انسان ضعیف آفریده شده است (۲۸)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافرانه و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: ای مسلمانان! از رفتار ناسالم مالی بین خویش خودداری کنید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِّنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ غَدَوَانًا وظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾ إِنْ تَحْتَبُوا كِتَابَ اللَّهِ فَمَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾ وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾ وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلَّذِينَ عَقَدْتَ أَيْمَانُكُمْ فَأَتَوْهُمْ نَصِيبُهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

ای مسلمانان! اموالتان را بین خویش به باطل مخورید مگر اینکه تجارتي از روی رضایت متقابل باشد و خودهاتان را مکشید که خداوند نسبت به شما مهربان است (۲۹) و اگر کسی این کار را از روی ظلم و تعدی کند، بزودی او را در آتشی می‌اندازیم و این برخداوند آسان است (۳۰)

اگر از گناهان بزرگی که از آن نهی شده اید دوری کنید بدی هایتان را میپوشانیم و شما را به جایگاهی گرامی داخل می‌کنیم (۳۱)

و از آنچه که خداوند از فضل خویش بعضی را بر بعضی برتری داده تمنا نکنید، زیرا که مردان از آنچه کسب می کنند نصیبی دارند و زنان نیز همینطور، و درخواستهایتان از فضل خدا باشد که او به همه چیز داناست (۳۲) و برای همگان سزاوارهایی قرار داده ایم درباره آنچه پدران و نزدیکان بجا میگذارند، و نیز به تعهدات مالی در مورد ذینفع های پیمانهای که - مانند قراردادهای دوطرفه رفع خسارت اگر با کسانی - بسته اید، عمل کنید، و نصیب آن ذینفع ها را بدهید که خداوند بر همه چیز گواه است (۳۳)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: ای مسلمانان! به استحکام خانواده بسیار اهمیت دهید.

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّاحَاتُ قَاتِنَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَاللَّاتِي تَحَافُونَ نَشُورَهُنَّ فِعْظُهُنَّ وَاهْجُرُوهنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾ وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَنِيهِمَا فَأَبْغُتُوا حَكْمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكْمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾

مردان، مشروط بر اینکه، بسبب آنچه که خداوند بعضی شان را بر بعضی برتری داده، شایستگی داشته باشند و بسبب خرجی که از اموالشان می کنند، سرپرستان زنانند، و زنان شایسته خوب که به فرمان خدا متواضع و نگهدارنده پنهانی ها باشند، چه خوبند، و اما درباره زنانی که از نافرمانی شان نگرانی دارید، موعظه شان کنید، و سپس در رختخواب ها از آنها دوری کنید، و اگر بازهم فایده ای نکرد، بزنید شان. پس اگر براه آمدند، دیگر علیه آنها راهی جستجو نکنید، که خداوند بلند مرتبه بزرگ است (۳۴) و شما بستگان آن زن و شوهر! اگر نگران جدائی آنها هستید، یک داور از خانواده مرد و یک داور از خانواده زن برانگیزید. اگر خواستار اصلاح باشند خداوند بین آنها توافق ایجاد خواهد کرد که خداوند دانای آگاه است (۳۵)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: ای مسلمانان! تقوا را بخصوص در این مورد رعایت کنید.

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَلًا فَخُورًا ﴿٣٦﴾ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَن يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِن تَكُ حَسَنَةً يُّضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾ يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُوا الرُّسُولَ لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا وَإِن كُنتُمْ مَّرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾

و عبادت خدا کنید و چیزی با او شریک مکنید، و به والدین و نزدیکان و یتیمان و بیچارگان و همسایه نزدیک و همسایه دور و رفیق مصاحب و در راه مانده و بردگانتان احسان کنید که خداوند کسی را که خودبزرگ بین و خرفروش باشد دوست نمیدارد (۳۶)

همانتهائی که بخل میورزند و مردم را نیز به بخل وامیدارند، و آنچه را که خداوند از فضلش به آنها داده کتمان می کنند، و برای کافران غذایی خوار کننده آماده نموده ایم (۳۷)

و نیز آنهایی که اموالشان را برای نشان دادن به مردم خرج می کنند، و به خداوند و روز آخرت ایمان ندارند،

و هر کس که شیطان از نزدیکانش باشد چه نزدیکان بدی دارد (۳۸)

و چه میشد که به خدا و روز آخرت ایمان می آوردند، و از آنچه خداوند روزی شان کرده خرج میکردند، و خداوند هم به کارشان دانا بود (۳۹)
 خداوند به سنگینی ذره ای هم ظلم نمی کند، و اگر حسنه ای باشد دوچندانش میکند، و از جانب خویش بابت آن پاداشی عظیم میدهد (۴۰)

ای پیامبر! پس چگونه خواهد بود که از هر امتی گواهی بیاوریم و تو را نیز بر اینها گواه بگیریم (۴۱) در آنروز کافران و کسانی که پیامبر را نافرمانی کردند دوست خواهندداشت کاش با خاک یکسان میشدند و گفته خدا را کتمان نمی نمودند (۴۲)

ای مسلمانان! در حال مستی به نماز نزدیک مشوید تا اینکه بدانید چه میگوئید، و نیز در حالیکه جنب میباشید به نماز نزدیک مشوید-مگر اینکه رهگذر باشید-تا اینکه غسل کنید، و اگر مریض یا مسافر باشید و یا از مدفوع برگشته اید یا با زنان تماس برقرار کرده اید و آب نمی یابید، با خاکی پاکِ خوشایند تیمم، و صورت و دستهایتان را مسح کنید که خداوند آمرزگار بخشنده است (۴۳)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
 درب: رشد شما در گرو دوری از کافران است.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يَشْتُرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَن تَضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَانِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مَسْمُوعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَكِن لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بَمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَى أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا ذُوْن ذَلِك لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنفُسَهُمْ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَلَا يُلْظَمُونَ فِتْيَانًا

﴿٤٩﴾ انْظُرْ كَيْفَ يَقْرَوْنَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَى بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾ أَمْ هُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴿٥٣﴾ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُم مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾ فَمِنْهُمْ مَّنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَّ عَنْهُ وَكَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا هُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

ای پیامبر! آیا کسانی از اهل کتاب را نمی بینی که خریدار گمراهی اند و میخواهند شما نیز گمراه شوید (۴۴)
خداوند دشمنانتان را بهتر می شناسد و خداوند بعنوان سرپرست و یاریگر بس است (۴۵)

از یهودیان کسانی هستند که کلام را از مواضع آن تحریف می کنند و میگویند «شنیدیم و نافرمانی کردیم» و «بشنو که نشنوی» و «رعایتمان کن» و این ها را بازبان هایشان بنحوی میچرخانند تا مانند خواندن تورات بنظر رسد و در دین طعنه میزنند و اگر میگفتند «شنیدیم و اطاعت کردیم» و «بشنو و منظورمان دار» برایشان بهتر و پایدارتر بود ولیکن خداوند بسبب کفرشان لعنتشان کرده و جز عده کمی از آنان ایمان نمی آورند (۴۶)

ای اهل کتاب! به چیزی که فرستاده ایم که تصدیق کننده چیزی است که نزد شماست ایمان بیاورید، قبل از اینکه صورتهائی را از ریخت بیاندازیم و آنها را به پشتها برگردانیم یا لعنتشان کنیم، همانطور که اهل آن روز شنبه را لعنت کردیم و امر خدا انجام گردید (۴۷)

خداوند شرک را نمی‌آمرد، و غیر از آن را برای کسی که خواهد می‌آمزد، و کسی که به خداوند شرک ورزد، گناهی عظیم را از روی افترا مرتکب شده است (۴۸)

ای پیامبر! آیا نمی‌بینی آنانی را که خویش را بی‌عیب می‌انگارند؟ بلکه این خداوند است که هر که را خواهد پاکیزه میدارد و حتی باندازه کمی هم ظلم نخواهند شد (۴۹) بین چگونه به خداوند افترای دروغ می‌بندند و همین برای آنها بعنوان گناهی آشکار بس است (۵۰)

آیا نمی‌بینی برخی از اهل کتاب را، که به بت و طاغوت ایمان می‌آورند، و درباره کافران چنین میگویند که اینها از مسلمانان هدایت یافته ترند (۵۱) آنها کسانی هستند که خداوند لعنتشان کرده و کسی را هم که خداوند لعنت کند هرگز برایش یابوری نخواهی یافت (۵۲)

مگر اینان در آن امرِ مدیریتِ عالمِ نصیبی دارند که چنین میکنند؟ اگر در آن امر نصیبی می‌داشتند که در آنصورت به مردم پشیزی نمیدادند (۵۳) یا اینکه به مردم درباره آنچه که خداوند از فضل خویش به آنان داده حسد میورزند. البته ما به آل ابراهیم آن کتاب و حکمت را دادیم و به آنها فرمانروایی عظیم بخشیدیم (۵۴)

و بعضی از آنها به آن ایمان آورده و بعضی شان از آن جلوگیری میکنند، و جهنم از جهت سوزاندگی بس است (۵۵)

البته کسانی که به آیاتمان کفر میورزند بزودی آنها را داخل آتشی می‌کنیم که هر گاه پوستهایشان سخت شود پوستشان عوض میشود تا آن عذاب را بچشند، که خداوند پیروزمند فرزانه است (۵۶)

و کسانی که ایمان آورده و عمل شایسته انجام داده اند بزودی آنها را داخل

بهشتهائی می کنیم که نهرها در کف آنها جاری است و در آن برای همیشه جاودانند و در آن همسرانی پاکیزه خواهند داشت و آنها را داخل سایه هائی گسترده درخواهیم آورد (۵۷)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافرانه و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید..
درب: رشد شما درگرو عدالت است

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

ای مسلمانان! خداوند به شما میفرماید که امانت را به اهل آن ادا کنید و هنگامیکه بین مردم حکم می کنید به عدل حکم کنید. خداوند خوب موعظه ای می کند.
خداوند شنوای بیناست (۵۸)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافرانه و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید..
درب: به اطاعت جدی از خدا و رسول و دوری از دورویی و صفات منافقانه اهمیت زیاد دهید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتُ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٤﴾ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾ وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ أَخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ

لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيثًا ﴿٦٦﴾ وَإِذَا لَأَتَيْنَاهُم مِّن لَّدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾ وَلَهَدَيْنَاهُم صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾ وَمَن يَطْعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾ ذَلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

ای مسلمانان! خدا و رسول و زمامداران از میان خودتان را اطاعت کنید. و اگر درباره چیزی در بین خویش به نزاع برخواستید موضوع را به خدا و رسول ارجاع کنید اگر به خدا و آخرت ایمان دارید. این بهتر و سرانجامش نیکوتر است (۵۹)

ای پیامبر! آیا آنهائی را ندیدی که فکر می کنند به آنچه بر تو نازل شده و به آنچه قبل از تو نازل شده ایمان آورده اند اما در عین حال میخواهند محاکمه خویش را نزد طاغوت برگزار کنند، در حالیکه مامورند به آن کفر بورزند؟ شیطان میخواهد به گمراهی دوری گمراهشان کند (۶۰) و هنگامی که به آنان گفته میشود بسوی آنچه خداوند نازل کرده و بسوی رسول بیائید منافقان را می بینی که بشدت آنها را از تو باز میدارند (۶۱) پس چگونه است که وقتی مصیبتی بواسطه آنچه قبلا انجام داده اند به آنها رسید، آنگاه نزد تو می آیند و قسم به خدا میخورند که ما جز نیکوکاری و هماهنگی منظوری نداشتیم (۶۲) آنها کسانی هستند که خداوند از دل آنها خبر دارد، پس، از آنها روی گردان و موعظه شان کن و به آنها سخنانی رسا بگو (۶۳)

و هیچ رسولی را نفرستادیم مگر اینکه به اذن خدا اطاعت شود و اگر آنها وقتیکه به خویش ظلم کردند بسوی تو بیایند، و از خداوند آمرزش بخواهند، و رسول هم برایشان آمرزش بخواهد، حتما خداوند را توبه پذیر مهربان خواهند یافت (۶۴) نه! به پروردگارت قسم، که آنها ایمان نمی آورند مگر اینکه تو را درباره آنچه بینشان بوجود آمده است داور کنند، آنگاه در خودهاشان در آنچه که قضاوت کرده ای ناراحتی نیابند و بخوبی تسلیم حکم تو باشند (۶۵)

و اگر بر آنها مقرر میکردیم که خود را بکشید یا از شهرتان بیرون روید، مگر عده کمی، بقیه قبول نمیکردند. و اگر آنچه را که به ان موعظه میشدند انجام میدادند برایشان بهتر و استوارتر بود (۶۶) و در آنصورت از نزد خویش به آنها پاداشی عظیم میدادیم (۶۷)

و به راه راست هدایتشان میکردیم (۶۸)

و کسی که خدا و رسول را اطاعت کند با آنهایی خواهد بود که خداوند نعمتشان داده، از پیامبران و راستگویان و شهداء و صالحان، و آنها چه همراهان خوبی هستند (۶۹) این فضلی است از جانب خدا، و خداوند به کاملاً دانا است (۷۰)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: جهاد و جهاد آزادی بخش کنید تا رشد یابید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا تُبَاتٍ أَوْ انفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾ وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ أَصَابَكُمْ مُمْسِيَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾ وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فُضْلٌ مِّنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُورٌ قُورًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾ فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾ وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾ الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كُتِبَ عَلَيْنَا الْقِتَالُ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَى وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾ أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِندِكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ فَمَا لِهَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾ مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾ مَّنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ﴿٨٠﴾ وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِندِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ

وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُمِيتُونَ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ
 الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ
 أَوْ الْحُوفِ أَدَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ
 وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ
 إِلَّا نَفْسُكَ وَخَرَضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِيَ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا
 ﴿٨٤﴾

ای مسلمانان! آمادگی دفاعی تان را حفظ کنید، سپس دسته دسته یا دستجمعی
 بسوی جهاد حرکت کنید (۷۱)

و در بین شما کسانی هستند که کندی می کنند،
 و اگر به شما مصیبتی رسید میگویند خداوند بمن لطف کرد که با آنها شهید نشدم
 (۷۲)

و اگر فضلی از جانب خداوند به شما رسید گوئی که اصلا دوستی بین آنها و شما
 نبوده، میگویند کاش با آنها بودیم و جایزه بزرگی میردیم (۷۳)
 پس شما مانند آنها مباشید بلکه طوری باشید که زندگی دنیا را به آخرت میفروشند
 و در راه خدا بجنگید، و کسی که در راه خدا بجنگد و کشته شود یا پیروز شود بزودی
 پاداشی عظیم به او میدهیم (۷۴)

و چه تان است که در راه خدا و مردان و زنان و بچگانی که ضعیف نگهداشته شده اند
 نمی جنگید؟ که میگویند پروردگارا ما را از این شهری که اهلش ظالمند خارج کن،
 و از جانب خویش برایمان سرپرستی قرار داده، و از جانب خویش برایمان یآوری
 بگمار (۷۵)

ای مسلمانان! بدانید، آنانکه ایمان آورده اند در راه خدا می‌جنگند و آنانکه کفر ورزیدند در راه طاغوت می‌جنگند، پس با دوستان شیطان بجنگید که حيله شیطان ضعیف است (۷۶)

ای پیامبر! آیا کسانی را ندیدی که به آنان گفته شده بود دست از اسلحه بکشید و نماز بپادارید و زکات دهید، و آنها تا اینجا را قبول کردند، اما هنگامیکه جنگ مقرر شد ناگهان عده ای از آنان چنان شده اند که از آن دشمن ها هم مانند خدا بلکه شدیدتر می‌ترسند، و میگویند پروردگارا چرا جنگ را بر ما مقرر کردی؟ کاش تا سرآمدی نزدیک به تاخیر می انداختی. ای پیامبر! به آنان بگو برخورداري دنیا کم است و آخرت برای اهل تقوا بهتر است، و حتی به اندازه بسیار ناچیزی هم ظلم نخواهند شد (۷۷)

ای مسلمانان! هر جا که باشید مرگ شما را می‌رساند، حتی اگر در برج‌هائی محکم باشید،

و هنگامیکه به شما چیزی که به نظرتان خوب است برسد میگوئید این از جانب خدا بوده، و اگر چیزی که به نظرتان بد است برسد میگوئید این از جانب پیامبر بوده. بگو همه اش از جانب خدا بوده. اینها چه شان است که به این زودی ها سخن درست را نمی‌فهمند؟ (۷۸)

به آنها بگو هر چیزی که واقعا خوب باشد و به شما برسد از جانب خداست، و هر چیزی که واقعا بد باشد و به شما برسد از جانب خودتان است، و تو را برای مردم رسول فرستادیم و خداوند هم بعنوان گواه کافی است (۷۹)

کسی که رسول را اطاعت کند خدا را اطاعت کرده، و ما تو را نگهبان آنها قرار ندادیم (۸۰) و برخی از آنها اظهار اطاعت می‌کنند اما همینکه از نزد تو بیرون می‌روند بطور

پنهانی، چیزی مغایر قول تو میگویند، و البته خداوند آنچه را که پنهانی میگویند می نویسد.

پس، از آنان روی بگردان و بر خدا توکل کن و خداوند بعنوان وکیل کافی است (۸۱)

آیا آنان در قرآن تدبیر نمی کنند در حالیکه اگر از جانب غیر خدا بود اختلاف زیادی در آن می یافتند (۸۲)

و هنگامی که موردی از امنیت یا نگرانی برایشان پیش آید آنرا منتشر می کنند و اگر آن را به رسول و یا کارگزاران از بین خودشان منتقل میکردند آنان که میتوانند استنباط کنند، آن را میفهمیدند.

و به آنان بگو اگر فضل خدا و رحمتش بر شما نبود جز عده کمی از شما شیطان را پیروی میکردید (۸۳)

پس، ای پیامبر! در راه خدا بجنگ، و این تکلیف جز بر خودت نیست، و مسلمانان را نیز بر آن تشویق کن. چه بسا که خداوند نیروی کافران را از شما باز دارد و خداوند از لحاظ نیرو و عذاب قوی تر است (۸۴)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: برای دیگر مسلمانان خیرخواه و با آنان مودب باشید.

مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ﴿٨٥﴾ وَإِذَا خِيتُمْ بِتَحِيَةٍ فَحْيُوا بِأَحْسَنِ مِنْهَا أَوْ رُدُّوها إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيمًا ﴿٨٦﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

ای مسلمانان! کسی که شفاعت نیکوئی کند نصیبی از آن دارد، و کسی که میانجیگری بدی کند سهمی از آن را خواهد داشت، و خداوند بر هر چیزی به وقتش به حسابش میرسد (۸۵)

و هنگامی که به شما کلمه خوشایندی میگویند شما بهترش را یا لااقل مانند آن را بگوئید، که خداوند حسابرس هر چیزی است (۸۶)

خداوند که خدائی جز او نیست شما را حتما در روز قیامت که شکی در آن نیست جمع خواهد کرد، و چه کسی از خداوند راستگوتر است (۸۷)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافرانه و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: دو نوع منافق هست: فعال و منفعل. برای هر کدام از آنها به احکام رفتاری خاص با نوع آنها عمل کنید.

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ أَرَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتَرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يُضِلِّ اللَّهُ فَمَا لَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾ وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾ إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مَبِثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ فَإِنْ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾ سَتَجِدُونَ آخِرِينَ يَرِيدُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا قَوْمَهُمْ كُلٌّ مَا رَدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرَسُوا فِيهَا فَإِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكْفُوا أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿٩١﴾

ای مسلمانان! چه تان شده که درباره منافقان دو دسته شده اید در حالیکه خداوند بسبب آنچه که انجام داده اند سرنگونشان کرده؟ آیا میخواهید کسی را که خدا گمراه کرده هدایتش کنید؟

در حالیکه کسی را که خدا گمراه کرده باشد هرگز برای او راهی نخواهید یافت (۸۸) دوست دارند کاش شما هم کافر شوید همانطور که آنها هستند تا مساوی گردید، پس، از آنها دوستانی برمگیرید تا اینکه در راه خدا مهاجرت کنند. پس اگر پشت کردند هر جا که پیداشان کردید بگیریدشان و بکشیدشان و از آنها دوست و یاری برمگیرید (۸۹)

مگر اینکه به قومی که بین شما و آنها پیمانی هست وصل شوند، یا اگر دلتنگ هستند و نمیخواهند نه با شما و نه با قوم خویش بجنگند و ضمناً نمیخواهند بسویتان بیایند پیگیری نکنید،

در حالیکه اگر خدا میخواست و آنها را مسلط میکرد حتماً با شما می جنگیدند، اگر از شما کناره گرفتند و با شما نجنگیدند و دست صلح بسوی شما افکندند، البته قبول کنید، زیرا در این حالت خداوند برایتان علیه آنها راهی قرار نداده است (۹۰) بزودی عده ای دیگر را می یابید که هم میخواهند خیال شما را راحت کنند و هم خیال قوم خودشان را. هر دفعه که بسوی فتنه ای رانده شوند در آن می افتند، پس اگر اینها از شما کناره گیری نکردند و دست صلح بسوی شما نیفکندند و دست از شما باز نداشتند هر جا که یافتیدشان بگیریدشان و بکشیدشان و آنها کسانی هستند که ما برای شما علیه آنها دلیلی آشکار قرار داده ایم (۹۱)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: خون مسلمانان بسیار محترم است. در احکام آن دقیق باشید.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَّةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَّةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾ وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَى إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَامٌ كَثِيرٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِّن قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

و هیچ مسلمانی را نمیرسد که مسلمان دیگری را بکشد، مگر اینکه بر اثر خطا باشد، و کسی که مسلمانی را از روی خطا بکشد باید بنده ای آزاد کند و دیه ای به خانواده او تسلیم نماید، مگر اینکه آنها تصدق کنند و اگر مقتول از قومی بود که دشمن شما بودند ولی خودش مسلمان بود، باید بنده ای که آزاد میکنید مسلمان باشد، و اگر مقتول از قومی بود که طرف پیمان شما هستند، دیه ای که به خانواده اش تسلیم شود و آزاد کردن بنده ای مسلمان نیز بر عهده تان است و کسی که نمی یابد دو ماه پی در پی روزه بگیرد که سبب بازگشت نظر لطف خداوند به سوی شما است و خداوند دانای حکیم است (۹۲)

و کسی که مسلمانی را عمدًا بکشد سزایش جهنم است که در آن جاودان خواهد بود و غضب خداوند و لعنتش بر او واقع خواهد شد و برایش عذابی عظیم آماده کرده است (۹۳)

ای مسلمانان! وقتی که در زمین به مسافرت راه می سپارید بررسی کنید، و به کسی که دست صلح بسوی شما دراز کرد نگوئید تو مومن واقعی نیستی، که بهره ناچیز زندگی دنیا را جستجو کنید، و بدانید که غنیمت های بسیار نزد خداوند است. خودتان هم قبلاً همانطور بودید و خداوند بر شما منت گذاشت. پس بررسی کنید که خداوند به آنچه می کنید بیناست (۹۴)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: در راه خدا مهاجرت کنید.

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِّ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ

الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْفَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾ دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾ إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾ فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾ وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاجِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٠﴾

ای مسلمانان! مسلمانان بر جای نشسته ای که ضرری نمی کنند، و مجاهدانی که در راه خدا با مال و جان خویش جهاد می کنند، مساوی نیستند. خداوند مجاهدان با مال و جان را نسبت به نشستگان به درجه ای برتری داده است، و گر چه به هر دو وعده نیکو میدهد، اما مجاهدان را بر نشستگان به پاداشی عظیم برتری داده است (۹۵) درجاتی از جانب خویش و آمرزشی و رحمتی. و خداوند آمرزگار مهربان است (۹۶) از کسانی که ملائکه آنها را ظالم برخویش می یابند و جانشان را میگیرند می پرسند در چه کاری بودید؟ میگویند در آن سرزمین مستضعف بودیم. میگویند آیا زمین خدا وسیع نبود که در آن مهاجرت کنید؟ و جایگاه آنها جهنم است و چه سرانجام بدی است (۹۷) البته به استثنای مردان و زنان و بچه هائی که واقعا مستضعف باشند که نتوانند حيله ای بیندیشند و راهی بیابند (۹۸)

در مورد آنها چه بسا که خداوند ببخشدشان و خداوند آمرزگار بخشنده است (۹۹) و کسی که در راه خدا مهاجرت کند در زمین پناهگاه ها و گشایش های زیادی خواهد یافت، و کسی که از خانه اش برای مهاجرت بسوی دین خدا و رسولش خارج شود سپس مرگ او را در رباید، پاداشش برعهده خداوند است و خداوند آمرزگار مهربان است (۱۰۰)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: ضمن توجه دائمی به خداوند در مقابل دشمن بسیار محتاط باشید.

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾ وَإِذَا كُنْتُمْ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَدَىٰ مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾ فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾

و هنگامی که به سفر میروید اشکالی ندارد که از نمازتان کوتاه کنید، در صورتیکه میترسید که کافران شما را به فتنه بیاندازند،

زیرا که کافران دشمن آشکار شما هستند (۱۰۱)

ای پیامبر! و هنگامی که تو در میان آنها هستی و برای آنها نماز بر پا داشته ای باید عده ای از آنها با تو برخیزند و اسلحه هایشان را بگیرند و هنگام سجده در پشت سرت باشند و طائفه دیگری که نماز نخوانده اند بیایند و با تو نماز بگزارند، و باید وسائل احتیاط خویش و اسلحه شان را بگیرند.

کافران دوست دارند شما از سلاح و اموالتان غافل شوید و آنها یکباره بر شما بتازند، و اشکالی ندارد اگر از باران آزاری به شما میرسد یا مریض باشید سلاح هایتان را بگذارید، اما در هر حال وسائل احتیاط خویش را بگیرید که خداوند برای کافران عذابی خوار کننده آماده نموده است (۱۰۲)

و هنگامیکه نماز را تمام کردید خداوند را در حال ایستاده و نشسته و بر پهلوهایتان یاد کنید،

و هنگامی که اطمینان پیدا کردید نماز بپادارید زیرا که نماز برای مومنان در اوقات

معین مقرر شده است (۱۰۳)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کفرانه و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: از مخالفان اعتقادی تان دوری کنید.

وَلَا تَهْنُؤْا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾ وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾ وَلَا تَجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَلُونَ أَنفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ﴿١٠٧﴾ يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَحْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾ هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾

در جستجوی دشمن سست نشوید، زیرا اگر شما به رنج می افتید آنها نیز به رنج می افتند، همانطور که شما به رنج می افتید،
و شما از جانب خدا امیدی دارید که آنها ندارند،
و خداوند دانای حکیم است (۱۰۴)

ای پیامبر! ما آن کتاب را به حق بر تو نازل کرده ایم تا بین مردم بوسیله آنچه که خداوند به تو نشان داده حکم کنی،
لذا در مورد خائنان طرفداری مکن (۱۰۵)
و از خدا آمرزش بخواه زیرا که او آمرزگار مهربان است (۱۰۶)
و از آنان که به خودهاشان خیانت می کنند دفاع مکن،
که خداوند خیانت پیشه گناهکار را دوست نمیدارد (۱۰۷)
همانهائی که اعمالشان را از مردم پنهان می کنند ولی از خدا نمیتوانند پنهان کنند
در حالیکه او با آنهاست.

همان موقعی که آن قولی را که نمی پسندد برنامه ریزی می کنند، و خداوند به آنچه می کنند احاطه دارد (۱۰۸)

شما که از آنها در زندگی این دنیا دفاع میکنید، چه کسی از آنها در روز قیامت دفاع خواهد کرد یا چه کسی حامی آنها خواهد بود؟ (۱۰۹)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: مسئولیت پذیر باشید. پس از گناه آموزش بخواهید.

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ ثَمَنًا وَإِنَّمَا مِثْلًا ﴿١١٢﴾

کسی که عمل بد کند یا به خویش ظلم کند آنگاه از خداوند آموزش بخواهد خدا را آموزشگر مهربان خواهد یافت (۱۱۰)

و کسی که گناهی کند جز این نیست که به ضرر خویش کرده و خداوند دانای حکیم است (۱۱۱)

و کسی که خطائی یا گناهی کسب کند آنگاه آنرا به شخص دیگری نسبت دهد البته بهتانی و گناهی آشکار بر خود حمل کرده است (۱۱۲)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: ای پیامبر وحی و حکمتی را که بر تو نازل شده محکم بگیر و از القائات باطل دوری کن

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ هَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تُكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

و اگر فضل خدا و رحمتش بر تو نبود طائفه ای از آنها همتشان را بر این قرار

میدادند که گمراهت کنند، و جز خود هاشان را گمراه نمی کنند و ضرری به تو نمیزنند،

و خداوند آن کتاب و حکمت را بر تو نازل کرده و چیزی به تو آموخته که نمیدانستی، و فضل خدا بر تو بسیار بزرگ است (۱۱۳)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: بین مسلمانان اصلاحگری نموده و از رفتارهای عمومی مسلمین پیروی کنید.

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾ وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

در بسیاری از رازگوئی های آنها خیری نیست، مگر کسی که توصیه ای به صدقه ای یا کار نیکی یا اصلاحی بین مردم کند، و اگر کسی این کارها را به جستجوی رضایت خداوند انجام دهد بزودی پاداشی عظیم به او خواهیم داد (۱۱۴)

و کسی که پس از روشن شدن هدایت برایش باز هم رسول را اذیت کند و راهی غیر از راه مسلمانان در پیش بگیرد، چیزی را که به سرپرستی گرفته سرپرستش قرار میدهیم و به جهنم می اندازیمش و چه سرانجام بدی است (۱۱۵)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: از شرک بپرهیزید و پیروی شیطان و آرزوهای بیجا و اعمال بی منطق را رها کنید.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَالًّا لَا بَعْدَ ۖ ﴿١١٦﴾ إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا ﴿١١٧﴾ لَّعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿١١٨﴾ وَلَاضِلُّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَا مَرْهُمَ فَلْيُبَتِكُنْ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرْهُمَ فَلْيَغْزَيْنَ خَلْقَ اللَّهِ وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١١٩﴾ يَعْدُهُمْ وَعَمِّيَنَّهُمْ وَالشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾ أُولَٰئِكَ مَاوَاهُم جَهَنَّمَ وَلَا

يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْجِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

خداوند شرک را نمی آمرزد ولی غیر از آن را برای کسی که لایق باشد می آمرزد و کسی که به خداوند شرک ورزد البته به گمراهی بسیار دور افتاده است (۱۱۶)

جز این نیست که مشرکان فقط غیر از او را به دعا می خوانند و آنها از جنس مادگان اند (زیرا آنها را به شفاعت نزدیک تر حساب میکنند) و همچنین فقط نیروهای شیطانی سرکش را به دعا می خوانند (۱۱۷) که البته خداوند لعنتش کرده و او به خداوند گفته که از بندگان نصیبی معین برخواهم گرفت (۱۱۸) و حتما گمراهشان خواهم کرد، و به آرزو خواهمشان افکند، و فرمانشان خواهم داد که گوش چارپایان را بشکافند، و اینکه آفرینش خدا را دگرگون کنند، و کسی که شیطان را بجای خدا دوست و سرپرست خویش بگیرد البته زیان آشکاری نموده است (۱۱۹) وعده شان میدهد، و به آرزو می افکندشان، و شیطان وعده ای جز فریب نمیدهد (۱۲۰) جایگاهشان جهنم است و از آن گریزگاهی نمی یابند (۱۲۱)

و کسانی که ایمان آورده و عمل شایسته کنند بزودی آنها را داخل بهشتی می‌نمائیم که در کف آنها نهرها جاری است که برای همیشه در آن جاودان خواهند بود. وعده حقی است از جانب خداوند و چه کسی از او راستگوتر است؟ (۱۲۲)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: به سخنان بدون مآخذ حق توجه ننموده و از توجه به خدا غفلت نکنید.

لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ

آنچه که در آن کتاب بر شما تلاوت میشود نیز آمده که درباره دختران یتیمی که مقرری ارث آنها را نمی پردازید و میل به ازدواج با آنان دارید، و نیز درباره بچه های مستضعف، و نیز درباره یتیمان، که در مورد آنان به عدالت رفتار کنید و هر کار خیری که کنید خداوند به آن داناست (۱۲۷) و اگر زنی درباره شوهرش نگران بی توجهی و رویگرداندن بود اشکالی ندارد که بین خودشان سازشی کنند و سازش بهتر است، و البته بخل در روان اشخاص تحریک میشود، و اگر نیکوکاری کنید و تقوا در پیش گیرید خداوند البته به آنچه میکنید آگاه است (۱۲۸) و هرگز نمیتوانید بین زنان عدالت کنید ولو اینکه براین امر بسیار مایل باشید. پس، تمام تمایلات را به یکطرف ندهید، و آن یکی را مانند آویزان نگذارید، و اگر اصلاح کنید و تقوا درپیش گیرید خداوند هم آمرزگار مهربان است (۱۲۹) و اگر جدا شوند خداوند از وسع خویش هر یک را بی نیاز خواهد کرد و خداوند وسعت بخش حکیم است (۱۳۰)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافرانه و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: به خداوند و مالکیت و علم و بخشندگی مطلق او توجه کنید.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِيْنَ اٰتَوْنٰهُ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِيَّاكُمْ اَنْ اَتَّقُوْا اللّٰهَ وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيْدًا ﴿١٣١﴾ وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾ اِنْ يَشَاْءْ يُذْهِبْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ وَيَاْتِ بَاخْرِيْنَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى ذٰلِكَ قَدِيْرًا ﴿١٣٣﴾ مَنْ كَانَ يُرِيْدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ﴿١٣٤﴾

و آنچه در آسمانها و زمین است مال خداست و قبل از شما به اهل کتاب و اکنون نیز به شما توصیه می کنیم که تقوا پیشه کنید و اگر کفر ورزید به خداوند ضرری نمیرسد، زیرا آنچه در آسمانها و زمین است مال خداست و خداوند بی نیاز ستوده است (۱۳۱) و آنچه در آسمانها و زمین است مال خداست و خداوند برای کارسازی شما کافی است (۱۳۲) اگر بخواهد، ای مردم، شما را می برد و دیگری را میآورد و

فَاقْبَلُوا كَسَالَى يُرَآؤُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾ مُذَبِّدِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَتُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٤٤﴾ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾ مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾

ای مسلمانان! به خدا و رسولش و آن کتابی که بر رسولش نازل کرده و آن کتابهای که قبلا نازل کرد ایمان بیاورید، و کسی که به خداوند و ملائکه اش و کتابهایش و پیامبرانش و روز آخرت کفر ورزد، البته به گمراهی بسیار دوری افتاده است (۱۳۶)

کسانی که ایمان آوردند و سپس کافر شدند و آنگاه ایمان آوردند و باز هم کافر شدند و سپس بیشتر کافر شدند خداوند اینطور نیست که بیمارزدشان و اینطور نیست که به راهی هدایتشان کند (۱۳۷)

ای پیامبر! منافقان را به عذابی دردناک مژده شان ده (۱۳۸) همانها که کافران را بجای مومنان دوست گرفتند. آیا نزد آنها عزت میجویند؟ در حالیکه تمام عزت ها نزد خداوند است (۱۳۹) و البته در آن کتاب بر شما چنین نازل شده که وقتی شنیدید به آیات خدا کافر میشوند و مسخره اش می کنند با آنها ننشینید تا اینکه وارد یک گفتگوی دیگر شوند، زیرا که در آنصورت شما هم مانند آنها خواهید بود. البته خداوند همگی منافقان و کافران را در جهنم جمع خواهد کرد (۱۴۰) همانهایی که شما را زیر نظر دارند، اگر از جانب خدا پیروزی نصیب شما شد میگویند آیا با شما نبودیم؟ و اگر کافران نصیبی بردند به کافران میگویند آیا شما را علیه آنها هدایت و شما را از آنها دور نمیکردیم؟

و البته خداوند روز قیامت بین شما حکم خواهد کرد و خداوند هرگز برای کافران علیه مومنان راهی قرار نداده است (۱۴۱)

منافقان به خیال خود با خداوند نیز نیرنگ می کنند در حالیکه همو نیرنگ کننده آنهاست، و هنگامیکه برای نماز بپا می خیزند با کسالت بپا می خیزند، و ربا می کنند، و خدا را جز کمی یاد نمی کنند (۱۴۲)

سرگردانند. نه بسوی اینها هستند و نه بسوی آنها. و هر کس را که خداوند گمراهش کند هرگز برای او راهی نخواهی یافت (۱۴۳)

ای مسلمانان! کافران را بجای مومنان دوست و سرپرست خویش مگیرید. آیا میخواهید برای خداوند علیه خویش دلیلی آشکار قرار دهید؟ (۱۴۴)

البته منافقان در پائین ترین سطح جهنم قرار میگیرند و هرگز یآوری برایشان نخواهی یافت (۱۴۵)

مگر آنهایی که توبه کنند، و خطاهای سابق خویش را اصلاح کنند، و به خداوند تکیه کنند، و دین خویش را برای خداوند خالص کنند، که در آنصورت با مومنان هستند و خداوند نیز بزودی به مومنان پاداشی عظیم خواهد داد (۱۴۶)

ای مردم! اگر ایمان آورید و شکر بگزارید چرا خداوند عذابتان کند؟ و خداوند شاکری داناست (۱۴۷)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.

درب: حق خویش را به طور واضح و آشکار پیگیری کنید، و به کارهای خیر پردازید و عفو کنید.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾ إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخَفُّوهُ أَوْ تُعْمُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾

خداوند سخن بد را که به صدای بلند باشد دوست ندارد مگر اینکه گوینده اش مورد ظلم قرار گرفته باشد و خداوند شنوای داناست (۱۴۸)

اگر خیری را آشکار کنید یا مخفیانه انجامش دهید یا از بدیی عفو کنید خداوند نیز بسیار بخشنده تواناست (۱۴۹)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.

درب: ای مسلمانان! مواظب دقت و صحت اعتقاداتتان باشید.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾

کسانی که به خدا و رسولانش کافر میشوند و میخواهند بین خدا و رسولانش جدائی بیاندازند و میگویند به بعضی از آیات ایمان داریم و به بعضی دیگر کافریم و میخواهند بین آن دو دسته آیات راهی به نفع خویش برگزینند، (۱۵۰) آنها حقا کافرنند،

و برای کافران عذابی خوار کننده آماده کرده ایم (۱۵۱) و کسانی که به خدا و رسولانش ایمان آورده و بین آنها جدائی نمی اندازند بزودی پادشاهایشان را میدهیم و خداوند آمرزگار مهربان است (۱۵۲)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.

درب: از اخلاق زشت یهودیان بشدت دوری کنید.

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تَنزَلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَآتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾ وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِثْقَلِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ

سَجَدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾ فِيمَا نَقُصُّهُمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾ وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ بُعِثْنَا عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾ وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٧﴾ بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾ وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِدًا ﴿١٥٩﴾ فَيُظْلَمُ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدْقِهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿١٦٠﴾ وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦١﴾ لَكِنَّ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٢﴾

اهل كتاب از تو میخواهند بر آنها کتابی از آسمان نازل کنی.

و البته از موسی بزرگتر از این را خواستند و گفتند خداوند را به آشکاری بما نشان ده، و بسبب ظلمشان صاعقه آنها را بگرفت، و سپس باوجود اینکه آن آن دلائل روشن بسویشان آمده بود آن گوساله را به پرستش گرفتند، و ما آن را عفو کردیم و به موسی دلیل آشکاری دادیم (۱۵۳) و کوه طور را بر فرازشان بلند کردیم تا به پیمانشان وفادار بمانند، و به آنها گفتیم از آن درب بحال سجده وارد شوید، و گفتیم در روز شنبه تعدی مکنید و از آنها پیمانی سخت بگرفتیم (۱۵۴) پس به سبب نقض پیمانشان، و کفرشان به آیات خدا، و قتل ناحق پیامبران، و گفتارشان که دلهای ما در پوشش است، و نه فقط اینها، بلکه بسبب کفرشان، خداوند بر دلهاشان مهر زد، و بهمین خاطر جز عده کمی از آنها ایمان نمی آورند (۱۵۵) و نیز بسبب کفرشان و گفتارشان در مورد مریم که بهتانی بزرگ بود (۱۵۶) و همچنین قولشان که ما مسیح عیسی پسر مریم رسول خدا را کشتیم، و البته نه کشتند و نه دارش زدند ولیکن بر آنان مشتبه شد، و کسانی که در آن اختلاف کردند در شکی از آن هستند و علمی به آن ندارند مگر اینکه گمانی را پیروی می کنند، و بطور حتم او را نکشته

اند (۱۵۷) بلکه خداوند او را بسوی خویش بالا برد و خداوند عزیز حکیم است (۱۵۸)

و هیچ اهل کتابی نیست مگر اینکه حتما قبل از مرگش به آن ایمان خواهد آورد و او روز قیامت علیه آنها گواهی خواهد داد (۱۵۹)

و بسبب ظلمی که یهودیان کردند چیز های خوشایندی که حلالشان بود بر آنها حرام کردیم، و نیز بخاطر آنهمه که از راه خدا جلوگیری می کردند (۱۶۰) و نیز بخاطر رباخواری شان، در حالیکه از آن نهی شده بودند، و بخاطر خوردن اموال مردم به باطل، و برای کافران آنها عذابی دردناک تهیه نمودیم (۱۶۱) لیکن فرو روندگان در علم از میان آنها، و مومنان آنها، به آنچه بر تو نازل شده، و نیز به آنچه که قبل از تو نازل شده، ایمان می آورند. آنها بپادارنده نماز و دهنده زکات و ایمان آورنده به خدا و روز آخرت هستند و بزودی پاداش عظیمی به آنها خواهیم داد (۱۶۲)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید
درب: گرایش جدی به جریان وحی و پیروی از رسول خدا اصلی ترین چیز است که باید به آن بپردازید.

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَأَسْحَقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا ﴿١٦٣﴾ وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ غَفِيرًا ﴿١٦٥﴾ لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٦٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾ إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

البته ما بسویت وحی کردیم ، همانطور که بسوی نوح و پیامبران پس از او وحی

کردیم، و بسوی ابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب و اسباط و عیسی و ایوب و یونس و هارون و سلیمان وحی کردیم، و به داود هم زبوری دادیم (۱۶۳) و رسولانی که قبلاً برایت گفتیم و رسولانی که قصه شان را نگفتیم و خداوند با موسی بطور خاصی سخن گفت (۱۶۴) رسولانی که مژده دهنده و هشدار دهنده بودند تا اینکه پس از آنها مبادا برای مردم علیه خدا دلیلی باشد و خداوند پیروزمند فرزانه است (۱۶۵) لیکن خداوند در مورد آنچه بسوی تو نازل کرده گواهی میدهد که آنرا به علمش نازل کرده، و ملائکه نیز بر این امر شهادت میدهند، و خداوند برای شهادت دادن کافی است (۱۶۶)

کسانی که کافر شدند و از راه خدا بازداشتند البته به گمراهی بسیار دوری دچار شدند (۱۶۷)
 آنانکه کافر شدند و ظلم کردند اینطور نیست که خداوند بیمارزدشان، و اینطور نیست که آنها را به راهی هدایت کند (۱۶۸)
 مگر راه جهنم که در آن برای همیشه جاودان خواهند بود و این برای خدا آسان است (۱۶۹)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
 درب: ای مسلمانان! مسیحیان مشکل عقیدتی دارند به دین پاک بی‌اشکال بگروید.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧١﴾ لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا

وَاسْتَكْبَرُوا فَبَعَدَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٣﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا ﴿١٧٤﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾

ای مردم ! پیامبر از جانب پروردگارتان به حق بسویتان آمده، پس اگر ایمان آورید برایتان بهتر است، و اگر کفر ورزید آنچه در آسمانها و زمین است مال خداست و خداوند دانای حکیم است (۱۷۰)

ای اهل کتاب! در دینتان غلو نکنید و درباره خداوند جز به حق مگوئید جز این نیست که عیسی پسر مریم رسول خدا بود و کلمه ای که آنرا بسوی مریم القا کرد و روحی از او بود. پس به خدا و رسولانش ایمان بیاورید و نگوئید خدا سه تاست، و بس کنید که برایتان بهتر است. جز این نیست که خدا یکی است. منزله است که برایش فرزندی باشد.

آنچه در آسمانها و زمین است مال اوست و خداوند برای نظارت کافی است (۱۷۱) خود مسیح هرگز سرپیچی نمی کند که بنده ای برای خدا باشد و ملائکه مقرب نیز همچنین، و هر کس که از بندگی او سرپیچی کند و بزرگی طلبد البته خداوند بزودی همگی آنها را جمع خواهد کرد (۱۷۲)

اما در مورد مومنان صاحب اعمال شایسته، پاداش هایشان را بطور کامل میدهد و از فضل خویش نیز برآن می افزاید، ولی در مورد گردنکشان و مستکبران، آنها را به عذابی دردناک معذبشان میکند و هیچ دوست و سرپرستی جز خداوند نخواهند داشت (۱۷۳)

ای مردم دلیلی از جانب پروردگار بسویتان آمده و بسویتان نوری آشکار نازل نموده ایم (۱۷۴) پس، آنانکه به خداوند ایمان آورده و به او تکیه کرده اند آنها را در

رحمتی از جانب خویش و فضلی داخل خواهد کرد و به جاده مستقیمی بسوی خویش هدایتشان خواهد نمود (۱۷۵)

درس: ای مسلمانان! مسلمانی خویش را با دور شدن از صفات کافران و منافقانه و عمل به احکام (فردی و اجتماعی) ارتقاء دهید.
درب: خداوند متناسب با فهم مردم که در درخواستهایشان متجلی است، هدایتشان می کند.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَصِلُوا إِلَى شَيْءٍ عَلَيْهِمْ ﴿١٧٦﴾

ای پیامبر! از تو فتوا میخواهند، بگو خداوند درباره کلاله فتوا میدهد:
اگر مردی بمیرد و فرزندی نداشته باشد، و خواهری داشته باشد نصف مال بجا مانده مال اوست. و او نیز از آن خواهر ارث میبرد اگر فرزندی نمی داشت و اگر آن خواهر ها دو تا باشند دو سوم مال بجا مانده مال آنهاست و اگر چند برادر و خواهر باشند نصیب هر مردی مانند دو زن است. خداوند حق را برایتان بیان می کند، مبدا گمراه شوید، و خداوند به همه چیز داناست (۱۷۶)

سوره نور

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی.
درب: مقررات مربوط به عفت جنسی برای حصول سلامت بنیان خانوادگی.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
سُورَةُ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾ الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِئَةً جَلْدَةً وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيْشَهِدَ عِدَاكُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرَكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾ وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ

شَهَدَاءَ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾ وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾ وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾ وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

سوره ای فرستادیم و مقررات آن را واجب نمودیم و در آن آیاتی روشن کننده فرستادیم شاید پند گیرید (۱)

هر یک از مرد و زن زناکار را صد شلاق بزنید و در دین خدا نسبت به آنان رافت نشان ندهید، اگر به خدا و روز آخرت ایمان دارید، و باید عده ای از مسلمانان شاهد مجازاتشان باشند (۲)
مرد زناکار جز با زن زناکار یا مشرک ازدواج نکند و زن زناکار نیز جز با مرد زناکار و یا مشرک ازدواج ننماید و آنها بر مسلمانان حرامند (۳)

و کسانی که به زنان شوهردار نسبت زنا میدهند و سپس چهار شاهد بر صحت ادعای خویش نمی آورند هشتاد ضربه شلاقشان بزنید و دیگر هرگز از آنها گواهی قبول نکنید و آنها گناهکارند (۴)
مگر کسانی که پس از آن توبه کنند و رفتار خویش را اصلاح کنند که خداوند آمرزشگر مهربان است (۵)

و کسانی که به زنان خویش نسبت زنا میدهند و شاهی جز خویشتن ندارند شهادت دادن آنها به این صورت است که هر کدامشان چهار بار خدا را شاهد بگیرد که از راستگویان است (۶) و بار پنجم اینکه لعنت خدا بر او باد اگر از دروغگویان باشد (۷) و مجازات را از آن زن دور میکند در صورتیکه چهار بار خدا را شاهد بگیرد که

شوهرش از دروغگویان است (۸) و بار پنجم اینکه غضب خدا بر خودش باد اگر شوهرش از راستگویان باشد (۹)

و اگر فضل خدا و رحمتش بر شما نبود از این رفتارهای نا صحیح تان چه ها که بر سرتان نمی آمد و اینکه خدای شما بسیار توبه پذیر فرزانه است (۱۰)

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی.
درب: مقررات مربوطه به آبروی مسلمانان در خصوص تهمت مربوط به زنا.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ مَا أَكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾ لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾ إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾ يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾ وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ زَوَّافٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾ وَلَا يَأْتِلْ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِيَ الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْفَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾ يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾ يَوْمَئِذٍ يُؤْفِكُهُمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٥﴾ الْحَبِيبَاتُ لِلْحَبِيبِينَ وَالْحَبِيبُونَ لِلْحَبِيبَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

البته آنهایی که آن دروغ را که تهمت زنا به یک زن محترم بود از خودشان در آوردند جمعی از شما مسلمانان بودند.

آنها برای خویش شری مپندارید، بلکه برایتان خیر است. هر کدامشان، از آن گناه قسمتی را کسب کرده، و کسی که در میان آنها سرپرستی و بزرگی داشته، عذابی عظیم خواهد داشت (۱۱)

چرا وقتی که آنها شنیدید مردان و زنان مومن راجع به خویش گمان خیر نبردند و نگفتند این دروغی آشکار است؟ (۱۲)

چرا آن تهمت زندگان راجع به آن تهمت چهار شاهد نیاوردند؟ وقتی که شاهد نیاوردند نزد خداوند دروغگو محسوب میباشند (۱۳)

و اگر فضل خدا و رحمت او در دنیا و آخرت بر شما نبود حتماً درباره آنچه در آن افتادید عذابی عظیم به شما میرسید (۱۴)

همان وقت که آنها با زبانهایشان فرامیگرفتید و با دهانهایشان چیزی را که راجع به آن علم نداشتید میگفتید، آنها آسان می پنداشتید، در حالیکه نزد خداوند مهم بود (۱۵)

و چرا وقتی که آنها شنیدید نگفتید ما را نمیرسد که راجع به آن سخن بگوئیم؟ و نگفتید خدایا منزهی، این بهتانی بزرگ است (۱۶)

خداوند نصیحتتان میکند که مبدا هرگز به مانند آن گناه باز گردید اگر مومن میباشید (۱۷)

و خداوند آیات را برایتان بیان می کند و خداوند دانای حکیم است (۱۸)

البته کسانی که دوست دارند کارهای زشت در بین مسلمانان شایع شود در دنیا و آخرت عذابی دردناک خواهند داشت، و خداوند میداند و شما نمیدانید (۱۹)

و اگر فضل خدا و رحمتش بر شما نبود و اینکه خداوند دلسوز مهربان است چه ها بر سرتان می آمد (۲۰)

ای مسلمانان! از گامهای شیطان پیروی مکنید و کسی که گامهای شیطان را پیروی کند بداند که او به کارهای زشت و ناپسند فرمان میدهد، و اگر فضل خدا و رحمتش بر شما نبود هرگز هیچیک از شما پاک نمی ماند ولیکن خداوند است که هر کس را بخواهد پاک میکند و خداوند شنوای داناست (۲۱)

و نباید صاحبان رفاه و زیادت از بین شما خودداری کنند از اینکه از مال خویش به نزدیکان و بیچارگان و مهاجران راه خدا بدهند، و باید عفو کنند و چشم ببوشند، آیا دوست ندارید که خداوند ببخشدتان؟ و خداوند آمرزگار مهربان است (۲۲)

البته کسانی که به زنان شوهردارِ مومنِ غافل تهمت زنا میزنند، در دنیا و آخرت از رحمت خداوند دورند و عذابی عظیم خواهند داشت (۲۳)

در روزی که زبانهایشان و دستها و پاهایشان در مورد اعمالشان علیه آنها شهادت خواهند داد (۲۴)

در آن روز خداوند جزای راستین آنها را بطور کامل خواهد داد و خواهند دانست که خداوند خودش حق آشکار است (۲۵)

زنان پلید برای مردان پلید و مردان پلید برای زنان پلید، و زنان پسندیده برای مردان پسندیده و مردان پسندیده برای زنان پسندیده باشند.

آنها از آنچه میگویند بدورند و آمرزشی و روزی نیکو خواهند داشت (۲۶)

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی.
درب: مقررات مربوط به خانه های مسلمانان.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

ای مسلمانان! به خانه هائی غیر از خانه های خودتان داخل نشوید مگر اینکه با آنها آشنائی برقرار کنید و بر اهلش سلام کنید،

این برای شما بهتر است. باشد که پند گیرید (۲۷)

و اگر کسی را در آن نیافتید داخلش نشوید مگر اینکه به شما اجازه دهند و اگر گفتند برگردید، البته برگردید، که برای شما پاکیزه تر است و خداوند به آنچه میکنید داناست (۲۸)

برایتان گناهی نیست که داخل خانه های غیر مسکون که چیزی در آن دارید بشوید و خداوند آنچه را که آشکار و پنهان می کنید میداند (۲۹)

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی.

درب: مقررات مربوط به پوشش زنان و ازدواج جوانان.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ خُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتَوْبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾ وَلْيَسْتَغْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتَوْهُمْ مِّنْ مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتِياتِكُمْ عَلَىٰ الْبَغَاءِ إِنْ أَرَدْتَ تَحَصُّنًا لِّنِسَاءِكَ وَعَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يَكْرِهْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِمْ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَمَثَلًا

مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

ای پیامبر! به مردان مومن بگو قسمتی از نگاه های خویش را فرو پوشند و اندام جنسی خویش را حفظ کنند، این برایشان پاکتر است،

خداوند به آنچه می کنند آگاه است (۳۰)

و به زنان مومن بگو قسمتی از نگاه های خویش را فروپوشند و دامن خویش حفظ کنند و زینت خویش غیر از آنچه ظاهر است آشکار نکنند، و باید روپوش های خود را بر گریبان هایشان ببندازند، و زینت خویش را آشکار نکنند مگر برای شوهرانشان، یا پدرانشان، یا پدران شوهرانشان، یا پسرانشان، یا پسران شوهرانشان، یا برادرانشان، یا پسران برادرانشان، یا پسران خواهرانشان، یا زنهایشان، یا بردگانشان، یا مردان تابعی که خواسته ای نسبت به زنان ندارند، یا اطفالی که متوجه عورت های زنان نیستند، و نیز نباید پاهایشان را بکوبند که قسمتی از زینت های آنها شناخته شود، و همگی بسوی خدا توبه کنید ای مومنان شاید رستگار شوید (۳۱)

و عزب هاتان و غلامان و کنیزان شایسته تان را به ازدواج در آورید. اگر فقیر باشند خداوند از فضل خویش بی نیازشان میکند. و خداوند وسعت دهنده داناست (۳۲) و آنهایی که امکان مالی برای ازدواجی نمی یابند باید عفاف پیشه کنند تا اینکه خداوند از فضل خویش بی نیازشان کند.

و کسانی از بندگان شما که میخواهند بتدریج خود را باز خرید کنند در صورتیکه خیری در آنان یافتید قبول کنید و از مال خدا که به شما داده به آنها بدهید. و اگر کنیزان شما خواستار پاکدامنی بودند آنها را به بدکاری وادار نکنید تا چیزی از ظاهر زندگی دنیا بدست آورید و کسی که آنها را مجبور کند خداوند پس از مجبور شدنشان آمرزنده مهربان است (۳۳)

و البته آیات روشنگری بسویتان نازل کردیم که مثلی از پیشینیانتان که در گذشتند نیز در آن هست،

و همچنین موعظه ای برای تقوا پیشگان است (۳۴)

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی.
درب: فضیلت و عفاف و نماز و زکات و یاد خدا از نوع نور است و کفر از نوع ظلمت.

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي رُجَاةٍ الرَّجَاةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾ فِي بُيُوتٍ أُذِنَ لِلَّهِ أَنْ تَرْفَعَ وَيُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾ رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾ لِيَجْزِيََهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فُوقَهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾ أَوْ كَطَلْمَاتٍ فِي بَحْرٍ حَلِيٍّ يَعْشَاهُ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّن فَوْقِهِ سَحَابٌ طَلْمَاتٍ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَاهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾

خداوند نور آسمانها و زمین است.

مثال نورش مانند چراغدانی است که در آن چراغی است.

آن چراغ در شیشه ای است،

و شیشه گوئی که ستاره ای درخشان است که از درختی پر برکت روغن دار که نه

شرقی و نه غربی است مشتعل گشته،

نزدیک است روغنش مشتعل شود گرچه آتشی هم به آن نرسیده باشد،

نوری برفراز نوری است،

خداوند هر کس را که خواهد به نور خویش هدایت میکند و برای مردم مثل ها

میزند و خداوند به همه چیز داناست (۳۵)

در خانه هائی که خداوند اجازه داده که بر پا شده و نام او یاد شود، برای او در آنها

صبحها و شبها تسبیح میکنند (۳۶)

کسانی که تجارتي و خريد و فروشي آنها را از ياد خدا و برپائي نماز و دادن زکات غافل نمی کنند، و از روزی که دلها و چشم ها در آن میچرخند می ترسند (۳۷) تا خداوند پاداش کاری را که میکنند، به بهتر از آن، به آنها بدهد، و از فضل خویش نیز به آن بیفزاید، و خداوند هر که را خواهد بدون حساب روزی میدهد (۳۸)

و آنانکه کافرند اعمالشان مانند سرابی است در بیابانی که تشنه آنرا آب می پندارد، ولی هنگامی که به آن میرسد چیزی نمی یابد، و خداوند را نزد آن اعمال خویش می یابد که حسابش را به تمامی میدهد و خداوند تند حساب است (۳۹) یا چون تاریکی هائی در دریائی عمیق که موجی آنرا می پوشاند که بالای آن نیز موج دیگری است و روی آن ابری است، تاریکی هائی که پشت بر پشت یکدیگرند، اگر دستش را در آورد ممکن است از شدت تاریکی آنرا نبیند، و کسی که خداوند برایش نوری قرار نداده، نوری ندارد (۴۰)

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی.
درب: مقررات مربوط به حفظ عفاف جنسی و بنیان خانواده از طرف همان خدایی صادره شده که این آیات و نعمات هم از اوست.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْخَرُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرِ صَافَاتٍ كُلِّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٤٣﴾ يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لَأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾ وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾ لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

آیا نمی بینی که هر که در آسمانها و زمین است، و نیز پرندگان بال گشاده، او را تسبیح می کنند؟ همگی نماز و تسبیح خویش را میدانند، و خداوند به آنچه می کنند داناست (۴۱)

و فرمانروائی آسمانها و زمین از آن خدا و بازگشت بسوی اوست (۴۲)
 آیا نمی بینی خداوند ابرها را ایجاد کرده و سپس بین آنها پیوستگی برقرار میکند سپس آنها را فشرده کرده و آنگاه می بینی که باران از بین آنها بیرون می آید؟
 و از آسمان از کوههایی از ابر تگرگ نازل می کند و به هر کس که خواهد میزند و از هر کس خواهد باز می دارد، آنطور که نزدیک است برقیش چشم ها را ببرد (۴۳)
 خداوند شب و روز را میگرداند، که در این برای صاحبان بصیرت عبرت هایی است (۴۴)

و خداوند است که همه جنبندگان را از آبی آفریده. برخی از آنها بر شکم می خزند، و برخی از آنها بردو پا و برخی بر چهارپا راه میروند.
 خداوند هر چه بخواهد می آفریند که خداوند به هر چیزی تواناست (۴۵)
 البته آیاتی بیان کننده فرستاده ایم و خداوند هر که را خواهد بسوی صراطی مستقیم هدایت می کند (۴۶)

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی
 درب: در مقابل احکام الهی دو نوع برخورد دیده می شود: منافقانه و مومنانه.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ يَخْتَفُونَ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْضُونَ ﴿٤٨﴾ وَإِنْ يَكُنْ هُمْ أَحَقُّ بِأَنْتَ أَلَيْهِ مَذْعَبَيْنِ ﴿٤٩﴾ أَفِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ أَمْ ارْتَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَشِيعُوا سِيعًا وَأَطَعُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ فَإِنَّهُ يَكُنْ مِنْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٢﴾ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَنْ أُمرَهُمْ لِيُخْرِجَنَّ قُلٌ لَا تُقْسِمُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ يَخَبِّرُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

﴿٥٤﴾ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا أُوَاهُمْ النَّارُ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

ای پیامبر! برخی از اینان میگویند به خدا و رسول ایمان آورده ایم و اطاعت داریم، آنگاه عده ای از آنها روی میگردانند و مومن نیستند (۴۷)

و هنگامیکه بسوی خدا و رسولش دعوت میشوند که پیامبر بین آنها حکم کند عده ای از آنها روی میگردانند (۴۸)

و اگر نتیجه حکم، حق با آنها باشد اعتراف کنان بسوی او می آیند (۴۹)
آیا در قلوبشان مرضی هست یا شک دارند یا میترسند خدا و رسولش به آنها ظلم کنند؟

بلکه آنها خودشان ظالمند (۵۰)

جز این نیست قول مومنان که وقتی بسوی خدا و رسولش دعوت میشوند که بین آنها حکم کند، این است که: شنیدیم و اطاعت می کنیم و آنها همان رستگارانند (۵۱)

و کسی که خدا و رسولش را اطاعت کند و از خدا بیم داشته باشد و از او پروا کند کامیاب است (۵۲)

و سخت ترین قسم های خویش را یاد می کنند که اگر به آنان امر کنی حتما برای جهاد خارج میشوند.

بگو قسم نخورید، اطاعت شناخته میشود.

خداوند به آنچه میکنید آگاه است (۵۳)

بگو خدا و رسول را اطاعت کنید، و اگر پشت کردید، آنچه که بر او واجب شده بر عهده اوست و آنچه بر شما واجب شده بر عهده شماست،

و اگر اطاعتش کردید هدایت خواهید شد،
و بر عهده رسول جز رساندن آشکار نیست (۵۴)
خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و اعمال شایسته انجام داده اند وعده داده است که آنها را حتما در زمین جایگزین خواهد کرد،
همچنانکه پیشینیان آنها را جایگزین کرده، و دینشان را که برایشان پسندیده مستقر خواهد کرد، و پس از خوفشان امنیت را جایگزین خواهد نمود، که خدا را بپرستند و چیزی را با او شریک نگیرند، و کسی که پس از آن کفر ورزد از فاسقان است (۵۵)
و نماز بها دارید و زکات دهید و رسول را اطاعت کنید شاید رحمت شوید (۵۶)

ای پیامبر! مپندار کافران در روی زمین خداوند را عاجز می کنند، بلکه جایگاهشان آتش است و چه سرانجام بدی است (۵۷)

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی.
درب: مقررات مربوط به داخل خانه ها برای حفظ حرمت و امنیت مسلمانان.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصُغُونَ فَيَأْتِيَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾ وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾ وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ هُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالَكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

ای مسلمانان! بردگان شما و کسانی که هنوز به بلوغ جنسی نرسیده اند باید سه بار از شما اجازه بگیرند. قبل از نماز صبح، و وقتی که لباسان را در ظهرها کم می کنید، و پس از نماز عشاء.

سه باری که زمان کم لباسی شماست.

پس از آن، نه بر شما و نه بر آنها گناهی نیست که دور و بر شما بچرخند.

خداوند آیات را چنین برایتان بیان می کند و خداوند دانای فرزانه است (۵۸) و هنگامی که بچه ها به بلوغ جنسی رسیدند باید اجازه بگیرند، مانند کسانی که قبلاً اجازه می گرفتند. خداوند آیاتش را چنین برایتان بیان می کند و خداوند دانای فرزانه است (۵۹)

و زنان باز نشسته ای که امید ازدواجی ندارند اشکالی ندارد که جامه خویش را بگذارند، در صورتیکه با زینت هایشان خود آرائی نکنند.

و اگر عفاف بورزند برایشان بهتر است.

و خداوند شنوای داناست (۶۰)

اشکالی ندارد که کوران و لنگ ها و مریض ها و خودهاتان از خانه های خویش بخورید، یا خانه های پدرانتان یا خانه های مادرانتان، یا خانه های برادرانتان، یا خانه های خواهرانتان، یا خانه های عموهایتان، یا خانه های عمه هایتان، یا خانه های دایی هایتان، یا خانه های خاله هایتان، یا جایی که کلیدهایش را دارید، یا خانه های دوستانتان، اشکالی ندارد که دستجمعی بخورید یا جداگانه.

و هنگامی که به خانه هائی در می آئید بر خودهاتان سلامی کنید که تحیتی پسندیده از جانب خداوند است که پر برکت و خوشایند است.

خداوند آیات را چنین برایتان بیان می کند شاید به عقل در یابید (۶۱)

درس: تاکید بر عفت جنسی و مقررات مرتبط با تحکیم بنیان خانوادگی. درب: مقررات مربوط به امور عمومی جامعه و احترام به رهبر الهی و اطاعت از او.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأَذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٢﴾ لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾ أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

جز این نیست که مومن کسی است که ایمان به خدا و رسول دارد و وقتی که در یک کار دستجمعی با اوست بدون اجازه نمیرود، کسانی که از تو اجازه میخواهند کسانی هستند که به خدا و رسولش ایمان دارند، پس اگر برای بعضی کارهایشان از تو اجازه خواستند به هر کس از آنها که خواستی اجازه بده، و از خدا برای او آمرزش بخواه، که خداوند آمرزگار مهربان است (۶۲)

پیامبر را در بین خویش آنطور که همدیگر را صدا میزنید صدا نزنید. البته خداوند کسانی از شما را که پنهانی در میروند می شناسد. پس باید کسانی که با امرش مخالفت می کنند بترسند که مبادا فتنه ای یا عذابی دردناک به آنان برسد (۶۳)

بدانید: آنچه در آسمانها و زمین است مال خداست. میدانند شما در چه موقعیتی هستید، و روزی که بسوی او برمیگردند خبر اعمالشان را به آنان میدهد و خداوند به هر چیزی داناست (۶۴)

سوره طلاق

درس: تقوا را رعایت کنید و در خصوص طلاق خیلی رعایت کنید.
درب: نکات مختلف مربوط به زوایای مختلف طلاق همراه با تاکید زیاد رعایت تقوا.

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾ فَإِذَا بَلَغَ الْأَجَلُهَا فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾ وَاللَّائِي يَمْسَسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبَيْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَئِ الْأَحْمَالُ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾ ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾ أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمْلٌ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاتُّوهُنَّ أَجُورَهُنَّ وَأَتَمُّوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فَمِصْرُوعٌ لَهُ أُخْرَى ﴿٦﴾ لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! هنگامی که زنان را طلاق می‌دهید آنها را تا سر آمدِ عده‌شان طلاق دهید و حساب عده را نگهدارید و از خداوندِ پروردگارتان پروا کنید.

آنها را از خانه‌هایشان بیرون نکنید و خودشان هم خارج نشوند مگر اینکه کار زشت آشکاری مرتکب شوند،

و اینها حدود خداست،

و کسی که از حدود خدا تجاوز کند بر خویش ظلم کرده،

نمی‌دانی شاید خداوند بعد از آن امری پدید آورد (۱)

پس هنگامی که به سر رسید عده‌ خویش رسیدند، یا آنها را به نیکی نگهدارید،

یا به نیکی از آنان جدا شوید،

و دو نفر از عادل های خودتان را به شهادت بگیرید و شهادت را هم برای خدا برپا دارید، اینها نکاتی است که اشخاصی که به خدا و آخرت ایمان دارند از آن پند میگیرند و هر کس که تقوا پیشه کند خداوند برایش راه نجاتی قرار میدهد (۲) و از جایی که فکرش را هم نمی کند روزیش میدهد، و هر کس که به خدا توکل کند او را بس است.

البته خداوند کار خود را به سرانجام میرساند.
البته خداوند برای هر چیزی اندازه ای قرار داده است (۳)

آن زنانان که یائسه شده باشند در صورتیکه شکی داشته باشید، یا آنهایی که حیض ندیده اند، عده آنها سه ماه است.

و عده زنان حامله تا وضع حملشان است.
و هر کس که تقوا پیشه کند خداوند از فرمان خویش برای او آسانی قرار میدهد (۴) این فرمان خداست که بسویتان نازل کرده، و کسی که تقوا پیشه کند خداوند زشتی هایش را می پوشاند و پاداشش را بزرگ میفرماید (۵)

آنان را در همان مساکنی که بر حسب توانائی خود دارید سکونت دهید، و از جهت اینکه آنها را در تنگنا قرار دهید به آنان ضرر نرسانید، و اگر حامله هستند خرچشان را بدهید تا بزایند، و اگر برای شما شیر دادند مزدشان را بدهید،

و بین خودتان به خوبی مشورت کنید ،
و اگر در توافق سخت گیری کردید یکنفر دیگر شیرش دهد (۶)
توانگر باید متناسب با توانائی خویش خرج کند،
و تنگدست باید از آنچه خدا به او داده هزینه کند،
خداوند به هیچکس جز مطابق با قدرتی که به او داده تکلیفی نمی کند.
خداوند بزودی بعد از سختی آسانی قرار میدهد (۷)

درس: تقوا را رعایت کنید و در خصوص طلاق خیلی رعایت کنید.
درب: اقوامی که تقوا رعایت نکردند و به عذاب سخت دچار شدند.

وَكَاثِنٍ مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسِبْنَاهَا حَسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكَرًا ﴿٨﴾
فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ
لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا
يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾

چه بسیار شهرهائی بودند که مردمش از فرمان پروردگارشان و فرستادگان
سرپیچیدند، و آنها را به حسابی شدید و عذابی ناشناخته بگرفتیم (۸)
آنگاه نتیجه بد کارشان را چشیدند و عاقبت امر آنها نیز خسارت بود (۹)
خداوند برای آنان در آخرت عذابی شدید تهیه دیده است.
پس ای خردمندانِ مومن تقوا پیشه کنید که خداوند بسوی شما پندی نازل کرده
است (۱۰)

رسولی که آیات روشن کننده خدا را بر شما میخواند تا کسانی را که ایمان آورده و
اعمال صالح انجام میدهند را از تاریکیها خارج کرده بسوی نور ببرد.
کسی که به خدا ایمان بیاورد و عمل شایسته کند خداوند او را داخل باغ هائی می
کند که در کف آنها نهرها جاری است که همیشه در آنها جاودان خواهند بود،
و البته خداوند روزی او را نیکو نموده است (۱۱)

درس: تقوا را رعایت کنید و در خصوص طلاق خیلی رعایت کنید.
درب: اشاره به بعضی صفات و افعال الهی که توجه به آنها سبب تقواییستی انسان می شود.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

خداوندی که هفت آسمان، و از زمین نیز مانند آنها را، آفرید.
فرمان او پیوسته در بین آنها نازل میشود، تا بدانید که خدا بر هر چیزی تواناست،
واینکه علم خدا به همه چیز احاطه دارد (۱۲)

سوره فتح

درس: توصیف و نکوهش کافران و ناهمراهان، و مژده پیروزی بزرگ.
درب: مژده به پیامبر راجع به پیروزی بزرگ آشکار.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
﴿۱﴾ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿۱﴾ لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿۲﴾ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيمًا ﴿۳﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! البته تو را با پیروزیی نمایان پیروز خواهیم کرد (۱)
تا خداوند گناهان گذشته و آینده ات را ببامزد و نعمتش را بر تو تمام نموده و به
جاده ای مستقیم هدایت کند (۲)
و به یاری که از آن بالاتر نباشد یاریت کند (۳)

درس: توصیف و نکوهش کافران و ناهمراهان، و مژده پیروزی بزرگ.
درب: الطاف الهی و قدرت های خدایی این پیروزی آشکار و مهم را ممکن می نماید.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۴﴾ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿۵﴾ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظُلْمَ السَّوءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿۶﴾ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيمًا حَكِيمًا ﴿۷﴾

خداوند هموست که آرامش را در دلهای مومنان فرستاد تا ایمانی به ایمانشان

بیفزاید، و لشکرهای آسمانها و زمین از آن خداست،

و خداوند دانای فرزانه است (۴)

تا زنان و مردان مومن را به بهشتهای جاودان داخل کند که نهرها از کف آنها جاری است و در آن جاودان خواهند بود،

و زشتی هایشان را بزدايد و این نزد خدا پیروزی بزرگ است (۵)

و مردان و زنان مشرک و منافق را که به خدا گمانهای بد میبرند عذاب کند،

و چرخش بد روزگار بر خودشان باد،

و بر آنها غضب روا دارد و لعنتشان کند،

و برایشان جهنم و سرانجام بد مهیا نماید (۶)

و لشکریان آسمانها و زمین از آن خداست، و خداوند پیروزمند فرزانه است (۷)

درس: توصیف و نکوهش کافران و ناهمراهان، و مژده پیروزی بزرگ.
درب: ای مسلمانان! این پیروزی بزرگ از مسیر ایمان و عبادت و بیعت با پیامبر، پایبندی به آن حاصل می شود.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾ إِنَّ الدِّينَ يُبَايِعُكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَمَآ يَكْفُرُ ﴿١٠﴾

ای پیامبر! تو را گواه و مژده بخش و هشدار دهنده فرستادیم (۸)

تا مردم به خدا و رسولش ایمان بیاورند

و پیامبرش را یاری کنند و احترامش نمایند

و خدا را شبها و صبحگاهان به پاکی بستانند (۹)

جز این نیست آنان که با تو بیعت میکنند البته با خدا بیعت میکنند.

دست خدا بالای دستهایشان است.

پس هر کس که پیمان بشکند جز این نیست که به ضرر خود شکسته، و چه کسی نسبت به عهد خویش از خدا با وفاتر است؟
 که به زودی اجری عظیم عطا خواهد نمود؟ (۱۰)

درس: توصیف و نکوهش کافران و ناهمراهان، و مؤده پیروزی بزرگ.
 درب: توصیف و نکوهش ناهمراهان و کافران و ارائه رهنمود به آنان برای اصلاح خویش.

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِآلِسْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيْنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا سَوْءًا وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٤﴾ سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِمٍ لِنَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾ قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدْعُونَ إِلَى قَوْمِ آؤُلِي بَاسٍ شَدِيدِ ثِقَاتِلَوْهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِنْ تَطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾

ای پیامبر! بزودی تخلف کنندگانی از اعراب بتو خواهند گفت اموالمان و خانواده مان مشغولمان کرد، پس برایمان استغفار کن.
 با زبانشان چیزی میگویند که در دلهایشان نیست.
 بگو چه کسی از شما در برابر خداوند حمایت میکند اگر برای شما ضرری یا نفعی خواسته باشد؟

بلکه خداوند از آنچه می کنید آگاه است (۱۱)
 بلکه گمان کرده اید که پیامبر و مومنان هرگز بسوی خانواده هایشان بر نمیگردند،
 واین در دلتان جلوه داده شد، و گمانهای بد بردید،

واینک قومی پاکباخته هستید (۱۲)
و کسی که به خدا و رسولش ایمان نیاورده باشد،
البته برای کافران آتش سوزان آماده نموده ایم (۱۳)
و فرمانروائی آسمانها و زمین از آن خداست.
هر که را بخواهد می بخشد و هر که را بخواهد عذاب میکند، و خداوند بخشنده
مهربان است (۱۴)

هنگامیکه بسوی غنیمت ها میروید که تصرف کنید بزودی تخلف کنندگان خواهند
گفت بگذارید دنبالتان بیائیم.
میخواهند کلام خدا را عوض کنند،
بگو هرگز همراهان نخواهید آمد.
خداوند از قبل چنین گفته است.
پس خواهند گفت بلکه بر ما حسد میورزید،
نه! بلکه آنها جز چیز کمی نمی فهمند (۱۵)
به تخلف کنندگان از اعراب بگو بزودی دعوت می شوید با قومی پر صلابت برخورد
کنید، تا با آنان کارزار کنید یا تسلیم شوند.
پس اگر اطاعت کنید خداوند اجری نیکو به شما میدهد و اگر پشت کنید، همچنانکه
قبلا پشت کردید، شما را به عذابی دردناک معذب میکند (۱۶)
نه بر نابینا گناهی است و نه بر لنگ و نه بر مریض که در جنگ شرکت نکنند، و
کسی که خدا و رسولش را اطاعت کند او را به بهشتی که در کف آن نهر ها جاری
است داخل میکند،
و کسی که در جنگ به دشمن پشت کند به عذابی دردناک عذابش می کند (۱۷)

درس: توصیف و نکوهش کافران و ناهمراهان، و مؤده پیروزی بزرگ.
 درب: یادآوری بعضی از الطاف خاص الهی نسبت به مومنان و پیش آوردن بعضی پیروزی‌های
 کوچکتر و نزدیک تر برای ایجاد آمادگی ذهنی برای آن پیروزی بزرگ.

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايَعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَمَعَافٍ كَثِيرَةً يَأْخُذُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾ وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَعَافٍ كَثِيرَةً تَأْخُذُوهَا فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾ وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا الْأُذْيَارُ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ سُبْحَنَ اللَّهِ الَّذِي قَدْ خَلَقَ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ يَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾ وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حِلُّهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوُّوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾ إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

البته خداوند از مومنینی که زیر آن درخت با تو بیعت کردند راضی شده، و دانست
 چه در دلشان میگذرد و آرامش را بر آنها فروفرستاد و پیروزیی نزدیک عطایشان کرد
 (۱۸)

و غنیمت های زیادی که خواهند گرفت و خداوند پیروزمند فرزانه است (۱۹)

خداوند غنیمت های زیادی به شما وعده داد که بدست می آوريد و این یکی را که
 فتح خيبر باشد، براي تان جلو انداخت،
 و دست مردم را از شما کوتاه کرد، تا نشانه ای برای مومنان باشید،
 و شما را به جاده ای مستقيم هدايت کند (۲۰)
 و چيز ديگری که قدرتش را نداشتيد، و همو به آن احاطه دارد،
 و خداوند بر هر چيزی تواناست (۲۱)

و اگر کافران با شما کارزار کرده بودند حتما به جنگ پشت میکردند و آنگاه نه یآوری و نه دوستی می یافتند (۲۲)

این سنت خداست که قبلا هم جاری شده و تو در سنت خدا تغییری نخواهی یافت (۲۳)

و هموست که در دل مکه، پس از اینکه شما را پیروز کرد دست آنها را از شما و دست شما را از آنها کوتاه کرد.

و خداوند به آنچه میکنید بیناست (۲۴)

آنها همانها بودند که کفر ورزیده بودند و از ورودتان به مسجد الحرام جلوگیری نموده و مانع رسیدن قربانیهای شما به قربانگاه شده بودند.

و اگر نبود مردان و زنان مومنی که آنها را نمی شناسید، و ممکن بود زیر دست و پای شما بیفتند،

و بدون اینکه بدانید به آثار سوء آن گرفتار شوید،

خداوند اینگونه رفتار نمی کرد بلکه اگر آنها از کفار جدا شده بودند، البته کافران را به عذابی دردناک عذاب می کرد.

و خداوند هر کس را بخواهد در رحمت خویش داخل خواهد نمود (۲۵)

ای پیامبر! به یاد آر هنگامی را که کافران در دلشان حمیت جاهلیت قرار داده بودند و خداوند آرامش خویش را به رسولش و بر مومنان فرو ریخت، و آنها را ملزم به کلمه تقوا کرد، که نسبت به آن سزاوارتر هم بودند، زیرا اهل آن بودند،

و خداوند به هر چیزی داناست (۲۶)

درس: توصیف و نکوهش کافران و ناهمراهان، و مؤده پیروزی بزرگ.
 درب: وعده صریح و روشن پیروزی بزرگ و گسترده امت اسلام و تشریح علت آن. (که لطف خداوندی بر عده خاصی که صفاتشان ذکر شده است می باشد)

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِن شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سَوْقِهِ يُعْجِبُ الزَّرْعَ لِيُغِيطَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

البته خداوند خواب رسولش را راست درآورد که اگر خدا بخواهد با ایمنی وارد مسجد الحرام خواهید شد، بدون اینکه ترسی داشته باشید، سرتان را خواهید تراشید و موهایتان را کوتاه خواهید کرد، و چیزی میدانند که شما نمیدانید و قبل از آن پیروزیی نزدیک قرار داد (۲۷)

هموست که رسولش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آنرا بر همه ادیان غالب کند و خداوند برای شاهد بودن کافی است (۲۸)

محمد رسول خداست. و آنانکه با او هستند بر کافران سخت گیر و میان خویش مهربانند.

آنها را می بینی که بسیار در رکوع و سجودند و فضل خدا و رضایتش را جستجو می کنند، و علامتشان در صورتشان از اثر سجود نمایان است.

این وصف آنان است در تورات و در انجیل که مانند زراعتی هستند که از شدت برکت جوانه هایی میزنند و آن جوانه ها ضخیم میشوند و مستقیم بر پای خود می ایستند بطوری که کشاورزان را به شگفت می آورند،

تا خداوند کفار را بواسطه آنها به خشم آورد.
 خداوند از بین آنها به مومنان ودارندگان اعمال شایسته وعده مغفرت و پاداش عظیم
 داده است (۲۹)

سوره ممتحنه

درس: اصول اعتقادی تان را مبنای درجه ارتباط خویش با دیگران قرار دهید.
 درب: با کفار روابط دوستانه نداشته باشید و از آنها احتیاط کنید.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ
 مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ
 مَرْضَاتِي تُسْرِوْنَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ
 السَّبِيلِ ﴿١﴾ إِنْ يَتَّقَوْكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتُهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا
 لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾ لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 بَصِيرٌ ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای مسلمانان! دشمنم و دشمنتان را دوست نگیرید، که با حالت دوستانه ملاقاتشان
 کنید،

در حالیکه به آنچه از حق که بسویتان آمده کفر میورزند،
 و رسول و شما را بعلت اینکه به خداوند پروردگارتان ایمان آورده اید اخراج می
 کنند، اگر بخاطر من و کسب رضایتم برای جهاد از جایگاه تان خارج میشوید نباید
 پنهانی با آنان دوستی کنید،

و من به آنچه پنهان میدارید و آشکار می کنید دانانترم و هر کدام از شما که این کار
 را کند بطور قطع از راه مستقیم منحرف شده است (۱)
 اگر بر شما دست یابند دشمنانتان خواهند بود و دست و زبان خویش را علیه شما به
 بدی باز خواهند کرد و دوست دارند کافر شوید (۲)

روز قیامت اولاد و ارحام شما فایده ای برایتان نخواهند داشت.
در آن روز بین شما فاصله می افتد.
و خداوند به اعمال شما بیناست (۳)

درس: اصول اعتقادی تان را مبنای درجه ارتباط خویش با دیگران قرار دهید.
درب: مانند ابراهیم (س) باشید که در راه اعتقاداتش از قوم خویش نیز برید.

فَدَكَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ رُبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾

برای شما الگوی خوبی در ابراهیم و همراهان اوست هنگامی که به قوم خویش گفتند: ما از شما و آنچه که بجز خداوند میپرستید بیزاریم، و به شما کفر میورزیم و از حالا تا قیامت میان ما و شما دشمنی و نفرت خواهد بود مگر اینکه به خدای واحد ایمان بیاورید. غیراز گفتار ابراهیم که به پدرش گفت: برای تو استغفار خواهم کرد و البته هیچ کاری در مقابل خدا از من ساخته نیست. پروردگارا بر تو توکل می کنیم و بسوی تو باز میگردیم و سرانجام بسوی توست (۴) خدایا ما را آماج فتنه کافران قرار مده، و ببخشان، که تو پیروزمند فرزانه ای (۵) البته برای آن دسته از شما که امید به خدا و آخرت دارند در آنان الگوی پسندیده ای است و هر کس هم که پشت کند، خداوند بی نیاز پسندیده است (۶)

درس: اصول اعتقادی تان را مبنای درجه ارتباط خویش با دیگران قرار دهید.
درب: مقررات مربوط به تنظیم روابط خارجی با اقوام و ملل دیگر.

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾ لَا

يُنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الدِّينِ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾ إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الدِّينِ فَاتْلُوكُمُ فِي الدِّينِ وَأَخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾

چه بسا که خداوند بعدا بین شما و همانها که با آنان بخاطر خدا دشمنی کرده اید دوستی بر قرار کند. و خداوند تواناست، و خداوند بخشنده مهربان است (۷)

در مورد آنانکه در امر دین با شما مبارزه نکردند و شما را از دیارتان اخراج نکردند، خداوند نهی تان نمی کند که به آنان نیکی کنید و درباره آنان رفتار عادلانه داشته باشید. زیرا که خداوند عدالت پیشگان را دوست میدارد (۸) خداوند فقط شما را نهی می کند که کسانی را که در امر دین با شما مبارزه کردند و شما را از دیارتان بیرون کردند و یا در این کار پشتیبانی کردند، دوست بدارید. و هر کس که دوستشان بدارد از ظالمان است (۹)

درس: اصول اعتقادی تان را مبنای درجه ارتباط خویش با دیگران قرار دهید.
درب: مقررات مربوط به زنانی که تمایل به اسلام دارند.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مِهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَآتُوهُنَّ مَا أَنْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمُ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنْفَقُوا ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾ وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَقَبْتُمْ فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ فَمِثْلَ مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِنِهْنَانٍ يُفْتَرِنَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْنَهُنَّ وَأَسْتَغْفِرْ لَهُنَّ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

ای مسلمانان! هنگامی که زنان مسلمان مهاجر بسوی شما آمدند امتحانشان کنید. البته خداوند به ایمان آنها داناتر است،

پس اگر آنها را مومنه یافتید بسوی کفار برشان نگردانید. نه اینها برای آنها حلالند و نه آنها برای اینها.

و آنچه آنها خرجشان کرده اند بهشان بدهید، و گناهی ندارد پس از اینکه اجر و مهرشان را بدهید، با آنان ازدواج کنید. و به دامن زنان کافر چنگ نیندازید، باید آنچه را که خرج کرده اید مطالبه کنید و آنها هم باید آنچه خرج کرده اند مطالبه کنند، این حکم خداست که بین شما حکم می کند.

و خداوند دانای فرزانه است (۱۰)

و اگر از زنان شما بعضی ها بسوی کفار رفتند و شما موضوع را و خرج و هزینه ای را که کرده اید تعقیب نمودید، پس به کسانی هم که زنانشان از پیش آنها رفته اند همانند آنچه را که خرج کرده اند بدهید.

واز خدائی که به او ایمان پیدا کرده اید پروا کنید (۱۱)

ای پیامبر! هنگامی که زنان مسلمانی بسوی تو آمدند که با تو بیعت کنند، که چیزی را با خداوند شریک قرار ندهند، و سرقت نکنند،

و زنا نکنند،

و اولادشان را نکشند،

و بر آنچه بین دست و پایشان است به کسی بهتان نزنند،

و درباره هیچ کار پسندیده ای با تو مخالفت نکنند،

تو نیز بیعت آنان را بپذیر و برای آنان از خداوند آمرزش بخواه زیرا که خداوند

بخشنده مهربان است (۱۲)

درس: اصول اعتقادی تان را مبنای درجه ارتباط خویش با دیگران قرار دهید. درب: با کافران فعال دوستی نکنید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

ای مسلمانان! با قومی که خدا غضبشان کرده دوستی نکنید.
که آنها امیدی به آخرت ندارند،
همانطور که کفار از مردگان نومیدند (۱۳)

سوره نصر

درس: مژده پیروزی و آموزش «اخلاق پس از پیروزی»

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

بسم الله الرحمن الرحيم
ای پیامبر! وقتی که یاری خدا و آن پیروزی بیاید (۱) و ببینی که مردم گروه گروه داخل دین خدا می شوند (۲) پس به شکرانه آن، پروردگارت را حمد و تسبیح گوی و استغفار کن که او بسیار توبه پذیر است (۳)

سوره برائت (توبه)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: با مشرکان که چنین اند و این کارها را کرده اند سخت بگیرید.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾ فَسَيْخُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ ﴿٢﴾ وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَنَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ

لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مَدَنِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾ فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُواهُمْ وَاصْطَبُوا وَافْعَلُوا هُمْ كُلُّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُم إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾ وَإِن أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾ كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾ اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾ لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَلَمَّةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾ أَلَا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدُّوْكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ اتَّخَشَوْهُمْ قَالَهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَتُخْزِيهِمْ وَتَنْصُرُكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾ وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

ای مردم! این اعلام بیزاری است از جانب خدا و رسولش نسبت به آن کسانی از مشرکان که با آنها پیمان بسته بودید (۱)
پس مشرکان مورد نظر چهار ماه در زمین بگردند و بدانند که نمیتوانند خدا را عاجز کنند و خداوند خوار کننده کافران است (۲)
و نیز این اعلامی از جانب خدا و رسولش به مردم در آن حج بزرگ است که خداوند و رسولش از مشرکان بیزارند.
پس اگر توبه کردند برایشان بهتر است و اگر پشت کنند بدانند که نمیتوانند خدا را به ستوه آورند

و ای پیامبر! کافران را به عذابی دردناک نوید ده (۳) غیر از مشرکانی که با شما پیمان دارند و چیزی از آن را نقض نکرده و بر ضد شما کسی را یاری نکرده اند، که در مورد آنها پیمانشان را تا مدتش تمام کنید که خداوند تقواداران را دوست میدارد (۴)

و هنگامی که ماه های عدم تعرض تمام شد هر جا که مشرکان را دیدید بکشیدشان و بگیریدشان و محاصره شان کنید و برای آنها در هر کمینگاهی کمین کنید، و اگر توبه کردند و نماز پیاداشتند و زکات دادند راهشان را باز کنید که خداوند آمرزگار مهربان است (۵)

ای پیامبر! اگر یکی از مشرکان از تو پناه خواست، به او پناه ده تا کلام خدا را بشنود، آنگاه او را به پناهگاهش برسان، زیرا که آنها مردمی هستند که نمیدانند (۶)

ای مسلمانان! چگونه ممکن است مشرکان پیمانی نزد خدا و رسولش داشته باشند؟ مگر در مورد آنهائیکه نزد مسجدالحرام پیمان بستند، در مورد آنان تا آنجا که به پیمان وفادار میمانند شما نیز وفادار بمانید که خداوند تقوا داران را دوست دارد (۷) چگونه است که اگر بر شما غالب شوند نه خویشاوندی را رعایت می کنند و نه پیمان را، شما را با زبان راضی می کنند و دلهاشان با آن مخالفت دارد و اکثرشان گناهکارند (۸)

آیات خدا را به بهائی اندک میفروشند و از راه خدا باز میدارند، چه کار بدی است که می کنند (۹)

درباره مومنان نه خویشاوندی را رعایت می کنند و نه پیمانی را، و تجاوزکارند (۱۰) اما اگر توبه کردند و نماز پیاداشتند و زکات دادند برادران دینی شما هستند، و ما آیات را برای مردمی دانا چنین تشریح می کنیم (۱۱)

و اگر سوگندهایشان را پس از پیمانشان شکستند، و در دین به شما طعنه زدند، با بزرگان کافران بجنگید که آنها اهل پایبندی به قسم ها نیستند شاید به این روش دست بکشند (۱۲)

ای مسلمانان! آیا با قومی که سوگندهایشان را شکستند و به اخراج پیامبر همت گماشتند نمی جنگید؟ در حالیکه همانها بودند که شروع به تعرض کردند؟

آیا از آنها میترسید؟ خداوند به اینکه از او بترسید سزاوارتر است اگر مومن میباشید
(۱۳)

با آنان بجنگید که خداوند به دست شما آنها را عذاب و خوارشان میکند و شما را
علیه آنها یاری، و دلهای مومنان را شفا میدهد (۱۴)
و غیظ دلهای آنها را میرد و خداوند بر هر که بخواهد بازگشت میکند و خداوند
دانای فرزانه است (۱۵)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت
اخروی پادشاهان خواهد بود.
درب: ای مسلمانان! در موضوع دین خویش جدی تر باشید و خود را بالا بکشید.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ آمَنِ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾ أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾ يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَاتٍ هُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحْبَبُوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عِيلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيَكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

آیا پنداشته اید خداوند بدون اینکه معلوم کند که کدامتان در راه خدا جهاد کرده و غیر از خدا و رسولش و مومنان همراهی نگرفته اند، رهایتان می کند؟ و خداوند به آنچه می کنید آگاه است (۱۶)

ای مسلمانان! مشرکان را نمیرسد که مساجد خدا را در عین حالی که برخویش گواهی کفر میدهند آباد کنند. اعمال آنها نابود و خودشان هم در جهنم جاودانند (۱۷)

جز این نیست که مساجد خدا را کسانی آباد کنند که به خدا و روز آخرت ایمان داشته و نماز بپادارند و زکات داده و جز از خدا نترسند و جای امیدواری است که آنها از هدایت یافتگان باشند (۱۸)

ای کافران! آیا آب دادن به حاجیان و آبادسازی مسجدالحرام را مانند کار کسی قرار داده اید که به خدا و آخرت ایمان داشته و در راه خدا جهاد کرده است؟ نزد خدا مساوی نیست و خداوند ظالمان را هدایت نمیکند (۱۹)

کسانی که ایمان آورده و هجرت کرده و در راه خدا با مال و جان جهاد نموده اند نزد خداوند بلندمرتبه تر بوده و همانها رستگارند (۲۰)

پروردگارشان به رحمت خویش، و رضایتی، و بهشتی که خواهند داشت، و در آن مقیم خواهند بود، مژده شان میدهد (۲۱) که در آن برای همیشه جاودانند، که پاداشی بزرگ نزد خداوند است (۲۲)

ای مسلمانان! پدران و برادرانتان را در صورتی که کفر را به ایمان ترجیح دادند دوست مگیرید. و هر کس چنین کند از ظالمان است (۲۳)

ای پیامبر! بگو اگر پدران و فرزندان، و برادرانتان، و همسرانتان، و فامیلان، و اموالی که فراهم کرده اید، و تجارتی که از کسادی آن نگرانید، و خانه هایی که از

آنها خشنودید، از خدا و رسولش و جهاد در راه او برایتان محبوب تر است، پس منتظر باشید تا خدا امر خویش را بیاورد و خداوند نافرمانها را هدایت نمیفرماید (۲۴)

البته خداوند شما را در جاهای زیادی یاری کرد، و همچنین در روز جنگ حنین که خیلی از کثرت خویش خوشتان آمده بود، اما فایده ای برایتان نکرده و زمین علیرغم گشادیش بر شما تنگ شد. آنگاه برگشته و پا به فرار گذاشتید (۲۵) آنگاه خداوند آرامشش را بر پیامبرش و بر مومنان واقعی نازل کرد و نیروهائی فرستاد که شما نمی دیدید و کافران را عذاب کرد و سزای کافران هم همین است (۲۶) و خداوند پس از آن بر هر کس که بخواهد به لطف باز می‌گردد و خداوند آمرزگار مهربان است (۲۷)

ای مسلمانان! جز این نیست که مشرکان پلیدند. پس، از امسال به بعد نباید به مسجدالحرام نزدیک شوند، و اگر از تنگدستی می‌ترسید بزودی خداوند از فضل خویش اگر خواهد بی نیازتان می‌کند که خداوند دانای حکیم است (۲۸)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: با کافران همسایگی تان یهودیان و مسیحیان مقابله کنید.

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرُ ابْنِ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهَوْنَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتِلْهُمْ اللَّهُ أَلَمْ يَقُولْ أَنِّي يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾ اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾ يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُنِيرَ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنِّ كَثِيرٌ مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لِبَاكِلُونَ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَفْقَهُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَبْشِرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا

فِي نَارٍ جَهَنَّمَ فَتَكُونُ بِمَا جَبَّاهُمْ وَخَنُوبُهُمْ وَطُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنَزْتُمْ لَأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنُزُونَ ﴿٣٥﴾

ای مسلمانان! با آنکه از اهل کتابند و به خدا و آخرت ایمان ندارند و آنچه را که خدا و رسولش حرام کرده حرام نمیدانند و به دین حق نمی گروند بجنگید تا اینکه با دست خویش جزیه دهند و سرافکنده باشند (۲۹)

و یهودیان میگویند عزیر پسر خداست و مسیحیان میگویند مسیح پسر خداست. این سخن آنهاست که به زبان خویش میگویند. شبیه گفتار کافران قبل است. به جنگ خدا گرفتار شوند، چگونه از حق منحرف میشوند (۳۰)

یهودیان روحانیان، و مسیحیان رهبانان خویش، و نیز عیسی پسر مریم را، بجای خداوند به پروردگاری برگرفتند، در حالیکه جز این مأمور نبودند که خدای واحد را بپرستند که خدائی جز او نیست و از آنچه با او شریک میگیرند منزّه است (۳۱)

میخواهند نور خدا را بادهانهایشان خاموش کنند و خداوند جز این را نمی پذیرد که نورش را کامل کند ولو اینکه کافران نپسندند (۳۲) هموست که رسولش را با دین حق فرستاد که آنها بر همه دین ها غالب گرداند ولو اینکه مشرکان نپسندند (۳۳)

ای مسلمانان! بسیاری از روحانیون یهودی و رهبانان مسیحی اموال مردم را به باطل میخورند و از راه خدا باز میدارند، و تو ای پیامبر! کسانی را که طلا و نقره جمع نموده و در راه خدا خرج نمی کنند به عذابی دردناک وعده شان ده (۳۴)

عذابی که در روز قیامت خواهند دید که در آن روز آن طلاها و نقره ها را در آتش جهنم سرخ نموده و با آن پیشانی هایشان و پهلوهایشان و پشتهایشان را داغ بنهند و

به آنان گفته شود که این چیزی است که برای خود جمع کرده بودید، اکنون بچشید آنچه را که انباشته بودید (۳۵)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پادشاهان خواهد بود.
درب: ای مسلمانان! حرام بودن جنگ در ماه حرام مانع دفاع شما نیست.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾ إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُجْلُوهُ عَامًا وَيُجَرِّمُوهُ عَامًا لِيُؤَاطِئُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُحِلُُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنٌ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

ای مسلمانان! تعداد ماه ها نزد خدا و در کتاب وی دوازده ماه است، از همان روزی که آسمانها و زمین را آفرید چنین بوده، و از آن ماه ها در چهارتایش جنگ حرام است. این یکی از احکام دین استوار است. پس در آن ماه ها به خویش ظلم نکنید که به جنگ بپردازید

و همگیتان با مشرکان بجنگید همانطور که همگیشان با شما می جنگند و بدانید که خداوند با تقوا پیشگان است (۳۶)

جز این نیست که به تاخیر انداختن حرمت جنگ در ماه حرام زیادت در کفر است که کافران به آن گمراه میشوند که یک سال آن را حرام و یکسال حلالش میدارند، تا تعداد آنچه را که خداوند حرام کرده یکسان کنند. بدی اعمالشان برایشان زینت داده شده و خداوند کافران را هدایت نمی کند (۳۷)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پادشاهان خواهد بود.
درب: ای مسلمانان! درباره جهاد جدی باشید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اتَّقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ

الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّا تَتَفَرَّوْا يُعَذِّبَكُمُ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلُ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِلَّا تَتَضَرَّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾ انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

ای مسلمانان! چه تان شده که وقتی به شما گفته میشود در راه جهاد برای خدا رهسپار شوید بسوی زمین سنگین شده اید؟ آیا به زندگی دنیا در مقابل آخرت راضی شده اید؟ در حالیکه برخورداری زندگی دنیا در قبال آخرت جز چیز کمی نیست (۳۸) اگر به جهاد رهسپار نشوید به عذابی دردناک عذابتان نموده و مردمی دیگر را جایگزین شما میکند و ضرری به او نمیزنید و خداوند به هر چیز تواناست (۳۹) اگر این پیامبر را یاری نکنید البته خداوند یاریش کرده، همان موقعی که کافران راهی برایش باقی نگذاشته بودند مگر اینکه از سرزمین مالوفش فرار کرده و در مسیر هجرت همراه با یکنفر دیگر در آن غار پنهان شود، آن هنگام که در غار بودند و او به همراهش میگفت اندوهگین مباش که خدا با ما است. آنگاه خداوند آرامش خویش را بر او نازل کرد و او را با لشگریانی که نمی دیدند یاری داد و کلمه کافران را فروتر و کلمه خویش را بالاتر قرار داد و خداوند عزیز حکیم است (۴۰) لذا ای مسلمانان! چه سبکبار و چه گرانبار، به جهاد رهسپار شوید، و با جان و مالهاتان در راه خدا جهاد کنید. این برایتان بهتر است اگر بدانید (۴۱)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: شرح بعضی از رفتارهای منافقانه در موضوع جهاد و دستور دفع توطئه‌شان.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السُّجَّةُ وَسَبَّخُوا بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا خُرُوجًا مَعَكُمْ يَهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾ عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذْنَتْ لَهُمْ حَتَّى يَتَّيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾ لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ

الْآخِرَ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾ لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ لَقَدْ ابْتِغَوْا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِي أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنْ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾ إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾ قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ هَلْ تَرْتَضُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ وَنَحْنُ نَرْتَضِي بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِندِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرْتَضُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرِصُونَ ﴿٥٢﴾ قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِنِّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾ وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾ فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِمَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ أَنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَفَارَاتٍ أَوْ مَدَخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَحْطُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾ وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ أُذُنٌ خَيْرٌ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مِنْ جُنَادِ اللَّهِ وَرَسُولُهُ قَالَ لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْحَزْنُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾ يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ اسْتَهِزُّوْا إِنَّ اللَّهَ أَخْرَجَ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾ وَعَدَّ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٦٨﴾ كَذَلِكَ مِنْ قَبْلِكَ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخُلُقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخُلُقِهِمْ كَمَا

اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾

ای پیامبر! اگر غنیمتی نزدیک و سفری کوتاه باشد حتما پیرویت میکردند ولیکن آن راه بنظرشان دور و سخت می آید و بزودی به خدا سوگند میخورند که اگر استطاعت میداشتیم حتما همراه شما برای جهاد خارج میشدیم، خود را هلاک می کنند و خداوند میداند دروغ میگویند (۴۲) ای پیامبر! خدا ببخشد! پیش از اینکه راستگویان برای مشخص شوند و دروغگویان را بشناسی چرا اجازه شان دادی که در مسکن شان بمانند و با تو برای جهاد خارج نشوند؟ (۴۳) آنهایی که به خدا و روز آخرت ایمان دارند از تو اجازه نمیگیرند که با اموالشان و جانهایشان جهاد کنند و خداوند به حال تقوا داران داناست (۴۴) فقط کسانی که به خدا و روز آخرت ایمان ندارند از تو اجازه عدم خروج میخواهند و دلشان شک دارد و در تردید خویش سرگردانند (۴۵) و اگر تصمیم به خروج داشتند برای آن تهیه ای میدیدند ولیکن خداوند برانگیختنشان را خوش نداشت و بازشان داشت و مقرر شد با نشستگان بنشینند (۴۶) اگر با شما خارج هم میشدند جز خرابی در کار شما نمی افزودند و در بین شما برای شرّ می شتافتند و فتنه بوجود می آوردند و در میان شما برای آنها خبر چینی میکردند و خداوند به حال ظالمان داناست (۴۷) البته قبلا هم دنبال فتنه بودند و کارها را بر تو وارونه میکردند تا اینکه حق آمد و امر خدا غالب شد و آنها آن را دوست نداشتند (۴۸) و از آنان کسانی هستند که میگویند اجازه ام ده و مرا به فتنه میانداز، بدانید در فتنه افتاده اند و جهنم بر کافران احاطه دارد (۴۹) اگر چیز خوبی به تو برسد ناراحت میشوند و اگر چیز بدی به تو برسد میگویند ما صلاح کار خود را قبلا در نظر گرفته بودیم و با خوشحالی برمیگردند (۵۰) بگو چیزی بما نمیرسد مگر آنچه خداوند برایمان مقرر کرده، همو سرپرست ما است و مومنان باید بر خدا توکل کنند (۵۱) بگو آیا انتظار دارید جز یکی از دو چیز خوب بما برسد؟ و ما انتظار داریم که خداوند عذابی از جانب خویش یا بدست ما به شما برساند. پس

شما منتظر باشید و ما نیز منتظر میمانیم (۵۲) بگو انفاق کنید، چه با تمایل و چه با ناراحتی. خداوند هرگز از شما قبول نخواهد کرد زیرا که شما مردمی نافرمانید (۵۳) و چیزی مانع قبول انفاقشان نشد جز اینکه به خدا و رسولش کافرند و به نماز جز با کسالت نمی آیند و انفاق هم جز با کراهت نمی کنند (۵۴) پس اموالشان و اولادشان تو را به شگفت نیندازد. جز این نیست که خداوند میخواهد در زندگی دنیا بوسیله آن عذابشان کند و جانشان برود و کافر باشند (۵۵) و به خدا قسم میخورند که از شما هستند ولی از شما نیستند و مردمی پراکنده اند (۵۶) اگر پناهگاهی یا غارهایی یا گریزگاهی می یافتند حتما با شتاب بسوی آن می شتافتند (۵۷) و از آنها کسانی هستند که درباره صدقات نکوهشت می کنند و اگر از آن به آنان داده شود راضی میشوند و اگر داده نشود خشمگین میگردند (۵۸) و اگر به آنچه خدا و رسولش به آنان میدهند راضی میشدند برایشان بهتر بود و می باید میگفتند خداوند بس مان است و بزودی خداوند و رسولش از فضل خویش بما خواهند داد و ما بسوی خدا رغبت داریم (۵۹) جز این نیست که صدقات مخصوص فقراء و بیچارگان، و ماموران آن، و برای دلجوئی، و برای آزادکردن بندگان، و بدهکاران، و در راه خدا، و در راه ماندگان است، که از جانب خدا تعیین شده و خداوند دانای حکیم است (۶۰) و از آنها کسانی هستند که پیامبر را اذیت می کنند و میگویند او خوشباور است بگو این برایتان بهتر است. به خدا ایمان دارد و سخن مسلمانان را باور میکند و رحمتی برای ایمان آوردگان شماس. و کسانی که پیامبر را اذیت می کنند عذابی دردناک خواهند داشت (۶۱) به خدا قسم میخورند که راضی تان کنند، در حالیکه خداوند و رسولش به اینکه راضی شوند سزاوارترند اگر آنها مومن میبودند (۶۲) آیا نمی دانند کسی که با خدا و رسولش تندی کند سزایش جهنم است که در آن جاودان است و خواری عظیم هم همان است؟ (۶۳) منافقان می ترسند مبدا سوره ای علیه آنها نازل شود، و خبر از آنچه در دلهایشان هست بدهد. بگو مسخره کنید و خداوند البته آنچه را که از آن میترسید بیرون خواهد آورد (۶۴) و اگر از آنها بپرسی میگویند

داشتیم گفتگو و تفریح میکردیم بگو آیا خدا و آیاتش و رسولش را مسخره میکردید؟ (۶۵) عذر خواهی نکنید، البته که شما پس از ایمانتان کافر شدید. اگر طائفه ای از شما را هم عفو کنیم طائفه دیگری را عذاب خواهیم کرد زیرا که مجرم بوده اند (۶۶) منافقان همسان همدیگرند. به کار ناپسند امر می کنند، و از کار پسندیده نهی می کنند، و دستشان را از انفاق باز میدارند. خدا را فراموش کردند و او نیز آنها را فراموش کرد، زیرا که منافقان نافرمانند (۶۷) خداوند به منافقان و کفران وعده آتش جهنم را داده که در آن جاودان باشند، همان بس شان است و خداوند لعنتشان کرده و عذابی پایدار خواهند داشت (۶۸) مانند کسانی که قبل از شما بودند که از شما قوی تر و مالدارتر و پر نفوس تر بودند، و به آنچه نصیبتان بود برخوردار شدند و شما هم از نصیب خویش مانند آنان برخوردار شدید، و شما هم در باطل فرو رفتید چنانکه آنان فرو میرفتند، اعمال آنها در دنیا و آخرت از بین رفت و آنها همان زیانکارانند (۶۹)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: ای مسلمانان! در موضوع کفار و منافقان جدی باشید و امر خدا را اطاعت کنید تا رستگار شوید.

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودَ وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُظْلَمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾ وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِينَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

آیا خبر پیشینیان به آنها نرسیده؟ قوم نوح و عاد و ثمود و قوم ابراهیم و اصحاب مدین و دهکده های بازگون شده؟ که پیامبران با دلیل های روشن بسویشان

آمدند؟ و خداوند اینطور نبود که ظلمشان کند ولیکن خودشان به خویش ظلم میکردند (۷۰)

و مومنان بعضی شان اولیاء بعضی دیگرند. به کارهای پسندیده امر می کنند، و از کارهای ناپسند باز میدارند، و نماز بها می کنند، و زکات میدهند، و خدا و رسولش را اطاعت میکنند. و خداوند بزودی به آنان رحم میکند که خداوند پیروزمند فرزانه است (۷۱)

خداوند به مومنان وعده داده که بهشتیانی خواهند داشت که در کف آنها نهرها جاری است که در آن جاودان باشند، و جایگاههایی دلپسند در بهشتیهای ماندگار داشته باشند، و رضایتی از جانب خداوند که از آن مهمتر است، و پیروزی بزرگ همان است (۷۲)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: تشریح برخی دیگر از صفات منافقان و توصیه به پیامبر(ص) که با آنان برخورد کند.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٧٣﴾
يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا
أَنْ أَغْنَاهُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكْ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَنْ لَا يَنْتَهِوا عَنْ
فَضْلِهِ لَنَصَدَّقَ وَلَكِنْ كَانُوا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ خَلَوْا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ
مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا
يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سَرَّهُمْ وَخَوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾ الَّذِينَ
يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ
سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾ اسْتَغْفِرُ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرُ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ
مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾ فَرَحَ
الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا
تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾ فَلْيُصْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكِوْا كَثِيرًا

جَزَاءَ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تُخْرَجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَافِلِينَ ﴿٨٣﴾ وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾ وَلَا تَعِجْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾ وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةَ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أُولَئِكَ هُمُ الْخَائِرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْقَوْرُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

ای پیامبر! با کافران و منافقان به جهاد پرداز و بر آنها درستی کن که جایگاهشان جهنم است و بد سرانجامی است (۷۳)

به خدا قسم میخورند که نگفته اند ولیکن کلمه کفر را گفته اند و پس از اسلامشان کافر شده اند و برای چیزی کوشش کرده اند که به آن نرسیده اند و ناراحت نیستند مگر به این خاطر که خدا و رسولش آن مومنان را بی نیاز کرده اند، پس اگر توبه کنند برایشان بهتر است و اگر پشت کنند خداوند در دنیا و آخرت به عذابی دردناک عذابشان خواهد نمود و در زمین سرپرست و یآوری نخواهند داشت (۷۴)

و از آنها کسانی هستند که با خدا عهد کرده اند که اگر از فضلش به آنان دهد حتما تصدق خواهند کرد و از صالحان خواهند شد (۷۵) اما هنگامی که از فضلش به آنان داد بخل ورزیدند و پشت کردند و روگردان شدند (۷۶) پس نفاق در دلهاشان انداخت که تا روز ملاقاتش در قیامت به دنبال آنان خواهد بود، بسبب آن خلف وعده ای که نسبت به خدا کردند و آن دروغی که میگفتند (۷۷)

آیا نمی دانند که خداوند راز و درگوشی هایشان را میداند و اینکه خداوند دانای نهان ها است؟ (۷۸)

همانها که مومنان بخشنده را درباره صدقات نکوهش میکنند و همچنین کسانی را که جز کوشش خویش چیزی نمی یابند مسخره میکنند، خداوند مسخره شان کرده

و عذابی دردناک خواهند داشت (۷۹)

چه برایشان آمرزش بخواهی و چه نخواهی فرقی نمی کند، حتی اگر هفتاد بار هم برایشان استغفار کنی خداوند نمی آمرزدشان، زیرا که به خدا و رسولش کافر شدند و خداوند فاسقان را هدایت نمی کند (۸۰)

بجا ماندگان خوشند که پشت سر رسول خدا راحت نشسته اند و جهاد با مال و جانشان در راه خدا را خوش نمیداشتند و میگفتند در گرما رهسپار نشوید، بگو آتش جهنم گرمتر است اگر میدانستند (۸۱)

پس باید کم بخندند و زیاد گریه کنند بسبب آنچه انجام داده اند (۸۲)
و اگر خداوند تو را بسوی طائفه ای از آنان برگرداند و از تو اجازه خروج برای جهاد خواستند بگو هرگز همراهم خارج نخواهید شد، و هرگز همراهم بادشمن نخواهید جنگید، زیرا که شما اول بار به کناره جوئی راضی شدید، پس با بجا ماندگان کناری بنشینید (۸۳)

و هرگز بر هیچ مرده ای از آنان نماز مخوان و بر قبرش نایست که آنها به خدا و رسولش کافر شدند و گناهکار مردند (۸۴)

و اموال و اولادشان تو را به شگفتی نیندازد، جز این نیست که خداوند میخواهد در زندگی دنیا بوسیله آن عذابشان کند و جانشان برود و کافر باشند (۸۵)

و اگر سوره ای نازل شود که به خدا ایمان بیاورید و همراه رسولش جهاد کنید توانگران از تو اجازه میخواهند و میگویند بگذار با نشستگان بمانیم (۸۶)

راضی شده اند با بجا ماندگان بمانند و بر دلهایشان مهرخورده و نمی فهمند (۸۷)
لیکن رسول و کسانی که با وی ایمان آورده اند با اموال و جانهایشان جهاد می کنند و خوبی ها مال آنهاست و آنها رستگارند (۸۸)

خداوند برای آنها بهشت هائی که نهرها در کف آنها جاری است که در آن جاوداندند تهیه دیده است و پیروزی بزرگ همین است (۸۹)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: ای پیامبر! خوب و بد مخلوطند. با منافقان به صراحت رفتار کن.

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾ لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾ يَعْذِرُونَ لَكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْذِرُوا لَنْ تُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأَ اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾ سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِنَعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجَسٌ وَمَا وَاهُمْ جَهَنَّمَ جَزَاءً مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾ يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

عده ای از اعراب بیابان نشین با معذرت خواهی می آیند که اجازه جهادشان دهی و آنانی که بخدا و رسولش دروغ گفتند در جایشان نشستند، بزودی به کافرانشان عذابی دردناک خواهد رسید (۹۰)

بر ضعیفان و مریضان و بر کسانی که چیزی برای انفاق نمی یابند گناهی نیست که به جهاد نیایند، در صورتیکه برای راه خدا و رسولش خیرخواهی کنند. آری علیه نیکوکاران هیچ ایرادی نیست. و خداوند آمرزگار مهربان است (۹۱) و نیز علیه کسانی که وقتی بسویت می آیند تا آنها را سوار کنی که بجنگ بروند، و به آنان میگوئی چیزی نمی یابم که سوارتان کنم نیز ایرادی نیست. همانها که با چشمانی اشکریز برمیگردند و محزونند که چرا چیزی نمی یابند که انفاق کنند (۹۲) جز این نیست که ایراد فقط بر کسانی است که از تو اجازه می خواهند و غنی هستند. راضی شده اند که با بیجامانگان باشند و خداوند بر دلشان مهرزده و نمی داند (۹۳) هنگامی که باز گردید برای عذر خواهی بسویتان می آیند، بگو عذر خواهی نکنید که ما هرگز سختتان را باور نمی کنیم، زیرا که خداوند از اخبارتان بما خبر داده است،

و بزودی خدا و رسولش عملتان را خواهند دید، سپس بسوی دانای پنهان و آشکار
 برمیگردید و به شما خبر خواهد داد که چه میکردید (۹۴)
 بزودی وقتی که بسویشان برگشتید برایتان به خدا قسم خواهند خورد تا از آنان
 چشم ببوشید. از آنها روبرو گردانید که پلیدند و جایگاهشان جهنم است برای آنچه
 انجام میدادند (۹۵)
 برایتان قسم میخورند تا از آنها راضی شوید و اگر شما هم راضی شوید خداوند از
 نافرمانان راضی نخواهد شد (۹۶)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت
 اخروی پادشاهان خواهد بود.
 درب: ای پیامبر! خوب و بد مخلوطند. با هر گروهی متناسب با ماهیتش برخورد کن.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾
 وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَازِئَةُ السُّوءِ وَاللَّهُ
 سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ
 وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّمَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سِذْخُلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾
 وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
 عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ وَمِنْ
 حَوْلِكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى التَّفَاقِي لَا تَعْلَمُهُمْ حَتَّى نَعْلَمَهُمُ
 سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَى عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾ وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا
 صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ
 صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلَّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾ أَلَمْ
 يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
 ﴿١٠٤﴾ وَقُلْ اغْمُزُوا فَيَسِّرَ اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ
 وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ وَآخَرُونَ مُرْجُونَ لَأَمْرِ اللَّهِ إِنَّمَا يُعَذِّبُهُمْ وَإِنَّمَا يَتُوبُ
 عَلَيْهِمُ اللَّهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

اعراب بیابانی از لحاظ کفر و نفاق شدیدترند، و سزاوارترند که حدود آنچه را خداوند بر رسولش نازل نموده ندانند، و خداوند دانای حکیم است (۹۷) و برخی از اعراب بیابانی هستند که آنچه را انفاق نموده اند غرامت و ضرر میدانند و برای شما چشم انتظار حوادث بد هستند، حوادث بد علیه خود آنها باد، و خداوند شنوای داناست (۹۸) و از اعراب کسانی هم هستند که به خدا و روز آخرت ایمان دارند و آنچه را که انفاق نموده اند سبب نزدیکی به خداوند و جلب دعای خیر پیامبر میشمارند. بدانید که آنها سبب نزدیکی آنها هست. بزودی خداوند آنها را در رحمتش داخل خواهد کرد که خداوند آمرزگار مهربان است (۹۹) و پیشتازان اولیه از مهاجران و انصار و کسانی که به نیکوئی آنان را پیروی نمودند، نیز، مورد رضایت خداوند هستند، و آنها هم از او راضی خواهند بود، و برایشان بهشت هائی که در کف آنها نهرها جاری است آماده کرده که در آن برای همیشه جاودانند و این همان پیروزی بزرگ است (۱۰۰)

و از اعرابی که دور و بر شما هستند عده ای منافقند و از اهل مدینه نیز همچنین، که به نفاق خو کرده اند.

آنها را نمی شناسی ولی ما می شناسیم.

آنها را دوبار عذاب خواهیم کرد، سپس بسوی عذابی بزرگ باز میگردند (۱۰۱) و غیر از آنها کسانی هستند که به گناهانشان اعتراف نمودند. و عملی شایسته و عملی زشت را با هم مخلوط کردند. چه بسا که خداوند بر آنها به توبه بازگردد که خداوند آمرزگار مهربان است (۱۰۲)

ای پیامبر! از اموال آنها صدقه ای برگیر که بوسیله آن پاکشان کنی و رشدشان دهی و بر آنها صله کن که صله تو سبب آرامش آنهاست و خداوند شنوای داناست (۱۰۳) آیا نمی دانند که خداوند توبه را از بندگان می پذیرد و صدقات را خودش دریافت می کند و اینکه خداوند خودش بسیار توبه پذیر مهربان است؟ (۱۰۴)

و بگو عمل کنید، بزودی خداوند و رسولش و مومنان عملتان را خواهند دید، و بزودی بسوی دانای پنهان و آشکار باز خواهید گشت و او شما را از حقیقت آنچه انجام میدادید خبر خواهد داد (۱۰۵)

و بقیه که امیدوار امر خدایند که آیا عذابشان کند، یا به توبه به آنان باز گردد، و خداوند دانای حکیم است (۱۰۶)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پادشاهان خواهد بود.

درب: تشریح طرز رفتار سران منافقان و توصیه به پیامبر که نسبت به آنها حساس باشد.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِصْرًا لِمَن حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِن قَبْلُ وَلَيَخْلِفُنَّ إِن أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَّمَسْجِدَ أُبَسَسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾ أَفَمَن أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَم مَّنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَاتَمَّارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

و مواظب کسانی باش که مسجدی را برگرفتند که ضرر زنند، و بین مومنان تفرقه افکنند، و کمینگاه کسانی که قبلا با خدا و رسولش جنگیده بودند باشند، و قسم میخورند که جز نیکی منظوری نداریم، و خداوند گواهی میدهد که آنها دروغ میگویند (۱۰۷) در آن هرگز به نماز نایست. البته مسجدی که از روز اول بر اساس تقوا بنا شده باشد سزاوارتر است که در آن به نماز بایستی. در آن کسانی هستند که دوست دارند پاکیزه شوند و خداوند پاکیزگی خواهان را دوست دارد (۱۰۸) آیا کسی که بنیان خود را بر پروای از خدا و رضایتی از جانب او بنا نهاده بهتر است یا کسی که بنیان خویش بر لب سیلگاهی که فرو ریختنی است نهاده که او را به آتش جهنم فرو ریزد؟ و خداوند ظالمان را هدایت نمی کند (۱۰۹) بنیانی که نهاده اند همواره

موجب نگرانی در دل‌هایشان است تا آنکه دل‌هایشان پاره شود و خداوند دانای حکیم است (۱۱۰)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: توصیف صفات مقبول برای مسلمانان و وعده نیکو به دارندگان آن.

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ هُمْ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾ التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ الْآمِنُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

خداوند از مومنان جانها و مال‌هایشان را می‌خرد، زیرا که بهشت از آن آنان است.
در راه خدا می‌جنگند، یا می‌کشند یا کشته میشوند.
وعده حقی است بر عهده خدا که در تورات و انجیل و قرآن گفته و چه کسی از خدا به عهدش وفادارتر است؟

پس به داد و ستدی که کرده اید شاد باشید و پیروزی بزرگ همان است (۱۱۱)
آنها، توبه کنندگان، عبادت کنندگان، ستایش کنندگان، سیاحت کنندگان، رکوع و سجده کنندگان، امر کنندگان به کارهای پسندیده، و نهی کنندگان از کارهای ناپسند، و نگهدارندگان حدود خدا هستند
و ای پیامبر! مومنان را مژده ده (۱۱۲)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: مشرکان را تحریم معنوی کنید.

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ

لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لِأَوْاهٍ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

پیامبر و مومنان را نمیرسد برای مشرکان استغفار کنند. حتی اگر نزدیکانشان هم باشند. البته پس از آنکه برایشان روشن شد که آنان از یاران آن آتشند (۱۱۳) و استغفار ابراهیم برای پدرش نیز بعلت وعده ای بود که به او داده بود، اما هنگامیکه برایش روشن شد که او دشمن خداست از او اعلام بیزاری کرد، که ابراهیم البته بسیار خدا ترس و حلیم بود (۱۱۴)

و خداوند اینطور نیست که قومی را پس از هدایتشان گمراه کند، مگر اینکه موارد تقوا را برایشان بیان کند، که خداوند به همه چیز داناست (۱۱۵)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید، که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: تحسین مومنان واقعی و دلگرم نمودن آنان و راهنمایی شان.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَّيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾ لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى التَّيِّبِ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَرِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَصَافَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾ مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَن حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا عَمَلَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَّوُّونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا إِلَّا أَكْتُبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾ وَلَا يَنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُم لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

فرمانروائی آسمانها و زمین از آن خداست. زنده میکند و می میراند و شما جز خداوند سرپرست و یآوری ندارید (۱۱۶)

خداوند بر پیامبر و مهاجران و انصار به توبه بازگشت، و نیز بر آنان که در زمان تنگدستی، پس از اینکه نزدیک بود قلوب عده ای از آنان بلغزد، پیرویش کردند. آنگاه بر آنان به توبه بازگشت که البته او به آنان دلسوز مهربان است (۱۱۷) و نیز بر آن سه نفر که بجا نشسته بودند تا اینکه زمین علیرغم فراخیش بر آنها تنگ گردید، و جانهایشان نیز بر آنها تنگ گردید، و دریافتند که هیچ پناهگاهی جز خدا ندارند، مگر اینکه بسوی او بروند که آنگاه خداوند بر آنها نیز به توبه بازگشت تا توبه کنند که خداوند توبه پذیر مهربان است (۱۱۸)

ای مسلمانان! از خدا پروا کنید و با راستگویان باشید (۱۱۹)

اهل مدینه و اعراب دور و برش را نمیرسد که از امر رسول خدا تخلف کنند و اینکه جانهایشان را بر جان او ترجیح دهند. زیرا که هیچ تشنگی، و هیچ رنجی، و هیچ مخمصه ای، در راه خدا به آنان نمیرسد، و در هیچ جایی که کافران را به خشم آورد قدم نمی گذارند، و هیچ زیانی به دشمنی نمی زنند، مگر اینکه برای آنان عمل صالحی نوشته میشود، و البته خداوند پاداش نیکوکاران را ضایع نمی گذارد (۱۲۰) و همچنین هیچ خرجی نمیکند، چه کوچک چه بزرگ، و هیچ زمینی را نمی پیمایند، مگر اینکه برایشان نوشته میشود، تا خدا به بهتر از آنچه انجام میدادند پاداششان دهد (۱۲۱)

مومنان نباید همگی رهسپار کسب علم دین شوند،

اما چرا از هر فرقه ای کسانی کوچ نکنند تا در کار دین صاحب نظر شوند، و قومشان را پس از بازگشت هشدار دهند، شاید از عاقبت بد حذر کنند؟ (۱۲۲)

ای مسلمانان! با کفاری که نزدیک شما هستند بجنگید، و باید در شما درستی بیابند، و بدانید که خداوند با تقوا پیشگان است (۱۲۳)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: ای مسلمانان! اینها بعضی دیگر از صفات منافقان است. آنها را بشناسید.

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ زَادَنَاهُ هَذِهِ إِمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَزَادُكُمْ إِمَانًا وَهُمْ يُسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ رَجْسًا إِلَىٰ رَجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾ أَوَّلًا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٢٦﴾ وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

و چون سوره ای نازل شود کسانی از آنها میگویند این سوره به ایمان کدامتان افزود؟ اهل ایمان ایمانشان زیاد میشود و شاد هم میشوند (۱۲۴) اما کسانی که در دلهاشان مرضی هست پلیدی به پلیدی شان اضافه میشود و در حالیکه کافرند میمیرند (۱۲۵) آیا نمی بینند که در هر سال یک بار یا دوبار امتحان میشوند، اما باز هم توبه نمی کنند و پند نمی گیرند؟ (۱۲۶) و وقتیکه سوره ای نازل میشود بعضی از آنها بسوی بعضی دیگر نگاه میکنند که آیا کسی متوجه شما هست؟ آنگاه برمیگردند. خداوند دلهایشان را بگرداند که آنها نمی فهمند (۱۲۷)

درس: با کفار و منافقان به سختی مقابله کنید و به آنها سخت بگیرید که پیروزی دنیوی و بهشت اخروی پاداشتان خواهد بود.
درب: ای مسلمانان! متوجه عظمت این نعمت الهی (رسول خدا) باشید و قدر بشناسید.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ

﴿۱۲۸﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
﴿۱۲۹﴾

البته از جنس خودتان رسولی به سويتان آمد که برای او گران است به رنج و ناراحتی بیفتید، و بر هدایت و نجات شما حریص است، و به مومنان دلسوز و مهربان است (۱۲۸) پس اگر برگشتند بگو خدا مرا بس است. خدائی جز او نیست. به او توکل کرده ام و همو پروردگار آن عرش بزرگ است (۱۲۹)

سوره حجرات

درس: مقررات مربوط به بهبود روابط مسلمانان با یکدیگر و نکوهش کسانی که خود را خارج از آن قرار می دهند.
درب: مقررات مربوط به نحوه معاشرت با رسول اکرم(ص)

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْلِبُوا فِي يَدَيْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ ﴿١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُغْضُونَ أَصْوَاهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای مسلمانان ! از خدا و رسولش جلو نیفتید و از خدا پروا کنید که خدا شنوای داناست (۱)

ای مسلمانان ! صدایتان را از صدای پیامبر بلند تر نکنید و آنچنانکه با یکدیگر صحبت می کنید با او بلند بلند سخن مگویید، مبدا که اعمالتان از بین برود و متوجه نباشید (۲)

البته آنانکه صدایشان را نزد رسول خدا پایین می آورند جزء کسانی هستند که خداوند قلوبشان را برای تقوا آزموده است و مغفرتی و پاداشی عظیم خواهند داشت (۳)

البته آنان که تو را از بیرون اتاقها صدا می زنند بیشترشان خرد نمی ورزند (۴) و اگر صبر می کردند تا بسوی آنان خارج شوی برایشان بهتر بود و خداوند آمرزنده مهربان است (۵)

درس: مقررات مربوط به بهبود روابط مسلمانان با یکدیگر و نکوهش کسانی که خود را خارج از آن قرار می دهند.
درب: ای مسلمانان! شما باید از رسول خدا پیروی کنید نه او از شما.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾ وَأَعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِيبٌ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانُ وَرَيْتَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرِهَ إِلَيْكُمْ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

ای مسلمانان! اگر گناه پیشه ای با خبری بسویتان آمد تحقیق کنید. مبدا به عده ای از روی جهالت مصیبتی برسد و آنگاه شما از کار خود پشیمان شوید (۶) و بدانید که رسول خدا در بین شماست، که اگر در بسیاری از کارها از شما پیروی کند، خودتان به زحمت می افتید. ولیکن خداوند ایمان را برای شما خوشایند کرد و آن را در دلهای شما پسندیده نموده و کفر و گناه نافرمانی را در نزدتان ناپسند کرد. آنها که چنین هستند رشد یافته‌اند (۷) که این فضل و نعمتی است از جانب خداوند و خداوند دانای حکیم است (۸)

درس: مقررات مربوط به بهبود روابط مسلمانان با یکدیگر و نکوهش کسانی که خود را خارج از آن قرار می دهند.
درب: از جنگ های داخلی بین مسلمانان جلوگیری کنید.

وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

و اگر دو طائفه از مسلمانان با یکدیگر به کارزار پرداختند بین آنها آشتی برقرار کنید، و اگر یکی از آنها به دیگری ستم کرد، با آنها کارزار کنید تا به حکم خدا گردن نهند، و اگر نهادند، بین آنها به عدل، صلح برقرار کنید و انصاف دهید، که خداوند انصاف داران را دوست دارد (۹)

جز این نیست که مومنان برادران یکدیگرند. پس بین برادرانتان آشتی برقرار، و از خداوند پروا کنید شاید مورد رحمت قرار گیرید (۱۰)

درس: مقررات مربوط به بهبود روابط مسلمانان با یکدیگر و نکوهش کسانی که خود را خارج از آن قرار می دهند.
درب: مقرراتی که رعایت آنها سبب ازدیاد دوستی بین مسلمانان می شود.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْقُسُوفُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

ای مسلمانان! عده ای عده دیگر را مسخره نکنند، چه بسا که آنها بهتر باشند، و در مورد زنها هم همینطور. و عیوب خودهاتان را باز مگوئید، و لقب های زشت بر یکدیگر مگذارید. بد نامگذاری است که پس از ایمان، از گناه پیشگی یاد شود و کسانی که توبه نکنند ستمکارند (۱۱)

ای مسلمانان! از بسیاری از گمانها بپرهیزید، و بدانید که بعضی از گمانها گناه است، و تجسس نکنید، و بعضی از شما غیبت بعضی دیگر را نکنند، آیا هیچکدامتان دوست دارد که گوشت برادر مرده اش را بخورد؟ البته که از آن نفرت دارید. و از خدا پروا کنید که خداوند توبه پذیر مهربان است (۱۲)

درس: مقررات مربوط به بهبود روابط مسلمانان با یکدیگر و نکوهش کسانی که خود را خارج از آن قرار می دهند.
درب: نکته فلسفی و سند حقوق بشر که توجه به آن سبب دوستی همه انسانها می شود.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

ای مردم! شما را از یک مرد و یک زن آفریدیم، و به صورت تیره های بزرگ و تیره های کوچک قرارتان دادیم تا شناخته شوید. البته گرامیترین شما از نظر خداوند با تقواترین شماست. البته خداوند دانای آگاه است (۱۳)

درس: مقررات مربوط به بهبود روابط مسلمانان با یکدیگر و نکوهش کسانی که خود را خارج از آن قرار می دهند.
درب: آموزش مسلمانان نسبت به تفاوت درجات ایمان.

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا مَتْنُوا عَلَيَّ إِسْلَامُكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

اعراب گفته اند ایمان آورده ایم، بگو ایمان نیاورده اید ولیکن بگوئید به اسلام گرویده ایم، و هنوز ایمان به قلوب شما داخل نشده، و اگر خدا و رسولش را اطاعت کنید خداوند از پاداش اعمالتان چیزی کم نمی کند زیرا که او آمرزنده مهربان است (۱۴)

جز این نیست که مومنان آنهایی هستند که به خدا و رسول ایمان آورده، و سپس شک نکرده، و با مال و جانشان در راه خدا جهاد کرده اند، و همانها راستگویان میباشند (۱۵)

بگو می خواهید راجع به دین خویش چیزی به خداوند یاد بدهید؟ در حالیکه خداوند آنچه را که در آسمانها و زمین است می داند و همو به همه چیز داناست؟ (۱۶)

بر تو منت می گذارند که مسلمان شده اند. بگو منت مسلمانی خویش را بر من مگذارید. بلکه اگر راست بگوئید، خدا بر شما منت دارد که شما را به راه ایمان هدایت کرده است (۱۷)

خداوند البته پنهانی های آسمانها و زمین را میداند و خداوند به آنچه میکند بیناست (۱۸)

سوره مجادله

درس: توصیف و نکوهش بعضی خصوصیات منافقانه و ذکر عاقبت آنها.
درب: قوانین شرع با واقعیت های جهان تناسب دارد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنَّ أُمَّهَاتَهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدَكُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَمْ تُوعِظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

﴿۳﴾ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ خُذُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿۴﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! خداوند سخن آن زنی را که در باره همسرش با تو مجادله میکرد شنید که به خدا شکایت می برد، و خداوند مکالمه شما را می شنود، که خداوند شنوای بیناست (۱)

کسانی از شما که به زنان خود میگویند حکم تو مانند حکم مادرم است و بمن حرام هستی، بدانند که البته که آنها مادرانشان نیستند، مادرانشان هیچ کس نیست جز آنهائیکه آنان را زائیده اند، و آنها البته سخنی ناپسند و زور میگویند. و خداوند بخشنده آمرزنده است (۲)

و کسانی که به زنان خود میگویند حکم تو مانند حکم مادرم است، آنگاه از حرفشان بر میگردند، باید قبل از اینکه آمیزش کنند بنده ای آزاد کنند. این پندی است که به آن موعظه می شوید و خداوند به آنچه انجام می دهید بیناست (۳)
اما اگر کسی نمی یابد که بنده ای آزاد کند باید قبل از آمیزش دو ماه پشت سر هم روزه بگیرد،

و باز هم اگر نمی تواند، باید شصت فقیر را غذا دهد.

این از این جهت است که به خدا و رسولش ایمان بیاورید و این حدود خداست، و کافران عذابی دردناک دارند (۴)

درس: توصیف و نکوهش بعضی خصوصیات منافقانه و ذکر عاقبت آنها.
درب: منافقان «خودبزرگبین» هستند.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَيْتُوا كَمَا كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلَكِنَّ كَافِرِينَ عَذَابَ مُهِينٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يُنْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

کسانی که با خدا و رسولش تندی می کنند، خوار می شوند، همچنان که پیشینیان آنها خوار شدند. و ما آیاتی روشن نازل کردیم و کافران عذابی خوار کننده خواهند داشت (۵)

در روزی که خداوند همگی شان را بر انگیزد و خبر اعمالشان را به آنان بدهد.
خدا آن اعمال را حساب کرده اما آنان فراموش کرده اند
و خداوند بر هر چیزی گواه است (۶)

درس: توصیف و نکوهش بعضی خصوصیات منافقانه و ذکر عاقبت آنها.
درب: منافقان خود را بزرگ و دیگران را کوچک می پندارند.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ هُوَا عَنْ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا هُوَا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْأَنفِ وَالْعَدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاؤُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَيَنْسُ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَنفِ وَالْعَدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبَرِّ وَالتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا التَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾ أَأَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

آیا نمیدانی خداوند آنچه را که در آسمانها و زمین است می داند؟

هیچ صحبت درگوشی سه نفری نیست مگر آنکه خداوند چهارمی آنهاست، و هیچ پنج نفری نیست مگر اینکه او ششمی آنهاست، و هیچ کمتر و بیشتری نیست مگر این که او با ایشان است، هر جا که باشند. آنگاه روز قیامت اعمالشان را به آنها خبر میدهد، که خداوند به همه چیز داناست (۷)

آیا کسانی را ندیدی که از صحبت درگوشی نهی شدند، اما به این نهی توجهی نمیکند، که تازه صحبت هایشان هم راجع به گناه و تعدی و نافرمانی رسول خدا است، و هنگامیکه بسوی تو می آیند طوری سلام میکنند که با آنچه خدا توصیه کرده متفاوت است، و با خویش میگویند پس چرا خدا علیرغم این که اینطور گفته ایم عذابمان نمیکند؟

جهنم که در آن خواهند افتاد بس شان است و بد سر انجامی است (۸)
ای مسلمانان! هنگامی که صحبت در گوش می کنید، صحبتتان مربوط به گناه و تعدی و نافرمانی رسول خدا نباشد، بلکه راجع به نیکی و تقوی باشد، و از خداوندی که بسوی او محشور خواهید شد پروا کنید (۹)
جز این نیست که صحبت درگوشی از شیطان است، تا مومنان را افسرده کند، و ضرری به آنها نخواهد رسانید مگر به اذن خدا.

و مومنان باید به خدا توکل کنند (۱۰)
ای مسلمانان! وقتی که در مجالس به شما گفته میشود جا باز کنید، این کار را بکنید تا خداوند نیز به شما وسعت دهد، و وقتیکه گفته میشود برخیزید، این کار را هم بکنید. خداوند مومنان شما را بالا میبرد و عالمان شما را نیز به چندین درجه بالاتر میبرد و به اعمال شما آگاه است (۱۱)

ای مسلمانان! وقتی که با رسول خدا در گوش می کنید، قبل از آن صدقه ای بدهید. این برای شما بهتر و پاکیزه تر است. پس اگر مالی برای صدقه نیافتید، خداوند آموزنده مهربان است (۱۲)

آیا از اینکه قبل از هر صحبت در گوشی صدقه دهید دریغ نمودید؟ اینک که این کار را نکردید و خداوند هم از شما در گذشت، پس نماز بپادارید و زکات دهید و خداوند و رسولش را اطاعت کنید و خداوند به اعمال شما آگاه است (۱۳)

درس: توصیف و نکوهش بعضی خصوصیات منافقانه و ذکر عاقبت آنها.
درب: توصیف منافقان و بر حذر داشتن مومنان از شباهت به آنان.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَّا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَخْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٦﴾ لَنْ نَغْفِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُخْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَخْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾ كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَى أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

آیا آنهایی را که با قوم مغضوب خدا دوستی می کنند ندیدید؟ نه آنها جزء اینها هستند و نه اینها جزء آنها، و دانسته به دروغ قسم می خورند (۱۴)
خداوند برای آنها عذاب شدید آماده کرده. و البته عمل آنها بسیار بد است (۱۵)
قسم های خود را مانند سپر قرار می دهند، و از راه خدا باز می دارند. پس عذابی خوار کننده خواهند داشت (۱۶)
اموال و اولادشان در مقابل خداوند دردی از آنها دوا نخواهد کرد.
آنها اهل آتشند و در آن جاودان خواهند بود (۱۷)

روزی که خداوند همگی آنها را بر انگیزد، در آن روز برای خداوند هم قسم خواهند

خورد همانطور که برای شما قسم می خورند و تصور می کنند قدر و منزلتی دارند. آگاه باشید که آنها دروغگویند (۱۸) شیطان بر آنها چیره شده، و ذکر خدا را از یادشان برده، آنها جزء حزب شیطانند. بدانید که حزب شیطان زیانکار است (۱۹)

آنهایی که با خدا و رسولش تندی می کنند به نهایت خواری در خواهند افتاد (۲۰) خداوند مقرر کرده که او و رسولانش حتما غالب خواهند بود.

البته خداوند قوی پیروزمند است (۲۱)

هرگز نخواهی دید کسانی که ایمان به خداوند و روز قیامت داشته باشند با کسانی که با خدا و رسولش تندی می کنند دوستی برقرار کنند. حتی اگر پدرانشان یا فرزندانیشان، یا برادرانشان، یا فامیلشان باشند.

ایمان در قلوب آنها تثبیت شده و خداوند آنها را بواسطه روحی از جانب خویش تقویت میفرماید و داخل بهشتهائی که در کف آنها نهرها جاری است می نماید که در آن جاودان باشند.

خداوند از آنها راضی و آنها هم از او راضی خواهند بود. آنها جزء حزب خدایند. بدانید که البته حزب خدا رستگار است (۲۲)

سوره تحریم

درس: بهانه نیاورید. تقوای واقعی اصیل پیشه کنید.

درب: همه باید تقوا داشته باشند، و پیامبر باید تقوای محکم‌تری داشته باشد.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾ قَدْ فَرَضَ
اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای پیامبر! چرا برای کسب رضایت زنان آنچه را که خدا برایت حلال کرده بر خود

حرام می‌کنی؟

و خداوند آمرزگار مهربان است (۱)

خداوند کفار و شکستن قسم هایتان را برای شما واجب نموده و آنرا چاره ای برایتان قرار داده و خداوند دوست و سرپرست شما است و همو دانای فرزانه است (۲)

درس: بهانه نیاورید. تقوای واقعی اصیل پیشه کنید.
درب: نزدیک بودن به پیامبر سبب اسقاط تکلیف نمی شود. همه باید تقوای مناسب سطح خود را داشته باشند.

وَإِذْ أَسْرَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَاكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٣﴾ إِنَّ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾ عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَاتِينَ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيَّابَاتٍ وَأَبْكَارًا ﴿٥﴾

و هنگامی که پیغمبر نزد بعضی از زنانش رازی را سپرد، و چون آن زن آن راز را افشاء کرد، و خداوند پیغمبر را بر این امر آگاه نمود، و پیامبر گوشه ای از این موضوع را واگو نمود و از بقیه خودداری کرد، آن زن گفت چه کسی خبرت کرده؟ گفت آن دانای آگاه خبرم داد (۳)

و خداوند چنین مقرر کرده اگر شما دو زن توبه کنید، دل‌های شما را از انحراف به استقامت باز گردانده، و اگر هم بر ضد پیامبر با یکدیگر همکاری کنید، بدانید خداوند سرپرست اوست، و جبرئیل و آن مومن شایسته دوست اویند، و ملائکه نیز علاوه بر همه اینها پشتیبان او هستند (۴)

چه بسا که در صورتیکه شما را طلاق دهد پروردگارش زنانی بهتر از شما نصیبش کند. زنانی که مسلمان و مومن و خاشع و توبه کار و عبادتگر و روزه دار باشند. اعم

از اینکه باکره باشند یا قبلا شوهردار بوده باشند (۵)

درس: بهانه نیاورید. تقوای واقعی اصیل پیشه کنید.
درب: هر کس باید در خصوص خودش و کسان تحت مسئولیتش به طور جدی تقوای شایسته پیشه کند، زیرا آخرت بسیار جدیست.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاطٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ثُبُوتُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاعْزِمْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

ای مسلمانان! خودتان و اهل تان را از آتشی که گیرانه اش آدمی و سنگ است حفظ کنید، که فرشتگانی درشتخو نگهبان آنند و هرگز خدا را در مورد دستوراتش نافرمانی نمی کنند و آنچه را که دستورشان دهد انجام میدهند (۶)
در آن شرایط به کافران خطاب میشود ای کافران! امروز دیگر معذرت خواهی نکنید زیرا جز این نیست که جزای آنچه را که کرده اید می بینید (۷)
ای مسلمانان! بسوی خدا توبه توبه ای خالص کنید،
شاید خداوندتان زشتی های شما را ببوشاند و شما را داخل باغهایی کند که نهرها در کف آن جاری است.

در روزی که خداوند پیغمبر و کسان همراه او را خوار نمی کند،
نورشان پیشاپیش آنها و اطرافشان میدود،
میگویند پروردگارا نورمان را کامل کن و بیمارزمان،
که تو بر هر چیز توانائی (۸)

درس: بهانه نیاورید. تقوای واقعی اصیل پیشه کنید.
درب: ای پیامبر! با کفار و منافقان (که موانع گسترش تقوا هستند) مبارزه جدی کن.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾

ای پیامبر! با کافران و منافقان بجنگ و بر آنان سخت گیری کن.
جایگاه آنها جهنم است و بد سرانجامی است (۹)

درس: بهانه نیاورید. تقوای واقعی اصیل پیشه کنید.
درب: هر کس در هر شرایط امکان تقوا پیشگی را دارد. هر کس باید به تقوای سطح خویش بپردازد.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأةَ نُوحٍ وَامْرَأةَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يَغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاهِلِينَ ﴿١٠﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأةَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ ابْنَتْ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقْتَ بِكَلِمَاتِ رَبِّكَ وَكُنْتِ مِنَ الْقَائِمِينَ ﴿١٢﴾

خداوند برای کافران، زن نوح و زن لوط را مثل زد که تحت عقد ازدواج دو بنده صالح از بندگان ما بودند اما به آنان خیانت کردند و آن دو پیغمبر در مقابل خدا بدردشان نخوردند و به آنها گفته شد با سایر وارد شوندگان داخل آتش شوید (۱۰)

و خداوند برای مومنان، زن فرعون را مثل زد، هنگامی که گفت پروردگارا نزد خود برایم خانه ای در بهشت بنا کن و مرا از فرعون و عملش و نیز از قوم ظالمان نجات ده (۱۱) و نیز مریم دختر عمران را مثل زد که دامن خویش را پاک نگهداشت و از روح خود در آن دمیدیم و کلمات پروردگارش و کتاب هایش را تصدیق کرد و از فروتنان بود (۱۲)

سوره مائده

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید."
درب: احکام مربوط به بعضی از غذاهای گوشتی حلال.

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَيْمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُنْتَلَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّهُرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهُدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضلاً مِّن رَّحْمَةٍ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاَنُ قَوْمٍ أَن صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَن تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَحُمُ الْحَنْزِيرِ وَمَا أَهَلَ لِبَهِرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْفُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا ذَكَّبْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَن تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فِسْقٌ الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣﴾ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ اللَّهُ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ اللَّهُ لَهُمْ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُوهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾ الْيَوْمَ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلٌّ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَن يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

ای مسلمانان! به قراردادها وفا کنید،

گوشت چارپایان برایتان حلال شد. مگر آنچه حکم آنها برایتان خوانده میشود، غیر از صیدی که شما در حال احرام از حیوانات شکار شدنی محلی کنید که آن هم حرام است که خداوند هر چه بخواهد حکم میکند (۱)

ای مسلمانان! شعائر خدائی را حلال نشمارید،

و نیز ماه حرام را،

و نیز حیوان قربانی را،

و نه قربانی قلاده دار را،

و نه پناه آورندگان به آن خانه را، که فضلی و رضایتی از جانب پروردگارشان را

میجویند.

و هنگامی که از احرام بدر آمدید عیبی ندارد که شکار کنید،
و مبدا که دشمنی قومی که شما را از مسجدالحرام بازداشتند به گناه بیاندازد تا آن که
به آنان تعدی کنید،

و بر نیکی و تقوا همکاری کنید، و برگناه و تعدی همکاری نکنید،
و از خداوند پروا کنید که او در پیگیری شدید است (۲)

مردار و خون و گوشت خوک و آنچه هنگام ذبح برای غیر خدا نامبرده شده، و خفه
شده، و با ضربت کشته شده، و پرتاب شده، و یا شاخ خورده و کشته شده، و آنچه
حیوان درنده قسمتی را خورده، مگر آنکه تذکیه و ذبح کرده باشید، و آنچه برای بتها
ذبح شده، و آنچه با تیرهای قرعه کشی قسمت شده، همه اینها بر شما حرام شد. و
خوردن آنها گناه است.

امروز کافران از دین شما نومید شدند، از آنها نترسید و از خدا بترسید.
امروز دینتان را برایتان کامل کردم و نعمتم را بر شما تمام نمودم و اسلام را برایتان
بعنوان دین پسندیدم. پس اگر کسی به مخمسه مردن از گرسنگی افتاد و ناچار شد
از آنها بخورد، به قدر ضرورت، و نه آنقدر که به گناه دچار شود، میتواند بخورد، و
البته خداوند آمرزگار مهربان است (۳)

از تو می پرسند چه چیزی حلال است، بگو چیزهای پسندیده برایتان حلال شده
است، و از شکارهای حیوانات شکاری تعلیم یافته، و نیز از شکاری که سگان، که از
آنچه خداوند به شما یاد داده به آنان تعلیم می دهید شکار میکنند، چیزی را که
برایتان نگه میدارند میتوانند بخورید، و نام خدا را بر آن یاد کنید، و از خداوند پروا
کنید که او تند حساب است (۴)

امروز چیزهای دلپسند برایتان حلال شد، و طعام اهل کتاب نیز برایتان حلال است،

و طعام شما هم برای آنها حلال است، و ازدواج با زنان پاکدامن مسلمان و زنان پاکدامن از کسانی که قبل از شما کتابشان داده شده، هنگامی که اجرتشان را بدهید، و به منظور پاکدامنی باشد، نه اینکه بدکاری و رفیق بازی باشد، برایتان حلال است، و کسی که به ایمان کفر ورزد عملش از بین رفته و همو در آخرت از زیانکاران است (۵)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید."
درب: نمونه‌ای از احکام عبادتی فردی.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾ وَادْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيقَاتَهُ الَّتِي وَاتَّقُوا بِه إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

ای مسلمانان! هنگامی که برای نماز بپا خواستید رویتان و دستها را تا آرنج ها بشوئید، و قسمتی از سرتان و پاهایتان را تا برآمدگی روی پا مسح کنید، و اگر جنب بودید طهارت کنید، و اگر مریض یا در سفر بودید و یا از مدفوع آمدید یا اینکه با زنان تماس داشته اید و آب نمی یابید با خاک خوب پسندیده تیمم کنید، و از آن، بخشی از صورت و دستها را مسح کنید. خداوند نمیخواهد برای شما سختی ای پیش بیاورد ولیکن میخواهد پاکتان کند و نعمتش را بر شما تمام نماید شاید شکر بگزارید (۶)

و نعمت خداوند را بر خویش بیاد آورید و نیز پیمانی که از شما بگرفت، همان پیمانی که طی آن گفتید شنیدیم و اطاعت کردیم را بیاد آورید، و از خدا پروا کنید که

خداوند به آنچه در سینه هاست آگاه است (۷)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما آنطور نباشید."
درب: ای مسلمانان! به عدالت و تقوا اهمیت دهید و نعمات الهی را پاس دارید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاَنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا
اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ
﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ
فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

ای مسلمانان! برای خدا بپا خیزید و با عدالت گواهی دهید. و مبدا دشمنی قومی
شما را وادارد که عدالت نکنید. عدالت کنید که به تقوا نزدیکتر است. و از خدا پروا
کنید که خداوند به آنچه می‌کنید آگاه است (۸)

خداوند به کسانی که ایمان آورده و عمل شایسته کرده اند وعده داده که آمرزشی و
پاداشی عظیم خواهند داشت (۹) و کسانی که کافر شده و آیاتمان را تکذیب کردند
از یاران جهنم خواهند بود (۱۰)

ای مسلمانان! نعمت خدا را بر خویش بیاد آورید آن هنگام که عده ای سعی کردند
دستشان را علیه شما بگشایند و او دستشان را از شما کوتاه کرد، و از خدا پروا کنید
و مومنان باید بر خدا توکل کنند (۱۱)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما آنطور
نباشید."
درب: یهود و نصاری به وحی اهمیت ندادند و چنان کردند که گویی تکالیف آن مربوط به دیگران
است.

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَآئِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٢﴾ فِيمَا نَقُصُّهُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾ وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُمُ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَفِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فَتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

و البته خداوند پیمان بنی اسرائیل را گرفت، و از آنها دوازده مراقب برگزید، و گفت اگر نماز بپادارید و زکات دهید و به رسولانم ایمان آورید و احترام و تقویتشان کنید و به خداوند قرض الحسنه دهید بدیهایتان را می پوشانم و شما را داخل بهشتی می کنم که در کف آنها نهرها جاری است. اما هر کس از شما که پس از آن کفر ورزد راه اعتدال را گم کرده است (۱۲) پس، بسبب شکستن پیمانشان لعنتشان کردیم، که دلهاشان را سخت نمودیم بطوریکه کلام را از مواضع آن تحریف کرده، و سهم خویش را از اینکه از آن پند بگیرند فراموش کردند، و ای پیامبر! همیشه برخانتی از آنها مطلع خواهی شد، جز عده کمی از آنها که چنین نیستند، پس عفوشان کن و در گذر که خداوند نیکوکاران را دوست میدارد (۱۳)

و از کسانی که میگویند مسیحی هستیم پیمانشان را بگرفتیم، و آنها هم نصیب خویش را از پندی که باید میگرفتند فراموش کردند، پس بین آنها تا روز قیامت دشمنی و کینه ورزی بوجود آوردیم و بزودی خداوند به آنچه میساختند خبرشان میدهد (۱۴)

ای اهل کتاب! اینک رسول ما بسویتان آمده که بسیاری از آن چیزهائی را که از آن کتاب مخفی میداشتید برایتان بیان کند و بسیاری را ببخشد. اینک از جانب خداوند بسویتان نوری و کتابی آشکار آمده است (۱۵) که خداوند بسبب آن هر کس را که رضایتش را پیروی کند به راه های سلامت هدایت میکند، و آنها را به اذن خویش از تاریکیها بسوی نور بیرون می آورد، و بسوی جاده مستقیم هدایتشان می کند (۱۶)

البته کسانی که گفتند خداوند همان مسیح پسر مریم است کفر ورزیدند. بگو اگر خدا بخواهد مسیح پسر مریم و مادرش و همه اهل زمین را هلاک کند چه کسی میتواند جلوگیری کند؟ و فرمانروائی آسمانها و زمین و هر چه بین آنهاست از آن او است. هر چه بخواهد می آفریند و خداوند بر هر چیزی تواناست (۱۷)

و یهودیان و مسیحیان گفتند ما فرزندان خدا و دوستان اوئیم، بگو پس چرا بسبب گناهانتان عذابتان می کند؟ بلکه شما بشری از آنانکه آفریده است هستید، هر کس را که خواهد می آمرزد و هر کس را خواهد عذاب می کند و فرمانروائی آسمانها و زمین و بین آنها از آن خداست و بازگشت بسوی اوست (۱۸)

ای اهل کتاب! اینک رسولمان پس از دوره ای از نبود پیامبران بسویتان آمده که برایتان بیان کند، تا مبادا بگوئید که مژده دهنده ای و هشدار دهنده ای بسویمان نیامد، اینک مژده دهنده و هشدار دهنده بسویتان آمده است، و خداوند بر همه چیز تواناست (۱۹)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید".
درب: یهودیان پس از شناخت حق حاضر نشدند برای تحقق آن زحمتی بکشند.

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا اللَّهَ عَلَيْهِكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يَأْتِ أَحَدًا مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾ يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾ قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَن نَّدْخُلُهَا حَتَّى يُخْرِجُوا مِنهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾ قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمُ غَالِبُونَ وَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾ قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا لَن نَّدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾ قَالَ فَإِنَّا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

و هنگامیکه موسی به قومش گفت: ای قوم! نعمت خدا را برخویش بیاد آورید که در میان شما پیامبرانی قرار داد و شما را پادشاهانی نمود و به شما چیزهایی داد که به هیچیک از جهانیان نداد (۲۰) ای قوم! به آن سرزمین مقدسی که خدا برایتان مقرر نموده وارد شوید و به پشت برنگردید که زیانکار خواهید شد (۲۱) گفتند ای موسی قومی بسیار جبار در آن هستند و ما هرگز داخل آن نخواهیم شد مگر اینکه از آن خارج شوند و اگر از آن خارج شدند ما داخل خواهیم شد (۲۲) دو نفر از آنانکه از خدا میترسیدند و به آنها نعمت داده بود گفتند به آن درب داخل شوید، و هنگامیکه داخلش شدید غالب خواهید شد، و بر خدا توکل کنید اگر مومن میباشید (۲۳) گفتند ای موسی! ما هرگز، تا ابد، مادام که آنها در آن هستند، داخل آن نخواهیم

شد، پس تو و پروردگارت بروید و با آنان بجنگید و ما همین جا نشسته ایم (۲۴) گفت پروردگارا من اختیار چیزی جز خودم و برادرم را ندارم، پس بین ما و فاسقان جدائی افکن (۲۵) خداوند مقرر فرمود که وارد شدن به آن شهر چهل سال برآنان حرام شده و باید در زمین سرگردان باشند و ای موسی! تو برای قومی فاسق اندوهگین مباش (۲۶)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما آنطور نباشید".
درب: یهودیان به مسلمانان حسادت می کنند که چرا خداوند رسالت را در میان آنها قرار داد.

وَأَنذَرْنَاهُمْ يَوْمَ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّهُمْ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٢٧﴾ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسٍ بِكَ يَدَيَّ إِلَيْكَ مُفْتَلِحِينَ ﴿٢٨﴾ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نَبُوءَ بِآثِمِي وَإِنَّمَا فَتَنَّكَ مِنَ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾ فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سُوءَ أَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتَا أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ الْغُرَابِ فَأُوَارِي سُوءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾

ای پیامبر! خبر آن دو پسر آدم را بر آنها به حق بخوان، که قربانیی پیش آوردند و از یکی از آنها قبول شد و از دیگری قبول نشد، گفت حتما تو را خواهیم کشت، گفت جز این نیست که خداوند از تقوا پیشگان قبول میکند (۲۷) اگر دست را بسویم بگشائی که مرا بکشی، دستم را بسویت دراز نمی کنم که بکشمت، زیرا از خداوند پروردگار جهانیان میترسم (۲۸) میخواهم گناه مرا و گناه خودت را بر دوش بگیرم و از یاران آن آتش شوی، و این سزای ظالمان است (۲۹) پس نفس او قتل برادرش را برایش آسان کرد، و کشتش، و از زیانکاران شد (۳۰) آنگاه خداوند کلاغی را

برانگیخت که زمین را می کاوید تا به او نشان دهد که چگونه جسد برادرش را پنهان کند، گفت وای بر من آیا عاجز شده ام که مثل این کلاغ باشم و جسد برادرم را پنهان کنم و از پشیمانان شد (۳۱) به این خاطر بر بنی اسرائیل مقرر نمودیم که اگر کسی، کسی را بدون اینکه شخصی را کشته باشد، یا مرتکب فساد در زمین شده باشد، بکشد، مانند آن است که همه مردم را جمیعا کشته باشد. و کسی که کسی را زنده بدارد مانند آن است که تمام مردم را زنده داشته باشد. و البته رسولانمان با نشانه های روشن بسویشان آمدند، آنگاه بسیاری از آنها پس از آن در زمین از سرافگران گردیدند (۳۲)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید".
درب: نمونه ای از احکام جزائی اجتماعی.

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ هُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ هُمْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾ يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٧﴾ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

جز این نیست که سزای کسانی که با خدا و رسولش می جنگند و در زمین به فساد بر می خیزند، این است که کشته شوند یا به دار کشیده شوند، یا دست و پای آنها به عکس یکدیگر بریده شود، یا از آن زمین تبعید شوند. این در دنیا برایشان خواری است، و در آخرت عذابی عظیم خواهند داشت (۳۳) مگر کسانی که پیش از آنکه

بر آنها دست یابید توبه کنند و بدانید که خداوند آمرزگار مهربان است (۳۴)

ای مسلمانان! از خدا پروا کنید،

و بسوی او راه بجوئید،

و در راهش جهاد کنید،

شاید رستگار شوید (۳۵)

البته کافران حتی اگر دو برابر آنچه در زمین هست نیز مال آنها باشد، و بخواهند بجای عذاب روز قیامت بدهند، از آنها قبول نمیشود و عذابی دردناک خواهند داشت (۳۶) میخواهند از آن آتش خارج شوند ولی از آن خارج شدنی نخواهند بود و عذابی ماندنی خواهند داشت (۳۷)

و در مورد مرد و زن سارق، دستهایشان را قطع کنید.

این سزای عملشان است که مجازاتی از جانب خدا است،

و خداوند پیروزمند فرزانه است (۳۸)

و کسی که پس از ظلمش توبه کند و اصلاح نماید، خداوند نیز بر او بازگشت خواهد نمود،

که خداوند آمرزگار مهربان است (۳۹)

آیا نمی دانید که فرمانروائی آسمانها و زمین از آن خداست؟ و هر که را بخواهد عذاب می کند و هر که را بخواهد می آمرزد و خدا بر هر چیزی تواناست؟ (۴۰)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما آنطور نباشید".
درب: ای پیامبر! یهودیان چنین اند. برای آنها اندوهگین مباش و رسالت را پی گیر.

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزَنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَاعُونَ لِقَوْمٍ آخِرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ بِحُفُونِ الْكَلِمِ مِنْ بَعْدِ مَوَاصِيهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ

مِنْ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرْ قُلُوبَهُمْ هُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾ سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَّالُونَ لِلسُّخْتِ فَإِنْ جَاؤُوكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَصْرِفُوا شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾ وَكَيْفَ يُحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾

ای پیامبر! مبدا کار کسانی که در کفر سرعت میگیرند اندوهگینت کند، کار همان کسانی که با دهان هایشان میگویند ایمان آوردیم ولی دلشان ایمان نیاورده، و بعضی از یهودیان که به دروغ گوش میسپارند و برای دیگرانی که هنوز بسویت نیامده اند جاسوسی میکنند و کلام را از مواضع آن تحریف می کنند، و میگویند اگر این حکمی که ما میگوئیم به شما داده شده، بگیریدش و اگر داده نشد بر حذر باشید. و کسی که خدا بخواهد به فتنه اش اندازد کسی نمیتواند در مقابل خداوند برایش کاری کند.

آنها کسانی هستند که خداوند نخواسته دلهاشان را پاک کند. در دنیا خواری و در آخرت عذابی عظیم خواهند داشت (۴۱) گوش کنندگان دروغ و خورنده حرام هستند، و اگر بسویت آمدند، یا بین آنها حکم کن یا از آنان روی برگردان،

و اگر از آنان روی برگردانی هرگز نمیتوانند ضرری به تو بزنند، و اگر هم حکم میکنی به عدالت حکم کن که خداوند عادلان را دوست میدارد (۴۲) و چگونه تو را به قضاوت میخوانند در حالیکه تورات بینشان است که حکم خدا در آن است؟ آنگاه، پس از آن، بر می گردند و مومن نمی باشند (۴۳)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید".
درب: ای مسلمانان! یهودیان و نصاری به کتاب خدا اهمیت ندادند، شما چنین نباشید.

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يُحْكُمُ بَيْنَ التَّيْبِيِّينَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّيَّانِيِّينَ وَالْأَخْبَارُ

بِمَا اسْتَحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوُا اللَّهَ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٤﴾ وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصًا فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٥﴾ وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾ وَلَيَحْكُمَ أَهْلُ الْإِنجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ لِنَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾ وَأَنْ أَحْكَمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُبَيِّتَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنْ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾ أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

البته تورات را نازل کردیم که در آن هدایتی و نوری هست که پیامبرانی که تسلیم امر خدا بودند مطابق آن حکم میکردند. برای یهودیان، و خداشناسان، و روحانیون یهودی، مطابق آنچه که از کتاب خدا حفظ بودند و بر آن شهادت میدادند. پس، از مردم نترسید و از من پروا کنید و آیاتم را به بهائی اندک مفروشید و کسانی که به آنچه خداوند نازل کرده حکم نکنند از کافرانند (۴۴)

و در آن برایشان مقرر کردیم که جان در مقابل جان، و چشم در مقابل چشم، و بینی در مقابل بینی، و گوش در برابر گوش، و دندان در مقابل دندان، و جراحت ها، به مانند خویش قصاص شود. پس اگر کسی بخشش کند و از قصاص بگذرد کفارها ای برای گناهانش خواهد بود. و کسانی که به آنچه خدا نازل کرده حکم نکنند از ظالمانند (۴۵)

و عیسی پسر مریم را پس از آنها فرستادیم که توراتِ پیش از خویش را تصدیق میکرد، و به او انجیل را دادیم که در آن هدایتی و نوری بود، و آنچه را قبل از آن از تورات فرستاده بودیم تصدیق میکرد، و هدایتی و موعظه ای برای تقوا پیشگان بود (۴۶)

و اهل انجیل نیز باید به آنچه که خدا در آن نازل کرده حکم کنند و کسانی که به آنچه خدا نازل کرده حکم نکنند از فاسقانند (۴۷)

و این کتاب را به حق بر تو نازل کردیم که تصدیق کننده چیزی است که قبل از آن، از آن کتاب ها نازل شده بود، و برآن نگهبان است، پس بین آنها به آنچه خداوند نازل کرده حکم کن، و از هوا و هوس های آنان علیرغم آنچه که از حق بسویت آمده پیروی مکن.

برای همگی تان شریعت و روشی قرار دادیم،
و اگر خدا میخواست همه تان را یکجور قرار میداد،
ولیکن میخواهد در آنچه به شما داده بیازمایدتان،
و در کارهای خیر سبقت گیرید.
بازگشت همگی شما بسوی خداست.

پس همو درباره آنچه که اختلاف میکردید شما را آگاه خواهد نمود (۴۸)
و ای پیامبر! بین آنها به آنچه خدا نازل کرده حکم کن،
و از هوا و هوس آنها پیروی مکن،
و برحذر باش که مبادا تو را به فتنه اندازند،
که از قسمتی از آنچه خدا نازل کرده اندکی منحرف شوی،
پس اگر روی برگردانند بدان که خداوند میخواهد برای بعضی از گناهانشان مصیبتی به آنان وارد کند،
و اینکه اکثر مردم از فاسقانند (۴۹)

آیا حکم جاهلیت را جستجو می کنند؟

و حکم چه کسی از حکم خدا برای قومی که یقین دارند بهتر است؟ (۵۰)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما آنطور نباشید".
درب: ای مسلمانان! دوست و سرپرست خود را از میان بهترین های مؤمنان انتخاب کنید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾ فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٢﴾ وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهْلَاءُ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِيَّاهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأُصْبِحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِيَ اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

ای مسلمانان! یهودیان و مسیحیان را دوست و سرپرست خویش مگیرید.

بعضی از آنها دوستان بعضی دیگرند.

پس اگر کسی از شما آنان را دوست و سرپرست بگیرد از آنان است.

خداوند البته قوم ظالمان را هدایت نمی کند (۵۱)

کسانی را که در دلهایشان مرضی هست می بینی که با سرعت در میان آنها رفت و

آمد میکنند، میگویند میترسیم حادثه بدی بما برسد،

و چه بسا که خداوند پیروزی یا امری از جانب خویش بیاورد و آنها در آنچه که در

دلهای خویش پنهان میداشتند پشیمان گردند (۵۲)

و مومنان گویند آیا اینها کسانی بودند که سخت ترین قسم های خویش را به خدا میخوردند که با شما هستند؟ و اینک ایگونه رفتار میکنند؟
اعمالشان نابود شد و زیانکار گردیدند (۵۳)

ای مسلمانان! اگر کسی از شما از دینش برگردد باکی نیست،
و خداوند بزودی قومی را خواهد آورد که دوستشان دارد و دوستش دارند که در مقابل مومنان متواضع و در برابر کافران عزتمندند،
در راه خدا جهاد می کنند و از سرزنش سرزنش کننده ای نگرانی ندارند.
این فضل خداست که به هر کس خواهد میدهد و خداوند وسعت بخش داناست
(۵۴)

جز این نیست که دوست و سرپرست شما خداوند، و رسولش، و مومنانی هستند که نماز بپایدارند و زکات میدهند در حالیکه در رکوعند (۵۵)
و کسی که خدا و رسولش و مومنان را دوست و سرپرست بگیرد البته حزب خدا غالب خواهد بود (۵۶)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید".
درب: نکوهش اهل کتاب از این لحاظ که به احکام الهی نازله عمل نمی کنند و با مومنان دشمنی می ورزند.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا وَلَعِبًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ
وَالْكَفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُثْمَ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ وَإِذَا نَادَيْتُم إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُؤًا وَلَعِبًا
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقِمُونَ مِنِّي إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ
إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَأَنَّ أَكْثَرَكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾ قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِّنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ
اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا
وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾ وَإِذَا جَاؤُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾ وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ
السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٢﴾ لَوْلَا يُنْهَاهُمُ الرَّبَّائِيُّونَ وَالْأَنْبِيَاءُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ
السُّحْتَ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٣﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا
قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا
وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي
الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَاَهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ
رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

ای مسلمانان! کسانی را که دین تان را به مسخره و بازیچه میگیرند دوست و

سرپرست مگیرید

و از خدا پروا کنید اگر مومن میباشید (۵۷)

همانها که وقتی شما را به نماز میخوانند، به سخره و بازیچه تان میگیرند،

زیرا که بی خرد میباشند (۵۸)

بگو ای اهل کتاب آیا به این خاطر با ما می ستیزید که به خدا و نیز به آنچه که

بسوی ما نازل شده و آنچه قبلا نازل شده ایمان داریم؟

و اینکه اکثرتان گناهکارید؟ (۵۹)

بگو آیا به بدتر از این کیفر از نزد خدا خبرتان بدهم؟

کسانی که خداوند لعنتشان کرده، و بر آنها غضب نموده،

و از آنها میمون هائی و خوک هائی و بندگان طاغوت قرار داده،

آنها از لحاظ جایگاه بدتر و از راه معتدل گمراه ترند (۶۰)

و هنگامیکه بسوی شما می آیند میگویند ایمان آوردیم،

در حالیکه با کفر به درون آمده و با کفر بیرون رفته اند (۶۱)

و بسیاری از آنها را میبینی که در گناه و تعدی و حرام خواری سرعت بخرج میدهند، چه زشت است کاری که می کنند (۶۲)

چرا باصطلاح علماء ربانی و روحانیونشان آنها را از گفتار گناه و خوردن حرام نهی نمی کردند؟

و این البته کار بسیار زشتی بود که می کردند (۶۳)

و یهودیان میگویند دست خدا بسته است. دستانشان بسته باد،

و برای آن سخنشان لعنت شوند،

بلکه دستهای او باز است، و هر طور که خواهد انفاق می کند،

و البته عده ای از آنها چنان خواهند بود که آنچه از جانب پروردگارت بر تو نازل شده طغیان و کفرشان را زیاد خواهد کرد،

و بین آنها تا روز قیامت دشمنی و نفرت انداختیم.

هر بار که آتشی برای جنگ برمی افروزند خداوند آنها فرومیشاند،

و در زمین به فساد میکوشند و خداوند مفسدان را دوست نمیدارد (۶۴)

و اگر اهل کتاب ایمان می آوردند و تقوا پیشه مینمودند بدیهایشان را میپوشانیم و

آنها را داخل بهشتهای پر نعمت مینمودیم (۶۵)

و اگر همان تورات و انجیل و آنچه را که از سوی پروردگارشان بسویشان نازل شده بود را هم بپامیداشتند، هم از بالای سرشان و هم از زیر پایشان نعمت میخوردند.

از آنها عده ای میانه رو، و بسیاری از آنها بدکارند (۶۶)

درس: که احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما آنطور نباشید".

درب: پیام مهمی که عدم ابلاغ آن از سوی پیامبر همسنگ نقص در پیامبریش بود.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾

ای رسول! آنچه را که از جانب پروردگارت بسویت نازل شده تبلیغ کن،
و اگر نکنی رسالتش را نرسانده ای!
و خداوند تو را از مردم حفظ میکند،
خداوند قوم کافران را هدایت نمی کند (۶۷)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید".
درب: ای مسلمانان! خداوند به حقایق کار دارد نه به اسامی. سعی کنید به حقیقت دین خویش عمل کنید.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَى مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾ لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَأَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا قُلْنَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾ وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةً فَعَمُوا وَصَمُّوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

ای پیامبر! بگو ای اهل کتاب! تا تورات و انجیل و آنچه که از جانب پروردگارتان بسویتان نازل شده را بر پا ندارید بر چیزی از حق استوار نیستید، و ای پیامبر! آنچه که از جانب پروردگارت بر تو نازل شده کفرو طغیان بسیاری از آنها را خواهد افزود، پس بر قوم کافران اندوهگین مباش (۶۸) البته مسلمانان و یهودیان و ستاره پرستان و مسیحیان، هر کس که به خداوند و روز آخرت ایمان آورده و عمل شایسته کند نه نگرانی داشته باشد و نه اندوهگین باشد (۶۹) البته پیمان بنی اسرائیل را گرفتیم و رسولانی بسویشان فرستادیم، هر بار که رسولی بسویشان آمد که مخالف هوای نفس شان بود، عده ای را تکذیب و عده ای را کشتند (۷۰) و چنین پنداشتند که امتحانی نخواهد بود و کور و کر شدند، آنگاه خداوند به توبه، به آنها بازگشت، آنگاه باز هم بسیاری از آنها کور و کر شدند، و خداوند به آنچه میکنند بیناست (۷۱)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما آنطور نباشید".
 درب: ای مسلمانان! مبدا در دین خویش به غلو دچار شوید.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثٌ ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾ مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ انْظُرْ كَيْفَ نَبِّئُكَ هُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ انْظُرْ أَتَى يُفَكِّكُونَ ﴿٧٥﴾ قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

کسانی که گفتند که خداوند همان مسیح پسر مریم است . کفر ورزیدند ، در حالیکه مسیح گفت ای بنی اسرائیل خداوند را که پروردگارم و پروردگار خودتان است عبادت کنید ، زیرا کسی که به خداوند شرک ورزد البته خداوند بهشت را بر او حرام خواهد کرد ، و جایگاهش آتش خواهد بود ، و یاورانی نخواهند داشت (۷۲) کسانی که گفتند خداوند سومی آن سه تاست ، کفر ورزیدند و خدائی جز خدای واحد نیست ، و اگر از آنچه میگویند دست نکشند به کافران آنها عذابی دردناک خواهد رسید (۷۳) آیا بسوی خدا توبه نمی کنند و از او آمرزش نمیخواهند ، در حالیکه خداوند آمرزگار مهربان است؟ (۷۴) مسیح پسر مریم جز رسولی نبود که قبل از او نیز رسولانی گذشتند و مادرش هم بسیار راستگو بود . آنها غذا میخوردند . ببین چگونه آیات را برایشان بیان می کنیم آنگاه ببین به کجا رانده میشوند (۷۵) بگو آیا بجای خدا چیزی را عبادت می کنید که برایتان مالک نفع و ضرری نیستند؟ در حالیکه خداوند شنوای داناست (۷۶)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما آنطور نباشید".
 درب: ای مسلمانان! یهودیان چنین اند. مبدا تحت سلطه آنان در آئید.

فَأَن يَأْهَلَ الْكِتَابَ لَا تَعْلَمُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِن قَبْلُ وَأَضَلُّوا
 كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾ لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ
 وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرِ فَعْلَاهُمْ لَبِئْسَ
 مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾ تَرَى كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَقُولُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَن
 سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ
 مَا اتَّخَذُوا هُمُ أَوْلِيَاءَ وَلَكِن كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

بگو ای اهل کتاب! در دینتان به ناحق غلو نکنید و از هوا و هوس قومی پیروی نکنید
 که قبلاً گمراه شده‌اند، و عده زیادی را هم گمراه کرده‌اند، و از راه معتدل دور
 گشته‌اند (۷۷) کافران بنی اسرائیل بر زبان داود و عیسی پسر مریم لعنت شدند،
 بخاطر عصیان‌هایی که می‌ورزیدند و تجاوزی که می‌نمودند (۷۸) آنها از کارهای ناپسند
 نهی نمی‌نمودند. چه کار زشتی بود که می‌کردند (۷۹) بسیاری از منافقان و سست
 ایمانان را می‌بینی که کافران را به دوستی و سرپرستی میگیرند. چیزی که برای
 خویش پیش می‌فرستند چه بد است، نتیجه‌اش این است که خداوند بر آنان خشم
 کند و در عذاب جاودان باشند (۸۰) و اگر به خداوند و پیامبر و آنچه بر او نازل شده
 ایمان می‌آوردند، آنها را دوستان و سرپرستان خویش نمی‌گرفتند ولیکن بسیاری
 از آنها فاسقاند (۸۱)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور
 نباشید".
 درب: ای مسلمانان! از بین اهل کتاب، در مجموع، مسیحیان نسبت به اسلام دشمنی کمتری می-
 ورزند.

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا
 الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى ذَلِكَ بِأَن مِّنْهُمْ قِسِيَّسِينَ وَرُهَبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾ وَإِذَا سَمِعُوا
 مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا
 مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾ وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ
 الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾ فَأَنذَرْتَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ

﴿۸۵﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿۸۶﴾

ای پیامبر! از لحاظ دشمنی با مسلمانان ، یهودیان و مشرکان را شدید ترین دشمنان خواهی یافت ، و از لحاظ دوستی نسبت به آنان ، نزدیکترین کسان آنها هستند که میگویند مسیحی هستیم . و آن به این علت است که کشیشان و راهبان از آنها هستند و گردنکشی نمی کنند (۸۲) و هنگامی که به آنچه بر رسول خدا نازل شده گوش میدهند ، می بینی از چشمشان اشک سرازیر شده ، بخاطر آنچه که از حق شناخته اند ، و میگویند پروردگارا ایمان آوردیم پس ما را از گواهان بنویس (۸۳) و چه مان شده که ایمان به خدا و آنچه که از حق بسویمان آمده نیاوریم؟ در حالیکه امید داریم که پروردگارمان ما را در میان صالحان قرار دهد؟ (۸۴) و خداوند بسبب آنچه که گفتند به بهشتهایی که نهرها در آن جاری است پاداششان داد که در آن جاودان خواهند بود و این پاداش نیکوکاران است (۸۵) و کافران و تکذیبگران آیاتمان اهل جهنم خواهند بود (۸۶)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید".
درب: احکام مختلف در چند موضوع مورد نیاز فردی و اجتماعی.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾ وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْفَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رَجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩٢﴾ لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ

يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيِّدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيِّدَ وَأَنشُمْ حُرْمَ وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعِدًا فجزاءٌ بِمِثْلِ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ هَذِيَا بَالِغُ الْكَفْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِبَاً لَّيْذُوقُ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَن عَادَ فَيَنْتَقِمِ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾ أَجَلٌ لَّكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلْسَّيَّارَةِ وَحَرَّمَ عَلَيْكُم صَيْدُ الْبَرِّ مَا ذُمُّهُ حُرْمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾ جَعَلَ اللَّهُ الْكَفْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِيَعْلَمُوْا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾ اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٨﴾ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾ قُلْ لَا يَسْتَوِي الْحَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْحَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَن أَشْيَاءٍ إِن تَبَدُّ لَكُمْ تَسْأَلُهُمْ وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنْزَلُ الْقُرْآنُ تَبَدُّ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾ قَدْ سَأَلْنَا قَوْمَ مِّن قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾ مَا جَعَلَ اللَّهُ مِّن بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَثُرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مِّن ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِّنْ غَيْرِكُمْ إِن أَنْتُمْ ضَرَيْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَاصَابَتْكُمْ مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِبُوهُمَا مِّن بَعْدِ الصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ مِمَّا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذَا لَمِنَ الْآثِمِينَ ﴿١٠٦﴾ فَإِنْ غَرَّ عَلَىٰ أَحَدُهُمَا اسْتَحَقَّ إِنَّمَا فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوَّلَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتَيْهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾ ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ آيْمَانُ بَعْدَ آيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

ای مسلمانان! چیزهای پسندیده ای را که خداوند برایتان حلال نموده حرام شمارید، و تجاوز مکنید، که خداوند تجاوز کاران را دوست نمیدارد (۸۷)

و از آنچه حلال و پسندیده روزیتان کرده بخورید و از خدائی پروا کنید که به او ایمان دارید (۸۸)

خداوند شما را به قسم های لغوتان باز خواست نمی کند، ولیکن به آنچه که قسم ها را آگاهانه برای آن یاد کرده اید باز خواست می کند، و کفاره شکستن آن این است که ده بیچاره را از غذاهائی که بطور متوسط به خانواده تان میخورانید خوراک دهید، یا بپوشانید، یا بنده ای آزاد کنید، و کسی که اینها را نمی یابد سه روز روزه بگیرد. این کفاره قسمهایتان است، پس حرمت قسم هایتان را نگهدارید. خداوند آیاتش را چنین برایتان بیان می کند شاید شکرگزاری (۸۹)

ای مسلمانان! جز این نیست که شراب و قمار و سنگ های قربانی و چوبهای قرعه پلیدی از عمل شیطان است. از آن ها دوری کنید شاید رستگار شوید (۹۰) جز این نیست که شیطان میخواهد با شراب و قمار بین شما دشمنی و کینه بیاندازد، و شما را از یاد خدا و از نماز بازدارد، آیا دست نمی کشید؟ (۹۱) و خدا و رسول را اطاعت کنید، و از این ها دوری کنید، پس اگر روی برگردانید بدانید که بر عهده رسولمان جز پیام رسانی آشکار نیست (۹۲)

بر مومنان دارای عمل شایسته گناهی نیست در آنچه خورده اند، هنگامی که تقوا و ایمان و عمل صالح داشته باشند، و آنگاه باز هم تقوا داشته و ایمان آورده، و باز هم تقوا داشته و نیکوکاری کنند، و خداوند نیکوکاران را دوست میدارد (۹۳)

ای مسلمانان! خداوند حتما شما را به چیزی از شکار که دست و نیزه شما به آن میرسد می آزماید،

تا کسانی را که از او در نهان میترسد مشخص کند،

پس هر کس که پس از آن تعدی کند عذابی دردناک خواهد داشت (۹۴)
ای مسلمانان! شکار را در حال احرام نکشید و کسی که عمدا آنرا بکشد کیفرش چارپائی است مانند آنچه کشته شده، که دو نفر عادل از بین شما به آن حکم کند، که قربانی باشد که به کعبه برسد، یا اینکه کفاره اش غذا دادن بیچارگان یا معادل آن روزه است، تا وبال کارش را بچشد. خداوند آنچه را که قبلا صورت گرفته می بخشد، و کسی که به آن عمل بازگردد خداوند از او انتقام میگیرد، و خداوند پیروزمند انتقامگیر است (۹۵)

صید دریائی و خوردن آن برایتان حلال شد که برخورداری برایتان و برای رهگذران باشد، و صید خشکی برایتان مادام که در احرام هستید حرام شد، و از خدائی که بسوی او محشور خواهید شد پروا کنید (۹۶)

خداوند کعبه بیت الحرام را مایه قوام مردم قرار داد، و نیز ماه حرام را، و نیز بردن قربانی بی نشان و قربانی قلاده دار را. برای اینکه بدانید خداوند آنچه را در آسمانها و زمین است میداند و خداوند به همه چیز داناست (۹۷)

بدانید که خداوند در پیگیری شدید است و نیز اینکه خداوند آمرزگار مهربان است (۹۸)

بر عهده رسول چیزی جز رساندن پیام نیست و خداوند آنچه را که آشکار و پنهان می کنید میداند (۹۹)

بگو پلید و پسندیده مساوی نیست، و لو اینکه زیادی پلید تو را به تعجب اندازد، پس ای خردمندان از خداوند پروا کنید شاید رستگار شوید (۱۰۰)

ای مسلمانان! از چیزهائی سؤال نکنید که اگر برایتان آشکار شد ناراحت خواهید شد، و اگر هنگامی که قرآن نازل میشود درباره آنها سؤال کنید برایتان آشکار خواهد شد، و خداوند آمرزگار حلیم است (۱۰۱)

قومی قبل از شما نیز درباره اش سؤال کردند و سپس به آن کافر شدند (۱۰۲) خداوند راجع به شتر ماده گوش بریده، و شتر ماده نذر بت شده، و میش دوقلوی نر، و ماده زائیده، و شتر نر دارای ده نتاج، حکمی قرار نداده ولیکن کسانی که بر خدا افترای دروغ می بندند چیزهائی گفته اند و اکثرشان تعقل نمی کنند (۱۰۳)

و وقتیکه به آنها گفته شود به سوی آنچه خدا نازل کرده، و نیز بسوی رسول خدا بیایید میگویند آنچه پدرانمان را بر آن یافته ایم ما را بس است.

آیا حتی اگر هم پدرانشان چیزی نمیدانستند و هدایت نشده بودند باز هم شایسته است از آنها پیروی کنند؟ (۱۰۴)

ای مسلمانان! مواظب خودهاتان باشید! کسی که گمراه شده، اگر شما هدایت شده باشید، ضرری به شما نخواهد زد.

بازگشتگاه همگی تان بسوی خداست و او شما را به آنچه انجام میدادید آگاه خواهد کرد (۱۰۵)

ای مسلمانان! حکم شهادت دادن وقتی که مرگ یکی از شما در رسید این است که هنگام وصیت دوعادل از شما یا دو نفر دیگر از غیر شما باشند، اگر در مسافرت هستید و مصیبت مرگ به شما برخورد، آنها را پس از نماز نگهدارید، و قسم به خدا بخورند که اگر شک دارید بدانید ما آن امانت را به قیمتی نخواهیم فروخت، گر چه به خویشاوند باشد، و شهادت خدا را کتمان نمی کنیم، که در آنصورت از گناهکاران خواهیم بود (۱۰۶) در صورتیکه معلوم شد آنها گناهی مرتکب شده اند دو نفر دیگر جای آنها را بگیرند، از آن کسانی که به میت اولویت دارند، و قسم به خدا میخورند که شهادت ما از شهادت آنان حق تر است، و اگر تجاوز کنیم از ظالمان خواهیم بود (۱۰۷) این روش برای اینکه حقیقت مورد شهادت حاصل شود نزدیک تر است، یا اینکه شاهدان بترسند که ممکن است قسم هائی پس از قسم های آنها خورده شود، و از خدا بترسید و بشنوید و خداوند فاسقان را هدایت نمی کند (۱۰۸)

درس: احکامی فردی و اجتماعی با زمینه "ای مسلمانان کفار و یهود و نصاری چنین اند شما انطور نباشید."
درب: انتقاد از مسیحیان به خاطر عقاید باطلشان.

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾ إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جُنَّتْهُمْ بِالْبَيْنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١١٠﴾ وَإِذْ أُوحِيَ إِلَى الْخَوَارِجِ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾ إِذْ قَالَ الْخَوَارِجُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾ قَالُوا لَرُبِّدْ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَنَكُونُ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾ قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُرْسَلًا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يُكْفِرْ بَعْدَ مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنْ

﴿١١٥﴾ وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي إِهْتِنَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾ مَا قُلْتُ هُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مِمَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾ إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَوَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾ لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

روزی که خداوند پیامبران را جمع می کند و میگوید چه جوابی از قوم هایتان دریافت کردید؟

میگویند علمی نداریم و تو خودت، ای خداوند، دانای پنهانی ها هستی (۱۰۹)

هنگامی که خداوند میگوید ای عیسی پسر مریم! نعمتم را بر خویش و بر مادرت یاد کن، آن هنگام که تو را به روح القدس تقویت کردم که چه در گهواره و چه در بزرگی با مردم سخن میگفتی، و هنگامی که آن کتاب و حکمت و تورات و انجیل را به تو آموختم، و آن هنگام که از گل چیزی مانند پرند به اذنم می ساختی و در آن می دمیدی و باذنم پرند ای میشد، و کور مادرزاد و مریض پیس را به اذنم شفا میدادی، و به اذنم مردگان را زنده میکردی، و هنگامی که دست بنی اسرائیل را از تو بازداشتی، همان موقعی که با آن دلایل روشن بسویشان آمدی و کافرانشان گفتند این چیزی جز جادویی آشکار نیست (۱۱۰)

و هنگامی که به حواریون وحی کردم که بمن و رسولم ایمان آورید، و گفتند ایمان آوردیم و شاهد باش که ما تسلیم امر توئیم (۱۱۱) آن هنگام که حواریون گفتند ای عیسی پسر مریم، آیا پروردگارت میتواند بر ما از آسمان سفره ای نازل کند؟ گفت از خدا بترسید اگر مومن میباشید (۱۱۲) گفتند میخواهیم از آن بخوریم و دلهامان آرام شود و بدانیم که بما راست گفته ای و بر آن گواهی دهیم (۱۱۳) عیسی پسر مریم گفت خداوند بر ما سفره ای از آسمان بفرست که برای ما عید باشد، چه برای

پیروان اول ما و چه آخر ما، و نشانه ای از جانب تو باشد، و روزیمان ده، و تو بهترین روزی دهنده ای (۱۱۴)

خداوند گفت من آنرا بر شما نازل خواهم کرد، اما کسی از شما که بعدا کفر ورزد او را عذابی کنم که هیچکس را چنان عذابی نکرده باشم (۱۱۵)

و هنگامی که خداوند به عیسی پسر مریم بگوید آیا تو بمردم گفته ای که مرا و مادرم را بجای خداوند به خدائی بگیرید؟ میگوید تو منزهی. مرا نمیرسد که درباره خویش چیزی خلاف حق بگویم، اگر گفته بودم میدانستی، آنچه در ضمیر من است میدانی، و من آنچه را که در وجود تو هست نمیدانم، البته تو خودت دانای غیب هستی (۱۱۶) من به آنها چیزی نگفتم مگر آنچه که مرا به آن مامور کردی، که خدا را بپرستید که پروردگار من و شماست، و خودم بر آنها مادام که بین آنها بودم گواهم، و هنگامی که مرا به وفات رساندی خودت مراقب آنها بودی و تو بر هر چیز گواهی (۱۱۷) اگر عذابشان کنی بندگان هستند، و اگر بیامرزیشان البته خودت پیروزمند فرزانه ای (۱۱۸)

خداوند گوید این روزی است که راستگوئی راستگویان فایده شان میرساند. بهشتهائی خواهند داشت که در کف آنها نهرها جاری است و در آن برای همیشه جاودان خواهند بود، خداوند از آنها راضی و آنها نیز از او راضی خواهند بود، و پیروزی بزرگ هم همین است (۱۱۹)

فرمانروائی آسمانها و زمین و آنچه در آنهاست از آن خداست، و همو بر هر چیزی تواناست (۱۲۰)